M.D.K.

Jávor Pál. /1880-1923/

350. Erzsébettéri részlet. Olajf. 71x93 karton.
351. Csendélet. Olajf. 87x72 vászon.
352. Városligeti fasor. Olajf. 71x95 karton.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. /1/ Bp. 1952. 24.,25. l.

MDK

Jávor Pál

Kézdi-Kovács L.:A Nemzeti Szalon uj otthonában.
Pesti Hirlap 1907. 59. sz.

MDK

Jávor Pál

Gerő O.: Az uj Szalon. Pesti Napló 1907. 59. sz.

MDK

Jávor Pál

Almák, of.

Tájkép, of.

KMTárs. 1927/28 téli kiáll. kat. 1o.l.

Jávor Pál

MDK

Szobasarok, olf.

Szines poharak, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Jávor Pál.

A Magyar Impresszionisták és Naturalisták körének tagja 1908-ban.

Benda J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Jávor Pál festőművész
Erzsébetvárosi Kaszinó díját kapta

Uj Művészet 1913. I. 3.sz. 12 1.

MDK

Jávor Pál

Gyüjteményes kiallitasat rend. az Ernst Muz.

Ernst Muzeum kiallitásai, 20.l.

MDK

Jávor Pál

Álom, of.

Ákt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Závor Pál

l

Végvári Szolnok

54.57.72.l.

Jávor Tál

Jenő

laid

Lykatest 1896-1914

53. l.

54. l.

Jávor Pál

Pihenő, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Jávár Pál

MDK

Szolnoki táj, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Jávor Pál

Derüs nap, olf.

Micsarnok 1918-19 téli kiállitás

MNK

Jávor Pál, festőm.

a másik gyüjt. kiáll. ezen a téli tárlaton.

"Szegény ember lakása" és a világos tónusu csend
életei, kerti képei azok a müvei, melyek jövö fejlö-
dés iránt sok reményt keltenek. Kevés elemböl álló,
szin és vonal egységet keresö ezek a képei a legin-
kább sikerültek.

Farkas Zoltán: A Nemzeti Szalon téli kiállitása.
[illegible]r.: Vas.Ujs. 1910. 5c.sz. 57 évf.
dec.11.

Jávor Pál **MDK**

A müvész nejének arckép, olf.

Magyar csendélet, olf.

Gyümölcscsendélet, olf.

Szilvácsendélet, olf.

Mücsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Jávor Pál MDK

A szolnoki Zagyva hid, olf.

Leányarckép, olf.

Alvó nő, olf.

Szolnoki templom belseje, olf.

Mücsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

MDK

Jávor Pál MDK

Budapesti tájkép, olf.

Kisléány babával, olf.

Római doktor arcképe, olf.

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállítások

Jávor Pál

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

Jávor Pál MDK

Részlet a Vilma királyné utról, olf.

Részlet az Aréna utról, olf.

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Jávor Pál

MDK

Kora tavas a városligetben, olf.

Erzsébet tér, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

MDK

Jávor Pál, festöm.
1880-1923

660. Gyümölcscsendélet. J.f.b. Olf.

661. Szolnoki részlet. J.l.j. Olf.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 30. l.

MDK

Jávor Pál, festöm.

7c. Gyümölcs. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 42.1.

Jávor Pál MDK

Gyümölcscsendélet, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Egyedül, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Koronázás 1916. A Kardvágás, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Lantos nő, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Jávor Pál, festőm.

a másik gyüjt. kiáll. ezen a téli tárlaton.

Nemrégen a szolnoki müvésztelep tagja volt. Nem annyira fejlödést, mint inkább ingadozást mutat gyüjteménye. A 41. sz. arckép s a jobbnál jobb modern stilusban tartott csendéletek mintha nem egy ember ecsetje alól kerültek volna ki.

Farkas Zoltán: A Nemzeti Szalon téli kiállitása.
Vas.Ujs. 1910. 5c.sz. 57 évf. dec.11.

Jávor Pál.

„Abbé" c. műve szerepel a tolnaki művésztelep 25. éves fennállásának ünnepi kiállításán, a műcsarnok téli tárlatán. (említve.)

Pesti Hírlap, 1927. dec. 18.

Jávor.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán ahol a szolnoki művészek retrospektiv-kiállítást alkottak.

Pesti Napló. 1927. dec. 18.

Jurat.

Alulírja nevezel a Nürnberg-
ben tárlatán ahol a rohoki mú-
szerek retrospektív-kiállítást alkot-
tak.

Pesti Vasárt. 1924. dec. 14.

Gávor Pál.

Képei megjelentek a Műcsarnok téli tárlatán.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Gávor Pál.

A szolnoki művésztelep 25. éves megalakulását kiállítással ünnepeli meg, melyen művei szerepelnek.

Magyarság, 1927. szept. 27 18.

Jávor Pál.

A zolnoki művésztelep kiállítás keretében ünnepli 25. éves jubileumát. A művész, - ki korán halt el, - az egyesület törzstagja volt.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 18.

Gáver Pál.

A 25. éves zolnoki művésztelep ünnepi kiállításán művei szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. szept. 18.

MDK

Jávor Pál

Tükör előtt, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Jávor Pál

Hid, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.
Műcs. 1927. jan.

MDK

Jávor Pál

A szolnoki művésztelep.P.H. 1928 évi nagy naptára.
78.1.

Jávor Pál

MDK

Vörös, repr.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Jávor Pál

MDK

Barátom, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Jávor Pál

MDK

Egy ifju arcképe, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Vörös, tempera

Női fej vörös kendők között, pasztell

Ilus, pasztell

Ifju szobrász feje, pasztell

Mücsarnok 19o7. tavaszi kiáll.

Jávor Pál MDK

Hid, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Jávor Pál

Merengő, olajf.
Rózsák, "

Képzőm.Társ.1912/13.téli kiall.kat.37.l.

MDK

Jávor Pál, festöm.

csendélete erös Csók befolyást mutat, [illegible]

Farkas Zoltán: Tavaszi Tárlat a Mücsarnokban.

Vas.Ujs.1912.59.évfolyam.17.szám. 337.1.

Jávor Pál

MDK

Alvó nő, repr.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Jávor Pál MDK

Alvó nő, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Jávor Pál MDK

Székely Ferenc arcképe, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Jávor Pál MDK

Morosini terem a volt Szapáry palotából, repr.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Jávor Pál

MDK

Morosini terem, olf.

Mücsarnok 1917. tavaszi tárlat

Jávor

Művével szerepelt a szolnoki művésztelep
kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

F.N.936.III.15.

Jávor Pál

Alkotásával szerepelt a Szolnoki Művésztelep kiállitásán.

N.U.936.III.14.

Jávor Pál

Alkotása szerepel a szolnokiak kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

M.O.936.III.15.

Jávor Pál

Műve szerepel a Szolnoki Művésztelep kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

B.H.936.III.14.

Jávor Pál

Műve szerepel a Szolnoki Művésztelep kiállításán.

M.936.III.15.

Jávor Pál

Alkotásával szerepel a Szolnoki Művésztelep budapesti kiáll.-án.

Ujság, 936.III.14.

Jávor Pál

Műveivel

.....

szerepelt a szolnoki művésztelep kiáll.-án

a Nemzeti Szalónban.

ÚjM.936.III.15.

M.D.K.

Fávor Pál, festő

végzi a Soroksári-uti is-
holánál szükséges ornamen-
tális festő munkákat.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

szept. 13. sz. 9. old.

Jávor Pál MDK

Merengő nő, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Szolnoki táj, olf.

Arcképtanulmány, olf.

Szabad ég alatt, kompozició, olf.

Dr. Szamek Emilné arcképe, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Szolnoki fiu feje, pasztell

Mücsarnok 1907. tavaszi kiáll.

MDK

Jávor Pál, festöm.

Magda.	Olf.
Önarckép.	"

Műcsarnok. 1904/5. téli kiáll. Kat. 46.1.

Jávor Pál, festöm.

		MDK
252.	Tanulmány.	Szénrajz.
	Merengés.	" "

Műcsarnok. 1934 Tavaszi kiáll. Kat. 34.l.

Jávor Pál MDK

B.L. szobrász arcképe, rajz

Homályban, rajz

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Jávor Pál MDK

Magda, olf.

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

MDK

Jávor Pál, festőm.
1880-1923

236. A diványon. Jel.: Jávor. Karton.

Ernst Muzeum aukciói. 46.1931.Kat. 22.l.

Jávor Pál MDK

Szolnoki táj, olf.

Arcképtanulmány, olf.

Szabad ég alatt, kompozició, olf.

Dr. Szamek Emilné arcképe, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Jávor Pál

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Művészet 1918. 49.1.

Jávor Pál MDK

Tanulmány, szénrajz

Merengés, szénrajz

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Jávor Pál MDK

Arckép, olf. I-II.

Mücsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Jávor Pál

Abbé

KMTárs. 1927/28. téli kiáll. kat. 12.l.

MDK

Jávor Pál

Tanya, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 45.1.

MDK

Jávor Pál

Tükör előtt, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 7.1.

MDK

Jávor Pál

Álom, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 8.1.

MDK

Jávor Pál

Arckép, of.

Férfi képe, of.

Ifju képe, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 40.l.

MDK

Jávor Pál, festöm.

57e. Parasztszoba. Olf.

Képzöm. Társ. 1912/13. Téli kiáll. Kat. 75.1.

XXXXXXX

MDK

Jávor Pál, festőm.

137. Női fej. Olf.

Műcsarnok. 1911/12. Téli kiáll. Kat.

Jávor Pál MDK

Lámpavilágitás, rajz

Arckép, rajz

Tanulmány, rajz

Arckép, rajz

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jávor Pál MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Jávor Pál, festöm.

35. Templom belseje. olf.

Képzöm. Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 39.l.

Jávor Pál

MDK

Apám, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Jávor Pál MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

M.D.K.

Jávor Pál /1880-1923/

233. Nő virággal. Olajf. 39x59

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
15. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Jávor Pál /1886-1923/

261. Gyümölcsök. Olajf. 58 x 69, karton.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 31 l.

M.D.K.

Jávor Pál

Iván Ede "A szolnoki művészek" c. riportjában beszámol arról, hogy Jávor Pál "...egész sereg tájképet és studiumot készitett s nagy ambicióval készül a legközelebbi kollektiv kiállitására."

Szinházi Élet. Bp. 1918. szept. 8-15. VII. évf. 36.sz.
23-27. l.

Jávor Pál

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Jávor Pál MDK

Részlet a Vilma királyné utról
Részlet az Aréni utról
Kora tavasz a Városligetben
Erzsébet tér
Mücsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Jávor Pál

Képzőművészet 1927. 3. sz. 15.l.

MDK

Jávor Pál

Z.I.: Szolnok és a művésztelep. Magyar Iparművészet 1936. 7o.l.

MDK

Jávor Pál festőm.
1881-1923

111.	Almár.	Olf.	Mgt.
112.	Tájrép.	"	"

Szolnoki festők.

Képzőm.Társ. 1927-28. téli kiáll. Kat. lc.1.

Jávor Pál MDK

Berrich Béláné arcképe, olf.

Biedérmeyer interieur, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Závor Pál, festöm.

143. Abbé, Olajfestmény. Mgt.

Szolnoki festők.

Kpsöm.Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 12.1.

MDK

Jávor Pál

Morosini terem /Szapáry palota/. Of.

KMT. 1917. tav. kiáll. kat. 24.1.

MDK

Jávor Pál

Modern festők csoportkiáll. N.Szal. Magyar Hirlap 1907. évf. 59. sz.

Jávor Pál. festöm. MDK

Porcelán és virág. Olf.

Mimosa. "

KMT. 1911.tav. kiáll. Kat. 43.l.

MDK

Jávor Pál

Bohém nyomorúság, olajfm.
Bánat, "

KMTárs, 1906. tav.kiáll. 25.lap

Jávor Pál

MDK

Tükör előtt, olf.

-26

Műcsarnok 1925 Aktkiállítás

Jávor Pál MDK

Álom, olf.

Műcsarnok 1925-26 Aktkiállitás

Jávor Pál

MDK

Heltai Ferenc

Mücsarnok 1924 február-március

Jávor Pál MDK

Hüvös József, olf.

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Jávor Pál MDK

Férfiarckép, olf.

Guggoló akt, olf.

Váza a tükör előtt, olf.

Szolnoki házak, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállítások

Jávor Pál **MDK**

A gróf Szapáry palota Morosini terme, olf.

Aktkompozició, olf.

Fiuarckép, olf.

Tókör előtt, olf.

Mücsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Jávor Pál MDK

A müvész önarcképe, olf.

Leányfej, olf.

Szolnoki parkrészlet, olf.

Alföldi táj, olf.

Mücsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

MDK

Jávor Pál

MDK

Tájkép, olf.

Fürdés, olf.

Micsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Jávor Pál MDK

Csendélet, olf.

Teakészlet csendélet, olf.

Női fej, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Jávor Pál MDK

Pesti szalón, olf.

Férfiarckép, olf.

Roccoco csendélet, olf.

Barackcsendélet, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

MDK

Jávor Pál **MDK**

Üvegpoharak, olf.

Női arckép, olf.

Szürke szoba, olf.

Papagájos akt, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállítások

Jávor Pál MDK

A müvész önarcképe, olf.

Akttanulmány, olf.

Csendélet kék pohárral, olf.

Órácsendélet, olf.

Micsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Jávor Pál **MDK**

A művésztelep verandáján, olf.

Fekvő akt, olf.

Almás csendélet, olf.

A Lomniczi csucs, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállítások

Jávor Pál MDK

Nappali szoba, olf.

Gál Gyula arcképe, olf.

A Ferencrendiek temploma Szolnokon, olf.

A modell, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Jávor Pál.

a fiatalon meghalt művész a szolnoki Művésztelepen tagja volt, egyidőben volt a telepen Zádor Istvánnal és Glatter Gyulával.

Városkultura, 1935. febr. 15. 46. old.

Jávor Pál

MDK

Bánat, olf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

Jávor Pál

Harmadik kiállitását rendezi meg a Nemzeti Szalon helyiségeiben a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre.
M./Margitay Ernő/ "A MIÉNK kiállitása" cimmel ismerteti a kiállitás anyagát, s felsorolja a résztvevő művészek nevét:
Glatz Oszkár, Gulácsy Lajos, Hatvany Ferenc, Jávor Pál, Kosztolányi Kann Gyula, Ripp-Rónai József, Szinyei-Merse Pál, Szlányi Lajos, Vaszary János, Zombory Lajos, Csók István, Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Olgyay Ferenc.
Jávor Pál: Régebben a legerősebb fiatalok közé tartozott. Jó festői látását virágos képei igazolják.Képeit kiemeli a kritika.
ÉLET, Bp. 191o. jan. 23. II. évf. 4. sz. 125-126. lap.

Jávor Pál

A téli kiállitáson, a Nemzeti Szalonban mutatták be müveiket az itt felsorolt müvészek:
Plány Ervin: "A Szent Család menekülése" c. kiemelt a kritika.
Zádor István: "Női arckép"-e "finom, előkelő munka. Jávor Pál: kollektiv kiállitásain sok finom, komoly csendélet szerepelt. Vázsonyi portréját birálja a kritika.
Raáb Ervin: "Pompás két arcképet állitott ki" Az egyiket hozza a lap a 774. oldalon.
Bednár János: „Ugyanaz a dekorativ készség jellemzi, de más formában, mint Raáb Ervin arcképeit"
Hódy Géza: "Két igen finom képpel szerepel.
Sztrakoniczky Károly: "Képzőmüvészeti Szemle" c. beszámolója a átrlatról.

ÉLET, Bp. 1910. dec. 18. II.évf. 49.sz. 760. lap.

Jávor Pál

Sztrakoniczky Károly: „Képzőművészeti Szemle" c. cikkének folytatása.
A Nemzeti Szalonban vesznek részt:
Plány Ervin, Zádor István, Jávor Pál, Raáb Ervin, Bednár János és Hódy Géza. Mindegyik művész munkáját a kritika külön értékeli.
Sok érdekességet nyujtanak a kiállitásnak: Joachim Ferenc, Kőváry Szilárd, Koszta József, Székely Andor képei.
A Művészház kiállitásán szerepelnek: Zichy István gr. "Ménes" c. képét hozza a lap. Hermann Lipót, Kövér Gyula, Páldi Zoltán képei nivó eredményeket mutatnak fel. Zitter Sándor, Csáktornya Zoltán, Szigeti Jenő, Ferenczy Valér müveiben nagy sok szépséget talál a kritika.

ELET, Bp. 1910. dec.18. II. évf. 49.sz. 760,775. lap.

Jávor Pál

Sztrakoniczky Károly: "Képzőművészeti Szemle" cimmel három kiállitáson bemutatott művekről és a Műcsarnok, a Nemzeti Szalon, valamint a Művészház kiállitásainak egymáshoz való viszonyáról ir. A három kiállitás, három művészgenerációt jelent, vagy "ha ugy tetszik, a művészpolitika három álláspontjának felel meg."
A Műcsarnok téli kiállitása az öregséget, vagy a konzervativizmust, a Szalon a férfikor mérsékelt haladását, a Művészház a fiatalság lelkesedő realizmusát képviseli.
Majd ezek után az egyes kiállitások hibáiról, állapotáról számol be. Először a Műcsarnok, azután a Nemzeti Szalon, s végül a Művészház következik. A hibákon kivül szól a tárlatok értékéről is. ELET, Bp. 1910. dec. 18. II. évf. 49. sz. 760. lap.

Sávor Pál (1880-1923)

„A tiszaváskonyi kuria" o.v. 58.X63

s. l. b.: Sávor. 1902. Tiszaváskony

Utiáltási ár: 4000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Jávor Pál

Márton Ferenc, Haranghy Jenő, Conrád Gyula és Baransky László a grafikusok között elsőrangu müveket mutatott be,-irja dr. Szemess Miklós: "A Képzőművészeti Társulat 60 éve a Műcsarnokban" c. kritikájában a jubiláris tárlaton résztvevő müvészekről.

Csendélet-festményekkel tüntek fel: Poll Hugóné, Bükkerti Mariska, Romek, Jávor Pál és a kiváló Pentelei Molnár János.

A magyar stilussal kisérletező Lechner Jenő és Lechner Lóránd, valamint / Hikisch Rezső és Lux Kálmán épitészek figyelemreméltó müveket mutattak be.

A fenti c. kritikában szereplő teljes müvésznévsort lásd: Kiss Stróbl Alajos nevénél.

Élet, Bp. 1922. május 28. XIII. évf. 11. sz. 269-270. lap.

Jávor Pál

neve említve, műve szerepel a Bács-Kiskun megyei múzeumok kiállításán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1972 március 16 4.old.

Jávor Pál

A MIÉNK uj tagjai: Katona Nándor, Koszta József Körösfői Kriesch Aladár, Márk Lajos, Mihalik Dániel, Nagy Sándor, Nyilassy Sándor, Olgyay Ferenc, Perlmutter Izsák, Pór Bertalan, Szlányi Lajos, Thorma János, Ujváry Ignác, Zemplényi Tivadar, Zombory Lajos, Boruth Andor, Czigány Dezső, Galimberti Sándor, Gulácsy Lajos, Herrer Caesar festőművészek.
Beck Ö. Fülöp, Gách István, Gárdos Aladár, Kallós Ede, Ligeti Miklós, Pásztor János, Simay Imre, Szamovolszky Ödön, Telcs Ede, Vedres Márk szobrászmüvészek.
A Mücsarnokba tehát bevonulnak a modern müvészek, s igy a jó müvek olyan bőviben lesznek, mint most a rosszak.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf.
15. sz. 255-256. lap.

Jávor Pál

Nagy Vilmos, Markó, Glatz Oszkár, Olgyay Viktor és Major művészek nevét sorolja fel /db./: "Grafika" cimmel közölt kritikájában.
A Nemzeti Szalonban rendezett, tavaszi, grafikai kiállitáson szereplő művészeket különválasztva "Rajzosok" cim alatt emliti meg.

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf.
18. sz. 297-298. lap.

Jávor Pál

A tavaszi tárlaton szerepel müveivel. Marco a müvésszel együtt három nevet sorol fel, Lutzenburger és Ács müvészekét, akik néhány "intenzivebb életü müvet" mutatnak be a kiállitáson.

A HÉT, Bp. 1906. ápr. 8. XVII. évf.
14. sz. 226-227. lap.

Jávor Pál

A müvész nevét Zombory Lajos nevével együtt emliti a Szalon kiállitásáról közölt kritikájában F.L. a Müvészet c. rovatban "Nemzeti Szalon" cimmel. Lesujtó véleménnyel itélkezik mindkét müvész munkájáról.

A HÉT, Bp. 19o7. márc. 17. XVIII. évf. 11. sz. 176-177. lap.

Iáver Pál

Művei szerepeltek a Műcsarnok 1906-os

Tavaszi kiállitásán -említve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forrada-
lomig

Bp.1974 Magvető 175.old.

Iávor Pál

Művei szerepeltek a Nemzeti Szalonban
rendezett Grafikai kiállitáson /1906/

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Magvető 179.l.

MDK

Jávor Pál

Műveivel szerepelt a Nemzeti Szalon karacsonyi
művásárán.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI.11.sz. 276.l.

MDK

Jávor Pál, festöm.
1880-1923

436. Csendélet. Olf. 44x48. J.l.b.
437. Udvarrészlet.tornáccal. Olf. 72x80. J.l.b.
438. Papagáj. Olf. 34x28

Árv. Közl. 1933. dec.hó 4.rk.sz. 68. aukció. 24.l.

Jávor Pál festőművész

Almás csendélet
A Lomniczi-csucs
A művész önarcképe
Akt-tanulmány
Csendélet kék pohárral.

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8-9.oldal

Jávor Pál

Basch Andor, Kövér Gyula, Vidovszky Béla, Zádor István, Koszta József, Sámuel Kornél, Lux Rezső, Mester Jenő, Glatz Oszkár, Rudnay Gyula művészek a "Tavasz a Műcsarnokban" cim mel rendezett kiállitáson szerepelnek. Ők azok, akiknek a tárlaton való jelenléte arra kötelezi a kritikust, hogy a tavaszi kiállitást tudomásul vegye. A tehetségtelenség győztesei ugyanis, -a felsoroltakat kivéve- jó néhány igazi művész részvételét megakadályozta a Képzőművészeti Társulat szives jóvoltából, -állapitja meg a cikkiró.

A HÉT, Bp. 1913. márc. 23. XXIV. évf. 12. sz. 195. lap.

Jávor Pál

Kunwald Czézár, Székely Andor, Rózsaffy Dezső, Vidovszky Béla, Zádor István, Kalmár Ágnes, Muszély Ágost, Somló Lily, Kövér Gyula müvészeket sorolja fel Jean Preux: "Tavaszi kiállitás" c. kritikájában, mint olyanokat, akik„tehetségük teljes erejében szerepelnek" a Mücsarnokban rendezett tárlaton.

A HÉT, Bp. 1912. ápr. 28. XXIII. évf. 17. sz. 278-279. lap.

Jávor Pál

Uj utakon jár. Alig van ma valaki -Kernstock-on kivül-, aki a neoimpresszionizmus formakereső lázadását nála jobban átérzi uj stilust kereső utjában. A "virágok cserépben" mutatja, hogy milyen messzire jutott el, amikor mellőzni tudta az impresszionizmus bilincseit, melyeket a neoimpresszionizmus elvetendőnek tart, irja Tövis: "A MIÉNK kiállitása" c. kritikájában.
Iványi Grünwald Béla mellett őt tartja az egyetlennek, aki uj utakat keres.

A HÉT, Bp. 1910. január 16.
XXI. évf. 3. sz. 47. lap.

Jávor Pál

A Nemzeti Szalon téli kiállitásáról ir Gerő Ödön és igen nagy elismeréssel méltatja a művész csendéleteit és interiörjeit. "Szépséges festőiség, erős formalátás és meleg szinösszehangolás" jellemzik müveit. Sokat tanul és sokat tud, kitünően rajzol...Az impresszionista képhangulat és a naturalisztikus tárgyilagosság határán jár. Nagy, erősen rajzolt arcképei uj megfontolás eredményét jelentik. Ezek az uj eredmények "tetszetősebbek és értékesebbek."

A HÉT, Bp. 1910. dec. 11. XXI. évf. 50. sz. 806-807. lap.

Jávor Pál

Arcképét a cimlapon bemutatja a lap. Repr. "Jávor Pál" cimmel közölt kritika méltatja a müvész alkotásait.„A fiatalság tiszteletet vivott ki, mert megharcolta a modern müvészetért való harcát, s az elismerés fényébe helyezte azokat az ideákat, amelyek miatt rajongásainak kezdetén keservesen kellett szenvednie." Ezek közé tartozik a müvész is és ezért aratja sikereit, melyre tehetségével, szorgalmával és tudásával rászolgált.
A HÉT, Bp. 1913. dec. 14. XXIV. évf. 5o.sz. 81o. lap.

Jávor Pál

Erősen eklektikus művésznek tartja a kritika, akire tulságosan hat minden, ami fényes, csillogó. A Művészet c. rovat a művész nevét adva címül számol be a kiállitásáról. Elmondja, hogy annak ellenére, hogy művein Fényes, Csók, Ferenczy, Vidovszky, Zádor és Vadász Miklós hatását érezni, mégis alapos tudás, megvesztegetően tiszta faktura, virtuóz technika jellemzi művészetét. Kiemeli szineinek harmoniáját.

A HÉT, Bp. 1916. okt. 29.
XXVII. évf..44. sz. 627. lap.

Jávor Pál

Gyalus László épitész tervei szerint az 19o1-ben negkezdett és 1903.-ban befejezett Szolnoki Művésztelep történetéről, lakóiról ir Kovács Dezső: "A Szolnoki Művésztelep jubileuma" cimmel. A művésztelep tiz éves fennállása alkalmából a "Szolnoki Művészeti Egyesület" nagyszabásu ünnepség keretében 12 termet betöltő, retrospektiv kiállitást rendezett. A cikkiró ezután elmondja, hogy a művésztelep valóságos fogalommá vált a tiz év alatt, s rávilágit arra is, hogy miért nevezték el "magyar Barbizon"-nak, majd felsorolja az első lakókat: Bihari Sándor, Deák-Ébner, Fényes Adolf, Hegedüs László, Jávor Pál, Mihalik D., Olgyay Ferenc, Perlmutter, Pettenkoffen, Pongrácz Károly, Szlányi, Zombory s a később odakerült fiatalok: Kléh, Koszkol Jenő, Vidovszky Béla.
ÉLETX ÉLET, Bp. 1913. juni.8.V.évf.23.sz.724-726. lap.

Jávor Pál

"Tavaszi kiállitás" cimmel a Mücsarnokban részt vett müvészeket sorolja fel Margitay Ernő. A legtöbb müvésznek csak a nevét emliti meg, akiknek a puszta megjelenésük is emeli a tárlat szinvonalát: Kernstock Károly, Vaszary János, Iványi Grünwald Béla, Benczur Gyula, Glatter Armin, Kandó László, Basch Gyula, Mányai József, S. Kalivoda Kata, Rákosiné Geönczy Ilona, W.Gyenes Gitta, Jávor Pál, Pentelei Molnár János, Bednár János, Szenes Fülöp, Szinyei-Merse Pál, Mednyánszky László, Perlrott Csaba Vilmos, Falus Elek.

Jávor Pál: kiváló alkotásokkal mutatkozott be ismételten a komoly tehetségü müvész.

ÉLET, Bp. 1912. május 5. IV.évf. 18. sz. 566-567. lap.

Jávor Pál MDK

Olasz nő, olf.

Műcsarnok 1911/12. ~~kiiixkiái~~ Jubiláris kiállitás

MDK

Jávor Pál, festőm.

néhány aktot is látunk itt, szerzőik Szüle Péter, Jávor Pál és Csont Ferenc.
Azonkivül alak, fej- és portrétanulmány, arczképet is küldött J .P.

A téli kiállitás. - Szépm.Muz. 1917-18.
Művészet .1917. 5o.l.

Jávor Pál MDK

Szolnoki táj, olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Pihenő, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

M.D.K.

Jávor Pál

Interieur-jéről elismeréssel ir a "Tavaszi tárlat" c. közlemény s a kép szineit dicséri.

A kiállitás helyét és megnyitásának idejét a cikk nem közli.

Kárpát: Tavaszi tárlat c.

Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf. 14. sz. 8. l.

Jávor Pál MDK

Derüs nap, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Jávor Pál

Házi oltár, repr.

KMT 1912. tav. kiáll.

M.D.K.

Faivor Pál, festő

„freskószerű, zenét ábrázoló "ünnetjei" díszítik a Gellért szálló női szalónját.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1913.évf. 12. sz.
93. old.

MDK

Jávor Pál

A karfán, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 62.l.

Jávor Pál festőművész: MDK.

/A Műcsarnok tavaszi tárlatán vett részt/

"Teritett asztal"

Ország-Világ, 1912. 527. l.

JÁVOR PÁL

Merengő. Olajf.
Rózsák. Olajf.

KMT 1912/13. téli kiáll.kat. 37.oldal.

Jávor Pál MDK

Házi oltár, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Teritett asztal, olf.

Házi oltár, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Szobarészlet, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Jávor Pál

Szobarészlet, olt.

Jávor Pál MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Biederszoba, olf.

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1913/14 téli kiállitás

Jávor Pál MDK

A karfán, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Kellner Mancika arcképe, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Jávor Pál

III. TEREM.

49 **Bruck Miksa.** Konyha. Olajf. Eladó.
50 **Bruck Miksa.** Az én 3 modellem. Olajf. Eladó.
51 **Bruck Miksa.** Interieur-vázlat. Olajf. Eladó.
52 **Bruck Miksa.** Bártfai utcarész. Olajf. Eladó.
53 **Bruck Miksa.** Interieur. Olajf. Eladó.
*54 **Bruck Miksa.** Szepes-Bélai utcarész. Olajf. Eladó.
55 **Bruck Miksa.** Elhagyatott. Olajf. Eladó.
56 **Koszta József.** Tájkép alakkal. Olajf. Eladó.
57 **Koszta József.** Öreg asszony. Olajf. Eladó.
*58 **Koszta József.** Tanyai táj. Olajf. Eladó.
59 **Koszta József.** Erdő szélén. Olajf. Eladó.
*60 **Nagy Vilmos.** A kis kíváncsi. Olajf. Eladó.
61 **Nagy Vilmos.** Aggódás. Olajf. Eladó.
62 **Nagy Vilmos.** Pihenő modellek. Olajf. Eladó.
*63 **Jávor Pál.** Vörös. Tempera. Eladó.
64 **Jávor Pál.** Női fej vörös kendők között. Pastel. Eladó.
65 **Jávor Pál.** Ilus. Pastel. Eladó.
66 **Jávor Pál.** Ifjú szobrász feje. Pastel. Eladó.
67 **Jávor Pál.** Szolnoki fiú feje. Pastel. Eladó.
68 **Udvary Géza.** Esti sugár. Olajf. Eladó.
69 **Udvary Géza.** Feketeruhás nő. Olajf. Eladó.
70 **Deák-Ebner Lajos.** Száraz galyat gyűjtő leány. Olajf. Eladó.
71 **Bruck Miksa.** Szepes-Szombati házak. Olajf. Eladó.

IV. TEREM.

72 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Hangulat a Quarneroban. Olajf. Eladó.
73 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Holdvilágos tenger (Pornoli). Olajf. Eladó.

KMT 1907. tav. kiad.

74 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Impresszió. Olajf. Eladó.

75 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Virágzó gyümölcsös. Olajf. Eladó.

*76 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Konyhakertészet hóban. Olajf. Eladó.

77 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Tél. Olajf. Eladó.

78 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Karsztban. Olajf. Eladó.

79 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Nyires ősszel. Olajf. Eladó.

80 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Olasz táj. Olajf. Eladó.

81 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Olasz táj. Olajf. Eladó.

82 **Pongrácz Károly.** Falu télen. Olajf. Eladó.

83 **Pongrácz Károly.** Napsütés. Olajf. Eladó.

84 **Pongrácz Károly.** Mosogató asszonyok. Olajf. Eladó.

*85 **Pongrácz Károly.** Jéghordás a Nyitrán. Olajf. Eladó.

86 **Pongrácz Károly.** Parkrészlet. Olajf. Eladó.

87 **Pongrácz Károly.** Híd a Zsitván. Olajf. Eladó.

88 **Pongrácz Károly.** Kazlak. Olajf. Eladó.

89 **Pongrácz Károly.** Szentmihályúrfalva. Olajf. Eladó.

90 **Pongrácz Károly.** Ősszel. Olajf. Eladó.

91 **Hegedűs László.** Éhes cica. Olajf. Eladó.

92 **Hegedűs László.** Boszorkány. Olajf. Magánt.

*93 **Hegedűs László.** Imádkozó asszonyok. Olajf. Eladó.

94 **Hegedűs László.** Téli tájkép. Olajf. Eladó.

95 **Hegedűs László.** Tájkép. Olajf. Magánt.

96 **Hegedűs László.** Városmajori rész. Olajf. Eladó.

97 **Szlányi Lajos.** Lajtaparti kávéház M.-Óváron. Olajf. Eladó.

*98 **Szlányi Lajos,** Nyári délután. Olajf. Eladó.

99 **Szlányi Lajos.** Virágos rét. Olajf. Eladó.

IX. TEREM.

320 **Pállya Celesztin.** Vásári részlet. Olajfestmény. 500 korona.

321 **Pállya Celesztin.** Vásári részlet. Olajfestmény. 700 korona.

322 **Pállya Celesztin.** Eső után. Olajfestmény. 300 kor.

323 **Pállya Celesztin.** Parti részlet. Olajfestmény. 350 korona.

324 **Pállya Celestin.** Piaci ló-tanulmány. Olajfestmény. 300 korona.

*325 **Pállya Celesztin.** Piaci részlet. Olajfestmény. 300 korona.

326 **Pállya Celesztin.** Részlet (Római fürdő). Olajfestmény. 350 korona.

327 **Pállya Celesztin.** Piaci tanulmány. Olajfestmény. 240 korona.

328 **Pállya Celesztin.** Őszi táj. Olajfestmény. 300 kor.

329 **Pállya Celesztin.** Szilvás kocsi. Olajfestmény. 500 korona.

330 **Pállya Celesztin.** Nyirfa-erdő télen. Olajfestmény. 350 korona.

331 **Pállya Celesztin.** Esős idő. Olajfestmény. 350 kor.

332 **Pállya Celesztin.** Délutáni tanulmány. Olajfestmény. 350 korona.

333 **Pállya Celesztin.** Malomrészlet. Olajfestmény. 350 korona.

334 **Pállya Celesztin.** Gyümölcsös kocsik. Olajfestmény. 300 korona.

335 **Pállya Celesztin.** Piaci részlet. Olajfestmény. 180 korona.

336 **Pállya Celesztin.** Esti hangulat. Olajfestmény. 300 korona.

337 **Ujváry Ignác.** Virágos ákácok. Olajfestmény. Eladó.

338 **Ujváry Ignác.** A vetések között. Olajfestmény. Eladó.

339 **Ujváry Ignác.** Árokpart. Olajfestmény. Eladó.

340 **Ujváry Ignác.** Téli reggel. Olajfestmény. Eladó.

341 **Kelety Gábor.** „Fóthi út.“ Olajfestmény. 700 kor.

342 **Kacz Endre.** Női arckép. Olajfestmény. 450 kor.

343 **Ifj. Berkes Antal.** Reggeli hangulat. Olajfestmény. 80 korona.

344 **Klein Lipót.** Tanulmányfő. Olajfestmény. 300 kor.

345 **Barta Ernő.** A Megváltó. Tempera. 1000 korona.

346 **Kacz Endre.** Tanulmány. Olajfestmény. Nem eladó.

347 **Kézdi-Kovács László.** „Régi dicsőség.“ Olajfestmény. 620 korona.

348 **Innocent Ferenc.** „Patricius.“ Olajfestmény. Eladó.

349 **Hegedűs László.** „Rabiga.“ Vázlat. Olajfestmény. Nem eladó.

350 **Szenes Fülöp.** Férfiarckép. Olajfestmény. B. A. úr magántulajdona.

351 **Olgyay Ferenc.** Kora tavasz. Olajvázlat. Eladó.

352 **Olgyay Ferenc.** Hajnal a velencei tavon. Olajvázlat. Eladó.

353 **Kárpáty Rezső.** Est a tengeren. Olajfestmény. Eladó.

354 **Túry Gyula.** „Atyám.“ Vázlat. Olajfestmény. Magántulajdon.

355 **Olgyay Ferenc.** Estalkony. Olajvázlat. Eladó.

356 **Olgyay Ferenc.** Csallóközi hangulat. Olajvázlat. Eladó.

357 **Olgyay Ferenc.** Júliusi hangulat. Olajvázlat. Eladó.

358 **Widder Félix.** Önarckép. Olajfestmény. 400 kor.

359 **Kúnfy Lajos.** Alakok a falumból (Csertán István). Olajfestmény. Eladó.

360 **Hernády Kornél.** „Marianne.“ Olajfestmény. Eladó.

361 **Bruck H.** Mákvirág. Olajfestmény. 400 korona.

MDK

Jávor Pál, festő.

A karfán, of.

—

KMF. - 1913 lav. kiáll. - Kat. 62. l.

MDK

Jávor Pál, sz. 1881.

Kuriaudvar

Ernst Muz. aukc. XVII. 1921.

19 l.

MDK

Jávor Pál, sz. 1881.

Női tanulmány,

Ernst Muz. euke. XVII. 1921.

18 l.

MDK

Jávor Pál

Teritett asztal, of.

Házi oltár, of.

KMT 1912. tav.kiáll. 41 l.

MDK

Jávor Pál, ~~1880-1923~~ 1880-1923.

Csend, kréta

Ernst Múz. 55. sukv. 1937. ápr.
17 l.

MDK

Jávor Pál, festő. 1881-1923.

Férfiképmás. Vörös krétarajz

Jobb. l. f.: J. P.

Ernst Múz. aukciói, XXV - XXV. - 27. l.

MDK

Jávor Pál, 188o-1923.

Női akt, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk. sz. 22 l.

Jávor Pál, festö

Virág csendélet. Olf.

MK.Seg.Biz. Müv. Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 3.1.
Szépm.Mus.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923

Oltár

Ernst Múz. mukc. 49.sz. 1.rész.

5 l.

Jávor Pál (1880-1923)

Erzsébettéri részlet.
Olj f. 71x93 karton. Ltsz: 1135. Sign.

Csendélet.
Olj f. 87x72 vászon. Ltsz: 508. Sign.

Városligeti fasor.
Olj f. 71x95 karton. Ltsz: 288.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

M.D.K.

Jávor Pál

A Szolnoki Művésztelepn működött

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 379.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI I.

Bp. 1965.

MDk

Jávor Pál

Gyümölcsök, o.

Szépmüv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952

M.D.K.

Jávor Pál, festő

„fájdalom sinten itt van... ő tudja, hogy került ide..." – írja Fülep Lajos a Nemzeti Szalon kiállításáról.

Idézve: A Hét, 1907. márc. 17. 176-177. old.-ról.
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 84. old.

MDK

Jávor Pál

Erzsébettéri részlet, o.

Csendélet, o.

Városligeti fasor, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
ep. 1952.

Sándor szobrát /Balat
lyükről. Olasszo.-ból

MDK

Jávor Pál

Nő virággal, o.

Egyób köztulajdonból elvesszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Jávor Pál, 1880-1923

Virágcsendélet, of.

Árv.Csarnok, 1940. jún. 94.sz. 28.1.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923

Áradás

Tavasz

Ernst Muz. 50.aukc. 1934.dec. 10. 1.

Jávor Pál

1881–1923

irod

Farkas Szolnok

Szépmüvèszet

1942. 230. l.

ja. "Közös ügy": Balogh Istvá
pártgyülésen kijelentette, hog
dapártnak és me, külön ügye a
egyes pártnak, amely a Nemzeti
ta". Örülünk annak, hogy a Kis
mositás programmjához, mely er
inek arzenáljából való. Semmif
magánüggyé nyilvánitani. Hissz
inket az országban mindenki mag
épüljön fel az ország gazdasági

"Szabadlábra került"

Collas Tibor nyilas háborús bűn
vű hadbiró-ezredes kömyörült me
elitélt gyilkost. A nyilas ügyvé
engedte el -egyik laptársunk sz

Jávor Pál

festő

a Gellértter felől
nyíló a Gellert Szögyszalló halt-
jában, tartas helyisé-
geiben, zenetermében
freskószerű lünettjei,
a ~~Gellért fürdő és szögy-~~
~~szallóban~~

Thirring Bpest

158. l

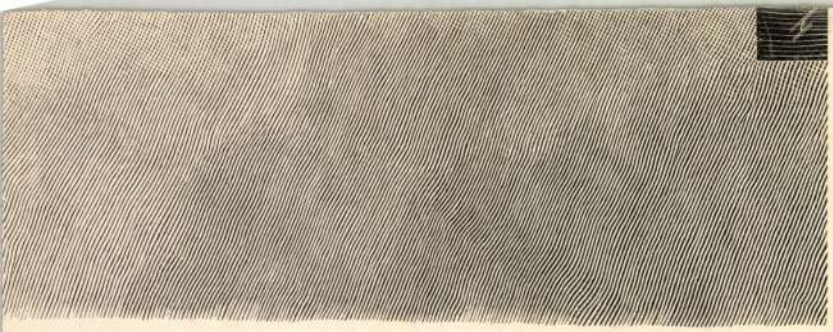

Javor Pál
festő

l.

Lyukaakkiáll
77. l.

11023

lovon látjuk a jobbra vágta-
an atyjának kardjával ront
kökre. Mellette Juranics vi-
várbeliek, kik mögött a Hor-
füstje emelkedik föl. A hid
ett el, mig balról társai ipar-
elirata, koronás magyar czimer-

MIKLÓS
románál, szeptember 7-kén 1566

ler V.
ó-tulajdonos Gerhart Henrik Marga-
asse 32 szam Bécsben.
ntartatik.

mér. az aranykeretnek 40.4:55.9 cm.

29-906
06-6

Jávor Pál

II. *Jávor Pál* (1880—1923.) Ingadozó, nagyon egyenlőtlen, sokszor kellemetlenül diszharmóniás egyéniség, akinek új irányokba vonzódó törekvései sohasem jutottak kiméletlenül, a meggyőződés erejével kifejezésre. Művei ily nagy számának kiállítása nem volt kegyeletes tett.

Ébr. = Kiállításról. Művészet.
Ars Una. 1923. I. 126 l

Jávor Pál, festő; szül. 1880 november 13-án Budapesten.

A budapesti mintarajziskola- és rajztanárképzőben Gyulai László, Aggházy Gyula, Hegedüs László és Székely Bertalan vezetése alatt végezte tanulmányait. Amtán rövid ideig Benczúr Gyula festészeti mesteriskoláját látogatta. Tanulmányai alatt két izben meghapta a Nadányi-féle ~~ösztöndijat~~, egy izben a Kohner-féle ~~ösztöndijat~~, s 1906-ban az 1000 Koronás állami ösztöndijat. 1903-ban rövid körutazást tett Olaszországban s ez alkalommal felkereste Folignot, Assisit, Perugiat, Sienat és Orvietot. 1906-ban Bécsben, Parisban, Bruxellesben és Brugesben járt. 1907-8-ban Párisban, majd Münchenben ~~időzött~~ s végül Berlinben időzött. Budapesti tárlatokon 1901 óta szerepel. 1903-ban önarczképét Münchenben állitotta ki.

Cédulázva

s tanítványaim, — egyetemi továbbképző tanfolyamon is tanítok, — meg meséltek egyetmást. Egy dolog ragadta meg a figyelmemet: követelték, még pedig egyhangúlag, hogy a tanügyi miniszteri tárca ne politikus, hanem tanügyi ember kezébe adassék. Ez is európai hullám. Egy évvel ezelőtt az angolok tették meg ugyanezt Londonban. Még egyet: Minálunk az iskolában mindig van kiállítás — kéthetenkint. Egyes művészek, csoportok, iskolák, gyűjtemények váltogatják egymást s e héten új különlegességben van részünk. Amerika egy neves szobrászát, aki író is egyuttal, ideszerződtették egy hétre. A tanítványokkal együtt dolgozik, előadássorozatot tart, új lendületet ád a munkának. Ez az iskola él ám, nem bújik el a nyilvánosság elől, nem kérkedik azzal, amit csinál, de a hibáit sem titkolja, becsületes igyekvéssel dolgozik s jóakaratot, támogatást vár és kap.

KÉRELEM AMERLING-KÉPEK TULAJDONOSAIHOZ. Dr. báró Probszt Günther, aki monografiát ir Amerling Frigyes bécsi festő művészetéről kéri mindazokat, akiknek ettől a művésztől képük van, hogy azt vele a Szépművészeti Muzeum (Aréna-út 41.) cimén tudatni sziveskedjenek.

A LŐCSEI SZENT JAKAB TEMPLOM PUSZTULÁSA. Az idegenek kezébe esett felsőmagyarországi kincses városokat egyre-másra érik a súlyos csapások. Tavaly Késmárkot pusztította tűzvész, az idén Lőcsét látogatta meg a veszedelem. Május hetedikén az esti órákban Lőcse híres körterén tűz tört ki és miután hét épülettömböt elpusztított, Nagymagyarország egyik legnevezetesebb műemlékébe, a XIII. századi gótikus Szent Jakab-templomba is belekapott. A templom belsejét és benne a felsőmagyarországi szobrász- és festőművészetnek annyi kincsét szerencsére sikerült megmenteni, de a tetőzet és a templom karcsú tornya megmenthetetlenül elhamvadt. Most az elemek rosszindulata elől óvatlanul áll a kincses templom drága belseje. A tetőzet és torony helyreállítása érdekében gyűjtés indult meg.

UJ MŰVÉSZEGYESÜLET. A Szinyei Társaság sikerei ugyancsak megnövelték az egyesületalapítók buzgóságát. Egyre-másra, s most már meglehetősen oktalanul alakulnak az ujabb művészcsoportok. Legujabb közöttük a „Szövetség" nevű, amely május 12-én tartotta közgyülését. Elnöke Horvai János szobrász, ügyvezetője Kampis János festő, jegyzője Edvi Illés Ödön festő, pénztárosa Tarján Oszkár iparművész, ellenőre Major Jenő festő lett. Első kiállítását a jövő évadban rendezi az uj társaság a Nemzeti Szalonban.

GYÁSZROVAT. Jávor Pál festőművész, a magyar művészetnek még nemrég szép reménysége március 14-én meghalt negyvenkét éves korában. Jávor Pál 1880 novemberében született. Az Országos Mintarajziskolán megszerezte a rajztanári oklevelet s azután ösztöndíjjal hét esztendőt töltött külföldön. Párisban, Brugesben, Sienában tanult és dolgozott. Itthon első képével megnyerte a Műcsarnokban a Nadányiné-díjat. A genre- és a tájkép intimus feladatai vonzották Jávort, akiben jelentékeny koloristatehetség izzott. De időnként a nagyszabású falfestés problémái is megkisértették. Első ilyen munkája a Kén-utcai elemi iskola játszóhelyiségének falára festett triptychonja volt, melyen a möndölécskékről szóló szép székely népmese motivumait dolgozta föl. A háború esztendeiben a Gellért-fürdő zeneszobájának freskóit festette meg. Fáradhatatlan munkás volt; még hat héttel halála előtt is dolgozott.

Adolf Oberländer, a müncheni „Fliegende Blätter" világszerte ismert rajzolója május utolsó hetében meghalt 77 éves korában. Oberländer kedves tanítványa volt Pilotynak, s hosszú életének folyamán a festészet terén is sok kiválót alkotott. Olyanféle romantikus képzeletű festő volt, mint Schwind, de gazdag humoros véna járta át vérrel és élettel a művészetét.

MANET „BON BOCK"-JA. Manet híres festménye a „Le Bon Bock", amely egy pohár habzó sör előtt ülő kövér párisi polgárt ábrázol, Arnhold titkos tanácsos híres berlini gyűjteményének volt egyik gyöngye. A képet Arnhold nemrég eladta Franciaországba, állitólag egy millió frankért. A párisi lapok téves értesülés következtében azt a riasztó hirt terjesztették, hogy a „Bon Bock" Amerika felé van útrakelőben. Szerencsére hamar kiderült, hogy a hir nem igaz. Való, hogy Amerika pályázott a képre, de Paul Rosenberg párisi műkereskedő elvásárolta előle. A francia művészetügyi államtitkárság most arra készül, hogy nemzeti műemléknek nyilvánittassa a festményt és ezzel mindörökre megakadályozza az országból való kivitelét. Egyben a Louvre és barátai is működésbe léptek, hogy az állam számára szerezzék meg Manet-nek ezt a remekét. A nagy iparkodás láttára nem érdektelen emlékezetbe idézni, hogy Manet mindössze 5000 frankért adta el annak idején ezt a képét. Arnhold a Faure-gyűjtemény árverésén szerezte meg. Egyéb híres Manet-képek ára így alakult a közelmult aukcióin: a Rouart-gyűjtemény árverésén (Páris, 1912.) Manet „Zenelecké"-je 120.000 frankért kelt el, a Nemes-aukción pedig a „Rue de Berne" cimű híres impresszionista festményt 70.000 frankért szerezte meg jelenlegi tulajdonosa, Herzog Mór Lipót báró.

BODE NAGYSZERŰ ALAPITVÁNYA. Hivatalos szolgálatban töltött ötvenéves jubileuma alkalmából Bode német és külföldi barátai 170 millió márkát gyűjtöttek össze és bocsátottak Bode rendelkezésére. A berlini muzeumoknak ez a nagyszerű regenerátora a teljes összeget a dahlemi keletázsiai múzeum épületének befejezésére ajánlotta föl. Kikötötte, hogy a Kaiser Friedrich Museum iszlámi gyűjteménye a majdan elkészülendő dahlemi muzeumba telepíttessék át s a fölszabadult helyiségekben az ez idő szerint raktárban őrzött európai műkincseket állítsák föl. A dahlemi keletázsiai múzeum terve is Bode alkotása s ez magyarázza azon való fáradozását, hogy a rég tető alatt álló épületek végre eredeti rendeltetésüknek adassanak át.

OLASZ TEMPLOMRESTAURÁLÁSOK. Az olasz kormány három millió lirát bocsátott a háborúban megrongálódott templomok helyreállításának céljára. A templomokban elpusztult oltárképek és egyéb festmények pótlására az olasz közoktatásügyi minisztérium megnyitotta képraktárát és 600 darab egyházi tárgyú festményt ajánlott föl letétképpen a kárvallott templomoknak.

RÉGI ÜVEGFESTMÉNYEK. A régi üvegfestmények gyűjtése — érthetően — a legdrágább passziók közé tartozik. A legszebb darabok az 1550 előtti időből valók, de ezek közül természetesen csak kevés állotta ki a századok viharait. Teljes darabok igen ritkák és éppen ezért rendkivül drágák is. Egy XV-ik századbeli egyszerű ablaküveget, amelyen egy háromalakos kompozició volt, 5000 font sterlingért adtak el nemrégiben Londonban. A Lawrenne-gyűjtemény aukcióján New-Yorkban tavaly egy ablaknak egyetlen 13. századbeli üvegtáblája, amely nem volt nagyobb egy ujságlapnál és amelyen egy szentnek csak a feje és a vállai voltak láthatók, 80.000 dollárért kelt el. Egészen kis méretű üvegfestmények, amelyeken nincs egyéb egy medaillonnál vagy címernél, még elég sűrűn fordulnak elő a műkereskedelemben és a hozzáértő ezek között még kitünő leletekre buk-

A Műbarát
1923. III. évf. 3-4 f.

kanhat. Ritkaságuk és drágaságuk miatt gyakran hamisítják az üvegfestményeket, még pedig oly ügyesen, hogy nehéz a turpisságra rájönni. Legkétségtelenebb bizonyítékai egy régi üvegfestmény valódiságának az idő és a viharok által okozott elváltozások, mint például az egész apró, tűhegynyi likacsok, amelyeket eddig még semmiféle mesterkedéssel sem sikerült utánozni. Viszont azonban a valódiságnak ezek a jelei a szépség rovására vannak és ezzel az üvegfestmény értékét csökkentik. Érthető tehát, hogy valódi és ép darabokért olyan hallatlan összegeket fizetnek.

A NÉMET MŰVÉSZET JAPÁNBAN. A japánok az utóbbi években rendkivüli érdeklődést mutatnak a modern európai művészet iránt és nemrégiben nagyarányú vásárlásokkal tértek haza Németországból. Egy nagy Menzel-festményen kivül megvették Hodler „Fadöntő"-jét is (P. Cassirertől) és legújabban a Flechtheim-cégtől vásároltak egy nagyobb gyűjteményt modern német művészek műveiből, köztül E.-Heckel, Karl Hofer, E. L. Kirchner, O. Kokoschka, O. Moll, Otto Mueller, H. Nauen, R. Levy, Max Pechstein, H. Purrmann, O. v. Waestjen, E. R. Weiss műveiből, Ernst Barlach porcellán-plasztikáiból és Renée Sintenis bronz-állataiból. Az Európában vásárolt anyagból előbb kiállítást rendeznek Kobében, Tokióban és Yokohamában, azután pedig szétosztják az anyagot három nagy japán múzeum között.

FLAMAND-BELGA MŰVÉSZET PÁRISBAN. A Tuileriákban levő Jeux de Paume muzeumát, mely régebben a Luxembourg-muzeum raktárául szolgált, még 1921-ben kiállítási helyiséggé avatták. Akkor nyilt meg benne a hollandus művészet kiállítása. Most ugyanott Belgiumnak hajdani és mai művészete került bemutatóra. A kiállításnak lényegesen értékesebbik fele a régi művészeti része. A Van Eyckeknél is korábbi Melchior Broederlam oltárával kezdődik a sor. Az oltár a champmoli karthausi-kolostorból való, de jelenleg Dijonban van. Már ezen az igen korai oltárfestményen a naturalisztikus tájkép foglalja el az aranyos háttér helyét. A genti oltárnak két szélső szárnyát (az Ádámot és Évát ábrázolót) vitték el Párisba. Jan van Eycket azonfelül még a „Kutas Madonna" (Antwerpen), a művész feleségének arcképe (Bruges) és befejezetlen Szent Borbálája (Antwerpen) képviseli a kiállításon. A „flémallei mester" (vagy ahogy újabban és helyesebben nevezik: a „mérode-i mester") művei közül a brüsszeli magánkézben levő „Angyali üdvözlet" bájos triptychonja, továbbá „Jézus születése" (Dijon) és a „Vierge glorieuse" (Aix) szerepel Párisban. Az „Aixi Angyali üdvözlet mestere" Angyali üdvözletével, és a katalógus szerint az ahhoz tartozó két oltárszárnnyal (Jezsajás és Jeremiás) jelent meg; az egyik richmondi magántulajdonból származik, a másikat nemrégen vásárolta meg a brüsszeli muzeum. Az Escurial muzeuma Rogier van der Weyden csodás „Keresztről levételé"-t adta kölcsön a kiállításra; a beaunei muzeum ugyane mesternek kilencrétű nagyszerű „Itéletnap"-ját; két arckép (a burgundi fattyúé, az úgynevezett „Nyilas férfi"-é és Philippe de Croys-é), meg a brüsszeli „Pietà" teszi teljessé Rogier van der Weyden (a katalogus Roger de la Pasture-nek nevezi) kis gyüjteményét. Dirk Bouts munkái közül a löweni Szent Péter-templom oltárképe látható azzal a négy kis szárnnyal együtt, melyek régebben a berlini Kaiser Friedrich-muzeumban, majd pedig a müncheni Pinakothekában függtek. Memling jól van képviselve, első sorban Martin van Nieuwenhove felséges diptychonjával, azután a brüsszeli Szent Sebestyénnel, az antwerpeni „Krisztus és a zenélő angyalok"-kal és Nicola di Sforzore Spinelli éremvésző arcképével. Hugo van der Goes-nak mindössze egy műve van most Párisban, egy angol magángyűjtő kevéssé ismert „Krisztus születés"-e. Gerard David, Hieronymus Bosch, Quentin Metsys művészetét csupa jellemző munkájuk képviseli. Id. Pieter Breughelnek öt képe érkezett meg, kettőjük Bécsből, köztük a pompás tengeri tájék a Cethelas Jónás prófétával. A korai németalföldiek gazdag anyagával szemben annál szegényebb a XVII. század anyaga. Rubensnek mindössze két arcképe van, továbbá a kisméretű „Angelika és a remete" (Bécs), Cornelius de Vos-nak egy brüsszeli családi arcképcsoportja. Jordaensnak a termékenységet dicsőitő allegóriája, Van Dycknak pedig Georg Digby és William Russel angol magántulajdonból származó kettős arcképe. Nehány XV. és XVI. századi szobor, szép, régi szőnyegek és miniaturák teszik teljesebbé a régi németalföldi művészetről mutatott képet. A XIX. századi belga művészetet hatalmas képanyag mutatja be. Megkezdi a sort Navez, Louis David tanitványa. Különösen gazdagon van képviselve Henri de Braekeleer, Leys történetképfestő, Meunier (festménnyel és szoborral) Alfred és Joseph Stevens, Jan Stobbaerts és Félicien Rops. Gondosan megszerkesztett és képekkel bőven fölszerelt katalógus készült a kiállításhoz. Léonce Bénédite, a Luxembourg-muzeum igazgatója irta a katalógus előszavát; bizvást kihagyhatta volna belőle izléstelen németellenes kifakadásait. A régi művészetről Ernest Verlant, a modern belga művészetről Fierens-Gevaert irt a katalógusba ismertető és magyarázó összefoglalást.

HELYREIGAZITAS. A 27. oldalon közölt két kép aláirása véletlenségből felcserélődött. Ennélfogva a „Surya" cím a jobboldalira és a „Maitreya" a baloldalira vonatkozik.

3447 Korvin Testvérek könyvnyomdája Budapest.

A kiadásért felelős: dr. Kaffka László.

Wégh Liza naplója

912 febr. 2. A mademoisellet tegnap elvitte az ördög. Remélem nem küld helyette másikat!... Egészen jól el tudom képzelni „ifjuságom viruló tavaszát" anélkül az élvezet nélkül, hogy valaki mindennap a tányéromra rakja a kerékbetört francia rendhagyókat. Ma összetéptem az öreg, rozoga füzetet. Holnaptól kezdve egészen komoly és becsületes naplót vezetek.

Febr. 10. Nem szenvedhetem az olyan férfinépet, aki rózsaszínű selyemharisnyát visel és még, mielőtt leül, fel is húzza a nadrágját a térdén. Ebből kifolyólag a mama tegnap két pofont igért, — de egyet sem adott meg. Pedig csak egy hajszál választott el tőle, az a hajszál, amit a papa megjelenése képviselt.

Febr. 12. Megint itt volt az a rózsaszínlábu gunár. Úgy tartja a nyakát egészen, mint a „Jancsi", a mama gunara, mikor mérges. Ha az ő mérge is olyan hamar felforr, mint a Jancsié, akkor a gunár cseppet sem sánta hasonlat. Ki fogom próbálni. Rám nem kötelező a főispán bátyja ajánló levele, mint a papára!

Febr. 18. Jancsi urat hiába piszkálom, nem reagál a csípéseimre. Vagy csak impertinenciából rejti el, ha elevenére találok? Éles nadrág, — színes harisnya!... Kitellik tőle!

Febr. 20. Na hát! Az én ellenszenvem sosem csal! Mindjárt éreztem, hogy Gaál Bandi nem nemes ellenfél: alattomos jellem. Mióta értésére adtam, hogy mit tartok a rózsaszínü harisnyáiról, azóta tüntet a feketével. Olyan mint a szárcsa, az a nyurga fekete lába. Aljas módon állt bosszút rajtam. Pedig én nyílt kártyával játszottam mindig. És ő? . . . Nyílt harc helyett alattomosan belehecceelt egy buta szerepbe s mikor már látta, hogy bennragadtam, a szemembe nevetett. A mama az egyik oka, a szegény gyerekeivel. Mióta ő az elnök, már vagy negyedszer komédiázunk, állítólag azoknak a ködmenéért...

Febr. 27. Ha az utólagos pofon korrigálná az előzetes ostobaságot, megkérném a mamát, adja meg azt a kettőt, amit a dicső Gaál-örökös első vizitje után igért, a nyelvemért... Most már nincs más, mint jó képet vágni a buta játékhoz. Annak a hóri-horog Varga Jenőnek leszek gyöngéd (!) felesége a darabban.

Márc. 2. Utálatos ez az élet. Én is az vagyok. Olyan ormótlannak érzem magam a Varga Jenő oldalán és úgy unom, mintha valóságos felesége lennék. És ez az impertinens Gaál! A vak is látja, mennyire örül, hogy nem ő a partnerom. A jó Isten mindent tud, amit akar, és engem mégsem húz ki ebből a csávából, ebből a rongy szerepből!?...

Márc. 6. Ó Istenkém!... Hát mégis csak rám tekintettél!... Varga Jenő úgy prüszköl, krákog, köhög, mint egy rozoga harmonika. Ebből se lesz holnaputánra férj! Szólóban meg csak nem ágaskodok a két-személyes darabban! A mama úgy jár-kél, mint bőjti felhő az alkonyi égen. Ebből hát kint vagyok! — Most nevess, „Jancsi"!...

Márc. 8. Korai volt az alleluja. Gaál Bandi nyomorult ellenfél. Betanulta a Varga szerepét, csakhogy én ki ne úszhassam a jótékony ügyből. A mama úgy tündöklik, mint a frissen hántott vadgesztenye. És én? Sirni szeretnék, ha nem sajnálnám az orrom. Még azt is tönkre tegyem a szegény gyerekekért?

Márc. 15. Na! Ilyen is csak velem történhetik! Ez a Gaál, ez a rózsaszínü gunár, ez a szelidített szárcsa——— na hát!... Mi volt ez tőle?... Szemtelenség, vagy vicc?!... Egész hitelesen megcsókolt a kibékülés végjelenetében, ahelyett, hogy csak markirozta volna a csókot, ahogy egy kasirozott férjnek kell cselekednie! Most csak azt nem tudom, helyesen tettem-e, hogy nem mondtam el a mamának? Homályos gyanu motoz bennem, hogy nem, mert az a csókos vadlúd most még... Isten tudja... azt gondolja tán, hogy nem is egész komolyan adtam azt a hirtelen pofont, abban a pillanatban, amikor a függöny szerencsére rágördült kibékülésünk hatásos csattanójára!

Márc. 18. Tegnap levizitelt a gyönyörü vitéz. De úgy tett, mintha ő is elfeledte volna a csattanó mindkét kiadását. A mamának már megint kezd dolga akadni künn, ha ez a jeles vendég ül. Mint tavaly, Verebélyi esetében. Jaj, ha ez is megkérné a kezem, micsoda pokoli gyönyörüséggel mondanám neki: „Sajnálom tisztelt Gaál, maga nem az én zsánerem." Az én zsánerem. Ez helyes kis szó, de nem tudom biztosan, ide illik-e?

Márc. 22. Utána néztem a „zsánernek" a lexikonban. Ide illik. Azaz illenék, ha... De erős a gyanúm, hogy az a jeles meg időközben a telekkönyvet nézte meg, — mert újabban „elvei" vannak, és még dicsekszik is velök. Isten tudja, honnét szedte össze azokat a tulajdonságokat, melyeket a jövendőbelijétől egy rakáson követel: Őszinteség, hűség, szépség, jóság, türelem, odaadás s még vagy egy féltucat tündöklő erény. Na Liza, mehetsz aludni... Ennél szemtelenebbül még én sem tudtam megmondani soha senkinek semmit, mint ahogy az a drága férfiu ezzel tudtomra adta, hogy nem bennem keresi a leendő dr. Gaál Endrénét. Vagy csak megérezte, hogy úgyis hiába keresné? Ezt muszáj lesz „behatóbb vizsgálat tárgyává tennem".

Május 1. Nem értem rá arra gondolni, hogy irjak. Nagyszerű felfedezéseim minden időmet lefoglalták. Sikerült megállapitanom: 1. Hogy a férfiak épp úgy tudnak szimulálni, mint a nők. 2. Hogy a férfiak távolról sem olyan okosak, mint aminőnek képzelik magukat, még kevésbé olyan ostobák azonban, mint aminőnek néha látszanak. 3. Hogy a mama egy cseppet sem következetes. A papával szemben mindenkor ócsárolja, velem szemben pedig, különösen ha Gaál Banditól indul ki, kecsegtető színekkel festi a házasságot. Szeretnék ilyenkor felsóhajtani: „beszélhetsz jó vitéz, senki sem hallgat rád..."

Május 15. Hát nem kihúzta belőlem a mama ezt a kirohanást a „Hunyadi Lászlóból?..." Sajnálattal kell „leszögeznem a tényt" — ezt tegnap olvastam, — hogy a mamának cseppet sem derogál pofonütni egy erősen fölserdült hajadont. Úgy el vagyok egyébként állva, hogy az a pofon már igazán se ide — se oda... De ugyan kinek a korsójából ne fogyna ki a türelem olaja, ha nap mint nap olyasmire unszolnák, amire egész más valakinek kellene előbb reagálnia, hogy szó lehessen akár „igenről" akár „nemről . . ."

Junius 1. Na hát! Ez is csak velem történhetik! Még most sem értem egészen, hogy is történt?... Csak úgy eshetett, hogy kell valahol valamely ismeretlen erőnek lennie, amely egészen más irányba sodorja az embert, mint ahova érni akar, néha . . .

Gaál Bandi engedett a negyvennyolcból. Sőt!... Mondhatnám, az egész negyvennyolcat elengedte . . . A kis lugosban teríttettünk uzsonnához; bájos kettős: anya és gyermeke... Ilyenkor mindig valami gyenge zsizsergést érzek, mikor a mama ilyen szorosan a szárnyai alá vesz, ebből mindig mosdatás igérkezik... Szinte megörültem, amikor egyszerre csak ránktoppant a nagyságos úr. A mama persze rögtön beszorította közibénk, — kétezer hold tehermentes, csak megéri, hogy hárman üljünk érte olyan kis helyen, mely kettőnek is épp csak hogy elég. Magunkra maradtunk, a mama mindenképpen maga akart Bandi uzsonnájáról gondoskodni, mert engem eleve a belső sarokülésre dirigált. Aztán . . . magam sem tudom. — Én csak beszéltem, beszéltem... ő meg csak nézett, nézett . . pedig csak a kis kék battiszt-blúzom volt rajtam, igaz, hogy azsuros... egyszer csak, ha megfeszülnék se tudnám elmondani, hogy is történt, csak azon vettük észre magunkat, hogy megismételtük a tavasz eleji jótékony kibékülési jelenetet, azzal az eltéréssel, hogy a pofon elmaradt, mert az egyik kezem velem együtt magához ölelte, a másikat meg fogta...

*

A napló nincs tovább. Wégh Liza asszonykorában úgylátszik épp olyan lett, mint a többi asszony. Beszüntette az irásban való elmélkedést. Elfoglalta az ura nevelése, akit sok mindenről leszoktatott. A nagy igényekről épp úgy, mint a férfiatlan rózsaszínű selyemharisnyáról. Utóbbiról annyira letett, hogy utóbb az egyik lábát is letette tavaly, Kovno alatt... De ő maga élve visszajött és ez a fő.

Abel Balázs

Jávor Pál kiállítása. Jávor Pált, mint a festés művészét, nem kell bemutatni. Sokszor kiállított a Műcsarnokban és másutt s képei mindig érdeklődést tudtak kelteni. A fiatal festőgárda tagjai közt, Jávor szinte bejegyzett értéket jelentett, amikor sokan mások még azon küzködnek, hogy a napon egyáltalában helyet kapjanak. Teknika dolgában korán mutatott nem mindennapi készültséget, neve nyomán kyalitásokra gondolhattunk, amelyek nem a képzeletben éltek, jóindulatú előlegezés alapján, hanem magukban a képekben, meghatározható és letagadhatlan realitással. Az a kiállítás azonban, amelyet most az Ernst-muzeumban rendezett, még azok számára is meglepő, akik elmondhatják, hogy Jávort rég ismerik. A festő itt oly dúsan csillogtatja képességeit, ami az ő fejlődésében újabb színvonal. Tegnapról mára, aki ilyesmit produkál, — mert tegnap Jávor még másutt tartott — az a komoly munka igazi embere. Két-három éve már nem igen találkoztunk ugyan képeivel, de az ily rövid terminus általában még nem ad okot arra, hogy valakitől, legyen bár kétségtelen tehetség, ekkora hévvel keresztülvitt festői előretörést várjunk. Jávor képeit már akkor is jellemezte egy akadémikus értelemben vett, szabatos és a nehézségeket könnyen győző rajz, amikor a Benczur-iskola tagjaként festette barna tónusu képeit. Ugyanez tartotta meg a lábán, amikor abba a meglehetősen sok festőt számláló társaságba került, amelynek tagjai Ganguin, a nagy francia büvkörének hatása alatt nem nekik való, jobbára gyönge szerencsével sikerült képeket festettek. Jávor rajza ma sokkal kevesebb eszközzel, még többet nyújt. A biztonsága és fölénye teljesebb, surolja a virtuozitást, sőt talán már ott is tart. De ezenkívül, ami képeiben a szín erejére épül, a tónus finomságokra, levegőre: Jávor kifejező skálája itt szintén gazdagodott. A látása megszabadult bizonyos ballaszttól, amelyet valószínüleg inkább magára erőszakolt, mint hitt benne. Művészetének, főleg ha tájképeket fest, több íze van, frissesége és melegsége. A csendéletei, az atelier-képei, ahol Jávor selymet, bársonyt, porcellánt és aktot fest, a gyors tetszést hamarább nyerik el, különösen hölgyek előtt lesznek fölötte népszerűek. Mi is elismerjük e képek kvalitásait, de úgy látjuk, mintha az, amit Jávor tud, nem ilyfajta dolgaiban kulminálna, hanem oly képekben, mint a „Pityó partján", vagy a „Szolnoki híd". Ezeken más is van, mint amit a németek a festésben „Handwerk"-nek neveznek. Aki e tájképeket látta, mindig emlékezni fog rájuk.

Croker regényeinek 21-ik kötetét „A milliomos" című regény harmadik befejező részét jövő heti 47-ik számunkhoz mellékeljük mindazon előfizetőinknek, akik a készkiadásaink fedezésére szolgáló 50 filléres kedvezményes árat megtérítik.

Zsuzsi. Barta Lajos, akinek a múlt szezonban a Vígszínház „Szerelem" című darabját adta elő, most az ország első színpadán jutott szóhoz, a Nemzeti Színházban. „Zsuzsi" címmel paraszt-vígjátékot írt, amely a maga töves, eredeti szépségével arra az időre emlékeztet, amikor a magyar népszínművek még forró színházi estéket, spontán gyönyörűséget jelentettek. Amivel természetesen nem azt mondjuk, hogy a „Zsuzsi" régi értelemben vett népszínmű. Elgondolásban és megszerkesztésben több mint zsánerszerű, nem anekdótás, nincs tele tüzdelve a cselekménnyel szerves összefüggésben nem lévő epizódokkal, nótás jelenetekkel. A „Zsuzsi" egy darab dramatizált életábrázolás. A napisajtó kritikusai egyértelmüleg megállapították, nekünk nincs hozzátennivalónk, csak örömmel ismételjük, hogy egy ép és erős tehetség munkája, aki magyar levegőt hoz a színpadra, az alakjai nempapirosfigurák, szeme van hozzájuk, ahogy beszélteti és mozgatja őket, az a valóság illusióját kelti. A „Zsuzsi" most könyvalakban is megjelent, s így olvasva is kinyílnak szépségei, semmiben sem csonkul értékének teljessége. Az egyszerű kulcsa ennek, hogy Barta Lajos nem tartozik azok közé a ma szép számmal tevékenykedő — egyébként ügyes, ötletes és élelmes — urak közé, akik érdekesen és hatásosan tudnak színpadra dolgozni, a rendező és színész örömét jelentik, de egyébként nem tudnak leírni egy mondatot, amelynek íze van, jellemző ereje, keze és lába. Barta Lajos több ezeknél: ő író, a született, az erre hivatott fajtából, aki ha színdarabot ír, annak a könyvforma nem árt, az könyvből is élvezetet nyujtó. A „Zsuzsi" ára 2 korona 50 fillér.

Dolly vőlegénye. A Milliók Könyve legújabb száma amerikai regény. Egyike a legnépszerűbbeknek, amit a tengerentúl olvasnak. Irója Jaques Futrelle s címe „Dolly vőlegénye". A cím kedvesen és ártatlanul hangzik, mintha valami játszi és pajkos, szelíden fodrozó történetet takarna, holott ami mögötte van, csupa mozgalmasság, oly pergő, izgalmas történet, amelynek képei vágtató tempóban követik egymást. A regény központjában két dúsgazdag családból való fiatal pár szerelme áll, akiknek ahhoz, hogy földi boldogságuk célját elérjék, nemcsak a szülői ellenkezés merev falát kell áttörniök. Egy bűntény gyanuja is gátat vet nekik, egy ragyogó álarcosbálon történő lopás, amelyet a tarka vendégszerepben egy betörőnek maszkirozott igazi betörő követ el. Amíg ez kiderül, a milliomos leány kalandos megpróbáltatásokon megy át, de rendületlenül kitart amellett, akit szeret. Az érdekfeszítő amerikai regények minden jellemző tulajdonsága megvan Futrelle regényében: merész ötlet, bűvészszerűen megkavart különös ellentétek és alakok, gyors és frappáns fordulatok, amelyek úgy váltakoznak, mint valami szenzációs film jelenetei.

A szerkesztő üzenetei

Sürgősen kérjük olvasóinkat, hogy a címünkre küldött leveleket, levelezőlapokat és egyéb postai küldeményeket az új posta-tarifa szabályai szerint bérmentesítsék, mert ellenkező esetben rajtunk veszi meg a posta a büntetés-portót. A hiányosan bérmentett küldeményeket oly nagy számban kaptuk eddig, hogy a teljesen fölösleges pénzpazarlás meggátlására el kellett határoznunk, hogy ezentúl nem fogadunk el kellően fel nem bélyegzett küldeményt. Olvasóink kényelmére ideiktatjuk az új tarifa fontosabb tételeit: Egyszerű levél, vagy zárt levelezőlap 20 grammig Budapesten 10 fillér, belföldön 15 fillér, 40 grammig Budapesten 15 fillér, belföldön 20 fillér. Levelezőlap: kincstári 8 fillér, minden egyéb (képeslap, vagy magánipar által előállított bármily lap) 10 fillér. Nyomtatvány 50 grammig 3 fillér, 100 grammig 6 fillér, 150 grammig 9 fill., 200 grammig 12 fillér.

Kis Ninette. Ha az az érdemes és tiszteletreméltó hölgy, aki önt zenére oktatja, kétségbe van esve, mert semmi ritmust nem tart meg: akkor csakugyan nagy baj van. Ezt a diagnozist nénikéje is erősíti, amikor megállapítja, hogy mindig úgy ül, mint „egy darab kovász". Hogy mit ajánlunk e baj ellen, amelyben sokan leledzenek, főleg az ön korában, sőt később is, mert egy nem oktalan mondás szerint a nő tovább szeret, mint ameddig őt szeretik? Sajnos a csodadoktorság csak Miracle mestersége a „Hoffmann meséi"-ben, nem a mienk. Be kell vallanunk, hogy könnyebb volna a helyzetünk, ha azt kérdezné, hogy vannak-e Marslakók, mert ebben egy csomó tudós volna segítségünkre. Igy azt kell mondanunk, hogy miért nem tartotta be azt, amit megfogadott. Miért nem kelt fel minden kedden reggel hat órakor, hogy elmenjen a templomba, imádkozni Szent Antalhoz. Persze, ha valaki a „jó puha, ruganyos és fehérhabos ágyikáját" szereti! Látja, most megbüntette Szent Antal.

Fiatal asszony. A helyzet csakugyan nagyon komoly. Ha így marad minden, feltartózhatlanul előáll az, amitől ön fél. Nem akarjuk ezt végzetnek nevezni, de bizonyos, hogy három sorsról van szó, s meg kell tenni mindent, ami emberileg lehetséges. Rábeszélés, meggyőzés, az ész argumentumai itt már alig fognak segíteni. Egy mód van: anyjának és nővérének el kell önöktől költözni. Nemcsak a házukból, hanem más városba, jó messzire.

Zsuzsa, Nagyvárad. Örömmel olvassuk levelében, hogy Herczeg Ferenc legújabb regénye az „Arany hegedü" mennyire népszerű és hogy oly sok olvasó kezében látta már a könyvet. Itt kiadóhivatalunkban is szinte példátlan a keletje. Napról-napra annyi megrendelés érkezik, hogy nemsokára a könyv új kiadását hozzuk forgalomba.

Furdaló lelkiismeret 20. A vőlegénye, aki elítélte egyik barátnőjét, rosszúl tette volna, ha elítéli önt, mert az ok erre kettőjük esetében nem egészen ugyanaz. Szinte gyermekkori pajtása az, akinek birtokában levelek vannak, amelyek olyanok, aminők a gyermekkor határán álló fiataloké lehetnek. Az a vőlegény, aki ezt komolyan veszi, megbotránkozik rajta, sőt féltékenységi jelenetet rögtönöz: megérdemli, hogy kinevessék. Azt megértjük és helyeseljük, ha valaki azért még az ily ártatlan leveleket is, amelyek szelíd vasárnapi időtöltések, visszaszerzi, vagy kéri megsemmisítésüket. A mód azonban, ahogyan ön ezekhez jutott, bár diadalmasnak bizonyult, sértő lehet az illetőre. Nincs más hátra, mint kedvesen és

Uj Idők 1916. XXII. 46

KÉPZŐMŰVÉSZET.

A Műcsarnok őszi tárlata.

A Műcsarnok ezévi őszi kiállítása nagyon különbözik minden előzőjétől. Nem tárlat az a szónak megszokott értelmében, amely sok művésztől sok-sok képet, szobrot, egészében nagy össze-vissza-zavart jelent, hanem öt művész gyűjteményes kiállítása mellett három kis teremre szorítkozó karácsonyi vásár. A kiállítás súlyát az öt gyűjtemény adja meg, melyeknek hárma nemrég kidőlt művészeink oeuvre-jét foglalja magában, ketteje pedig élő festőknek gyűjteményét. Legértékesebb az öt kollektiv kiállítás között a *Glatz* Oszkáré. Ez a kitünő művészünk, ki talán legkeresettebb arcképfestőnk ma, az utóbbi években készült arcképeit mutatja be. Glatz a biztos rajznak mestere, színekre a temperamentuma ritkábban reagál. Arcképeiben épp ezért mindig van valami pozitivum, amit józanságnak is lehetne nevezni s ami mindig becsületesség: az igazság keresése a természetben. Nem tartozik a megalkuvók közé, akik az igazság rovására telszetősségre törekszenek. Mégis tetszetősek az arcképei, csakhogy a szónak inkább olyan értelme szerint, amely megnyugtatót és bizalomkeltőt jelent. Néhány karakterben kitünő arcképe van ezen a kiállításon. Közülök Vass miniszteré a legkimagaslóbb, de igen jó Huszár Károlyé is. Legvonzóbbak azonban a pozsonyi egyetembe tervezett nagy festményéhez készült arcképtanulmányai.

Skuteczky Döme már veterán-művészeink közé számitott, mikor két évvel ezelőtt megszállott területen, kedves városában, Besztercebányán meghalt. Azok közé a művészek közé tartozott, kiknek fénykoruk az ifjukoruk. A nyolcvanas években, miután Velencéből hazatelepedett, festette legkülömb képeit, csupa olyan festményt, melyet a kor rajzosan festő, a genre játékossága felé hajló mérsékelt naturalizmusa ihletett meg. Milyen kitünő rajzu, de szinezésben is finom munkája a „Könnyű a más kárán nevetni" cimü genreja, háttérben Besztercebánya havas képével. Még finomabb szinkompozicióju müve »Rózsaszinruhás nő«je, amelyet 1880-ban festett. Ezeken és ilyen képeken kell megitélni Skuteczky képességeit. Későbbi vashámoros képei már erőtlenebbek.

Poll Hugó gyüjteménye két termet tölt meg. Poll eddig mint a pasztellel festés virtuóza volt ismeretes. Ezuttal olajjal festett képeket is kiállitott. Ugyanaz jellemzi őket, ami pasztelljeit: tulságos hamvasságuk, amely leszáritja és elerőtleniti szineit. Azt mondhatni, hogy olajképei olajba transzponált pasztellok, annyira más anyagnak a kifejező képessége érzik bennök. Ez a főoka annak, hogy ha nagyobb mennyiségük kerül össze, fárasztóan hatnak. Hiányzik belőlük a temperamentumnak megifjitó frissesége. De mind kifogástalan munkák, bármely otthonnak diszére válnának.

Jávor Pál élete derekán törte ketté a végzet. Finom szinérzékü tehetség volt, ki a raffinált szinharmóniákban tudta leginkább kifejteni erejét. Papagályos aktján például a háttér viola- és a keveret zöld selyme, meg a fal biborverese — különösen messzebbről megnézve — igen érdekes és merész harmóniát ad. »Alvó nő«-jén is rendkivül finom az ágynemü szinbeli megoldása és általában a megfestése. Jávor tehetsége az ilyen, inkább a csendélet körébe vágó feladatok virtuóz megoldásában jeleskedett. Szép tájképeket is festett. Talán legszebb ilyen munkája »Alföldi táj«. (125.)

Brüll Vörös Ernő haláláig kedvence volt éppen a Műcsarnok kiállításainak. Sok szinből összerakott képei rendszerint diszhelyeken függöttek és a közönség körében is nagy sikerük volt. Fiatalon ragadta el a halál, minekelőtte igazán kifejlődött volna a szinérzéke. Képei inkább tarkák, semmint szinesek. Gyüjteményének kiváló darabja »Fiatal leány« cimü képe, de annál is megkapóbb »Szürke hangulat«. cimü vázlata.

A karácsonyi kiállításon szereplő müvek közül a mi figyelmünket leginkább *Brüll* Aladár képei, *Unghváry* Sándornak „Terriers a korcsmában" cimü pompás borgőzü festménye és Udvary Pál kis müvei ragadták meg. Meghatóan finom munkák Benczur Béla tájai.

(e. a.)

könyve számolt azzal, hogy érdeklődésünk területe — bár a szabad mozgás állapotáig, sajnos, még mindig nem jutottunk el — megbővült és legalább a kulturális termelés szolidaritása föltámadt. Ehhez képest állítottuk össze a harmadik könyv *szépirodalmi részét*, amely a nagy nyugati irodalmak modern termésének valóságos kis antológiája. Jeléül annak, hogy bár a béke igazi országa még mindig nem érkezett el, de a nemzetek legalább — már szólnak egymáshoz.

— **A hetvenéves Vargha Gyula.** Hetvenedik évébe lépett diszkrét és finom lényével Vargha Gyula, a költő. Régóta szereplője irodalmunknak, de sokáig szinte ismeretlenül járt-kelt benne. Évtizedeken át csak müfordításaival árulta el magában a költőt a Statisztikai Hivatal tudós főtisztviselője, mígnem öregkorára egyszerre felfedezték. Az történt vele, hogy egy hoszu emberéleten át titkon érlelődő tehetsége szebbnél-szebb költemények alakjában bugyogyant ki belőle. A mult század második fele nagy költőinek hagyományát ma ő folytatja egyedül, mint méltó utódjuk a nemes versezüst kovácsolásában.

— **A magántisztviselők vacsorát tartottak betiltott kongresszusuk helyett.** Megirtuk tegnap, hogy a rendőrség nem engedélyezte a magántisztviselők szombatra és vasárnapra tervezett kongresszusának megtartását azzal az indokolással, hogy annak tárgysorozatán olyan kérdések szerepelnek, amelyek tulhaladják a három egyesület alapszabályaiban megjelölt hatáskört. *Hasonló eset történt ma a nyomdászok szabadszervezetével.* A magyarországi szociáldemokrata nyomdászok szabadszervezete ugyanis szintén szombaton és vasárnap akarta megtartani kongresszusát, amelyen kizárólag gazdasági kérdésekkel akartak foglalkozni, a főkapitányság azonban *még délben értesitette a kongresszus egybehivóit, hogy a kongresszus megtartását nem engedélyezi, mivel a nyomdászok szabadszervezetének nincsen kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabálya.*

A pénzintézeti, biztositási és magántisztviselők majdnem a Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesületében *társasvacsorát* tartottak a külföldi vendégek tiszteletére.

— **Baum Jolán és Irén,** a „Pannika" nőiruhakészitő szalon főnökei hosszabb tanulmányutra Párisba utaztak.

— **A tegnapi kártyarazzia.** A Magyar Billiárd-Körben lefolyt tegnapi kártyarazzia alkalmával megállapitást nyert, hogy a kör nem jogutódja a tizenkét éve feloszlatott Magyar Karambol-Körnek. A kártyázásban csak a kör tagjai vettek részt és felhajtás nem történt. Téves információ alapján irtuk tegnapi cikkünkben, hogy a feloszlatott Karambol Kör vezetőjét szabadságvesztésre itélték. Az eljárást ellenük hivatalos uton beszüntették. A Magyar Billiárd Kör egyébként az idén nemzetközi billiárd-versenyt rendez, amelyen számos külföldi matador vesz részt.

— **Két és félév óta rendszeresen lopott a Kereskedelmi Bank egyik szolgája.** A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank főintézetének két és félév óta ugy a bank igazgatói, mint a tisztviselők is állandóan tapasztalták, hogy szobáikból különböző holmik, kabátok, munkaruhák, kalocsnik kalapok, a beszerzési csoportból kapott élelmiszerek és az egyes asztalokba és szekrényekbe elzárt különböző értéktárgyak tünedeztek el. Feljelentés tett a rendőrségen, ahol a *Szathmáry*-csoportból Gruber Ernő, Molnár Albert és Menyhért József detektiveket bizták meg az ügy kinyomozásával. Ma délután feltünt a detektiveknek, hogy a bank egyik szolgája, *Lieber* Kálmán, ki már két és félév óta áll a bank szolgálatában, egy nagy csomaggal igyekszik kifelé. Megállapitották, hogy a csomagban lopott kakaó és rizs van. Megvizsgálták erre Lieber aszalát és szekrényét és egész halmaz az utóbbi időkben eltünt holmit találtak. Lieber erre kénytelen volt bevallani, hogy *két és félév óta ő a bank tolvaja* és a lopott holmikat orgazdáknál értékesitette sok-sok millióért. Csak legutóbb vett 2 millióért butort, azonkivül a tőzsdén is játszott és nemrég vett másfél millióért értékpapirokat. Hat héttel ezelőtt megnősült. A detektivek Lieber lakásán is igen sok lopott holmira akadtak. A tolvaj szolgát őrizetbe vették.

* **Mégyaszay és Rózsahegyi**, a Modern Színpad illusztris művészei a főszereplői annak az érdekes orosz miliőben játszó kis drámának, a melyet Emőd Tamás irt egy herczegi sorba jutott vengerkáról. A kis dráma a Modern Színpad koronaherczeg-utczai uj hajlékának bemutató műsorában kerül színre. E bemutatóig a páratlan sikerü szeptember-októberi musor kerül színre az Andrássy-uti helyiségben.

* **Gyermekszinház.** Vasárnap harmadszor kerül színre az Okos Katicza czimü gyermekdarab, gyermekhangversenynyel, első helyárak mellett. Jegyek már válthatók a Gyermekszinházban.

Mégcsaknéhánynapig

az évad legnagyobb sikere

A királytigris

bünügyi rejtély négy felvonásban
Robert Warwick-kal a cimszerepben

az Omniában!

Előadások: 4, 6, 8 és 10 órakor.
Vasárnap ½4, 5, ½7, 8 és ½10 órakor.

KÉPZŐMŰVÉSZET.

A magyar művészet a san-franciscói kiállitáson.

— Dijat nyert művészeink. —

(Saját tudósitónktól.)

A san-franciscói világkiállitás művészeti tárlatán részt vevő magyar művészek a háboru nehézségei miatt a legutóbbi ideig nagy bizonytalanságban, sőt kétségben voltak elküldött munkáik sorsára nézve. Hirek San-Franciscóból csak elvétve érkeztek s azok is meglehetősen ellentmondottak egymásnak. Most azután a kiállitás kétkötetes katalógusa alapján hitelesen is módunk van megállapitani, hogy milyen sors, helyesebben milyen elbirálás érte művészeinket Amerikában.

Itt adjuk a kitüntetettek névsorát azzal az egyszerü megjegyzéssel, hogy az amerikai zsüri itélkezése méltó az amerikai hozzáértés hiréhez. Legkiválóbb művészeinket egyáltalán észre sem vették az amerikai jurorok, s ha véletlenül mégis, másod-, sőt harmadrendü dijakkal ajándékozták meg őket. Némiképpen vigasztaló azonban, hogy Európa más nemzeteinek legjava művészei sem igen jártak jobban San-Franciscóban.

A zsüri külön-külön csoportba sorozta az olajfestményeket, a grafikai munkákat, a szobrokat és a plaketteket, meg érmeket.

Olajfestményükért aranyérmet kaptak: ~~Csók~~ István, Márk Lajos, Vaszary János; *ezüstérmet:* ~~Batthyány Gyula gróf, Bruck Miksa, Glatter Gyula~~, ~~Glatz Oszkár~~, Hatvany Ferencz báró, Jávor Pál, Karlovszky Bertalan, Lipóth Ferencz (márvány-cement-mozaikképéért), Mednyánszky László báró, Nádler Róbert, Vastagh Géza; *bronzérmet:* Magyar-Mannheimer Gusztáv.

Vizfestmények, rajzok, metszetek: Aranyérmet kaptak: Pogány Willy, Uitz Béla; *ezüstérmet:* ~~Erdőssi Béla~~, Lénárt Róbert, Rippl-Rónai József, ~~Glatz Oszkár~~, Hatvany Ferencz báró, Nagy Sándorné, Walleszné-Gyenes Gitta (festett porczellánjaiért); *bronzérmet;* Papp Lajos, dobai Székely Andor, Prihoda István, Vadász Miklós; *dicséretet* (honorable mention): Conrád Gyula.

Szobrászat: Ezüstérmet kapott: Simay Imre; *bronzérmet:* Pick Lajos, Telcs Ede, Védres Márk; *dicséretet* (honorable mention): ~~Fehérvári Erzsi~~ (szines majolikaszobraiért).

Plakettek és érmek: Aranyérmet kapott: Telcs Ede; *ezüstérmet:* ~~Beck Ö. Fülöp~~, Murányi Gyula; *bronzérmet:* Zutt A. F.

A kiállitás magyar részének sorsáról, ugy tudjuk, J. Nielsen Laurvik, a magyar osztály szervezője hivatalos jelentést küldött a közoktatásügyi minisztériumnak. Értesitése szerint a háboru folyamán a meg nem vásárolt mütárgyak hazaküldése lehetetlen. A gyüjteményt azért — csak ugy mint a többi európai államét is — amerikai körutón bemutatják a nagyobb városok közönségének.

A kiállitás pazar kiállitásu kétkötetes katalógusának illusztrácziói között a mi művészeink szép számmal szerepelnek. Köztük nem egy olyan kiválóságunk, kit a kitünő zsüri észre sem vett, mikor a jutalmak megitéléséről volt szó. Reprodukczióban a következő művészek munkáit közli a katalógus: ~~Benczur Gyula~~ (Andrássy Gyula gróf arczképe), ~~Berény Róbert~~ (Bartók Béla arczképe), Csók István (Csendélet), Iványi-Grünwald Béla (Tavasz ébredése), Márk Lajos (Tükör előtt), Munkácsy Mihály (Tájkép), Szinyei-Merse Pál (Olvadó hó), Uitz Béla (Hátranéző nő), Rippl-Rónai József (Vedres Márk arczképe), Vaszary János (gróf Batthyány Lajosné arczképe).

A katalógus magyar része elé Bölöni György kiváló művészeti kritikusunk irt tanulmányt a modern magyar művészet törekvéseiről és eredményeiről.

** **A müncheni Glaspalast kiállitásának nagy anyagi sikere.** Néhány nappal ezelőtt záródott be a müncheni Glaspalast idei kiállitása. A háboru előtt virágzó intézménye volt ez az évenként megismétlődő kiállitás München városának. A háboru első éveiben nem merték megrendezni, mig aztán most a nyáron ujra megnyitották a kiállitást. Az eredmény csufosan ráczáfolt a kétkedőkre, mert a kiállitáson 700.000 márkánál nagyobb értékü müvészeti tárgy kelt el, holott békeidőben ezeknek a kiállitásoknak átlagos eredménye alig ütötte meg a 335.000 márkát. Érdekes jelenség az is, hogy csaknem minden megvásárolt mütárgy Németországban maradt.

— **A rabbi bőröndje.** Egy pestmegyei község rabbinusát sulyos kellemetlenség érte. Szombaton, e hó 21-ikén, este 9 óra után, mialatt hivatalos utra indulóban a budapesti keleti pályaudvarban jegyváltással volt elfoglalva, a második osztályu váróteremben hagyott bőröndjét valamelyik szórakozott utas — nyilván a magáénak nézvén — elvitte. Szerény anyagi helyzetében a holmija elvesztése is sulyosan érinti, de különösen fájdalmasan az, hogy a bőröndben értékes, ritka héber könyvek és hivatalos természetü följegyzések is voltak. Ezeknek a dolgoknak a bőrönd elvivője semmi hasznát se veszi, neki azonban becsesek és pótolhatatlanok. Arra kéri tehát a szórakozott idegent, a kinek a jóhiszeműségében nem kivan kételkedni: juttassa el legalább a könyveket és az irásokat az Országos Izraelita Patronage-Egyesület irodájába, Budapest, VI., Ó-utcza 46. szám alá. Ezt a fáradságát 30 koronával honorálni is hajlandó.

— **Hadifogiyok levelezése.** Orosz hadifogságba jutott és jól érzi magát *Horváth* János hadnagy (Budapest) 308. honvéd gy.-e., I. zászlóalj, 2. század és *Bratis* Kornél zászlós (Mezőkövesd), 66. gy.-e.

— **Munkásbalesetek.** Csáki István tizenkilencz éves gyárimunkásnak a soroksári-uti fegyvergyárban a gép balkezét elkapta és két ujját levágta. A Szent István-kórházba vitték. — Palmberger János harminez éves napszámosnak a csepeli villanygyárban egy rézlemez jobbkezét levágta. A Szent István-kórházba vitték.

— **Betörések.** Betörők jártak Hartmann János czipészmester Lehel-utczai műhelybódéjában és onnan ruhaneműt és czipőket loptak. — Betörtek Rieger Anna szakácsnő Erzsébetfalva, Csillag-utcza 3. szám alatti lakásába is és 600 korona értékü fehérneműt vittek el.

— **A Dunába ugrott.** A Ferencz József-hidról ma éjjel egy ember a Dunába ugrott. A hidon katonaköpenyt, katonasapkát és egy kenyérzsákot hagyott, a melyen egy czédula volt hogy »Fodor János vagyok, a 38-ik gyalogezred katonája. Értesitsék szüleimet.« Az életunt ember elmerült a vizben.

SZINHÁZ. ZENE.

dalaival is tetézte fényes sikerét. A művésznő szerződésbeli kötelezettsége Hamburgba szólitja.

* **A nagyszebeni szinház felszerelése.** A román betörés idején Nagyszebenből elmenekült **szintársulat** a holmiját és teljes felszereléést egy helyre hordatta össze és ott hagyta, mert az elszállitásra nem volt idő. Nagyszeben felszabadultával Kiss Árpád szinigazgató megbizta Szalay titkárt, hogy utazzék Nagyszebenbe meggyőződést szerezni arról, hogy a román betörők ott hagyták-e a szinház felszerelését. Betegh kormánybiztos megadta az engedélyt Szalaynak a Nagyszebenbe való utazásra és a titkár ma érkezett vissza az ujraéledő határszéli városból. A szinház felszerelésének legnagyobb része megvan és a román katonák nem tettek abban semmi kárt. Az ottani román csőcselék azonban megdézsmált néhány ládát és sok ruhaneműt elrabolt. Mindenesetre örvendetes, hogy a most jóformán pótolhatatlan szinházi felszerelés megmaradt. A kormánybiztos engedélyt adott a szinházi holmik elszállitására és már folyik is a ládáknak vaggonokba való elhelyezése. A felszerelést Szatmárra, a társulat mostani állomáshelyére viszik. — Faragó Ödön, a kassai szinház igazgatója is elindult Brassóba, a hol annak idején ott maradt a felszerelése, hogy utánanézzen a megmaradt holmiknak. A szinigazgató azonban elmulasztotta az odautazásra vonatkozó kormánybiztosi engedély megszerzését és igy vissza kellett jönnie, a nélkül hogy eljutott volna Brassóba.

* **A molnár és gyermeke a Népoperában.** A jövő hét szerdáján, csütörtökén és szombatján három délutáni előadásra a Magyar Szinház személyzete vonul be a Népoperába. A november elejének hagyományos darabját: A molnár és gyermekét adják a legjobb szereposztással és a legolcsóbb helyárakkal.

* **Mozgókép-Otthon.** A szezón egyik legnagyobb filmszenzációjával alakultak A rózsafüzér e heti előadásai a Mozgókép-Otthonban. A kiket a film kiválóságának hire az előadásokra vonzott, csodálattal tapasztalták, mit képes nyujtani a kinematográfia. Kétségtelen, hogy A rózsafüzér-hez hasonló erőteljes drámát még nem láttunk soha leperegni vásznon. Sardou, vagy a nála is raffináltabb Bernstein technikája produkál olyan hatásában előre kiszámitott idegfeszitő drámai helyzeteket, mint A rózsafüzér. Belemarkol a legközönyösebb ember érzésébe is. A rózsafüzér előadásairól még nem távozott egy kedvüen nézö, de annál több könyes szemü, a kiket meghatott a mese fölemelő szépsége, a melyet még jobban elmélyit az a káprázatos technikai tökéletesség, a mivel ezt a filmet megalkották. Talán csak az tudná igazán megbecsülni ennek a filmnek kiválóságát, a ki már hosszabb ideje nem látott filmet. Milyen csodás haladása a kinematográfiának, a melyet csak egy év óta is tett A rózsafüzér. Üde és szines minden jelenet, egyszerre nyujtja a poézis és a képzőmüvészet szépségeit. Mintha valamilyen zseniális drámairó és vele egyforma képességü piktor alkotta volna meg ezt a filmremeket. Egyszerre foglalkoztatja a szemet és az ideget. Nagyot mulaszt, a ki elszalasztja az ilyen filmnek az élvezetét. Tiz másik rossz film unalmasságáért nyujt kárpótlást. Pedig a Mozgókép-Otthon müsoraitól mi sem áll távolabb, mint az unalom. A nagy szenzációt egy jó vigjáték előzi meg, A divatkirálynő. Minden megvan ebben a filmben, a mit csak kedvel a közönség: divatlátványosság, Albert Paulig kifogyhatatlan mókázása, Betty Darmand szépsége és elegánciája, mind vonzó kiválósága ennek az eleven vigjátéknak. A puma nyomában czimü egyfelvonásos dsungelfilm pedig valóságos kis filmremek. Azonfelül hogy izgalmas, olyan fotográfiái vannak, hogy párjukat ritkitják. A Mozgókép-Otthon e heti müsora annyi müvészeti élvezetet és szórakozást nyujt, a melyhez hasonlóra alig emlékszünk.

* **A Magyar Szinház bemutatója.** Künn a bárány benn a farkas a czime Földes Imre vigjátékának, mely a Magyar Szinházban a jövő hét szombatján, november 4-én kerül szinre először. A Királynőm... meghalok érted és a Bernát bácsi nagy sikere bőséges időt és alkalmat adott arra, hogy a Magyar Szinház müvészgárdája a nagysikerünek igérkező vigjátékot teljes ambicióval készitse elő. A darab egyik főérdekessége lesz, hogy a vigjáték 12 nőt és egy férfi szereplőt foglalkoztat. Az ujdonságot Vajda László rendezi.

* **A Farsang főpróbája.** Pénteken délelőtt tartja meg a Vigszinház Molnár Ferencz uj darabjának, a Farsang-nak főpróbáját. A Farsang három uj diszlete Falus Elek müvészi munkája.

* **A Budapesti Szinházban** e hó 28-án, szombaton és a következő napokon a Molnár és gyermeke népdráma kerül szinre Feld Zsigmond felléptével. Pénteken a szinház zárva marad. A Molnár és gyermeke előadásaira jegyek már válthatók a szinház pénztáránál és az elővételi helyeken.

SZIVAR ÉS DOHÁNYÁRULÓ ROKKANTAK AZ UTCZÁN.

A FÖLD HALÁLA.

Regény. (Folytatás.)

Irta id. **Rosny J. H.** — Fordította **Laky Margit.**

II. A *Vörös Földek felé.*

A kilencz röpülő elindult a Vörös Földek oázisa felé. Nem igen tértek le arról a két útról, melyet a motorok száz évszázad óta követtek. Az ősök nagy mellékállomásokat építettek ide színvasból és hangfogókkal is ellátták azokat, azonkívül számos kevésbbé fontos megállóhelyet létesítettek. Az utak nagyon jó karban voltak tartva. Mivel motorok csak ritkán haladtak rajtuk végig és kerekeik különben is igen rugalmas ásványrostokkal voltak fölszerelve és mivel a két oázis lakói részben még mindig föl tudták használni azokat a szörnyűséges erőket, melyeket elődeik rabigájukba hajtottak, föntartásuk inkább fölügyeletet, mint munkát igényelt. A vasdelejesek itt nem igen mutatkoztak és csak jelentéktelen károkat okoztak. Egy gyalogjáró teljes napon át mehetett rajta és alig érezte az ártalmas befolyást. De azért nem lett volna bölcs dolog hosszabb pihenőket tartani, vagy épen elaludni: a betegek Elmá-hoz hasonlón elvesztették volna összes vörös vérsejtecskéiket és anémiában pusztultak volna el.

A kilencz követ semminemű veszélyben sem forgott. Mindegyik egy könnyű röpülőgépet kormányzott, mely egyébként négy embert is befogadhatott volna. Így az expedicziő sikere még akkor sem lett volna koczkáztatva, ha a készülékek háromnegyedrészével baleset történik.

A röpülőgépek csaknem tökéletesen rugalmas anyagból és úgy voltak alkotva, hogy ellentálltak a legdurvább lökéseknek is, daczolhattak a forgószél dühével.

Manó legelől haladt. Targ és Arva csaknem egymás mellett röpültek. A fiatal ember izgatottsága egyre nőtt.

A nagy katasztrófák nemzedékről-nemzedékre szálló története minduntalan emlékezetében kísértett.

Öt évszázad óta a föld lakósai már csak néhány nyomorúságos szigetecskén szorultak össze. A hanyatlás árnyéka jóval megelőzte a katasztrófákat. E rég letűnt időkben, a Radio-aktiv korszak első századaiban, már jelzik a vizek megfogyatkozását. Némely tudós megjósolja, hogy az emberiséget a szárazság fogja elpusztítani. De mily csekély hatást gyakorolhattak ezek a jóslatok az akkori népekre, a mikor a hegyek ormát hó borította, vidéküket számtalan folyó öntözte, szárazföldeik partját mérhetlen tengerek csapkodták!

Pedig a víz lassan, biztosan fogyott, beszivárgott a földbe, vagy elpárolgott a levegőben.* Azután jöttek a nagy katasztrófák. A talaj rendkívüli átalakulásokat szenvedett. A földrengés némelykor egyetlen nap alatt tíz-húsz várost és a falvak százait pusztította el. Új hegylánczok képződtek, kétszer magasabbak a hajdani Alpesek, az Andesek és a Himalája tömegeinél. A víz századokról-századokra apadt.

Ezek a borzalmas tünemények mind fenyegetőbbek lettek. A nap fölületén nagy átalakulások mentek végbe. Rosszul megfejtett törvényeknél fogva visszhangot keltettek ezek szegény bolygónkon is. A katasztrófáknak egy egész siralmas lánczolata következett, melyek egyrészt huszonöt-harminczezer méter magasságba emelték föl a nagy hegységeket, másrészt mérhetlen vízmennyiséget tüntettek el. A föld népessége e csillagzati forrongások kezdetén elérte a *huszonhárom* milliárdot. Ez az embertömeg határtalan energiákkal rendelkezett, a miket a *proto-atomokból* vontak ki (a mint bár tökéletlenül még ma is tesszük) s annyira tökéletesítette a kultura és a táplálkozás fortélyait, hogy az emberiséget egyáltalában nem nyugtalanította a víz csökkenése. Kérkedtek is vele, hogy nemsokára a vegyészek előállította szerves termékekből fognak élni. Ez a régi álom többször közeljárt a megvalósuláshoz, de mindig sajátságos betegségek, vagy gyors elkorcsosulások tizedelték meg a kísérletnek alávetett csoportokat. Meg kellett tehát maradni azoknál a táplálékoknál, melyekkel az ember ősidők óta élt. A valóságban ezek a táplálékok elfinomultak, a mihez épúgy hozzájárult az állattenyésztés, mint a tudós manipulácziói. A csekély adagok épen elégségesek voltak egy ember föntartására. Nem kellett hozzá egy évszázad, az emésztő szervek jelentékenyen összehúzódtak, míg ellenben a légzőszervek a levegő megritkulásával egyenes arányban tágultak ki.

Az utolsó vadállatok is eltűntek. Az ehető állatok elődeikhez képest igazi növényszerű teremtmények lettek, utálatos, tojásdad alakú testükkel, elkorcsosult végtagjaikkal és a töméstől elsorvadt állkapcsukkal.

Csakis néhány madárfaj kerülte ki az általános elkorcsosulást és csodálatos intellektuális fejlődésre tett szert.

Kedvességük, szépségük és bájuk korszakról-korszakra növekedett. Mestereiknél finomabb ösztönüknél fogva előre nem látott szolgálatokat tettek és ezeket a szolgálatokat rendkívül megbecsülték a laboratóriumokban.

E hatalmas korszak emberei nyugtalanul élték le napjaikat. A nagyszerű és rejtelmes költészet meghalt. Nem volt többé vadon élet, annál kevésbbé azok a csaknem szabad, mérhetetlen területek: a radio-aktiv korszak erdei, mezei, mocsarai, ugarjai és sivatagai.

Az öngyilkosság az emberi nem legrettenetesebb betegségévé vált.

Tizenötezer év leforgása alatt a népesség huszonhárom milliárdról négy milliárd lélekre csökkent. A föld üregeibe beszivárgott tengerek már csak negyedrészét foglalták el a bolygó fölszínének. A nagy folyamok és nagy tavak eltűntek. Gyászos, mérhetetlen hegyek sorakoztak mindenfelől. Ilyenképen a puszta bolygó ismét előtűnt, — de meztelenül!

Az ember azonban eszeveszetten küzdött. Azzal kérkedett, hogy vízből, ha nem tudna nélküle élni, elő tud annyit állítani, a mennyi a földmívelésre és a házi használatra szükséges. De az erre alkalmas anyagok ritkák lettek, hacsak oly nagy mélységekben nem, a mi szinte lehetetlenné tette bányászásukat. Konzerválási eljárásokhoz, elmés eszközökhöz kellett folyamodni, hogy meggátolják a lefolyást és a hathatós alkatrészek maximumát kivonhassák a tápláló folyadékból.

A háziállatok képtelenek voltak alkalmazkodni az új életföltételekhez és sorra kivesztek. Az ember hiába kísérelte meg a durvább fajok újranyesztését: a kétszázezeréves hanyatlás kiapasztotta a fejlődési energiát. Csupán a madarak és a növények álltak ellent. Ezek megint valami ősrégi alakot vettek föl, amazok alkalmazkodtak a környezethez. Sok közülök ismét elvadult és olyan magasságban rakott fészket, a hová az ember annál kevésbbé üldözhette, mert a víz csökkenésével — bár kisebb mértékben — együttjárt a levegő megritkulása is. Ragadozásból éltek és olyan ravasz fortélyokhoz folyamodtak, hogy nem lehetett rajtuk kifogni. A mi azokat illeti, melyek őseik között megmaradtak, sorsuk eleinte borzalmas volt. Az ember megkísérelte őket lealacsonyítani az ehető állatok színvonalára. De öntudatuk igen világos lett. Kétségbeesetten küzdöttek, hogy elkerüljék sorsukat. Époly iszonyatos jelenetek játszódtak le, mint azokban a kezdetleges korszakokban, a mikor az ember fölfalta embertársát, a mikor egész népeket vetettek rabszolgaságra. Rémület szállt a lelkekbe és lassan-lassan leszoktak arról, hogy meggyilkolják bolygóbeli társaikat és húsukból táplálkozzanak.

A szeizmikus tünemények továbbra is nagy átalakulásokat idéztek elő földünkön és elpusztították a városokat. Harminczezer esztendeig tartó küzdelem után őseink megértették, hogy a növény- és állatvilág által évmilliókon át elnyomott ásvány végleg bosszút állt. A kétségbeesés korszaka állt be s ez a népességet háromszáz millió lélekre apasztotta. A tengerek már csak tizedrészét foglalták el a földteke felületének.

Három-négyezer évig tartó nyugalom némi optimizmusnak adott új életet. Az emberiség nagyszerű védmunkálatokba fogott. Abbahagyták a madarak ellen az irtó háborút. Beérték annyival, hogy olyan viszonyok közé helyezték őket, melyek nem engedték, hogy elszaporodjanak és hasznos szolgálatokat nyertek tőlük.

Azután a katasztrófák újból megkezdődtek. A lakható földterületek még jobban összezsugorodtak és körülbelül harminczezer év alatt hatalmas átalakulások történtek: az emberiség néhány elszórt területen talált már csak menedéket a földön mely tágas és borzalmasan sivár lett ismét, mint az idők elején. Az oázisokon kívül képtelenek voltak biztosítani maguknak az élethez szükséges vizet.

Azután viszonylagos szélcsönd állt be. Bár a mélységbe fúrt kutak vize egyre fogyott, bár a föld népessége egyharmadára csökkent, bár két oázist már el kellett hagyniok, az emberiség még mindig élt: kétségkívül élni fog még ötven-százezer évig . . .

Az ipar mérhetetlenül hanyatlott. Azokat az energiákat, a miket fajunk erejének teljében hasznosított, az oázisok embere csak csekély mértékben tudta alkalmazni.

A közlekedési- és munkaeszközök kevésbbé összetettekké váltak. Ezredévek óta nem használhatták már a *spiraloidokat*, melyek a mi rö-

* A magas levegörétegekben az ibolyántuli sugarak mindig fölbontották a vizet oxigénre és hidrogénre: a hidrogén elillant a csillagközi térbe.

Béli Vörös Ernő: Fiatal leány.

Endrey Sándor: Önarczkép.

B. Halvany Ferencz: Sz. M. bárónő arczképe.

A TÉLI KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.

A tárlatlátogató rendszerint valami összefoglaló ítéletet vagy tapasztalatot szeret a képzőművészeti kiállítások látogatása után levonni. Az efféle ítéletek többnyire igazságtalanok szoktak lenni, mert ha elítélők, kétszeresen hálátlanok azokkal szemben, a kik munkálkodásuk legjava eredményeivel messzire kiemelkednek a szokványos festői ipar termékei közül. Éppen ezért nem volna méltányos, ha ezt a kiállítást, mely most a Műcsarnok hevenyészve rendbehozott termeiben nyilt meg, ezzel a megjegyzéssel intéznők el, hogy színvonala még a megszokottnál is alacsonyabb, mert van számos oly darabja, a mely tehetséges művész ember munkájának számítható.

A kiállításról legjava művészeink elmaradtak, a mi nem is csoda, hiszen kiállítási viszonyaink megengedik immár nekik azt a fényűzést, hogy gyüjteményeikkel egyedül jelenhessenek meg a közönség előtt, vagy pedig, ha nem is egyedül, legalább is nagyon válogatott társaságban. Ez legfőbb oka annak, hogy a kevésbbé tehetségesek, sőt a tehetségtelenek alkotásait uralja ez a kiállítás, a mely különben mindennemű egyoldalúságtól és elnyomástól mentesen tevődött össze, mert művészeinknek most már három csoportja, a Független művészek, az Új művészek és a Szabad művészek is külön-külön bíráló bizottságaikkal ítélték meg a körükbe tartozó művészek alkotásait. Az egyoldalúságban tehát hiába keresnők a színvonal hibáit, melyet másfelé könnyebb megtalálni.

Ezt is a háborúban ismerhetjük fel. Művészeinknek az utolsó két év még csak soha meg sem álmodott konjunkturát hozott, a mely mértékben fogyott és nehezen megszerezhetővé vált a vászon, a festék és az ecset, ebben vagy talán még sokkal nagyobb mértékben nőtt a műtárgyakat vásárló jómódúak száma, a kik majdnem sorba is állanának egy-egy nevesebb festőnk műveiért.

Ez a nagy és bizony jelentékeny százalékában éppenséggel nem finnyás kereslet lehet, hogy nagyot lendített művészeink anyagi viszonyain, de művészi vetélkedésüknek nem valami nagyon használt, csak kevés, igazán ihletett órát szerzett nekik, úgy, hogy legtöbbjük nem éri el e kiállításon a tehetségnek azt a fokát, a melyről nemrégiben tanuskodott. Keressük ki közülök azokat, a kikben nem csalódtunk és az újakat, a kik között évek óta nem sok sikerrel kutattuk a jövő magyar festészetének kiemelkedésre hivatott képviselőit.

Sorjában haladva: a Független művészek csoportjában feltűnik a virtuozitásra törekvő Frank Frigyes, majd Czenez János nagy aktja, a melyen már szakított az impresszionista előadásmód ötleteskedésével, egy szóval szabadulni kezd a mai Csók hatása alól. Érdekes Merész Gyulának Mészáros Gizáról festett arczképe is. Béli Vörös Ernőnek fiatal lánya pedig színben az egész kiállításnak legfinomabb darabja. Lakos Alfrédnak könyvcsendélete lelkes elmélyedés eredményének látszik, Komáromi Kacz Endre is megállít Elégia czímű képével, Edvi Illés Odön, Pörge Gergely még mindég a régiek, Glatter Gyula képei pedig nagyon el fogják ragadtatni az édességeket kedvelőket.

Az Új művészek csoportjában Glatz Oszkár, Szlányi Lajos, Pentelei Molnár János a régi erőben jelentek meg, Molnár ezúttal talán még maga magán is túltesz a technikai virtuozitásban. Herman Lipót és Hatvany Ferenez most nem valami nagyon remekeltek, de erős haladást mutatnak Zádor István pompás interieurjai és Vidovszky Béla hűvös előadású tájképei. Meglepően erőteljes Belányi Viktor, és férfi festőnek is számottevő volna Kohner Ida, de ne felejtsük el Boem Ritta Lőcsei templomát sem.

A Szabad művészek közül Kornai József, Nagy Vilmos, Andaházi Kasnya Béla, Perlrott Csaba Vilmos, Czigány Dezső, Jávor Pál, Romek Árpád a figyelemreméltóbbak. Igen erős haladásával sok reményre jogosít Kálmán Péter, míg Károlyi Lajosnak igen jó férfiarczképe, egy vidéken elkallódó nagyon figyelemreméltó tehetségre utal.

A szobrászok közül Lányi Dezsőt, Székely Móriczot, Kisfaludi Stróbl Zsigmondot említjük meg, mint biztató és új jelenséget Essö Erzsébetet.

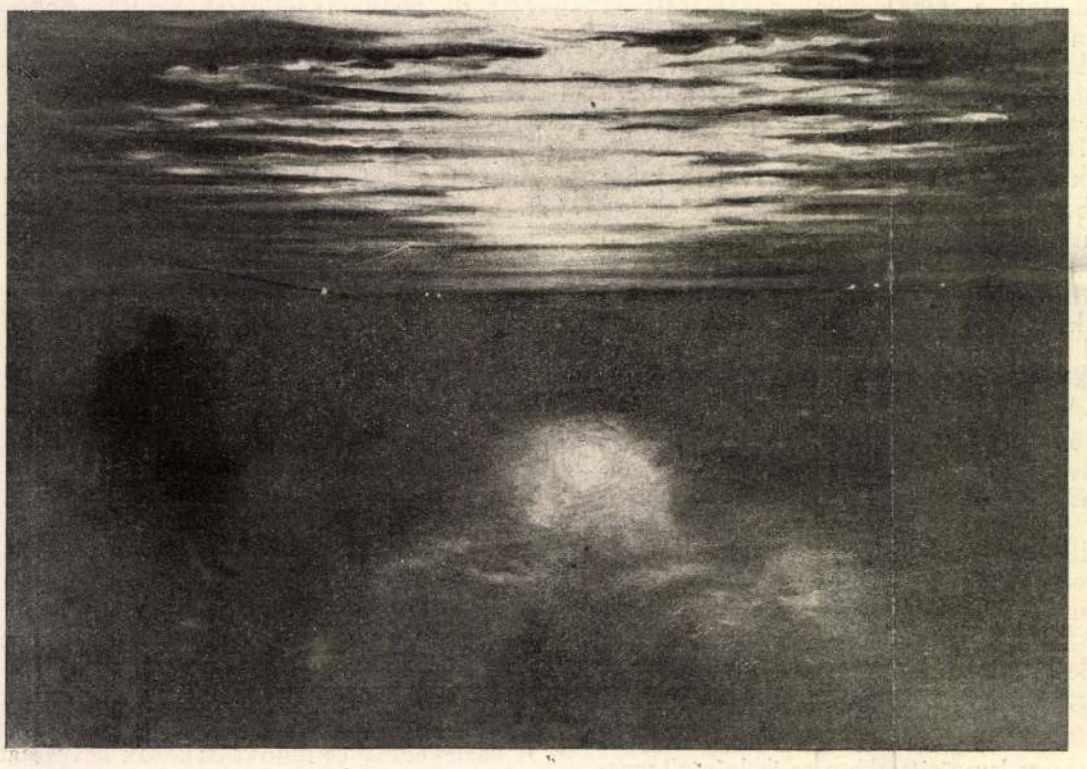

Kacziány Ödön: Kibukkanó hold.

Belányi Viktor: Özvegyasszony.

	Korona
LAKATOS ARTHUR:	
84. Várpalota ⟨részlet⟩	800
LASZGALLNER OSZKÁR:	
85. Tabáni részlet este	500
LOBA FERENC:	
86. Téli hangulat a Kerepesi-útnál	200
87. Erzsébet-körúti részlet	200
MÁRFFY ÖDÖN:	
88. Budai részlet	1200
89. Margitsziget ⟨Dr. Herczog Ede úr tulajdona⟩	
90. Budai részlet ⟨Nágel Ignác úr tulajdona⟩	
MARKÓ ERNŐ:	
91. Hadnagy-utca	350
92. A halászbástyáról	350
MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ br.:	
93. Dunapart	1000
MIKOLA ANDRÁS:	
94. Kilátás a nyugati pályaudvar felett	900
95. Kilátás a Gellérthegyről a Svábhegy felé	900
96. A budai gázgyár udvara a kis Svábheggyel	1000
97. Buda látképe a Gellérthegyről	1200
PENTELEI MOLNÁR JÁNOS:	
98. Margit-rakpart ⟨Dr. Siklóssy László úr tulajd.⟩	
NADLER RÓBERT:	
99. A várkertépületek 1885-ben	1000
100. A várhegy délnyugatról	500
101. A királyi várkertben	400
M. NAGY ENDRE:	
102. Hadnagy-utca	700
PÁLLYA CELESZTIN:	
103. Vásár Ujpesten I.	400
104. „ „ II.	400
RÓZSAFFY DEZSŐ:	
105. Sétaút a Városligetben	1200
SÁNDOR MÓRIC:	
106. Dob-utcai részlet	100
107. Részlet a Margitszigetről	60
108. Óbudai részlet	60
109. „ malom	80
110. „ „	80
111. Állatkerti részlet	70
112. Horgony-utca	70
113. Vác a Szentháromság-téren	100
114. Hadnagy-utca	70
115. Margitsziget esőben	80
SCHEIBER MIKLÓS:	
116. Gellérthegy	300
117. Lágymányos	400
118. Házak a Tabánból ⟨egyenként⟩	100
119. Bocskay-tér Budán	300
DOBAI SZÉKELY ANDOR:	Korona
120. Lágymányosi halászcsárda	1000
121. Villányi út	800
122. Ferencz József-híd ⟨Gallart G. José úr tulajd.⟩	
123. Gellérthegy ⟨Gallart G. José úr tulajdona⟩	
SZIGETHY LAJOSNÉ:	
124. Holdvilág-utca a Tabánban	150
SZLÁNYI LAJOS:	
125. Az összekötő hídról	1000
126. Dunapart Margithiddal	1200
127. Duna a Margithídnál	1000
128. Zugliget	600
129. Kilátás a Jánoshegyről	200
130. Margitszigeti kikötő	250
131. Margithid	250
GY. TAKÁCH BÉLA:	
132. Parlament télen	400
133. „ ⟨naplementekor⟩	300
134. „ ⟨délutáni ködben⟩	300
TIHANYI LAJOS:	
135. Dráva-utca	800
VADÁSZ MIKLÓS:	
136. A városligeti tó hídja	400
VAJDA ZSIGMOND:	
137. Dunapart	1000
VÁRADY GYULA:	
138. Gellérthegy	3000
139. Lágymányos	500
VARGA EMIL:	
140. Budai részlet	800
141. A Fő-utca Budán	1000
WOLFF KÁROLY:	
142. Kilátás a Vérmezőre	350
ZÁDOR ISTVÁN:	
143. Halászbástya ⟨ered. litogr.⟩	30
144. Tabán a Napheggyel ⟨ „ „ ⟩	30
145. Baross-utca ⟨ „ „ ⟩	30
146. Erzsébet-tér ⟨ „ „ ⟩	30
147. Harkály-utca ⟨Tabán⟩ ⟨ „ „ ⟩	30
148. Koronaherceg-utca ⟨ „ „ ⟩	30
149. A Mátyástemplom oldalbejárója	150
150. A főrendiház bejárata	150
151. Ferencz József-rakpart	200
152. Margit-rakpart ⟨ered. litogr.⟩	30
153. Lipót-körut ⟨ „ „ ⟩	30
154. Fürdő-utca ⟨ „ „ ⟩	30
ZORD ARNOLD:	
155. Országház	300

A székesfővárosi muzeum gyüjteményéből:

156. Bruck Lajos: Dunaparti piac a Petőfi-tér előtt 1878-ban.
157. Fényes Adolf: Tabáni részlet.
158. Háry Gyula: A budavári Mátyás-templom és Halászbástya a Batthány-tér felől nézve.
159. Jávor Pál: Városligeti részlet.

A kiállított képek eladását Sziklai Pál műtáros közvetíti.

A BUDAPEST KIÁLLITÁS KÉPEINEK JEGYZÉKE.

BASCH ÁRPÁD:

	Korona
1. A Duna Budapest felett	450
2. A Duna Budapest alatt	300
3. Tájrészlet a budai hegyekben	300

BERKES ANTAL:

4. Hungária-útnál	400
5. Kartács-utcai részlet	400
6. Pálffy-tér Budán	400
7. Karmeliták temploma	400

BERON GYULA:

8. Széna-tér	100
9. Margit-körút	120
10. Rózsadombról	100
11. Szarvas-tér	80
12. Kálvin-téri templom	120
13. Régi Tabán	100
14. Szentháromság-tér	80

BOEMM RITTA:

15. Erzsébethid	1200
16. Kisssvábhegyi részlet	1200
17. Viskók a Gellérthegy oldalán	500

BOSZNAY ISTVÁN:

18. Óbudai partrészlet	3000
19. Pesti Dunapart	450
20. Az Akadémia környéke	450
21. Pesti Dunapart	450
22. Uszó jég a Dunán	450

BRUCK LAJOS †:

23. Olvadó hó ⟨Városliget⟩	5000
24. Döbrentei-tér ⟨tanulmány⟩	500
25. Dunapart	450
26. Tabáni-utca	500

BRUCK MIKSA:

27. Hüvösvölgy	600

CONRAD GYULA:

28. Budai részlet ⟨pasztell⟩	100
29. Dunapart ⟨pasztell⟩	100
30. Kapucinusok temploma ⟨pasztell⟩	100
31. Királyi vár ⟨pasztell⟩	100
32. Buda részlet ⟨pasztell⟩	100

CSÁKTORNAI ZOLTÁN:

33. Kilátás a Dunára	500

CSÁNKI DÉNES:

34. Csendélet a Pozsonyi-úton	800
35. Részlet a pesti Dunapartról	500
36. Részlet a Bécsi-utról	500
37. Nád-utca Ó-Budán	300
38. Ó-Budai cirkusz	600
39. Ó-Budai udvar	700
40. Koronatér	600
41. Ó-Budai udvar a ref. templommal	700

CSÓK ISTVÁN:

42. Népszinház-utca ⟨Dr. Pfeifer Ferenc úr tulajd.⟩	

CZENCZ JÁNOS:

43. Iparcsarnok	400
44. Ó-Budai gyárak	500

DUDITS ANDOR:

	Korona
45. Budai részlet ⟨A »Fészek« tulajdona⟩	
46. Épülő Lágymányos	3000
47. Dob-utca	2000
48. Ferencváros	2500
49. Kelenhegyi-út	3000
50. Lágymányos	300
51. Gellérthegy	300

FEJÉRVÁRY ERZSI:

52. Fazekas-tér Budán	400
53. Lelátás a várból	400
54. Margitszigeti részlet	150

FESZTYNÉ J. RÓZA:

55. Kilátás műtermémből I.	400
56. „ „ II.	400

GARA ARNOLD:

57. Pálya-utca ⟨Magántulajdon⟩	
58. Belvárosi ház ⟨ „ ⟩	
59. A Lánchid budai pillérje	120

GERGELY IMRE:

60. A pesti piac ⟨egyenként⟩	150
61. „ „ „ ⟨ „ ⟩	150
62. „ „ „ ⟨ „ ⟩	400

GERRITSEN VILMOS:

63. Holdvilág-utca	350

HERMAN LIPÓT:

64. A rózsadombról	900

IÁVOR PÁL:

65. Városliget télviz idején ⟨vázlat⟩	300

JÓZSA KÁROLY:

66. Városligeti részlet	200

KATÓ KÁLMÁN:

67. Kőműves-utca	700
68. Fehérsas-tér ⟨Tabán⟩	650
69. Hadnagy-utca	1200

KEMÉNYFFI JENŐ:

70. Pozsonyi-út	900
71. Dunapart télen	900

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ:

72. A budai római fürdő Kenes tava	4000
73. Patak a római fürdőnél	1200

KRÓN BÉLA:

74. Szabadság-tér: Osztrák-magyar bank	100
75. Mátyás-templom	60
76. Dunaparti részlet	60
77. Hunyadi szobor	60
78. Gellérthegyi kilátás	60
79. A Szarvasház kapualja	60
80. Egy utca Budán	400
81. Tőzsde	100
82. Szarvas-tér Budán	100
83. Tabáni részlet	100

MÖNDÖLÉCSKÉK. UDVARHELYSZÉKI NÉPREGE
A BUDAPESTI SOROKSÁRI-ÚTI ELEMI ISKOLA ÉS OVODA
JÁTSZÓ-SZÍNÉNEK FALKÉPE
JÁVOR PÁL FALFESTMÉNYE

Művészet 1911.

IV.

Tót-Mikolai István fiskális kancellista kérvénye Maros-Vásárhely sz. kir. város tanácsához.

Maros-Vásárhely, 1827 március 21.

Tekintetes Nemes Magistratus,
Nemes Jurata Communitas,
Szeretett Polgár-Társaim!

A Felséges királyi Főigazgató Tanácsnak a mult eszt. nov. 10-én 11.001, nemkülömben f. e. jan. 22-én 343. számok alatt költ kegyelmes határozásai következéséűl, e mü szabad királyi székely fővárosunk, Maros-Vásárhely (opticai mérték szerént, Vogel perspectivius) rajzolatját[1] és egy réztáblára való kimetszetését[2] alázatosan hírül adni bátorkodom. Mely tárgynak közönséges kihirdetésére a szebeni és kolozsvári hazai újságíró urak is a tisztelt felsőség kegyelmes végezése szerént a két concernens nemes magistratus által és hivatal szerént megbízattak.

Instálom annakokáért alázatosan ide mellékelvén 20. lekötelező hirdetményeim, míg a hazai újságíró urak e tárgyba a lépést megtennék, addig is méltóztasson polgártársaim között kiosztogattatni, kik városunk elfelejthetetlen emlékezetére, boldogságára, nemzetünk örökös díszére ezen nagy mappának rézre való kimetszését előrefizetéssel segédelni óhajtják és mint hazai dolgot becsülik. Mély tisztelettel maradván, vagyok

a Tekintetes Nemes Magistratusnak, Nemes Jurata Communitasnak

alázatos szolgája
T. Mikolai István, mp.
városi polgár és fiscalis cancellista.

Kívül: 1171. accept. 21-a Martii. —827.

A
Tekintetes Nemes m.-vásárhelyi Tanácshoz Nemes Jurata Communitashoz nyujtandó alázatos kérése a benn írtnak.

A kérvényre tett hivatalos megjegyzések:

Notarius atyánkfia midőn communitas gyűlése lészen, közölje a nemes jurata communitassal.

21. Apr. —827.

1340. ps. 8-a. Apr. —827. Szolgál tudásúl. A m.-vásárhelyi esküdt közönség gyűléséből. Április 28-án 1827.

Kiadta:

Szőkefalvi Szentmiklósi György, mp.
com. notarius.

Ezen kinyilatkoztatása jelentő ő kegyelmének publicaltassék, a hirdetmények pedig illő helyekre osztoztassanak ki. Egy exemplárt a rajzból a publicum számára megvévén, egyet illuminálva, adassék commissio allodialis perceptor ő kegyelmének commissio (így! kétszer), hogy főbiró atyánkfia keze alá praenumeráljon. v. c. 11. R. frtot. 1-a May —827.

Publicáltatott 4—a Junii —827.

Melléklet $^1/_2$ íven: „Praenumeratio" az előfizetési összeg megjelölése nélkül: a „feketén" vagy „kifizetve" kívánt példányokról.

(Eredetije Maros-Vásárhely sz. kir. város levéltárában: 672—1827. sz. a.)

Ifj. Biás István

[1] Csak 2 példányát ismerjük a 68×41 cm. nagyságú képnek: egyik a m.-vásárhelyi v. tanács, a másik az ugyanottani ref. koll. tulajdonában.

[2] A „réztábla" eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeum régiségtárában, Kolozsvárt.

MÁRVÁNYCSOPORT A KIR. VÁR DÍSZLÉPCSŐHÁZÁBÓL
RADNAI BÉLA MŰVE

Institutiones logicae et metaphysicae (1754), *Institutiones Physicae* (1756), *Tractatus de Angelis, beatudine et actibus humanis* (1762).

Jászni̇gi, Alexander, (Pseudonym: Oskar von Krücken, Asmodi, Wolfgang Trentin), Schriftsteller, Übersetzer, geb. 14. Juli 1861 in Privigye, ist ein fleissiger Mitarbeiter der ungar. deutschen, österreichischen und reichsdeutschen Presse und hat bisher in 253 Bänden die Werke der bedeutendsten ungar. Belletristiker in's Deutsche übertragen, eine Arbeitssumme, die bisher vor ihm in Ungarn noch niemand erreicht hat. Selbständige Werke: *Gondolj a halálra* (Gedenke des Todes, Roman, 1883), *Auf Sündigen Pfaden* (Nov., 1893), *Von Evas Stamm* (Nov., 1894), *Der junge Held* (Rom., 1896), *Zwischen zwei Frauen* (Rom., 1901), *Budapest in Wort und Bild* (Monographie, 1900/904), *Das geistige Ungarn* (Biographisches Lexikon, 1913/14, 2 Bände). Ausser diesen schrieb J. zahlreiche ästhetische, literar- und kunsthistor. ethnograph. Studien und Aufsätze. Er ist auch der geistige Urheber der Gründung der Künstlervereinigung „Nemzeti Szalon".

Jászni̇gi, Anna, Gattin des Obigen, (Pseudonym: Anna Bock) Schriftstellerin, geb. 23. Sep. 1862 in Wien, gehört zu den beliebteren Schriftstellerinnen des letzten Jahrzehntes. Selbständige Werke: *Auf dem Wege zur Liebe* (Rom., 1910), *Blinde Liebe* (Erzählung, 1911), *Hans Hoff's Glück und andere Geschichten* (1913).

Jávor, Paul, Maler, geb. 1880 in Budapest, war ein Schüler der Budapester Musterzeichnen- und der Benczúr'schen Meisterschule, wirkte längere Zeit in der Szolnoker Künstlerkolonie und erzielte verschiedene Preise. J. ist fast auf jeder Gemäldeausstellung der Hauptstadt vertreten und gehört zu den bedeutenderen Künstlern der jüngeren Generation.

Jávorka, Alexander, Botaniker, geb. 12. März 1883 in Hegybánya, erhielt an der Budapester Universität das Doktordiplom der Botanik und ist seit 1912 Kustos des Nationalmuseums. Von seinen monograph. Arbeiten und florist. Essays sind die bedeutendsten: *Hazai Onosma fajaink* (Unsere vaterländ. Onosma-Arten, 1906), *Néhány adat a magyar flóra ismeretéhez* (Einige Daten zur Kenntnis der ungar. Flora, 1910), *Az Erysimum erysimoides csoportról* (Über die Gruppe des Erysimum erysimoides, 1912).

Jedlicska, Paul, Geschichtsforscher, geb. 14. Jan. 1844 in Lopassó, wurde 1866 zum Priester geweiht. J. entfaltete eine äusserst rege Tätigkeit als Kirchenschriftsteller und Geschichtsforscher und zählte zu den fleissigsten Mitarbeitern der kathol. Fachpresse und der histor. Zeitschriften.

Jedlik, Anyos, Physiker, geb. 13. Jan. 1800 in Szimő, gest. 12. Dez. 1895 in Györ, trat in den Benediktinerorden und wurde 1839 zum Professor der Physik an der Pester Universität ernannt, welchen Lehrstuhl er 38 Jahre inne hatte. J. befasste sich von frühester Jugend mit Vorliebe mit physikal. Studien. Die Entdeckungen von Oersted, Ampère und Schweigger lenkten seine Aufmerksamkeit auf die Lehre des Elektromagnetismus, auf welchem Gebiete er sich mit der Entdeckung der elektromagnet. Kreisbewegungen und mit seinen darauf bezüglichen Instrumenten unverwelkliche Verdien-

ste erwarb, wenn er es auch in seiner grenzenlosen Bescheidenheit unterliess, sich die Priorität dieser Entdeckung zu sichern. Auch die Idee der dynamoelektrischen Maschine hatte J. noch vor Siemens durch die Konstruktion eines Apparates gelöst, der noch heute im physikal. Laboratorium der Universität bewahrt wird. Er publizierte zahlreiche Studien in ungar. und deutscher Sprache, sowie die grösseren Werke: *Sulyos testek természettana* (Physik der schweren Körper, 1850), *Über Ketten aus Röhren bestehender Elektrizitätsrecipienten* (München).

Jehlicska, Franz Rudolf, Philosoph und Theologe, geb. 20. Jan. 1879 in Jókút, absolvierte die theolog. Studien am Wiener Pazmaneum und wurde an der Wiener Universität sub auspiciis Imperatoris zum Doktor theol. promoviert. J. wirkte in Modor, Pozsony als Kaplan und schliesslich im Budapester Sacré-Coeur-Kloster als Katechet. Er ist Privatdozent an der Budapester Universität. J. publizierte zahlreiche Aufsätze über Moralphilosophie und Soziologie, sowie die selbständigen Werke: *Pikler belátásos elmélete* (Piklers Einsichts-Theorie, 1908), *Társadalmi kérdés és ethika* (Soziale Frage und Ethik, 1909), *A marxista vallásbölcselet* (Die Religionsphilosophie von K. Marx, 1909), *Emberi élet a keresztény erkölcstanban* (Menschliches Leben in der christl. Morallehre, 1910), *Erkölcs és vallás* (Moral und Religion, 1912), *A modern polgári jog és kat. keresztény erkölcstudomány* (Das moderne bürgerliche Recht und die chr. kath. Moral, 1913).

Jekel, Peter, Schriftsteller, geb. 7. Aug. 1869 in Földvár (Kom. Brassó), trat, nach Absolvierung seiner Studien, in das Innerministerium ein, wo er bis zum Sektionsrat emporstieg. In der Grill'schen Ausgabe der Verwaltungs-Gesetze redigierte er den Band *Gyámság és gondnokság* (Vormundschaft und Kuratel, 1910); ferner übersetzte er einen Band ausgewählter Gedichte von Vörösmarty und das histor. Werk Fraknói's *Papst Innocent XI. und Ungarns Befreiung von der Türkenherrschaft* (1902) in's Deutsche.

Jekelfalussy, Josef, Statistiker, geb. 9. Okt. 1849 in Rimaszombat, gest. 12. Feb. 1901 in Budapest, wurde als junger Jurist 1871 beim statist. Landesamte angestellt, zu dessen Direktor und Leiter er allmählig befördert wurde. J. zählte zu den hervorragendsten, auch im Auslande anerkannten Statistikern. Selbständige Werke: A *községek háztartása és pótadójuk* (Die Haushaltung und die Steuerzuschläge der Gemeinden, 1881), A *Szent-István korona országainak népessége* (Die Bevölkerung der Länder der Sankt-Stephans-Krone, 1882), *Magyarország iparstatisztikája* (Die Gewerbestatistik Ungarns, 1885), *Fogházaink állapota* (Der Zustand unserer Gefängnisse, 1872/1886). J. redigierte seit 1889 die *Nemzetgazdasági Szemle* (Nationalökonom. Revue), die seit 1895 unter dem Namen *Közgazdasági Szemle* (Volksw. Revue) erscheint. Mit Ludwig Láng vereint gab er 1886 das kompendiöse Werk: *Magyarország statisztikája* (Statistik Ungarns) heraus.

Jékey, Aladar, Dichter, geb. 7. Jan. 1846 in Szászfenes, ist in Kolozsvár Beamter des Grundbuchsamtes. Die erste Sammlung seiner lyrischen Gedichte ist 1891 in Kolozsvár erschienen.

Jávor Pál

Thieme Becker

XVIII. 447. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jávor Pál

XXV. aukció
A Gyűjtő, 1915, 210. l.

79. JÁVOR PÁL: Tanulmányfej, szénrajz 100

XXVI. aukció
u. o. 1916. 32. l.
u. a.

Acsa, Mastétz

31, II. k. 234

Képe 30, 35, 311

Jávor Pál

l.

Szent György Céh

42. aukc. (1920)

171. sz

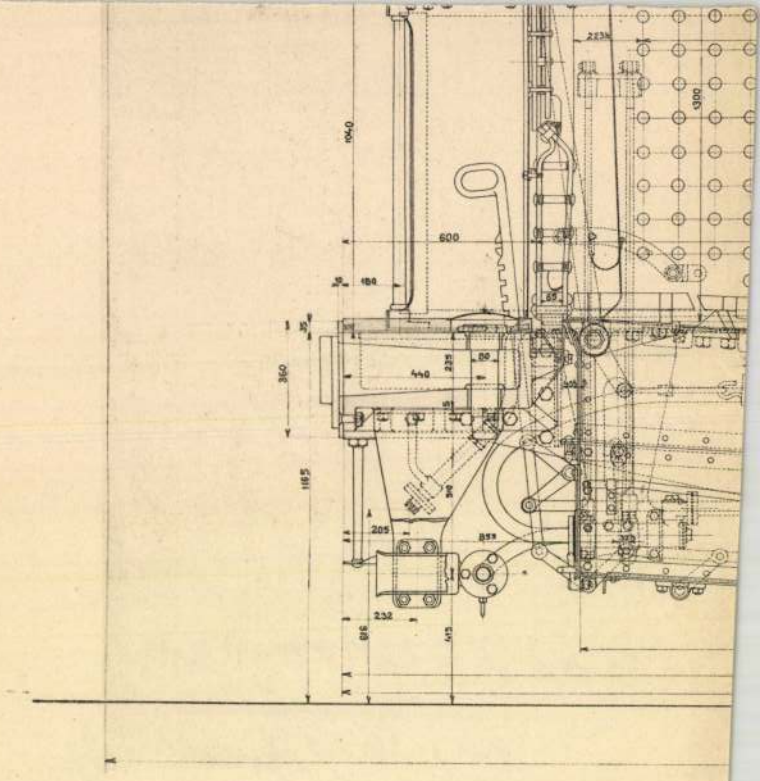

Fénynyomat *Divald K.* budapesti müintézetéből.

Jávor Pál

festő

zrod

z

Szolnoki Ujság

1913. jun. 14. (Jávor Pálnál.)

755 sz.

48. Ereklyemuz.

lyiség, a hol ~~[illegible]~~ hat egyént ~~[illegible]~~ helyeztek
ennyi kanapé áll rendelkezésükre. A fog-
i asztalnál ir, ~~[illegible]~~ gróf Laszberg
zepén beszélget, ~~[illegible]~~
dor furulyázik és Benkő Rudolf a divá-
meg az ablakfülkékben edények és lámpá-

.
czi ereklyék muzeumából (107/95. No.57).
ki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

3 (70

358

Jávor Pál festő

koll. kiáll. Ernstvél-

vrod

Az Ujság.

1916. okt. 22.

(c. a.: J. P. kiállítása.)

Könyvtárkezelők megjutalmazása

IV. 57, 58,

Jávor Pál

a sorokszári uti nép-
iskola és kisdedóvó
falképei fentitől-al
secco.

Ivod

Az Ujság
1911. okt. 27.
(e.a.: J. P. fal-
festményei.)

Kassai Múzeum IV. 65.

Jávor Pál

Kunst Museum aukciói.

XIII–XIV. (1920) 180–4.

Jávor Pál

Árveresi Csarnok (aukció kat.

31. sz. 1926. febr.
32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jun.
38. sz. 1927 máj.
39. sz. 1927. okt.
40. sz. 1927. dec.

Komárom népkvt VII. 288.

Jávor Pál
Pihenő, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 14 l.

Jávor Pál
Virágszedő leányok, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
192o. ápr. 6 l.

Jávor Pál festő

Magyar Nemzet VII. 1951 ápr. 26. 5.

MDK

Jávor Pál

Egy ifju arcképe, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. 38.1.

Jávor Pál

1889. november Budapest. Középikolai tanári okl. Szolnoki müvésztelepről nyerte a Nadányi ösztöndijat a Mücsarnokban. Báró Kohner ösztöndijjal hét év Párisban, Brüxellesben, Brugesben és Olaszországban. Első kollektiv kiállitás 1910. Nemzeti Szalonban. Nemes Marcel arckép dij nyertese. 1911-ben Mücsarnok, 1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest.

7 lap.

Jávor Pál - 2f

1916. Ernst Muzeum. Egyideüleg München Velence, Sanfranciscó, Róma. Meghalt 1923. március 14. Budapest.

Olajfestmények

122. A müvész önarcképe

123. Leányfej

1923. évi Öszi Tárlat katalogusa. Budapest. 7-8 lap

Jávor Pál

124. Szolnoki parkrészlet
125. Alföldi táj
126. A gróf Szapáry palota Marosini terme
127. Aktkompozició
128. Fiuarckép
129. Tükör előtt

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest.
8 lap

Jávor Pál

-23

130. Férfi arckép
131. Guggoló akt
132. Váza a tükör előtt
133. Szolnoki házak
134. Budapesti tájkép
135. Kisleány babával
136. Római doktor arcképe

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest.
8 lap

Jávor Pál

-24

137. Női arckép
138. A szolnoki Zagyvahid
139. Leányarckép
140. Alvő nő
141. Szolnoki templom belseje
142. A művész nejének arcképe
143. Magyar csendélet

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest.
8 lap

Jávor Pál

144. Gyümölcs csendélet
145. Szilvás csendélet
146. A szalonban
147. Tájkép
148. Modern lakás
149. Tájkép
150. Porcellán csendélet

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest.
8 lap

Jávor Pál

26

151. Szolnokvidéki táj
152. Biedermeyer szalon
153. Fürdő után
154. Nappali szoba
155. Gál Gyula arcképe
156. A Ferencrendiek temploma Szolnokon

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest
8 -9 lap.

Jávor Pál

-287

157. A modell
158. A művésztelep verandáján
159. Fekvő akt
160. Almás csendélet
161. A Lomniczi csucs
162. A művész önarcképe
163. Akttanulmány

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest
9 lap.

Jávor Pál

164. Csendélet kék pohárral
165. Órás csendélet
166. Üvegpoharak
167. Női arckép
168. Szürke szoba
169. Papagályos akt
170. Pesti szalón

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest
9 lap.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Virágcsendélet, olaj

Árverési Közlöny 94. aukció 28 l.

Jávor Pál

171. Férfi arckép
172. Roccoco csendélet
173. Barack-csendélet
174. Csendélet
175. Teakészlet csendélet
176. Női fej
177. Tájkép
178. Fürdés

1923. évi Őszi Tárlat katalogusa. Budapest
9 lap.

MDK

Jávor Pál, 188o-1923

Csend, kréta

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. 17 l.

Jávor Pál

Némethy J: Szolnok és művészete. Képzm. Kirs. évk. 1929. 35 l.

Jávor Pál, 1880-1923

Körmenet, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

4o 1.

Jávor Pál

Derüs nap, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 15 l.

Jávor Pál
Szolnoki táj, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 15 l.

Jávor Pál festőművész
A Szolnoki hid, olajf.
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o nov.

Kir. Magy. Egyetemi Nyomda Budapest
Könyvesbolt és „Magyar Könyvbarátok“ Bu
Levélcím : Budapest IV, Postafiók 242. Post

BÉLYEGMENTES
11858/1879. P. M. sz. rendelettel megállapított személyes illetékmentesség folytán

Ny

9. *P* -- *fill.,*

*mely összeget az 193*6. szeptem

számlánk ellenértéke fejében a

Jávor Pál
Virág csendélet, olaj

Magyar Képzőművészet Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás. 1914. 3 l.

ellette kis faharangláb három harang-
superintendens szentelteti fel.
éretü épület lapos mennyezetü, fáhár-
ét kis oldalablakával, egyszerü, osz-
al, hengeralaku szószékével tipusa a
.templomnak.
l. Borovszky 72 l.

nt a tatárok elöl menekülő IV. Béla
kére leánya, Szt. Margit, a hegyen kápol-

töredékek. falmaradványa
hajó némi csekély falmaradványa lát-

eologiai Értesitő, I-1879, 34 l. -

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Csendélet, olaj
Teakészlet csendélet, olaj
Női fej, olaj
Tájkép, "
Fürdés, "

Mücs. kiáll. 1923. nov. 7-9 l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Kisleány babával, olaj
Római doktor arcképe, "
Női arckép, "
A szolnoki Zagyva-hid, "
Leányarckép, "
Alvó nő, "

Műcs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Fiuarckép, olaj
Tükör előtt, "
Férfiarckép, "
Guggoló akt, "
Váza a tükör előtt, olaj
Szolnoki házak, "
Budapesti tájkép, "

Műcs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

A müvész önarcképe, olaj
Leányfej, olaj
Szolnoki parkrészlet, "
Alföldi táj, "
A gróf Szapáry-palota Morosini terme, olaj
Aktkompozició, olaj

Mücs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

MDK

Jávor Pál festő

Tükör előtt. Horváth K. tul.

Repr.: 77.

A magyar akt-kiállítás albuma. Önéáll.
Lyka-Petrovics-Majovszky. Bp. 1926. 77,
160-61,

Jávor Pál
Gonda B: Szolnok a müvészetben
Bpest, 1927, 4o 1. 69 1.

k.	=	kereszt
⚔	=	kardokkal
kész.	=	katonai érdemkereszt szalagján
kk.	=	kiskereszt
kor.	=	koronával
kpk.	=	középkereszt
lj.	=	lovagjelvény
lk.	=	lovagkereszt
nk.	=	nagykereszt
nsz.	=	nagyszalag
ntk.	=	nagy tiszti kereszt

c) Egyéb rövid

ad pers.	=	ad personam, személyhez kötött
admin.	=	adminisztrátor
ág. h. ev.	=	ágostai hitv. evangélikus
ak.	=	anyakönyvi kerület
akad.	=	akadémia
áld.	=	áldozár
alesp.	=	alesperes
alezds	=	alezredes
alisp.	=	alispán, alispáni
áll.	=	állami
áll. főnök	=	állomásfőnök
áll. vezető	=	állomásvezető
ált.	=	általános
altbngy	=	altábornagy
árvsz.	=	árvaszék, árvaszéki
baktr.	=	bakteriológia
bányab.	=	bányabíróság
bányaü.	=	bányaügyi
beh.	=	behelyettesített
biz.	=	bizottság
bor.	=	borászat
br.	=	báró
b. t. t.	=	belső titk
c.	=	címzetes,
c. és jell.	=	címmel é
c. rk.	=	címzetes
cs. és kir.	=	császári é
díjt.	=	díjtalan
doh. jöv.	=	dohányjö
dr.	=	doktor
eg. ü.	=	egészségü
egyet.	=	egyetemi
egyh.	=	egyházi
egyhm.	=	egyházme
egyl.	=	egylet, eg
e. i.	=	ezidei
el.	=	elemi
eln.	=	elnök, eln
ép. mérn.	=	építészmé
érd.	=	érdemesül
esp.	=	esperes
ezds	=	ezredes
felr.	=	felruházot

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Üvegpoharak, olaj
Női arckép, "
Szürke szoba, "
Papagályos akt, "
Pesti szalon, "
Férfiarckép, "
Rococo csendélet,"
Barack-csendélet,"
Mücs. kiáll. 1923. nov. 7-9 l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Modern lakás, olaj
Tájkép, "
Porcellán-csendélet, "
Szolnokvidéki táj, "
Biedermeyer-szalon, "
Fürdő után, "

Műcs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

MNK

Jávor Pál, 1880-1923.

Nappali szoba, olaj
Gál Gyula arcképe, olaj
A Ferencrendiek temploma Szolnokon, olaj
A modell, olaj
A müvésztelep verandáján, olaj
Fekvő akt, olaj

Műcs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

Jávor Pál, 1880-1923.

Almás csendélet, olaj
A Lomniczi-csucs, "
A müvész önarcképe, "
Akt-tanulmáyn, "
Csendélet kék pohárral, "
Órás-csendélet, "

Műcs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

M.D.K.

Jávor Pál

"A képtárlatokról" cimmel a lap felsorolja azokat a müvészeket, akik a Mücsanokban szerepelnek alkotásaikkal.
Közöttük szerepel a müvész neve is.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. dec. 11.
26. évf. 50. sz.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Jávor Pál

Pogány Kálmán: Séta a téli tárlaton. A Lakás, III. évf. 11.sz. 174 l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Szolnoki templom belseje, olaj
A müvész nejének arcképe, "
Magyar csendélet, "
Szilvás-csendélet, "
A szalonban, "
Tájkép, "

Műcs. kiáll. 123. nov. 7-9 l.

Jávor Pál

A "Kultura" c. rovatban Margitay Ernő ismerteti az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, Műcsarnokban rendezett "Téli kiállitás"-át.

Moldován Béla: "1918" c. óriási háborus vásznára, /104. old. repr./

Ujváry Ignác, szines, hangulatos "Öreg nyárfaerdő"-jére,
Jávor Pál: "Szolnoki táj" és „Borus nap" c. müveire, /130.old. repr./

Várady Gyula festményeire szivesen emlékezik a nézö,-mondja a kritika.

Élet. Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

Sávor Pál (1880-1923)

„A kardvajás" o.v. 88,5x140 cm

J.l. Védett. kikiáltási ár: 8000 Ft

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

Jávor Pál

Két kiállitáson, két müvész munkáját ismerteti Margitay Ernő, m.-sign.-val.
Bálint Rezső a Könyves Kálmán Szalonban mutatta be müveit. A müvész frontkatona, igy csak epizódokat jegyezhet vászonra: egy-egy elhagyott csatatér, néhány fogolytipus szerepel képein, melyek tájkép szempontjából is érdekesek. Fejlődő tehetségnek tartja.

Jávor Pál az Ernst Muzeumban szerepel alkotásaival. A kritika igen erős talentumnak tartja. Biztos kézzel és szemmel festi meg csendéleteit, az anyagokat bravuros könnyedséggel adja vissza."Aktjai gyengébbek" Tájképei olyanok, mint amilyeneket Szolnokon festenek. Élet, Bp. 1916. nov. 5. VIII. évf. 45. sz. 451. lap.

Jávor Pál

Házak viz partján, olaj
Csendélet, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. 5 l.

orintuszi fejezetü oszlop áll. A ta-
ából faragott, fehér, aranyozott szár-

(000/24)

./ Sz.Mária oltár. Fehár, aranyozott
hátfalában dus ornamentika közt a
Kétoldalt egy-egy aranyozott fejezetü
gy angyal áll, kezénél fogva egy-egy
ett gyermeket vezetve, a baloldali
Oszlopok felett párkányon egy-egy an-
et /hit/, a mások horgonyt /remény/
innal lezárt oromzatban végzősik,
s diszü Mária monogramm van puttok-
gy angyal feliratos kartust tart.
Az oltárépitmény kétoldalán egy-egy
tuszi fejezettel, háromrészes párkány-
za, középen feliratos kartussal. Na-
endiuma. Fából faragott dus ornamen-
erenc és Szt.Erzsébet faragott szob-
r is hófehér, csak a diszités aranyo-
ébet kenyeret oszt.

Jávor Pál

A Mücsarnokban rendezett kiállitásról számol be Tövis, a Müvészet c. rovatban, s megállapitja, hogy ebben a formájában ez az utolsó tavaszi tárlat itt "a müvészet főrendiházában". Most ugyanis megváltozott a helyzet és a modern müvészet ügye végre győzött. A MIÉNK, mely számarányra ugyan kicsiny, de értékben eddig is a leggazdagabb csoportja volt a magyar müvészetnek, a napokban tagjai közé avatott harmincegy müvészt, -huszonegy festőt és tiz szobrászt- s igy közel hatvan főre erősödött, ami müvészetpolitikai kérdésekben számbelileg is megadja neki ezután a döntő sulyt, mely esztétikai valőrje révén eddig is joggal megillette volna.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf.
15. sz. 255-256. lap.

Jávor Pál

Szolnoki táj, olaj

Arckép-tanulmány, olaj
Szabad ég alatt. Kompozicio, olaj
Dr.Szamek Emilné urnő arcképe, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 1.

ria mennybe~~menetele~~.

vitele.

Jávor.

A Szolnoki Művészeti Egyesület 25. éves fennállása alkalmával a műrésztelepen kiállítást rendez, melyen munkái szerepelnek, a kolónia régi meslereinek műrei között.

Esti Kurír, 1927. szept. 20.

MIK

Jávor Pál

ALVÓ NŐ , festm.

Alföldi táj, festm.

e.a: A Műcsarnok őszi tárlata. Az Újság, 1923. XI.4.

MDK

Jávor Pál

Gél Gyula arcképe
Kislesány babával
Tájkép

A Műcsarnok őszi tárlata. Magyarság 1923. nov.4.
13 l.

MDK

Jávor Pál

Sz. I: Öt gyűjteményes kiállítás az őszi tárlaton. Nemzeti Ujság 1923. nov. 4. 9-10 l.

Jávor Pál, festő

M.D.K.

nevét említi a szerző, mint aki némileg magasabbra emelkedik a „sílány, ósdi, értéktelen ... magyar anyagból", melyet a francia festészet félévszázada óta gúnyolt kiválóságainak műveivel együtt állítottak ki a Nemzeti Szalonban.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 52. old.
/a cikk megj.: „Népszava" 1907. máj. 16./

Jávor Pál MDK

Vásárfia, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

MDK

Jávor Pál

Iván Ede: A Müvészház új palotája. Szabad Müvészet 1912.nov. I. évf. 1. sz. 3.1.

MDK

Jávor Pál

Arckép, of.

Arckép, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 37.l.

Heyer Arthur
Jávor Pál

DOBAI SZÉKELY ANDOR.

343 Csendélet fehérben. Olajf. Eladó.

HEYER ARTHUR.

344 Hollandiai tehenek. Olajf. Eladó.

GÁBOR LAJOS.

345 Női arckép. Olajf. Magántulajdon.

KŐVÉR GYULA.

346 Pihenő modell. Olajf. Eladó.

BASCH ANDOR.

347 Gyermekarckép. Olajf. Magánt.

RAINERNÉ-ISTVÁNFFY GABRIELLE.

348 Bivalyok. Olajf. Eladó.

KÖRMENDI-FRIM ERVIN.

349 Csendélet. Olajf. Eladó.

DOBAI SZÉKELY ANDOR.

350 A herhelyi völgy tavaszkor. Olajf. Eladó.

VIDOVSZKY BÉLA.

351 Virágok. Olajf. Eladó.

352 Vacsora után. Olajf. Eladó.

353 Csendélet. Olajf. Eladó.

ERDŐSSY BÉLA.

354 Víz mellett. Olajf. Eladó.

BRUCK HERMINA.

355 Mimosák. Olajf. Eladó.

ZORD ARNOLD.

356 La Traviata. Olajf. Eladó.

GÁBOR LAJOS.

357 Arckép. Olajf. Magánt.

BOEMM RITTA.

358 Látogatás. Olajf. Eladó.

JÁVOR PÁL.

359 A karfán. Olajf. Eladó.

~~BOEMM RITTA.~~

360 Narancsok. Olajf. Eladó.

~~ENDREY SÁNDOR.~~

361 Arckép. Olajf. Magánt.

JÓZSA KÁROLY.

362 Tavasz ébredése. Olajf. Eladó.

KLAMMER MARISKA.

363 Arcképtanulmány. Olajf. Magánt.

JÓZSA KÁROLY.

364 Csendélet. Olajf. Eladó.

~~BOEMM RITTA.~~

365 Karácsony. Olajf. Eladó.

KARCZAG ZOLTÁN.

366 Csendélet. Olajf. Eladó.

X. TEREM.

~~GÓTH MÓRIC.~~

367 Tengerparton. Olajf. Eladó.

BÁRÓ SPLÉNY ERNESTA.

368 Mályvák. Olajf. Eladó.

~~GÓTH MÓRIC.~~

369 Zsibvásár. Olajf. Eladó.

370 Halpiac. II. Olajf. Eladó.

371 Piac. Olajf. Eladó.

372 Öreg asszony. Olajf.

373 Ősszel. Olajf. Eladó.

Jávor Pál

festi

1880 – 1923

mód

Uj M Zs L.

407. l.

zágos Bizottságától.

Jávor Pál

Jávor Pál festményei a Kén-utcai városi iskolában. Jeltelen cikk. Vasárnapi Ujság, nov. 19.

1911

(Művészet 1911. 428. l.)

Jávor Pál

+ Brest. 1923

Rêvai. XX. 428.1

Jávor Pál

— I 1911

Jávor Pál. Irta (Md.) Budapesti Hírlap, okt. 24.
Jávor Pál freskói. Irta v. Független Magyarország, okt. 24.
Művészet az iskolában. — Jávor Pál freskói. — Irta Magyar Elek. Magyarország, okt. 24.

1911.

1911.

(Művészet 1911. 395. l.)

S. Jász Vera

illustrációi

Budapest 1946

10.-

R. sz. 769. 8843 Attila-nyomda r.-t. Budapest. 8. sz. mellék

Sz. Jász Veronika festönö.

Uj Világ. 1949. 11. sz. márc. 18. 7. l.

MDK

Jász Veronika, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.l.

MDK

Sz. Jász Veronika

Szilágyi Jolán: Képzőművésznők csoportkiállitása.
Uj Világ. 1949. márc. 18.

H.-né Jász Veronika, textiles, 1938. végbizonyítványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-.1941. Bp. 1942.

33 l.

készi között, széles erdő

R.kat.plébániatemplom. /S:

Története: Az 1755-ös Ca
család építtette, amit a
Hogy Lipthay I. László 15
épült-e a gotikus templom
1731-ben a hajót uj famen
sitatio említést tesz a te
elhanyagoltan állott.

Jellege: Késő gotikus, XV.

Külseje: A keletelt, kismé
elárulja középkori eredeté
a nyolcszög három oldaláva
Régi lábazati párkánya csa
oldalon van meg. Sima mesz
dalán egy-egy ablak, a sze
bitott ablak. A háromszögü
tetlen nyugati ajtóval, fe
kis fa-huszártorony bádogg

M.D.Y.

S. Jász Veronika
grafikus

Sőtér Istvánról készült
rajza.

E. Fehér Pál: Sőtér Istvánnál
Élet és Irodalom, 1966. okt. 1-12 lap

Jász (?) Veronika

Festő

lásd

Sőterné Jász (?)

V. alatt

MKSz 1947

Járy Veronika, festőművész

Kepző-ipar-fotó- és filmművészet.

Járy Veronika festménye, 5/29. (említve).

Budapest folyóirat, 1988., 2., 42-old.

• **Harmonia hangversenyei:** *Vasa Prikoda* egyetlen hegedüestélye nov. 11-én lesz. (V. ½9.)
A Rosé-quartett nov. 8-án és 29-én adja két estélyét. (Z. ½9.)
Sauer Emil nov. 13-án és 16-án tartja meg két zongoraestélyét. (V. ½9.)
Steiner Ferenc kamaraénekes két dalestélye nov. 20-án és 22-én. (V. ½9.)
Kreisler Fritz egyetlen hegedüestélye dec. 12-én lesz. (V. ½9.)
Jakoby Antal dalestélye nov. 6-án. (V. ½9.)
Márkus-Redell Emmy nov. 7-én tartja meg ária és dalestélyét. (V. ½9.)
Mason Day dalénekesnő nov. 21-én adja zenekari estélyét, amelyen Jolas Jaques párisi zongoraművész közreműködik. (V. ½9.)
Singer Ibolyka hegedüestélye november 25-én lesz. (Z. ½6.)

• **A Renaissance Színház nagy sikere, a „Lila akác" dominálja a jövő hét műsorát.** *Szép* Ernő pompás vigjátéka hétfőn, szerdán, pénteken és vasárnap este, a *Csodaszarvas* kedden, csütörtökön és szombaton kerül színre. A Csodaszarvasnak, Crommelynek remekművének csütörtökön lesz a *25-ik előadása.* Vasárnap délután *A trónörökös* kerül színre mérsékelt helyárakkal, a bemutató szereplőivel.

• **A Filharmoniai Társaság** III. bérleti hangversenye november 12-én (nyilv. főpróba 11-én) lesz Dohnányi Ernő dr. vezénylete alatt, Friedman Ignác közreműködésével. — Műsor: Bella: Ünnepi nyitány, Saint-Saens: Zongoraverseny g-moll, Respighi: Ballata del Gnomidi és Haydn: D-dur szimfónia. — Néhány jegy nem helybiztositók részére Rózsavölgyinél kapható.

• **Orpheus a pokolban.** Offenbach klasszikus operettjének felujitása igazi müvészi esemény, mely a *Városi Színház* kitünő együttesének estéről-estére fokozódó sikert jelent. Kedden, csütörtökön és vasárnap este ismétlik a kitünő előadást.

• **Zilzer Piroska és Zilzer Ibolyka nov. 15-iki zenekari estélyének műsora:** Beethoven *Es-dur* és Csajkovszky *D-moll* zongoraversenyek és Beethoven hegedüverseny. Kerner István vezényel. (V. ½9. Harmonia.)

• **A Városszínház november 14-én nyilik meg Jean *Gilbert*-nek *Jojó három vőlegénye* című legujabb operettjével, amely Berlin szenzációja volt. A páratlan zenéjü *Gilbert*-operett főszerepeit *Berczelly* Magda, *Papp* Manci, *D'Arrigo* Kornél, *Latabár* Kálmán és *Fülöp* Sándor játsszák. *Negyventagu ballett* és kórus, látványos diszletek és a legszebb előadás fogják biztositani a *Városszínház* megnyitó operettjének sikerét.**

• **Medgyaszay Vilma Budapesten.** Értesültünk, hogy *Medgyaszay* Vilma, a magyar kabaréművészet büszkesége külföldi sikereit megszakitva, vendégszereplésre a Royalban lévő *Pesti Kabaréhoz* szerződött.

• **Ma, vasárnap délután „A trónörökös" kerül színre mérsékelt helyárakkal a Renaissance Színházban.**

• **A Nemzeti Színház a Városi Színházban.** Péntek este a Nemzeti Színház vendégjátékában, a *Falu rossza* kerül színre a *Városi Színházban.* A főszerepeket *Nagy* Izabella, *Pethes* Imre, *Kiss* Ferenc és *Rózsahegyi* Kálmán adják.

• **Ujváry Ferenc, a Pesti Kabaré igazgatójának sikerült leszerződtetni a novemberi műsorra *Medgyaszay* Vilmát, a legnagyobb magyar kabarédivaszt.**

• **Megnyilik az Apolló-Szinpad.** A főváros színházi életéből érezhetően hiányoznek az Apolló, mely a jó irodalom és a jó előadás elvét a kis szinpadok közt elsőnek és mindig az elsősorban igyekezett megvalósitani. Hosszabb szünetelés után ebben a hónapban, november 17-én megint elkezdődnek az *Apolló-Szinpad* előadásai. Sok viszontagsággal kellett megküzdeni, mig végre az Eskü-téri Helikon intim és előkelő falai között végleges otthont talált. A kényszerü szünet alatt a finom kis színház szinpadán nevezetes átalakitások történtek, különösen a szinpadi világitás apparátusán, amely szép és modernül müvészi feladatok megoldását teszi most már lehetővé. Az Apolló-Szinpad megujhodott formájában, tökéletesitett eszközeivel egy gazdagabb stilus kiépitésére fog törekedni, amely stilusban a szinpadi kép, a színházi játék és a költő szoros harmónikus egységbe foglalódik. Nem az orosz és német kabarék utánzása itt a cél, de mindenesetre tanulni kell azoktól is s ami uj kifejezőformát csak teremtettek, azokat magyarrá áthasonitva a mi szinpadi kulturánknak is használnia kell. Ami itthon jó termett azt fejleszteni, ami kint termett azt megtanulni: ez az uj Apolló programja s e program megvalósitására a legkitünőbb irók és szinészek állanak rendelkezésére.

• **Ifj. Gonda Béla iró:** *Napoleonról, a bécsi kongresszusról és I. Ferenc József udvaráról beszél* november 9-én d. u. fél 4-kor az *Urániában,* vetitett képekkel.

• **Szimfónikus zenehangverseny a Gellért-szállóban.** A Szent Gellért-szállóban folyó hó 11-étől, vasárnap délután öt órától fél nyolcig sétahangversenyt rendez a fővárosi tisztviselők szimfónikus zenekara.

• **Képek az ősvilág életéből.** *Lambrecht* Kálmán dr., a kiváló geologus és iró fenti cimen egy igen érdekes előadás-sorozatot tart az *Urániában.* Az előadás-sorozat 6 előadásból áll. Az első előadás kedden délután fél 4 órakor lesz *Az őstenger óriásai* cimen. Jegyek az egész ciklusra válthatók.

• **A Szinházi Élet uj száma** bőven beszámol képekben is a Vigszinház Shaw-bemutatójáról. *Karinthy* Frigyes, *Harsányi* Zsolt, *Ince* Sándor, *Kálmán* Jenő stb. érdekes cikkeit közli. Szenzációs mozi, sport, társaság és tőzsde-rovatok egészitik ki a gazdag és szépen kiállitott lapot.

• **Strausz Adolf tanár, a hirneves orientalista** a közel jövőben sorozatos előadásokat fog tartani az Urániában, *a keleti országok politikai, néprajzi, gazdasági és kulturális viszonyairól.* Ezen előadások rendkivül érdekeseknek igérkeznek, mivel előkelő szakember fogja magyarázni a közel kelet alig ismert viszonyait.

• **Radó Antal, a Kisfaludy-Társaság tagja:** *Alfréd de Musset*-ről tart előadást szombaton d. u. fél 4 órakor az *Urániában.*

• **De Sgardelli Caesar őrnagy, katonai iró:** *Harctéri emlékek* cimen szerdán d. u. ½4 órakor előadást tart az *Urániában.* Az előadást eredeti harctéri mozgófényképek illusztrálják.

• **Solymossy Sándor dr. főiskolai tanár, a Néprajzi Társaság alelnöke** *Shakespeare drámai maséiről* előadásciklust tart az *Urániában.* Az első előadás vasárnap, 11-én d. e. 11 órakor lesz, Shakespeare és forrásai cimen.

• **Cholnoky Jenő dr. egyetemi tanár:** A *Föld* cimü ciklusának VII. előadását (A meleg meg a hideg) csütörtökön d. u. ½4 órakor tartja az *Urániában.*

A szinházak mai előadásai

Operaház: Tosca (7). — **Nemzeti Szinház:** Aranyember (7), Tanner John házassága (3). — **Városi Szinház:** Orpheus a pokolban (7), Denevér (3). — **Vigszinház:** Az orvos dilemmája (½8), Első csöngetés (3). — **Magyar Szinház:** A vörös malom (½8, 3). — **Belvárosi Szinház:** A jégcsap (½8), Tavasz ébredése (3). — **Renaissance Szinház:** A lila ákác (8), A trónörökös (½4). — **Király Szinház:** Elssler Fanny (½8), János vitéz (3). — **Fővárosi Operett Szinház:** A három grácia (½8), Marinka, a táncosnő (3). — **Blaha Lujza-Szinház:** A rózsalány (½8), Szépasszony kocsisa (3). — **Andrássy-uti Szinház:** A faltörő kos, stb. (½9, ½4). — **Royal Orfeum:** Varieté müsor (½4, 8).

A szinházak jövő heti müsora

Operaház: Kedd: A walkür. Szerda: Bánk bán. Csütörtök: Szigfrid. Péntek: Álarcosbál. Szombat (először) és jövő kedd: Karenin Anna. Vásárnap: Istenek alkonya. — Nemzeti Szinház: Hétfő: Cyrana de Bergerac. Kedd: Az uj rokon. Szerda és jövő hétfő: Az ember tragédiája. Csütörtök és szombat: Elnémult harangok. Péntek: Tanner John házassága. Szombat d. u.: Mózes (Madách-ünnep). Vasárnap d. u.: Gyurkovics-lányok, este: Ellák. Jövő kedd: Hedda Gabler. — Városi Szinház: Hétfő Mignon. Kedd csütört., vasárnap: Orpheus a pokolban. Szerda: Pillangó kisasszony. Péntek: Falu rossza. Szombat: Traviata. Vasárnap d. u.: Hoffmann meséi. Jövő hétfő: Rigoletto. — Vigszinház: Hétfő, szerda, péntek, vasárnap: Az orvos dilemmája. Kedd, csütörtök: Ivanov. Szombat: John Gabriel Borkman. Vasárnap d. u.: Négy frakk. — Fővárosi Operett Szinház: Hétfő, csütörtök, péntek, szombat, vasárnap: A három grácia. Kedd, szerda: Nincs előadás. Vasárnap d. u.: Marinka, a táncosnő. — Király Szinház: Minden este: Elssler Fanny. Vasárnap d. u.: A bajadér. — Magyar Szinház: Minden este és vasárnap d. u.: A vörös malom. — Belvárosi Szinház: Hétfő, szerda: Tavasz ébredése. Kedd, péntek: A jégcsap. Csütörtök: Navarrai Margit. Szombat (először), vasárnap: A nagy bariton. Vasárnap d. u.: Sári biró. — Renaissance Szinház: Hétfő, szerda, péntek, vasárnap: A lila ákác. Kedd, csütörtök, szombat: A csodaszarvas. Vasárnap d. u.: A trónörökös. — Blaha Lujza-Szinház: Minden este: A rózsalány. Vasárnap d. u.: Szépasszony kocsisa. — Andrássy-uti Szinház: Minden este és vasárnap d. u.: A faltörő kos, Az örökség, stb.

A FILMSZINHÁZAK KÖZLEMÉNYEI

Az iramszarvas csodája

Már hónapok óta hire jár a pesti mozikőzőnség körében, hogy egy különleges témáju, eddig nem ismert szenzációval készült film jut el hozzánk, hatalmas külföldi sikerei után. *Az iramszarvas csodája* ez a film: a svéd *Svenska-filmgyár* alkotása. A *Nobel-dij*-nyertes hires irónő, *Lagerlöf Zelma* egyik müve szolgált a film témájához alapul, de maga a film olyant nyujt ebben a keretben, amihez foghatót még eddig nem láttunk. Az északi népek legendás világában, beláthatatlan hómezők ősvadonában él az iramszarvas. A kietlen, mostoha tájnak ez a szelid vadja ezreivel verődik össze hatalmas csordává, amely az olvadó hóval vándorol, hogy a hó alól kikaparja sovány táplálékát. Valami rejtélyes monda veszi körül az iramszarvast, babonás tisztelet övezi félelmetes aggancsaival ékes fejét. Itt, ebben a misztikus északi tájon játszik a film, melynek érdekes regényében az iramszarvas legendája szövődik össze a történet emberi motivumaival. A film legközelebb bemutatásra kerül Budapesten. Máris az a hir jár előtte, hogy ez a szezon legnagyobb filmeseménye.

—

• **A Corvin Szinházban vasárnap fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor kezdődnek az előadások, hétköznapokon negyed 6, negyed 8 és negyed 10 órakor. Minden este az Apokalypsis négy lovasa van müsoron.**

• **Monna Vanna—Maeterlinck világhires szinműve filmen — az Urániában ma vasárnap 3, ¾5, ½7, ¼9 és 10 órakor kerül bemutatásra.**

• **4, 6, 8 és 10 órakor kezdődnek a Royal-Apolló mai előadásai.** Bemutatásra kerül a *Titkok háza* és az *Atlantis* világhirü szereplőivel: *Az aranyasszony* cimü dráma és *A kis imposztor* cimü vigjáték. Azonkivül a legujabb *párisi divat.*

• **November 9-én szenzációs premier: Aeroina (dráma a levegőben). Projectograph! Az izgalmak filmje! Fantasztikus mese! Sportszenzáció! Mozgókép Otthon és Helikonban.**

• **Mozgókép Otthon. A *Sasfiók* mindkét része (10 felvonás) egy műsorban a legcsodálatosabb és legizgalmasabb filmregény! Ezenkivül *Fatty fürdőidillje* 2 felvonásos amerikai burleszk. Angol Hiradó. (4, 6, 8 és 10 órakor.)**

• **Szilárd a tőzsde... és egy kontreminőr tőzsdeügynök belepusztul ebbe. A *Kamara*-mozgó *Milliárdosok utcájában* cimü amerikai filmjének jellegzetessége Fletcher tőzsdeügynök esete. A női főszerepet *Lucy Dorain* alakitja. Az előadások ma ½4, 5, ¾7, ½9 és 10 órakor kezdődnek.**

• **Ma szenzációs vidám gyermekdélelőtt az Odeonban, Basa bácsi felléptével. Mesemondás, kacagtató filmek. Ének, tánc. Olcsó helyárak. Kezdete ½11-kor.**

• **Uránia — Monna Vanna—Maeterlinck világhires szinműve ma vasárnap 3, ¾5, ½7, ¼9 és 10 órakor.**

• **Nyugat Mozgó müsora. Vasárnaptól szerdáig: Harry *Piel* felléptével *Ketten egy ellen.* Ella Ine *Hammelsteinnel* a főszerepben *Az utolsó flört.* Előadások 5, ¼8 és fél 10 órakor.**

MUVÉSZET

Öt gyüjteményes kiállitás az őszi tárlaton

Három nemrégen elhunyt magyar festő emlékének áldozott a Műcsarnok, amikor az őszi tárlat keretén belül *Skuteczky* Döme, *Béli Vörös* Ernő és *Jávor* Pál hagyatékából gyüjteményes kiállitást rendezett.

Skuteczky Dömének emlékkiállitásán egy boldogabb idő nagy kórt élt piktorának nyugodt és derüs kiteljesedését látjuk, amely a néző lelkét a nyolcvanas és kilencvenes évek novellisztikus hangulatával ringatja el. Ez a művészet ma már anakronizmus és mégis jól esik. Az olasz utcák, az olasz templomok és a magyar nyárspolgári élet egy-egy derüs mozzanatát látjuk: szundikáló sekrestyést, pletykázó aszszonynépet, meleg utcai napsütést, disznótoros telet, jóságos abbékat a templom ajtajában és illetlen galambokat a tornyon. Majd a besztercebányai rézkohók tüze ihleti meg az esetjét, a tüzet görnyedő munkások imbolyogják körül, hogy a nagy gonddal és némelykor nagy invencióval megfestett képek sorát bezárja egy en miniature aprólékossággal megörökitett kisasszony rózsaszin perkálba öltözött alakja, akiben a néző fölismerni véli a „tant"-okat. A virágkorában nagy hirü magyar piktor harminc évvel visszavisz a multba és ez a harmincéves elfeledkezés, valljuk be, jól esik.

Az ifjan elhunyt *Béli Vörös* Ernő *és Jávor* Pál képei már az uj generáció derákba tört sorsa felé mutatják az irányt. A nagy lendülettel, nagy készséggel és nagy akarásokkal megindult életek felé, amelyek egy kis ország nagy tülekedésében belelankadnak a korai halálba. Béli Vörös Ernőnek viszontlátjuk azokat az előnyösen ismert képeit, amelyek a szinek mélységével a piktura közvetlen hangján szólnak. Szineiben és a témák formai megoldásában az *őszinteség* uralkodik minden ecsetvonása fölött s müvészetének e *keresetlenség* a legerősebb oldala. Nála a fejlődés vonalát nem az eszköz, de *a müvészi meglátás* viszi az anyagon keresztül az élet felé. Kár, hogy ennek a fejlődésnek csak egy felfelé ivelő rövid darabját látjuk, amely, a fejlődési lehetőségnek ilyen perspektivájában, talán nagyon is mélyen a zenit alatt maradt. *Jávor* Pál már a komplikált szinhatások embere. Levegős interieurjeiben és a drapériák csillogó szinözönében a Benczur-iskola kései hatását mutatja, amellyel szemben az aktján itt-ott kiütköző realizmusa háttérbe szorul. Azok a problémák izgatják, amelyekben *a fény raffinált játéka a tárgy és a cél.* Igy megfest egy aktot a selyem drapéria kedvéért, amely él és suhog, de nem tud ellentállni a zománcos korsónak sem, amely az ecsetje alatt valósággá ébred. Jávor Pál komoly müvész volt a fejlődésnek talán keskeny, de annál meredekebb lehetőségével, aki sok értékes problémát meg tudott volna oldani.

Az őszi tárlatnak kétségkivül legjelentősebb része *Poll* Hugó gyüjteményes kiállitása, amelyekben a jeles pasztellista a franciaországi internáltsága alatt, majd Schweizban s végül Salgótarjánban és Dömösön készült alkotásait mutatja be. Nagy, szinte *meglepő virtuozitással* megoldott képein a fénynek és az árnynak tobzódó nyarától a bágyadt őszi alkonyatok lehelletszerü csöndjéig a természetnek egész

A szivek filmje!
November 9.: Kamara
Az iramszarvas csodája
November 10.: Uránia

nagy skáláján végighalad. *Franciás, könnyed hangulat uralkodik a képein*, amelyeken a dömösi Dunába is beletéved a boulognei kikötő nyara, hogy a genius locinak csak annyi teret hagyjon, amennyi a szapuló asszonyok szoknyai etnografikumán is elfér. („*Mosónők a dömösi parton.*") Egyik legsikerültebb alkotása, a „*Hazatérés*", amely élő szineivel és élő mozgásával nagy pikturai kvalitás, iskolapéldája annak, hogy egy izig-vérig magyar hangulat mint tud elsikkadni az idegenből hozott reminiszcenciák között. De Poll Hugó még igy is művész, még pedig a javából való, aki akkor sogja a hozzá füzött várakozásokat beváltani, ha meglátja, illetve *átéli*, hogy nálunk még a levegőnek is más zamata van.

Glatz Oszkár gyüjteményes kiállitásán az utóbbi három év alatt készült arcképeit mutatja be. A rajzban és karakterben szinte tökéletes portrék festői megoldása hű marad eddigi sikereihez s különösen az arc élete és a háttér harmónikus összehangolása az, aemlyben fejlődést mutat. *Nagy elegánciája* is minden esetre olyan tulajdonság, amely a jóhirü arcképfestőt továbbra is az előkelő világ kedvenc mesterévé avatja.

Az őszi tárlat befejező része az ugynevezett „*Karácsonyi kiállitás*" három terembe összezsufolt közös anyaga. A közös kiállitás általános szinvonala körülbelül az utóbbi tárlatok felületén mozog s akad köztük pár kivételes érték. *Udvary* Pál magyar levegős „*Reggeli szántás*"-a és „*Balatoni vizhordás*"-a mellett jóleső fejlődést mutat *Kukán* Géza aktja, amely szinben, mozgásban és a háttér finoman megnyitott távlatában külön figyelmet érdemel. *Brüll* Aladárnak egy papot ábrázoló arcképtanulmánya és kissé Leonardo de Vinci felfogásában megfestve „*Emlék*"-e éppen ugy komoly elmélyedésről tanuskodik, mint *Sárkány* Gyula „*Ahitat*"-a, amely már-már veszedelmesen *légies*. *Ungvári* tájképei a mélyen megzengetett szinek összefogott tónusával. *Barkász* Lajos nyers, de erőteljes pátoszával, *Aldor* és *Mihalovics* Miklós egy-egy komoly és szép tanulmányfejével. *Tatz Misák* Edit kis férfiportréjával s végül *Kemény* Nándor „*Ima közben*" cimü figurális vásznával mindmegannyi biztatás, amelyeket méltán egészit ki a szokatlanul kicsi plasztikai részből kiemelkedő *Farkas* Zoltán karakterben és formai megoldásban egyaránt tetszetős „*Savonerolá*"-ja.

Sz. I.

— **A Magyar Tudományos Akadémia** I. osztálya november 5-én, hétfőn délután 5 órakor ülést tart, amelyen *Szász* Károly levelező tag székfoglaló előadásul a szinészeti kritikáról értekezik. Az ülés után zárt ülésben folyó ügyeket tárgyalnak.

— **A Képzőművészeti Főiskolán** idén is megrendezik a növendékek szokásos kiállitását, amelyen a *nyári tanfolyamok anyaga kerül bemutatásra*. A kiállitás iránt a művészkörökben nagy az érdeklődés, mert az eredmény többé-kevésbbé az utóbbi időben sokat támadott művészeti nevelés kérdésére is befolyással lesz.

A tudományos világ köréből

A budapesti egyetemen a hetvenedik évüket betöltött tanárok közül legközelebb *Ballagi* Aladár nyugalomba vonul. Ballagi már be is jelentette erre vonatkozó szándékát a bölcsészeti karnak, amely nemrég foglalkozott az üggyel és a nyugalombavonulást szótöbbséggel tudomásul vette. Ballagi Aladár évtizedeken keresztül tanitotta a világtörténelmet és az ő távozásával a budapesti egyetemnek most már két történelmi tanszéke lesz üresedésben.

•

A pécsi egyetem *magyar irodalomtörténeti* tanszékére már beérkeztek a pályázati kérvények. Üresedésben van jelenleg a pécsi egyetem *klasszika-filológiai*, a debreceni egyetem *magyar történelmi* és a szegedi egyetem *gyermekgyógyászati* tanszéke. Ez utóbbira *Hainiss* Elemér dr. magántanárt jelölték első helyen.

•

Uj tanszéket kap a szegedi egyetem *román filológia* és a pécsi egyetem *pathologia* tárgykörrel. A budapesti közgazdasági karon tanszéket állitanak föl a *néptudomány* számára, amely magába ölelné a néprajzot és a folklorisztikát is.

•

Felvinci *Takács* Zoltán dr., a Hopp-Muzeum igazgatója a napokban Bulgáriába utazott és a szófiai egyetemen bolgár tudományos társaságok fölkérésére németnyelvü előadást tartott a *hunok művészetéről* és a *turáni népek művészetének keletázsiai eredetéről*. Az előadásról, amelyen *Kiss* Sándor szófiai magyar követ, *Fehér* Géza attasé, az egyetem tanárai és *Filov* régészeti igazgató is megjelentek, a bolgár sajtó meleghangon emlékezett meg, rámutatva a bolgár-magyar kulturális összeköttetések fontosságára. *Takács* dr. előadását több bolgár városban megismétli és a magyar kormány megbizásából ellátogat Konstantinápolyba is, hogy fölvegye az ottani tudományos körökkel az érintkezést.

IRODALOM

Szegény halottak!

— *Annie Vivanti* —

Gyászos panasszal sirnak a harangok,
A holtak emlékét élesztgetik
És mi — már ezzel tartozunk nekik —
Gyászban bejárjuk mind a sirmezőket,
Hadd tudják meg, hogy mint szerettük őket ...
Szegény halottak!

Köröskörül, lám, mennyi a virág!
A koszorúkban mennyi szín s alak!
Gyöngy s művirág zörög lábunk alatt ...
Élővirágnak nincsen most idénye,
Aztán legfeljebb egy hétig ha élne,
Míg oly tartós amaz!

Szemetek hogyha vőn, szegény halottak,
Olvashatnátok sirotokra vésve,
Hogy fájdalmunknak nincs határa, vége ...
És érdemeitek hosszú sorát,
Amelyet, úgy lehet, ti odaát
Rég' elfeledtetek!

Késöre jár. Legyünk résen, nehogy tán
Uj rekviemre támadhasson ok ...
Itt oly hideg van, csaknem megfagyok.
Ah, könnyen bajt szerezhet igy az ember,
Mily nyirkos ez az átkozott november!
— Kocsis, hajtsunk haza!

Forditotta:
Zoltán Vilmos.

Ismeretlen Gárdonyi-regény

Álmodozó szerelem. 1885.

Álmodozó szerelem, — Gárdonyi müvészetét jellemzőbb, szebb cim nincs, a legcsengőbb irásainak illatát kelti fel, a közönség mégsem ismeri. Gárdonyi tudniillik sok müvét megtagadta, az Álmodozó szerelmet szintén; a *Por* verseskönyvének még a cimét is sikerült elfeledtetnie, én legalább sehol sem találom. A könyvalakban közzétett, de megtagadott müvek példányait bármi áron felásta és megsemmisitette. Hála Istennek! — sóhajtott fel, amikor azt hitte, hogy valamennyi példánnyal végzett. De a hires és különösképpen megtagadott *Figurák* novelláskönyv egy példányát ma is őrzöm.

A huszonkétéves korában irt Álmodozó szerelmet, mely a hirlapközlemények szerinti számitással 300 oldalnál is terjedelmesebb, több évvel ezelőtt olvastam először, amikor Gárdonyi nagyon örült az első, komoly irói sikeremnek, hizott a boldogulásomban és kioktatott, hogy kihez menjek. Most pedig, a pártfogóm halálának első évfordulója alkalmából megint elolvastam a regényt és ismét csak csodálom benne a regényirói lélekzetvételt, a mindvégig egészséges, mértéktartó hangot, mesélő kedvet, a legbensőbb vallásosságot. Miért tagadta hát meg? Épp ezt akarom kifejteni.

A regény azzal kezdődik, hogy sárospataki diákok nem férnek a bőrükbe, a kollégium végre is kiteszi néhánynak a szürét. A főalak, Pajándi Sándor röstel hazautazni, hiszen az édesapja, aki már a regény legelején, az Apai látogatás c. fejezetben is szerepel, váltig óvta minden bajtól; Sándor hát egy ideig meghuzza magát a tiszttartó nagybátyjánál, hogy ha majd szert tesz valami biztos állásra, akkor nem kell szégyenkeznie az édesapja előtt. Tanitói állás elég hamar kinálkozik: Bogáti főtanitó, akinek Pajándi elmondja szerencsétlen esetét, szivesen egyenget az utját. Sándor szorgalmasan tanul és tanit, bejáratos Bogátiékhoz, regényeket olvas fel a szép főtanitónénak, amikor pedig az asszony egy ilyen felolvasás közben elszenderedik, a fiú nem tud ellenállni a női bájnak és a szive minden hódoló rajongásával megcsókolja Bogátinét. Az asszony felriad és arculüti. Ez az ütés érezteti Sándorral igazán, hogy mennyire ki van taszitva a világba. Harmatos gyöngédségében eleped egy jó szóért, női szóért és arculütik. Talán be is borulna felette az ég, ha a számtartó egyetlen leánya, Ilona, oly gyönyörü nem volna. De a leányka nagyon tartózkodó. Amikor elutazik, felbontatlanul küldi vissza Sándor leveleit. Pajándi mégsem tudja a lányt elfelejteni, hát legalább azt a helyet csókolgatja, ahol Ilona ült. A leányka visszajön, a szive mégis csak Sándorhoz hajlik és a bakonyi rengeteg egy barlangjába vonul el a házaspár, „a legártatlanabb szerelem, egy angyal szerelme egy romlatlan lelkü ifjuval." Gyermekük születik, de ezzel be is tetőződik a boldogság. Az asszony meghül, tetszhalál éri, a gyermek meghal, Sándor pedig otthagyja a világ legjobb teremtéseit a barlangban és elbujdosik. Még csak nem is sejti, hogy egy bakonyi nemesnek, Zsende bácsinak a felesége magához veszi a feléledt asszonykát és meggyógyitja. Zsendeék félénk, harmincéves István fia beleszeret Ilonába, csak nem mer erről szólni. Sándor Pécsre jut, beáll gyógyszerészsegédnek, itt a távolban megérzi édesapja halálát, mert „csodás és mindeddig megfejthetetlen összeköttetés van a lelkek közt" és már-már szerzetesi fogadalmat tesz. — „Tudjátok-e, mi a lélek szárnya? — a Miatyánk. Háromszáz millió ember rebegi el mindennap e gyönyörü költeményt, melyet tizenkilenc századdal ezelőtt alkotott az istenlelkü szerző. Ezt dadogja mindennap az ártatlan kisded; ezt sirja el a bünbánó; ebben talál vigasztalást a sorsüldözött; ezzel ad hálát a boldog; ennek szavaival esd kenyérért a koldus; ezt reszketi el a fonnyadt ajku agg; ez a születés örömdala; a halál búcsuszava; ezzel kisérik az eltávozott lelket mennyei utján; ezzel könyörögnek érette. Ebben az egyszerü, rövid Miatyánkban több gondolatremek van, mint a világ összes költőinek müveiben, több bölcsesség, mint az ó- és ujkor minden filozófusának koponyájában. Óh, bár mindenki tudna abban gyönyörködni! bár mindenki értené az isteni bölcsesség csodás szavait! Mily szép már a megszólitás: „Miatyánk!" Háromszáz millió lélek öleli át egymást testvérként e szóban és szemeit a közös atyához emeli ... Boldogok, akik szeretik Istent!"

Pajándi most találkozik azzal a kisasszonnyal, akivel régebben a vonaton ismerkedett meg, mikor mennie kellett a kollégiumból. Nagyon szép, de nagyon kacér is, Hermina a neve és unokahuga Lándordy jegyzőnek, Sándor egyik utóbbi jóismerősének. És amig a halottnak vélt Ilona mindig az egykori boldogságára gondol Zsendeéknél, Pajándi feleségül veszi Herminát, de „a lelkével hiába kivánt társulni, nem tudott." Sőt egy este, hazajövet, a sötét lakásban valami férfialak rohan el mellette. Sándor utána lő, el is találja, ám az alak elmenekül, Hermina szintén. Pajándi felgyujtja a házat s világgá megy. Utja a bakonyi barlanghoz viszi, ahol többféle jelből tudomást szerez Ilonáról. Az álmodozó szerelmük most sokkal édesebb, mint valaha. Csak a félénk István a veszte, mert ő épp akkor óhajtotta megkérni Ilona kezét, amikor Sándor megjött. — Herminánál azon az estén Stipula postamester járt, sebét a hütlen asszony édesanyjánál ápolják. Pajándi hallani se akar róluk. Elválik Herminától, még a válópör körül is Ilona intézkedik.

Sok mellékalakról — a kollégiumi diákok házasszonyáról: Borcsa néniről, Sándor pajtásairól, aztán a tubákozó, jóizüt tüsszentő Szivós professzorról és Csorbók fuvarosról — nem szólva, ennyi a regény puszta váza, a megtagadási okok pedig a következők:

Jókai *És mégis mozog a föld* regényének ragyogó bevezetése a mulatozó diákokkal, a szigoru tanári konferenciával, a diákok fölényével és a kicsapatás körülményeivel sokkal jobban tetszett Gárdonyinak az Álmodozó szerelem elején.

A bakonyi barlangidillt megint csak Jókai nyomja agyon: az *Aranyember* Senki szigete, annál inkább, mert Sándor magasztalólag beszél Jókairól Bogátinénak. — A barlangidill néhány adatából irta meg Gárdonyi az Egy ember c. elbeszélést; a világ legkülönb szépirodalmi lapjának is diszére válnék. Itt, ezen a fokon megáll az irnitudás —, tovább nincs.

A Falusi mulatások, Falusi fiatalság c. fejezetek során ugyszólván semmit sem látni a faluból, furcsán festene tehát, hogy a falun született, falun tanitóskodott Gárdonyi eleinte épp a falut nem látta meg, sem a parasztot.

A tudomány előharcosa c. fejezet a tanitó hivatásáról szól, de pár évvel később hasonlithatatlanul jobban mondja el, *Az én falum*-ban pedig tündöklően.

Zéta álmodozása *A láthatatlan ember*-ben különb Sándorénál, *Abelé és Eszteré* is meginditóbb.

Az erdő leirása A rengeteg titka c. fejezetben kiváló igyekezetü ugyan, de nagyon elmarad Gárdonyi későbbi tudásától.

A legfőbb ok pedig: *Szunyoghy Miatyánkja*. Évtizedekig érlelte magában, az *Álmodozó szerelem* után több változatban is megpróbálta, hiszen a boldogtalan házasság témájától mindaddig nem tudott igazán szabadulni, mig a Szunyoghyban végre ki nem irta, le nem faragta magáról. Persze Jókai-hatás nélkül és a saját legjava tudásával. Küzködés, boldog házasság, halál, rossz asszony, tettenérés, tüzvész, elbujdosás, uj asszony, boldogság: ez a régi *Álmodozó szerelem* igazi irói beteljesedése a Szunyoghyban. Puskalövés nincs benne. De hiszen amig egy puskalövés elmarad —, messzi van odáig! Sőt mi több: a puskalövés már a Szunyoghy előtt is elmaradt.

— Én a magyar nemzetnek irok! — mondta Gárdonyi mindig büszkén, amihez én a magam és sok ezer olvasó nevében csak annyit teszek hozzá, hogy az is a mienk, amit valaha leirt. Különösen az első regénye, a maga életreszóló témájával, mert ez nőtt az ő gyöngyszivéhez legjobban.

Rezek Román.

— **Régi kincsek uj foglalatban.** Tizenhatodik századi magyar irodalmunk két kincse készül uj kiadásra. *Bornemissza* Péter humanista Sophokles-átdolgozása — amelynek fölfedezéséről a *Nemzeti Ujság* elsőnek hozott kimeritő tudósitást — hasonmás-kiadásban sajtó alatt áll. A XVI. századi unikum-példány lapjainak lefényképezése és aluminiumlemezre való átvitele — amint *Rényi* Károly kiadótól értesülünk — kitünően sikerült, ugy hogy a nagyértékü irodalmi ereklye tiz nap mulva háromszáz számozott példányban forgalomba kerül. Nyomás alatt van *Balassi* Bálint istenes énekeinek és virágdalainak uj kritikai kiadása, amelyet *Dézsi* Lajos egyetemi tanár készitett nagy filológiai apparátussal, jegyzetekkel és bevezetéssel, számos helyen állitva helyre az eddigi kiadások romlott szövegét. Az uj „Balassi" *Szilády* Áron elavult kiadását fogja pótolni a tudomány mai szinvonalán álló kiadással. Mindakét kiadás nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy régi irodalmunk értékei a mai kornak közkincsévé váljanak.

JÁSZAI János.

Kiállít: Nyíradony

diákottnon

Lásd: Kiss József.

„Ligetalján alkotnak a képzőművészek"

Hajdú-Bihari Napló: 1996. aug. 12.

*A síremlékek*hez összefoglalóan: Verneri–Kronberger 1939. Kassa: Wick B.: Kassa régi síremlékei. XIV–XVIII. század. Kassa 1933. A Perényi-emlékekhez: Feld I.–Cabello, J.: A füzéri vár. Miskolc 1980. 35.

*A lovagi viselet jelentőségé*hez l.: Reitzenstein, A.: Der Ritter im Heergewäte. Studien zur Geschichte der europäischen Plastik. Festschrift Theodor Müller zum 19. April 1965. München 1965. 73. skk.

Várak leírásai oklevelekben: Somos várának megosztása, 1336. május 4: Dl. 3002; Kígyókő felosztása. 1399. augusztus 27: Dl. 86.232; Gimes várának 1411. december 21-i megosztásáról a nyitrai káptalan oklevele, 1412. január 4: Dl. 58.875; Szentgyörgy várának felosztásáról. 1412. február 15: Dl. 10.758; Bazini „Gróf" Miklós fiainak, Györgynek és Miklósnak osztozkodása, 1425. október 21: Dl. 11.726; Vöröskői Wolfárt Ulrik végrendelete, 1415. május 31: Dl. 10.350; Nagymihály várának felosztása: 1450. január 1: Dl. 14.314; Nagyida felosztása, 1461. január 14: Dl. 15.532.

„Stuba": Moser, O.: Zum Aufkommen der „Stube" im Bürgerhaus des Spätmittelalters. Das Leben in der Stadt des Spätmittelalters. Internationaler Kongress Krems a.d. Donau 20. bis 23. September 1976. Veröffentlichungen des Instituts für Mittelalterliche Realienkunde Österreichs 2. Wien 1977. 207. skk. – Entz G.:

Jászai
fotós

A XI. Párthongresszus és háránt
felszabadulásának 30 évfordulója alkalmából a peremartoni
vegyépári dolgozók felajánlása.
(repró)

— : Munkaverseny

Tükör 1974. September 17 – 6 lap

Jászai
fotós

Dunaújvárosban, a Dunai Vasmű
meleghengermű veben televízion
ellenőrzik a gépek működését.

—: Kohászat.
Tükör, 1976. jan. 27–6 oldal.

Jászai
fotós

Hómorák dolgoznak Herend
és Szentgál között

— : Hanon és jégen
Tükör, 1976. febr. 18 - 7 oldal.

Gárai
fotós

Ózodás olimpiát rendez-
tek Dunaújvárosov.

—: Sport.
Tükör, 1976. márc. 9. – 7 oldal.

Gáspai
fotós

A Budai Várpalotában rendez-
ték meg a „II. Országos Népmüvi-
szeti és Gyermekjáték Kiállítás"-t.

— : Gyerek
Tükör, 1975. dec. 23. – 7 oldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Jánai
fotós

Lóárverést tartottak Nagy-
vársonyban.

— : Tenyésztés
Tükör, 1974. okt. 1. - 7 lap.

Jászai
fotós

Uj válaszfalak négyszeventi „albafal"
bemutatása. (repro)

— : Építés
Tükör, 1974. okt. 8 - 6 lap.

Gászai
fotós

„Vándor mészegetők"

—: Barony

Tükör. 1974. okt. 21 - 7 lap.

Jászai
fotós

Szikes fehérvárott tajsadalmi
munkával óvodát építenek.

— : Építhetés.

Tükör, 1974. okt. 22-7 lap.

Yánai
fotós

Elkészült a csepregi nagyjeschek
szülőnek a háza.

— Ikvek

Tükör, 1975. okt 28 – 7 oldal

Jánai
fotós

Helyreállítják a kiscelli Mú-
zeumhoz tartozó egykori trini-
tarius templomépületet.

—: Műemlékvédelem.
Tükör, 1975. szept. 2 - 6 oldal.

Jánai
fotós

A Vidéotón gyár, ahusztikai
berendéréseket is gyárt.

– Lenc
Tulipán, 1975. okt. 21-7 oldal

Gaszai
fotós

Ujabb termelési csúcseredmény
született a Dunai Vasmű ácel
művében.

—: Munkaverseny

Tükör, 1975. jul. 29 – 7 oldal.

Jászai
fotós

Külföldön élő magyarok
gyermekeit fogadta a SZOT
zamárdi üdülőjébe.

— : Nyár

Tükör, 1975. aug. 5 - 7 oldal

Jászai
fotós

Lovasnapokat tartottak
Apajpusztán.

— : Nyár
Tükör, 1975. aug. 5 - 7 oldal

Jászai
fotós.

Az Skarus gyárban növelik
a panorámás utubbuszok
gyártását

– Közlekedés
Tükör, 1974. márc. 5. – 6 old.

mdk

Sáseai

illusztrálta a Millenniumi Albumot

Irodalom – Millenniumi Album.

Pestmegyei Hirlap 1896. 6. sz febr 1. v. l

Jászai
fotós

Negyedmillió televízió készül
a Videoton gyárban

— : Híradástechnikai ipar.

Tükör, 1974. ápr. 23-7 oldal.

Jászai
fotós

A Velencei tavon a hotsó-
hájok hiúlyotik a medret.

— Szabadidő szuchelyek.

Tiehör, 1974. ápr. 23 - Faldal.

Jászai
fotós

A Pilishegység mindok-
jában járnak a túristák.
(repro)

— : Turuszlika

Tüliot, 1975. apr. 29 - 7 oldal.

Jászai
fotós

420 sporthorgász nevezett az
idei évadnyitó horgász ver-
senyre

— : Sport
Tükör, 1975. május 6-7 oldal.

Jásai
fotós

Szikes fehérvárom megkezdték
a telefonautomaták gyártását.

–: Elektronika

Tükör, 1975. május 13 - 6 oldal.

Jászai
fotós

Dinnyiscu honosítják meg a
vicsege halfajtat.

—: Vízügyek
Tükör, 1975. május 13-7 oldal.

Jászai
fotós

Az őrségi erdőkben most van
az idéje a gyantacsopolásnak.

— : Tavaszi foglalatosságok.

Tükör, 1975. jun. 3 - 7 oldal.

Jaszai
fotós

A kartográfiai vállalat az
UNESCO megrendelésére el-
kiszíti Dél-Amerika kiima
atlaszat.

— : —

Tükör, 1975. ~~[illegible]~~ szinus 24-6 oldal

Jászai
fotós

Egy szombathelyi intézetben
vadgazdasági szakmunká-
sokat képeznek.

—: Fiatalok

Tükör, 1974. jan. 1. – 9 oldal

Jászai
fotós

A budapesti kartografiai Vál-
lalatnál az UNESCO megren-
delésére rajzolják Dél-Amerika
térképét.

— : Térképészet.

Tükör, 1974. febr. 5 - 6 oldal.

Jászai
fotós

Répalakon gyorsítják a pat-
ronok gyártási idejét.

–: Ipar

Tükör, 1974. febr. 19-4 oldal

Jászai
fotós

A Körkhedési Múzeumban van
az 1887-ben gyártott vasúti sze-
mélyhaci,

—: Jármű
Tuhör, 1975. jan 28-7 lap.

Jászai
fotos

A kongresszusra, a 30. évfordulóra munkaversenyi felajánlások vannak az üzemekben (repro)

—: Munkaverseny
Tükör, 1975. febr. 25 - 6 oldal.

Gászai
fotós

A várpalotai szakmunkáskép-
ző intézetben tanítják a pözö-
olajbányászait.

—: Kultura

Tükör, 1975, febr. 25-7 oldal.

Jászai
fotós

A Dunai Kőolajipari Vállalat
uj üzemének csőlabirintusa.
(repro)

—: Munkaverseny
Tükör, 1975. márc. 18 - 6 old.

Jászai
folós

A balatoni halgazdaság 14
halászhajója és dereglyéje
a vízre szállt (sepro)

—: Tavaszelő
Tükör, 1975. márc. 25-7 oldal.

Jászai
fotós

Acélöntés a Dunai Acélmü-
ben. (repro)

—: Munkaverseny.
Tükör, 1975. márc. 25 - 6 oldal.

Jászai fotós

Helikopterrel emelik be az Stonnás szikrafogóhat a Dunai Vasmű kéményének rekonstrukciójánál.

— : Jázmünek.

Tükör, 1974. nov. 26 – 6 lap.

Jászai
fotós

Uj Veszprém terebélyesedik.
(fotó)

—: Lakásépítés.

Tükör, 1974. dec. 10-6 lap.

Yászai
fotós

Az M-7-es autópályán próba-
üzemeltetik a segélyhívó-tele-
fonokat.

—: Közlekedés.
Tükör, 1974. dec. 10 - 7 lap.

Jászai
fotós

A szárhalombattai új ortoxilol
gyártó üzem szerelése folyik.
(repro)

— : Munkaverseny

Tiehor, 1974. dec. 31 - 6 lap.

M.D.K.

Fáskai Ferenc építőmester

1825-ben, majd 1827-ben szerepel a városi összeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 399. old.

JÁSZAI Ferenc gyöngyösi rézmüves, akit 1825-ben Gyöngyös város I., illetve II. negyedében irnak össze, majd neve 1827-ben mégegyszer előfordul az összeirásokban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

MDK

Jászai József

A vadász, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50-135.1.

Jászai
fertő

Tővárosi Lapok 1895. jun. 10., 1885. okt.
(Millennium. Millenniumi kép.)

Kalmár

Jászai
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Műrészetek.)

Kalmán

Jászai

Rákóczi-kép a milleniumra. Sárosmegye háromezer forint pályadijat tüzött ki a millenium alkalmából egy Rákóczi-képre. A kép tárgyául azt a jelenetet kivánták, a mikor az elfogott Rákóczi Ferencz Solari generális őrizete alatt nagy-sárosi várkastélyából Eperjesre érkezik. A pályázatra öt művész küldött be vázlatokat: *Pörge* Gergely, *Jászai*, *Vajda* Zsigmond, *Kimnach* László és *Karvaly* Mór A pályázó vázlatok fölött az országos képzőművészeti tanács dönt.

Vas. Ujs 1895. 412. l

A KÖZGYÜJTEMÉNYEK
ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE
MEGBÍZÁSÁBÓL

és a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda előállításában megjelent

Kőszeghy Elemér

MAGYARORSZÁGI ÖTVÖSJEGYEK

a középkortól 1867-ig *című műve.*

Ez a szakmunka kétezernél több olyan jegy pontos, nagyított rajzát mutatja be, melyet a történeti Magyarország területén működött ötvösök a céhek fennállása idején használtak műveiken mesterjelként, illetve a

Jászai

Basch Árpád, Benczur Gyula, Bruck Miksa, Edvi Aladár, Gyárfás Jenő, Hauszmann, L. Hoffmann Ilona, Jászai, Jendrassik Jenő, Karlovszky Bertalan, Karvaly Mór, Kézdi Kovács László, Konek Ida, Koroknyai Ottó, Koszkol Jenő, László Fülöp, Ligeti Miklós, Márk Lajos, Mendlik Oszkár, Mesterházy Kálmán, Olgyai Ferenc, Peske Géza, Spányi Béla, Stark Teréz, Szlányi Lajos, Telepy Károly, Ujvári Ignác, Zemplényi Tivadar művészek nevét sorolja az Olló sign.-val közölt „Képtári Kaleidoszkop" c. kritika a tavaszi tárlatról.

Jászai nevét Hauszmann nevével együtt emliti: bírálja nagy vásznaikat, melyek csak nagy helyet foglalnak el hiába.

Élet, Bp. 1895. május 5. V. évf. 32. st. 9-10. lap.

M.D.K.

Jászay József, festő

A bujdosó, kesergő kuruc ábrázolása. "Busuló kuruc".
c. festménye. Olaj, vászon. 259.o. 1. jegyz.

Hárs Éva: Vázlatok a kuruckorból. Martyn Ferenc festmény sorozata 259.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

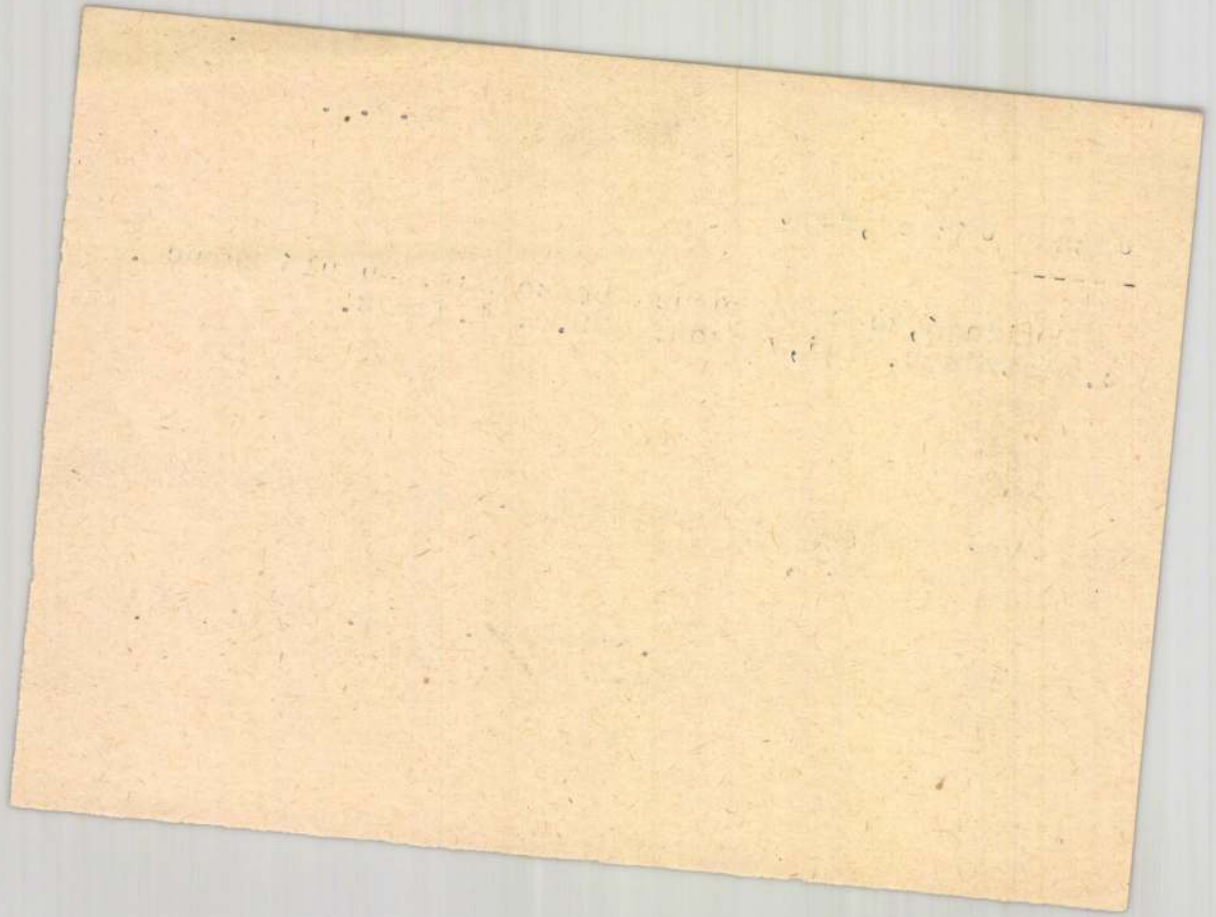

Jászai József

1869-ben szül. Baján. Bpesten tanult, 1890-ben B-n dolgozik, 1901-5-ig a Bernczur ist. tagja volt, Életrépeivel 1894 óta nemzetain a Mügy. és Neuz. Szelem tárlatain a b-i mint ~~[illegible]~~ a Zovánmihely előtt a c. életrépét őszi

Miszolczy Ferenc, Baja zeprőműnénete a XIX. n. ban. kézirat.
MDK-C-II-599/1.

27 l.

MDK

Jászai József

A meghiusult szökés, a francia forradalomból,
1793., olf.

Mücsarnok 1895. tavaszi kiáll.

13.00-ig. A hirdetés bemutatójának 10% kedvezmény.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Budai Csatornatisztító Gyorsszolgálat. Mosogatók, fürdőszobai lefolyóvezetékek, WC-k, csatornatisztítás, zsírtalanítás. Biztonságos technológia, falbontás nélkül. Kiszállási díj, pihenőnap, áfa nincs. Sürgősségi telefon: 230-2230. Előrendelés: -10%. Telefon: 180-6568, 06-20-413-592.

LAPOSTETŐ-SZIGETELÉS, zöldtetők készítése, 10 év garancia, 30 év élettartam, gyors, pontos munka, rövid határidő, referenciák. Bábolnaszig, telefon: 06-34-369-676.

PARKETTCSISZOLÁS, lakkozás. Telefon: 1188-108, 06-30-604-152.

CSEMPÉK, PADLÓLAPOK színes dekorcsík díszítők és fugázóanyagok, belső és fagyálló csemperagasztók. Szigetelő és önterülő padlókiegyenlítők, penész- és gombaölő szerek. Gipszek, gipszkartonok, álmennyezetek. Perlit, Therwolin, Nikecel és egyéb hő- és hangszigetelő anyagok. Cement, mész, homok, osztályozott kavics stb. kaphatók. ÉTIPRODUKT Kft. Telefon: 1851-511, 1852-544 Budapest, XI., Diószegi u. 39.

ASZTALOS. Konyha-szoba-beépített szekrények, polcrendszerek készítése, ajtó-ablak, lépcső-galéria. Asztalos javítások. Tóth Zoltán: 306-2307, 06-20-340-842.

VILLANYSZERELÉS, javítás, felújítás, családi házak komplett szerelése. Érintésvédelmi, tűzvédelmi vizsgálatok. Telefon: Pápai, 06-20-584-772.

TELEVÍZIÓ, VIDEOJAVÍTÁS
Külföldi és hazai készülékek javítása eredeti alkatrészekkel, garanciával, magasan képzett szakemberekkel az ÖN lakásán.
Hibafelvétel, időegyeztetés:
120-1448,
MULTISET SERVICE.

PARABOLA; Am-Mikro (TV3; Szív TV, Bp TV, Duna Tv) Antennaszerelés, műszeres beállítás. Telefon: 2146-100, 06-20-464-550.

SZÍNES tv-videomagnó-kamera szerviz, parabolaantenna-, lakásriasztó-, kaputelefon-szerelés. XII. kerület, Böszörményi út 4. Telefon: 212-0104. Nyitva: 10-18 óráig.

HOMÁLYOS, színhibás, sötét tv-k képcsövének felújítását vállaljuk garanciával. Tv-videó-kamera szerviz XII., Böszörményi út 4. Telefon: 212-0104.

KERÍTÉSEK, járdák, kertek építése, állandó gondozásá, fű- és sövénynyírás, kertek, udvarok takarítása építkezés után. Telefon: 23-312-385.

SZOBAFESTÉST, mázolást, tapétázást vállalok bútormozgatással, fóliatakarással, árengedménnyel. Telefon: 344-3780.

VARRÓGÉPJAVÍTÁS a helyszínen, garanciával. Telefon: 397-0246.

GELKA-System Bt. Tv-automata mosógépek-hűtőgépek-villanybojlerek-villanytűzhelyek javítása, szervizelése. Nonstop. Telefon: 205-9177.

TELEVÍZIÓ-videó-mikrosütő szerviz. Fénymásolás. Javítás garanciával, másodszori javítás esetén árengedmény! Telefon: 213-6888, 06-20-578-006. Cím: 1126 Szoboszlai u. 11/B. Megközelíthető a Böszörményi útról.

REDŐNY-reluxa-szalagfüggönyszúnyogháló-harmonikaajtó készítése, javítása garanciával. Telefon: 213-2033.

NÉVJEGYKÁRTYA, levélpapír, boríték, matrica, meghívó, üdvözlőkártya, szórólap készítése szitanyomással. Nyomtatás fémre, fára, műanyagra, üvegre. Telefon: 06-30-331-101.

FAKIVÁGÁS, gallyazás, hegymászótechnika már 1983 óta. Gond Ferenc, telefon: 319-8165.

KONTÉNERES sittszállítás. Sóder, homok. Telefon: 246-1963.

HAJDÚSÁGI villanybojlerek javítása, tisztítása még aznap, garanciával. Telefon: 281-2898, 06-30-400-264.

ANTENNASZERELÉS az Ön által kért időpontban, hétvégeken is. AM-MIKRO-földi-műholdas adások vétele. Tv-, videojavítás. Füleki László, 06-20-393-610; 242-609.

MIKROHULLÁMÚ sütő szakszervize. Javítás helyszínen. Ingyenes kiszállás. Telefon: 06-30-484-103, 243-1671.

PARKETTÁSMESTER! Lakástelefon: 201-4442, rádiótelefon: 06-30-415-495.

VILLANYSZERELÉS, vízszerelés, hibaelhárítás, bojlerszerelés. Kis munkát is vállalunk. Szombat, vasárnap is dolgozunk. Rádiótelefon: 06-20-352-577.

HEVEDERZÁR, biztonsági rácsok készítése, szerelése. Herbst György, XII., Szendrő u. 48. Tel./fax: 2754-692, 06-20-292-227.

TELEVÍZIÓ-, VIDEOJAVÍTÁS BUDÁN,
ingyenes kiszállással,
időegyeztetéssel.
XI. ker., Kosztolányi tér 8.
Telefon:
185-5232,
06-30-512-714.

ASZTALOSMUNKÁK, hőszigetelés. Házhoz megyek. Ablakok, ajtók, zárak javítása, szerelése. Telefon: 1559-358.

NÁDSZÖVETŰ, valamint gyékénybevonatú székek, bútorok javítását vállaljuk. Telefon: 275-8875.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Telefon: 319-0039.

BETÖRÉSVÉDELEM, lakatosmunkák, zárszerelés, ablakrácsok, kerítések, kapuk. Telefon: 06-30-545-238, 176-0294.

SZŐNYEG-, kárpit- ablaktisztítás, napi, nagytakarítás. Szőnyegtisztító gép kölcsönzése házhoz szállítással. Telefon: 166-5552.

ANTENNA: (Beltéri, műhold, AM-micro) gyorsszerviz. Telefon: 183-5679.

Colliers International (Hungary) Ltd.
H-1027 Budapest
Horvát u. 14–24.
Ph: (361) 214-0601
Fax: (361) 201-3041

Irodánk 1992 óta vezető helyet foglal el a budapesti piacon, ügyfeleink multinacionális cégek és külképviseletek. Az elmúlt 5 év alatt több mint 2000 sikeres üzletet kötöttünk, ezúttal szeretnénk szolgáltatásainkat Önnek is felajánlani:

- **Ingatlan bérbeadás (hosszú távra)**
- **Ingatlan adás-vétel (teljes körű ügyintézéssel)**
- **Vagyonértékelés**
- **Befektetési tanácsadás**

Colliers Ingatlan Irodák a világ 42 országban, 195 irodában állnak ügyfeleink rendelkezésére.

Cégünk, mely az egyik legnagyobb budai **ingatlaniroda,** igényes **külföldi ügyfelei** (üzletemberek, diplomaták) **részére** folyamatosan keres a budai kerületekben magas színvonalú, új vagy felújított, nagyméretű lakásokat és házakat hosszú távú **bérletre, illetve megvételre.**

Közreműködésünkkel béreltek ingatlant többek között a következő cégek: ABB Power Generation Kft., Agrárszövetség, Alcatel Contracting GmbH, Alcoa, Alterra Groupe Colas, Baker McKenzie, Barents Group LLC (KPMG), Bosznia Hercegovina Nagykövete, Central European University, CETI, Ciba Hungária Kft, Citadella Rt., Citibank, Coca Cola Amatil Hungary Kft., EDS Elektronikus Adatrendszer Kft., Emerge International, Európai Kereskedelmi Bank, General Electric, Geometria Rt., Giro Bankcard Ltd., Grand Hotel Corvinus Kempinski, Intercooperation Rt., IQSoft, Kelly International Corporation, Kőbányai Sörgyár, Levi Strauss Kft., Magic Management International, MagICS Holding, Magyar Hanglemezkiadók Szövetsége, Magyar Hitel Bank, Magyar Logisztikai Kft., Magyar Televízió, Margaréta Katalógusáruház Kft., McCann Erickson, Nestlé Hungária Kft., Nigéria Nagykövetsége, Pannon GSM, Permasteelisa SPA, Philips, Poliqruppo Kft., R.W. Bautech Magyarország Kft., Samsung Rt., Seita Hungária Kft., SILCO-INOX Szervizközpont Kft., SmithKline Beecham, Stollwerck, Summit-Agro Hungaria Kft., Svájci Nagykövetség, Szlovák Dunahajózás Magyarországi Képviselete, Technology Associates Ltd., The Budapest Sun, The Rowland Company, Volunteers Overseas Cooperative Assistance

Többezres videós adatbázisunkba az **Ön ingatlanja** is díjtalanul **bekerülhet!** Ügyfeleink számára teljes körű, professzionális ügyintézést, jogi és adózási tanácsadást garantálunk. **Hétvégén is** nyitva tartunk!

Biggeorge's International Kft. 1122 Budapest, Városmajor u. 20. Tel: 202 6080 - 202 7252 Fax: 202 7735
E-mail: biggeorg©mail.matav.hu

Apróhirdetések árai és méretei: Apróhirdetés (max. 25 szó) 25 Ft/szó, Keretes apróhirdetés (max. 25 szó) 35 Ft/szó, Kiemelt keretes apróhirdetés (42x25 mm) 2000 Ft.
A hirdetések díjához + 25% áfát számolunk. Kedvezmények: 5 megjelenés után 10%, 10 megjelenés után 15%, 20 megjelenés után 20%. Áraink az 1997-es évre érvényesek.

Összefogtak a szebb Magyarországért

Szép Magyarországot akarnak, ezért dolgoznak. Nyolc esztendő telt el, amíg a villanyszerelés egy mestere, *Lengyel Mihály*, a Nomen Bt. cégvezetője kialakította célkitűzését. Társaságot hozott létre, és meghatározta, hogy miért tevékenykedik, s ehhez önmagához hasonló gyakorlott, igényes szakembereket talált. Egyetértő partnerei: *Hollender Péter* (Pozitív Építőipari és Generálkivitelező Kft.), *Shändl Gyula* (Westing Szakértő Iroda), *Tímár Károly* festőkisiparos és *Várszegi András* villanyszerelő. Magánemberként ugyanaz a céljuk, mint a köznek, az önkormányzatnak, annak is, aki végezteti vagy végzi a munkát. Legyen ez az építőipar bármely jellegű feladata, új épület létrehozása, vagy felújítása, bármilyen szakipari munka, villanyszerelés, burkolás, vízszerelés vagy bármi más.

Fontos az esztétikum

– Gyorsaság, pontosság és a minőség, ez a három lényeges alapkövetelmény – mondja Lengyel Mihály. – Van azonban egy negyedik is, amely minden tevékenységünket egységbe foglalja, ez pedig az esztétikum. A tetszetősség. A külcsín. Anélkül, hogy nagy szavakat használnék, így is meghatározhatom mindazt, ami szemünk előtt lebeg, akár egy önkormányzat építési szakértőjével, akár egy céggel, hazai vagy külföldi vállalattal, vagy magánemberrel tárgyalunk. Ami bennünket színvonalas munkára ösztönöz, az nem más, mint tenni a „Szép Magyarországért".

– Sokat beszélgettünk erről munkatársaimmal és partnereimmel, akár Pesten, Budán, Kecskeméten, Mosonmagyaróváron vagy másutt az országban, ha elvállalunk egy feladatot – teszi hozzá Hollender Péter. – Nem elegendő a praktikusság. Példaként említhetem a millenniumi építkezéseket, az akkori pesti főútvonalak kialakítását, például az Andrássy út, a Nagykörút palotáit, házait. Ezeket úgy tervezték és kivitelezték, hogy szépek, ízlésesek legyenek, és javítsák a közérzetét annak, aki bennük lakik vagy dolgozik, vagy aki csak arra jár. De említhetem a Parlamentet is, amelyet köztudottan *Steindl Imre* tervezett. A külföldiek csodájára járnak és Európában talán csak a londoni törvényhozás palotája múlhatja felül, ha egyáltalán rangsort állíthatunk fel.

Jó partner az Önkormányzat

– Sok víz lefolyt a Dunán az 1896-os Millennium óta, az 1100-as évfordulóról is már csak múlt időben beszélhetünk – vetjük közbe.

– Hétköznapból szerencsére több van, mint ünnepnapból – mondja Lengyel Mihály, a Nomen cégvezetője. – Egyre közelít a 2000. esztendő, amely megint bővelkedik majd ünnepségekben. 2001-ben köszönt ránk az államalapítás ezredik évfordulója. Ez is eszembe jut, amikor emlegetem célkitűzésünket: tenni a „Szép Magyarországért". Gyakran jövök-megyek a pesti Nagykörúton, az Andrássy úton vagy a Bajcsy-Zsilinszky úton és a Rákóczi úton, mert mindenütt vállaltunk már munkát vagy éppen tárgyalunk róla. Példát is említhetek. Dolgoztunk a pesti Rákóczi úton, a Mercator Travel utazási irodájában, vagy másutt a Salamander cipőboltjainak elektromos berendezésein és végeztünk munkát az Agipnak, a Shellnek, az ÖMV-nek, a BRFK-nak és másoknak. Jó partnerünk a XII. kerületi Önkormányzat is, megbízása alapján iskolák, óvodák, orvosi rendelők felújítását végeztük. Rugalmasak vagyunk, igazodunk az adott helyzethez. A világításban is a korszerűségre törekszünk. A régi idők lámpái sárga fényt adnak és eszik az áramot. Érdemes új, korszerű világítástechnikát alkalmazni. Az energiatakarékosságé a jövő, de azt hiszem, már a jelen is. Fontos a környezetvédelem is. Mi környezetbarát anyagokkal dolgozunk.

Egy régi megoldás

– Mit jelent ez a gyakorlatban?

– Ezt talán csak a szakemberek értik, de érzékeltetem a helyzetet – válaszol Lengyel Mihály. – Azelőtt például olajjal oldható festékkel dolgoztak munkatársaink, most viszont már vizesbázisú anyaggal. Ezek tehát vízzel oldhatók, nem rontják a levegőt. Érdekességként említhetem, hogy 12.000 színárnyalat közül választhat a megrendelő, akár önkormányzat, középület esetén, akár egyetlen lakás tulajdonosa vagy bérlője óhajtja felfrissíteni a falakat. És, ha már itt tartunk...ha már az imént a vizet említettem. Amikor látom azokat a fővárosi épületeket, amelyeknek homlokzatát az Andrássy úton vagy a Nagykörúton annyira belepett a nap 24 órájában szinte állandóan szálló por és piszok, hogy feketéllenek és emberfia sem találná el, hogy eredetileg mi volt a színük. Van egyszerű és nem is új megoldás. Vízsugárral kell lemosni a pesti házak homlokzatát. Mindjárt derűsebb, tisztább lesz a városkép vagy legalábbis az utcakép. Környezetvédelem ez is. Azt hiszem, hogy a „Szép", vagy ha úgy jobban tetszik a „Szebb Magyarországért", vagy a „Szebb Budapestért" hétköznapi módszerekkel ugyancsak sok mindent lehet tenni – állapítja meg végül Lengyel Mihály. – Választani lehet. Két változat mindenképpen van. Moshatjuk a kezünket is, erre is volt és van példa. Moshatjuk azonban Pest és Buda falait is. Ez bölcsebb és hasznosabb is. A főváros, az ország tisztább, szebb lesz. Mindig, minden nap, ajánlatos a jövőre gondolni. Ma élünk, de nemcsak a mának.

Molnár Károly

Kalandos vándorút

Egy kedves, nyugdíjas tanár, Jászai Béla népművész meg akart velem ismerkedni. Miután könyvemet, az Isten vándorát elolvasta, elhatározta, hogy élete remekművét, a Garamszentbenedeki Úrkoporsó mását, amelyet 400 órán keresztül faragott ki fából, nekem ajándékozza, hogy azt a Kápolnában, vagy a létesítendő múzeumban helyezzem el. Mondanom sem kell mennyire meglepett ez a kedves ajánlat. Másnap már el is mentem a művész lakására és csodálkozva szemléltem a gyönyörű remekművet.

Már sokat hallottam erről az Úrkoporsóról, sőt, amikor 1980. áprilisában az Esztergomi Keresztény Múzeumban Lékay László bíboros átadta a nagyközönségnek a felújított világhírű Garamszentbenedeki Úrkoporsót, meg is tekintettem. A szentsír, vagy úrkoporsó felállítása nagypénteken és nagyszombaton általános volt Európában, egészen a reformációig, vagyis a trideni zsinatig.

A Garamszentbenedeki Úrkoporsó a magyarországi középkori szobrászat egyik remekműve. Valószínűleg több kéz munkája, mely Mátyás király uralkodása idején készülhetett. A garamszentbenedeki templomot a huszita háborúk után, 1483-ra teljesen újjáépítették búcsújáró hellyé, mert Mátyás királytól a bencések Szent Vér ereklyét kaptak. Ide helyezték az akkor már elkészült remekművet, az Úrkoporsót. 1870-ig használták Garamszentbenedeken, amikor Simor hercegprímás Bécsbe vitette restauráltatni, majd Esztergomban helyezte el és itt az 1950-es évekig őrizték. A második világháborúban nagyon megsérült, de csak 1970-ben kezdték el restaurálását.

„Engem ez az Úrkoporsó annyira megihletett – mondta a tanár úr –, hiszen a magyar középkori művészet remeke, elhatároztam, hogy megörökítem, már csak azért is, mert többször elhangzott, hogy a szlovákok szeretnék visszakövetelni."

Kedves Béla barátom nagyon kért, hogy most már minél előbb szállíttassam el, mert a magas panel épületben (ahol ő lakik), kis lakásában sok helyet foglal el, hiszen műterme sem volt és egyedül hozott mindent össze egypár vésővel, fűrésszel, kalapáccsal. Az Úrkoporsó alsó része az Úr szenvedésének jeleneteit örökíti meg, míg felül 12 apostol áll, akik szinte tanúságot tesznek az Úr szenvedéséről. Legfelül a sok kis tornyocska és a gyönyörű díszítések templomi áhítattal emelik az ég felé ezt a csodálatos alkotást.

Három barátommal egy utánfutóra helyeztük el az Úrkoporsót, alaposan lerögzítve, nylonnal is beburkolva. Borongós, szeles, őszi nap volt, lassan, óvatosan indultunk útnak. Kedves művészbarátom hosszan integetett utánunk. Fájt neki búcsút venni élete nagy alkotásától.

De a gonosz nem alszik! Amikor a felüljáró hídja felé kanyarodtunk, hirtelen egy forgószél derékba kapta az Úrkoporsót, mely az út közepére esett és miután sok fa része ragasztva volt, összetört.

A kocsiból kiugorva gyorsan összeszedtük minden darabját, amit csak megtaláltunk. A cudar szél igen megnehezítette dolgunkat. Bánatos lélekkel szállítottuk a Kútvölgyi Kápolna alagsorába az Úrkoporsót.

Bizony siralmas látvány volt, azt sem tudtam, hogy adjam elő kedves művész barátomnak ezt a szerencsétlen fordulatot. Hiszen úgy kérte, hogy vigyázzunk rá, mint a szemünk világára, nehogy valami baja essen életművének. Ő maga is összetört, amikor remekművét meglátta darabokban. Hiába kérleltem, próbálja meg újra összeállítani. „Ez képtelenség, arra nem vagyok már alkalmas" – mondta szomorúan. Megnyugtattam: mindent el fogok követni, hogy az Úrkoporsó teljes, eredeti formájában nagypéntekre elkészüljön. Csak a későbbiek folyamán derült ki, hogy milyen merész ígéret volt ez, mert akárhány restaurátorhoz, faragó mesterhez fordultam, senki nem vállalta a munkát. És ekkor jött egy váratlan fordulat. Pannonhalmáról elzarándokolt a Kútvölgyi Kápolnába egy kedves asszony a leányával, aki érettségi előtt állt és zárdába óhajtott vonulni. Olvasták könyvemet, az Isten vándorát, és szerettek volna velem találkozni. A kedves fiatal leány áldásomat kérte, hogy nagy elhatározásában helytállhasson. Utána elbeszélgettünk és megtudtam, hogy a leányka édesapja faesztergályos, asztalos és nagyon szépen farag is.

Mentő gondolatom támadt. Őket biztosan a Szűzanya küldte ide, hogy segítsenek az én Úrkoporsómon. Azonnal meg is kérdeztem, nem vállalná-e a kedves édesapa az összetört Úrkoporsó restaurálását. Meglepett, hogy szinte örömmel ajánlkoztak, hogy ha az édesapával megbeszélik, akkor ő biztosan meg fogja csinálni. Nagypéntekre készen lesz az Úrkoporsó, csak hozzuk minél előbb. Pár nap múlva el is vittük Pannonhalmára a darabokat. A kedves Kovács Gábor úr, egy barátságos nagy család apja, bizony kicsit meghökkent, látva az Úrkoporsó darabjait. De láttam, hogy már előre meggyőzte családja, hogy ez a nagy munka rá vár és főképpen kedves leányának kedvéért elkészíti az Úrkoporsót, ez lesz a hozomány, ha belép a zárdába.

A mester állta a szavát! Az Úrkoporsó nagypénteken délután bevonult a Kútvölgyi Kápolnába, ahol sokan megcsodálhatták. Jelenleg a Kápolna alagsorában, a Szent Kereszt katakomba termében látható.

Szép az esztergomi Garamszentbenedeki Úrkoporsó, melyet több művész faragott és 10 évig restaurálták. De talán van olyan értéke erkölcsi szempontból ennek a népművészeti remekműnek, mely egy áldozatos lelkű művész csodálatos munkája és egy kedves magyar mesterember 150 órás művészi restaurálása, Isten dicsőségére és a magyar keresztény népi művészet maradandó emlékére.

Regőczi István
rk. lelkész

rosz Iliászát, amelynek az Ogügié szigetén játszódó része az egyik legszebb epizód. Nosztalgiáról van ugyanis ott szó, ez kétségtelen, csakhogy *ez a nosztalgia elvágyódás!* A hazafelé bolyongó *Odüsszeusz* vetődik erre a ismeretlen szigetre, ahol *Kalüpszó* nimfa nagyon megkedveli, s isteni szépsége, meg minden varázsereje latbavetésével marasztalja, gyönyörökkel halmozza el, még a halhatatlansággal is megkecsegteti. Ám a leleményes hős hajthatatlan, mindenáron hazakívánkozik Ithakába, igaz, hét esztendeig hiába, míg végül a istenek megsajnálják, s kényszerítik Kalüpszót, hogy szeretett vendégét útjára bocsássa. A probléma mellesleg nem nélkülözi az aktualitást, hiszen az epizód alapkérdése, *mit ér az embernek a szépség és a jólét vagy akár a halhatatlanság, ha a szabadság az ára?* Ennyit tehát a vidámságról, mindenesetre örvendetes, hogy B. Tóth nem *Kirké* (vagy Circe) nevét választotta, ő is vidámságot sugároz, csak mellesleg disznóvá változtatja Odüsszeusz társait (szponzornak jelentkezhetne a MÉM vagy a TOT, hiszen a név reklám lehetne a sertésprogramhoz, ha van még ilyen).

Ami a vidámságot illeti, az persze van a *Calypso rádió* műsoraiban, jóllehet forrása egyelőre nem utolsósorban a gyakorlatlanság, a félrekapcsolások és egyebek sora, de hát minden kezdet nehéz. A *meglehetősen bugyutácska játékok* nemigen veszik igénybe az ember agytekervényeit, a szövegre nem kell odafigyelni, *a zene viszont nagyon*

dalnivalójából, annál is inkább, mert már ismeri s ő is újra fölfedezi. Kevés olyan mű van, amely

jegyezve — tapasztalat szerint igencsak megnevettetve a kis- és nagykorú hallgatókat. **(józsa)**

Sőtér Istvánné halálára

Milyen szomorú egyedül maradni. Még akkor is, ha szinte egyetlen percig sem volt egyedül abban a háromnegyed évben, ami férje halálától mostanáig eltelt. *Sőtér* Istvánné *Jász* Veronika festőművész ugyanis folytatta közös életüket: férje barátai látogatták, ő vendégségbe ment hozzájuk. Ragaszkodott négy évtized beidegzettségéhez.

De valójában mégsem ragaszkodott: ő vált főszereplővé. Sajátos ellentmondás: ő, nemzedékük ifjúkorának egyik legendás sztárja, éppen egy elzárkózott, csak önmaguk világában otthonos család képzetét őrizte. Szinte teljességgel megszüntette önmaga egyedi létét. Elpusztította kortársairól készített rajzait (a megmaradtak, például a *Nagy* Lajosról felvázolt mutatja pedig pontosságra törekvő nagyszerű, a modellel együttélő képességét), abbahagyta festői gyakorlatát (pedig a könyvtárukról festettet maga *Czóbel* mester dicsérte látogatásai alkalmából), naplójából csak azt adta közre (feljegyzéseket *Szabó* Lőrincről), amit férje kiválogatott.

Tragikus sorsa: családja oly hamar egyedül hagyta. Leánya, a fiatal orvosnő egy kísérlet közben halt meg, férje, aki nélkül évtizedekig egy lépést sem tett, alkotó ereje teljében pár hónap alatt roskadt össze.

Az egyedüllétben aztán nem akart új életet kezdeni. De benne élt a múlt. Ismert egy világot, amelyről már aligha adhat más hiteles képet. A nemzetközi forradalmár *Jász* Dezső lányaként és a Budapestért rajongó újságíró *Lestyán* Sándor unokahúgaként, írók, tudósok jó ismerőjeként számtalan társaság intim világát ismerhette. Érdeklődő és kíváncsi volt, mindenről tudni akart. És tudott is.

Festőként tárgyilagosan rögzített emlékezetében mindent. Olyat tudott az emberekről, városáról, amit csak a legjobb megfigyelő kortárs tudhat. Ez a múlt megelevenedett, ha néha beszélni kezdett, ha sétákon a múltba süllyedt Várat, ott laktak még az ostrom idején is, élte elevenné. Ez a múlt azután magával vitte. A természete ezt akarta: megállt a szíve. Szegényebbek lettünk, mert épp most, amikor az általa ismert múltra egyre kíváncsibbak lennénk, már nem kérdezhetjük.

Kabdebó Lóránt

Művészeti szakszervezetek kongresszusa

san lesznek kérdések, amelyekben a jelenlévő vagy még születő politikai erők álláspontja egymáshoz közelít, vagy azonos lesz, másokban viszont eltérő vagy szembenálló marad. Elméletileg egyszerűen lehet válaszolni a konszenzus esélyére: ez nyilvánvalóan a nemzeti érdek körül alakulhat ki, és majd az egymást kiegészítő jelenlétekkel valósul meg a nemzetközi kapcsolatokban. Bonyolultabbá válik azonban mindez, ha arra gondolunk, hogy a nemzeti érdeknek hányféle felfogása lehetséges egy plurális társadalomban.

... lerakodóhelye

gatni, mert egy többpártrendszerben mindez egészen más logika szerint fog működni. Abban viszont egyetértek Joó Rudolffal, hogy semmiképpen sem szabad a Külügyminisztériumot kitenni pártvillongásoknak. Ez valóban egy szakma, amihez érteni kell.

B. J.: Én is nagyon fontosnak tartom azt, hogy a Külügyminisztérium személyzete ne függjön attól, hogy a belpolitikai élet hogyan alakul. Valóban, ebben a mesterségben sokat jelent a tapasztalat. Lehetséges olyan formát választani, ami jónéhány országban van: a Külügyminisztérium személyzete lényegében változatlan marad, és adott esetben csak a politikai vezetés változik; természetesen az országot képviselő nagyköveteket koalíciós időkben a pártok egyeztetve, a külügyi bizottsággal együtt nevezik ki. Rendháború utáni helyzet bizonyítja, hogy nagyon sok kis ország *szövetségi keretben* kereste nemzeti érdekeinek védelmét. Ami persze semmiképpen sem jelenti a nemzeti azonosság föladását, a függetlenségről való lemondást. Ennélfogva a Külügyminisztérium a már említett konzultációkkal megerősödve szeretne a jövőben is azon az úton haladni, mely az utóbbi évek gyakorlatává vált, hogy nevezetesen a magyar külpolitika döntései Budapesten születtek. Nekünk szükségünk van arra a szellemi potenciálra, amit partnereink tudnak adni ehhez a külügyi munkához. Csak egy kérésünk van a különféle pártokhoz, mozgalmakhoz, és ez saját magunkra is vonatkozik: tiszteljük együtt *a nemzetközi és a hazai realitásokat* és ennek keretei között keressük Magyarország külpolitikai útját. A külpolitika alapelveit ezután is a kormányon lévő párt vagy pártok határozzák meg. A változások lényege az, hogy a külpolitika napi gyakorlata nem tartozik a pártra, hanem a kormányra.

ménykülönbségeket türelmes légkörben meg tudjuk vitatni, az sokat segíthet, noha a véleménykülönbségek nyilván fennmaradnak, sőt kell hogy fenn maradjanak. Ez azért fontos, mert például egy többpártrendszerben a parlamentben egy ellenzéki MDF — mondjuk — sokkal markánsabb Erdély-politikát képviselhet, mint a kormány. A magunk részéről tanulmányozzuk a különböző szervezetek, így az MDF és az SZDSZ külpolitikai programját, mert a versenyhelyzet mellett ez is tanulási lehetőség. A programok tartalma alapján úgy látjuk, *van lehetőség* az együttműködésre még az SZDSZ-szel is, amely deklarálja, hogy nem kíván együttműködni az MSZMP-vel. Elképzelései a miénktől valamivel távolabb állnak, de mindenképpen a realitás keretén belül vannak, még olyan kérdésekben is, mint a Varsói Szerződésből való kilépés. Holott ellenzéki tömörülésként ebben a kérdésben valamiféle „szavazatgyűjtő" álláspontra is helyezkedhettek volna. Ez azonban gátolná a belső folyamatokat és mindenképpen komoly károkat okozna.

Fölborul-e az egyetértés a választási harcban?

Maradva a szavazatgyűjtésnél, végezetül azt kérdezném: elképzelhető-e, hogy éppen a választási csatában borul fel a formálódó konszenzus és nagyobb teret kapnak az eltérő külpolitikai megítélések?

T. Cs.: Remélem, hogy nem, bár bizonyosan lesznek véle-

kedett az esély arra, hogy tényleges versenyhelyzet és valódi sokféleség alakuljon ki a külpolitikában, ami lényegesen különbözik minden eddigi olyan felfogástól, amit hol társadalmi diplomáciának, hol népi dip-

Jászai József MDK

A gyülölet, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

mdk

Sász ai József

müve a Károlsonyi Albumban

Irodalom

Pesten. Hirlap 1894. 1. sz jan. 1

Jászai József festő.

A meghiusult szökés, a francia forradalomból.
1793. Olajf.

OMKT.1895.tav.

Jászai József.

OMKT.1895.tav.

Jászai József MDK

Téli táj, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Jászai József

MDK

A templomban, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jászai József MDK

A tavaszi nemzetközi kiállitason a kiralyi palota számára megvásárolták A vadász c. olajlépét.

Vásárolások...

Mücsarnok, 1902 3 sz.18 l.

MDK

Jászai József

Éder Gyula karikaturája

xxxxx Benczur-iskola. Uj Idők, 19o4. jan. 1o.

Jászai József

Lyka München

70, 75. l.

NEMZETI SZALON
1934. MÁRCIUS HÓ

1 példány anyagában

MDK

Jászai József

A Műcsarnok 1902-évi tárlatán a királyi vár lota számára megvásárolták A vadasz, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz. magy.képzőm.tár kiáll.-ból.

Szm KT 50-135. 1.

MDK

Jászai József

A műcsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

M.D.K.

Jászai József

"A HÉT TÜKRE" c. rovat közli, hogy a müvész először tünt fel müveivel az Andrássy-uti Mücsarnok téli kiállitásán.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. dec. 2.
16. évf. 49. sz. 784. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Jászay József MDK

A megmentett zászló, repr.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Jászay József MDK

Harc után, olf.

Műcsarnok 1899/1900 téli kiáll.

MDK

Jászay József

A Műcsarnok háborus kiállításan szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

Jászay József MDK

A megmentett zászló, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Jászay József

MDK

Harc után, repr.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Jászay József

Öreg muzsikus, of.

Arv.közl. 1940.dec. 7.rk.ss. 96.szám.
xxxx. 24 l.

Jászay József MDK

Egy régi dal, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

Jászay József, festőm. MDK

Kuruc nóta. Olf.

Műcsarnok. 1904. Tavaszi kiáll. Kat. 33.l.

MDK

Jászay József, festőm.

A megmentett zászló. Jelenet az 1848_iki szabad_
ságharcból./ Olf.

Műcs. -OMKT. Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 31.1.

MDK

Jászay József

A megmentett zászló, repr.

Vasárnapi Ujság 1900. 237.l.

MDK

Jászay József

Ős vadász, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Műcsarnok 1921. 7.l.

MDK

Jászay József

Hiuság, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 8.1.

MDK

Jászay József

Harc után, c. művének repr.

Képzőm.Társ. 1899-1900.téli kiáll.

MDK

Jászay József, festöm.

Téli táj. Olf.

KMT 1905/6 téli kiáll. Kat.56.l.

Jászay József MDK

A hiuság, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Jászay József

Harc után, repr.

Mücsarnok 1899/1900 téli kiáll. kat.

Jászay József
Disznó pásztor, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Müvészeti kiállitás, 1914. 4 l.

Hollókő (Entz-Héjj-Varga

Jurkovich Emil: Zólyomlipcse
Hadtörténelmi Közlemények, X

Népi épitkezés.

A megye lakossága nagyr
palóc népcsoport keleti /nóg
möri, hevesi, borsodi/ részé
tárát nyelvileg a szlovákság
müveltsége, a palócnak nevez
részben a nyugati palócságho
az alföldi magyarsághoz kapc

Hollókő, a hegyvidékre
nül a XIV. században már jel
utmenti soros falu; a lakóhá
átszelő ut mentén, keskeny s
utra merőlegesen épültek. A
detü r.kat.templom körül ezz
tos telkek, az ősi hadas tel

Jászay József
Igedelem, olaj

Magyar Képzőművészek segitő bizottsága, művészeti kiállitás. 1914. 5 l.

keskenyebb, négyzetes tér, amelyből
egyeneszáródásu apszis nyilik. Csehsüveg-

aranyozott lécezéssel, márványozott
oldalán festékkel dült betükkel irt be-

LICHTOR FC:
T
1796.
thetetlen helyen, az orgona mögött, a
szegezve. Mária születését ábrázolja.
zott ezüst, hatkaréjos talppal /Bécs,
arcolva C;C;M;C; 1679./ átmérője 12.8
okk szárral és nodusszal, sima kuppával.
ő szélén lefelé nyuló palmetták, körben:
jai. Felirata:
GOSS MICH IN PESTH ANNO
M SUB AEDITUO IOHANN KURUCZ
az 1715-ben épült templomból származik.
· A váczi egyházmegye történeti névtára.

Jászay József festőművész 1848.
Tápió-Bicskénél. Olajf.
Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

xelő

Szülő fényképe készítette: Feldarn Pál 1926.

ája 10×15 Szentgyörgyvári Károly Siklós felvétele 1933.

Péter feliratos címerével "

alképe "

ta "

oltárral "

enaissance posztolium "

"

"

"

Jászay József
Lágymányos, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. 4 l.

templom, hol az oltár és a vele egye-
alatti pilléren ma is áll. Mindhárom
tyéből kőlépcsőn történik.
ok ismétlés után leirja, hogy a falu
Szent János.
elye a mostani tanácsház környékén
a patak mellett. ~~Ugylátszik eredeti-~~

- Feniczy János: A nagy-bárkányi
1865, 38-39 l.

Jászay József
Tájkép, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX.vidéki kiáll. 1907. 11 l.

11

yar országnak leirása. II. kötet,
rei János: Magyarország középkori
i Értesitő, II-1908, 194,197 l. -
egye. MV és V. Bp. é.n. /1909/, 45 l. -
Gyöngyösi Kalendárium, I-1909, 66 l. -
kincsek a Mátrában. Gyöngyösi Kalen-
l. - Magyarországi várromok. VU 1910,
. /Barcza Imre és Vigyázó János: A
észletes magyar utikalauzok,10/ Bp.
vesmegye várai. I. kötet, Gyöngyös,
l után./

Jászay József
Tájkép, olaj
A Lágymányosról, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 4 l.

297. kép. *I. (Mss. II. 3.) Expositiones in Cantica Canticorum. XII. sz. 48a lap.*

Bibliához kapcsolódnak. Már a Csatári Bibliában is találkozunk míniummal szegélyezett zöld indákkal és arany s megfeketedett ezüsttel díszes iniciálékkal. (V. ö.: a Csatári Biblia első kötetének 4a lapjával. Buberl, Paul: Die illuminierten Handschriften in Steiermark. Leipzig, 1911. 20. l. (Beschr. Verz. der illum. Handsch. in Österr. IV. Bd.) Az esztergomi kézirathan amint

MDK

Jászay József

A megmentett zászló, repr.

Mücsarnok 1900. tav. kiáll. kat.

M.D.K.

Jászay József

"Meghiusult szökés" c. képét birálja N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap

Jászay József MDK

Kuruc nóta, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Gászay József

Festményének szeptodulció jó a Varázmegy. Apróp 1899 dec. 31. számában (emlitve)

Pestmegyei Hirlap 1900. jan 7. 8. oldal

MDK

Jászay József, festö

Disznó pásztor. Olf.

MK.Seg.Biz. Müv.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. 4.1.
Szépm.Muz.

MDK

Jászay József, festöm.

ujra a szabadságharc történetéből nyujt erös hazafias érzésre való kompoziciót.

Tavaszi kiállitás a Mücsarnokban.

Vas. Ujs. 1900. 47.évf. 15.sz. 231.l.

MDK

Jászay József, festöm.

54. A megrentett zászló./Jelenet az 1848-iki szabadságharcból./ Olf.

Műcsarnok. 1900.tav.kiáll. kat. 31.l.

MDK

Jászay József

Egy régi dal, olajfm.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll. 47.l.

MDK

Jászay József

Harc után. (Tápió-Bicskénél) Olajfm.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. 23.l.

54. Jászay József: A megmentett zászló

52. Hegedüs László: Késő őszszel.

2. Jászay József: Harcz után.

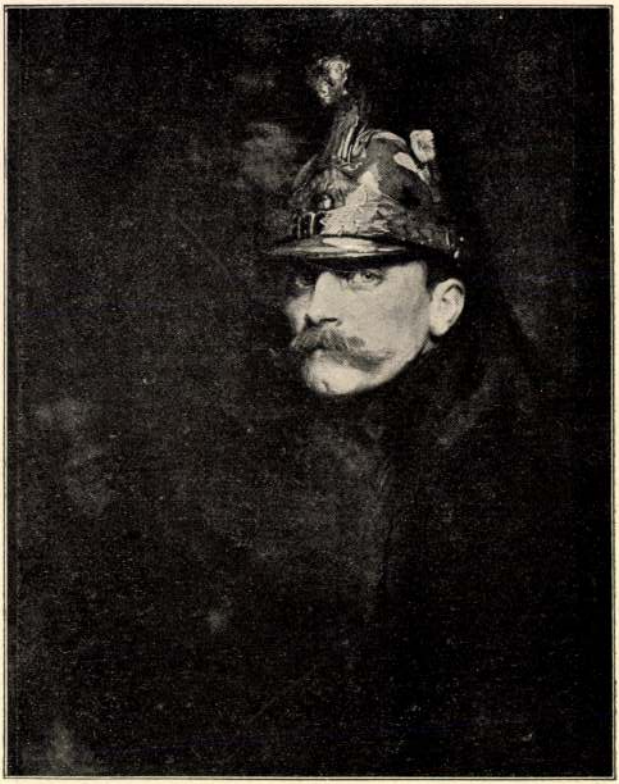

469. László Fülöp: Y. de Castellane gróf arczképe.

MDK

Jászay József

A megmentett zászló, festm. repr.

Műcsarnok, 1900. tav. kiáll.

MDK

Jászay József

Ős vadász, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

63 l.

MDK

Jászay József

Ős vadász, olaj

Polyánszi Tekla Zs: Bencsur és iskolája. OMKT. B.GY. és tanítványai kiáll. képes katal. 1951.

63 l.

MDK

Jászay József

Hiuság, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. 1921 B.Gy. és tanítványai kiáll. Képes katal. 1921.
64 l.

Jászai József

"Meghiusitott szökés" c. müvét birálja Bojtorján: "Tavaszi kiállitás" c. kritikájában, A Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1895. ápr. 21.
VI. évf. 16. sz. 257-258. lap.

Jászai József

Történelmi képének elrendezésénél a tulkomponáltságot, a szinezés egyhanguságát nehezményezi Lázár Béla: "A tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Otthon, Bp. 1900. évf. 6. füzet.
49-60. lap

MDK

Jászai Lajos

1932/33. ipa rostanonciskolai ~~xxxxxxxx~~ rajztanitói oklevelet kapott.

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1932/33. 57 l.

Jászai Lajos

Ötvös

1924-1932.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 45. l

90. *Marastoni, Giacomo: Női arckép.*

HELE DA VERONA (veronai festő, 1470—1540 körül)
nna Jézussal (93. kép)
mpera, 63·5×44·5 cm.
Rényi 14—15. l. (Cima da Conegliano.) — .: Az esztergomi érseki képtár leírása. Uj Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 70. szám. (Cima da Conegliano.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) (Vincenzo Foppa.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 236. l. (Képe 235. l.) (Michele da Verona.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., . l. — Berti Toesca, 957. l. (Andrea Solario.) — Berenson, 258. l. (Girolamo dai Libri.) — Lepold—Lippay XV. tábla.

Jászai Lajos

ötvös

1932. végbiz. jó

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 47. l.

vert, ferde gyöngysorokkal, középütt kristálylappal. Átm. 17 cm. Magyar munka, 1490 körül, a gyöngyházdombormű olasz, XV. század.
Először az 1528-as leltárban. — Az 1762-es leltár szerint Krisztus köpenyének egy darabját őrizte, ma üres.

Bock 114—115. l. (Képe 114. l.) — Ipolyi: Magyar ereklyék. AK., III., 1863., 121. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—76., 186—187. l. (Képe 186. l.) — Árvízkárosultak, 1876., 45. l. 1506. szám. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 510. l. — A műtörténelmi kiállításról. Vasárnapi Újság, 1876., 344. l. (Képe 344. l.) — Dankó 85—88. l. (Képe XXIII. tábla.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 284—285. l. (Képe 285. l.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 366—367. l. (Képe 364. l.) — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XIV., 1881., 164. l., XV., 1881., 198—199. l. (Képe 199. l.) Czobor: Két ereklyetartó monile az esztergomi főegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, IV., 1883., 15—19., 45—50., 111—115. l. — Tört. Főcsoport, 1581. sz. — Czobor—Szalay, II., 243—244. l. (Képe 242. l.) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp. 1898., 63. l. (Képe 64. l.) — Divald Kornél: Budapest művészete a török hódoltság előtt. Bp. é. n. (1903.), 74. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 285. l. — Pazaurek: Perlmutter. Pantheon, IV., 1929., 458. l. — Gerevich PA, 196. l. — Pazaurek/Gustav E.:

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

Jászai Lajos

Kásás Ernő

Medveczky Jenő

Pécsi Béla

Szoboszlay Sándor

Teleky Vámossy Árpád

Varjú Domokos

1932/33 iparostanonc-iskolai rajztanítói oklevelet kaptak

Képzőm. főisk. cik

1932/33. 57. l.

9/Pg

átvivo

Jászai Lajos

ötvös

1924–26,

Éimisk 1930. 84. l.

4067. Marten v

Sz. Antwerpenben 1

A szent család.

Egy hollandi lakás bel
jobbról, a meztelen gyermek
donna, kinek lábainál kosár
gött egy asszony látható étel
középütt egy sonkát szelő és
egy hosszú szakállú vén em
az asztalnál, a mely felé eg
innen kutya meg macska tűr
egy asszony beszélget a vele
közben az ajtóra támaszkodil
ifjú visz ágyneműt az erkél
fiatal asszonynak, míg a ka
kívül különféle edényeket, eg
sonkát helyeztek el. A szob
mezgető jércze és a pad kar

Fa, méretei 40·5 : 36·2 c
2000 K. — Dr. Stern Ármin
(720–911). — Az adományt a
tésre elfogadta az 1911 szepten
(1547–911). — Bejelentetett
912).

III

Aj. 1911.

Dr. Stern á.

Gázsi Lajos

1933 iparostanonciskola és polg. isk. képesítés

Ferképzőmfoiskèvk

96.l

ЖУРНАЛЬНЫЙ ЗАЛ

Jászay László

ötvös

1921.

Címtár 1930. 84. l.

4068. H. Bogert.

Élt a XVII. században.

Disznóölés.

Az esemény egy hol
a hol balról falhoz támasz
tés, a melynek vére a föld
egy asztalnál három ülő fé
szik, egy pipát tart kezéb
a bélmoso asszony közelébe
latoskodnak. Körülöttük, a
féle tárgyakat, hordót és
parázstartót, egy söprűt é
a kép melletti vak ablakba
edényeket, az oszlopba ver
szeket és a palánk szélén
pütt: H. Bogert fecit.

Fa, méretei 49:65.
-- Julius Boehler ajándéka
mányt az 1911 junius 20-iki
az 1911 szeptember 12-iki 471
leleltt 1912 március 2

Sz.
46
Át.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 8 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 4 korona

X. évfolyam. 1903—1904 | 1904 január 10 | 16 szám

A HONSZERZŐ

Regény

Irta HERCZEG FERENC — Folytatás.

IV.

Délig gyermekes tervezgetésekkel töltötte idejét. Az a gyanuja támadt, hogy ő talán nem is tökéletesen épelméjü... Hátha most elkezdene kiáltozni és tombolni? Nem is kerülne nagy megerőltetésébe; nem is volna talán tettetés... Alkalmasint elfognák akkor és bevinnék az őrültek házába... Ez a gondolat megtetszett neki. Elbujni a nagy sötét házba, ahol semmit sem kérhetnek számon az embertől, milyen édes is volna! Szinte irigyelte önmagát, ha elgondolta, hogy milyen nyugalomban és biztosságban élhetne ott.

Egy óra felé fölkereste az az ember, akit legjobban gyűlölt: az apósa.

Az öreg Naszódy Bálint a családjával két esztendő óta, amióta bérbe adta a hevesi birtokait, állandóan a fővárosban lakott. Vékony termetü, horpadt mellü, kopasz ember volt; állát szürke, ritkás szőrcsomók verték fel, arcát pókfonál finomságu redők szántották át, mindenik pofacsontján egy-egy piros folt virított. A bágyadt szemét, amely idegesen hunyorgott, állandóan félig csukottan tartotta. Rozoga teste azonban csodálatosan szívós volt, akár a macskáé, különben nem is győzhette volna az örökös korhelykedést.

Ő ugyanis vénségében is mérték nélkül szerette az asszonyokat. György szerint az utálatig szerette őket. Amióta a fővárosban élt, ideje javát a külvárosi színházak karhölgyei és könnyelmü suhancok társaságában töltötte. A nőkért kész volt minden áldozatra, csak éppen pénzáldozatra nem; a pénzt ugyanis a nőknél is jobban szerette. Mivel igen következetes volt fukarságában, afféle türt alakjává lett a korhelytársaságoknak. A léha had igyekezett mulatságosnak találni kopasz, rút fejét és arcátlan manövereit, amelyekkel a fizetés kötelessége alul állandóan kibujni tudott. Egyébként rendes társadalmi összeköttetést tartott fenn a félvilági hölgyekkel. Ismerte és meglátogatta a kivénülteket is, összeköttetést tartott fenn a családjukkal, délutáni látogatásokat tett náluk, olykor egy kis virágot vagy más olcsó ajándékot vitt nekik. A hölgyek mamái különösen nagyra becsülték Naszódy urat, mert ő, aki otthon kiméletlen és durva zsarnoknak mutatta magát, velük szemben mindig alázatos és nyájas volt. Nevének előkelő hangzása vagyonának hire és finom modora bizonyos népszerűséget szereztek neki azokban a körökben, ahol a durva önzés az együgyü jószívüséggel találkozik.

Naszódynak élt még a felesége és három leánya. A lányok közül a legkisebbik, Irma, felesége volt Szitnyay Györgynek. Ő szép, szőke asszony volt. A másik kettő pártában hervadt és bár meglepően hasonlítottak a szép Irmához, mégis igen rútak voltak. Naszódyné a házassága első évei óta alig is titkolta mélységes megvetését, amelyet ura iránt érzett. Az undorodás állandó kifejezése sötét redőkbe fagyott arcán és hideggé, tüskéssé, bizalmatlanná és különössé tette az egész asszonyt. Az otthon maradt leányok örökölték édesanyjuktól az apával és az egész férfinemmel szemben érzett ellenséges indulatot, sőt még a fanyar arckifejezést is.

Hogy a két idősebb leány pártában maradt, annak egyébként Naszódy volt az oka. Ez a korlátolt, de nagyon furfangos ember a maga rettenetes és mindent fölfaló önzésében hitt ugyan a halálban, de nem a magáéban és a szive mélyén olyasmiről ábrándozott, hogy ő végre is túl fogja élni a család összes asszonyait, akikről egyébként is tudta, hogy egy kissé gyönge tüdejüek. Akkor aztán gyöngy dolga lesz, ha ugyan sikerül addig együtt tartania a vagyont.

Ujabban némi közeledés jött létre Naszódy és a hölgyek közt. Az öreg, hogy valami olcsó és jó szórakozást szerezzen az örökké unatkozó és elégedetlenkedő nőknek, megtanította őket a szellemidézés bizonyos együgyü formaságaira. Az asszonyok szenvedélyes odaadással táncoltatták az asztalt és erősen hittek a divatos babonában. Naszódynak, aki értett hozzá, hogyan kell az asztal kopogó szellemét befolyásolni és igazgatni, most már nem kellett a fejét hazugságokon törnie; ha az éjszaka egy részét házon kívül akarta tölteni. A szellemek korlátlanul uralkodtak Naszódyné lelkén és ő engedelmesen hajolt meg előttük akkor is, ha azt parancsolták az urának, hogy menjen föl éjfélkor — frakkban! — a Gellérthegyre vagy töltse künn az éjszakát a Kálvária tájékán. Ilyenkor azt is megparancsolták Naszódynak, hogy tartsa szigoruan titokban mindazt, amit misztikus kirándulásán látni és hallani fog, különben súlyos szerencsétlenség fogja érni a családját. Naszódyné most már bizonyos tiszteletet is kezdett érezni az ura iránt, aki egy titokzatos kultusz főpapja volt. A leányok nem

hittek oly föltétlenül édesapjukban, de a szellemekben ők is hittek.

Az öreg tehát fölkereste vejét a fogadóban. Amikor rányitotta az ajtót, a szíve tele volt keserü diadalérzettel. Hát nem megmondta ő előre? Nem megmondta, hogy kár Irmát odaadni ennek az embernek, aki préda és élhetetlen ember?

— Tehát igaz? — kérdezte még a küszöbön állva.

— Igaz! — válaszolt György.

— Négyszázezer?

— Annyi.

Az após feszült kiváncsisággal nézte a veje arcát. Várta a kétségbeesés kitörését, az önvádak és átkozódások özönét, várta mindenek előtt a főbelövéssel való fenyegetődzést. György azonban néma maradt, az arcán se látszott a lelki szenvedésnek valami nagy nyoma. Naszódy végre haragosan elnevette magát.

— Mit fogsz most tenni? — kérdezte.

György vállat vont.

— Elválik!

— Ha érdemes veled még ilyen kolosszális szamárság után komolyan beszélni, akkor adnék egy jó tanácsot.

— Hallom.

— Ne fizesd meg Balázsovicsot!

— És a becsületem? — kérdezte György meglehetősen hamis pátoszszal.

— A becsületed? Az most már mindenképpen oda van. Oda volt már akkor, amikor elfogadtad a százezer forintos játékot. Nincs ember az országban, aki most már komolyan vehetne téged a becsületeddel együtt.

György megpróbálta, hogy gavallér-pózba vágja magát. Nem jól sikerült azonban a kisérlete.

— A vagyonom az enyém, — mondta — Azt tehetek vele, amit akarok! Ha eleget teszek a kötelességemnek, akkor mindenki kénytelen lesz elismerni, hogy korrekt gentleman vagyok.

Naszódy egy szivart talált az asztalon. Rágyújtott és nyugodtan mondta.

— Barátocskám, pénz nélkül nincs gavallérság. Ha kifizeted a veszteségedet és marad még egy milliód, akkor egy millió erejéig még gavallér maradhatsz. De neked nem marad semmid, elmehetsz irnoknak a vármegyéhez vagy botos ispánnak Rodek barátodhoz és azzal vége is a gentleman voltodnak. Magad fogsz kilépni a kaszinóból és azok, akiknek itéletére most olyan nagy súlyt vetsz, kerülni fognak, mint a bélpoklos embert. A világ züllött embernek fog nevezni, ujjal fognak rád mutatni, hogy ott megy a tökfilkó, aki három kártyaosztással túladott ősi dominiumán... Hol marad hát a becsületed?

Naszódy láthatólag gyönyörködött a maga logikájában és György vergődésében és fölényesen folytatta:

— Ha nem fizeted meg, akkor is csak az eshetik meg veled, hogy ki kell lépned a kaszinóból, de a becsületedből több marad meg. Gazdag embernek mindig vannak barátai és tisztelői, mindig van becsülete. Némelyek kerülni fognak, de tökfilkónak és züllött embernek senki sem fog nevezni. Többet mondok, barátocskám: ha ember volnál a talpadon, még te kerekedhetnél felül!

— Hogyan? — kérdezte György.

— Fogd rá Balázsovicsra, hogy hamisan játszott... Egy előre kikészített kártyapakliból osztott... Lehet, hogy úgy is volt... Eredj föl ma este a kaszinóba, mondd ezt nyiltan a szemébe... Okosan tennéd, ha megsértenéd... ha megütnéd... Hiszen te afféle párbajos ember vagy. Barátocskám, egy vagyonért érdemes valamit reszkirozni... Balázsovicsnak ezer az ellensége és ezren fognak a pártodra állani. Vádold nyiltan az egész kaszinót. Mondd, hogy kártyabarlang, ahol kifosztják az embereket. Az egész közvélemény melléd fog állani, bátor és okos embernek fognak tartani, országos hírü hős lesz belőled...

— Gyalázatosság! — mormogta György, aki irtózott a förtelmes botrány gondolatától is. — Hagyjon békében ilyenekkel!

— Ha félsz a botránytól és a pisztolytól, tudnék más módot is a menekülésre. Mi, a te családod, be fogjuk bizonyitani, hogy gyöngeelméjü vagy... Orvos csak akad az ilyenre, ha magad is beleegyezel. Beviszünk a bolondok házába, gyámságot kérünk rád, egy esztendő múlva aztán hazamehetsz Szitnyára és ha csendesen megülsz, hamarosan elfelejtik a dolgot...

Ez tulajdonképpen a György ötlete volt. De amikor most az öreg szájából hallotta, képtelennek és alávalónak találta. Hevesen megrázta a fejét:

— Nem akarom! Nem!

Egypárszor föl s alá járt a szobában, aztán megállt Naszódy előtt.

— Én mást szeretnék. Vegye át maga birtokot és fizesse ki Balázsovicsot. Nekem semmi se kell, a kenyeremért szívesen ispánkodom a birtokon, csak Szitnya maradjon meg a családban!

Naszódyt meglepte és fölháborította ez a terv. No lám, ez az úr könnyü szerrel akar szabadulni a csávából!

— Hogy én most földbe öljem a pénzemet? A mostani gazdasági viszonyok közt? Eszem ágában sincs! Bár találnék inkább jóravaló vevőt a magam birtokaira!

— Tehát nem bánja, ha Szitnya idegen kézre jut?

— Ha te nem bántad, barátocskám, mért bánnám én? Áldom az eszemet, hogy a házassági szerződésben évi járadékot biztosítottam a leányomnak. Abból megélhet, akár mint özvegyasszony is...

Naszódy elment és György megint magára maradt.

Most már világosan látta, hogy számára csak egy menekülés van: a halál. A célszerűség, a szokás, sőt még az illendőség is azt kivánja tőle, hogy főbelőjje magát. Mikor ebben megállapodott, egyszerre nagy gyöngédséggel és forró vágyakozással kezdett az asszonyra és a kisbabára gondolni...

Ujabban valami érthetetlen és oktalan elhidegülés állott be közte és a felesége közt. Komoly ok azonban nem volt rá. Hiszen az ő házasságuk tulajdonképpen szerelmi házasság volt. Annak idején félig-meddig meg is szöktette Irmát az édesapja házától, igaz, hogy Naszódyné tudtával és beleegyezésével. Az öreg úr akkoriban nagyon adta a megsértett apát és megtagadott a leányától

Éder Gyula

Reinhard Károly

Nagy Zsigmond

A BENCZÚR-ISKOLA

Éder Gyula vázlatai

A regény

Korunk irodalmi termésében első helyen áll s legkeresettebb a regény. A közönség is a regényt szereti. Húsz-huszonöt év előtt még ráfogták s hitték is a regényről, hogy a kor erkölcseinek a képét nyújtja s az élet igazi iskolája, mert benne találjuk a kor törekvéseit, benne a kor eszméit és érzelmeit; az emberi élet igaz dokumentumait — így állították a regény magasztalói — a regény gyűjti össze az eljövendő történelemírók számára, úgyhogy a história modern krónikása a regényíró.

Így okoskodtak a műfajok elmélkedői húsz-huszonöt év előtt.

Ma már inkább azt tartjuk, hogy a modern regény jóformán nem más, mint a túlfinomodott, szubtilis lelkek tiltakozása, művészi formába foglalt támadása a tömeg, tehát a majoritás erkölcsei és szelleme ellen. Camille Lemonnier veti föl a kérdést a vezető francia irodalomban: milyen lesz az új század regénye?

A műfaj az úgynevezett emberieskedők szentimentálizmusával indult, hogy csakhamar a pittoreszkbe csapjon át s utána merőben epikussá váljék a romantikusokkal. A romantikusok nyomába lépő iskola már kezdi a lélekboncolgatást s eközben érvényesüléséhez készül a bölcselkedő és a társadalomreformáló irány. A regény hovatovább csak keretté válik, amelyben az eszmék kisérletezése folyik. Sorra teremnek a moralizáló, a tendenciózus, a tudományoskodó regények s ezekben a regényekben többé nem élő alakok, de aféle megtestesített eszmék szerepelnek. A sajátságos, hogy maga a keret alig változott, az irodalmi forma nem követte a tartalomátalakulásokat, míg végre a sok nagyképü komolykodásra, a tenger elméletre, a tudományos epekedésekre ráunt a közönség s csömörében a pornografia felé kacsintgatott. E veszedelmes hajlandóságot zsákmányolta ki a tucatírók élelmessége. Megtöltötték a regényt szerelmi jelenetekkel s az egyre borsosabb és borsosabb révén eljutottak a legmezitelenebb obszcénitásokig.

Két-három év óta múlik már a divatja ennek is, a közönség szerencsésen unja már ezt is. Az alakuló ízlés tisztább, egészségesebb. Vágyik arra, hogy írója megmutassa néki az eszme és az anyag bensőbb, magasabb vonatkozásait, vágyik ismerni az ujjan alakuló emberi lélek társadalmi érvényesülésének lehetőségeit s e mellé szórakoztató egészséges mesét is követel írójától. Az aprólékoskodásból, a fárasztó mikrografiából nem kér többé, a kegyetlen és annyira unalmas analizis kora is lejáróban.

Az állítólag „tudományos“ regényírói módszer csődje elérkezett, — a nagy emberi s társadalmi harmóniák rajzát várja az új század íróitól az új század olvasója. Új mithoszokat, új képeket, új meséket, amelyekben önmagát vihesse új olimpusra az emberiség: ezt várja az új regénytől az új kor.

Hogy maga az írás művészete milyen irányban fog fejlődni?... Ha a jelekből következtetni lehet: az irodalmi freskószerüségé a jövő. Széles ritmus, messzi s mély perspektivák, valami olyan egyszerüen nagy stílus, amilyen a Bibliáé, a Védáké s a fajok többi hatalmas poémáié.

A tizennyolcadik század írói, híven a faj régi liberális tendenciáihoz, a gondolat szabadságáért küzdöttek, az emberi jogok elismeréséért viseltek harcot, az emberiség sorsának javítása volt az a cél, amely lelkesítette őket. A nagy francia forradalom révén keresztül is vitték részben azt, amiért viaskodtak. A múlt század bizonyos mértékben ugyanazt a küzdelmet folytatta, védve az individualizmust, az eszme függetlenséget, több igazságot és jogérvényesítést követelve, azt követelve, hogy a jóság enyhítsen a törvénykönyv paragratusainak zordon szigoruságán, azt követelve, hogy maga a törvény légyen irgalmasan emberibb.

És e föladat szolgálatában legelül jár a regény.

A regény fösti a háboru borzalmait, a regény tiltakozik a nyomor okozta sülyedés és bűnterjedés ellen, a regény lázít a brutális erő ellen; a szenvedélyeket megillető tiszteletre a regény oktat s megbecsülésére az

emberi lénynek, úgy testben, mint lelkében, szintén a regény szoktatja a modern embert, — az a regény, amelynek törekvése nem csupán a hálófülkék fölvidámításában keresi célját.

Tagadhatatlan, hogy a modern élet ideái közül a legtöbbet a regény pendítette meg. Egyideig lépést tartott a regénynyel e téren a színpad is, de a színpad csakhamar beléfáradt s a modern francia színpadi irodalom az érzékiség csiklandozására adta magát, bulevard szellemeskedéssel veri a kacagtatás könnyü habját.

Amíg a múlt század irodalma a Jog érvényesülését szorgalmazza, — a mai regényirodalom, tagadhatatlanul az orosz írók kezdése folytán, az emberi szív irgalmasabbá tételében szolgálja a közös boldogulás érdekeit. Mintha nőne s nemesbednék az emberiség lelke, a jogot a jóság s az irgalom jussán szelidítjük, haladván egyszersmind az egyéniség szabad fejlődésének lehetőségén.

Realizmus és idealizmus?... Nincs olyan igazán sikerült, helyesen reális megfigyelések alapján írott könyv, amely egyszersmind az idealizmust ne szolgálná. Karenina Anna, például, ez az igazán a való életből merített remek, mennyire duzzad az ideális eszméktől!... Az emberiesség, az élet, a bánat és az öröm, — a műalkotásnak más forrása nincsen. Nincs olyan műalkotás, amelyből hiányozhatnék az idealizmus. Azoké a regényeké a jövő is, amelyekben minden jellem, minden esemény eszmék reliefjéül szolgál.

És e törvény alól nincs kivétel. Légyen az a regény merőben mesélő, légyen szatirikus, szentimentális vagy lélekboncoló. Sikere annak lesz, azé a diadal és a közönség, amiben az álom karonfogvást halad a meghatottsággal.

A tételes regények kora lejárt, olyan értelemben, amilyenben a nyolcvanas évek divatja teremtette meg. Tétel többé nem lehet egy regény principiuma. A tétel magától, apránkint, természetesen domborodjék ki a regényből, a regény gondolkozó s cselekvő alakjai mintegy öntudatlanul kell, hogy szolgáljanak a tétellel, amelynek révén az író az emberi és társadalmi haladást iparkodik gyarapítani.

Maholnap vége az irodalmi műfajok közé vont határoknak.

Maholnap csak egy regény lesz, — mellékes a forma, amelyben írva vagyon, — az a regény, amely emberies meghatottsággal szolgál igaz valóságukban rajzolt emberek révén, az a regény, amely a szívünkbe markol s az emberi értelem előtt nyitja tágabbra a látóhatárt, az a regény, amely gondolkozóba ejt bennünket az ember sorsa fölött s eszmékkel gazdagít e sors javíthatása dolgában.

A többi csak divat, csak eljárás, csak művészi csalafintáskodás, ami nem számít.

A bestiális és durva realizmus, a szenvelgő idealizmus, a ködös miszticizmus, az unalmas és fárasztó lélek turkapiszkálás, az együgyü dielettantizmus és valamennyi „izmus", omlik már össze a nevetségesben. Fecsegni szerető fiatal legénykék kávéházi témája az ilyesmi.

Md

Salamon polgármester

Nem olyan hivatal a polgármesterség, mint a többi fakó beamteré, aki negyven esztendeig körmölgeti a szürke aktákat, aztán megüli a jubileumát és penzióba megyen. Könnyü annak! De próbálja meg csak bár akárki is, hogy mestere legyen a civiseknek, akiknek, mind, valamennyinek más meg más szíve meg esze van! S még hagyján, ha csakugyan van. De mennyinek nincs! S azzal még sokkal nehezebb boldogulni. Pedig ami pörpatvar, civakodás, kis és nagy veszedelem a civisek között előfordul, az többnyire a polgármester elébe kerül. Legyen a mestere, akár ért hozzája, akár nem. Azért mester.

A kerek világon senkinek sem volt ehhez olyan tökéletes talentuma, mint Szabó Györgynek, szabadalmas Rimaszombat városa néhai való polgármesterének. Daliás, szép férfiu volt s azonkivül is megáldotta az Isten mind a két kezével: csillogó, aranyos, kifogyhatatlan humorral és olyan béketűrő, rendíthetetlen flegmával, amiből semmiféle erőhatalom sem tudta kizökkenteni. Volt is szüksége rája. Mert szabadalmas Rimaszombat városa nemcsak a fehér cipójáról nevezetes, aminél fehérebbet és puhábbat még Szoboszlón sem sütnek, pedig arról már verset is csináltak, régesrégen: Jó puha, jó foszló kenyeret tud sütni Szoboszló. Nemcsak a csutorájáról, ami miatt csutorásnak csúfolják az igazi rimaszombati civist ma is. Hanem másról is. Messze környéken azzal az életszabálylyal szokták a leányokat kioktatni a tapasztalt, világlátott matronák.

— Ha Miskolcon el nem csábítanak, Szentpéteren meg nem lopnak, Rimaszombatban pedig meg nem szólnak: akkor végigmehetsz az egész világon, nem esik semmi bajod sem.

Aminek körülbelül az a magyarázata, hogy Miskolcon rendszerint nagyon sok katona van, Szentpéter mellől meg, Kopaszföldről már a pandurvilágban a leghíresebb lókötők, libatolvajok, vásári turpisságok notórius csínytevői kerültek ki. Ellenben Rimaszombat a gúny, a pletyka, szóval a megszólás művészetében volt úgynevezett klasszikus föld. Ami, persze, a bennszülöttre nem vonatkozik, mert az „gyüker". Vagyis, hogy gyökeres rimaszombati nemzetségbeli, akinek ennélfogva mentelmi joga van. Annál leleményesebbek azonban az idegent megkülönböztető válogatott titulosok.

— Vízhordta-galycsapta. Jöttment. Ágról szakadt.

Ha más kisvárosban is nehéz, Rimaszombatban meg éppen majdnem elviselhetetlen a polgármesteri pálca. Ahol mindenki hivatott kritikus. Holott ebből a spéciesből egyetlenegy is sok. Ezt mi, a skriblerek tudjuk legjobban.

De még a jöttmenteknél is kevesebbre becsülték a szinészeket. A szegény vándormadarakat csak amolyan semmirevaló naplopóknak tekintették s csepürágónak, komédiásnak, ripacsnak, festett pofájunak, éhenkórásznak hívták, aki arravaló, hogy a nemzetes asszonyokat esténként megrikassa, vagy megnevettesse. Másképpen pedig számtani nyelven a szinész úgy viszonylott a rimaszombati gyükerhez, hogy hacsak lehetett, becsapták egymást. Az egyik a színházi szabadjegy árával maradt adós, a másik meg a kvártélypénzzel. Tömérdek pörös ügy keletkezett ebből, kivált olyankor, amikor híre járt, hogy a trupp fölszedni készül a sátorfáját. Csakúgy ontották a sommás pört a polgármesteri szék elébe. Bölcs Salamon fejét is megviselte volna.

Egyszer nemzetes Czikóné asszonyom állított be a panaszával. Nagy szerszavas, módos civella volt ő kigyelme, módos, fösvény és rátartós s miután valami távoli atyafiságot is táplált a polgármesterhez, bizalmasan fordult hozzája.

— Két hónapja lakik a házamban az az éhenkórász, de egyetlen vörös garasát sem láttam még, tekintetes uramöcsém.

— Hogy hívják? — kérdezte a polgármester.

— Ki tudná az igazi nevét, uramöcsöm? A színlapon Felhővárynak írják.

A polgármester legyintett a kezével.

— Dejszen, ütheti annak a pénznek a nyomát, hugomasszony!

Czikóné asszonyom reménykedve kezdte kérlelni:

— Legalább citálja be, uramöcsém. Hátha foganatja lesz?

— Becitálni? Nagyon szívesen, kedves hugomasszony.

Csöngetett s a besietö fegyverviselőnek kiadta a parancsolatot, hogy az a Felhőváry nevezetü komédiás, aki Czikóné asszonyomnál van kvártélyon, tüstént jöjjön a polgármesteri hivatalba. Jó fertályóra mulva ott is termett Felhőváry. Közönséges ripacs volt biz az, az istenadta. Nem nagyon látszott rajta, hogy a művészet felhős régióiban szerezte volna a nevét. Úgy állott meg a polgármester előtt, mint valami száműzött király, akitől elvehették a koronáját, de a büszkeségét soha! Összefonta a karjait, majd

a szemével végigmérte Czikóné nemzetes asszonyt, aztán mélységes megvetéssel fordult el tőle. A polgármester alig tudott szóhoz jutni a visszafojtott kacagástól.

— No, fiam, Felhőváry! A nemzetes asszony azt panaszolja, hogy a kvártélypénzt még máig sem fizetted meg. Hát miért nem fizeted meg, fiam?

A ripacsnak a homlokán sűrű barázdák jelentek meg. Cézári pózba vágta magát és impertinens pátosszal szavalta:

— Fizetni? Ah! Hálátlan világ, amely így üldözöd a nemzeti művészet küzdő napszámosát! Fölséges polgármester úr! Fizetni? Honnan az ördögből fizessek, amikor egy megveszett garasom sincs?

A nemzetes asszony haragosan förmed rája.

— Legalább kötelezvényt adjon róla az úr! Annyival tartozik a becsületének is!

A színész arca kiderült. Nyájasan, sőt hitetlenül, kételkedve nézett, mosolyogva, a nemzetes asszonyra.

— Kötelezvényt? Óh! nemednek diszę, dicső hölgy! Kötelezvényt adjak? Akár hatot.

Leült az asztal mellé és megírta a kötelezvényt nyomban, húsz forintról osztrák értékben, amit tartozik megfizetni, mihelyt a gázsiját megkapja. Nyugodtan, méltóságosan nyujtotta át a nemzetes asszonynak, aki összehajtogatta gondosan és betette a rézkapocsra járó bajtlijába. Még meg is dicsérte érette a ripacsot.

— Úgy. Látja. A becsületes ember így cselekszik.

Az pedig föltekintett a mennyezetre. Kidüllesztette büszkén a mellét és stentori hangon nagyot bődült:

— Örvendj, becsületem! Lemosta mocskod a vérkeresztség! Óh, Melinda! Ki! Ki! A tető mindjárt reám szakad!

S azzal elrohant. A nemzetes asszony megrémülve nézett utána. A Bánk bán szörnyü kétségbeesését, persze, nem értette. Azt hitte, hogy a szegény ripacsnak, a nemzeti művészet üldözött napszámosának, megbomlott az esze, amiért olyan kegyetlenül bánt vele. Ijedten kapott a bajtlihoz s kivette belőle a kötelezvényt.

— Jesszusom! jajgatott. Tán megbolondult az istenadta? Még elpusztítja magát! Én nem kivánom a halálát a szerencsétlennek, tekintetes uramöcsém Inkább széjjeltépem vagy visszaadom a kötelezvényét.

A polgármester sietett megnyugtatni.

— Sose bántsa, kedves hugomasszony. Csak tessék eltenni minden aggság nélkül. De úgy, hogy maga se találja meg többé, sohasem.

A nemzetes asszony csak hüledezett.

— Eltegyem? Hová?

— A Kossuth-bankói mellé, hugomasszony örök emlékül.

*

Máskor meg pörlekedő szomszédok keresték föl Salamon polgármestert. Azon vesztek össze, hogy közös kutjok volt, aminek az egyik fele az egyik udvarára, a másik a másikéra szolgált. Valaha, a békés szomszédság patriarkális korában bizonyosan közösen építették azt a jámbor ősapák s kétszáz esztendőn keresztül közösen is használták, miglen az unokák most hajba kaptak rajta. Az egyik saját magának, a másik közösnek akarta a kutat megtartani, azért mentek a polgármesterhez. Tegyen közöttük igazságot. Tett is.

Előbb a panaszos mondta el a kívánságát.

— A kút az enyém, tekintetes polgármester úr. Úgy van beírva a telekkönyvbe is. Nem engedhetek a jussomból. Ha az apám, a nagyapám engedett, az az ő dolga volt, engem nem kötelez semmire sem. Tessék eltiltani a szomszédot a kút használatától.

A polgármester minden szavát helybenhagyta.

— Igazad van, fiam. Tökéletesen igazad van.

Akkor a másik szomszéd szólalt meg.

— Dehogy van, tekintetes uram. Azt a kutat az öregapáink közös költséggel csinálták, azért is van éppen a kerítés között, fele az én udvaromon, fele a szomszédén. Közösen is használtuk emberemlékezet óta. Engem épp úgy illet, mint a szomszédot.

— Neked is igazad van, fiam, — hagyta rája a polgármester. — Tökéletesen igazad.

A pörös szomszédok ámulva néztek egymásra, majd tanakodva a polgármesterre, aki úgy tett, mintha végképpen rendben volna a dolog. Még ilyen itéletet nem hallott a világ. Hogy mindakét pörös félnek igaza legyen. Tanácstalanul, töprenkedve állottak előtte, nem tudták, hogy mit csináljanak hát már most. Végre is az egyik tétován megkérdezte:

— Instálom, vagy az enyém, vagy a szomszédé az igazság. De hogy mind a kettőnknek igaza legyen . . . az lehetetlenség! Hogy tetszik érteni azt az itéletet, tekintetes uram?

— Úgy, ahogy mondtam, fiam. Igazatok van mindakettőtöknek. Ezzel csak meg lehettek elégedve?

A panaszos megvakarta a füle tövét.

— Hát hiszen meg, meg. Csakhogy akkor eztán majd mit csináljunk?

— Eredjetek haza, fiam, aztán béküljetek ki szépen. Ne féljetek, ezután sem fogtok bort mérni abból a kútból, sem te, sem a szomszédod. Csak vizet. Azért pedig nem érdemes pörlekedni.

Nem is pörlekedtek azok többé ebben az életben sohasem.

*

Igy osztotta Szabó György polgármester az igazságot. Nem a paragrafusok, hanem a szive szerint. Harminchárom esztendeig egyfolytában. Más ember ezalatt a tenger idő alatt rendszerint annyi ellenségre tesz szert, hogy még az unokáinak is dolgot ad megbirkózni vele: Szabó Györgynek egyetlen egy ellensége sem volt. Vagyis jobban mondva: őt még az ellenségei is szerették. S a mennyit nevették, míg élt, a salamoni furcsa itéleteit, annyit sírtak, amikor meghalt. Nem azért, hogy polgármester volt, hanem a miatt, hogy már nem az.

Lőrinczy György

Asszony

Hiszen ha hull a hó, még hagyján . . . Beföd göröngyöt, sarat, leveletlen ágat; s a sok-sok fehérség láttára egy kis önkénytelen derü lopózik az ember lelkébe. Valami kedves emlékfoszlány a rég elszállt gyermekkor téli alkonyaiból, amikor kipirult arccal, csillogó szemekkel jöttünk az iskolából haza; ahol már várt a kifli s a jó meleg kávé. Örömmel ujságoltuk a mamának: esik a hó, esik a hó! . . . Vidám terveket szőttünk, élénken túlkiabálva egymást: csinálunk hóembert, lemegyünk szánkázni a rét aljára . . .

De ezeken a sáros, esős téli alkonyokon nincs semmi megnyugtató. Ami emlék hozzájok fűződik, az is oly nyomasztó nehéz, mint az a sűrű szürke köd, amely ott borong a légben, bevonva távoli hegyormot, háztetőt, néptelen utcát . . . mindent. Ilyenkor nem tudunk egyedül lenni. Beszélnünk kell valakivel!

Beszélnünk kell, hogy a hangunk s a másik hangja túllármázza az eső zuhogását; elfeledtesse az ég nehéz, sötét fellegeit, amelyek mintha mind a lelkünkre borulnának. Hogy ne halljuk a kéményben, a folyosón végigsikongó szél hangját, amely rég eltemetett, keserves dolgokat bolygat föl az agyban, a szívben . . .

Nem érintkezem senkivel, de a kisvárosi lakótársak nem kerülhetik ki egymást. Az átellenes lakásban valami kishivatalnok lakott családjával. Az asszonynyal többször beszéltem a folyosón. Magamra kaptam egy nagy kendőt s átmentem hozzá. Ott ült egy ócska pamlagon összekuporodva. A gyermekek úgy összebujtak az asztal körül, mint az éhes, didergő verebek az eresz alatt; hangosan tanultak leckét. Vékonyka, szomoru hangjuk inkább hasonlított valamely halk zokogáshoz. A sokat nélkülöző, keveset örvendő gyermek elfojtott zokogásához, aki már tudja a mesékből, hogy vannak a földön társai, akiknek bőven kijut a sok, szép játékból, jó friss kalácsból s ő nekik mégis gyakran kell lefeküdniök éhesen, vacsora nélkül . . .

Ösmertem valamennyit az udvarról, de idebenn mintha egész más lett volna az arcuk. Talán a szegényes butorzat, vagy a hideg miatt láttam őket másoknak? A kopott, szakadozott pamlag, téntafoltos, rozoga asztal, tépett nádszékeknek ugyancsak nem volt vonzó hatásuk a fütetlen hideg szobában.

Az asszony fölkelt, s látható örömmel üdvözölt. Beszélt valamit megtiszteltetésről, kedves vendégről, de én nem éreztem megkönnyebbülést. Ostobaság volt — gondoltam bosszusan — otthagyni a jól kivilágított meleg szobát s idejönni fázni egy konyhaszagu, barátságtalan helyiségbe, a füstölgő petróleumlámpa mellé.

— Foltozgatok, — mondta az asszony, helyet kinálva maga mellett, s olyan szeretettel simogatta meg a gyermeknadrágot mintha a kis fia is benne volna. — Ahol sok a gyermek, sok a foltozni való.

— Nem fázik? — kérdezte, előzékenyen fölfogva a vállamról lecsuszott kendőt. — Mi nem fűtjük a szobát. Minek is? Beengedem a konyhából a meleget, s így jó . . .

Boruth Andor

Jászai József

Gergely Imre

A BENCZÚR-ISKOLA

Éder Gyula vázlatai

A férjem ideges kissé, nem szereti a nagyon meleg szobát...

A „férjem" szónál úgy földerült az arca, mint egy ifju leánynak, aki a vőlegény-jelöltjéről beszél.

— Ösmeri a férjemet? — folytatta, — nem? Nagyon kedves, intelligens ember...

És beszélt szapora bőbeszédüséggel, az egyszerü romlatlan lélek őszinte bőbeszédüségével. Elmondta, hogy kitagadták a szülei házból, amiért egy „semmijövőjü" szegény emberhez ment; pedig ő boldog, s csöpp oka sincs sajnálni az elhagyott kényelmes otthont...

Lendvai Károly,
a Benczúr-iskola házibarátja

Az egyik gyermek odajött hozzá és sugott valamit.

— Kávét?... nincs, édes kis fiam, ma nincs! De apa mindjárt jön, s főzök vacsorát. Jó keménymagleveskét... főzök.

Odakünn a folyosó ajtaja csikorgott, s a konyhában egy haragos férfihang szidta a rossz időt, a sarat; s nekem úgy tetszett, hogy a szegénységet, a nyomoruságot is.

— Kész a vacsora? Elhozták a cipőm? ezen már becsurog a víz! — kiáltotta a megjött férj, mogorván belökve a szobaajtót. Észrevett engem, de nem igen röstelkedett. Ah az éhes ember, akinek a víz becsurog a cipőjén, nem respektál senkit. Haragszik mindazokra, akik jóllaktak s jó cipőjük van.

Az asszony felszökött, s megcsókolta gyöngéden, szeretettel. Mikor kikisért, a folyosón odasúgta nekem:

— A férjem így a hónap vége felé ideges kissé, a sok munka, a hivatal... Különben nagyon kedves, intelligens ember... boldogok vagyunk.

Mikor szobámba érve leengedtem a zsalut, láttam átellenben a kivilágított konyhaablakon keresztül az asszonyt. Boldogan mosolygott. Elégedetten keverte a rántást a jó — keménymagleveskéhez...

Zamaróczy Berta

Matild hercegasszony

A második császárság egyetlen okos asszonya, akinek szive is van: így jellemezte őt unokabátyja, III. Napoleon császár. Az igaz, hogy az ő itélete egy kissé elfogult volt, mert valamikor, húsz és egynéhányéves korában nagyon szerelmes volt a szép Matildba. Sőt később is, amikor már egészen közel állott a trónhoz — és ha Matild akkor, mint elvált asszony nem lett volna „lehetetlen párti" az összeköttetéseket hajhászó III. Napoleonnak, ki tudja, hogyan alakult volna Franciaország sorsa?

Mert neki igazán volt szive és esze: ez a kettő pedig csak mérsékelten az ő nagy ellenségében, abban a Montijo kisasszonyban, aki mint Eugenia császárné toalett-szélsőségeivel és bigott lelkületével annyi kalandos vállalkozásba és kétes hírbe sodorta a második császárságot. Matild hercegnő az ő helyén — el sem lehet képzelni egyhamar, hogy mily egészen más irányba vitte volna III. Napoleon hajóját.

Ő volt az utolsó az első Napoleon közvetlen vérrokonságából. Édesatyja az a vidám emlékezetü wesztfáli király, Jerome Napoleon, aki Kasszelia nevü fővárosában maga köré gyüjtötte Európa összes lumpjait. De édesanyja würtembergi királyleány volt, a nőknek abból a becsületes fajtájából, akiknek egyetlen törvény a szív törvénye. Amikor letünt a nagy Napoleon szerencsecsillaga, őt is el akarták választani az urától, de kötelességtudóbb volt Mária Lujzánál, és dacolva szülői akaratával, a világ gúnyjával, követte a számüzetésbe könnyüvérü, de daliás férjét. Hű maradt hozzá minden viszontagságban és osztozott sorsában akkor is, amikor az szegényesre változott.

Ezt az egy vonást nem örökölte édesanyjától Matild hercegnő. Nem volt még huszonöt éves, amikor elvált urától, az orosz származásu Demidov Anatal hercegtől, mégpedig olyan válópör útján, amely egész Európát foglalkoztatta. Aztán élte világát, egy kicsit zajosan is néha

BONAPARTE MATILD

de mindig úgy, hogy tekintettel volt a Napoleon-név nimbuszára.

Abban az időben történt, hogy Lajos Fülöp, aki kacérkodni szeretett a nagy forradalom vívmányaival, megengedte neki, hogy Párisban letelepedjék. A boldogtalan nem sejtette, hogy a Napoleon-kultusznak milyen veszedelmes terjesztőjét bocsátotta közel trónjához, különösen azután, hogy Szent-Ilona szigetéről hazahozatta a császár földi maradványait. Amikor a még ifju Miklós cár is Párisba jöttekor meg akarta látogatni a holt császárt az invalidusok domjában, ahol pihent és elhatározta, hogy ehhez a látogatáshoz „meghivják" Matild hercegnőt is, egy udvari főhivatalnok elment és hirül vitte a nagy megtiszteltetést a hercegnőnek De nagyot nézett, amikor az e szavakkal fogadta:

— Mondja meg ő felségének, az orosz cárnak, hogy családunk sírboltjához én őrzöm a családi kulcsukat s ott leszek a mondott időben, hogy az egyetlen darab földön, ami ebből az országban még mindig a Napoleonoké, illően fogadhassam.

Unokafivérének trónraléptekor ő csinálta a Tuilleriákban a honneuröket, ő képviselte a császári család női elemét mindaddig, amíg Napoleon nem választott és Matild hercegnő nézete szerint nagyon rosszul választott. Közte és Eugenia között mindig feszült maradt a viszony és Napoleonnak minden diplomáciájára volt szüksége, hogy megakadályozza a nyilvános szakitást. Külön udvart tartott, ahol a méltóságokat betöltötte tudósokkal, irókkal, művészekkel és poétákkal, és levelezése, amelyet Sainte-Beuve-vel folytatta s amely megjelent nyomtatásban 1873-ban, mutatja, hogy nemcsak a legokosabb asszony volt a Napoleon-családbeliek között, de a legszellemesebb is. Nagybátyja emlékéből valóságos kultuszt csinált mindhalálaig és jórészben neki köszönhető a már százéves tradició újból való életrekelésre a nemrég elmúlt századnak végén. Hogy a művészekkel sem szakított, bizonyítja az a körülmény, hogy csaknem hetvenéves korában férjhez ment titokban egy Popelin nevü festőhöz, de azt is csak azért tette, — mint a csipős nyelvek mondogatták, — mivelhogy Popelin jó képet festett az első, a nagy Napoleonról.

Nyolcvanhárom évet élt ez a kiváló asszony. Már kétszer jött halálhire az utóbbi időben, s mindannyiszor megcáfolták: harmadszor most hétfőn érkezett és ezúttal nincs cáfolat.

Él még egykori ellensége, Eugenia, a legboldogtalanabb császárné. A császárság összeomlása után kibékültek, mivelhogy — úgy indokolta Matild hercegasszony — „a nők szive mindig találkozik, ahol közösen megsirathatnak valakit, valamit" . . . *Igric*

A Benczúr-iskola

Éder Gyuláról, aki tagja Benczúr mesteriskolájának, a közönség csak most tudja meg, hogy a legelmésebb karikatura-rajzolók egyike. Csak úgy mulatságból veszi ecsethegyre azokat a halandókat, akik őt érdeklik s így elsősorban a szűkebbkörü kollegáinak biztosítja a halhatatlanságot. Fürge ecsettel, amelyről nagy pacsmagban csorog a festék, állítja elibénk azokat az ifju mestereket, akik a Benczúr-iskola történelmi nevezetességü levegőjét szívják. Mert a Benczúr-iskola immár fogalom, amely körül igen ádáz viták folytak. Most nyugodt a fészek s kiki csöndben alkot. A karikaturákat, amint e számban reprodukáljuk, Lendvai Károly kollegánk, a Benczúr-iskola házibarátja szerezte meg számunkra s mi sietünk őket a nyilvánosság perondjára vetni. Maga Éder a maestro áll az első helyen, a bacchanáliák, nagy kövér aktok jókedvü festője. Némi világfájdalom tükrözik Reinhard Károly alakján: ő sokáig nem volt megelégedve a jelen silány viszonyaival és képeinek témáit szívesen hozta az özönvíz előtti időkből, amikor még nem az Abbazia-kávéházban, hanem szellős barlangokban lakott a közönség. Nagy Zsigmond a harmadik a sorban: a szépnyakkendős ifju, aki a szent koldusok festésében leli lelke emócióit. A második sor szintén nevezetes férfiakat mutat, élükön Borúth Andort, Velazquez szittya unokáját, akiben első pillantásra is meglátni a büszke hidalgót, amíg szemei mély borulattal néznek a szomoru jelenre. Jászai József vele szemben a modern élénkség képviselője, hirtelen gesztusait ama negyvennyolcas csaták festése közben szerezte, amelyekkel a Műcsarnokba visz némi ősi erényt. Gergely Imre pedig, a szalóncicák festője, egy balkáni összeesküvő zordságát gyűjtötte ábrázatára. A sort az iskola házibarátja, Lendvai fejezi be. Nyilván friss, művészeti jegyzeteket hoz ki a benczúriából, hogy holnap az ujságból megtudja a publikum, hogy az ifju mesterek gárdáját minő ujj piktor-eszmék foglalkoztatják.

Nagy Lajos király. Mai számunkban bemutatjuk millenáris emlékünk egyik érdekes díszét, Nagy Lajos király szobrát, amelyet Kiss György szobrászművész formált. A király alakja impozánsan emelkedik a talapzaton, a korhű nehéz ruha erőt és fenséget önt belé. Kiss György vésője fölékesítette az alakot azzal a gazdag díszszel, amelyet a kor izlése formált s a művész szinte szinessé tudta tenni szobrát ezekkel a régi ornamentumokkal.

Rabszolgák

Palágyi Lajos tragédiája. Ifj. Ábrányi Emil zenéjével. Színre került az Operaházban.

A „Rabszolgák"-nak úgynevezett alapgondolata az, hogy minden ember rabszolga, mert függ valakitől vagy valamitől. Az ergastulumba zárt rabszolgákat a szenátorok itélik halálra, a szenátorokat Nero küldi a vérpadra, Nerot magát vad szenvedélyei hajtják a bukásba. Mindez ugy-e meglepően új és eredeti? A század közepén tucatszámra készültek németnyelvü tanköltemények ugyanezen mély erkölcsi tartalommal. Hiszen szó sincs róla, Palágyinak teljesen, tökéletesen igaza van, — de igaza volna akkor is, ha azt akarná bizonyítani, hogy az emberek nem mind erényhősök, vagy más efajtát. Csengő rímekben mindez nem is hangzik rosszul, de mint filozófiai alapeszme nem túlságosan mély.

Cselekmény úgyszólván alig van. Egy rabszolga megöli az urát, emiatt az ősi törvény értelmében összes rabszolgatársait a szenátus halálra itéli. Ezek után megjelenik Nero és híven az ismert Nero-sablonhoz, előbb lanton néhány rossz verset énekel el, — később pedig, minden különösebb indok nélkül, az összes szenátorokat szintén halálra itéli. Evés közben megjön az étvágya és mindjárt Senecanak is mérget küldet. Seneca néhány filozófiai aforizmát mond, — közben a halálra itélt rabszolgák a kivégzés egyhangúságát keresztény egyházi énekekkel

Józsi
Mann Aranka amatőr-fényképe

teszik változatossá, ami annál csodálatosabb, mert mindezideig a kereszténységről szó sem volt. De, úgylátszik, a halál pillanatában hirtelen az eszükbe jutott, mert igen szépen begyakorolt diadaléneket énekelnek. A diadalének elszánt vértanuknál teljesen indokolt volna, de mi a színpadon csak jajgató, siránkozó és hazug szolgalelkeket láttunk, akiknek erkölcsi bátorsága kissé rohamosan jön meg a színfalak mögött. A kereszténységgel való kacérkodás históriai drámákban — fájdalom — mindjobban elharapódzik és drámaíróink meglehetősen olcsó hatásvadászásra használják föl.

A darab nyelvezete igen szép, részei könnyen gördülnek, — de a jó versek nem menthetnek meg egy rossz drámát.

Őszinte lelkesedéssel kell ellenben ifj. Ábrányi Emil zenéjéről szólanunk. A zene nyitányból és közzenéből áll. Különösen kiemeljük Nero katonáinak eredeti indulószerű kisérő zenéjét és a végén a vérpadra vitt keresztények gyönyörü, gregoriánus stílusban komponált kardalát. A nyitány maga csodaszépen tématizált motivumokkal a megfelelő hangulatba visz bele. A közzene talán az egész kompozició legsikerültebb része, remek gyászinduló, amely mélabús harmonizálással megrendíti a hallgatót. Ifj. Ábrányi Emil — korához képest — szinte hihetetlen biztonsággal vezette a kart.

A szinészek hálátlan föladatukat becsületesen próbálták megoldani. A rendezés finom izléssel és alapos tudással legalább a hangulatokat mentette meg. *P.*

Opálok

Költemények. Irta Czóbel Minka

Valamelyik nagyhírü festőről azt mondták hízelgő jellemzés gyanánt, hogy akkor is nagy lett volna a szakmájában, ha kéz nélkül jött volna a világra: Czóbel Minka pedig akkor is csodálatos változatosságban és finomságban látná a színeket, ha a látás szerve nélkül született volna. Mert a színeknek végtelenül gazdag skálája lakik az ő lelkében és szivében. Szinte nem éri be azzal, hogy a szemével élvezze, hanem — amit a modern költőkről szatira gyanánt szokás emlegetni: hogy hallják, szagolják és megtapintják a színeket — nála kész valóság. A legfinomabb hangulatok világában él s azoknak rezgése, lüktetése, sokszor szenvedélyes tombolása, mindig színekben jut kifejezésre költészetében.

A most megjelent kötetében, amelynek jellemző címe „Opálok", van egy költemény, „Mosó lányok". Magyar tájról, folyampartról és alakokról még nem olvastam verset, amely ennyire összeolvasztaná a festészet kellékeit a verselés kellékeivel. Az egész inkább ecsettel van megcsinálva, semmint tollal megírva. A leszálló nap heves fényt vet a lányokra és

„Piros szoknyán elsiklik sárga fénye,
Megcsillan a Tisza futó vizébe,
Megakad a halvány füzes bokrokba,
Fakó lesz a partok sárga homokja.
A part fölött sötétkék ég mosolyog.

Öt sorban ugyanannyi különböző szín, amit a költő lát. S még több, egyetlen egyszer sem ismétlődő a következő négy sorban:

Kék-veres folt szétterítve zöld gyepen,
Majd mellette fehér ingváll meglebben.
Sárga kendő rózsaszinü virággal,
Incselkedik a fényes napvilággal.

Azt hiszem, hogy színek nélkül nem is tud beszélni, akadozó lesz a hangja és inkább megteszi azt, hogy az olvasó fantáziájára bízza ilyen esetben a kép további kidolgozását. Mint ahogy „A legelő" című versében, ahol kipontozza a hangulatot:

A viz felől hallszik
Habok locsogása,
A gulya mozgása,
Legelést kisérő
Egyhangú kolompja.
. . . . . .
Csend — — — — — — —
. . . . . .
. . . . . .
Mindig csendesebb lesz a rét
. . . . . .
Áll a déli álom a világ felett,
Megpihen az élet
Jönnek az emlékek.

Az emlékek színgazdagságát nem meri tán visszaadni, mert még az ő ragyogó kincsesházában, amit képzelete őriz és alkalom szültével meglepő könnyedséggel megnyilik, sincs elegendő opalizáló fény annak kellő kifejezésére? S azért átveszi a benne rejtőző festő a költői munka folytatását, apró színfoltokat, határozatlan színpettyeket rak le a sorok helyén.

Néha átcsap ez a modor a hangulatfalásba s meglátszik a csaknem éhesnek nevezhető mohóság, amelylyel kergeti — az elérhetetlen színeit. De szerencsére ez nagyon ritka eset nála és a gondolkozó lélek, az érző szív határt vet a mesterkélt tobzódásnak.

Gyönyörű szépek azok a költeményei, ahol a régi görög világ hangulatát megfesti rajongó természetimádással. Erre valóságos mintagyüjtemény a Pán-ciklus. Van különösen egy, az „Egymást értik" című, ahol az ókori és a keresztény világnézet egymással szembekerülnek és csodálatos hármoniába összeolvadnak. Pán mén az országúton és meglátja a Megváltót keresztre feszítve. Szánón nézi őt és megszólítja:

„Mért szereted úgy a népet,
Szíved kincsét mért pazarlod
Rá, ki téged meg nem értett?"

S szól a Megváltó:

„És te mért hinted virágod'?
Hálátlan, durva népnek,
Mért hozod a boldogságot?"

Mosolyog Pán az Úr szavára és megadja neki a fölvilágositó választ:

„Mi megértjük egymást ketten,
Élünk a zajgó világban,
Észrevétlen, elfeledten.
Nevünk mintha ismerős vón'
Egy vagy más szokásból ejti,
De értelmét nem találja,
Jelentését elfelejti."

. . . S ez a tudatosan színt színre halmozó poétalélek, akinek szeme mindig a napot keresi, mert abban van az élet forrása, mégis a naivságig egyszerü tud lenni, ahol tárgya megkívánja, mint a „Mesevilág" című ciklusban. Az ősi néplélek hangján hogy tud beszélni! Példa rá a „Sárkány útja" című verse:

„Fogd be sárkányomat
Édes, öreg dajkám,
Gúnyos mosolyt láttam
A mostohám ajkán;
Kegyetlen szemétől,
Gúnyos mosolyától
Röpítsen sárkányom
Akárhova távol.

„Szép királykisasszony,
Ne menj el én szentem,
Szenvedés az élet,
Ez már így van rendben.
Itt falak őriznek
Óvó fáknak árnya,
Ne menj el védtelen
A sivár világba."

„Oh, de nem oltalom,
Fogság ez én nékem,
Kéklő szabadság van
A magas kék égben.
Kéklő szabadságra
Lelkem régen vágyott,
Mért tapodjam tovább
E sáros világot?"

Elrepült a szép lány,
Vágyva néz utána
Szegény öreg dajka,
De hiába várja,
Csak a merre útját
Sárkánya kereste,
Üstökös csillag jár
Minden áldott este.

. . . Csak kétszer fordul elő a harminckétsoros versben szint jelző szócska, de azért milyen gazdagság színben, mesterkéletlen érzésben!

S történetet is tud adni, rövid két versszorban egész drámát, mint a „Két keztyű" című versben. Erdő mohán, fák árnyékában sétál, meglát két keztyűt, ahogy azokat elejtette, ottfelejtette a fehér kis kéz. Mintha még benne lennének az ujjak, imádkozó mozdulattal: pedig nincsenek ott, csak az érzés rezeg fölöttük, amely imára kulcsolta a két kis fehér kezet:

„Uram, ments meg a kisértéstől,
Ments meg kisértetektől!"

De tudjuk, hogy erősebb volt imánál, hő könyörgésnél a kisértés. Mert:

Erdő mohán, fák árnyékában,
A fűben
Ott fekszik két keztyű . . .

A gazdag és szindús kötetet szépen készitette ki a könyvek útjára a Franklin-Társulat. Olyan hófehér az egész kötet, mint azok a sápadt asszonyok, liliomszerű leányok, akikről Czóbel Minka regél.

Tábori Róbert

Tobogganing

Sanct-Moritzban, Svájcnak eme kies fekvésü téli üdülő helyén a sportnak egy új neme járja az idén. „Tobogganing" a neve, amit magyarul tán így lehetne kifejezni: kézi szánkázás. Az eszközül szolgáló jármü egy kis szánkó, amilyent nálunk is használnak játékközben a gyermekek, csakhogy sokkal erősebben van konstruálva és alsó része acélból készül. A sportoló hasmánt fekszik rá, úgy hogy a szánnak felső része mintegy plasztron simul a melléhez, oldalt két bőrfogó van, abba teszi bele a két kezét és így fölszerelve indul neki a havas lejtőnek, hogy mindinkább fokozódó sebességgel csússzon alá a mélységbe.

JÁSZAY Lajos ip.

Somogy 1987. 5.

PETŐVÁRI ÁGNES

Kovách Aladár portréjához

Kovách Aladár író, történész és filozófus volt, a két világháború közötti időszak haladó ifjúsági és társadalmi mozgalmainak szellemi motorja, irányt és utat mutató, de mindig a háttérben meghúzódó személyisége. Az emigrációban eltöltött harminc éve alatt pedig a határokon túl, kisebbségi sorsban élő, főképp a romániai, az erdélyi magyarság nehéz helyzetére lankadatlan kitartással hívta föl a világ figyelmét.

Kovách Aladár Erdélyben, Désen 1908-ban született. A Kovách família rokonságban volt Garibaldi legendás tábornokával, Türr Istvánnal. Erre Kovách nagyon büszke volt. Gyermekkorában érte utol az akkor még gyógyíthatatlan kór, a gyermekparalízis. A félig béna járásra alig képes, egész életében bottal vánszorgó, de annál kitűnőbb szellemi adottságokkal megáldott tehetséges fiatalember Désen és Budapesten járt középiskolába. A budai Werbőczy (ma Petőfi) Gimnáziumban érettségizett 1927-ben. Mint maturandus a tanulmányi versenyek egyik győztese lett: a szépirodalmi nagydíjat nyerte meg. Súlyos testi fogyatékosságának hatásaként betegesen szerény volt, önmagát sohasem helyezte előtérbe, a végsőkig visszahúzódó, önfeláldozó egyéniséggé vált. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem magyar–francia szakára iratkozott be. Évfolyamtársa volt Rajk Lászlónak, s hozzá jó barátság fűzte egészen emigrálásáig. Párizsi ösztöndíjuk idején egy szobában laktak. Egyetemi tanulmányainak egy részét ugyanis a Sorbonne-on folytatta. Miután elvégezte az egyetemet, az állástalan diplomások „kenyere" jutott neki, amolyan szellemi „bedolgozóként" tengődött: a rádiónak hangjátékokat írt át, a folyóiratoknak néhány pengőért egy-két oldalas kritikákat, a Nemzeti Színháznak lektori jelentéseket készített, és egyéb hasonló aprómunkával tartotta fönn magát. Nagyon egyszerű, puritán ember volt, a pesti Üllői úti Pázmány Kollégiumban lakott a könyvtár vezetése fejében. Ott kapott egy kicsiny szobát, s azt segítőjével és titkárával, Szamosi Józseffel osztotta meg. Ez a sivár kis zug azonban valódi irodalmi központtá vált: oda zarándokoltak hozzá azok a fiatalok, akiket mágnesként vonzott Kovách lenyűgöző egyénisége, ezerirányú érdeklődése, óriási műveltsége, világirodalmi olvasottsága és következetes vitakészsége. Ennélfogva baráti köre igen kiterjedt volt, jóformán mindenkit ismert – a szélsőjobbtól kezdve a szélsőbalig.

Kovách Aladár szívügyének tekintette, hogy szárnyra bocsássa a fiatalokat, a még csak „költő- és írójelölteket". A Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetségének kiadásában, 1937 könyvnapjára nemzedékének seregszemlézőjeként – anyai nagyanyja leánykori vezetéknevén, Halasy András álnév alatt – ő szerkesztette az *Új Szó* című lexikont. Ebben négyszáz fiatal írót mutatott be. Bevezető írásában Kovách így ajánlotta az olvasóknak a lexikont: *„Csendes szemle ez, de itt van az egész Fiatal Magyarország, a rügyek s a reménység, határon innen és túl. Itt van az építő új Erdély, a soknyelvű észak és néhány szép névben a déli aranykalászok. Áthahózunk egymásnak. Vagyunk."* Ez a kis lexikon a maga nemében páratlan vállalkozás volt! Nem a már ismert, a tudomány asztalára nagy fontosságú műveket letevő alkotókat mutatta be, hanem a pályakezdőket, az ígéreteket. A felvidéki Sarló-mozgalom képviselőitől kezdve a polgári értelmiség jeles tagjain át a kommunista eszméket valló politikusokig sokan helyet kaptak benne. Csak egy-két név a négyszázból: Balogh Edgár, Dénes István, Fejtő Ferenc, Halász Gábor, Radnóti Miklós, Tolnai Gábor, Weöres Sándor, Zsolt Béla ... (Jellemző Kovách szerénységére, hogy önmagát nem mutatta be a lexikonban!)

A Turul Szövetség kétségkívül német „bajtársi" egyesületeket utánzó, antiszemi-

Egy kései nyárból

A házra, kerti házra sárgán terült az ősz
kiégett pástra halott levél esőz.

Sarkunkban a tél s ki lehet nálunk boldogabb?
Magasan tovaúsznak suhogó vadludak.

Te halkan jársz, írásom ne zavard,
dió ha koppan, zörgeti az avart.

Ki mondja őszünk örömtelen, sivár?
A nyár van itt, megtartó, hosszú nyár.

Emlegetünk rég-hallott szavakat,
ahogy az unokák csöpp száján kifakadt.

Őket idézni többé ki se fogyunk,
történt ez is, az is, vidám volt tegnapunk.

A hosszú ősz kegyes, adakozóbb velünk,
mi minden megesett, amit idézhetünk.

És velünk jöttek sok-sok éven át
barátaink, a meggyfák, szilvafák.

És húgaink, a cserfes madarak,
mint pittyegnek rejtőzve lomb alatt.

Tán ég küldte a langyos, boldog őszt,
még izzik a fény s a fák hegyén köröz.

Ha majd a testünk nehéz földdel vegyül,
visszük e sok csodát, ne lennénk egyedül!

Fonyódon, 1985. október havában.

ta egyesülés volt. Ám a szövetség keretében az 1930-as évek elején Ady Endre, Móricz Zsigmond, Szabó Dezső és az akkor alakulóban lévő népi irodalom hatására létrejött a „hivatalos" iránnyal *élesen* szembenálló Turul-ellenzék. Ennek tagjai a földreform végrehajtását sürgették, németellenesek voltak, s azt a célt tűzték maguk elé, hogy a népi gyökerekből táplálkozó művészetet helyezik előtérbe. E mozgalom elindítója Roboz Zoltán gyógyszerész és Jászai Lajos iparművész volt. A Turul belső ellenzékének a vezetője a későbbiek folyamán Fitos Vilmos történelem-latin szakos tanár lett. Őt az 1938-ban tartott kaposvári követtáboron – a Turul tisztújító küldöttgyűlésén – az országos kulturális ügyosztály „vezérének" választották meg. Helyettese – Fitos kérésére – Kovách Aladár lett. Fitost már ezt megelőzően – Szabó Dezső kívánságára – önként fölkereste, s fölajánlotta a segítségét neki, mert támogatni szerette volna a munkát. Fitos és Kovách kulturális vezetése alatt több mint száz zenei és irodalmi estet, vitadélutánt és ankétot rendeztek, s azokon a népi irodalom legjobbjait egytől egyig megszólaltatták.

A Magyar Élet című nemzetpolitikai szemle a Honszeretet Egyesület lapja volt. (Az egyesületet 1920-ban alapították az akkori idők fajvédő szellemében.) A Honszeretet későbbi vezetése – az 1930-as évek derekán – már a népi irodalom vonzásába került, s az 1936-ban életre hívott Magyar Élet folyóiratuk egyenetlen színvonalával elégedetlenek voltak, ezért Kovách hoz szerették volna szerkesztőül megnyerni. De ő nem vállalta, mert érezte, tudta magáról, hogy hirtelen haragú, indulatos, robbanékony természetével nem alkalmas a szerkesztői teendők ellátására. Ezért maga helyett előbb Magyar Bálintot, az Operaház tisztviselőjét, majd Fitos Vilmost ajánlotta. Fitos 1938 márciusától 1944 januárjáig szerkesztette a Magyar Életet, s az ő munkája nyomán vált a lap a népi írók teljes alkotói gárdáját megszólaltató fórummá. Kovách elég gyakran – főképp könyvismertetéseket – írt a lapba, szolidságából fakadóan, névtelenül.

Kovách Aladárnak a Bartha Miklós Társaság (BMT) újjászervezésében is oroszlánrésze volt. Az 1925-ben a haladó gondolkodású és a Bethlen-kormánnyal szembeszegülő fiatalok által létrehozott társaságot – amelynek rövid ideig József Attila is vezető tagja volt – annak baloldali magatartása miatt a belügyminiszter 1932-től 1936-ig fölfüggesztette. Majd amikor 1936-ban a BMT-t átalakították, Fitos Vilmos Kovách Aladárral együtt ment el a főkapitányságra, hogy az újraindítás részleteit megbeszéljék. Kovách a BMT-ben sem vállalt semmiféle tisztséget, a háttérben maradt. Még a bölcsészdoktori értekezését is Bartha Miklósról, a XIX. századvég nevezetes politikusáról írta volna, de sohasem készült el vele, mert belemerült a másokért forgatagába, s a többiekért való törődés közepette saját művére alig maradt ideje.

A BMT egyik célja az volt, hogy népi szellemű ellenakadémiát hívjon létre, mert a Magyar Tudományos Akadémia – szerintük – eltért alapítójának, Széchenyi Istvánnak a szellemétől. De ezt a tervet nem sikerült megvalósítani. A Turul-ellenzék tagjai – akik többségükben a BMT-hez is tartoztak – ezt a nemes elképzelést a Turul Szövetség keretében szerették volna megvalósítani. Addig is, amíg az akadémia szervezési munkálatai folytak, könyvkiadásba kezdtek. A tehetséges parasztfiatalok számára létesítendő kollégium ügyét fölkarolták. Mindkét intézményt – az akadémiát és a kollégiumot – a Bolyaiakról nevezték el, mert ők egy személyben írók is, tudósok is voltak, s egyúttal Erdélyt is jelképezték. A névadás Kovách Aladártól eredt. A Bolyai Akadémia Könyvkiadó, Kovách egyszemélyes kiadója 1939 tavaszán egyszerre három Turul-falufüzetet, majd ez év végén még kettőt jelentetett meg. *Magyar falu* (1939) címmel egy kötetben is kiadták ezt az öt falufüzetet. Az olvasók elé 1940 könyvnapján léptek ki újra, hat darab kis alakú Bolyai-könyvvel. A Bolyai-könyvek sorozatával is az volt a szerkesztőnek, Kovách Aladárnak a célja, hogy fiatal írókat indítson útnak, a népi származású tehetségeket fölkarolja, s a határokon túl élő magyarok szellemi életét bemutassa. Ő döntötte el, ő határozta meg, hogy mi kerüljön bele a soro-

zatba, így az ő neve, valamint Szamosi Józsefé – aki a sorozat segédszerkesztője volt – minden egyes kiadványban szerepel. A kiadás pénzügyi teendőit és a velük járó ügyes-bajos dolgokat Kovách nem intézte. Aki azonban a kiadás anyagi részét vállalta, annak a nevét felelős kiadóként mindig föltüntették a kötetekben. Összesen harminchat Bolyai-könyv jelent meg 1940 és 1944 között, s ebből Bódis Gábor – Kovách erdélyi származású barátja – hat, Püski Sándor, a Magyar Élet Kiadó vezetője kilenc, Hartyányi István, a Turul Kiadó irányítója és Szekeres János közgazdász hét-hét könyvnek a kiadását pénzelte, a maradék hét mű pedig változó kiadásban jelent meg. Kovách a Bolyai jelzést mindig a magáénak tekintette, ezért sem dolgozott együtt hosszabb ideig senkivel. A Bolyai-könyvek közül jelesebbek: Veres Péter két alkotása, az elbeszéléseit és verseit tartalmazó *Gyepsor* című kötete és az irodalomelméleti írásait magában foglaló *Ember és Írás;* Németh László két monográfiája, a *Szekfű Gyula* és a *Széchenyi.* Takáts Gyula szintén két verseskötettel képviseltette magát, a *Családfa helyett* és a *Hold és hárs* cíművel. A szerzők között találjuk Cseres Tibort, Gombos Gyulát, Kárász Józsefet, Kodolányi Jánost, Kovács Imrét, Sinka Istvánt, Szabédi Lászlót, Szathmári Sándort, Szűcs Sándort és Tatay Sándort, a klasszikusok közül Ady Endrét, Berzsenyi Dánielt, a franciák közül Guéhennot és Girodoux-t. Az egyik legfigyelemreméltóbb – egyszersmind az utolsó – kiadványuk Pudovkin szovjet rendezőnek *A film technikája* című műve volt – ezt 1944-ben (!) adták ki. Maga a Bolyai Akadémia Könyvkiadó nagyon szegény, de fölöttébb nemes és önzetlen elképzelésen alapuló, a cégbíróságon be nem jegyzett vállalkozás volt. Tatay Sándor a Vár oldalában levő könyvkereskedését – Kovách Aladár kérésére – Bolyai könyvesboltra keresztelte. Maga az akadémia azonban – bár egynéhány közlemény meg is jelent róla – sohasem valósult meg.

Az 1939-es év tavaszán látott munkához Püski Sándor Magyar Élet Kiadója. Püskinek az első időkben még nem csöngött olyan jól a neve, hogy különösebben vonzotta volna az írókat, ráadásul nem is ismerte őket személyesen. Püski indulásában és abban, hogy végül eljutott a teljes népi irodalmat megszólaltató programig, elévülhetetlen érdemei vannak Kovách-nak. Ő ugyanis szakadatlanul kereste az olyan embereket, akik támogatásra és pártfogásra szorultak, s Püski igényt tartott Kovách segítségére. Önként, csak úgy *barátságból* lett Püskinek a lektora. Az első Magyar Élet-kiadvány Sinka Istvánnak, a Fekete Bojtárnak a gyűjteményes verseskötete volt, a *Vád* – ezt Kovách rendezte sajtó alá. Megjelenése előtt a kötetből kiemelt egy kis könyvre valót, s a Turul-falufüzetek nyitó kiadványaként kiadta *Az élők félnek* címmel. A Magyar Élet kiadó második könyve – Kovách javaslatára – *Zathureczky Gyula* erdélyi újságíró riportgyűjteménye volt, az *Erdély, amióta máskép hívják* (1939). Németh Lászlónak *A minőség forradalma* (1940) című, az egyedül írt folyóiratának, a Tanunak az anyagából összeállított négykötetes tanulmánygyűjteményét szintén Kovách válogatta, s az író az ő javaslatára ajánlotta e művét Szabó Dezsőnek. Veres Péter *Mit ér az ember ha magyar* (1940) című negyvenkét levelet tartalmazó kötetét, Erdélyi József *Emlék* (1940) című versgyűjteményét Kovách rendezte sajtó alá. Ő tárgyalt Püski nevében az írókkal, s a levelezést is ő intézte. Kovách és Püski útja 1941 nyarán szétvált. Püski a közben eltelt két év alatt nevet szerzett magának. Nem volt már szüksége Kovách segítségére, mert általa megismerkedett és összebarátkozott az írókkal. Ezután Kovách a népi írók másik jeles kiadói fórumát, a Hartyányi István vezette Turul Kiadót vette pártfogásába, s ennek is barátságból lett a lektora.

Kováchot a Nemzeti Színházban Németh Antal igazgató tanácsadójaként foglalkoztatta, de mert Kovách nem tartozott a színház tagjai közé – csak félhivatalos munkatársnak tekintette –, és ennek megfelelően segítette őt. Németh László *Villámfénynél* című, a *Tanu* utolsó számában megjelent drámájára Kovách hívta föl az igazgató figyelmét. A darabot a Nemzeti Kamaraszínházában 1938 márciusának a végén mutatták be. Maga Kovách a Márciusi Front lapjában, a Hídban *Viharhozó garabonciás* címmel írt kritikát a színműről, s így jellemezte azt: *„Kétórás hatalmas birkózás ez,*

egy fiatal óriás bemutatkozása a manézsban." Majd 1939 májusában Tolsztoj *Feltámadás* című regényének Kovách dramatizálta változatát mutatták be, és szép sikert arattak vele. Egy bő év múlva, 1940. december 21-én Németh Antal rendezésében Kovách Aladár *Téli zsoltár* című drámáját adták elő. A dráma főszereplője a XVII. században élő tudós, a kiváló *Magyar enciklopédiának* a szerzője, Apáczai Csere János. Az ő életének három állomáshelyét ismerhetjük meg e mély, templomi zengésű nyelven megírt darabban. A szinte „jellegzetes" magyar zsenisorsot bemutatni – íme ez a dráma alaptétele: a külhonban fényes jövő előtt álló tudós hazament Erdélybe, mert népét akarta tanítani, jobbítani, ám a kicsinyes, meg nem értő légkörben elbukott. A darab a saját korában is sikert aratott, a győri Kisfaludy Színház 1986 szeptemberében újította föl e művet. A *Téli zsoltár* könyv alakban is napvilágot látott Püski Sándor anyagi gondozásában 1940 telén a Bolyai-könyvek sorozatban.

A Nemzeti Színházban, amikor Németh Antal helyzete már tarthatatlanná vált, 1944 júliusának utolsó napjaiban Kovách lett az igazgató utódja. Kinevezését a jobboldali sajtó barátságtalanul fogadta. Kovách azt nyilatkozta, hogy politikai pártoktól független szeretne maradni. Az évadnyitón tartott beszédében kifejtette, hogy a színház – művészetellenes módon – nem válhat politikai szószékké. Kilencvenkét darabból álló műsortervet állított össze, és sok magyar író művét kötötte le. Az évadkezdő darab a jobboldal által támadott erdélyi írónak, Bánffy Miklósnak *A nagyúr* című drámája volt. Kovách rövid – mindössze nyolcvannapos – igazgatósága alatt külön gondot fordított arra, hogy a zsidótörvények miatt kiszorított Rózsahegyi Kálmánt rehabilitáltassa, szerepeltesse, sőt október elején még annak színiiskoláját is megindíttassa. A nyilas hatalomátvételkor, 1944. október 16-án, egy letépett újságszélre írta rá lemondását. Még mielőtt lemondott volna, a Nemzeti Színház teljes archívumát, jelmez- és díszlettárát sikerült elszállíttatnia és Svédország védnöksége alá helyeznie.

Kovách az 1945-ös sorsforduló után visszavonultan élt, s 1949-ben emigrált. Münchenben a Szabad Európa Rádió (SZER) magyar osztályának irodalmi részlegét vezette. Állásáról 1954-ben lemondott, mert nem értett egyet a SZER uszító hangjával. Ezután Bécsbe települt át, s ott élt 1979 augusztusában bekövetkezett haláláig. A SZER-nek az 1956-os eseményekkel kapcsolatos, testvérháborút szító, politikai kalandor magatartását – már Bécsből – a leghatározottabban elítélte, s eme meggyőződésének, amikor csak tehette, hangot adott. Ausztriában, a főképp Burgenlandban, Őrszigeten élő maroknyi magyar kisebbségben igyekezett erősíteni a nemzeti hovatartozás tudatát. A Burgenlandi Magyar Kultúregyesület védelme alatt *Szigeti kiskalendáriumokat* jelentetett meg. *Sziget könyvei* sorozatcím alatt ötszáz példányban fakszimile kiadásban, kisalakban téve közzé 1960-ban Szabó Dezső művét, *Az elsodort falut*. Megjelentette *Nyírő* József erdélyi író *Havasok könyve* című regényét is.

A Bolyai Akadémia jelzés alatt Párizsban a Romániában élő, s ott is a legsanyarúbb sorsú erdélyi magyarságnak a reménytelen helyzetét bemutató irodalommal: különféle röplapokkal és memorandumokkal tartotta napirenden e kérdéskört. Kiadta Dsida Jenő *Magyar zsoltár* című költeményét röplapon. Az 1946. évi párizsi magyar béketárgyalásoknak Erdélyre vonatkozó anyagából 1968-ban – francia nyelven – válogatott füzetet jelentetett meg, s ebből egy példányt Kovách az írónő húga párizsi szalonjában átadott Franciaország akkori elnökének, De Gaulle tábornoknak. A párizsi szovjet nagykövetnek is juttatott ebből egy darabot. Ezt a kiadói missziós munkáját önmaga csekély jövedelméből és a Chicagóban élő magyar irodalmárnak és mecénásnak, Kovách igaz, testvéri barátjának, Szathmáry Lajosnak az anyagi támogatásából fedezte.

Kovách *Hamueső* címmel drámát írt: ez Edith Steinnek, a zsidó származású filozófusnak és írónak a koncentrációs táborbeli utolsó napjait beszéli el. E művét a Német Szövetségi Köztársaságban, Saarbrückenben a Staadtheater 1971-ben vitte színre.

Kovách szerette volna még megírni Magyarországnak a két világháború közötti tör-

ténetét, de nem készült el vele. Erdély sorsát különösen a szívén viselte, még Jaltába is kiutazott, hogy ott azoknak a szovjet íróknak a csoportjával találkozzon, akik e magyar kisebbség helyzetét másként látták, mint azt a béketárgyalásokon meghatározták.

Kovách Aladár halála után szűkebb baráti köre – irodalmi hagyatékából – emlékmúzeumot szeretett volna létrehozni Burgenlandban, Kismarton székhellyel. A múzeumot azonban nem sikerült tető alá hozni, ezért hagyatékát Svájcban élő neves zeneszerző öccse a bécsi National Bibliothek kézirattárában helyezte el.

A magyarság sorsáért elkötelezett és felelősséget vállaló áldozatos élete során Kovách Aladár mindig lázasan tevékenyekedett, ahogyan jó barátja, Tatay Sándor jellemezte: „szüntelen szerkesztett, szervezett, kiadott, inspirált." Lankadatlan, fáradtságot nem ismerő ügymozgatója, csak az üggyel törődő küldetéses fényalakja ő irodalomtörténetüknek: minden cselekedetét a közösségért végzett önfeláldozó tennivágyás hatotta át.

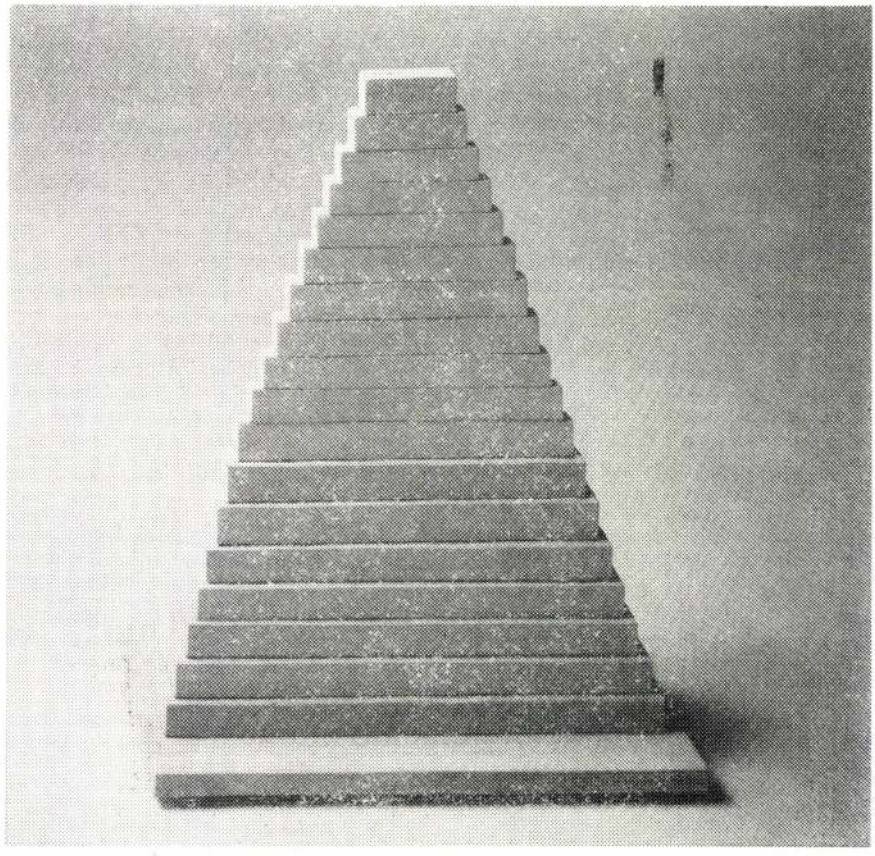

Marja-Liisa Mäki-Penttilä: Piramis, 1985.

el, ki április 12-ikén írta alá szerződését, egyelőre esztendőre. *Beöthy* László, a Kisfaludy-társaság elnökének, Beöthy Zsoltnak fia, s még csak 27 éves fiatal ember. Az irodalomban főleg mint szinműíró tünt fel, ezenkívül irt elbeszéléseket, regényt. Legutóbb a Magyar Szinház igazgatója volt, s vezetésének ottani eredményei szerezték meg iránta azt a bizalmat, mely most a Nemzeti Szinház művészi igazgatásával fordúlt feléje.

Népszinház. A népszinházban április 6-ikán «A csillag fia» (Bar-Kochba.) című dalmű került szinre, melyet még előbb egyik fővárosi orfeumban is elő adtak már. A lengyelországi Goldfaden Dávid írta szövegét és gyűjtötte össze a dallamokat. A mese gyönge írót mutat, bár Beöthy László újra átdolgozta az egészet. A zsidóknak Hadrián császár ellen folytatott szabadságharcát hozza emlékezetbe. Bar-Kochba a vezér, egy nagy hős, a kit a zsidók megszabadítójuknak néznek, de Bar-Kochbának a szerelem és emberi gyarlóságok vesztét okozzák. A zenét és dalt a szinház karmestere, Barna Izsó öntötte formába. Ebben sok a keleti hangulat és bánatos komorság, de észrevehető, hogy orosz és lengyel földön a szláv dallamok is belevegyültek. A keleti darabot a szinház díszszel állította ki és jól adta elő, de nagyobb hatása nem volt. *Raskó* Géza adta a czímszerepet, *Hegyi* Aranka a szerelmes zsidó lányt.

A tavaszi műtárlat megnyitása. A műcsarnok tavaszi kiállítását a távol levő közoktatásügyi miniszter nevében *Zsilinszky* Mihály államtitkár április 7-ikén délután nyitotta meg nagy közönség jelenlétében. Az államtitkárt a választmány fogadta, gr. Andrássy Tivadar elnökkel és Berzeviczy Albert alelnökkel. A termekben Karlovszky Bertalan és Vaszary János kalauzolták s bemutatták neki Klein Miksát, a kinek szobrait hosszasan szemlélte. A képek közül az államtitkár az erdélyi szász származású Wellmann Róbertnek «Az anya és gyermeke» című képét a Szépművészeti Múzeum számára megvásárolta. A tárlat másnap nyílt meg a közönség számára.

Rajztanár-jelöltek kiállítása. A rajztanár-jelöltek és a művésznövendékek kiállítását, a mely a napokban nyilt meg az országos mintarajziskolában Andrássy-ut 71. sz. igen sokan látogatják. Zsilinszky építtettek, melynek nevezetes szerep jutott a Dózsa-féle lázadásban és a török háborúkban. Ezé a családé maradt az uradalom egészen 1566-ig, mikor az Alföldnek ez a területe is török hódoltsággá vált. A török kiüzetése után a nagylaki uradalom nem éledt föl többé, s az egykor hozzá tartozott falvakból a bécsi udvar az aradi vagy marosi szerb határőrvidéket alakította. Az értekezést tetszéssel fogadták.

A Petőfi-Társaság április 8-iki havi ülésén *Prém* József «A modern misztikus dráma» czímen olvasott föl, mely egy nagyobb művének részlete. *Koroda* *Thun-Hohenstein* Oswald gróf, szintén az urakháza tagja és családja feje; *Deym* Ferencz gróf londoni nagykövet, magyarországi nagybirtokos; *Fugger-Babenhausen* bajor herczegi család feje, ki osztrák katona volt, s mióta bátyja halála után örökölte a herczegi czímet, Bajorországban lakik; *Montenuovo* Alfréd herczeg udvari főmarsall; gróf *Paar* Ede lovassági tábornok, a király főhadsegéde és *Siemienkski-Levicky* Vilmos gróf, lengyel főúr. Ezek mellett négy magyar főúr részesült az aranygyapjas

Jászay József: A megmentett zászló.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Nas. 46 1900. 237. l.

Új kitüntetését épen most, mikor Ő Felsége Berlinbe készül Vilmos császár látogatására, a német fővárosban is nagy örömmel fogadták, s Vilmos császár is nagy melegséggel gratulált a nagykövetnek. A harmadik magyar kitüntetett gr. *Cziráky* Béla, ki egy ideig a külügyminiszterium osztályfőnöke volt, később udvari főmarsall. Gróf *Károlyi* Sándor képviselő a negyedik; régi honvéd, a fóthi uradalom birtokosa, ki az országgyűlésen a nemzeti párthoz tartozott. Ismeretes működése a gazdasági szövetkezetek körül. A Szent István-Társulat alelnöke. E négy új kinevezéssel az aranygyapjas-rendnek ma kilencz magyar tagja van, úgy mint a már régebben kinevezett Szapáry Gyula, Zichy Nándor, Khuen-Héderváry Károly horvát bán, Andrássy Aladár és Festetich Tasziló grófok, meg a most kinevezett négy új tag.

Az april 11-iki nemzeti ünnep. 1848-iki törvények szentesítésének megülésére törvényhozásilag rendelt április 11-ikén kitűzték a középületekre a nemzeti zászlót. Országszerte ünnepi isteni tiszteletet tartottak. Budapesten a Mátyás-templomban gyűltek össze a miniszterek, államtitkárok, a képviselőház elnöke, állami méltóságok, a bíróságok, az egyetemek, a főváros tisztikarának képviselői, a tábornoki kar Lobkovitz herczeg hadtest-parancsnokkal együtt. Az isteni tiszteletet Nemes Antal budavári apátplebános tartotta, de a nagyhétre való tekintettel, különösebb egyházi pompa nélkül.

Vörösmarty százéves emlékezete. Székesfehérvárt egy ismeretlenül maradni óhajtó irodalombarát, a ki Vörösmarty műveit teljes mértékben méltányolja, 1000 koronát adott át Vértesy Józsefnek, a Vörösmarty-kör elnökének, oly czélból, hogy a kör számára festesse meg Vörösmarty arczképét. A kép megfestését elsőrangú művészre bízzák s ez év deczemberében, Vörösmarty születése 100-ik évfordulójának ünnepén fogják leleplezni.

A párisi világtárlat és a magyar osztály. A párisi világtárlatot április 14-ikén Loubet elnök ünnepélyesen megnyitja. A kiállítás azonban kormánybiztosság főképviselőit és a jelenleg Párisban tartózkodó csoportelnököket, nevezetesen *Miklós* Ödön kormánybiztos-helyettest, *Széchenyi* Béla és *Zichy* Jenő grófokat, a történelmi csoport elnökeit, *Szalay* Imrét, a végrehajtó-bizottság és *Esterházy* Mihály grófot, a vadászati csoport elnökét, *Mallin* báni tanácsost, a horvát bán megbizottját; *Kazy* József kamarást, *Fittler* Kamill műszaki igazgatót, *Rejtő* Sándor műegyetemi tanár és *Wagner* Jenő kir. tanácsos csoportelnököket. *Loubet* elnök kezet szorítva a bemutatott urakkal, nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar pavillonról és a magyar osztályok előrehaladottságáról és mindnyájukkal hosszabb ideig társalgott. *Lukács* Béla kormánybiztos meghivta a köztársasági elnököt, a magyar pavillon megtekintésére. *Loubet* a meghivást örömmel elfogadta.

A párisi világkiállítás magyar részének katalogusát most adta ki a magyar kormánybiztosság. A csinos kiállítású s 539 oldalra terjedő kötet előszavát *Jókai* Mór írta meg «1900 márczius havában» kelettel. Utána Magyarország földrajzi és alkotmány-jogi ismertetése következik, ezt követi az egyes csoportok részletes leirása, a magyar ipar és kereskedelem, tudomány és művészet vázlatos ismertetésével kapcsolatban, végül pedig a kiállítók és a kiállított tárgyak betüsoros jegyzéke.

Munkácsy festményei a párisi kiállításon. A nagy mester vigasztalan lelki állapotban él folytonosan a Bonn melletti szomorú intézetben. A minap *Benczúr* Gyula látogatta meg s mélyen meghatva vált el tőle. *Munkácsy* művészete a párisi kiállítás magyar osztályából mégsem fog hiányzani. Évek előtt megfestette Párisban az ottani magyar egyesület részére gróf *Andrássy* Gyula és *Kossuth* Lajos képeit. Lukács Béla, a párisi kiállítás magyar kormánybiztosa most fölkérte az egyesület elnökségét, hogy engedje át e képeket a magyar kiállítási csoport részére. Az egyesület elnöksége szívesen átengedte a képeket.

Az Új-Guineában betegeskedő magyar tudós. A már évek óta Új-Guineában élő hazánkfia, *Biró* Lajos természetrajzi kutató, ki a Nemzeti Múzeum számára gyűjt, levelet irt Stephansort-ból dr. *Hor-*

klimára van szükségem. Abban a jó reményben, hogy április elején pénz jő hazulról, mindent becsomagolok és Herbertehőhébe utazom s várom az alkalmat a továbbutazásra. Utazásom czélja Új-Zéland; egyrészt, hogy megpróbáljak eleget tenni Szalay igazgató úr vágyainak, másrészt, hiszem, hogy híres melegvizes tavai talpra állítanak.»

* **A windsori udvari konyhában** naponta háromszáz egyén — csupa férfi — van elfoglalva. A személyzet a «zöld abrosz» czímű udvari bizottság, s a főudvarmesteri hivatal felügyelete alatt áll. Idegeneknek a konyha helyiségeit, valamint az udvari borospinczét sem mutatják meg.

A tavaszi idényre ajánlják, a legelsőbb párisi czégektől eredő és jelenleg már teljes kollekcziót legelegánsabb párisi konfekczió és ruha modellekben *Monaszterly és Kuzmik* utódai császári és királyi udvari szállitók.

Jó tanács. Saját érdekében ne tartsa otthon senki a meleg idény alatt szőnyegeit stb., hanem adja oda Katzer molykár ellen megóvó és biztositó intézetébe. Bővebbet a mai hirdetésben, melyet tegyen el minden háziasszony, mert az már nem jelenik meg.

A rossz időjárás sok épület homlokzatában kárt tett, fölhivjuk azért az érdeklődők figyelmét az általános jó hirnevü Kronsteiner Károly, Bécs, III., Hauptstrasse 120. szám alatt első cs. és kir. osztrák-magyar kiz. szab. homlokzatfesték-gyárára. Bővebbet lásd mai hirdetésünkben.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Tóth Antal, alsó-ungi esperes, pálóczi plebános 67 éves korában, Ungvárott. — Vajdahunyadi Kholler László, nyug honvédezredes, a vaskorona-rend lovagja 62 éves korában Grázban. — Vukovits Simon, Szabadka város volt pénztárnoka 77 éves, ki a szabadságharcz több csatájában részt vett s tagja annak a hazafias Vukovits-családnak, mely 1848-ban egész századot toborzott s e századot Vukovits Simon vezette. — Idősb Gáliszter Lajos, nyug. m. kir. adóhivatali ellenőr, 48-as honvéd 72 éves korában, Kolozsvárott. — Dávid Mihály, régi honvéd, iharosberényi lakos. — Bölöni Nagy Dénes, Háromszékmegye árvaszéki ülnöke 54 éves, Sepsi-Szent-Györgyön. — Dr. Mosánszky Győző, ügyvéd és földbirtokos az eperjesi ág. ev. I. egyház volt felügyelője, 56 éves, Abbáziában, s Eperjesen temették el. — Baky István ügyvéd, a győri ügyvédi kamara elnöke, a győri

Jászai Mihály

Nassai farekas
hályhája

l

Voit Tál =

Régi magyar Otthonok
Bp. é. n. 260. l.

MÜNLÜNER ÖRSZÉGOS BIBLIOTHEK
218 · 21
Erk. 921 ev IX 30 Kö. K.

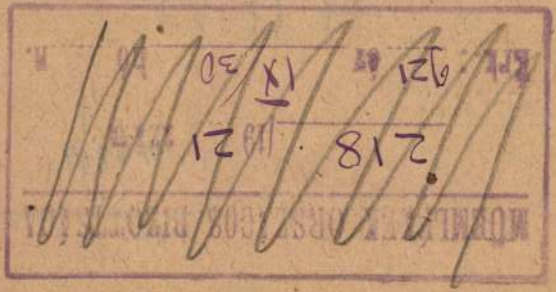

1443 nám

1921 jún.

A tekintetes

Műemlékek országos bizottságának

Budapest.

VI., Állatkert út 1 nám.

Van perenesém tisztelettel értesíteni, hogy a visegrádi

Fellegvár és Salamontorony [illegible] megbízott [illegible]

Jászay Pál, (sinat írónak életrajza. Szényegyvél.)

Rej és aczélmetszéssel foglalkozott, s hogy ezt művészetig vitte kitűnik a Csoma József gyűjteményében levő ozorá pohár metszvényeiből, mely két egymással vivó páriczelos lovagot ábrázol, a másik oldalon czímessel és versel és a felirattal: „Emlékül metszette Jászay Pál. 1829.

Dr Szendrei János. Archaeologiai sétak.
Pesti Napló. 1884. 206. sz.

Jószai Sándor

Vásárhelyen a Tornyai múzeumban megnyílt a Petőfi Művelődési Központ festő- és szobrászszakkörök kiállítása, melyen szerepelnek munkái, fafaragásai.

Fenyves F. Lajos: Amatőrök kiállítása a Tornyai múzeumban.

Csongrádmegyei Hírlap, 1975. máj. 14.

Pályázatok elbírálása

Gyulán a legközelebbi képviselő-testületi ülésre augusztus 30-án kerül sor. Az önkormányzati képviselők ekkor bírálják el három óvoda vezetői állására érkezett pályázatokat, meghallgatják a családsegítő központ, a területi gazdasági központ, a szociális foglalkoztató, a városban működő bölcsődék, a Gyula Kertészeti Kft., a közüzemi vállalat és a Várfürdő beszámolóját, valamint rendelettervezetet készítenek a városi kitüntetésekkel kapcsolatban.

Otthon ápolják őket

1990 és 1992 között csaknem megduplázódott a házi szociális gondozásban részesülők száma Battonyán. 1990-ben 34, 1991-ben 48, 1992-ben pedig már 61 idős személy igényelte ezt az ellátási formát. Ugyanebben az időszakban viszont 30-ról 23-ra csökkent az idősek klubjába járók száma.

Telefon 100 ezerért

A mezőhegyesi képviselő-testület döntése értelmében önálló telefonvonalhoz jut a családsegítő központ. A 100 ezer forintos beruházást a város idei tartalékalapjából finanszírozzák.

Ikonkiállítás a gyulai várexpon

A „bronzkorszaktól" a középkorig

A gyulai várexpo szervezői egy különleges képzőművészeti csemegét is kínálnak a közönségnek. Ez pedig nem más, mint a neves hódmezővásárhelyi ikonfestő, Jószai Sándor kiállítása, amely augusztus 18-ától látható a gyulai várban. A Németországból nemrégen hazatért alkotóval a napokban interjút készítettünk. Hogy hogyan kezdődött az eredetileg orvosi műszerész, porcelánfestő, szenvedélyes repülő és hajómodellező szerelme az ikonokkal, arra a következő választ kaptuk:

— Majdnem 30 éves voltam, amikor egyszercsak rácsodálkoztam a testeket alkotó formákra — mesélte a művész. — Rézdomborításokat kezdtem készíteni, de beláttam, ha tovább akarok lépni, akkor meg kell tanulnom rajzolni. Először Fodor József festőművész szakkörében próbálgattam a szárnyaimat, majd a mártélyi képzőművész telep hallgatója lettem, ahová 20 éven keresztül visszajártam. Lassanként áttértem a kerámiák készítésére. E korszakom legjelentősebb alkotása két kerámia csobogó. Az egyiket Esztergom főterén helyezték el, a másikat Vásárhelyen. A kutak érdekessége az akusztikus bordarendszer, amely felerősíti a csobogó víz hangját. A nyolcvanas évek végére szabadfoglalkozású iparművész lettem, és ezzel elindult számomra a bronzkorszak. S már-már majdnem eljegyeztem magam a bronzzal, amikor egy kedves ismerősöm, Jónás Ilona ikonfestő arra kért, faragjak neki fát az ikonjaihoz. Ajándékba festett ikont kaptam tőle. Sokáig nézegettem Ilona munkáját, miközben azon csodálkoztam, vajon mitől sugárzik úgy az ikon. Nekiültem, és megpróbáltam magam is egy ikont készíteni. Csak úgy hobbi jelleggel. Egy Mártélyról jól ismert barátom felfedezte a munkámat, s végül is általa került ki néhány ikonom Németországba egy kiállításra. Az ottaniak a következő évben már önálló kiállításra hívtak...

— De ide már magával vitt néhány kisplasztikát is...

— Így van. A kiállításnak nagy meglepetésemre hatalmas sajtóvisszhangja lett, még Helmuth Bremske, Németország egyik leghíresebb ikonszakértője is megnézte a munkáimat. Ennél is nagyobb meglepetést már csak az okozott számomra, hogy felkértek, legyek a Németországban működő Ikonbarátok Klubjának a tagja. Tudomásom szerint a klubban egyedül képviselem Magyarországot.

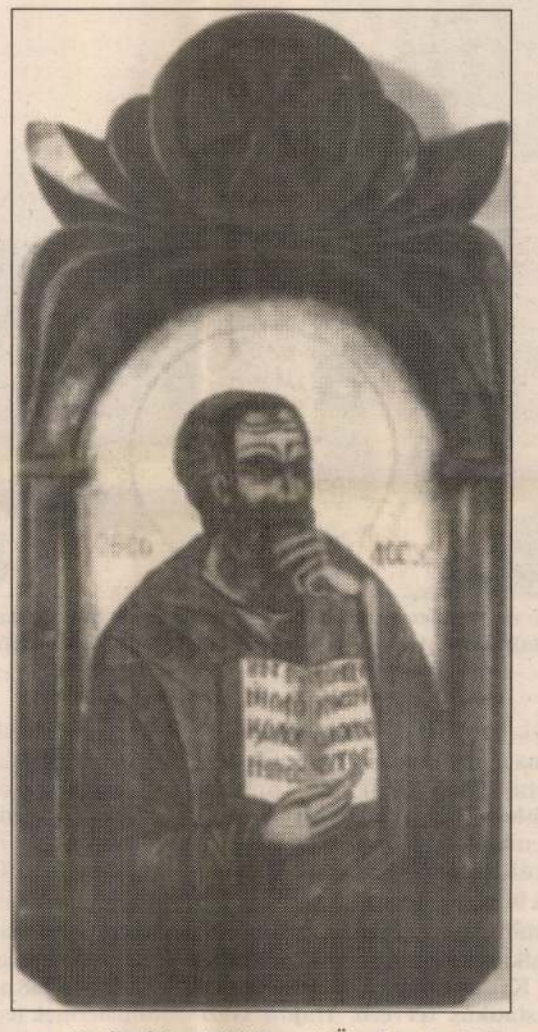

— Itt Gyulán mit láthatnak Öntől az érdeklődők?

— Több mint 20 ikont és csaknem 10 kispasztikát hoztam magammal. Az ikonok között néhány a kedvenc témakörömet, a Deesist, azaz a Könyörgést ábrázolja. Ebben, és általában az ikonfestészetben a hús-vér modellekről festő Andrej Rubjov orosz ikonfestőt tartom követendőnek. A kisplasztikáim főként az élet keletkezéséről szólnak. Ez az a téma, ami a mai napig is olyan csodálatos és megfejthetetlen előttem...

MAGYAR MÁRIA

A bratislavai péksüteménytől a napocai nyúlínyencig

Évszázadokra visszatekintő hagyomány, hogy a magyar nyelvben a használatos szavak száma folyamatosan gyarapszik. Ám könnyen meglehet, hogy a tradíció folytonosságában a közeljövőben törés következik be.

Északi szomszédaink ismét (1920. június 4-e óta vajon hányadik alkalommal) elrendelték a felvidéki magyar helységnévtáblák eltávolítását. Azért, hogy e lépés helytelenségét több nyugati lap is szóvá tette, a szlovák kormány Magyarországot vádolja. Valóban, a hiba bennünk keresendő; hisz egy hazai magyar könnyebben kiejti azt, hogy Dunaszerdahely, mint Dunajská Streda. Ezért elképzelem, amint a szlovák fél levélben kéri a magyar nyelvészeket, hogy a Kassa helyet rendeljék el Kosice használatát, Rimaszombat helyett a Rimavská Sobota-t, Párkány helyett a Stúrovo-t és így tovább, és így tovább. Hisz, ha ezt a kis nyelvtornát mi is rendszeresen elvégezzük, akkor a hatszázezres felvidéki magyarság is majdcsak beletörődik a szlovák törvény kínálta helységnévhasználatba.

Erdélyi „legendás barátunk", Gheorghe Funar, Mátyás király szülővárosának román elnevezéséből a Cluj szót kívánja törölni, hisz az magyarul Kolozsvárra fordítható.

Tehát északról is, keletről is mérsékelni kívánják szókészletünket. De mindezek mellett mindenki megnyugtatására közlöm, e rendelkezésekből eredően gazdagodni is fog nyelvünk. Például így lehet a pozsonyi kifliből bratislavai péksütemény, a kolozsvári káposztából pedig napocai nyúlínyenc.

MAGYARI BARNA

Ismét Sárréti Piknik

Ezúttal már harmadszor rendezik meg a Vésztő melletti mágori történelmi emlékhelyen augusztus 20-án a Sárréti Pikniket. A szervezők az idén is gazdag programot kínálnak a vendégeknek. A délelőtti gyermekműsor után folklóregyveleg következik, ennek részeként az erdélyi Kalotaszentkirályról érkezett együttes bemutatja lakodalmas műsorát. Kora délután kerül sorra a II. Sárréti Fúvósfesztivál, melynek fővédnöke és kedves vendége Balázs Árpád zeneszerző. Estefelé nosztalgiaösszeállítás alapozza meg a jó hangulatot a Staféta és a Jazz Mine együttessel, valamint Bródy Jánossal. Este a fiatalok kedvence, a Manhattan együttes ad koncertet, majd a tűzijáték után Dinnyés József jubileumi műsora következik. Az éjszaka folyamán még további öt rockzenekar gondoskodik a hallgatnivalóról, köztük az előző két piknik sikercsapata, az S-Modell is.

Gyula, 1993. augusztus 18–22.

VÁREXPO '93 PROGRAM

18-án, szerdán — A térség keresi jövőjét

10.00 Vásárnyitó és szemle
17.00 Jószai Sándor ikonkiállításának megnyitója a várkápolnában
18.00 Íjászat
19.00 Képzőművészeti kiállítás megnyitása
20.30 Az I. Országos Néptáncfesztivál 45. évfordulója alkalmából emlékműsor országunk neves együtteseinek közös fellépésével
22.00 Partnereink köszöntése! Fogadás a kiállítók részére a vár lovagtermében

19-én, csütörtökön — A vadászat, halászat, horgászat szakmai napja

10.00 Vadászkutya-bemutató
18.30 A nemzetközi táncfesztivál menettánca a várhoz
20.30 „Vendégségben otthon" táncgála a várszínpadon (belépőjegyes)

20-án, pénteken — István, a király — Az államalapítóra emlékezünk a magyar nemzet ünnepén

18.00 Íjászat
19.00 Ünnepi beszéd és néptáncbemutató
20.00 István, a király című film vetítése a tószínpadon
22.00 Tűzijáték — az Erkel Művelődési Ház és a VÁREXPO együttműködésében

21-én, szombaton — A környezetvédelem napja

15.00—17.00 Új technológiák a mezőgazdaságban, a vad- és halgazdaságban (szakmai tapasztalatcserék)
18.00 Tegyél a Földért! — Fórum a várszínpadon
20.00 Néptáncgála a várszínpadon (külföldi együttesek fellépése — belépőjegyes)
22.00 „Végvári party"

22-én, vasárnap — Hit, bizalom, együttműködés

(A közösségek napja: a vadász-, horgász-, környezetvédő társaságok, egyletek fórumai)
A Carat Consulting Club bemutatkozása
18.00 Cigány hagyományőrző együttesek bemutatója a tószínpadon
19.00 TOMBOL(A) VÁR! — zenés, műsoros vásárzáró és tombolasorsolás a várszínpadon
20.00 Táncház a tűz körül — búcsúest a vár előtt

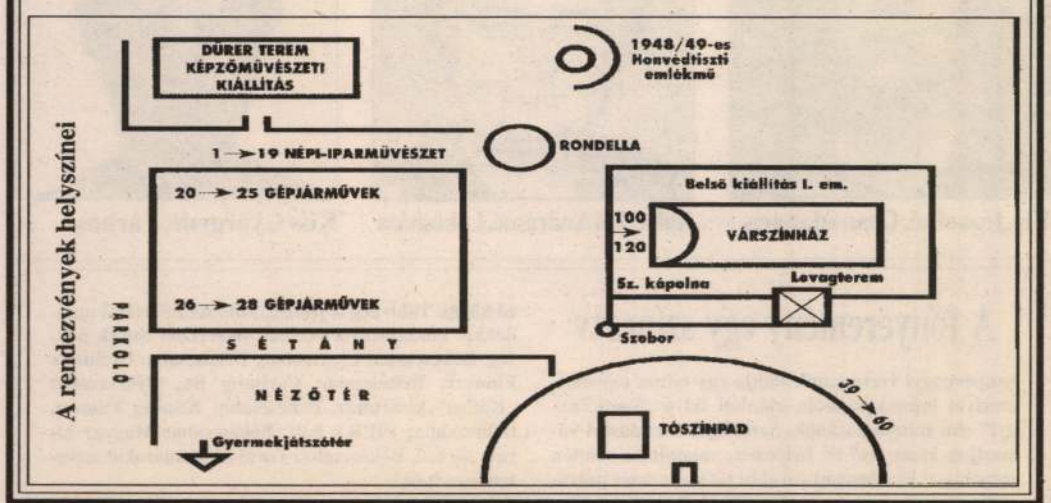

Vendégségben otthon

II. Minden Magyarok Táncfesztiváljának programja Gyulán

Augusztus 18., szerda

16.30: Szabó Iván szombrászművész táncos alkotásaiból rendezett kiállítás megnyitása az Erkel Ferenc Művelődési és Közösségi Házban
Megnyitja: Maácz László tánckritikus
20.30: 1948—1993: emlékműsor a tószínpadon az I. Országos Néptáncfesztivál 45. évfordulója alkalmából
Köszöntőt mond: dr. Kálmán Attila, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium politikai államtitkára.
A műsort összeállítja és vezeti: Vásárhelyi László.
Közreműködnek: Állami Népi Együttes, Balassi Táncegyüttes, Budapesti Táncegyüttes, Buzsáki Népiegyüttes, Honvéd Művészegyüttes, magyar népművészek, Körös Táncegyüttes.

Augusztus 19., csütörtök

9.00: Szakmai konferencia a magyar néptáncmozgalom múltjáról, a mai helyzetéről, a hogyan tovább kérdéseiről
Előadó: Maácz László tánckritikus
Helyszín: Erkel Ferenc Művelődési és Közösségi Ház
18.30: Táncos felvonulás a művelődési háztól a Kossuth Lajos utcán át a várig
20.30: Fesztiválbemutató I. a várszínpadon.
Közreműködnek: Beregszász TE (Kárpátalja), Csárdás TE (Kanada), Délibáb TE (Vajdaság), Hajós TE (Felvidék), Sepsiszentgyörgyi TE (Erdély), Körös Táncegyüttes (Gyula), Kishegyesi Gyermek TE (Vajdaság), Piroska TE (Finnország) és a hazai népművészek.

Augusztus 20., péntek

13.00: Fellépés a Szent István-napi ünnepség alkalmából a megye különböző településein (Csorvás, Mezőberény, Elek, Békés-Dánfok)
19.00: Szent István-napi ünnepség megnyitója
Ünnepi beszédet mond: Bánffy György
Közreműködnek: Rimavan TE (Szlovákia), Rishon le Zion TE (Izrael), Susai TE (Olaszország)
22.00: Tűzijáték
Filmvetítés: István, a király

Augusztus 21., szombat

11.45: Fellépés Sarkadon a Szent István-napi ünnepség alkalmából
20.30: Fesztiválbemutató II. a várszínpadon
Közreműködnek: Beregszász TE (Kárpátalja), Csárdás TE (Kanada), Délibáb TE (Vajdaság), Hajós TE (Felvidék), Sepsiszentgyörgyi TE (Erdély), Körös Táncegyüttes (Gyula), Kishegyesi Gyermek TE (Vajdaság), Piroska TE (Finnország), Rimavan TE (Szlovákia), Rishon le Zion TE (Izrael), Susai TE (Olaszország), Felsőőri TE (Ausztria)

Augusztus 22., vasárnap

10.30: Koszorúzás az Erkel-szobornál
11.00: Istentisztelet a belvárosi katolikus és református templomban
13.00: Piknik a Tanyamúzeumnál (Molnár Dixiland)
20.00: Táncház, tábortűz — búcsúest a vár előtt

Pályakezdő munkanélkülieket segítő program

A nyári idény ellenére csaknem 900 állásajánlat érkezett a fiataloknak a munkaadók körében végzett tájékoztatási akció nyomán. Amennyiben a kért támogatást megkapják, megoldódik a közhasznú munkavégzéssel összekapcsolt átképzés, továbbképzés finanszírozása. A júliusban regisztrált 31 ezer pályakezdővel együtt július végén már 71 ezer pályakezdő munkanélkülit tartottak nyilván a munkaügyi központok.

Adóbehajtás kényszerintézkedésekkel

Az adóhatóság az év első hat hónapjában 19,7 milliárd forinttal gyarapította a költségvetés bevételeit a kényszerítő intézkedések révén beszedett adókkal. A beszedett összegek legnagyobb része a csőd-, felszámolási- és végrehajtási eljárásokhoz kapcsolódott. Az adóhatóság az idén 300 felszámolási eljárást kezdeményezett. A végrehajtók az első félévben 9,8 milliárd forint adótartozást szedtek be. Jelenleg a korábbi évekről áthúzódott ügyekkel együtt több mint 24 ezer végrehajtás van folyamatban.

Újkígyós új kincse

A falusi környezetbe egy ilyen nagyméretű épületet úgy tudtak harmonikusan beilleszteni, hogy a főbejáratot és az oldalablakokat egyedi módon alakították ki, a bejárati rész pedig nagy hangsúlyt kapott

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

A száraz tény mindössze annyi, hogy Újkígyóson elkészült a Petőfi úti általános iskola tornaterme, amelynek ünnepélyes megnyitójára a héten, augusztus 20-án kerül sor. Ám jóval többről van szó, mint egy új iskolai létesítményről: az egész települést szolgáló, a falu arculatát továbbformáló közcélú épületről, amely állandó színtere lehet a sport mellett a kulturális életnek, a szórakozásnak is. A békéscsabai sportcsarnok után ez a megye második legnagyobb ilyen jellegű, nemzetközi mérkőzések lebonyolítására is alkalmas létesítménye. Az épület terveit a BAGE Rt. tervezői, Kvasz György vezető építésztervező, dr. Bánszky József statikus tervező, Hajdú Géza épületgépész tervező és Fekete Ferenc elektromos tervező készítették, az építkezés felelős műszaki vezetője pedig Gál István építész, a kígyósi polgármesteri hivatal szakembere.

Mielőtt arról szólnánk, hogy mekkora és mibe került ez a tornacsarnok, külön érdemes megemlíteni a polgármesteri hivatal követésre méltó döntését, amelynek alapján helybeli munkanélküli szakembereket vettek fel az építkezésre. Ez — túl az átmeneti munkalehetőségen — több, mint tízmillió forintos megtakarítást is eredményezett. Gál István, Kvasz György és dr. Bánszky József, akiket a hét elején kértünk az avatandó létesítmény bemutatására, elmondták még, hogy a kivitelezési munkák 1992 februárjában kezdődtek, a tornaterem bruttó 47 millió forintba került, ebből 10,4 millió forint az állami céltámogatás, a többit az önkormányzat teremtette elő. Az épület hasznos alapterülete 1 468 négyzetméter. A tornatermek tervezésére „specializálódott" szakemberek már újabb feladatokra készülnek: terveik alapján épül majd hasonló létesítmény Szabadkígyóson, Muronyban, és pályázatot nyújtottak be a leendő gyulai tornateremre is, amelynek első üteme a számításaik szerint mintegy 60 millió forintból megépíthető.

(TÓTH)

Visszhang

A rendőr, meg az újságíró és a felesége

„Egy román szenátor, a feleségem meg a rendőrök" felcímmel „Ellenérzés, közúton" címmel bizonytalan műfajú (glossza?, nyílt levél?, feljelentés?) jelent meg a Békés Megyei Hírlap július 28-ai számában Ménesi György újságíró aláírásával. A szerző a feleségével szembeni rendőri intézkedésről ír, összefüggésbe hozva azt saját b-i képviselő-testületi tagságával és a román szenátor sajtóból ismert állításaival.

Tisztelet Ménesi Úr!

Elképzelhető, hogy Önök nem a „legszerencsésebb" rendőri intézkedéssel kerültek szembe. Előfordulhat, hogy kollégáink tévedtek (tényleg lehet ott előzni, igaz, irányjelezni kell...). A rendőri tévedés az eljárás során kiküszöbölhető, hiszen a helyszíni bírság kifizetésének a megtagadása (a szabálysértés elkövetésének vitatása, tagadása) esetén a rendőr köteles feljelentést tenni. A szabálysértési eljárásban dől el, jogos volt-e az intézkedés alá vont ellenvéleménye. Ez az eljárás törvényes útja, itt érvényesül a jogorvoslat az esetleges tévedés rendőri megítéléssel szemben. Hasonló eset megtörténhet mindenkivel, aki közlekedik. Az Önök esete és a többi polgáré között „csak" annyi a különbség, hogy nem mindenkinek adatik meg saját története közhírré tételének a lehetősége. Ehhez például újságírónak kell lenni.

Mindemellett kétlem, hogy szakmája tisztessége, újságírói hivatása megengedi embertársai (még ha rendőrök is) nagy nyilvánosság előtti „Nyakigláb" -nak, „Ford-boyok" -nak, „szerencsétlenkedő, magával mit kezdeni nem tudó" stb. kitételekkel illetése.

A „szerencsétlenkedő" kifejezés más vonatkozásban is felmerülhetett az adott szituációban. Gondoljon csak arra, hogy gépkocsija irányelző készülékét a rendőri felszólításra csak feleségével közösen tudták működésbe hozni annak ellenére, hogy üzemképes volt. Gondolom, a kocsit a megállításig a felesége önállóan vezette és az indexet sem Ön kezelte helyette.

Ami pedig a „szenátorságot" illeti, mi köszönettel veszünk minden támogatást, így e b-i önkormányzatét is, melyet Ön is megszavazott. Reméljük azonban, és az Ön cikkéig ennek az ellenkezőjét senki sem mondta, nem azért szavazták meg, hogy a „szenátorokkal" és feleségeikkel szemben a jövőben ne intézkedjünk.

Az is lehet, hogy az írást irodalmi munkának szánta és választ sem várt tőlem. Ennek ellentmond a jól beazonosítható helyszín, időpont, szereplők megjelölése. Ha mégis így lenne, tekintse tárgytalannak a fenti válaszomat és írásával kapcsolatos olvasói véleménynek az alábbi Petőfi Sándortól vett idézetet:

„Ha nem tudsz mást, mint eldalolni
Saját fájdalmad, s örömed:
Nincs rád szükséges a világnak,
S ezért a szent fát félretedd."

DR. GÁSPÁR LAJOS R. ŐRNAGY, KAPITÁNYSÁGVEZETŐ

Szupernagyik kerestetnek

Folytatjuk a fényképek közlését. Minden jelöltnek van esélye: az első tíz, legtöbb szavazatot kapott nagymama mellett további tíz, sorsolás útján kiválasztott nagyi kapja meg a szupernagyi címet, hozzá szupernagyihoz illő jutalmat és lehetőséget a lapban való bemutatkozásra. A szavazás módja: a lapból kivágott, a nevet is tartalmazó képet levelezőlapra ragasztva vagy borítékba téve be kell küldeni szerkesztőségünk címére. A szavazatokat legkésőbb a megjelenést követő hetedik napon, tehát egy héten belül adják postára. A sorsoláson mindenki részt vesz, aki legalább egy szavazatot kapott. Kérjük, ne feledjék el feltüntetni nevüket a borítékon, levelezőlapon, mert a szavazatot beküldők között is jutalmat sorsolunk ki.

Ajánló sorok

Kardos Ferencné fényképét e sorok kíséretében küldte be unokája, Kardos Gergő: „Az én mamám a legszuperebb mami, mert ő főzi a legfinomabb húslevest, ő visz engem a strandra és ő süti a legjobb tortát a születés- és névnapomra. Ővele szoktunk kirándulni, van, amikor egész napos túrákat szervezünk."

Patai Gyuláné jelölését röviden indokolták: „A mi nagyink képességeit nem lehet szavakkal leírni és elmondani. Egyszerűen ő a legjobb és a legdrágább!"

Papp Erika is velősen fogalmazott abban a levélben, amely mellé nagymamája, **Garzó Jánosné** fényképét csatolta: „Nagyi tudja a legfinomabb lekváros buktát készíteni és nagyon tud énekelni."

Kónya Mihályné fényképét Gyulán élő lánya, Somogyi Zoltánné küldte be: „Úgy érzem, felesleges indokokat felsorolni. Talán csak annyit, hogy csak bízni tudok benne, hogy nagymamaként annyi energia, lendület és segíteni akarás lesz bennem, mint amennyi neki van. A kisfiam még csak 3 éves múlt. Egy kicsit a nevében írom e sorokat. Hiszem, hogy ezen a vetélkedésen nem a helyezés lesz az igazi érték egyetlen nagymamának sem, hanem az a megnyugvás és öröm, hogy gondolnak rájuk."

Kéringer Szilvia és öccse, Kéringer József ajánlotta figyelmünkbe nagymamájukat, **Sajcz Mihályné**: „Nagyon szeretjük, mert ő a legkedvesebb és a legjobb nagymama a világon. Talpraesett és nagyon tiszta. Ő tud a legjobb szilvásgombócot főzni és nagyon finom süteményt sütni."

Mórocz Ildikó, Anikó, László és Ágika, összesen tehát négy gyerek küldte be **Kiszely Margit** régi, személyi igazolvány képét: „Szerintünk Csanádapáca legszuperebb »nagyija« Kiszely Margit. 87 éves, abban különbözik mindenkitől, hogy sosem volt férjnél és rengeteg szeretet lakozik benne. Szülei nk 15 éve hozzá költöztek. Mióta megszülettünk nevel, tanít, mesél nekünk és nagyon szeret mindannyiunkat. Pedagógus volt, 36 évig tanított. Tanítványai szeretettel gondolnak rá, felkeresik őt. Sorolhatnánk tovább, a lényeg az, hogy sosem volt gyermeke, mégis elfogadott bennünket unokáinak."

„A mi nagymamánknak hat unokája van. Mindannyian nagyon szeretjük, ő tudja a legszuperebb tótkalácsot, kőtt rétest és más finom süteményt sütni. Nagyon finom a túrós derelyéje is, de azért a töltött káposztája se mindennapi. Ha nála vagyunk, nem tudunk olyat kérni, amit ne teljesítene." — írják **Víg Józsefnéről** unokái, Rajki Mariann és Ibolya.

Szaitz Éva és még négy unoka jegyezte azt a levelet, amely **Kalóczkai Andrásné** fényképét „kísérte" szerkesztőségünkbe: „A mi szupernagyink 59 éves és öt unokája van. Mindegyikkel igazságos. Mindig a legfinomabbakat süti, főzi nekünk. Soha nem fáradt ha rólunk van szó, mindig vigyáz ránk, segít nekünk. Rá állandóan számíthatunk. A legfinomabb csirkepaprikást főzi."

A **Kiss Györgynét** ajánló levelet unokája, Szűcs Pisti nevében írták alá: „Ő igazán szupermami. Bármilyen fontos dolga van, mindig félre rakja ha rólam van szó és csak velem foglalkozik. Ízletes süteményeiben verhetetlen."

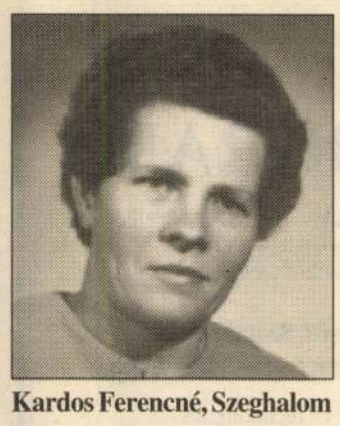

Kardos Ferencné, Szeghalom

Patai Gyuláné, Szeghalom

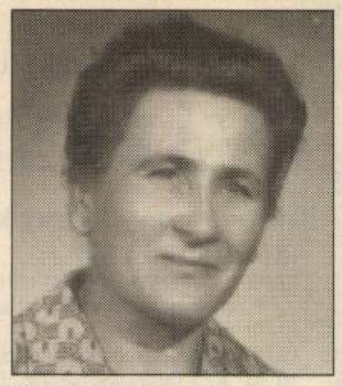

Garzó Jánosné, Szeghalom

Kónya Mihályné, Szeghalom

Sajcz Mihályné, Almáskamarás

Kiszely Margit, Csanádapáca

Víg Józsefné, Csanádapáca

Kalóczkai Andrásné, Lökösháza

Kiss Györgyné, Tarhos

A főnyeremény egy színes tv

Szupernagyi versenyünk fődíja egy színes televízió, amelyet lapunk kiadója ajánlott fel a „Szupernagyi" cím tulajdonosának. Személyét sorsolással választjuk ki az első tíz helyezett, valamint a szintén sorsolással kiválasztott további tíz szerencsés pályázó közül. Több cég is jelezte, különböző értékű ajándékkal hozzájárul a verseny sikeréhez: Burek pékség, Békéscsaba; Elektroház, Békéscsaba, Exclusive Flowers, Békéscsaba; Farbung Bt., Békéscsaba; „Katica" kisáruház, Békéscsaba; Kunság Füszért, Békéscsaba; PIÉRT bolt, Békéscsaba; Magyar király söröző, Békéscsaba. További ajánlatokat szívesen fogadunk!

Jászapáti Lőšök

Szobra

kepe repr –

Nemz. Ly S. Jász.

2. l –

810

III

780 (3623).

810 (44).

809.

1905.

onál erettünk.

L-térdre erepzkedett

okló ~~lán lévő~~ aggastyánt ábrázol, kit az elhívott ~~a mellette ál-~~
elesége reá borultan zokog, ~~és~~ egy
~~háttérben látható~~ a Szüzanyához
kodik. Balról, részben félrevont,

5 cm. 183 x 159
20578 sz. leírattal ~~1000~~ 150 K-án.

Al. 581.

303

Holics, um 1770.

ánsz, gerezdes testén szines virágok (kissé javitott). —
e, gerippt, mit Blumendekor. Holics, um 1765.

ánsz, hengeres testén kékszalagos keret. Holics, 1790 k.
90.

peremén piros rokokódiszitès; közepén szinesen, földön ülő
ye HP. Holics, 1765 k. — Teller, Fayence, an der Rand-

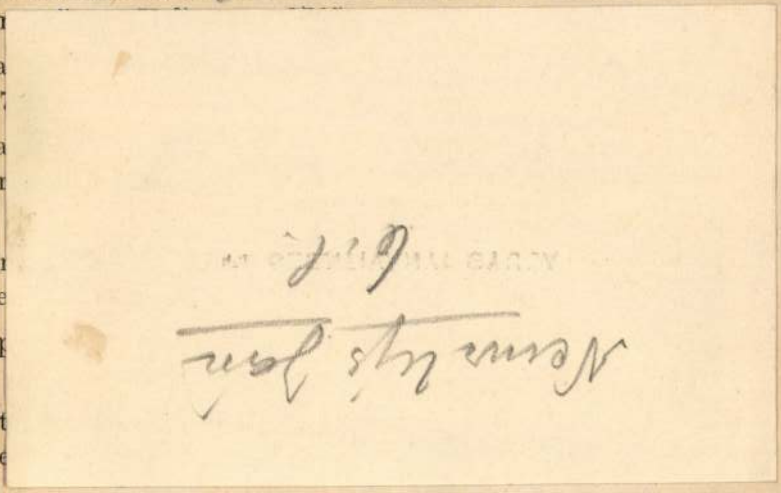

1194. TALPAS TÁL, ovális, köszörült üveg kosa
porcellán talapzaton álló két bronzszinü p
szak, 1800 k. — Aufsatz, die ovale geschliff
atiden aus Porzellan. Wien, Periode Sorg

…rcellán. Az aljon domboru és szines füzéres és kartusos
…ines bibliai jelenetek. (Lanna-gyüjtemény, 2562. sz.) Capo.
… Schüssel mit Untersatz, Porzellan, mit reliefierte Scenen.

…kék alapon sárgás virág, Koppenhága (Bing et Gröndal)
…schlanker Form, mit Blumendekor. Kopenhagen, modern.

…, tojásdad testén lovasok, kék szinben. Japán, XIX. sz.
…an, auf der Wandung Reiterfiguren in Blau. Japan, XIX.

tessel. Francia (Paris), 1820 k. — Teekanne mit Blumendekor. Französisch (Paris), um

1160. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, fén Francia (Páris), 1830 k. — Becher mit Unter Französisch (Paris), um 1830.

1161. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, aranyfüzérekke — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit G

1162. ÁLLÓ ÓRA, porcellán, ibolyapiros alapon madár és virág. Francia, 1850 k. — Stutzuh farbig. Französisch, um 1850.

1163. KANDALLÓKÉSZLET, egy óra és két kar Francia, XIX. sz. — Kamingarnitur, eine U XIX. Jh.

1164. JARDINIÈRE, porcellán, ovális alak, virág gyel. XIX. sz. — Jardinière. Porzellan, ova sisch. Sèvres-Marke, XIX. Jh.

1165. HÁROM JÁTSZÓ KINAI GYERMEK K tagozott barokk bronzfoglalatban. Az ovális ben, előtte kékruhás álló fiu, felemelt jobb sárgadinnyegerezdet eszik. Jegye D. V. ib M = 30 cm. — Drei Chinesenkinder mit Kor Mennacy-Villeroy. M. XVIII. Jh.

MDK

Jászay Gábor

Vendégségben. Jászay Gabor olajf.Repr.

Ösz a művészetben. Bpest, 1941.

Mikszáth Kálmán

Pályázott a Ferenc József
jubileumi alapítványra

M. 932. X. 8.

ózpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
ózpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Müvészettörténeti Dokumentációs

sel, Fayence, mit Blumendekor.

1212. KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, faj
Kaffeekanne mit Deckel, Fayenc

1213. TALPAS TÉGELY, fedővel, faj
Tiegel, Fayence, Holics, um 17

1214. TÁNYÉR, fajánsz, zölddel szegett
férfialak, balkezében égő sziv. Jeg
fläche Rokokodekor, im Mittel M

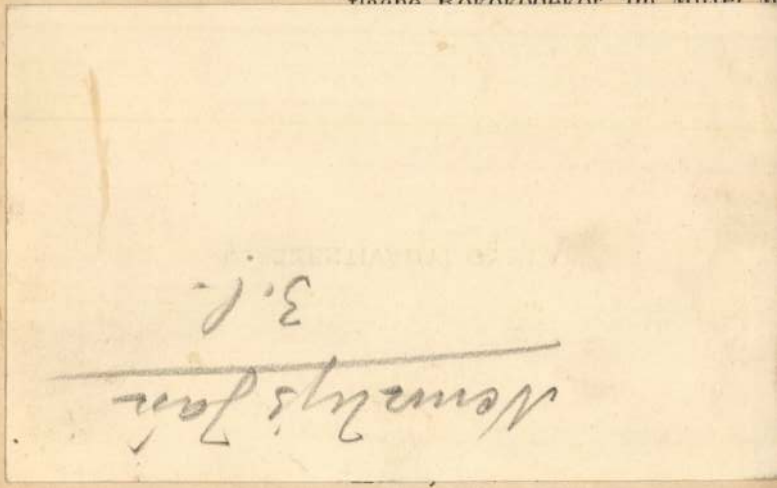

rát bronzba foglalt mandula alaku aranyozott
orcellán kariatida tartja. Bécs, Sorgenthal-kor-
ene Glasschüssel halten zwei bronzefarbene Kari-
enthal, um 1800.

Jászapáti templom

Vándorfy János:

Jászapáthi czéhházának multja és jelene. Bp 1895

Gent (2278)

MŰEMLÉKEK ORSZ
257
1940. év

Jāszapati
(Szolnok vm)
Városháza 279. l.

Zádor - Rados

17

Olasz barokkfestő: Sz. Zörinc a rostélyon. Grisaille, Vászon, olaj, 108 × 58 cm.

Szómában vére.

Maszlaghy II. 140. szám.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Uj Magyar Sion, VII–1876, 341.

Jászapáti templom

Dedek Crescens Lajos

Vándorfy János:
Jász-Apáthi város
egyházának multja
és jelene. Századok
1895. 958. l.

Könyvism.

H

A

E 5 / MAI 1941

FRANZ EHER NACHF.

THIERSCHSTRASSE 11–17

Jászapáti könyvtár

Vándorfy János: Jász-apáthi egyházának
multja és jelene.

o, K, L, Budapest, 1895.

Jászai Tamás

festő

1507 ben Kassán polgár jogot nyert. Jászai Tamás az 1515-1530. években több izben mint jótálló szerepel a polgári jog elnyerésekor és 1520-1535 ig a városi közgyűlésnek tagja. 1530-ban a kereskedő ~~[illegible]~~ céhbe lép s „handwerkjét" abba kell hagyná. 1516-ban segédje György, a Lossonczyak házi orvosától, Bezdédi Miklós-tól munkabér fejében jogtalanul pénzt vett fel. Ugyanennek a Györgynek Simon mesterrel is volt ügyes bajos dolga, a miért a városból távozni kellett. s 1521-ben Eperjesről kéri meg a tanácsot, hogy Kassára vissza mehessen.

K: 272. l

Jászai Tamás

kassai festő

1507 – 1553

l.

Szabómagyfest.

79. l.

Jászai Tamás

festő XVI. sz

l. Kassa

Arch. Ért.

1904. 272. l.

több helyen

-

észitett közcsó és összekötőcső

től:

szekötőcső	összesen
8.126.63	171.833.84
4.736.18	2o2.214.o5
1.918.78	3o1.4o5.51
8.292.84	3o3.o18.88
9.599.31	264.324.64

Előirányzat	Zárószámadás szerint
8o.ooo.- P	3o9.o18.o3 P

Jászai Tamás

Művészet 1909

254

III.

40. Pergamen oklovél.

Jászai Tamás

Művészet 1909. 254

Jászai Tamás képiró 15o7-1553

Kenény Lajos: A kassai képirócéh. Művészet, 19o9, 254 l.

Jászai Zoltán, épített.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **Jászai Zoltán** okl. építészmérnök, a Posta Központi Beruházási Iroda osztályvezetője, 1980. augusztus 26-án, életének 58. évében váratlanul elhunyt. Jászai Zoltánt a POSTABER saját halottjának tekinti. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1980. szeptember 12-én fél 12 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Posta Központi Beruházási Iroda szakmai és pártvezetése.

– : Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 6.

Jószay Zsolt

a salgótarjáni Kórházi Galéria két éves múltra tekinthet vissza. Jelenleg a Szolnoki Műhely két pályakezdője: Jószay Zsolt és Litke Gábor állítki.

(M): Kórházgaléria.
Magyar Ifjúság, 1977. júl. 29:

Yárnay Zsolt

Törökszentmiklóson vasárnap megnyílt a „Szolnoki Műhely" nevű amatőr képzőművészeti csoport kiállítása, melyen szerepelnek „Folyamat" c. negatív gipsz lenyomata és „Kis torzó" c. munkája. (említve)

-ti-: a „Szolnoki Műhely" kiállítása.

Szolnok Megyei Néplap, 1976. dec. 21.

Jászalsószentgyörgyi
rk. templom

barok
képe repr.
Nemz. Kj. 5 Jász
12. l.

ęskája, biscuit. Jelezve F. C. Bécs, 1856. — Fr. v.
56.

EARE ÉS EGY FÉRFI mellszobrocskája, biscuit. Bécs,
hakespeare und eine Männerbüste. Wien, 1849—1851.

EER mellszobrocskája, biscuit. Bécs, 1851. — Mozart,
. Wien, 1851.

cuit. Jelezve CF. Bécs, 1858. — Männerbüste, Biskuit.

rocskája. Jelezve CF 1856. Bécs, 1857. — Büste Frl.L.

t mellszobrocska. Bécs,1860. — Büste der Königin Eli-

lkénével préselt ezüst keretben. Osztrák. XIX. sz. —

903. KÁVÉFŐZŐ, porcellán, bástyaidomu, bar
csorba.) Bécs, 1826. — Rechaud Porzell

904. TÖRÖK IJJAS AMORETT, szines porce
1765 k. — Amorett als türkischer Boge

905. NAGY KANNA, porcellán, arany peremd
hasadt.) Bécs, 1755 k. — Grosse Kanne

906. ÁLLÓ GAVALLÉR, háromszögü kalap
mintázójegy. Bécs, 1755. k. — Kavalier
um 1755.

907. NAGY KANNA FEDŐVEL, porcellán,
tésü római harcos lovon. Bécs, 1812. —
seite Grisaillemalerei. Wien, 1812.

908. FIUCSKA MADÁRRAL, szines porcellá
Knabe mit Vogel, farbige Porzellanfigur.

909. KÉT TÁNYÉR, porcellán, közepén szines
1780 k. — Zwei Teller, Porzellan, im Mit

910. FURULYÁZÓ PÁSZTORFIU, fehér por
jezgyel. Bécs, 1765 k. — Flötenspielend
1765.

911. CINTÁNYÉROS, a bányászzenekarból, s
1755 k. — Bergmann als Musikant. Fa
um 1775.

912. BÁNYÁSZ ÉRCEKKEL, szines porcell
Bergmann, farbige Porzellanfigur. Wien,

913. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, reliefarany

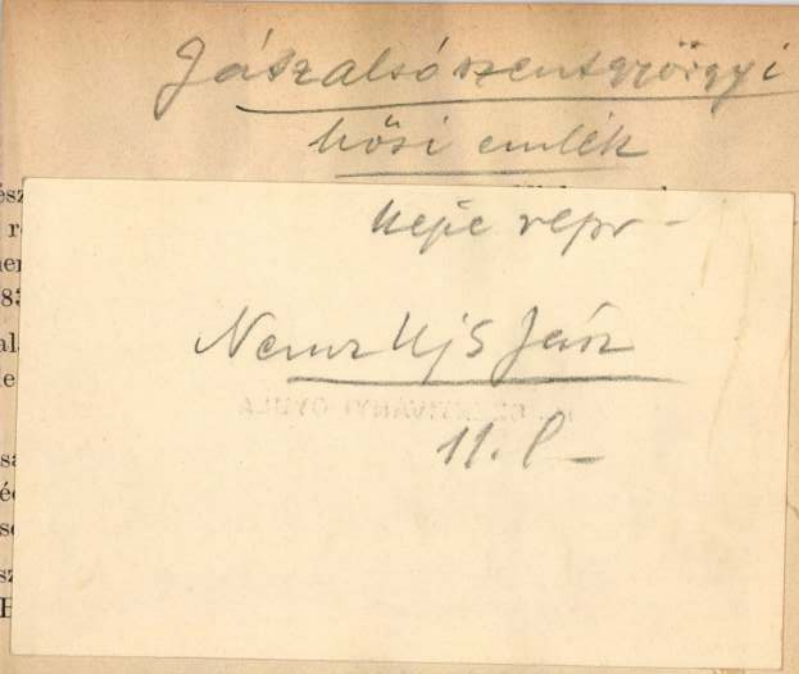

L, porcellán, arany alapon szines árvácskakoszoruval.
t Untertasse, Porzellan, auf Goldfond Stiefmütterchen-

e márványos felülettel, arany lambrequines peremdisszel.
sse, Porzellan, marmoriert mit Lambrequindekor. Wien,

alap, karcolt rajzu arany lambrequin-disszel. Bécs, 1809
Porzellan, mit radiertem Golddekor. Wien, 1809—1817.

peremmel, testén kék alapon szines virágkoszoru. Bécs,
mit Blumenkranz auf Blau. Wien, 1822.

rocska. Zöld márványos szabálytalan talapzaton, rokokó-
ya előtt a festőművész, lábainál majom ül palettával.
Malerei, farbige Porzellanfigur. Wien, um 1755.

872. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék alap, le
fán madárcsapda két madárral. Bécs, 181
Fond, auf der Stirnseite Grisaillebild. Wien,

873. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöld alap, leve
L'attendre (Várakozás.) nőalakjával. Bécs,
Grisaillemalerei. Wien, 1822.

874. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, sötétvörös ala
a b c, az aljon „*Azok köszt az én nevemet is ta*
tasse, Porzellan, auf rotem Fond a b c, mit Au

875. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék alap, re
rózsacsokor. Bécs, 1802. — Schale mit Unt
der Stirnseite Rosenbukett. Wien, 1802.

876. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, arany arabes
jelenet: Páris itélete. Sorgenthal-korszak. B
mit Goldarabesken und Scene. Wien, 1804.

877. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros peremén
az Am Hof-térről. Bécs, 1811. — Schale m
1811.

878. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, testén Leitne
festésü szárnyas fejek és arabeszk-disz, Sc
Untertasse, Porzellan auf leitnerblauem
1798—99.

879. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, reliefarany di
szines kép Corigliano hegyei és a város
Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Gold
thal. Wien, 1800.

Jászalsószentgyörgyi
rk. templom belsejé
XVI. Lajos stil.
Kepe repr.
Nemz Ujs. Jász
11. l.

845. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, teljes
Bécs, 1809. — Becher mit Untertasse, Porzel
1809.

846. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, hatty
tan szinesen rózsák és nefelejtsek. Bécs, 18
Henkel schwanenförmig, mit Streublumen a

847. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, karcolt rajzu a
— Schale mit Untertasse, Porzellan, der F
Wien, 1816.

848. ÖBLÖS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, testén
Spűlkumme, mit Untersatz, Porzellan, mit

849. NAGY CSÉSZE ALJJAL, porcellán, karco
István templom, az alján Bécs látképe a Belv
mit Untertasse, Porzellan, [illegible]

vébarna alap, arany peremmel, a csészén elől kerek mé-
823. — Schale mit Untertasse, Porzellan, auf der Stirn-
n, 1823.

csészén felnyuló delfines fül, oldalán arany alapon két
irágokkal, arany rozettákkal. Bécs, 1808. — Schale mit
nd Medaillon mit Blumendekor und Goldrosetten. Wien

rancsvörös alapon karcolt arany disszel és szines virág-
mit Untertasse, Porzellan, mit Goldradierung und Blu-

cellán, az edény kúpos, két kengyeles füllel, aranyozott
etelő puttókkal (-ősz) (120), az alj peremén arató puttók
1803—4. — Gefäss mit Fuss und Untersatz, Porzellan,
n die Leibung Fries. Periode Sorgenthal. Wien, 1803—4.

ZLET, porcellán, két kanna fedővel, cukortartó fedővel
ék alapon gazdag sávos és leveles reliefarany diszitéssel.
3. — Kaffeeservice für zwei Personen; zwei Kannen mit
zwei Schalen mit Untertassen. Auf blauem Fond Gold-
Wien, 1802—3.

tszórt virágokkal: Wandle auf Rosen- und Vergissmein-
Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Streublumen u.

isaillefestéssel, az alján felhők közt a nap, a csészén a hold
mit Untertasse, Porzellan, mit Grisaillemalerei. Wien, 1813.

l'Amitié és *la Constance* grisaille-festésü alakjaival. Bécs.
Porzellan, mit Figuren in Grisaillemalerei. Wien, 1810.

Jászalsószentgyörgyi
templom

Lippay L.

Jászalsószentgyörgy köz-
ség történeti vázlata
és templomának száza-
dos évfordulója.

Petrik 1886–1900.

Jószay Gábor

1921/22 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

96 C.

Jászay Gábor

Portrait, oliff-

Nemzeti Szalon

M. Arckép-festők Társasága
repr. kiáll. kat.
1935. okt. 5-20.

Jászay Gábor

festő

1917–1920

Éimisk 1930. 84. l.

4066. J

Sz. Utrechtben 1636-ban.

Halcsendélet.

A garmadába rakott h
sík vidék előterében jobbról s
féle varsák, kosarak és háló
szélmalom és jobbról korcsm
czímere egy fehér hattyú,
szekér és néhány beszélgető
csolnak köt ki, a melyben h
Az utóbbihoz czölöpön nyug
asszony halad a közeli tem
lalja el, mely fölött az égbolt
»*J. A. Gillig 1665.*«.

Vászon, méretei 67·6 : 8
2500 K. — Dr. Stern Ármin
(250–911). — Az adományt
terjesztésre elfogadta az 1911 á
(839–911). — Bejelentetett 1

111

Aj. 1911.
Dr. Stern

Fászay Ignác M.D.K.

(beregszászi) építőmester és Tvaroska Mihály (beregszászi) vállalkozó nyertmegbízást a beregvármegyei szérháznak Beregszászon való felépítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.

jun. 18. sz. 2. old.

Jászay István

100 K a debreceni ker. és ipar kamarától

Értesítő 1903/4.

33. l.

Szentlélekről és Szent-Mihályról n.
Városi Plébániahivataltól.
Sopron, Szentlélek-u. 2.
Telefon 13.

SOPRON
936-JUN.26-N 11
3

661 /1936. szám.

A Müemlékek Országos Bizottsága

Tek. E l n ö k s é g é n e k ,

B U D A P E S T

IX. Rákos utca 10 sz.

Jászai István

butorterező

1901 – 1903.

Éinisk 1930. 84. l.

Clere

4067. Marten van (Cleef)
Sz. Antwerpenben 1527-be

A szent család.

Egy hollandi lakás b
ról ül a Madonna a mezt
nek lábainál kosár van feh
látható étellel, a melyet b
szelő és beretvált arczu i
ember és egy hátranéző ifjú
ka megy és a melyen innen
ról pedig egy asszony besz
közben az ajtóra támaszkodi
Lerélyen az [redacted] várakozó és
kandalló felett a gyertyata
hosszú virstli-füzért és k
ken kivül egy szemezgető je

Fa, méretei 40.5:36.
-- Dr. Stern Ármin ajándéka
mányt az 1911 május 10-iki
az 1911 szeptember 8-iki 5
jelentette 1912 marc
Sz
Á

Jászay István

lakásberendező

Végbiz. elégséges eredm.

Értimisk 1903/4

35. l

MDK

371. Jászay Jenö, ép.

Szül.: Pusztahedze. Okl.kelte: 1906. Sz.: 3656.
1880.
A m.kir.József müegyetemen oklevelet, absolutoriumot vagy oklevélhonositást nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

EP-IP - EPÍ-MÜVÉSZET.1931.márc.1. 41.l.

Jászay Jenő
épitész

kül. Pusztahedze 1880
okl. mérnök 1906

Névjegyz. Műegyetem 10 l.

Fárai Iolán
iparművész

Iparművészeti Társulat kiállítása. Iparművészeti Museumban – kalotaszegi, mezőkövesdi, tunyogi stb. stílusu textiltervezetével szerepel.

Petti Hirlan
1929 VII. 14

Jászay Jolán

— **Magyar iparművészeti kiállítás Londonban.** *Rubidó Zichy* Iván báró londoni m. kir. követ nagy és előkelő közönség jelenlétében nyitotta meg a londoni Gieves Art Galleryben *Jászay* Jolán iparművészeti kiállítását. A gyönyörű kézimunkák 300 magyar asszony keze munkája és a faragványok nagy érdeklődést keltettek az angol közönség körében. Különösen a magyar babák és a himzett ködmönök váltak roppant népszerűvé. Az igen gazdag anyag hatásos elrendezése és az ízléses meghivók rajzolása *Ripszám* Henrik Londonban élő magyar festőművész érdeme. A kiállitás két hétig lesz nyitva és tekintettel a már megindult karácsonyi vásárra, remélhető, hogy az erkölcsi siker mellett az anyagi sem fog elmaradni.

N. M. 929. ×1.30.

~~Pólya Tibor~~

JÁSZAY *József*, festő, * 1869. Budapesten tanult; 1901—5. a Benczúr-mesteriskola tagja volt. Életképeivel (Ös vadász, Hiúság, Egy régi dal stb.) 1894 óta szerepelt a Műcsarnok és a Nemzeti Szalón tárlatain.

E-G. I. 511 l.

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

706. Knezics Károly.

látható, kissé fordult

Mellig, jobbra ~~[illegible]~~ [illegible]ellét
haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla
nek ~~zsinórzott és~~ gallérja paszománt, zsinór

Vászon, méretei 69: 55 cm.
Az 1848/9-iki szabadságharc
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

904: v. 4.

Jászay József

wód

Paur Géza

A téli kiállítás a Műcsarnokban.

Vas. Ujs. 1899. 890. l

Tászay József festő

1903-ban lakott: Bajza u. 23.

A képz. társ. 1903. tavaszi vernszetk. Kiállításán:

A hiuság. Olajf. (608 sz)

Kiáll cat.

A hajózás alig méri fel;
Mégis roppant, mérhetetlen hátán
Nincsen tíz boldog számára hely.

Szíved szentélyébe vond magad hát,
Az életnek tolongásibul:
Álomhonban van csupán szabadság
És a Szép csak a dalban virul.

Vargha Gyula.

Jegyzet: A most bucsúzó XIX. század kezdetén Schiller valószínűleg Göthéhez irta ezt a költeményt. Ezzel a «nemes barát»-tal vonult ő a franczia forradalom és a napoleoni háborúk által fölzaklatott *való* világból az eszmék fényes, örök derűvel mosolygó országába.

A SZÁZAD VÉGÉN.

1899.

Szemünk reád mélán tekint
Húnyó század, ki sírba szállsz ma.
Az öröklétnek ím, megint
Ki van motolláján a pászma.
De a motolla meg nem áll,
Szalad a végtelen fonál;
Egy titkos kéz sodorja szálát,
A láthatatlanul szövő . . .
Oh nemzetem, vajon mi vár rád?
Számodra mit hoz a jövő!?

Vén századunk tűz-lángba vont
Vérhajnalán, míg trónok ingtak,
Áldozva hűn vért és vagyont,
A harczot bajnokmódra vívtad.
A trónért mindent áldozál,
S mi volt a díj? . . . Ajkadra zár,
S lelked lekötve maszlagokkal,
Megbéniták erős karod.
Zsibbadt, nehéz, álmos tagokkal
Feküdtél, mint a tetszhalott.

A hon letűnt szebb idejét
Csak egy-két árva lant siratta.
De jött prófétánk, és beléd
Lelket lopott szentelt haragja.
A habtajték az égre fecscsen,
Harsog a szél, villám lobog,
Nyög a hajó, bordája recscsen,
És elboritják a habok. . . .

El, el, ti árnyak! . . . Keleten
Kél az új század viradatja.
Hiszem, hogy rád, én nemzetem,
Gondot visel a népek atyja.
Van egy kéz a felhők felett,
Oltalmát kérni ne feledd.
Higyj és remélj, légy hű magadhoz,
Légy tervre gyors, tettben erős;
S ne félj, a sors ha tán vihart hoz, —
Viharban is megáll a hős!

Vargha Gyula.

EGY MAGYAR TANITÓ DÉL-AFRIKÁBAN.

Irta *Kumlik* Emil.

A Dél-Afrikáról szóló irodalom azóta, hogy a két kis boer köztársaság az angol világbirodalommal háborúba keveredett, rendkivüli arányokat öltött. Ide s tova fél esztendeje, hogy

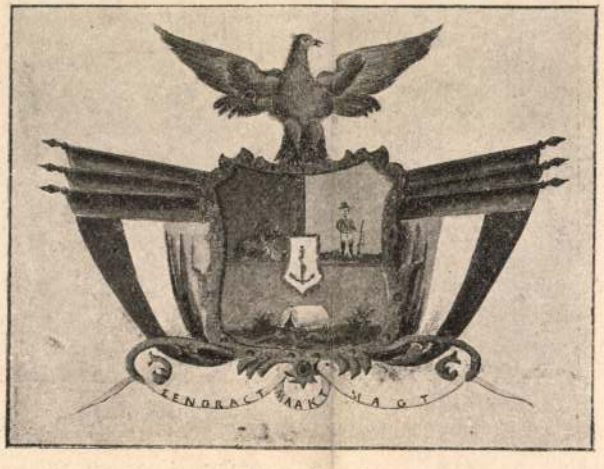

TRANSZVÁL CZÍMERE.

évről-évre nagyobbítani kellett. A múlt esztendőben az ott gyártott dinamit mennyisége körülbelül negyvenszeresét tette annak, a mit a hamburgi társaság három gyárában (Pozsony, Zámky és Skt.-Lamprecht) együttvéve állitottak elő ugyanabban az időben. Az 1899. év nyaráig 3000 fekete és 800 fehér munkás talált ott állandó foglalkozást. Azonkívül ötven tisztviselője volt a gyárnak, köztük németek, francziák, angolok, több osztrák és *három magyar*. Ezek egyike, *Péchy* István (Péchy Tamás volt képviselőházi elnök unokaöcscse), a mostani háború kitörésekor belépett a boerok hadseregébe és kiszolgált huszártiszt lévén, rövid idő alatt fölvitte a *tábornoki* rangig.

Laubner nem győzi dicsérni azt a példaszerű bajtársi szellemet, mely a különböző nemzetiségű gyári tisztviselőket egymáshoz fűzte és az együttélést valamennyinek rendkívül kellemessé tette. A múlt tavaszszal azt is tervezték, hogy gyermekeik részére közös iskolát alapitanak. A háborús előkészületek azonban úgy a gyári üzemnek, mint a fölmerült szép eszméknek is véget vetettek.

Transzvál éghajlati viszonyai — Laubner szerint — általában véve nem mondhatók egészségteleneknek. A hőmérsékletnek hirtelen változásai ritkák, de a novembertől májusig tartó nyári évszak a nem-benszülöttekre nézve igen kedvezőtlen idő. A vérhas, a tifusz és a váltóláz az esős évad alatt gyakran járványosan lép föl. Nem csekély baj a jó ivóviz hiánya is. Különösen júniustól októberig, a *száraz*, úgynevezett *téli* évszak alatt, — mely az európaiakra nézve egyébiránt itt a legkellemesebb, — a vizhiány igen érezhető csapássá válik. A dinamitgyár épitésekor 300 méter mélységre furták meg a talajt. a nélkül, hogy egy csöpp vízre akadtak volna. Óriás védtöltéses tavakat kellett épiteni, melyekbe az ipari czélokra szolgáló esővizet felfogták és eltarthatták. A boerok felforralják az ihatatlan vizet s e mellett kávéval élnek szomjúságuk csillapítására. A boerok kávéja különben, melyből rengeteg mennyiséget fogyasztanak, oly silány ital, hogy Transzvál e

legtöbb városában kitünő vízvezetékek vannak, az ártalmas nyugati szelek ellen pedig többnyire a természetes fekvés (nagyobb hegyek közelsége) védi meg a lakosságot. Az angolok és a hollandiak rendkivül óvatosan jártak el nagyobb telepeik megválasztásánál. A vidéken élő boerok meg bámúlatos módon edzettek az időjárás veszedelmeivel és kellemetlenségeivel szemben.

A boerok lehetőleg kerülik a városokat. Az uitländer-ekkel (idegenekkel) szemben bizalmatlanok, sőt gyanakvók, az angolokat pedig régtől fogva valósággal gyűlölik. Aránylag legjobban kedvelik a németeket. A transzváli városok német lakóinak alig volt valaha komoly panaszra okuk, ellenben a boer hatóságok és az angolok közt az összeütközések, különösen az utolsó néhány év alatt, napirenden voltak. A boer a maga földjén és országában úrnak érzi magát és a szerint bánik az idegennel; az angol pedig minden lehető alkalommal a nagybritániai szuverénitást szereti éreztetni.

A boerok főkép földmíveléssel és állattenyésztéssel foglalkoznak. A kereskedelem terén csak igen csekély mértékben szerepelnek. A mire szükségük van, azt maguk termesztik s legnagyobbrészt maguk készítik. És így legtöbb természeti és ipari czikküket maguk is használják el vagy legfölebb egymás közt cserélik ki. Mezőgazdasági terményeket helylyel-közzel bevisznek ugyan a városokba, hanem ebben a csekély kereskedésben is csak nagyon kevés boernak van része. A kereskedők csaknem kivétel nélkül az angol és német zsidók közül kerülnek ki. A pretóriai börze is az ő kezükben van.

Európai mértékkel mérve, a transzváli városokban igen drága minden. Nem szabad azonban elfeledni, hogy a vevők bevételei is a drágasághoz vannak szabva. Legolcsóbb élelmiszer a marhahús. Rendes időben kilogrammja 20 krajczárért kapható. Az ország roppantul gazdag szarvasmarhában. Ezt a bőséget időközönkint a marha-dögvész szokta ugyan ellensulyozni, hanem a hús ára ily esetekben is, összehasonlítva más áruczikkek nagy

nak legkisebb aprópénze. Értéke a mi pénzünk szerint 15 krajczár. Ennyibe kerül egy skatulya gyujtófa. Évi lakás 3000 frton alúl nem kapható; egy legényszoba, kint a város határában, havonkint 60 forint. A belföldi hírlapok rendes ára számonkint egy tickey. Angol és holland nyelven meglehetős sok hirlap jelenik meg a boer földön.

A gyári iparra és a bányászatra nézve rendkívül fontos elem a benszülött feketebőrű nép.

rás következik, mely a foncsor tisztítását végzi, és kész a *színarany*, melynek birtokáért mostanában két hadsereg öldösi egymást.

Laubner három évi ott tartózkodásáról az érdekesnél érdekesebb megfigyelések nagy sokaságát hozta magával. Igen élénk szinekkel írta le előttem a délafrikai városok építészeti szépségeit és életviszonyaiknak európai fejlettségét. Legmélyebb hatást tett reá *Capetown* (Fokváros) gyönyörű fekvése. Laubner ennek a hely-

Jászay József: Harcz után (Tápió-Bicskénél).

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs. 1899. 84. l.

Jászay József

1905 tavaszán

ki ll.Nemzeti szalonban

Juhász, olajf. 100 K
Kortes, olajf. 200 K

Hung. Vitebergensia V. 297.

Jászai József

A megmentett Zászló
c. 'Lepé' repr.

Magyar Művészet
1900. 337. 338. l.

NAGYKÁTA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Jászay József

festő

1903. tavaszi kiáll. Nemzeti Szalonban

Egy régi dal, olajf. 300 Kr.

Asztalos János festő

17. sz.

VI. 275.

Jászay József

1905. őszi kiáll. Pozsonyi képrö-
művészeti Egyesület.

Kortes, olaj. 200.–

A templomban, olaj. 450 K

Kurucviota, olaj. 1000 K

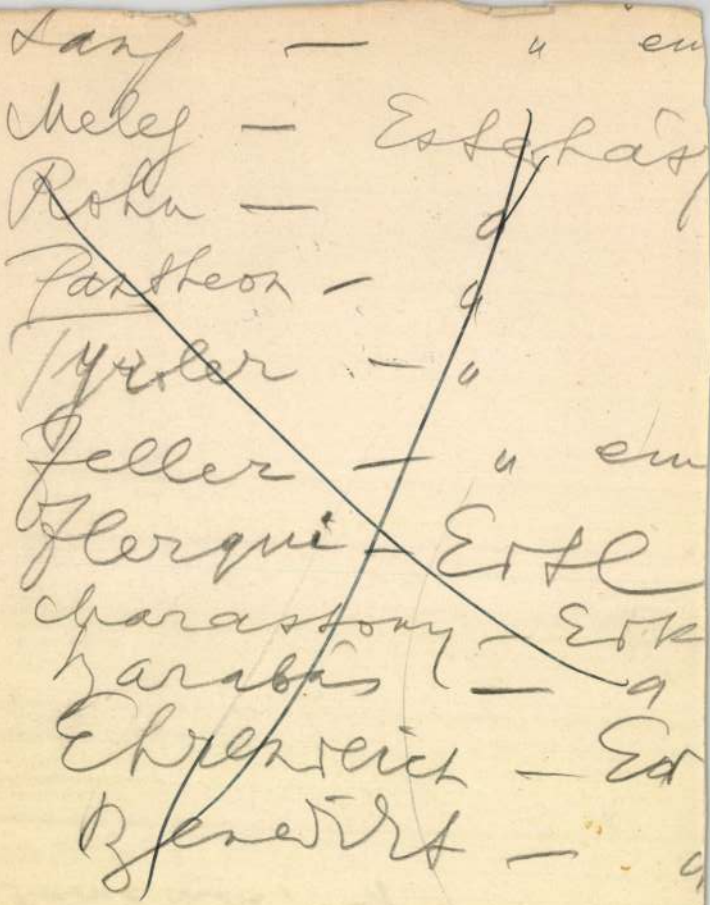

Jászai József

Budapest

Műcsarnok

1894. tavaszi kiáll.
1894/95. téli kiáll.
1899–1900. téli kiáll.
1900. tav. kiáll.

Jászay József

1902. tav. kiáll. 167
1902–3. téli kiáll. 473
1903. tav. kiáll.
1904. tav. kiáll. 230
1905. tav. kiáll. 283
1905–6. téli kiáll. 617

Kassai múzeum V. 154.

Jászay József

Szül. 1869.

1901–2 – 1904/5 – ben

a Benczúr mesterskola

tagja

MÁRCIUS

24

Jászay József

ivod
Bencsur Kiáll, 27 1.

1921. Bencsur Kiáll.
Ő vadász, olajf.,
a magyar korona tulajd.

Hinszág, olajf.
Bauman Márton
tulajd.

Római érem X. 52.

Beérkezett

Kelet			Szám	Névérték		Kib
év	hó	nap		P	f	

Jászai József
Művészet 1911. 135-

Kiadatott

nap	Átvevő	Jegyzet
17.	Tak. P. és H. bank.	Remittálva

Jászai József

1894. tav. Erdős

Mikszáth

1894-95. tóli k.

n. o

Tarzay Józef

festo

Mot

VI Szomay n. 58.

I. KERÜLETI KOZSÉGI PÁRT

(Pártiroda : I.. Krisztina-tér 1. szám, vendéglő-helyiség.)

Szavazó-lap

az összes választók sorából választandó

székesfőv. bizottsági tagokra.

Rendes tagok:

1. ***Bursics Antal***, állomásfőnök

Jászay József

Bpest.

Műcsarnok

1902, tav.

Jászfényszaru h. n. V. 305.

Jaszay József

festo

1899 – 1900

Múcsarnok

Jezsuiták, nagyvárádi V. 291.

40. a pozsonyi orvos- és természet
egylet muzeuma

41. a pozsonyi városi közkönyvtár

42. a pozsonyi városi muzeum

43. a rimaszombati „Gömörmegyei mu

44. a selmeczbányai városi muzeum
könyvtár

Jaštár József

festo

1900. tav. Erath

Miccarnok

Jupiter Dolychenus V. 254.

Jászai József

Múvészet 1911. 135

2

Somogy k. n. VI. 150.

Jaszay Józef

ind

1

Vas Zp 1899. 8901

Jászay József

festő

[illegible]

[illegible]

Krück

I. 563. l.

Római ~~[illegible]~~ Rancsó II. 119, 120, 121

[illegible]

1904. XII. 9.

Pozsony orv. és term. tud. egy.

Szabályzatok és ügykezelési nyomtatványok.

(979/1904)

Jászay József

wód

Benczúr Kiáll

AZ ORSZ. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT ÁLTAL 1915/16-BAN A VÁROSLIGETI SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN RENDEZETT

TÉLI TÁRLAT KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

KIADJA A TÁRSULAT · ÁRA 1 KORONA

Jókai József

1901/2 - 1904/5

Ferkèpzomfoiskèvk

96.1.

Jászay, Josef, Maler, absolvierte in Budapest die Hochschule der bildenden Künste und die Meisterschule Benczúrs. Er ist

◇

Jászay DAS GEISTI

hauptsächlich Genre- und Historien-Maler und beschickt die Budapester Ausstellungen.

Krück - I. 563. l.

MAGYAR KIR POSTA
8
12
MAGYAR KIR POSTA

M.D.K.

Jászay

Csataképét birálja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

Fászay

Festményeinek reprodukciói a Vasárnapi Ujság 1900 ápr. 15-számában, melyekkel a Műcsarnok Tavaszi Kiállításán szerepelt (emlitve)

Pestmegyei Hirlap 1900 ápr. 22. 7. oldal

MDK.

Jászai Géza

Csontvári tanulmányról

Vigilia 1966 aug.

Jászai Géza

Összegyűjtött tanulmányok

Vigília 1966 aug.

M.D.K.

Fászai Géza (?)

„emlékezetből papírra vetett" rajzát hőrli a szerző a szeged-rókusi iskoláról, melynek megterverésére, a rókusi templommal egyetemben, Vedres 1819-ben kapott megbírást. Ugy a terver mint az iskola elpusztult, csak ez a rajz őrzi emlékét.

Nagy Zoltán: Vedres István művészi munkássága /1765-1830/ Bp./1956./ Tankönyvkiad.Műsz.tud.történeti Kvt.6.sz.

(95 o. + XXIV t.) XVII a. t. + 62-63. old.

M.D.K.

Jászay József

"Meghiusult szökés" c. müvét birálja Rippl Rónai János: "Tavaszi Kiállitás" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 12.
17. évf. 2o. sz. ~~2~~ 31o. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

JÁSZAY Zsolt szobrász

A MISKOLCI GALERIA termeiben megnyílt a XXII. miskolci téli tárlat. Az idei az észak-magyarországi régióban élő és alkotó, valamint az e tájhoz kötődő képző- és iparművészeknek nyújt bemutatkozási lehetőséget. A kétévenkénti, nemzetközileg is jegyzett tárlaton 62 művész 109 munkája látható. A megnyitón a Miskolc város díját Jászay Zsolt szobrászművésznek, Borsod-Abaúj-Zemplén megye díját Kunt Ernő festőművésznek, a Nógrád Megyei Önkormányzat díját Lóránt János festőművésznek, Salgótarján város díját Tóth Imre festőművésznek, a Képzőművészek Szövetsége területi szervezetének díját Pataki János festőművésznek, az Észak-magyarországi Tervező Kft. díját Balatoni Klára iparművésznek ítélték oda.

M. N. 1992

éppen idáig értek el, és itt ragadta
laktak ott bent, az ovóhelybe, amit
agytak. és próbáltak ugye visszamen
vezettem őket oda a és ott voltak a
s mondtam zsena, zsena és bementek
ismertem a labirintust eltüntem. hogy
se tudom. Tény, hogy a ..... o
lául, akkor cigarettáztam életemb el
ez a barátom, akit nem említem a nev
, hát Burjánnak hivták, méghozzá Ra
az apja az ópiumot szedett, és
nt volt, ilyen dzsentri volt, az
apja meghalt, de még előtte mé
udtam hamisitani aláirásokat, a

Jászberény műcsolékek

JÁSZBERÉNY

Muzeum:
Kürt

Lásd még
nálam
Lehel kürtje
alatt is

Wagy Géza: Dr. Hampel József. Századok, XLVII–
1913, 317 l.

JÁSZBERÉNY

Múz: Zehel kürtje

Könyvészet. Szarádok, XLIV–1910, 519 l.

JÁSZBERÉNY

Múz. Zehelkürtje.

Supka Géza... Gráfodor, XLIV – 1910, 158 l

JÁSZBERÉNY

Museum: Kút

A Magyar Tudományos Akadémia ... Százados,
XXXVII — 1903, 273 l.

JÁSZBERÉNY

Muzeum: Lehel kürtje

Kropf Lajos: Lehel kürtje. Századok, XXXI–1897, 171–172 l.

Illésy János: Lehel kürtje és a jászok. Századok, XXXI–1897, 261–265 l.

Thaly Kálmán–Kropf Lajos: „Lehel kürtje." Századok, XXXI–1897, 372–373 l.

JÁSZBERÉNY

Muzeum: Lehel kürtje

Valentinus Bujdosó: Lehel kürtje és még holmi. Századok, XXX–1896, 772–775 l.

Illésy János: Még valami Lehel kürtjéről. Századok, XXX–1896, 942–944 l.

Szendrei János: Magyar hadtörténelmi emlékek. Századok, XXX–1896, 944–946 l.

JÁSZBERÉNY

Múzeum: Zehel kürtje

Majláth Béla: Hadtörténeti értekezés a Magyar Nemzeti Múzeumban. Hadtörténelmi közleményei, I–1888, 1881.

JÁSZBERÉNY

Museum: Zehel kürtje

Hunfalvy Pál: Kirándulás Erdélybe. Budapesti Szemle, 50–1887, 241

JÁSZBERÉNY

Muzeum: Lehel kürtje

Thaly Kálmán: Hagyományos ősmagyar emlékek régi nagy családaink kincstáraiban. Századok, XX—1886, 6-7 l.

Thaly Kálmán: Attila pajzsa. Századok, XX-1886, 441 l.

JÁSZBERÉNY

Muzeum: kürt

rs: Hagyományos magyar özemlékezrös. AÉ, 11–1886, 90 l.

JÁSZBERÉNY

Muzeum: Zichel kürtje

1. A: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása.
Budapest, X - 1876, 487-488 l.

TAŠBLEÉNI

JÁSZBERÉNY

Gótikus templom

Henszlmann Imre: Heri műemlékeink hivatalos osztályozása. AE, VIII – 1888, 139. l.

JÁRDÁNHÁZA (Borsod)

R. k. tpl

Ráth Károly: az egri püspöki megyében levő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, VI- Esztergom, 1868, 354 l.

JÁSZBERÉNY

Német lovagrend adminisztrációs háza (Martinello)

Budinis Cornelio: Gli artisti Italiani in Ungheria. (Opera del Genio Italiano all'Estero) Roma 1936, 110 l. 158 l.

Jászberény

Zobl Lajos Steindl tanítvány rajza
1879.

1). 1 alapvajz 1:100 karton

22.

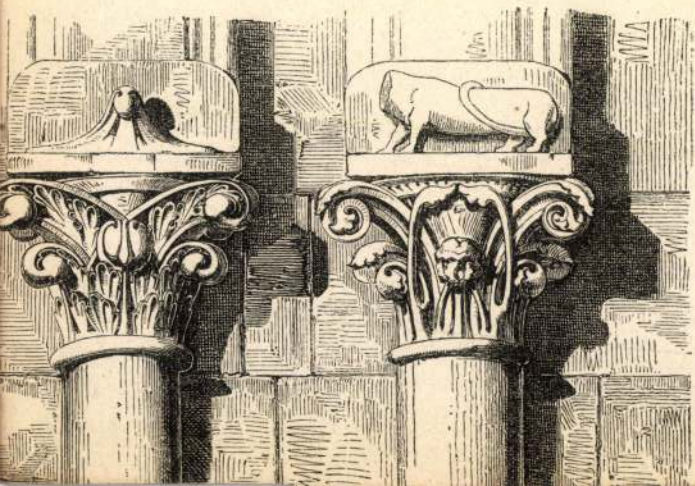

Jászberényi

ferences templom

és kolostor

Dénes 5.l

Lébény

4-5

Jászberény

(Szolnok vm)

Rozália kápolna 217-C.

Városháza 59. 217, 220. k

Képek 89, 90. sz

Zádor-Rados

XII. Ince pápa archépe. Vászon, olaj,
72 × 61 cm.

most: IX. Kelemen.

Mazzlaghy II. 414. szám.

1691

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

V. fejezet

A JÁSZBERÉNYI NAGYBOLDOGASSZONY-FŐTEMPLOM ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE 1805-IG

Jászberény város plébániatemplomának, a Nagyboldogasszonyról elnevezett főtemplomnak keletkezési ideje a XIV. századba nyúlik vissza. Palugyay Imre írja 1854-ben megjelent munkájában *(Jász-kun kerületek leírása,* 115. oldal), hogy a „város telepítése idejéről a városnak különben jeles levéltára mit sem tartalmaz; azonban, hogy már 1332. évben léteznék, *kitetszik az egyház könyveiből;* sőt a Magyar Krónika II. része 21. lapján 45 szám alatt, Szent István királyunk alapította vármegyéink sorában *Berén vármegye* kitétellel olvastatik."

Nem kétséges, hogy azok a falak, melyek most a Mária Terézia-korabeli barokk-művészet artisztikumát és nemességét dicsérik, — éppen az alább ismertetendő adatok bizonyítéka alapján láthatjuk, hogy a Károly Róbert király alatt nagy lendületet vett építési kedv idején emelt gótikus falmaradványokat őriznek magukban. Ezek legnagyok része azonban évszázadok folyamán többszörös bővítésnek, átépítésnek, lebontásnak és újraépítésnek esett áldozatul.

De nem vagyunk e tekintetben feltevésekre utalva. Hogy milyen alaprajzzal birt ez az őstemplom, arra vonatkozólag egy 1936-ban előkerült tervpályázati rajz nyujt pontos adalékot, s ennek a méretei alapján igen könnyen következtethetünk az elpusztult őstemplom külső megjelenésére is. Ez a pontos méretekkel ellátott építészeti terv akkor készült, amikor az 1772. évi földrengés után sulyosan megrongált templom újjáépítését rendeli el Eszterházy Károly gróf egri érsek, a magyarországi templomépítőművészet egyik halhatatlan egyénisége.

Gföller Jakab kamarai építőmester szignájával van ellátva ez a tervezet, amely a benyujtott tervpályázati rajzok között azonban nem felelt meg és kivitelezésre ismeretlen okból nem került. Abból a szempontból azonban rendkívül értékes, hogy felmérte és megrajzolta az 1774-ben megállapítható, s *az új építkezésnél felhasználtnak tervezett régi templomfalakat.* Ebből az tűnik ki, hogy a ma fennálló és *Mayer-*

összeszedve), Zsigmond-korabeli sarkantyú és kard. A csontokat *Bartucz* egyetemi tanár úrnak küldtem be, ki az alantiakban adta nagyfontosságú szakvéleményét:

A beküldött csontok sajnos, nem rendszeres ásatásból származnak, nem egy egyénhez tartoznak, sőt valószínűleg történeti korkülönbség is van közöttük. Egyes csontok színe és megtartási állapota azt bizonyítja, hogy azok a földből való kivétel után a nap hatásának voltak kitéve, miáltal eredeti színüket megváltoztatták és ezért az eltemetés idejére biztos következtetést nem vonhatunk le. Mégis a felnőtt koponyájának és a kisebb csontoknak nap által nem érintett felszínei az Árpádkorra, illetve a magyar középkorra vallanak. A felnőtt koponya 45 év körüli gyenge izomzatú férfié. Megjegyzem, hogy a nem biztos megállapításához szükség volna a medencére, vagy legalább a végtagcsontok egy részére is. Ezek azonban mind hiányoznak. Van ugyan egy combcsonttöredék, ez azonban egy izmos férfi csontvázához tartozik. A koponya turánid rassz jellegre vall. A kis csonttöredékből csupán annyit lehetett megállapitani, hogy azok részben egy középkorú férfi, részben egy 5—6 éves gyermek csontvázából valók, sőt két állatcsont is van a csontok között. A csontvázrészek korára, antropológiai jelentőségére csak akkor mondhatnék határozottabb véleményt, ha a csontvázak többi részei is megmentettek volna s fel volna pontosan jegyezve, hogy melyik csont hol, hogyan, milyen mellékletekkel feküdt. Így csupán annak a megállapítására szorítkozhatunk, hogy a csontok valószínűleg a késő árpádkori, vagy középkori temetőből származhatnak, de, hogy tényleg jászok voltak-e, arra semmiféle támpontunk nincs.[1])

Mint a fenti szakvéleményből kitünik, baj az, hogy nem hiteles ásatásból származnak a leletek. Négyszállás és Jászdózsa pedig igen alkalmas volna az ásatásra, mert szántás közben igen gyakran vet fel az eke régiségeket.

Cikkem végeredménye, hogy előkerült egy XIV. századbeli ezüst gyürü, mely a régi Négyszállás telephelyét és az ott lévő templom fennállását igazolja. De egyszersmind igazolja azt, hogy Négyszállás magyar falu volt eredetileg, mely körül helyezkedhetett el a jászok téli szállása.

PRÜCKLER JÓZSEF

[1]) Dr. Bartucz Lajos egyetemi tanár úrnak 1936 november 19-én hozzám intézett leveléből.

hoffer János pesti kőművesmester által tervezett s 1761-re elkészített barokk-templomtorony, valamint a néhány év mulva szintén elkészült új templomtest fala és belseje egy 23 bécsi öl hosszú, 8 öl, 4 láb széles,

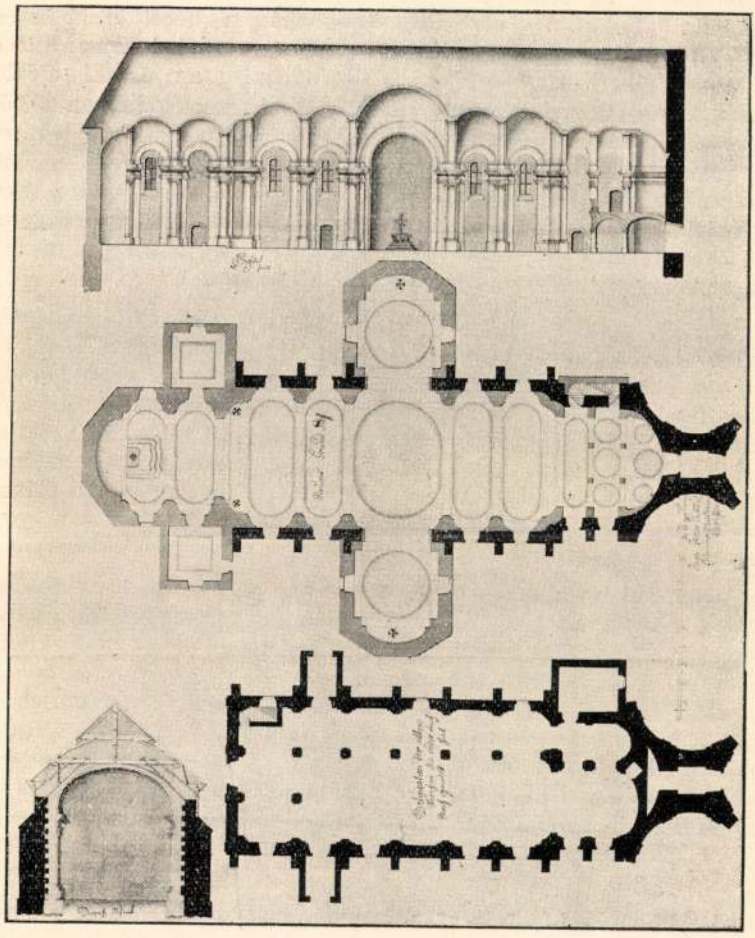

Abb. 24. kép

Gföller Jakab tervpályázati rajza a gótikus régi templom alaprajzával. XVIII. század.

Ein Plan Jakob Gföllers mit dem Grundriss der alten gotischen Kirche.

mindkét oldalról 3 x 4 láb alapméretű támpillérekkel ellátott gótikus templomtest emlékét őrzi. A beolvasztásra itélt templom egyszakaszos, egyszerű esővetővel ellátott támpilléreinek a száma az északi oldalon nyolc, a déli oldalon kilenc volt. Az apszis falához ragasztott és

diagonálisra állított támpillérek eltüntek a Mayerhoffer-féle toronynak 1759—1761 évek között történt építése alkalmával. Erre már a tervezeten semminemű nyom nincs. Amint közölt képünkön *(Abb. 24. kép)* is megállapítható, *az őstemplomtest érdekes bővítéseken ment át az évszázadok folyamán.* Az *eredetileg* huszonhárom bécsi öl hosszú és hat bécsi öl széles, egyhajós gótikus templom — a diadalívnek 3 öl és két lábnyi pillérfesztávolságával — később még az északi oldalon mintegy két és félölnyi szélesítést kapott. Alábbi kronológiánkban közlöm a bővítés különböző idejére vonatkozó adatokat, itt csak azt jegyzem meg, hogy az említett bővítés után így nyert új északi mellékhajóhoz közeli analógiát találhatunk a Jászberénytől 40 kilométernyire fekvő gyöngyösi ferencrendi templomnál. De már a hossztengely irányában a szentély mellé húzott, azzal párhuzamos, két ölnyi szélességű mellékszentély érdekes építészeti feladatot rótt mesterére.

Sajnos, a főtemplomnak e század elején történt renoválása alkalmával senki nem végzett olyan irányú kutatást, hogy a főfalakban és a padozat alatt hol állanak egyes részeiben az Anjou-korabeli gótikus falak és hajópillérek maradványai s milyen mértékben történhetett az 1772-i földrengés által megrongált régi falak lehordása részben az 1759—1761., részben az 1774—1782. évek között. Ennek a megállapításnak a hiányában, vajjon a mai falak hol és mennyit őriznek a gótikus falmaradványokból, meglehetős bizonytalanságban vagyunk és csak a jövő kutatásai vethetnek fényt erre az érdekes momentumra.

Jelen évkönyvünkben felhasznált s az építéstörténetre vonatkozó adatokat csupán a jászberényi plebánián, a muzeumban és a városi levéltárban feltalálható iratok és feljegyzések alapján hordtam össze.[1]) Átvizsgálás céljából hátra van még az egri érseki levéltárnak komoly és gazdag anyagot igérő átkutatása. Az itt napfényre kerülő adatok esetleg a ma még homályban lévő egyes kérdéseket alaposabban fogják megvilágitani és így az a törekvésem, hogy a jászberényi főtemplomról szóló monográfiámat kiadjam, — a fellelhető adatok lelkiismeretes kikutatása után — valószínűleg rövidesen sikerre fog vezetni.

*

A jászberényi plébániai főtemplom mai diadalívén ez a felírás díszeleg: *A Magyarok Nagyasszonyának.* A mai templom pontosan a keletelt egyhajós őstemplom helyén épült azzal a változtatással, hogy az 1774—1782 között történt átépítés és *barokkizálás alkalmával az akkor épített kereszthajó* falai átvágták és északabbra, illetve délebbre tolták ki néhány méterrel a főfalakat, de különbözik azzal is, hogy az

[1]) Itt kell köszönetemet kifejeznem a felkutatott levéltári anyag akadálytalan kiadásáért és egyéb szívességekért dr. Lux Kálmán, dr. Genthon István, dr. Kele István, Mosó Dezső, dr. Gerendásy János, Hering Lajos, Bakky János, Blénessy János, Ivánfi János és dr. Borbély Andor uraknak, valamint dr. Gárdonyi Alfrédné és Pándy Margot úrhölgyeknek.

új templom tervezői az épület belső rendeltetésével egy *egészfordulatot végeztettek:* a keletre néző apszis — nyugatra került, s ezzel a templom bejáratát a nyugati, zagyvai oldalról a keleti oldalra helyezték át.

A Zagyva áradásoktól mentes, magas homokpartján, a folyónak kilencvenfokos kanyarulatot képező sarkán emelt, kőkerítéssel védett templomépületről szóló *írásos dokumentumaink ezidőszerint 1624-ig nyulnak vissza.* (Nem közvetlenül a templommal kapcsolatos, de egyéb szempontból roppant becses a már említett 1332-es évszám, mely Palugyay szerint az egyházi följegyzések között található, s ezenkívül *Uászló királynak 1512 junius 6-án kiállított oklevele,* mely Mátyás király halála után 22 évvel *egyházi jogot* adományoz a jászberényieknek.[1]) Ez a jus patronatus, valamint az a körülmény, hogy a mariánus ferencrendiek IV. Sixtustól — nem sokkal előbb — *1472 május 28-án kiállított pápai bullával* kapták meg az engedélyt a ferencrendi templom és kolostor birtokbavételére, sőt a provincia közgyűlését néhány évtized mulva Jászberényben tartják[2]) — *élénk ütemű és mély rétegzettségű vallási és társadalmi életet bizonyít a Hunyadiak, majd a Jagellók alatt élő Jászberényben.* Nyilvánvalóan erre az időre nyúlik vissza az akkor még gótikus templom fennállása, mely sok rokonvonást mutat a ferencrendiek temploma és a plébániatemplom között. A gótika általános európai expanziója, mint Jászberényben is látjuk, a magyar kisvárosi és falusi templomokig is elhatolt és a templomok főelrendezését illetőleg változatlan maradt. A XV. század folyamán annyira fokozódott a csúcsíves stilus iránti rajongás, hogy még az eldugott vidéki templomok is megérezték a hatását.[3]) Alaprajzát illetőleg a jászberényi gótikus őstemplom is megegyezik azzal az általános vonással, mely a magyar csúcsíves templomok alaprajzát igen közel hagyja a magyaros román normál-alaprajzhoz. Az egyhajós — talán hálóboltozattal ellátott — jászberényi őstemplomnál a hajóhoz a keskenyebb, szintén boltozatos apszisu szentély csatlakozik és a torony itt is nyugati homlokzaton áll. A bevezetésben említett Gföller Jakab-féle tervrajzon nem tűnik ki a szentély záradékának szögletessé válása, de a feltüntetett részen a nyolcszög három oldalából képzett apszisú szentély könnyen beleszerkeszthető.)

A Jászmuzeumban őrzött 22. számú törökhódoltsági okiratban *(Abb. 25. kép) ben Ahmed bin Musztafa* hatvani kádi megengedi, hogy miután *„az említett város közelében lévő Nagyboldogasszony nevezetű templom némely tető- és falrészei pusztulásnak indultak (attól tartanak, hogy összeomlanak) azt a bomladozó részeken kijavítsák.“* A később kelt, de ugyancsak a muzeumban őrzött török levelekből megállapítható, hogy a templom számára a legkritikusabb idő 1596—1618 között, Rudolf és II. Mátyás királyok idejében, a török

[1]) Jászberény város irattárában lévő privilégiális oklevelek 82.

[2]) *Karácsonyi:* Szent Ferenc rendjének története I. 83. oldal.

[3]) *Szőnyi Ottó:* Régi magyar templomok. 22. oldal.

hódoltság legkiméletlenebb idején állott fenn. *Ezidő alatt Jászberény teljesen üres, lakosaitól teljesen odahagyott volt.* Amikor a lakosok visszatértek a török közigazgatási és hódoltsági belpolitika jóvoltából, az eső, fagy és az idő által megrongált templom kijavításához fognak.[1]) A kijavított templom 1639-ben már olyan állapotban van, hogy benne szentmisét tartani lehetne, de konszekrálása különböző okokból mégis 1649 aug. 14-ére marad. [2])

A templomot két év mulva — 1651 juniusában — katasztrófa éri. Leég.[3]) A tetőzet felhuzása rövidesen megtörténik. 1663 junius 6-án kelt török okirat szerint *„a szultáni khász falvai közé tartozó Berim város lakosainak Ahmed hatvani kajmakám megengedi, hogy a Zagyva kiöntése következtében rendkivül megrongálódott templomkörüli kőfalat kijavítsák."* Az engedély részletes és körültekintő szövege semmi nyomot nem szolgáltat arra, hogy a templom tetőzetével még mindig baj van.[4])

1685-ben egy közelebbről meg nem határozott építkezésre van nyomunk, mert a plébánián őrzött iratok szerint Molnár Bálint nevezetű halottnak a bejegyzésével kapcsolatban az a feltűnő megjegyzés áll, hogy ő volt a templom új tornyának építője. Molnár Bálint talán az az ácsmester lehetett, aki a templom nyugati homlokzatának csúcsára húzott huszártornyot emelte.

1691-ben a plébániai *Historia Domus* (13. lap) szerint bizonyos újraépítési idő állapítható meg. A feljegyzés azonban szűkszavú s az újjáépítés, de talán inkább csak gyökeresebb épületjavítás mértéke abból meg nem állapítható. A plébánián őrzött iratok szerint ez a javítás még mindig azon a templomon folyik, melynek északi és déli oldalán kilenc-kilenc támpillér áll és a téglalap-alaprajzú egyetlen főhajóhoz illesztett szentéllyel, a nyugati homlokzati falon álló bejárattal bir. A Gföller Jakab-féle tervrajzon nyomok vannak arra is, hogy a nyugati homlokzati fal is birt három támpillérrel, de hogy ott a hajó nyugati oldalához illesztett, vagy *a feltüntetett hajópillérek méretezéséből következtethető kötorony állott volna, nyomunk nincs. Az ablakok és ajtók bélletnélkülieknek látszanak az említett tervrajzon,* de a bélletnélküliség inkább vonatkozhat az 1761. évig bezárólag történt átalakítási kedvre, mint annak teljes hiányára.

1697-ben a templom északi oldalához — a Historia Domus szerint — *„Anna-Szabó kápolna" épül.*[5]) A templomkerítés déli oldalán pedig, a kerítésen belül és ahhoz ragasztva, a Sebestyén-Rókus-Rozália-kápolnát építik meg.[6])

[1]) Jászmuzeum 1639 május 4-én kelt török levele.
[2]) Jászberényi Plébánia Anyak. 5. rész 1. lap.
[3]) Jászmuzeum 116. sz. töröklevele.
[4]) Jászmuzeum 89. sz. töröklevele.
[5]) Plébániai Hist. Domus 14. lap.
[6]) Visitatio Canonica 1766. 8. lap.

1722-ben jelentős változás éri a templomot. A déli oldal 7. és 8. támpillérének közelében két kapunyílással ellátott, mintegy másfélszer kettő bécsi öl belsőméretű, csak két lábnyi falvastagságúnak feltüntetett négyszögalaprajzú, egyszerű, négyszögletes toronysüveggel ellátott, valószinüleg *két emeletre osztott kőtorony készül.* Ennek az alapkőletételét III. Károly uralkodása, Pálffy Miklós nádorsága alatt, 1722 április 15-én nagy ünnepség keretében tartják. Ekkor Bereczky György a plébános és Koncsik Balázs az egyházbíró.[1])

Abb. 25. kép

1624-ben kelt török okirat, mely engedélyt ad a bomladozó főtemplom kijavítására.

Türkischer Brief aus der Zeit der Türkenherrschaft. Enthält die Bewilligung der Reparatur der Pfarrkirche von Jászberény. 1624.

Ugyanekkor azonban, amikor az itt említett déli kőtornyot felhúzták, a nyugati homlokfal csúcsára húzott huszártornyot nem bontották el, mert az egy év mulva kelt (1723. julius 29.) iratok megjegyzik, hogy a „nagyobb torony részére" harangot szenteltek fel.[2]) Ha tehát állt is a huszártoronyban egy kisebb ércharang, a a kőtoronyba állított harang mélyebb s tömörebb hangú szava először szólította a jászberényi hiveket.

1735-ben áll elő az a lényeges változás,[3]) mely a templomot körülbelül *a mai szélességére hozza ki az északi főfalak újonnan emelésével,* minek következtében a régi templom északi fala — áttörés után — *a főhajó hajópilléreivé vált.* A templom így kibővült és a lényeges átalakítás után *mellékhajót és mellékszentélyt kapott.* Az új templom méretei eszerint a következők: szélesség 9 és fél bécsi öl (majdnem 18 méter) hosszúság 23 bécsi öl (mintegy 43 és fél méter). Azt nem tudjuk, hogy *az északi mellékhajó nyilt fedélszéket kapott-e vagy boltozást,* mert tervrajzunkból ez ki nem tűnik. A kibővítés folyamán az északi külső támpillérsor lehordásával, meghagyva a boltozati pillérek változatlan beosztását, a főhajó és a mellékhajó között öt szabadon álló és egy a nyugati homlokfalba beépített pillér maradt, s egy pillér a diadalív északi pillérkötegébe olvadt. Az így keletkezett pillérfesztávolságok azonosak a diadalívben maradt pillér és az öt szabadon álló hajópillér között és négy lábbal nagyobb az utolsó nyugati, kórusfelőli részen. A kórusfeljáró is itt kapott helyet a nyugati és északi főfal találkozásánál. Hogy a tervrajzon feltüntetett és a déli

[1]) Plébánia Hist. Domus 13. lap.
[2]) Plébánia Anyak. I. 5. rész, 1 lap
[3]) Visitatio Canonica 1766. 1. lap.

toronnyal szemközti, azonos nagyságú és szintén két bejárati nyílással biró északi alaprajzi elem tornyot vagy csak bejárati fülkét jelent, nem tudjuk. A legvalószínűbb az, hogy *itt nem torony állott, mert irataink között feltétlenül kellett volna arra adatot találni, hogy a XVIII. század első felében a jászberényi plébániatemplom két kőtoronnyal birt.* A mellékszentély záródása *félköríves.* Mellécsatlakozott az északi és keleti oldal találkozásánál a templomtesthez kívül ragasztott, valószínűleg sekrestye-épület, egy keletre néző ablakkal. Az új templom három északi ablakkal, s a déli oldalon a főhajóban négy, a főszentélyben két ablakkal birt. Az ablakok lerézsüzött bélésfallal, mintegy nyolc lábnyi nyílással és szemöldökfalukon valószínüleg félköríves záródással birtak; a régi gótikus kiképzésnek itt a nyoma is elveszett. A tetőmagasságot is meglehet állapítani abból a tényből, hogy a néhány évtized mulva ehhez a templomtesthez épített Mayerhoffer-féle torony nyugati oldala megőrizte az 1735-ös templom tetőmagasságának nyomait. A tető szélesítésén kívül az egyszerű nyeregfödélszék — többszörösen gyámolított födélszékké lett átváltva. A kibővitett templom összmagassága így mintegy 9 bécsi öl volt. Kriptája még ennek a templomnak sem volt, csak a kőkerítés déli és keleti oldala melletti temetőt és a templom belsejét használták fel temetkezésre. A konszekrálás ünnepsége 1743-ban történt meg, a meglehetős hosszú, tízévi munka befejezése után.[1])

Az egyébként sok építészeti elemet feltüntető alaprajz csak az iránt hagy bennünk kétséget, hogy a keleti homlokfalnak hány támpillére volt. Az arányokat tekintve, itt három támpillért kell feltételeznünk.

Ugy látszik, a lélekszám növekedése, Jászberénynek egyre nagyobb közéleti szerepe s a városi magisztrátus tagjainak izlésével nem egyezett a jász-kunkerületi gyülések alkalmával egyre nagyobb idegenforgalomnak örvendő város főterén álló, egyszerű, disztelen plébániatemplom, mert az 1758. november 10-i tanácsülésből a város urai torony építése céljából meghívják Mayerhoffer mestert, hogy a „szükséges dolgokrúl végezzenek."[2]) Nem tudjuk, hogy a Mayerhoffer-dinasztia melyik tagjával folyt a tárgyalás, — a befolyásos és nagy tekintélynek örvendő apával-e, Mayerhoffer Andrással (1690—1771), — de az a tény, hogy egy évvel később már kifejezetten Mayerhoffer Jánost (1721—1780) említi a város protokolluma, valószínűvé teszi, hogy kezdetben is az építészcsaládnak e meglehetős ismeretlen

[1]) Plébánia Diarium 9. lap és Vis. Can. 1766. 1. lap.

[2]) „Consideratióba vétetett az is, hogy a Torony épületéhez régen készülünk, mégis mind ekkoráig semmire sem mehettünk. Azért F. Plébános Urunk adhortatiójára is végeztetik, hogy most Pestre mind az Ur Tisztelendő Plébános Ur, mind Egyház Bíró Uram bé menvén, a' pesti mestert Mayrhoffert kihozván itt vele minden szükségess dolgokrul végezzünk."
Prot. 1758. 6—7 old.

munkásságú tagjával folyt a tárgyalás. Az utókornak dicsérni kell a XVIII. század közepének jászberényi tanácsurait, mert kellő judiciummal birtak az építőmester alkalmas megválasztására és tervbevett uj, hatalmas plébániatemplomuk építését nem bízták provinciális izlésű férfire. De a választásnál magasabb erők is közbejátszhattak. Az egyházi építkezéseknél Bécs irányító befolyása a XVIII. század végéig változatlan erővel érvényesült. A bécsi Albertina építészeti rajzai között mintegy félszáz, magyar vidéki templomok számára készített tervet találunk, melyek meglepő fényt vetnek a magyar kisvárosi és falusi egytornyos templomhomlokzatok eredetére és nagy elterjedtségre.

Az új torony építéséhez hozzájárult a régi gyönge torony leomlása is a feltételezett esztétikai szempontokon kívül. Egy 1759. évi tanácsülési jegyzőkönyv említi, hogy „a régi torony leomlása óta nincs tornya a főtemplomnak."[1]) Ugyanezen év január 26-án már tudomásul veszi a tanács a megegyezést Mayerhoffer János kőmívesmester urammal, akivel 1800 rh. forintokban alkudtak meg azzal a feltétellel, hogy „ő lesz a pallér és ő ad az építéshez matériákat: fát, vasat, követ és meszet." A torony 17 öl (több mint 32 méter) magasra lett tervezve s a kő- és képfaragó munkákat illetőleg Conti Lipót Antal „kőfaragó pesti mesterrel" jött létre az egyezség.

A Mayerhoffer Jánossal kötött szerződés az 1759. évi Jászberény városi protokollum 16. és 17. oldalán található és szószerint így hangzik:

> „Mivelhogy ezen Nemes Városnak Parochialis Temploma mind eddig a régi Toronynak leomlásától fogva Torony nélkül lett volna, ezen Nemes Várossának Magistrátusa Új Toronynak felépítése végett megalkudott elsőbb Majerhoffer János Pesti Kőmíves Mester Urammal 1800 Rh ftokban, mellyekért eő kigyelme mind Pallért, Legínyeket, mind pedig manualistákat tartozik adni, azon Conditiókat observálván, mellyeket az itt bejegyzett Contractus mutat. Másodszor: Conti Leopold Antal kőfaragó pesti Mester Urammal azon Toronyhoz szükségess kőfaragásokért, amint azt eő kigyelme itt annectált Contractussa és munkáinak Specifikatiója, úgy szinte mind a két részrül subscribált Abrüss megmutattya, 1600 Rh frtokban. Azonban azon Contractusok Datuma kétnappal 24-e hibássan anticipáltatott. *A' Majerhoffer Contractussa:* Mi alább írtak recognoscáljuk per praesentes ugyanis elsőbben Ns Jász-Berény Várossának Fő Bírája és Tanácsa egyrészrül; hogy mi Majerhoffer János Pesti Kőmíves Mester Urammal megalkuttunk 1800 Rh frtokban egy Toronynak felépítésiért, azonkívül minden hozzá tartozandó Materiálékot fábul, Vasbul, Kőbül, mészből, kötelekből hozzáadni az egész munka eszközivel együtt tartozni

[1]) Protocollum 1759. 16. oldal.

fogunk. Ellenben: Másodszor Én Majerhoffer János Pesti Kőmíves mester másrészrül; tartozni fogok föllyebb írt 1800 Rh frtokért olly forma Tornyot (kivévén a kő és képfaragók munkáit) a Jász-Berény Várossa Parochiális Temploma Sanctuariumának végiben építeni, amelly forma tudniillik, avagy Abrüss én és Ns Jász-Berény Várossának Tanácsa által subscribálva vagyon, tudniillik: egész bilaterale Frontispiciumot az föld színig az egész Torony alatt rakandó fundamentommal együtt a földszintül fogva 17 öll magosnyi falra, melynek annál jobban leendő készülésire mindenféle manualistákot legalább 8 Legényekkel és ha szükség leend többekkel is naponként jó tudós pallérral tartani tartozni fogok, felvállalván magamra és successoraimra mindazon károkat, mellyek netalántán a Pallér, vagy Munkás Legínyek gondviseletlensége, vagy tudatlansága, avagy az én Mesterségem miatt ha szintén tíz esztendők alatt feő hibákbul azon épületben történhetnének. Mellyről ki attuk ezen contractuális Levelünkhöz két exemplárist egy mástul felvállalván. Jászberény, Die 24-a Jan. 1759. N. N. Jászberény várossa Feő Birája és Tanátsa L. S. — Joannes Mayerhoffer Comitt..... und Burger Maurer Majster in Pest. L. S.

Conti szerződése ugyanezen protokollum 17. oldalán, Mayerhoffer szerződésének folytatásaként csak a megkezdett címmel található, de az ironnal gondosan kivonalazott és az előirányzat számára rubrikázott oldal — ismeretlen okból üresen maradt. Ez a szerződés tovább nem lelhető fel.

A torony alapkőletétele 1759 október 8-án történik meg.[1]) A parochiális templom keleti szentélyének apszisánál történik az első kapavágás. A toronyalaprajz északnyugati sarkában „a faragott kőpásztázatoknál" kőládába helyezik el Mária Terézia egy darab húsz-, egy darab tizenkét- és egy darab hétkrajcárosát „egy kerek dupla címtáblával."[2])

A torony hamarosan elkészül. Bár a közállapotok: a hétéves háború miatti gazdasági bajok, a papírpénzzel való zavarok sok bajt okozhattak, két esztendő alatt a barokk-torony a maga újszerű és diadalmas valóságával büszkévé teszi a jászberényieket. A nyolcszögletes konkáv-alaprajzú, két emeletre osztott, a bejáratfölötti ívmező kartusában Lehel kürtjével hivalkodó torony nemes arányaival és a mesterien alkalmazott diszitőelemek felhasználásával barok-építészetünk egyik remekműve. Formai és ritmikai elemei, melyek között jelentős részt foglal el a szobrászati kiképzés, az osztrák barokk hatását mutatják. A torony nyugodt, világos tagolása, a plasztikai elemek gondos és finom képzése megóvják attól, hogy a barokk formák nehézkessé tegyék; a toronynak vertikális könnyedségét különösen

[1]) Diarium 272. lap.

[2]) Protocollum 1756. 57. oldal.

elősegíti az alaprajzi forma befelé ívelése. A toronytalapzathoz és a főemelethez csatlakozó keleti homlokfalat, mint ezt éppen a Gföller Jakab-féle rajz is bizonyítja, egyidejűleg szintén felhúzták és kiképzése a földszinti szoborfülkékkel, Szent Péter és Szent Pál apostolok szobrával, a homlokfalat koronázó párkány felett kétoldalt térdeplő len-

Abb. 26. kép

A jászberényi Nagyboldogasszony-főtemplom.

Die Pfarrkirche von Jászberény.

dületes barokk-angyalok alakjával, puha festőiséget kölcsönözve a homlokzati lezárásnak, artisztikusan olvad a toronytestbe. A torony koronázópárkánya finom profilú és játékos horizontális ivelése a felfelétörő pilléreket nem zárja le hangsulyozottan, hanem a toronysisak könnyedén hullámzó konturjával lendületesen engedi a magasba törni. A torony földszintjének északi és déli oldala

Szent István és Szent László szobrát kapta, a keleti oldalon pedig a bejárati, egyszerűbb kiképzésű ajtónyílás maradt, úgy azonban, hogy a templom innen még bejárattal nem birt, mert egyelőre még a nyugati főbejáratot használták. (A torony mérete: alap: 8 x 8 m, falvastagság a pilléreknél diagonálisan 220 $^{c}/_{m}$, magassága 56 és fél méter.)

Az átmeneti állapot nem tarthatott sokáig. És maga a kontraszt is, mely a régi támpilléres, egyszerű templomtest és az apszisához ragasztott festői barokk-torony között keletkezett, nyugtalanította a tanácsot, amely az 1760-as években egyrejobban foglalkozott az új toronyhoz méltó épület fölemelésével.

Megkönnyítette a városnak, mint kegyúrnak az elhatározását az is, hogy az 1761-ben hercegprímássá kinevezett *gróf Barkóczy Ferenc* helyébe *gróf Eszterházy Károlyra* ruházták át a fényesmultú egri püspöki méltóságot. Eszterházy Rómában töltötte fiatal éveit és a benne megérlelődött művészi alkotás vágya azzal a nagyvonalú stilussal vegyült, amely egész életében kivételes hozzáértéssel és izléssel telítette székhelyének és püspökségének építkezéseit. Eszterházy fiatalságának idején, éppen a lélek legfogékonyabb éveiben, a XVIII. század közepén a barokk-művészet egekbe lendülő és dagályos formarendszere lehiggad és a klasszikus nyugalmat ölti magára. Éppen ez a fordulat tette szükségessé, hogy a művészi erők alkalmazásánál csak a legjobbakban lehetett megbízni. A katolikus egyház és a művészet szövetkezésének ebben a korszakában magyarországi vonatkozásban Eszterházy Károlyt éppen az teszi naggyá, hogy tökéleteset és művészit alkotott s úgy irányította a püspöksége alá tartozó kegyuraságok műizlését, hogy a kisebb egyházaknál is mindig finoman művészit és nemesen egyszerűt alkotott. Eszterházy ebben a törekvésében mindig rátalált az ő nagyvonalú stilusát megértő és kialakító alkotóművészeire, *Kracker János*, később *Maulbertsch Antal*, festők, *Tischler Antal* rézmetsző és az építészek: *Fellner Jakab, Jung József, Groszmann József* és *Zillack György* minden munkája a megrendelő és a művész közötti szerencsés megoldásban talált egymásra.

Amikor a jászberényi főtemplom több évszázados, megviselt épületteste *1772-ben a földrengés áldozata lesz*, és *előzőleg, az 1766-i canonica visitatio alkalmával maga a püspök is látja a tarthatatlan helyzetet*, a város tanácsa „alázatos instanciával kegyelmes hercegünkhöz és feőbíránkhoz folyamodik", hogy a templom építését elősegítse. Eszterházy pártfogolta a várost. 1774 június 11-én *„Eö-hercegsége az újonnan építendő cathedralis anyatemplomunk delineatusát kegyesen apportálja."* A Jászmuzeumban és a város levéltárában megállapitható, hogy legalább öt tervpályázati rajz között választott a nádor és az egri érsek. Az öt pályázat (ezeknek száma megnövekedhet az egri levéltári kutatások után) a következő épitő-

művészeké volt: Gföller Jakab két tervvel, Jung József[1]) két tervvel és az ötödik, egyelőre ismeretlen építőművész egy tervvel. Ez az utóbbi terv a város levéltárában volt, amit a muzeum régi őre, Hild Viktor átvételi elismervénye bizonyit. A terv nem került vissza a helyére, pedig éppen ez lehetett az a rajz, ami kivitelezésre került és amely őrzi alkotójának nevét. *A négy meglévő terv változatlanul meghagyta az 1761-es Mayerhoffer-féle tornyot.* Jung József első terve igen egyszerű barokkizálást tüntet fel és teljesen meghagyja a régi templomtest főfalait. Ez a terv egyhajós, de másodikszámú terve már egy kereszthajós és teljesen új főfalakkal készitendő templomot tervez. Ennek az az érdekessége, hogy az apszis fala erősen konvex és *a kereszthajó főfala pedig konkáv, valószínűleg stilusbeli alkalmazkodás akart lenni a Mayerhoffer-féle toronyhoz.* Egyébként sok azonos vonást tüntet fel a kivitelezésre került templommal. Gföller Jakab két tervvel állott elő. Első terve az az előbb már többször hivatkozott rajz, mely teljes pontossággal tünteti fel a régi templom alapfalait és a hozzáragasztott új tornyot. A tervező itt a régi főfalak felhasználásával *kereszthajós templomot vázolt fel, de meghagyta volna kivül a támpilléreknek a sorát.* Második számú tervén a támpillérek elmaradtak és a csak egyhajós és belül barokkizált templomtest falát kívül az ablaksor, valamint a koronázó párkány alá futó lizénák szakították volna meg. Az ötödik terv az, amely a homályban rejtőzik. Lehet, hogy az egri levéltári kutatások erre is napfényt derítenek, de *különösnek látszik az, hogy Mayerhoffer János, aki a torony építésével kivívta az illetékesek megelégedését, a tervpályázók közül teljesen hiányzik.* Talán éppen az ő terve volna az, amelyet 1901-ben Hild Viktor éppen azért emelt ki a levéltárból, hogy a főtemplom épületét behatóan tanulmányozza? Lehetséges. A városi tanácsülési jegyzőkönyvek, amelynek sorai a toronyépítéssel és az emiatt kötött szerződéssel olyan gondos pontosságot árulnak el, egyszerre szűkszavúak lesznek és csupán *„a' kőművesmester uramra"* hivatkoznak.[2])

Az új templomtest építése már 1774 junius 10-én megkezdett bontással a megvalósulás stádiumába lépett. „A' kőművesmesterrel tett contractussal együtt publikáltatott" a tervrajz, a város pedig Habentius Ferenc téglaégetőmesterrel alkudik meg: *a tégla ezrét 5 forint 30 krajcárért kapja a város.* Ugyanezen év október 22-én

---

[1]) Tiz évvel előbb a hatvani Grassalkovich-palotát építette át. Rendkívül érdekes az 1814. szept. 17-i jegyzőkönyvnek az a szakasza, mely szerint a tanács Jung József „pesti értelmes kőmívesmesternek" *letelepedési engedélyt ad.*

[2]) Protocollum 1774. 66—67 oldal: „Minekutána F. Locumtenens Eő Herceg-sége az ujjonnand épitendő Cathedralis Anyatemplomunk deliniátioját kegyesen approbálni méltóztatott volna, és azonnall die 9. Juni. sub Part. Congress. Distr. Jazygum cum B. Resolutione publicáltatott volna, által adatván az deliniatio kezünkben, die 10. Junii a régi Templomnak bontása elkezdetett és az Tanács előtt is azon delineatio a Kőmíves Mesterrel tett contractussal edgyütt publicáltatott."

már olyan állapotban van a munka, hogy a falbaépítendő kő „majd elfogyna és így a munkában hátramaradás okoztatván." Az ismeretlen kőművesmester nagy létszámmal dolgozik és a falemelés gyors ütemben halad. A tizedek gyűlésén a kőhordásra kötelezett lakosok a *„kövek szorgalmasabb hordására hívattak fel s hogy minden szekér jó megrakódjon."* Minden útra egy tanácsbéli áll, aki ellenőrzi a kőhordást, melynek „restelkedése" folytán majdnem szünet állott be a templomépítésben. *De a munka még az alapozásnál tart.* 1775 április 22-én *„prépostplébános jelenti, hogy a kőmívesek a templom fundamentumában szépen haladnak s hogy fennakadás ne legyen, sürgeti a triangulláris köveket.*[1]) *Hogy pedig a faragott kövek idejében megérkezzenek, napszámosokat küldenek, kik a bálványköveket lebocsájthatnák a magasból."* 1775 május 16-án, Nep. Szt. János napján *„a parochiális templom szögletkövét a sanctuarium falában földtől felfelé egy lábnyom és két ujjnyi magasságra (hol ott kívülről a falkövön, a Zagyva folyása felé jel bémetszetett) egy faragott kőládában címtáblára kimetszett betűkkel az inscriptiót letették Mária Terézia és II. József császárnak egy huszas és egy tizes ezüstpénzével."*[2]) Három év mulva a templom építése kő hiányában annyira megakad, hogy a küszöbön álló 1778.-i szüretet tanácsi határozattal október 8-ára elhalasztják.[3]) 1799 junius 2-án *Postainner József* üveges jelenti, hogy *a régi templom ablakrészeit nudifikációval alkalmazhatják az új templomra.* Ezek az ablakok azonosak a mai kereszthajó északi és déli főfalában álló kisebb ablakokkal.[4])

A templom 1782-ben készen áll.[5]) A falak nedvessége azonban az oltárképet megtámadta, annyira, hogy *„a szentek képei alig ismerhetők fel."* A tanácsülési jegyzőkönyv nem említi azt, hogy ki volt ennek az oltárképnek a mestere, de azt sem, hogy a régi templomból ámentett képről, vagy új alkotásról van szó. Mindkét esetben csak sajnálni lehet a jegyzőkönyv szűkszavúságát. A régi oltárkép is értékes lehetett, vagy ha új készült, nincs kizárva, hogy Eszterházy püspök valamelyik nagynevű művészt bízta meg. Ennek az oltárképnek teljesen nyoma veszett. Az új plébániatemplomban tehát a helyzet 1782 első felében a következő volt: az újonnan épült falak csupán fehérre voltak meszelve. Kegytárgyak dolgában is szűkében lehetett, mert az esetben is, ha a

---

1) Protocollum 1775. 150. old.

2) Prot. u. ott 150. old.

3) Prot. 1778. 176 old.

4) Prot. 1779. 219. old.

5) A városi tanácsban 1783. dec. 31-én tett elszámolás szerint a költség a következő volt:

Perceptio:	29.689 frt.,
az überschlagon való erogatio	23.500 frt 14 kr.,
az überschlagon kivüli erogatio . . .	6.053 frt 17 kr.,
summarum	29.553 frt 31 kr.,
superomptum	135 frt 28 kr.

régi templom felszerelését itt helyezték el, a nagyméretű és nagyvonalú architekturájukkal ható falakon azok szegényesen hatottak. A templomra azonban szükség volt és a konszekrációra hamarosan jövő Eszterházy Károly pöspököt már Ágónál 150 lovas élén üdvözölte Pintér Ferenc kerületi jegyző, a gyöngyösi kapunál pedig száz mesterember és katona élén *„dobbal, síppal Katona István notár."*

Eszterházy Károly magával vitte a hatalmas, de sok kiegészítésre szoruló berendezésű templom képének emlékét Egerbe, ahol annyit alkotott. Nem szünt meg gondoskodása egészen 1799 junius 15-ig bekövetkezett haláláig és így történik, hogy a templom felszerelése évről évre javul. 1783 októberében újra öntetik a Boldogságos Szüz tiszteletére készült 11 mázsás harangot. 12 mázsára emelik a harang sulyát s „rajta figurák és képek" vannak. Az öntés díja 324 frt., az elkészítés ideje két hónap. Ebben az évben el is számolnak az építési összeggel. Az előirányzati összeget, 23.500 forintot, 6.188 forinttal lépték túl. 1793 május 25-én Horning István „jászberényi képíró a templom részére elvégzett munkák díját kéri." Horning festő Nep. Szt. János képéért húsz forintot, a Szent Kereszt oltárának aranyrámájáért húsz forintot kér. A tanács úgy véli, hogy az új főtemplom perspektíváját rontja *a körülötte lévő kőkerités,* 1794-ben azt lebontják, helyére oszlopos kerítést emelnek, *(Abb. 27. kép)* a kőkerítésből kikerült köveket pedig a nagykőhíd javítására fordítják.[1]) A következő évben „Herhorch József pesti orgonacsináló" harmadmagával 130 frt-ért megjavítja az orgonát. 1796 júniusában a templom födele javításra szorul, a boltozaton is átüt a víz, egy szolnoki ácsmesterrel javittatják meg. A nyolc tetősarokra rezet rendel a város a szomolnoki rézbányában. A szükséglet — melybe a fedélszögletekre behasználtakat is érteni kell — öt mázsa réz, amelynek mázsája 11 forintba, összesen 55 frt-ba került. 1798 junius 16-án tisztitásra adják ki a még freskók nélküli hatalmas belső templomteret. *Bachtrod József, Hermány Vencel* és *Arzl Leopold* végzik el a munkát 240 frt-ért, s a munka, mint a tanácsülési jegyzőkönyv mondja: *a főtemplom fehérítése megtörtént.*

1802 február 17-én érdekes momentumról tárgyal a tanács megbízásából *Rigó Ferenc* apát és *Komáromy Menyhárt* emeritus vicekapitány: a toronysisakot feljebb akarják emeltetni.[2]) Nem tudjuk, mi késztette a tanácsot a „toronysisak feljebb emelésére", tekintettel azonban arra, hogy a tervvel csak ácsmestert, Karditter Józsefet bízzák meg, arra enged következtetni, hogy nem annyira emelésről és a művészi összhatású toronycsúcsnak megváltoztatásáról volt szó, hanem az ideiglenes toronysisakfedés véglegessé tételéről folyt a tárgyalás. *Karditter József* tervet mutat be, valószínűleg a fedőlapok ornamentális díszítéséről és a munka ugyanezen év őszén már annyira előrehalad, hogy az apátúr és a vicekapitány felvetik az eszmét: *a szentkoronát*

[1]) Prot. 1794. 137. old.

[2]) Prot. 1802. 31. old.

és a keresztet az előrehaladott munka folytán fel lehetne tenni. Így történik meg a főtemplomra annyira jellemző toronysisakvégződés: *a szentkoronára helyezett kereszt* elhelyezése.

A templom belső kiképzésében — eltekintve egy más alkalommal tárgyalandó mennyezetképek festésétől — 1805 március 20-án történik egy nagyobb utolsó esemény. A kegyuraság a főoltárt is rendbe akarván hozni, egy pesti és egy gyöngyösi márványozóval tárgyal. A tabernaculum tervét pedig *Kardetter Tamás* adja be és annál meglepőbb, hogy július 3-án arról számol be a jegyzőkönyv: *a tanács elfogadta a Nemzeti Muzeum alkotójának, Pollack Mihálynak első számú tervét* „olly hozzáadással, hogy a canontáblákkal együtt a tabernaculum tetején Crucifixus, az ajtaján pedig Ábrahám, amidőn Izsákot feláldozni kívánta szemléltessenek."[1])

A tabernaculum az eredeti tervtől történt változtatással ma is áll és a XIX. századeleji neoklasszikus művészet egyik kimagasló műve, mely az arányos elrendezéssel, a klasszikus díszítőelemek felhasználásával, az Oltáriszentséget imádó angyalok felfogásával és kidolgozásbeli finomságával Pollack zsenijét hírdeti.

A monumentális főoltár és a tabernaculum továbbá arról adnak számot, hogy a jászberényi főtemplom belső kiképzését később is abban a jól felfogott szellemben folytatták, mely a további díszitő munkában a késői barokkból néhol meglepően ható rokokós részletekkel gazdagított, másütt a klasszikus elemekkel nyugodttá tett hatalmas templomtérré tette a katolikus jászoknak nem egy tanácsi jegyzőkönyvben büszkén emlegetett „katedrálisát."

KOMÁROMY JÓZSEF

[1]) A tabernaculum kivitelezése Bécsben készül 1400 frt-ért, az aranyozást és a márványozást *Pollack Mihály* felügyelete mellett *Ports János* vállalja. Prot. 1806. 68. old.

151 **Kock, P. de:** Mémoires. Écrits par lui-même. Avec portrait, gravé sur acier par Leguay, d'après Maricot. Paris, 1873. D. en cuir, 372 p. 6.–

152 **Kohut, A.:** Berühmte israelitische Männer u. Frauen in der Kulturgeschichte der Menschheit. Lebens- u. Charakterbilder aus Vergangenheit u. Gegenwart. Mit zahlreichen Portraits u. sonstige Illustrationen. Vollständig in 18 Heften. Leipzig, o. D. 25.–

153 **Koronázási emlékünnep.** I. Ferenc József koronázása. Sok képmellékkel. Szöveg Szász Károlytól, Marczali Henriktől, Jókai Mórtól stb. 56 l. 4.–

154 **Körmendi, Fr.:** L'aventure à Budapest. Roman. Trad. p. G. Strem. Revue p. A. Sauvageot. Paris, 1932. 350 p. 5.–

155 **Körösi L.:** Egiptom művészete. (A Nilus. Panteon. Fáraók. Szentírás. Építés. Képfaragás. Képírás. Műipar. Zene. Irodalom.) Juhász Á. 250 kőrajzával. Bpest, 1898. Er. borítékkal. 4°. 464 l. 15.–

156 **Kossuth.** Authentic report of Kossuth's speeches on the war in the East and alliance with Austria, at Sheffield and at Nottingham. (June 1854.) Published by himself. London. 32 p. 15.–

157 – és az orosz fordorlatok. Irta: Blind K. Németből ford. Pest, 1868. Ered. boríték. 22 l. 8.–

158 **Kozma M.:** Egy csapattiszt naplója. 1914–18. Számos térképrajzzal. Budapest, 1931. Er. vász. 576 l. 6.–

159 **Krudy Gy.:** Mohács. Regény. Budapest, 1926. 235 l. 6.–

160 **Laboulaye E.:** Páris Amerikában. Ford. Márkus I. Bp, 1885. 320 l. 5.–

161 **Lambrecht K.:** Az őszállatok. (Az ősember elődei.) 150 képpel és számos táblával. Bpest, é. n. Er. fvász. 4°. 327 l. 18.–

163 **Lautrec,** Henri de Toulouse-Lautrec. Von Esswein, mit Beitrag v. Hevmel. Mit zahlreichen Reproduktionen. München, 1912. Gr. 4°. Hlein. 12.–

164 **Lessing, J.:** Gold u. Silber. Mit 110 Abbildungen. Berlin: Handbücher d. königl. Museen, 1907. 166 S. 8.–

165 **Lippmann, Fr.:** Der Kupferstich. Mit 131 Abbildungen. Berlin, 1914. 253 S. 8.–

166 **Loti, P.:** Le roman d'un enfant. Paris, Calmann–Lévy, 314 p. 3.–

167 – Prime jeunesse. Suite au „Roman d'un enfant". Paris: Calmann–Lévy, 268 p. 3.–

168 **Lovass J.:** N. S. Germania. Bpest, 1938. Er. vász. 320 l. 6.50

169 **Ludendorff:** Meine Kriegserinnerungen. 1914–18. Mit zahlreichen Skizzen u. Plänen. Berlin, 1920. Or. Ppbd. 628 S. 9.–

170 **Lukrez:** Das Weltall. Eine Auswahl aus der Übersetzung v. M. Seydel. Zusammengestellt v. E. Wüst. Mit Bildnis v. Epikuros. (Statue). München, 1927. Ppbd. 114 S. 3.50

171 **Macaulay, Th. B.:** Die Geschichte Englands, seit der Thronbesteigung Jacob II. Übers. v. Rödiger u. Kretzschmer. 6 Bde. 8°. Leipzig, 1856. Or. Lein. 30.–

172 **Magyarország.** (A föld és népei.) Szerk. György A. 13 szines mellékkel és 419 rajzzal. Bpest, 1905. Félvász. 716 l. 16.–

176 **Marczali H.:** Enchiridion fontium historiae Hungarorum. A magyar történet kutfőinek kézikönyve. Angyal D. és Mika S. közreműködésével. Bpest, 1901. (Címlap és a névmutató F betűtől végig hiányzik. Belül ép és teljes példány.) 25.–

177 **Marie Antoinette.** Einer Königin Liebe u. Ende. Roman v. H. Freimark. Mit Bildern u. Bildnissen. Berlin, 1916. Or. Lein. 374 S. 6.–

178 **Maria Theresia.** Geschichtlicher Roman v. Zdenko v. Kraft. Mit Bildern. Berlin: Bong, o. D. Or. Lein. 338 S. 4.–

179 **Maurice, Martin:** Amour terre inconnue. Paris, 1928. 251 p. 3.–

180 **Mendelssohn, A. v.:** Maja. Roman einer Schauspielerin. München, 1913. Or. Lein. 4.50

123 **Hoffmann Edith:** Az Iparművészeti Muzeum brüsszeli kárpitja. 4 képes táblával és 45 szövegképpel. (Különlenyomat a „Magyarország Műemlékei" IV. kötetéből.) Bpest, 1915. 16.–

124 **Hollós L.:** A modern festőművészetről, különös tekintettel a magyar historiai festészetre. Bpest, 1876. Er. boríték, 40 l. 4.–

125 **Homan B.:** A magyar történetírás új útjai. 2. kiadás. Bpest, 1932. Er. vász. 463 l. 10.–

126 **Horváth H.:** Budapest művészeti emlékei. Gerevich T. előszavával. 160 képpel, 5 melléklettel és 17 szövegképpel. Bpest, 1938. Er. félbőr. 20.–

127 **Hovhannesian Eghia:** A hazai örmények a nemzet szolgálatában. Függelék: A magyarországi örmény családok névsora. Gödöllő, 1940. 146 l. 5.–

128 **Hungaria.** An anthology of short stories by contemporary Hungarian authors. Translated by L. Wolfe. With an introduction by A. Korda. London, 1936. Cloth. 12.–

129 **Japanische Kunst.** Die Kano-Schule. Von L. Binyon. Mit 37 Mattkunstdruckbildern, 20 Reproductionen in Tondruck, 1 Gravure u. 1 Vierfarbentafel. Berlin, 59 Textseiten. 18.–

130 **Jász-Nagykun-Szolnok vármegye** multja és jelene. Szerk.: Scheftsik Gy. Pécs, 1935. 6 képmelléklet és 3 térkép. Ered. vász. 14.–

131 **Javal, E.:** A világtalanok világában. Ford.: Siklóssy Gy. Bpest, 1906. 231 l. 3.–

132 **Jelusch, Mirko:** Caesar. Történelmi regény. Bpest, 1936. Vász. 451 l. 7.50

133 **Jókai Mór.** Irta: Szinnyei J. Jókai arcképével. Bpest, 1898. 212 l. 6.–

134 **(Jósika M.):** Regény és regénvitészet. Irta: Eszter sat. szerzője. Pest, 1858. 172 l. Ered. bor. Tiszta példány. 8.–

135 **Jurisztowski Miklós** ezredes-hadbíró élete és irodalmi munkássága. Irta Somoss L. Eger, 1937. Vász. 4.–

136 **Kahn, G.:** Das Weib in der Karikatur Frankreichs. Mit 448 Illustrationen u. 72 farb. Kunstblättern nach seltenen u. amüsanten franz. Karikaturen aus allen Zeitepochen. Stuttgart, 1907. Or. Lein. 4°. 472 S. 42.–

137 **Kállay F.:** A pogány magyarok vallása. A Kisfaludy Társ. ált. jutalmazott pályamű. Pest, 1862. 331 l. Ered. boríték, tiszta, felvágatlan példány. 12.–

138 **Katharina II. von Russland.** Roman einer Kaiserin. Von E. Zabel. Mit Bildnissen. Berlin, 1913. Or. Lein. 325 S. 6.–

139 **Katolikus írók magyar kalauza.** Szerk.: Almásy J. (Sik S., Cavallier J., Hamvas E., Ijjas I., Kecskés P., Horváth S., Erdey F., Tiefenthaller J., Marcell M., Péterffy G. stb., stb. tanulmányai.) Bpest, 1940. Er. vász. 531 l. 10.–

140 **Katona B.:** Magyarország közgazdasága. 1935-ös évkönyv. Bpest, 1935. Er. vász. 491 l. Alfabetikus tárgymutatóval. 7.–

141 **Kazinczy Ferenc** válogatott munkái. Bevez. Balassa J. Magyar művészek rajzaival. Bpest: Remekírók, 1908. Ered. vász. 4.–

142 **Kecskeméthy A.:** 3000 tengeri mértföld. Keleti utazás. Pest: Ráth, 1870. Er borít. 176 l. 7.50

144 **Kerékgyártó A.:** Magyarország emléknapjai 1000 éves történetében. Bpest, 1882. 712 l. 16.–

146 **Kiss I. (r.)** Az utolsó nemesi felkelés. 26 melléklettel. 2 kötet. Bpest, 1909–11. 4°. 367 és 408 l. 30.–

147 **Kisfaludy Károly** válogatott munkái. Bevez. Bánóczi J. Magyar művészek rajzaival. 2 kötet. Bpest: Remekírók, 1902. Er. vász. 9.–

148 **Kisfaludy Sándor** összes költeményei. Bevez. Zilahi K. B. 2 kötet. Magyar művészek rajzaival. Bpest: Remekírók, 1901. Er. vász. 9.–

150 **Kleinschmidt. A.:** Drei Jahrhunderte russischer Geschichte. Seit der Thronbesteigung der Romanow bis heute. 1598–1898. Mit 2 genealogischen Tafeln, 1 Porträttafel u. 1 Karte. Berlin, 1898. Orig. Lein. 505 S. 8.–

Jászberény épületei 1789-ben

Ha ezt az összeírást röviden összegezi az ember, kitűnik, hogy a város birtokában volt egy puskaporos háznak, négy — köztük a Háromrózsa — kocsmának, a görög kereskedőknek kiadott négy üzletháznak, egy postaháznak, két materialista háznak, két kvártély- és egy strázsaháznak, a lajosi földeken egy vendégfogadónak és egy kocsmának, minden kerületben egy-egy istállónak, s érdekes a hidak kimutatása is. A nagy-hid, mint látjuk, még fa volt. A kőhid építésének gondolata először 1794-ben merül fel, amikor a tanács elhatározza[3], hogy miután a „Nagy Templom Prospektusát rontja a körülötte fennálló Kő Fal, kellemetes dolgot cselekedne a Tanács, ha a Falnak elhányattatására célozó jó szándékot secundálni kivánná, mit csak azért is örömest kellene cselekedni, hogy az onnan kikerülendő kőbül azon hidnak Materialéját, melyet a Zagyván által kőbül szándékozkodik fel állíttatni, nem kevéssé segíthesse."

3. Jászberényi városi levéltár, Tanácsülési jegyzőkönyvek *1794., 83. tárgypont.*

	Felső Mészárszék	vályok	rossz	300
	Kő Szék	kő	jó	
	Tulsó Szék	kő és vályok	hibás	20
	Két vágó Szin	kő és vályok	jó	
16	Kvártély ház	kő	jó	
	Istálló és komra	vályok és fa	hibás	50
	Cseléd ház	vályok és fa	rossz	180
	Keritès és Strázsa Szin	fa	rossz	220
17	Strázsa ház és istálló	vályok	hibás	15
	Secessus	vályok	jó	
677	Kvártély ház	kő és vályok	rossz	60
	Istálló, Cseléd ház, kamra	kő és vályok	rossz	80
	Kut	fa	jó	
	Keritès	fa	rossz	40
	Puskaporos ház	kő	rossz	15
	Első tized istálló	vályok	hibás	30
	Másod tized istálló	vályok	hibás	30
	Harmad tized istálló	vályok	jó	
	Negyed tized istálló	vályok	hibás	20
	Ötöd tized istálló	vályok	hibás	25
	Hatod tized istálló	vályok	rossz	120
	Heted tized istálló	vályok	hibás	50
	Nyolcad tized istálló	vályok	hibás	16
	Belső malom	kő	jó	
	Belső zúgó	fa	rossz	600
	Kecskeláb zúgó	fa	jó	
	Külső malom	kő	jó	
	Zúgó	fa	rossz	1200
	Nro 3 Incendialis kut	kő	jó	
	Mizsei ház	vályok és kő	jó	
	Istálló	vályok és kő	hibás	18
	Keritès	fa	jó	
	Kut	fa	jó	
	Erdő csősz ház	vályok	jó	
	Három gyalog hid	fa	rossz	40
	Nagy hid	fa	rossz	2000
	Szolnoki útban 3 hid	fa	rossz	18
	Postai útban 3 hid	fa	rossz	38
	Gyöngyösi útban 2 hid	fa	hibás	8
	Árokszállási útban 5 hid	fa	rossz	36
	Jákóhalmi útban 7 hid	fa	rossz	156

Sigl. JBerény die 3-a Aug. 1789.

Jász Berény Várossa
Birája és Tanátsa.

1076	Felvégi Kortsma	kő és vályok	rossz	60
957	Alvégi Kortsma	kő és vályok	rossz	60
1455	Zöldfa Kortsma	kő	hibás	12
1253	Háromrózsa Kortsma	kő és vályok	hibás	12
	Czédula ház	vályok	rossz	26
	Vásári hét pince	fa	rossz	150
	Vásári Ser Kortsma	vályok	jó	
	Lajosi Kortsma vendégfog.	kő és vályok	hibás	100
	Istálló	kő és vályok	jó	
	Állás Szin	fa	rossz	350
	Kerités	kő	hibás	24
	Kut	fa	jó	
	Lajosi Kis Csárda	vályok	rossz	300
	Istálló	vályok	rossz	80.15
	Kerités	garád	rossz	4.30
	Mizsei Csárda	kő és vályok	rossz	46
	Istálló	vályok	hibás	12
	Kerités	fa	hibás	16
	Nagy Boltok	kő	jó	
	Materialista Bolt	kő	jó	
665	Görög ház és Bolt	kő és vályok	hibás	70
	Kerités	fa	jó	
	Secessus	fa	jó	
	Sáppat Görög Háza	vályok	hibás	16
	Kerités	fa	hibás	6
	Görög László háza	vályok	hibás	18
	Istálló és Fészer	vályok	hibás	30.30
	Kut	fa	jó	
	Kerités	fa	jó	
	Péter Görög háza	vályok	hibás	30
	Fészer és istálló	vályok	hibás	20
	Kis Ant Görög háza	vályok	rossz	100
	Istálló	fa	jó	
	Kerités	fa	ló	
	Pósta ház	kő és vályok	jó	
	Istálló és fészer	vályok	hibás	30
	Kerités	fa	jó	
	Materialista ház	kő és vályok	jó	
	Kerités	fa	jó	
	Kut	fa	hibás	12

	Református templom	kő	jó	
	Pap Ház	kő és vályok	jó	
	Kerités	fa	jó	
	Rector Ház	kő és vályok	jó	
	Kerítés	fa	jó	
1064	Deák és normális oskola	kő	hibás	260
1065	Leány oskola	vályok	rossz	300
10	Harangozó ház	vályok	rossz	200
11	Harangozó ház	vályok	hibás	24
666	Város háza	kő és vályok	rossz	1000
	Istálló és Áristom Secessus	kő és vályok	jó	
	Fészer és Szin	fa	rossz	160
	Incendiális Fészer	fa	jó	
	Kut	fa	jó	
	Kerítés	fa és kő	rossz	380
	Város kerttye	garád	rossz	6
	Gondviselő ház	vályok	jó	
	Széna magazin	vályok	jó	
	Város Tanyája	vályok	hibás	30
	Fészer	fa	hibás	20
	Kut	fa	jó	
	Kerités	garád	rossz	6
1078	Első notarialis ház	kő és vályok	jó	
	Istálló	fa	rossz	30
	Secessus	fa	rossz	6
	Kerítés	fa	jó	
1079	Másod Notarialis ház	kő és vályok	jó	
	Istálló	kő és vályok	rossz	30
	Secessus	fa	jó	
	Kerítés	fa	jó	
	Harmad Notar. ház	kő és vályok	jó	
	Istálló	kő és vályok	rossz	40
	Secessus	fa	jó	
	Kerítés	fa	jó	
1073	Ser Ház	kő	hibás	600
	Istálló kettő	kő és vályok	rossz	40
	Ser Kortsma	kő és vályok	most épül	600
	Kerítés	fa	rossz	40
	Kut	kő és fa	jó	
1051	Vendégfogadó	kő és vályok	hibás	
	Istálló	kő és vályok	hibás	40
	Állás Szin	fa és kő	hibás	6
	Kerités	kő	jó	
	Secessus	vályok	rossz	12

zések rámutatnak, a két katolikus templom több-emeletnyi magas teste és csupán a jászkerületek egyemeletes épülete szolgált néhány szárazmalommal. Az *oppidum privilegiatum*, a jogaira büszke Jászberény falusiasan egyszerű és csak horizontálisan kinyujtott városképet adott, ahol a vertikális fejlődés számára — majdnem a legújabb időkig — semmiféle lehetőség nem adatott.

A város ebben a nyugalmas és látszólag fejlődésképes időben egy óriási kiterjedésű határ — szántók, legelők, erdők — korlátlan ura volt, amely határból alig néhány hold van ma a kezén. Ugyanez volt a helyzet a város birtokában lévő épületeknél is. A jászberényi városi levéltárban van egy érdekes kimutatás, amely a fenti népszámlálási időponttal teljesen összeesik és ez érdekes világot vet arra, hogy a város több mint ötven háznak volt 1789-ben birtokában.[2]

E kimutatásnak előző okmányait nem sikerült megtalálnom; az az 1789-es akták kötegében egyedül feküdt. Azt azonban egész bizonysággal meg lehet állapítani belőle, hogy ez a kimutatás leltárszerű összeirás volt a városi épitményekről, melyben arról is képet kapunk, hogy a hibás, vagy rossz állapotban lévő házak, malmok, zugók, iskolák épülete milyen összegű javitást igényelt az összeírás idején.

Egyes épületek előtt tizes, százas és ezres számok — talán házszámozások — találhatók, ennek értelmét csak a további kutatás fogja esetleg megvilágitani és nincs kizárva, hogy ezzel a város településének megrajzolásához érdekes adatokhoz jutunk.

Ezt a kimutatást, eredeti helyesírással itt közlöm:

Consignatio Aedific. Communitatis

Jász Berény Várossa Épületei

(Caps. 33., fasc. 2., Nro 22.)

	Az épületnek neve	Materiája	Minéműsége	Ára fr.	kr.
	Parochialis templom	kő	hibás	3000	
	Kerítés	kő	jó		
	Rozália Kápolnája	kő	rossz	150	
	Boldog Assz. Temploma	detto	detto	300	
1066	Parochia	detto	jó		
	Istálló Fészer	kő és vályok	jó		
	Kamra	detto	detto		
	Kut	fa	detto		
	Kerítés	kő és fa	jó		

2. Jászberényi városi levéltár. *Caps. 33., fasc. 2., Nro 22.*

Komáromy József:
Adatok Jászberény multjából.
Jászberény, 1939.

A város tulajdonában lévő építmények összeírása 1789-ből

A Jászságban egyik legfigyelemreméltóbb bevándorlási folyamat a XVIII. század közepén történt.

Fodor Ferenc mondja a Jászság demografiájával foglalkozó nagyértékü tanulmányában[1], hogy a Jászságban a lakosság a török kiverése után rendkívül nagy hullámzást, kicserélődési folyamatot mutatott. Bár voltak — mondja — időnkint kitelepedések is e földről, a földben való nagy bőség mégis rendkívül gyorsan felduzzasztotta a nép lélekszámát. Hiszen az 1699-i — *Pentz* által megállapitott — 7204 lélekkel szemben nem egészen egy század alatt, 1766-ban, felemelkedett a Jászság lélekszáma 21.888-ra, azaz kereken a háromszorosára. Nem ismerek — irja — az Alföld más tájairól hasonló hosszú történelmi demográfiai vizsgálatokat, de aligha volt még egy olyan vidéke e síkságnak, ahol minden külső telepités nélkül hasonló gyors benépesülés ment volna végbe ezen történelmi korszak alatt, mint a Jászságban. Ezt pedig kétségtelenül a szabad föld és még az eladottság idején is a jobbágyi helyekétől lényegesen különböző sors tette.

A Jászság székhelyének, Jászberénynek a lakossága II. József idejében 10.416 volt, amelyben a birtokos családok száma 1322-t tett ki. Jászberényben is figyelemreméltó népességszaporulat történt tehát, ha tudjuk, hogy a Pentz-féle összeírás eredményeként 1699-ben még csak 2256 egyént irtak össze. Ez a szám tehát közel száz év alatt *megötszöröződött.*

Az 1787-i összeírás szerint Jászberényben a házak száma 1700, a keresztény családoknak száma 2119, papi rendből valók száma 26, nemesi rendből valók száma 238, honoráciorok száma 18, városi polgárok és mestèremberek száma 1129, házi és kerti zsellérek száma 797 volt.

Jászberény a XVIII. század végén kétségtelenül még teljesen falusias jellegü község volt. Városkép-dominánsként az alacsony kis házak tömegéből, amint arra egy metszet és egykorú feljegy-

1. *Fodor Ferenc dr.*: A II. József-féle népszámlálás eredményei a Jászságban, *Magyar Statisztikai Szemle*, 1934., XII. évfolyam 11. szám; 907—916 old.

nemzetes Ördög András. 1792. esztendő március 9. napján." Az adományozók és az egyházi élet akkori vezetőinek nevei is, ugyancsak rövidítve szerepelnek. A vonatkozó neveket azonban teljes egészében mutatja az 1792. évi jegyzőkönyv. Sőt kitűnik ez ősi írásból, a már 1792-ben meglévő ama szokás, „hogy a díszes kitüntetéssel jár az áldozatkészség." Ugyanis *„Ördög András uram* (a kegytárgyon Ör. A.) *az eklézsia gondviselőjének kandidáltatott és a voksok többsége által a nemes tisztségre fel is eskettetett."* A nemes adakozás minden bizonnyal a kurátori és szenátori tisztség átvétele után történt meg.

A ref. egyháznak a XVII. századbeli emlékei közül még felemlítendő egy 1642-ből való vésett *ezüst pecsétnyomó* is, a Lehelkürt jelével. E pecsétnyomót a Jászmúzeum őrzi.

Az 1700-as évek emlékeként egy 1789-ből való *hengeralakú ónkannát* őriz a jászberényi ref. egyház. A kanna magassága 23 %, a fedőlapja 13 % átmérőjű. Az alsólap rövid szövege: *„A Jász. Berényi Reformata Eklézsiae Ao. 1789."*

A többi emléktárgyak az 1800-as évekből valók. Igy egy 8 % átmérőjű és 15 % magas *keresztelőpohár* 1867-ből, és ugyanezen esztendőbeli keltezéssel egy 25 % hosszú és 21 % széles *keresztelő tál* is. Mind a két kegyszer Eördögh János és neje adománya.

Az egyház ma is használatban lévő belül aranyozott, díszes külsejű 22·8 % magas, 10·2 % széles és 21 dkg súlyú *ezüst kelyhe „A jászberényi ev. ref. egyháznak 1887."* felírattal és részben hasonló díszítésű, de csak 20 % magas, 9 % széles és aranyozásnélküli ezüst kehely a fenti felírattal ugyancsak 1887-ből való. E kegyszerek adományozói ismeretlenek, nevük a vonatkozó jegyzőkönyvben nem szerepel.

Végül feltétlenül említésre érdemes a ref. egyház legszebb kegytárgya, az u. n. *rózsakehely*, melyre vonatkozólag azonban az egyház irattárában eddigelé adatokat még nem találtam. *Divald Kornél* műtörténész szerint híres kecskeméti ötvösművész alkotása.

SZEMES GÁBOR

Mi tünt el a Pázsom-dombon?

A jászberényi, u. n. Pázsom-domb Répás József birtokos földjén emelkedik, közel a tápiószelei határhoz. A gazda erre a dombra építette a közelmultban tanyáját. Fekete, kötött talajú földön ritkán lát az ember emelkedést, ha pedig egy is a szemébe ötlik, arra következtethet, hogy az mesterséges alakulás. Igy van a Pázsom-domb esetében is.

A magaslat a legrégibb mintájú településhelyre mutat. Ellipszisalakban széles árok nyoma veszi körül, de az így körülárkolt terület-

A Jászberényi Jászmúzeum Évkönyve. 1937.

tónust a mély, felejthetetlen zengésű erdélyi hangok ütik meg, mint a művész ifjúkorának elmulhatatlan emlékei.

Petry nagy nyeresége a magyar grafikusművészetnek, a Jászmúzeum gyüjteménye pedig, mely az ő exlibrisei közül mintegy félszáz darabot őriz, értékes darabja a múzeumi anyagnak és gyüjteménye talán kiindulópontja lesz egy nagyobb és általánosabb exlibrisgyüjteménynek. *(Abb. 14—20. kép.)*

KOMÁROMY JÓZSEF

A jászberényi református egyház emlékei

A jászberényi református egyház kegyszerei között több olyan érték van, amely multjánál, régiségénél és iparművészeti értékénél fogva érdemes arra, hogy róluk a Jászmúzeum ezen évkönyvében is beszámoljunk.

Az alábbiakban csak rövid felsorolását kívánom adni az egyház tulajdonában lévő hosszúmultra visszatekintő kegyszereinknek.

A legrégibb kegytárgyunk egy 1645-ből való *aranyozott ezüsttányér*, amelynek átmérője 15 %, és súlya 20 dkg. Arravonatkozólag, hogy miként került az egyház tulajdonába, kinek az adománya, stb. tulajdonképen semmiféle értékes adatunk az ősi irattárban nincsen. Az 1642-től 1826-ig vezetett feljegyzések és körlevelek című jegyzőkönyv — leltárszerűen — csak ennyit említ meg „§. V." alatt: „Az Ur asztalához való kisebbik tányéron 1645 jelzés vagyon."

A tányér külső 8 %-es peremén és a belső 7 %-es díszes mezőjében latin nyelvű szöveg olvasható. A belső mező latin szövege a zsidókhoz írt 10. levél 14. versére utal. A külső perem szövege pedig ezt mondja: *Ime az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit. Ez a tányérka az ev. egyháznak tulajdona nagy Jászberény városában, az Úr asztalának használatára."*

Ugyancsak régi és értékes emléke az egyháznak egy 1792-ből való *aranyozott ezüsttányér* is. Ennek átmérője 21 %, a külső pereme 3·5 % s a belső mező 17·5 % átmérőjű. Mind a perem, mind a belső mező sima, díszítésnélküli. A perem belső szegélyének felső sora János evangélista evangéliuma 7. részének 33., 50., és 31. verseire utal.

A vonatkozó evangéliumi utalások alatt lévő kiegészített szövegrész pedig a következő: *„A jászberényi ref. szent eklézsiának az Úr asztalához való szentséges szolgálatra kész szeretetből ajánlják nemzetes Vásárhelyi Márton és felesége Szabó Borbála."* — Ezután ismételten textus. János evangéliuma 4. részének 24. verse: *Az Isten lélek, és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják."*

Majd a textus után folytatva: *„T. T. Barkasi Ádám prédikátorsága és nemzetes Szappanos Mihály gondnoksága alatt, tanácsbéli*

Bléneszy János: Zászberény történelmi emlékei.

8°, 20K, 54L, Zászberény, 1933.

Zászberény KÖR. Emlékei

Jászberényi műem-
lékek

Komáromy József:
Adatok Jászberény
múltjából. Jász-
berény 1939. 8-r.
10 kép, 48 l.

: Munkácsy Mihály. 4 o, 5 K, 43 L,
v nélkül.
: Munkácsy Mihály. 8 o, 5 K, 40 L,
v nélkül.
erenc: Árnyékrajzolatok. Rajzolta------
157 L, Budapest, 1928.
Péter ötvöskönyve. /Kiadta Ballagi A-
ny. Archeologiai Értesitő./ 8 o, K,
est.
István gróf: Müiparunk és a lakberen-
rlata 1892-ben. 8 o, 0 K, 18 L, Buda-
.
Ottó: Erhard Schön magyar vonatkozá-
ei különös tekintettel Buda 1541 évi
ra. /Kny. Fővárosi Könyvtár Évkönyve./
22 L, Budapest, 1933.
Ottó: A Buda melletti Szent Lärinc
stor történetének első irodalmi forrá-
Tanulmányok Budapest Multjából./ 8 o,
Budapest, 1936.

Jászberényi

Ferences templom

Technika

1944. 237. f

Érk. 1906 JUL 11.

felx. mell.

Érk. 1906 JUL 23.

felx. mell.

árásbíróság!

gula

alperes az A/. alatti

ben eleget nem tevén, tisztelettel esedez

~~kor. fill tőke, ennek~~

~~ó % kamatja~~

már megitélt és következő ujabbi, u. m.

. . . . . 4. kor. —. fill.

és benyujtása 3. „ —. „

20 fill. . 1 „ 40. „

. . . . . „ „

összesen . . 8 kor. 40. fill.

erejéig, a kielégitési végrehajtást alperes

Jászberényi rk. főtemplom

irod

Komáromy József

Újabb adatok a jászberényi Nagyboldogasszony-főtemplom építéstörténetéhez. Adatok Jászberény multjából.

Jászberény, 1939.

telj. feld

Hubay Jenő 1879-ben Jászberényben szerepelt 48 oldal
Mellékletek — — — — — — — — 49—61 oldal

Jászberényi r.k. főtemplom

cód
3

Komáromy József:
A jászberényi főtemplom
régi mellékoltárainak
festője. Adatok Jász-
berény múltjából.
Jászberény, 1939. 46–
47. l.

Ferenc Zirckler
Jász. Céd

TARTALOMJEGYZÉK

Pollack Mihály jászberényi városházterve és a városháza építéstörténete — — — — — 1 oldal

Jászberény térképe 1783-ból — — — — 18 oldal

Négyszállás legősibb települési helye — — 23 oldal

A város tulajdonában lévő építmények összeírása 1789-ből — — — — — — — — 29 oldal

Újabb adatok a jászberényi Nagyboldogasszony-főtemplom építéstörténetéhez — — — — 35 oldal

A jászberényi főtemplom négy mellékoltárának festője — — — — — — — — — — 46 oldal

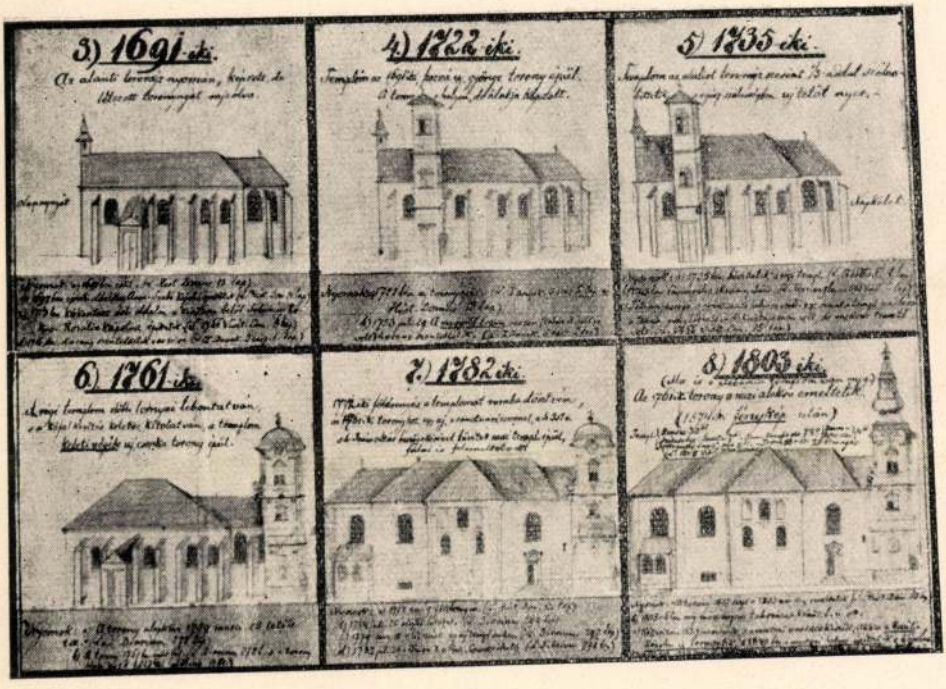

Gyenes Bálint jászberényi káplán rekonstrukciós rajzsorozata 1887-ből. A képsorozaton a jászberényi rk. főtemplom egyes építési fázisait plasztikusan éreztette, adatai irott kutfőkön alapulnak. Téves az 1722. és 1735. évi templomtorony ábrázolása, mert Gyenes előtt ismeretlen volt a Mikoviny-féle veduta, amelyen a lebontott régi főtemplom és tornya az utókor számára teljes hitelességgel mégis megmaradt. (Lásd. 42—45. old.)

Komáromy József:
Adatok Jászberény multjából.
Jászberény, 1939.

Jászberényi rk.

Főtemplom

MDK

jászberényi Albert mester 1557 februárban a várban, most asztalosnak nevezi a számadás.153.lap.

Déshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.II.közlemény. 153.lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger 1964.

MDK

JÁSZBERÉNYI

MDK

jászberényi Albert üveges 1553-ban heti 50 dénárt

fia 40 dénárt kap az ellátáson kivül.

Déshy Mihály:Munkások és Mesterek az egri vár
épitkezésein 1493 és 1596 között.II.közlemény

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger 1964

MDK

Jászberényi Albert"Iweg ablak Jartho" és fia üvegezi a várbeli ablakokat.

Déshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 éa 1596 között.II.közemény.153.lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve.II.Eger 1964.

Jaszenovits Erzsi

Gyermekruha-modellekkel szerepelt, Jaschik Álmos tanitványainak kiáll.-án az Iparművészeti Társ. helyiségeiben.

N.U.930.V.15.

< Jászberény tört. emlékei >

Blénessy János < >

20 kép, 54 l.

Jászberény, 1933

Gent (263)

Jászberény multjából adatok

Komáromy József:
Adatok ( ) 8-r.
10 kép, 48 l. Jászberény, 1935

Gent (1252)

~~Megvizsgálta és~~

~~5024/910 sz. a. elfogadta~~

~~Janich~~

~~III/3.~~

Stv. Pázár

5024/910

1910 máj. - 8

Megvizsgáltatott és észrevételezte-
tetett 24.722/910 szv. a. a.

Mondok
XI/3

felj. II B. 54 l. 1 b.

Zászberényi András

Szerepel az őszi tárlaton a Déri Múzeumban

N. N.: Megnyílt az őszi tárlat

Hajdu Bihatmegyei Népnyiság 1968 XI. 26.

Fászberényi András

Szerepel a megyei Tárlatom
Hajdúböszörményben

N. N.: Megnyitották az idei
Őti Tárlatot

Hajdu Bihari Napló 1970 XII. 1

Fázsbekényi András

Kezepel a debreceni öni tárlaton

Tóth Béla: A debreceni öni tárlatról

Alföld 1969 I.n. 75 old.

Jászberényi András

Képei a szegedi Kiállításon.

Perneczky Géza: Az amatőr művészet nem dilettáns. Képzőművészeti körök kiállítása Szegeden.

(Magyar Hírlap, 1967, X. 5. 4. o.

Fász bekényi András

Szerep el a megyei őszi táslátan

Magyari Vilmos: Őszi táslát 1970

Hajdu Bihari Napló 1970 XII. 16

Fászberényi András

Szerepel a megyei táslatok

N. N.: Az őszi táslat debreceni bemutatója

Hajdu Bihari Napló 1970 XII. 19

Jászberényi András
festő

Mátalás

Tóth Béla: A Hajdu-Bihar megyei képzőmüvészek....
Müvészet, 1971.április - 37.oldal

ladt az öltöző felé. Oda is követték. Éljenezték, ölelték, simogatták, ahol érték: a nagy embernek sok barátja van.

Elindultam én is feléje. Elhatároztam, hogy azért is örülni fogok, azért is víg leszek. Mosolyra húztam a számat és úgy tartottam feléje. A kivilágított folyosón találkoztunk. Már szóra nyílt az ajkam, hogy valami kedveset mondjak neki, már nyujtottam is felé a kezem, elvégre Elza az egészről nem tehet, amikor felém fordult. Nevetett. Igazi primadonna mosolygás volt. Felemelte a kezefejét és fölényesen megcsípte az arcomat: «aranyos vagy, kis kövérkém».

Magam se tudom, hogyan történt. De arra riadtam fel, hogy nagyot csattant a tenyerem Elza keskeny arcán.

— Nesze . . . mondtam — nesze, nesze.

Egyszerre csend lett, kínos csend . . . Még most is magam előtt látom Elzát, akinek ijedtében arcára fagyott a mosolygás. A lányok, nem tudom miért, mellém húzódtak. Hazamenet is körülöttem voltak, minden szavamat lesték, és egyszerre én lettem a nap hőse. De nem voltam elégedett. A szívemben valahol belül keserű szemrehányások ágaskodtak magam ellen. Nem, ezt nem kellett volna tenned . . . nem . . .

*

A mult héten véletlenül találkoztam Elzával. Köszöntem neki. Kedves volt és zavart. Eleinte látszott, hogy nem akar észrevenni. Kopott barna kabát volt rajta, karján gyászszalag és a kalapján fekete fátyol. — «A kisfiam, szegényke. Öt éves volt. Meg lehetett volna menteni. Csak tudod, az uram szegény, nem keres . . .» Hallgattunk. Félszeg vigasztalással simogattam a kezét. És eszembe jutott a körmagyar . . . a taps . . . a siker . . . minden . . . ahogy Elza ott áll a dobogón, mellén a virággal, mosolyával, a boldogságával, és ahogy itt áll most a csatakos utcán, annyi év multán, annyi fájdalommal szívében. És nem tudom miért: nagyon rossznak éreztem magam.

Siena. Capella Piazza

AZ UTCA TÁRLATA

Irta PIPICS ZOLTÁN DR.

Nagy ünnepek közeledtével mindig friss optimizmussal virul ki újra az utca tárlata.

Nem London járdapiktoraira gondolok, akiknek szívrepesztően színes őszi tájaiba kell lépned, ha akarsz, ha nem a Trafalgar-square-en és kapcsolt részein; nem is a Szajnapart, vagy a Madelaine-környék hosszúhajú «megnemértettjeinek» művészi kirakodó vásárjaira. Az utca tárlata itt van körülöttünk, szerte az utcákon, mindenütt, ahol csak hirdetőoszlopok és reklámtáblák tárják eléd a plakátművészet legújabb színcsodáit és ötlet-akrobatikáját. Itt glóriás alak mutat rá Balatonfüred gyógyító vizére; ott zümmögő darázs száll le a világ legédesebb málnaszörpjére; mellette hátizsákos turista böngészi egy közlekedési vállalat felette kedvezményes díjszabású útvonalait; feljebb fiatal mosónő viszi nagy kosárban a legjobb mosóportól habfehér ruhát; alatta otromba viziló dugja ki a vízből nagy fejét, jelezve azokat az örömöket, melyek az Állatkertben várnak rád. Itt egy strandfürdő sárga homokja hivogat a nyár perzselő heve elől; majd egy múzeum klasszikus architekturája hirdeti a benne rendezett alkalmi kiállítást. Odébb bájos táncosnő libbenő ruhában, könnyed mozdulattal nyujtja feléd a legjobb likőrt, konkurrálva egy másik, ugyancsak likőrt kínáló fiatal hölggyel, aki mellett viszont egy magyar ruhás honleány igyekszik bizonyítani, hogy a nemzeti viselet és a gummisarok viselete egyáltalában nem zárja ki egymást. — Ez csak az igazi tárlat! Melyik másik kiállítás versenyezhet látogatottság, népszerűség dolgában vele, amelyért még pénzt se kérnek s amelyet, ha napi robotja közben sebtiben is, de igazán kivétel nélkül mindenki megnéz, a babakocsi gőgicsélő utasától kezdve a napi sétáját végző nyugdíjas öregúr tekintély- és szakállkoszorúzta személyiségéig? Van-e szociálisabb művészet, mint a plakát, amely mindenkinek apró örömö-

ket okoz, mindenkinek akar mondani valamit és mindenkitől — elérni akar valamit?

*

Ebből a nagy széleskörűségből az következik, hogy ha a plakátművészet oly nagy tömegek érdeklődésére épít, akkor ő maga is olyan alapokra kell hogy helyezkedjék, amelyen egyrészt a városkép kialakításához kedvezően járul, másrészt publikumának esztétikai ízlését jó irányban fejleszti. Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy egy városnak és közönségének kultúrájára plakátjaiból is lehet következtetni. Mert ízléstelenség, ötlettelenség jóízlésű intelligens embert nem vonz, következőleg az ilyen plakát nem üzlet a hirdetőnek, tehát nem is alkalmazza, ha okos. Ha igaz Gladstonenak az a mondása, hogy reklám nélkül eddig csak a pénzverdék csináltak pénzt, akkor igaz az is, hogy a finom portékának a művészi reklám a legjobb szószólója. Mert az ötlet ugyan döntő a jó plakátnál, de csak akkor, ha a művészet és ízlés mezében jelenik meg. Az ötlet az eszedet győzi meg a plakáton, a művészet a szívedet nyeri meg. A jó plakát ennek a kettőnek arányos ötvözete s ezért a legtipikusabb alkalmazott művészet.

*

A plakát hatásának pszichológiája azzal kezdődik, hogy feltűnő. Messziről megfog és már első benyomásával odavonz. Ebben persze nagy szerepe van a színnek, bár a rikító, harsogó színezés önmagában kielégítheti a reklám, de nem éppen a művészi plakát követelményeit. Érdekes figyelemmel kísérni, hogy míg nemrég a sárga színben tobzódtak a hirdetőoszlopok, most inkább a kék szín változatai felé fordul az érdeklődés. Valóságos színcsata folyik itt az érvényesülésért. A leredukált harmonikus színezés, dekoratív felfogás színben és rajzban olyan elvek, melyeket a plakát lényege ír elő már csak azért is, mivel számolnia kell a sokszorosító technika lehetőségeivel. Igaz ugyan, hogy a művészi színes nyomás ma már szinte korlátokat nem ismerő teljesítményekre képes, amikor a festők munkáinak fac-simile visszaadásáról van szó, de az is bizonyos, hogy a naturalisztikus hűségű reprodukciókkal szemben a plakát — akárcsak a mozaik, vagy freskó — mindig stilizáló szín — és folthatást, leegyszerűsített formakezelést követel. Ha már a szín, a rajz, a művészi hatás első összbenyomása odavonzott a plakát elé, akkor jöhet, sőt kell is jönnie az ötletnek, amelynek az a feladata, hogy meggyőzzön arról, hogy miért éppen ezt a pasztát kell használnod, ha tükörfényes cipőt akarsz s miért kell éppen eztmegezt a higienikus cigarettahüvelyt szívnod, ha nem akarsz idő előtt távozni ebből az árnyékvilágból. Néha az ötlet lép előtérbe, ami még nem hiba. De ha az nem simul a művészi kifejezéshez, ha nem finom és frappáns, olyan degusztáló hatást válthat ki, mint az a nem régi, de — hála az Égnek — már eltűnt plakát, amely «Te piszok!»-nak instálta a mit sem sejtő, békés járókelőt, amely inzultusért nem kárpótolhatta az a kisebb betűs hozzáfűzés, hogy «majd kivesz téged az ilyenésilyen szappan!» Ime a «Marha, miért nem iszol Gottschlig-rumot?»-nak egy késői torz leszármazottja.

*

Már most persze az lenne a feladatunk, hogy szemlét tartsunk az utca tárlatán, itt, Budapest mai plakátjai között s műítész módjára kritikát írjunk róluk. A kritikus azonban mindjárt zavarba jön, mert bizony szomorúan kell megállapítania, hogy a mai termelés nem sok vigasztaló anyagot nyujt számára. Ez a helyes kifejezés: *nem sok* vigasztalót. Mert vannak most is kitűnő plakátjaink: a karitász-mozgalom, az Állatkert, fogaskerekű, dohányjövedék, művészeti intézmények, idegenforgalmi vállalat s egy-két cég kiadásában, de a nagy többség elszomorítóan, sőt bosszantóan gyenge, művészietlen és ötlettelen. De rögtön hozzá kell tennünk ehhez azt, hogy nem a magyar művészekben van a hiba, hiszen kitűnő plakáttervező gárdánk mindenben állja a versenyt a külföldi kollégákkal. A hiba a hirdetőkben van, akik teljesen hibás spekulációval kontárok filléres munkáját veszik igénybe, mert meg akarják spórolni az igazi művészt megillető, lényegében pedig nem nagy honoráriumot. Mondani se kell, hogy erre az üzletre végeredményben csak ráfizethetnek, nem is szólva arról, hogy a munkanélküli művészek sorát növelik. Ez ugyanaz, mint mikor valaki tervező építész helyett építési vállalkozóval tervezteti házát. A legkifogásolhatóbb dolog azonban az, hogy gyakran az anyagilag legmegalapozottabb gyárak, cégek azok, amelyek a legrosszabb példával járnak elő a dilettantizmus szóhozjuttatásában s a komoly művészet mellőzésében, ezen a téren. Megérdemelnék, hogy a kritika is néha névszerint kipelengérezze őket, mert hogy a hirdetés eredményét illetőleg már úgyis rosszabbul járnak, az bizonyos.

Élet, 1935. febr. 3. (5. sz.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDUSÁGI MUNKÁS

1971 ÁPR 2

1021

(Jászberényi András grafikája)

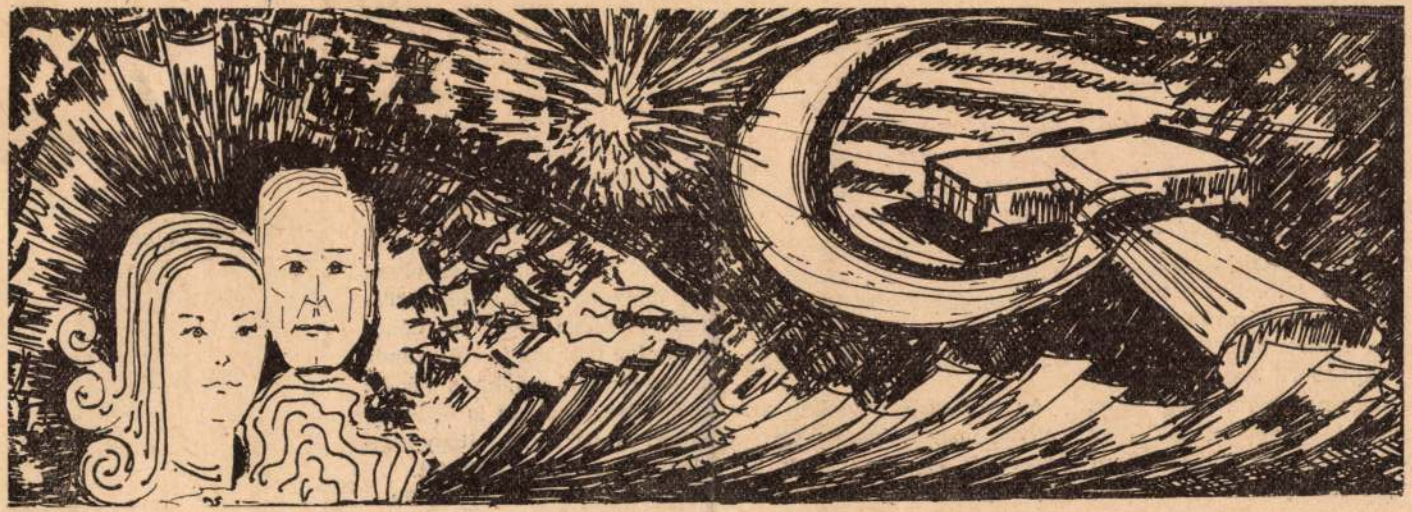

a békés termelés.

Huszonhat év telt el azóta. A hősök sírjait benőtte a fű, az unokák már nem is tudják, hol vannak azok a sírok, hol voltak a csataterek. De felejtenünk mégsem lehet. Hiszen néhány hónappal azután, hogy a német fasiszták letették a fegyvert, s már csak a távolkeleti frontokon folyt vége felé közeledve a háború, Hirosima és Nagaszaki fölött megjelentek az atombombát vivő repülők. Két városnak pusztulnia kellett, nem azért, hogy a világháború befejezése biztos legyen, hanem hogy az amerikai imperialisták az egész világ előtt bizonyítani tudják fölényüket.

emelni a szavukat. Ekkor bontott zászlót a béke-világmozgalom, ekkor csatlakoztak milliók és milliók ehhez a mozgalomhoz őszinte szívvel és igaz akarattal. Erejüket megsokszorozta az a tény, hogy a háború sebeit kihevert Szovjetunió katonai, technikai ereje hamarosan utolérte az amerikai katonai erőket. Ma már az imperialistáknak is tudni kell, hogy büntetlenül nem játszhatnak a tűzzel, fegyverrel szemben fegyver is áll, korszerű technikával szemben pedig már korszerűbb technika.

Az emberiség azonban arra vágyik, hogy a béke ne a fegyverek egyensúlyának békéje legyen. Fegyverek nélkü-

úgy érhet el e
év minden hó
den napján
kifejezésre ju
akarjuk a béke
évek sok emlé
rítottak már, de
el, mit jelent
nem feledkezün
hogy gyermeke
akiket békében,
retnénk felnőtté nevelni.

Békében élünk, és ez olyan jó, hogy naponta külön örülnünk kellene neki. De békében élve tennünk is kell mindannyiunknak erőnkhöz képest azért, hogy holnap is örülhessünk. A béke napjaiban küzdenünk is kell a békéért.

N. Zs.

NEMZE

SEREG

Fászberényi András

Díszletterveivel szerepelt a debreceni iparművészeti kiállításon (Déri Múzeum, III. 31 – IV. 22.).

Iparművészet, 1968. 3. sz., 60. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1968 MÁJ 14
EGYETEMI ÉLET

Jászberényi Csaba

1021

CSENDÉLET PIPÁVAL

(Jászberényi Csaba linómetszete)

— *Időbeosztás?*

— *A félév elején jobban rá kellett vonla hajtanunk, de olyan is volt, hogy a római császárkorra vonatkozó kötelezőket csak három héttel ezelőtt jelölték ki. Még korántsem tartok ott, hogy mindent elolvastam volna.* — Komáromi Judit kicsit fáradtan megy fel a lépcsőn.

Fél 11 van. Teljes gőzzel folyik a munka.

TALÁ

GÁBOR

Talán egy éve nem láttalak, talán csa nyolc hónapja, nem tudom pontosan. Ak kor is a főiskola előtt botlottunk egymás ba — nem színészek után leskelődtem; környéken volt dolgom. S mi tagadá megörültem neked. Ráérő negyedórá lévén, elkísértél egy darabig, és úgy be szélgettünk, mintha egyenest iskolánkból, Bolyaiból jönnénk, éhesen és szabadon az utolsó ór után. Pedig hol voltunk már akkor a Bolyaitól?

Annyi mindent beszéltünk, el sem fért a negyed órá ban. Színházak, színdarabok, színészek, színésznők: örök szerelmeink, sosem lehet eleget hallani, beszélni róluk. Te akkor harmadéves voltál, túl az első lámpalázon, szerepen, tapson. Kellemes csalódást okoztál: nem vet tem rajtad észre. Semmi póz, semmi nagyképűség, semmi megrendezettség. Mondom, akár az iskolakapu előtt. Az tán megérkeztem utam céljához és elköszöntünk.

Telt az idő (mégis esztendeje lehetett: hiszen valamikor a múlt tavaszon történt mindez), és nyugtalan pesti útjaim során csak a nevedet láttam a plakátokon, téged nem volt időm megkeresni. Végre a legutóbbi vizsgaelőadás újra összehozott bennünket. Az öltözőben — ne tagadd — zavarban voltál. Nem volt szép tőlem, hogy ott kerestelek, de szokás szerint elkéstem: utánad kellett mennem. Végigbámultam (igen, bámultam!) az előadást. Furcsa volt látni téged a színpadon. Akit a padban, folyosón, udvaron láttam, az most föllép a színpadra és játszik. Ha fordítva történik: trónfosztás. Így: trónraemelés. Remek voltál, igazán remek. Az egész nézőtér megtapsolt, én is. Nem a pad, az udvar, a folyosó miatt. A játékért. Meg azért, mert az öltözőben festék nélkül is elpirultál, amikor beléptem. Mint akit valamin rajtakapnak. Meg azért, mert a színpadról volt egy mozdulatod felém. De legfőképp a játékért. Hogy neked sikerült folytatni hajdani közös játékainkat. S ahelyett, hogy irigyelnélek (micsoda ostobaság lenne), örülök. Tovább játszod majd, Gábor, az ifjúságunkat. A Rómeóban eljátszod szerelmünket, a Medikusban csalódásunkat, a Nórában zsarnokságunkat, a Cyranoban halálunkat. Szeretnék majd valamikor egy szép darabban hálás szerepet írni neked. Engem is eljátszanál, Gábor?

Ülünk a kupa sör mellett, már fél órája hallgatlak, és nincs szívem félbeszakítani. Olyan szenvedéllyel, hittel és olyan keresetlenül beszélsz a színházról, a hivatásodról, hogy ezt mindenkinek gyorsan el kéne mondanom. Ömlik belőled a szó, mint akit eddig nem hagytak beszélni, s most mindent el akar mondani. Pedig ez nem is interjú. Hogy is mondtad?

„Ehhez a szakmához szeretet kell, szeretet nélkül nem megy. Határtalan, végtelen szeretetre van szükség, amely képes magasba emelni az embert, megsokszorozni, megnyújtani, mint a gót katedrálisokat és mint a gyertya lángját El Greco képein."

Eltűnődöm egy pillanatra szavaidon. A színlapon a többiek közé vegyült a neved: Markaly Gábor. Sokan vagytok végzősök a pálya kapujában. Vajon valamenynyiőtökben ég ez a szent tűz? Mind átérzitek a hivatás

Jászberényi András

1. Olajütő olaj
2. Balkon olaj

Ősi Tárlat 1970. Hajdúszoboszló
Műv. Körp.

Jászberényi András

Transzformátor olaj 50x70

Ősi Tárlat 1971. Debrecen

Jászberényi András

Bemutatott műve:

„Transzformátor," olaj, 50 x 70 cm.

Szabó László: Őszi tárlat 1971.

Debrecen, 1971.

Jászberényi András

Bemutatott művei:

„Olajütő," olaj;

„Bakon," olaj.

Tilless Béla: Őszi tárlat 1970.

Hajdúszoboszló 1970.

Jászberényi András

a Hajdúsági Sparmüvek grafikusa, részt vett a IV. studió kiállításon.

Szöllösi Gyula: A debreceni „Fiatalok Studiója" kiállítása

Alföld 1971/6 91 old.

Jászberényi András

A megnyílt 25. Debreceni Őszi Tárlaton 3 olajképe szerepel. „Megállóhely" c. vászon szimbolikus-impresszionisztikus hangulatú. (említve)

Magyari Vilmos: Őszi tárlat, 1968.
Hajdú-Bihar megyei Népújság, 1968. dec. 14.

Jászberényi András

Tehén és borjú

Alföld 1972/5 46old.

Jászberényi András

A Hajdú-Bihari őszi tárlaton „Transzformátorok" c. műve szerepelt. (említve)

Székelyhídi Ágoston: Hajdú-Bihari Őszi Tárlat 1971.

Alföld, Debrecen, 1972. 2.

Jászberényi András.

az 1969-ben létrejött debreceni Képzőművészeti Stúdió munkájában hosszú ideig részt vett.

Filep Tibor: az amatőr képzőművészeti mozgalomról.

Hajdubihari Napló, 1975. ápr. 25.

Jászberényi István

szobrász

1912

Élmisk 1930. 84. l.

4068. H

Élt a XVII.

Disznóölés.

Az esemény egy hollan
hető, a hol balról falhoz tá
leölt sertés, a melynek vére
rog; középütt egy asztalnál
ságot, kik közül egy iszik, eg
hátrafordul; jobbról pedig, a
ketten duhajkodnak és ketten
a nyitott ablaknál és a padlás
dót és kádat, a földön két k
egy söprüt és egyéb hulladé
melletti vakablakban és az e
edényeket, az oszlopba vert
belső részeket és a palánk s
zése elől középütt: »*H. Bog*

Fa, méretei 49 : 65·8 cm
2000 K (463–911). — Julius
16-án (304–911). — Az adomá
terjesztésre (369–911) elfogadt
47124 sz. határozat (1560–91
czius 21-én (624–912).

Aj. 1911.
Boehler I.

III

Jászberényi Rozália

kápolna

klasszicizáló stilben.

Tervezője és építője

ismeretlen.

Ugyszintén a tym-

panon ékein álló

szobrok mestre tem

ismeretes

Képe repr.-

Borbklassz

29. 1.-

Jászberényi Rozália

Kápolna
Epült 1840.
Tervezője ismeretlen.

Tükör 1939. 125. l.

TÉZ LUKÓŸ EMIL
ÉPITŐMESTER
BUDAPEST
II., HADAPRÓD-U. 15/A.
TELEFON: 64–5–45.

Jászdózsai rk.

templom

(barok)

Nemzeti Jász

10. l.

812. NAGY VÁZA, porcellán, kihajló peremmel, arany szinben. Herend, XIX. sz. m. f. — (zw. H. XIX. Jh.

813. FÖDELES VÁZA, porcellán, kinai modoru d ben szines virág (födele kissé hasadt). He zellan, mit chinesischem Dekor. Herend,

814. DISZTÁL, porcellán, piros peremén, aran jegygyel. XIX. sz. — Prunkschüssel, Porz XIX. Jh.

815. KORSÓ FEDŐVEL, porcellán, kettős falu sel. — Krug mit Deckel, Porzellan mit Do 1860 k.

816. KIS VÁZA, porcellán, hengeres alak, áttört

diszitéssel. Herend, 1870. — Teller, Porzellan, mit bun- 1870.

s peremén rácsos sávval, középütt jelenet. Herend, 1859. flechtrand und Szene. Herend, 1859.

agas hengeres alak, zöldes alapon domboru, fehér levél ei Stangenvasen, Porzellan, mit Blattranken in Relief

mbös testtel, szürkés alapon, domboru, fehér gesztenye- — Zwei Vasen, Porzellan mit Kastanienzweigen in

ubös testtel, világoskék alapon, domboru, fehér tölgyfa- vei Vasen, Porzellan, mit Eichenlaubzweigen in Relief,

j
lesszürke fémfényü mázzal, kobakalaku testén szilva- — Zwei Vasen, mit Pflaumenzweig und Eidechse in

t csésze aljjal, porcellán, szines virágokkal. Festetett ein Zuckerbehälter, zwei Schalen mit Untertassen.

és tejeskanna, cukortartó és hal csésze aljjal, kékkel falu edények kivül rácsos alapon medaillonokat tüntet- Porzellan, Herend.

fekete alapon kinai izlésü virágok és rácsosan áttört an tájképek; a talpon kétoldalt egy-egy kinai alak. rzellan, Herend.

alapon virágos galy, madár és lepke. Herend. — Zwei

Jászfenyszarni
kőszi emlék

kepe repr.

Nemzlyis Jász

16. l.

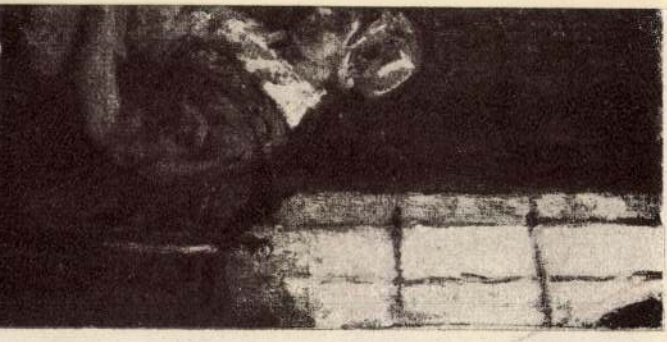

oldalain piros alapon beköszörülve karlsbadi látképek.
eschliffen, auf der Wandung Karlsbader Ansichten ein-

medaillonokkal „Andenken von Ischl" felirással. Cseh,
rote Medaillone und Aufschrift. Böhmisch, XIX. Jh.
ü csavaros disszel. Cseh, XIX. sz. — Glas, geschliffen.

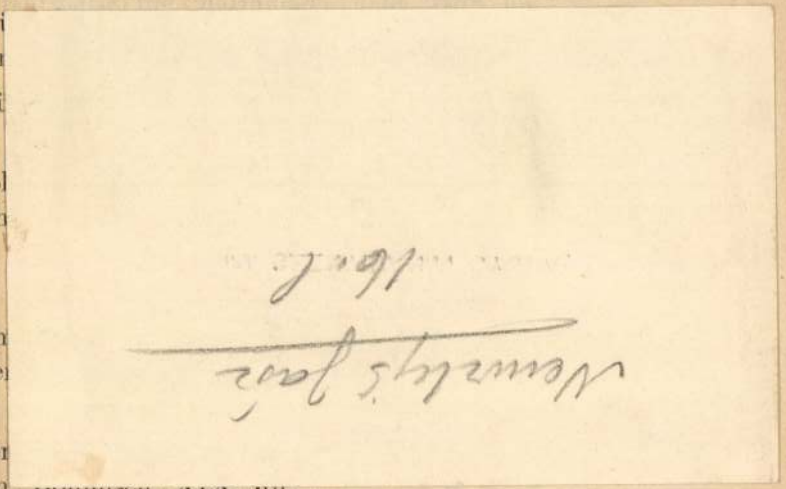

Jesu. Böhmisch, um 1830.

1396. NAGY POHÁR, fuvott és köszörült üveg. által tartott arcképes mèdaillon és négysz Grosses, geschliffenes Glas, auf der Wandu Engeln gehalten. Böhmisch, A. XIX. Jh.

1397. TALPAS POHÁR, kék köszörült üveg, mit Fuss, blau, geschliffen, mit Silberblät

1398. SERLEG, fuvott üveg, baluszteres szárral, diadalkocsi és német felirat. Német, XV und deutsche Aufschrift. Deutsch, E. XV

1399. KORSÓ, piros hyalith-üveg, felnyitható ón mit Zinndeckel. Wien, 1736.

1400. KÉT VIZES POHÁR, üveg, oldalán bekö gläser. Ungarisch, um 1820.

1401. ÜVEG KÉSZLET, beköszörült diszitéssel mit eingeschnittenem Dekor. Bestehend au

1402. FÖDELES SERLEG, köszörült üveg barn beköszörülve kis gyermeket vivő három geschliffenes Glas, braun-gelb, mit Figure

MDK

Jászlér László épitész

épül, szép[illegible] fővárosunk. Magy. Nemz. 1949. nov.12.

[illegible]

Vásárhelyi József, festőművész

Komáromi Kacz Endre tehetségére már 1900-ban felfigyeltek a Képzőművészeti Főiskolán. Borsuth Andor, Ébner Gyula, Gergely Imre, Vásárhelyi József, Vágy Zsigmond, Reichardt Károly társaságában a híres Benczúr-iskolát látogatták.

Szuchy M. Emil: Száz éve született Komáromi Kacz Endre, Irodalmi Szemle, 1958. 6. 564. old.

DISZITŐ
MŰVÉSZET
1914
3. 7

Hímzés
Jászi Oszkárné
Lesznai Annától.
(*Részletrajza*
a mellékleten.)

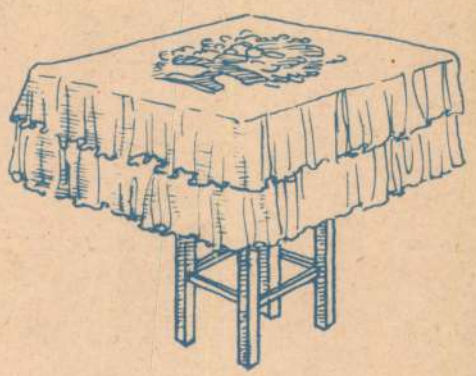

Jászi Oszkárné

Leonai Anna

MDK

Jaszenackh János, ötvös
/Jaszenackh Johannes Jassenag/. 1642-1646.

Hans Jassenag b.m.-nyai ötv.mester /XVII.sz.14.sz./ fia. Neve az elhunytak névsorában /czéhkönyv/ a 64-ik.
1642-ben tanuló-éveit Andreas Undverdorben-nél kezdte, de ennek elhunyta után Georg Leonhardt Prunckh-nál fejezte be. 1646 febr.14-én felszabadult.

Mikalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban. Muz.és Kvt.Ért. 1918. 41-53.l.

Jászfalui vk.
templom

török mecsetből
alakított org templom

Thúry Nyitra-Pozsony vm

115. l.

1906 · Ü · 23.

Miniszterhez felterjesztés: Árvavármegye Csaplovics könyvtára építkezési segélyének 3 ob 32 kor. ról 4 ezer koronára való felemelése és e felől elvi határozatának a vármegye közönségével való közlése iránt (425/1906)

Jászi Viktor dr.,

1911-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1908-1918./ 88,

JÁSZI Viktor dr. festő

M.D.K.

1911-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: [illegible] Bp. 1954. 329.l.

Jászi Viktor

Nagybányai k. k. 1912.

88

Östelep, tótfaludi IX-60.

Jászi Viktor dr

1911. nagybányai isk.

Nagybányai kiáll. kat. 1912

Temesvári - Gyárvárós h. n. VI. 314.

Jászberényi András

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen
1980 SEP 7

125 éves tulipános láda

1021

Furta községben találtak rá az 1843-ban készült színes tulipános ládára. Születése óta már többször átfestették. Jászberényi András most restaurálja az értékes leletet, amely munkája után eredeti színeiben és szépségében pompázik majd. Képünkön az értékes lelet és restaurátora

(Fotó: Kalmár István)

közösek.

Vidéken, NB III.: Ha
Bocskai—DEAC (16, Tivs
gedűs), Hajdúszoboszlói
(16, Ambrus, Fuchs, Vir
gyei bajnokság: Derecs
dönháti MEDOSZ (16, s
Boros, Bagi), Sárrétudv
szoboszlói Földgázbányá
jv., Nagy J., Lámer),
VSK—Nádudvari TSE
Pencz, dr. Csaba), Bárá
bágyi MEDOSZ (16, Bir
Topcsiev), Polgár—Bere
DOSZ (16, Papp I., Bát
Nemzetközi barátságos:
rös Meteor—Érmihályfa
K., Faggyas). — **Járá**
Polgári járás: Folyás—
gárfalvi, Szokol), Egyek—Tiszacsege
(16, Havellant, Tacsi). — **Berettyóújfa-**
lui járás: Bihartorda—Nagyrábé (16),
Bihardancsháza—Újiráz (16), Sáp—
Szentpéterszeg (16), Hencida—Darvas
(16), Zsáka—Csökmő (16). — **Debreceni**
járás: Vámospércs—Hajdúsámsoni Dam-
janich (16, Bogdándy, Sándor Gy.),
Nyíracsád—Ebes (16, Magyar, Széll),
Almosd—Hajdúsámson (16, Malmos,
Csabai), Józsa—Nagyhegyes (16, Don-
ka, Rózsa), Hajdúdorog—Nyírmárton-
falva (16, Garzó, Varga). — **NB-s ifjú-**
sági: Hajdúböszörményi Bocskai—Haj-
dú Vasas (9, Németi, Drottár), Hajdú-
nánási Szellőző—Hajdúszoboszlói Bocs-
kai (9, Kardos, Topa).

Ökölvívás

Járműjavító kultúrterme, 10 óra: Ti-
szántúli 1969. évi felnőtt egyéni bajnok-
sága. Döntők.

Sakk

Széchenyi utca 8. szám, 9 óra: D.
Spartacus II.—Derecskei Petőfi. — **Kál-**
vin tér 11. szám, 9 óra: D. Közúti Épí-
tők—Hajdúszoboszlói Földgázbányász.

Nagyszerű küzdelmek és meglepe-
tések után alakult ki a döntő me-
zőnye. Kulcsár Győző olimpiai baj-
nok nem került a végküzdelembe.

***

BRNO: Befejeződött a nemzet-
közi röplabdatorna. Az utolsó for-
duló eredményei: Csehszlovákia—
Japán 3:0 (4, 9, 9), Brazília—Cseh-
szlovák utánpótlás 3:0 (6, 7, 12).

A Ferencváros Hajdúszoboszlón és Debrecenben

A Ferencváros NB I-es labdarúgó-csa-
pata hétfőn délután 4 órai kezdettel

Jaszisch Antal

MDK

Garany, olf.

Műcsarnok 1944 A Szökőkút. Képtár Jub. Kiáll.

MDK

Jászfalvy Sándor

bőr, könyvmunkával résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

Jászlfavy Sándor

MDK

Bőrk könyv

Az Iparművészeti Társ. Karácsonyi Vására.kiáll.
Magyar Iparművészet 1937. 247.o.

Jászkarajenő

(Pest om)

Szalay-Domokos Eliza

225. l.

Zádor-Rados

225. l.

X. Kelemen nápa arcképe. Vászon, olaj;
73 × 67 cm.

Mazzaghy II. 408. szám.

1670

Jaszkarajenöi izr. templom

Emlitve
Chobotvác 349. l.

Jászkarajenői ref. templom

Emlitve

Chobotnác 34 g. l.

Jászkarajenői vk. templom

(Pest vm)

Épült 1860–62, mehet
utóbb iskolává alakitottak

Jelenlegi temploma neo-
gót stilben 1894 ben épült
1908-ban kifestették
és berendezték.

Chobotvác 348. l.

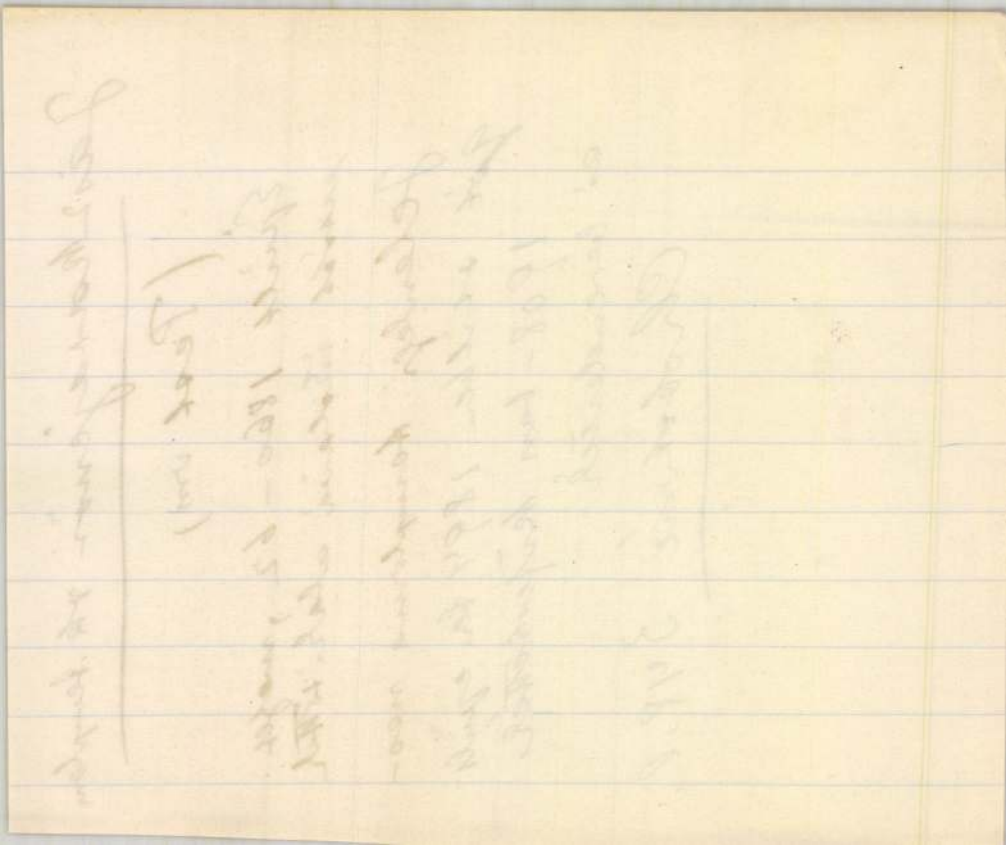

Komáromy József
A Jászberényi Jászmúzeum
évkönyve. Jászberény, 1937.

I. RÉSZ

A JÁSZMUZEUM TÖRTÉNETE

I. fejezet

A mult

Sipos Orbán helyettes polgármester, később vármegyei alispán, majd nagyváradi tanfelügyelő s végül országgyülési képviselő nagy lelkéből fakadt először a szép gondolat, hogy a jász emlékeket összegyüjtve a közművelődésnek jelentékeny templomot emeljen.

A jászberényi városi tanács már 1873 március 8-án elfogadta az indítványt és a március 29-i közgyülés a városháza alsó melléképületének egyik szobáját jelölte ki a muzeum helyiségéül s egyidejüleg a muzeumi bizottságot is megalakította. A muzeumőr *Ozoróczky János* jegyző lett, aki hangyaszorgalommal gyüjtögette össze a jász emlékeket. A muzeum ünnepélyes megnyitása 1874 december 26-án történt, amikor *Pethes József* városi tanácsnok mondott tartalmas, értékes megnyitóbeszédet.

A muzeum kezdetben inkább vadászati trófeákat és kitömött állatokat gyüjtött össze. Főkincse azonban akkor is már a Lehelkürt volt.

1877-ben *ifj. Szabó József* városi jegyző vette át a muzeumőri tisztséget. Ő már kétízben is nagyobbszabású kiállítást rendezett a kerületi székház (jelenleg járásbíróság) termeiben a Wolf Ézsiás- és dr. Markgráf-féle gyüjtemények bevonásával.

1890-ben *Bathó Endre* városi főjegyző a muzeumőr. Az ő ügybuzgó fáradozása következtében a Lehelkürt az 1896. évi világkiállításon már az Aranybulla mellé került, mint a magyarhaza egyik legnagyobb nevezetessége.

1899-ben a mostani rendőrkapitányság három szobájában helyezik át a Jászmuzeumot s ennek vezetését *Almásy Antal* városi főjegyzőre bízták. A Jászmuzeumot 1902-ben már *Hild Viktor* leltározza *Hampel József* utmutatása szerint.

1913-ban *dr. Banner János* gimnáziumi tanár veszi kezébe a muzeum vezetését, amikor a muzeumot a rendőrség épületéből a város-

háza szárnyépületének emeletére, három terembe helyezik át. Banner kiváló tudása és ügyszeretete már szélesebb alapokra fekteti a Jászmuzeumot és ő veti meg az alapját a modern beosztásnak. Az ő buzgósága hozza át a gimnáziumból a gazdag éremtárat, s ennek és más értékesebb dolgoknak elhelyezésére tárlókat készíttet. Még ma is szeretettel emlegeti a jász-nép az ő szeretett János tanár urát, aki — hogy egy-egy értékesebb és mindinkább kiveszőben néprajzi tárgyat megszerezhessen — sokszor poros, pókhálós padlásokon keresgélt, nagy hasznára a muzeum néprajzi osztályának. Szegedre való eltávozása után rövid időre *Szele Ambró* lesz a muzeumőr, akitől 1922-ben *Simonyi Gyula* gimnáziumi tanár, jónevű archeológus veszi át a muzeum vezetését.

Simonyi Gyula munkássága is aranylapot érdemel a muzeum ügyvitelének történetében. Tudása és szorgalma talán országoshírűvé tette volna a Jásszmuzeumot, ha ebben korai halála meg nem akadályozza. De rövid idő alatt is olyan magas nívóra emelte a muzeumot, hogy arról mind szélesebb körben vesznek tudomást. Müködése kezdetén lekérte Budapestről *Divald Kornél* műtörténészt és az adott viszonyokhoz képest vele együtt pompásan rendezte a muzeumot. Az ő kérelmének eredménye, hogy a Szépmüvészeti Muzeum a román megszállás elől megmentett húsz festményét letétként Kolozsvárról Jászberénybe szállíttatja és azt szépművészeti osztályunkon helyezi el. 1924 szeptember 21-én a kultuszminiszteri kiküldött és nagy közönség jelenlétében vázolta a Jászmuzeum ötvenéves fennállásának történetét a városháza dísztermében. 1925-ben a Jászság értékesebb kincseit magánosoktól összegyüjtve a muzeum termeiben bemutatta a Faluszövetség kiállításának keretében.

Korán bekövetkezett halála után, 1926 március 11-én e sorok íróját, *Réz Kálmánt*, mint képesített archeológust és nyugdíjas lelkészt bízta meg egyhangúlag a képviselőtestület a muzeumőri tisztséggel. Némi szerény irodalmi működése elismeréséül az Országos Hadimuzeum levelezőtagjává, s a muzeumi szépművészeti alosztályok rendes tagjává választotta. A muzeumi bizottság ennek tudomásulvétele után a maga részéről a muzeumőri tisztség meghagyása mellett a Jászmuzeum igazgatójának nevezte ki. Az 1935. évben a Magyar Néprajzi Társaság 4129. számu diszoklevelével a muzeumi igazgatót a néprajzi müvészet iránti szeretetéül barátai sorába iktatta.

Az új igazgatóra háruló feladat meglehetősen nehéz volt: nagyobbítani és gyüjteni — úgyszólván teljes anyagi segítség nélkül — a muzeum anyagát, ismertté tenni és a város idegenforgalmát növelni... A Gondviselés jóvoltából e feladat elég jól sikerült, mert amíg 1874-től 1926 évig a Jászmuzeumot látogatók száma összesen alig volt 27.000, addig ma már 1926-tól 1937-ig megközelíti a 200.000-et. Különösen az iskolák látogatják szép számmal nemcsak a megyéből, hanem az ország távolabbi részeiből is. Budapest, Székesfehérvár, Kalocsa, Szigetvár, Eger tanulói stb.

II. fejezet

A jelen

1931-ben a városháza emeletéről a városháza udvarán lévő és addig adóhivatali helyiségül szolgáló boltíves, oszlopos helyiségbe kerül át a Jászmuzeum, három nagyobb s egy kisebb szobát kapott, területben negyven négyszögöllel gyarapodva. Itt az új berendezés ismét nehéz feladat elé állitotta e sorok íróját, de adott mellé a sors egy buzgó segítőtársat *Blénessy János* tanítóképző-intézeti tanár személyében, aki két hónapig éjjelt-nappallá téve mindenben az igazgatóval együtt dolgozott s nagy szépérzékével és tudásával mindig segítségére volt és van a mai napig. Az épület előtt most virágos park van s a jászkun izlést híven feltüntető előtornác, (*Beleznay Ferenc* tervezete), ami viszont Jászberény város polgármesterének, *dr. Friedvalszky Ferenc* kormányfőtanácsos páratlan jóízlésének és szeretetének köszönhető. Igaz ugyan, hogy a muzeumi tárgyak gyarapodása miatt ez az új helyiség sem felel meg rendeltetésének, mert már túlzsúfolt, de bizunk polgármesterünk jóakaratú támogatásában, hogy az anyagi nehézségek megszüntetésével egy teljesen különálló díszes épületben, az új Jászmuzeumban üdvözölhetjük látogatóinkat.

Nehéz munkám megsegítésére a Gondviselés segítőtársakat rendelt mellém, akik tudásuk legjavát kölcsönözték a valóban sok gondot igénylő elrendezéshez és a jelen évkönyv elkészítéséhez.

Elsősorban *Blénessy János* tanárt kell kiemelnem, kinek érdemeiről fentebb megemlékeztem, másodsorban pedig *Prückler József* székesfővárosi bankigazgatósági tagot, aki bár Budapesten lakik, de értékes tudása, szakirodalmi neve és lelke teljesen jász s ebből nem is csinál titkot. És bizony olykor, ha elakadunk, mecénás-szerepre is vállalkozik. Meg kell említenem *Komáromy József* okleveles grafikusiparművészt, aki nemcsak e könyvet gazdagítja sulyos tudásával, de minden szabad idejét a jászberényi régiségek felkutatásának szenteli. *Dr. Németh Ferenc* jászberényi ügyvéd, — egyébként jónevű ujságíró — a multból ittragadt jász jogszokások ma is élő maradványainak feldolgozásából veszi ki alkotórészét. Szólnom kell még *Kiss József* iskolafelügyelő, gyakorlóiskolai tanárról, aki azáltal tesz megbecsülhetetlen szolgálatot a régiségtudománynak, hogy már a kisgyermekek lelkébe önti a régiségek megbecsülését és arra tanítja, hogy a föld mélyében talált minden régi tárgyat a muzeumnak mutassanak be.

III. fejezet

A Jászmuzeum gyarapodása

A kevés pénzzel rendelkező Jászmuzeum nem keltett volna soha ilyen érdeklődést, ha a sors időről-időre nem támasztott volna olyan jólelkeket, akik régi értékes tárgyaikat, ékszereiket a muzeumnak

ajándékozták. Elsősorban *özv. Goszthony Aladárné* szül. *báró Amelin Elza* őméltóságának kell hálás köszönetet mondanom, aki az I. Ferenc császár által Párizsba kiküldött báró Amelin Lajosné szül. Kavriani Karolinának, Mária Lujza francia királyné első udvarhölgyének törvényes leszármazója, — és aki a ragyogó napoleoni időket szemünk elé idéző ékszereit a muzeumnak adományozta.

Szivák Margit alapítványi hölgy, édesanyjának, özv. Szivák Imrénének és nagyapjának, Balogh Imre volt vármegyei főispánnak emlékére, a XIX. század elején készült cseresznyefabutorokkal és három Udvardy-portréval ajándékozta meg a muzeumot.

Dr. Tarnay Kálmán, a nagy dalköltőnek, Tarnay Alajosnak összes kitüntetéseit, karmesteri pálcáját, babér- és ezüstkoszorúit a muzeumnak ajánlotta fel.

Baranyi Jánosné szül. Baráth Mária elhunyt leánya emlékére egy brokátselyem-vállkendővel és 1766-ból származó cseréptányérral kedveskedett a muzeumnak.

Halmay József volt vacsi plébános — édesapjának, Halmay Józsefnek, az utolsó jászkun-kerületi alkapitánynak és első jászsági főszolgabírónak portréját és ugyancsak az édesapja által az 1849-iki aradi várfogságban himzett selyemzsebkendőt ajándékozta.

Bertalan Albert, a jászberényi származású, Párizsban élő festőművészünk a jászberényi vízimalmot ábrázoló festményét és *Munkácsy: Ecce homo*-rézkarcát adta nekünk, melyet Munkácsy Mihály sajátkezüleg dedikált egyik francia ismerősének, Madame Jules Simonnak.

Dr. Kele József, volt vármegyei főügyész, *A jászkunság megváltása* című történeti mű írója, a világháborúban összegyüjtött háborús emlékeit, (amelyek egész szobát megtöltenének) szintén a muzeumnak ajándékozta.

Özv. Takátsy Endréné a mult század 70-es éveinek nagyjairól készült fényképgyüjteményét adományozta.

Szabó István székesfővárosi főtiszt a nevesebb látogatók neveinek beírására aranykönyvet és három iparművészi színvonalon álló bőrkötéses díszmunkát ajándékozott.

Az *Országos Képgyüjtemények Felügyelősége* a Révai Lexikon teljes sorozatával tisztelt meg bennünket.

Dr. Jancsits Tibor miniszteri tanácsos Jókai Mór egyik regényének és házipénztára sajátkezű jegyzetével lepett meg.

Eördögh Ilonka hegedűművésznő értékes rokkát és *Zirzen Janka* leveleit ajándékozta a muzeumnak.

Dr. Szombathy István ny. tankerületi főigazgató minden évben megküldi a *Jász Hirlap* sajátkezűleg bekötött évfolyamait. Ezeknek száma eddig 15.

Értékes a *dr. Kövér Kálmán* által ajándékozott dr. Orbay Antalféle és 1849-ben megjelent *Országgyűlési Tudósító* teljes évfolyama,

A sok kisebb adományozót szeretettel kérem, hogy ne vegyék rossznéven, hogy külön nem emlékezem meg róluk, de oly sokan adták tanujelét igazgatóságom alatt a Jászmuzeum iránti szeretetüknek, hogy mindannyit névszerint felsorolni lehetetlen.

IV. fejezet

A Jászmuzeum látogatói

Látogatóink száma, mint már megemlítettem, elérte a 200.000-et. Mulasztást követnék el, ha azok neveit, akik minket meglátogattak és azt állásuk méltósága is megkívánja, — beszámolómból kihagynám.

1898 május 25-én *Káldi Gyula* operaházi karnagy és *Beck Péter* operaházi kürtös — *Tóth Péter* szerkesztő és *Reviczky Szevér* pénzügyminiszteri tisztviselő jelenlétében — elsőnek szólaltatták meg a némának hitt Lehelkürtöt. 1927 októberében *Royal Tyler*, a magyarországi népszövetségi főbiztos és *Mainford Peince* bostoni (USA) egyetemi tanár, *Stambulszky* egyetemi tanár több mint két órán át vizsgálták a Lehelkürtöt és megállapították, hogy a világon lévő 19 hasonló kürt között a mienk a legszebb és a legértékesebb. Erről bővebben szólunk a Lehelkürtről írott tanulmányunkban.

Különösen mozgalmas volt muzeumunk számára az 1933-as év, amikor a magyar kormányférfiak, s a vezető politikai egyéniségek több ízben is meglátogattak bennünket. *Néhai Gömbös Gyula*, *dr. Imrédy Béla* és felesége, *Huszár Károly*, *Bornemisza Géza*, *Sztranyavszky Sándor*, *Lázár Andor*, *Schandl Károly*, valamint Jászberény város országgyűlési képviselője, *dr. Antal István* v. államtitkár. Kedves nap volt 1935 junius 18-a, amikor az országzászló avatóünnepségére Jászberénybe jött *dr. József Ferenc* főherceg és *Anna* kir. hercegasszony a programszerűen kitűzött ötperc helyett félóráig tartózkodtak muzeumunkban. Kiváló figyelmet szenteltek a Goszthony-féle ékszereknek.

Gróf Sigray János és családja szintén hosszabb ideig időztek a muzeumban.

A megyebeli és távolabbi tanintézetek hallgatói, mint előbb említettem, majd minden évben felkeresnek bennünket. Egy alkalommal *dr. Matolcsy Mátyás* országgyűlési képviselő nagykátai választóit személyesen hozta el hozzánk.

Itt voltak a finn és észt vendégek, a világjamboree angol, skót csoportjai, akik a legjobb benyomással távoztak el Jászberényből. Ezenkívül *dr. H. A. Mez*, Amsterdam, *dr. Paul Schmidt*, s *Colin M. Martin* Berlinből.

V. fejezet

Mozaikdarabok

Déryné Széppataki Róza, a szinművészet ragyogó csillaga szintén Jászberénynek szülötte. Emlékét a Jászmuzeumban, egyik legkiválóbb szerepében *Vágóné Berényi Margit* művészi ecsetje alól kikerült kép örökíti meg és édesapja Schönbach Ferenc által, ki a mult század elején Jászberényben patikus volt, ajándékozott gyógyszertári felszerelés. Egyik utcánk nevéről van elnevezve. *(Abb. 1. kép.)*

Abb. 1. kép

Déryné Széppataki Róza arcképe (1793—1872.), Vágóné Berényi Margit festménye.
Schauspielerin Frau Déry. Ölgemälde von Frau Vágó geb. Margit Berényi.

✶

A Jászmuzeum 12. számú tárlójában szerényen meghúzódva fekszik egy pár csizma. A muzeumlátogatók közömbös arccal haladnak el mellette, csak a talpakba vésett magyar korona, *P. A., L. M.* monogramm keltenek némi érdeklődést a figyelmesebb szemlélő lelkében. E pár csizma elkészíttetésének indító oka egyenesen meglepően kedves. *Payer Antal,* jászapáti apátplebános és híres költő, iparoscsaládból származott. Édesapja törekvő csizmadiamester volt. Jó szüleire gondolva egy kedves költeményt írt a csizmadiamesterség szükséges voltáról, mely a mult század hetvenes éveiben a *Honderű* című szépirodalmi lapban is megjelent. Olvasták ezt a makói csizmadiacéhben is, ahol éppen akkor *Lendvay Mihály* hires költőnk és színészünk volt a céhmester. Mert bizony Lendvay Mihály maga is csizmadia volt, s csak a mindennapi kenyér megkeresése után áldozhatott a költészet muzsájának. Annyira megtetszett neki Payer Antal költeménye, hogy buzdítására a makói csizmadiacéh egy általa elkészített vers kiséretében egy pár

Abb. 2. kép

Lendvay Mihály költő ajándékcsizmája.

díszcsizmát küldött ajándékba a költőnek. Nevük kezdőbetűi a *P. A.* és *L. M.* monogramm. *(Abb. 2. kép.)*

✷

Ugyanazon szekrényben látható egy markánsarcú férfiú arcképe, gyöngéd női kezek által készített keretbe foglalva. Az arckép *Palotási János*-nak, a Magyarország határain túl is ismert dalköltőnek az arcképe. Az általa 1866-ban alakított és hálából róla elnevezett Palotási Dalkör első működő tagjainak arcképét a muzeum falán két babér-

Abb. 3. kép

Palotási János zeneszerző arcképe, a Palotási Dalkör versenydíjaival.

Bildnis des Komponisten János Palotási mit dem Wettkampflohn des Palotási Gesangvereins.

koszorú övezi, melyeket a szekrényekben lévő serlegekkel együtt 1861 és 1884-ben Kolozsvárott, illetve Miskolcon szerzett meg a *Beleznay Antal* és *Riszner József* karnagyok vezetése alatt álló Palotási Dalkör, dicsőségére Jászberénynek. *(Abb. 3. kép.)* A dalkör tagjainak képeivel szemben van *Tarnay Alajos* 1933-ban elhunyt zeneszerzőnek diadaljelvényeivel telített vitrin. A város áldó kegyelettel Beleznay Antal-utcát nevezett el. Jászberény város város büszkén vallja őket szülötteinek.

✷

Petőfi Sándort, a költészet nagy titánját gyengéd szálak fűzték Jászberényhez. A mult század negyvenes éveiben itt lakott éveken keresztül nagynénjénél Szendrey Franciskának, *Sismis Mihály* várnagy

nejének szerető gondjai alatt *Szendrey Julia*. Itt fakadt ki Petőfi és Szendrey Julia szerelmének bimbója. Petőfi később is járt még Jászberényben 1848 elején. A város országgyűlési képviselőségét akarta elnyerni. A jász sovinizmus mindenáron idevalót akart. Ezért Petőfi Sándor megneheztelt. A Jászmuzeumban egy kis fénykép őrzi emlékét. A segesvári harctéren emelt, de azóta lerombolt szobrának fényképét. *(Abb. 4. kép)*. Kicsiny, de nekünk végtelen becses ajándéka egy erdélyi jegyzőnek. A város egyik legszebb utcáját nevezte el Petőfiről. Talán a két sirhant, mely az Újtemetőben Szendrey Franciska és Sismis Mihály hamvait rejti, némi parányi részben Petőfi nagy szellemét is hozzánk köti.

Abb. 4. kép
Petőfi szobra Segesváron.
Monument Petőfi's in Segesvár.

*

Pethes Imré-nek, a Nemzeti Szinház legelső művészének emlékét a Jászmuzeumban *Tóth Borbála* festőnő által készített portré örökíti meg. *(Abb. 5. kép.)* Pethes nem itt született ugyan, de már pár hónapos korában Jászberényben volt édesapja városi főjegyző. Itt élte át csecsemőkorát, aranyos gyermekéveit, boldog diákkorát, itt kezdte bontogatni szárnyait s öreg korában is csak akkor érezte magát boldognak, ha a hínáros Zagyvában halászgathatott. Nevéről utcát nevezett el a város s az Uri Kaszinó Gecse Árpáddal megfesttette arcképét.

RÉZ KÁLMÁN
muzeumigazgató.

II. RÉSZ

A JÁSZMUZEUM SZÉPMÜVÉSZETI OSZTÁLYA

I. fejezet

Munkácsy Mihály: Honfoglalás, első vázlat
Zemplényi Tivadar: Felföldi búcsúsok

Abb. 5. kép

Pethes Imre arcképe (1864—1924)
Tóth Borbála festménye.

Schauspieler Imre Pethes.
Ölgemälde von Borbála Tóth.

Ha a muzeum anyagi ereje megengedné, hogy minden értékünket bemutassuk, a vidéki muzeumok között ha nem is az elsők egyikét, de nem a legutolsó helyet foglalnánk el. Igy kénytelenek vagyunk csak egyes muzeumi tárgyunkat ismertetni. Le kell mondanunk arról, hogy képekben ismertessük gazdag képtárunk főbb kincseit. Azt hiszem, némileg érthetővé válik képeink kiválósága, ha tudjuk azt, hogy azok a híres kolozsvári Nemzeti Muzeum tulajdonát képezték.

Ezek között van *Munkácsy Mihály* (1844—1909) *Honfoglalás*-nak egyik nagyméretű színvázlata. (250x50 %m). Ezen a vázlaton Árpád alakja jobban uralja a teret, mint a művész más hasonló tárgyú vázlatán. Kár, hogy a sok bitumen már erősen elbarnította a színvázlatot, amely a legnagyobb elővigyázat mellett is színtelenedni kezd.

E képpel szemben függ *Zemplényi Tivadar* (1864—1917) örökké szép *Felföldi búcsúsok* című hatalmas vászna, melynek teljesen kidolgozott példánya *Vanderbild* amerikai milliomos tulajdonában van. (255x200 c/m).

Képeink között található *Gyertyánffy Berta*, Nákó Kálmánné grófné (1820—1882) csodaszép *Cigányleánya*. *(Abb. 6. kép).* A festőnő Bécsben *Friedrich Amerling* (1803—1887) festőművész tanítványa és mesterének hatása alatt az arcképek és egyes falusi tipusok kiváló munkása volt. (48x38 c/m).

Abb. 6. kép

Nákóné Gyertyánffy Berta: Cigányleány. — *Zigeunerin, Ölgemälde.*

Birtokunkban van *Chiovini Ferenc Rakodópart*-ja (100x80 c/m) és *Geese Árpád*-nak egy vallásos tárgyú képe: *A naimi ifjú feltámasztása.* (68x55 c/m) A muzeum nagytermében függ *Jusepe de Ribera* (1588—1652) *Szent Jeromos*-vázlata, melynek eredetije a szentpétervári Eremitageban van. (96x72 c/m). A XVII. század spanyol festészetének e kiváló festőegyénisége — a „lo Spagnoletto" — e vázlatán a szentet a bethlehemi jászol előtt állva ábrázolja, amint héber nyelven a szentírást rójja s közben hallgatja az utolsó ítélet harsonáját.

II. fejezet

Marie Antoinette és Marie Louise karkötői

Az előző fejezetben említett képeknek bemutatását jelen évkönyvünkben mellőznünk kell, de sikerül képekben bemutatnom a Jászmuzeum egyik nagy ajándékozójának, *özv. Goszthony Aladárné,* szül. Amelin Elza bárónőnek ajándékait.

Az ízlés a XVIII. század folyamán elfinomodott és az akkori művészet minden ágára kiterjedt. A díszítő elemek és maga a téma is elaprózódik, lehelletszerűvé válik. A művészet mindgyakrabban miniature-alakban jelenik meg, többnyire filigrán-keretbe foglalva. A budoárok

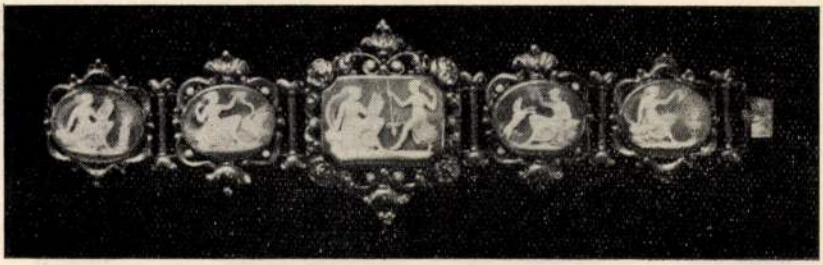

Abb. 7. kép
Mária Antoinette francia királynő karkötője.
Das Armband der Königin Marie Antoinette. (Kamee-serie.)

falait apró, idillikus tárgyú festmények díszítik finomművű keretekben s ékszereik is e korban cserélik fel a tömörebb barokk-formákat a könnyebb, játszi rokokóval. A művészetnek ez az u. n. gáláns-kora termelte ki az ötvösművészet tetszetős rokokó válfaját is, melyhez a Jászmuzeum egyik kincse, Marie Antoinette bracelet-je is tartozik.

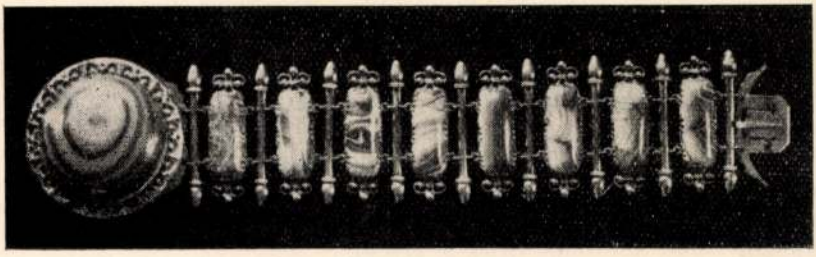

Abb. 8. kép
Mária Lujza királynő karkötője.
Das Armband der Königin Marie Louisens. (Malachit.)

Az ötrészes karkötő elefántcsontfaragása, kaméa-sorozata neobarokk-keretben *Watteau* és *Boucher* modorára emlékeztető női

alakot ábrázol idillikus környezetben. Hihetőleg a szerelem különböző változataiban. A kaméák hatását fokozza a lilás színű alap, mely hatásosan emeli ki az alakok szépségét. A keret méltó a kaméák művészi munkájához és e bracelet megható érzést vált ki belőlünk. Valóban méltó ékszere volt a tragikussorsú királynénak. *(Abb. 7. kép).*

Napoleon második feleségének, Mária Lujzának ékszerei bár szintén kiemelkedően szépek, Marie Antoinette-éi mellett mégis második helyen állanak. Mária Lujza karkötője 28 karátos tömöraranyból van, de ez már átmeneti neoklasszikus modorban készült. Egy nagyobb köralakú és nyolc kisebb téglányalakú zöld, habosszínezetű malachitot foglal aranyba. *(Abb. 8. kép).*

Mária Lujza melltűje filigrán aranykeretben egy klasszikusan szép női fejet ábrázol *(Abb. 9. kép 2).* A betét a legfinomabb alabastromból készült s halványrózsaszíne bámulatbaejtő.

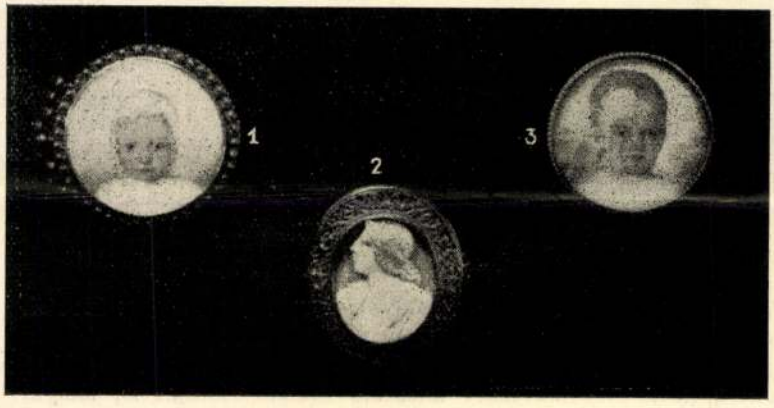

Abb. 9. kép

Melltűk a napoleoni időkből. — *Die Broschen der Napoleonszeit.*

A többi ékszerek már *Kavriani Karolinának*, báró Amelin Lajos feleségének, a francia királyné — Mária Lujza — első udvarhölgyének kincseiből származnak.

Az ékszerek közül elsőül kell felemlítenünk egy neoklasszikus modorú, aranyba foglalt arcképet, melyet a hozzákapcsolt hajfonattal bracelet-nek — karkötőnek — használtak. A finom miniatür *báró Amelin Lajost* ábrázolja. *(Abb. 9. kép 1).*

Ugyancsak itt találjuk Mária Lujza japánfestésű legyezőjét is. Képei, melyek a japán miniatür-festészet remekei — jellegzetes japán jeleneteket ábrázolnak. Érdekessége, hogy az emberi alakok fej- és kézfejrészei aprólékos pontossággal kifaragott és odaragasztott alig másfél milliméteres finom csontlapok. *(Abb. 10. kép).*

Egy filigrán aranykeretbe foglalt miniatűr *báró Amelin Gézát* ábrázolja. A képen szinte élni látszik a mosolygó, bájos gyermekarc. *(Abb. 9. kép 3.)*

III. fejezet.

Napoleon-csésze

A muzeum igen értékes és érdekes pièce-e az 1232 szám alatt őrzött — Napoleon-csészének nevezett — altwien-porcellán a hozzávaló tányérkával együtt. A csésze az 1827—1828-as években készült Bécsben,

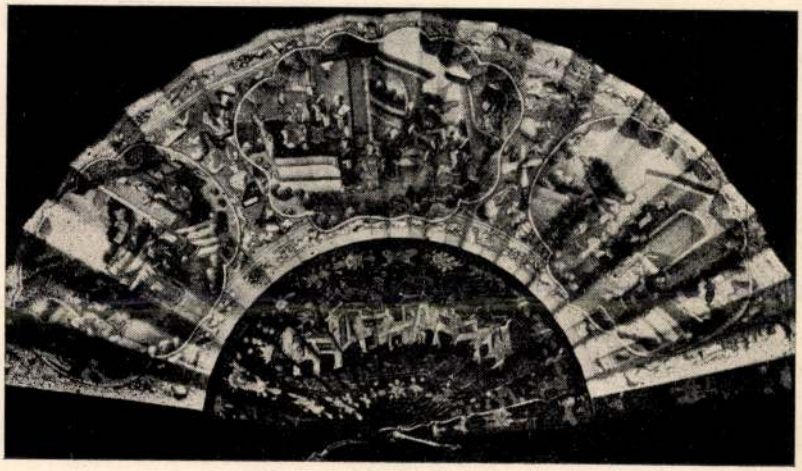

Abb. **10.** kép

Mária Lujza japánlegyezője. — *Der japanische Fächer Marie Louisens.*

valószínűleg hatos, vagy tizenkettes sorozatban. Nem unikum tehát, de muzeális értéke mindamellett jelentős.

A csésze tömör arany díszítményeivel és festésével az empire-izlésre vall, amely azonban még nem szabadult fel teljesen a barokk hatása alól. Kivitele tökéletes, különösen a herceg jólismert képmásának égetése mestermunka. A csésze alján felírás: *Duc de Reichstadt.*

Ferenc császár, a nagyapa készíttette ezt az ajándék-service-t unokája, a *Sasfiók* részére. E szép darab a báró Amadé-család hagyatékából került elő. *(Abb. 11. kép.)*

RÉZ KÁLMÁN.

RÉSUMÉ FRANCAIS

Au Musée Jász de Jászberény, dans la partie des beaux-arts, on peut admirer une galerie de tableaux, sauvée à Claudeville lorsque

Roumains occupèrent cette ville. Parmi ces tableaux sont: Munkácsy Mihály (1844—1909) Occupation de la Patrie (esquisse en coulers.) — Zemplényi Tivadar (1864—1917) Kermesse au plateau. — Gyertyánffy Berta, gróf Nákó Kálmánné (1820—1882) (élève de Friedrich Amerling) Jeune fille Tziganne. — Chiovini Ferenc (né 1899) Le port. — Gecse Árpád (né 1900) La resurrection du jeune Naimi. — Jusepe de Ribera (1588—1652) Esquisse de Saint Jerome.

*

Marie-Antoinette cinq parties de son bracelet style neobaroque taillé à la mode de Watteau et Boucher thème idyllique. *(Fig. 7.)* Un

Abb. 11. kép

Napoleon-csésze, Altwien.

Stück aus dem Geschenk-Services des Kaisers Franz.

bracelet de Marie-Louise en or massif de 28 carats de style néoclassique. *(Fig. 8.)*

Une broche encadrée d'or de Marie-Louise. *(Fig. 9. 2)*

Un bracelet tressé de cheveux appartenent à Mme la baronne Lajos Amelin, Karolina Kavriani, première dame d'honneur de la reine Marie-Louise. Miniature représentant le baron Lajos Amelin. *(Fig. 9. 2).*

Parties d'un éventail japonais de Marie-Louise, de $1^1/_1{}^m/_m$. d'epaisseur en os, représentant des corps, des tètes, et des mains, peints.

Broche représetant en miniature le baron Géza Amelin. *(Fig. 9. 3).*

*

Pièce d'un service que l'empereur François fit cadeau à l'Aiglon. Ancien travail de Vienne (1827—28) de service de six ou douze pièces. Heritage de la famille du baron Amadé. *(Fig. 11.)*

DEUTSCHER AUSZUG

Die Abteilung der Schönenkünste des Jászmuseums in Jászberény bewahrt einen Teil der von dem Kolozsvarer Nationalmuzeum geretteten Galerie, die von den Rumänien besitzt wurde.

Zwischen diesen Bildern befinden sich:

Munkácsy Mihály (1844—1909): Landeseinnahme, Farbenskizze.

Zemplényi Tivadar (1864—1917): Pilger des Hochlandes.

Gyertyánffy Berta, Gräfin Kálmán Nákó (1820—1882), Frederich Amerlings Schülerin: Zigeunerin. *(Abb. 6.)*

Chiovini Ferenc (geb. 1899): Landungsufer.

Gecse Árpád (geb. 1900): Auferstehung des jungen Naimis.

Jusepe de Ribera (1588—1652): Heiliger Jeromos, Skizze.

*

Marie Antoinettes fünfteiliges mit neubarock Kamée-Serie versehenes Armband, mit in der Methode Watteaus und Bouchers geschnitzten idillischen Themen. *(Abb. 7.)*

Das aus 28 Karat Massengold gemachte neuklassische Malachit-Armband, Marie Luisens. *(Abb. 8.)*

Die Brosche Marie Luisens in goldenem Rahmen. *(Abb. 9. 2)*

Das aus den Haaren der Baronesse Ludwig Amelin, Karoline Kavriani, der ersten Hofdame der Königin Marie Luise geflochtenes Armband, die miniatur stellt den Baron Ludwig Amelin dar. *(Abb. 9. 1).*

Der japanische Fächer Marie Luisens. Die Kopf- und Handrückenteile der menschlichen Gestallten sind $1^1/_2{}^{m}/_{m}$ Beinplatten, gemalt. *(Abb. 10.)*

Brosche, die Miniature stellt den Baron Géza Amelin dar. *(Abb. 9. 3)*

*

Stück des Geschenk-Services des Kaisers Franz für den jungen Adler. Alt-wien Arbeit aus den 1827—28 Jahren aus einer sechser oder zwölfer Serie. Aus dem Nachlasse der Familie Baron Amadé. *(Abb. 11.)*

Jász múzeum
Története

III. RÉSZ

DOLGOZATOK

I. fejezet

A Lehelkürt ismertetése és irodalma

A Jászmuzeum legértékesebb kincse a *Lehelkürt*, amely iparművészeti és történelmi jelentőségével világhirűvé tette Jászberény városát. A nép és a tudósok érdeklődését, képzeletét éppúgy megkapta és foglalkoztatta, mint Lehel vezér. *Mindkettő köré szép mondakör és irodalom szövődött.* Az összefoglaló áttekintést méltán megérdemlik.

Abb. 12. kép
A jászberényi Lehelkürt.
Das Horn Lehel's. Elfenbein. Aus dem IX. Jahrhundert, Byzanz.

A kürt hajlott *elefántagyarból* készült. Hossza 41 $^{c}/_{m}$, tojásdad szája 10 $^{c}/_{m}$ széles. A csúcson lévő nyilás 1·5$^{c}/_{m}$. A fal vastagsága 6—7 $^{m}/_{m}$. Súlya 2 kg, két ezüstpánttal és zsinórral együtt 2·73 kg. (*Abb. 12. kép.*)

A kürt *vastagabb végét 5 $^{c}/_{m}$ széles sáv* köríti. Ennek szélső kerete levélsorból és síma lécből, alsó kerete pedig zigzeg szalaggal

Jászkiséri ref
templom
Modernizált barok
képe repr.
Nemz. Ujs. Jász
14. l.

in (egyik kisebb), szines virágdiszitéssel. Bécs, 1790 k. —
an, mit Blumendekor. Wien, um 1790.

ttős, kerek, tagozott porcellán talapzaton, aranyszegély-
ntini, Biskuit. Wien, 1833.

rek, tagozott porcellán talapzaton. Bécs, 1836. — Männer-

uit, tagozott, négyzetes talpu porcellán talapzaton. Bécs,
, 1833.

llán, oszlopidomu szárral, sárga-piros stilizált diszitéssel.
Porzellan, mit stilisiertem Blumendekor. Wien, um 1840.

k alap, aranyvirágos peremdisz, a csészén elől szinesen
7. — Schale mit Untertasse, Porzellan, mit Bildnis der

942. ÜLŐ TÖRÖK NŐ alaku flakon, szine
Flakon. Wien, 1838.

943. FERENC JÓZSEF ÉS ERZSÉBET, bis
vadász, mellette a királyné ülve, ölében v
Joseph und Elisabeth, Biskuitfigur. Wien,

944. PORCELLÁNKÉP, felhők közt Mária fél
Porzellanbild Marienhalbfigur zwischen W

945. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, n
1812—13. — Becher mit Untertasse. Porz

946. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöldleveles
Untertasse, Porzellan. Wien, 1816 und 23

947. KOSÁR, porcellán, fenekén szines virág
zellan. Wien, 1842.

948. SZELENCE FEDŐVEL, porcellán, föde
báránnyal. Bécs, 1856. — Dose, Porzellan

949. NAGY CSÉSZE ALJJAL, kék alap, sá
Schale mit Untertasse. Wien, 1827.

950. KÁVÉSZŰRŐ KANNA, porcellán, sávos
mit Sieb, Porzellan, mit Goldstreifen. Wie

951. HÁRMAS SZOBOR, biscuit, Minerva, Vé
Venus und Juno, Biskuit. Wien, 1862.

952. KAZINCZY FERENC mellszobra, biscuit,
Kazinczy-Büste, Biskuit. Wien, M. XIX.

953. KISFALUDY KÁROLY mellszobra, bisc

Jászkiséri sk.
templom
neoromán
kepe repr
Nemz Ujs Jász
14. l

tával: szikla, madár és cserje. Bécs, XVI
2 Kannen und 4 Schalen, mit chinesischem

983. A KÉZCSÓK, fehér porcelláncsoport. Maga
álló gavallérnak kézcsókra nyujtja, bal ke
(ez javitott). Anton Grassi mintája. Bécs,
27 cm. — Der Handkuss—Gesellschaftsgru
um 1785.

984. ELŐKELŐ CSALÁD, fehér porcelláncsopor
nő, bal kezében rózsafüzér, jobbján férje áll
ül. Grassi mintája. Bécs, 1780 k. 27 cm. —
dell Grassi. Wien, um 1780. 27 cm.

985. KRINOLINOS PÁR, szines porcelláncsop
áll. Bécs, 1847. — Krinolin-gruppe, Porz

L, porcellán, az aljon rácsos csészetartórács, kinai movirágos ágakkal. Bécs, Du Paquier-korszak, 1718—44. — e Untertasse mit Gittereinlage, mit chinesischer Malerei 44.

L, porcellán, az aljon áttört csészetartórács, peremén vörös, ldalán frizalakban szines, jelenet két kinai alakkal és ma- ragasztott). Bécs, Du Paquier-korszak 1718—44. —Scho- ertasse mit Gittereinlage, auf der Schale Scene mit chi- lu Paquier, 1718—44.

képmását (állitólag a bécsi porcellángyár utolsó igazgató- a. Bronzkeretben. Bécs, 1864. — Porzellanbild, Portrait .

án, hengeres testtel. Bécs, XIX. sz. e. f. — Drei Kaffee- X. Jh.

levéldisszel. Két kanna és négy csésze aljjal. Bécs, 1855. Blätterdekor. Zwei Kannen, vier Schalen mit Untertassen.

k „Zwiebelmuster" és szines virágdisszel. Bécs, 1787. — Zwiebelmuster und Blumen. Wien, 1787.

ört kosárfonásos oldallal. Bécs, 1828. — Runder Korb hen. Wien, 1828.

ozaton, porcellán, szétszórt buzavirágdisszel. Bécs, 1832. rzellan. Wien, 1832.

gy meisseni, egy bécsi (1830) és egy cseh (1850 k.). — sen, Wien (1830). und böhmisch (um) 1850).

Jaszkoli Ferenc, ceri könnüve M.D.K.

1844-ben szerepel a
város adózói körök.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 345 old.

JASZKOLI Ferenc egri kőmüves. Egerben 1844-ben mint adózót irják össze.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

zaton ül a piros sávos térdnadrago
néz a mellette álló, föléje hajló fia
piros derekat és fekete fejkendőt vis
kodva alszik. Talapzatában kék k
(1766—79) mintája. Höchst, 1770 k.
zierende Familie), farbige Porzellan
um 1770. 29 cm.

1144. HARLEKIN, szines porcellánszobr

ste bordázott, rajta en camaieu-virág és épület.
idt-Rudolstadt). 1767—87. — Kaffeekanne mit
nd Gebäude. Deutsch (Volkstädt-Rudolstadt),

oru és szines diszitéssel. Német, XIX. sz. v. —
. Deutsch, E. XIX. Jh.

s jelenet. XIX. sz. — Bonbonnière, Porzellan,

. Sziklás, füves talapzaton ülő fiatal nő virágok-
tte ülő kutya, oldalt virágkosár. A XVIII. szá-
ét ábrázolja. Kék koronás kerékjegy, I. P. Mel-
iebespaar, farbige Porzellangruppe, eine Schäfer-
, um 1770. Illusztr. XXXIII. tábl.

ncsoport. Sziklás talapzaton a természetes szine-
madja. Ludwigsburg, XVIII. sz. 11. cm. — Der
Ludwigsburg, XVIII. Jh. Illusztr. XXXIII. tábl.

ncsoport, négyszögü talapzaton asztalnál három
XVIII. sz. m. f. 7 cm. (Emden-aukció 644 sz.)
gruppe. Ludwigsburg. zw. H. XVIII. Jh.
Illusztr. XXXIII. tábl.

1768—78.

1131. KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, porcellán, te
(A fedő gombja hiányzik.) Német (Volkst
Deckel, Porzellan, gerippt mit Blume u
1767—87.

1132. KÉT POTPOURRI-VÁZA, porcellán, dom
Zwei Potpourri-Vasen, Porzellan, reliefiert

s, sárgakabátos hátul férfi, előben a lányka, szerelmesen
al asszonyra. Pirossávos szoknyájának felsőrésze sárga,
el. Mögöttük zöldkabátos Savoyard-fiu ládájára támasz-
rékjegy és H—HM bekarcolva. Johann Peter Melchior
— Stefan Carl Michel gyüjt. 50. sz. — Liebespaar (Musi-
Rundgruppe. Arbeit des Johann Peter Melchior. Höchst,
Illusztr. XXX. tábl.

ocska. Szabálytalan füves talapzaton, fatörzsön ül, sávos
a Harlekin két kezében kalapját tartja, fejét felfelé for-
után készült. Kék koronás HD jeggyel. Kelsterbach,
ellanfigur, auf Baumstumpf sitzend, nach vorne geneigt
8—69. M. 16.7 cm. Illusztr. XXXI. tábl.

n, oldalán zöld levelek közt szines virágok. Nymphen-
ise, Porzellan, mit Blumendekor. Nymphenburg, XX. Jh.

testén fent és lent akantuszleveles tagozat. Berlin, XIX.
eckel. Berlin, e. H. XIX. Jh.

attal és fedővel. Porcellán, szines és domboru virágok-
er. — Zwei grosse Prunkgefässe, mit Sockel und Deckel,
tteauscene, am Deckel Wappen. Potschapel, XIX. sz. v.

lán: gyermekfejek. XIX. sz. — Zwei Porzellanbüsten:

yek a fentebb nevezett helység határában a Bárczay József ur várdomb nevezetü tanyáján a gazdatiszt által találtattak. A gazdatiszt ugyanis télen által burgonyának használt gödröket húzatván be, egy 8—10 itczés cserépfedővel ellátott cserép-fazékban talált egy *régi csákányt*, mellynek hasonmása a V. U. tavalyi egyik számában közölve volt, egy különös formájú *harcz-baltát*, sokféle alakú *tőket*, *karikákat*, *boglárokat*, ökölnyi nagyságú sárga massív érczet, szalmaszál vastagságu drótokat, stb. mellyeket főnökének átadván, ugy hiszem, azóta rendeltetésök helyére, a muzeumba elküldettek. — Szinte F.-Dobszától lefelé a Hernád partján mintegy másfél órányira esik alsó, vagy Kis-Dobsza; hol a mult öszszel egy helybeli pásztor ember, a faluhoz közel eső szakadékos legelőn tüzet rakván, a mellett ebédjét elköltötte, hanem a tüzet kinem óltva ott hagyta. Épen azon a helyen *kőszén-réteg* levén, a kőszén meggyuladt és még mai napig is ég a földalatt, mellyet elárul a földszakadékokon és nyilásokon kijövő füst, ugy hiszem, megérdemelné, ha szaktudósaink e nagy kincset megvizsgálnák, és a hely-birtokosok nagykárára füstbe menni nem engednék. *Szilágyi F.*

TÁRHÁZ.

Kakas Márton a műtárlatban.

„Gyerekek! ma egy tál pókot ettem meg!“ ezzel a bevezetéssel szokta megijeszteni az egyszeri falusi tanitó fiatal scythái; illyen elmés tropusban adva tudtokra, hogy ma nagyon mérges. Kritikusoknak ez igen jó mottó lesz. Miért mérges a kritikus? Mert az „neki illik rettenetes.“ Vagy talán épen azért mérges, mert kritizál? De hát minek kritizál? Keserü kenyér, ne kivánja senki magának.

Itt volnánk tehát ismét a műtárlatban. Kedves gondolat ez a havonkint megujuló képcsarnok: az ember minden hónapban talál benne valami igen szépet, a miben gyönyörködhetik, és valami igen furcsát, a mit kigunyolhat, és ez is nagy könnyebbülés.

Itt van mindjárt az első teremben sub Nro. 18 egy szép zöld repczevetés, egyenes barázdáit bizonyosan töltögető géppel kapálták, épen ott jár közötte valaki egy csónakforma masinában; hanem a lajstrom azt mondja róla, hogy ez tenger s vizzé válik az ember repcze ideálja: nem illyen az a tenger viz szin, a mit a harmadik szobában találunk festve, az olly természetes, hogy az ember a nedves locscsanását érzi a hullámnak. Kárpótlást nyujt a mellette levő 19 számu nagyszerű kép, Sebaldus sírhelye Mayertől. Hiszen maga a tárgy is nagyszerű és fenkölt, a kivitel is remek; de azon felül tudott annak a szinezetébe a művész valami olly magasztos ihletet adni, a mi a nézőt megragadja, a kritikust lefegyverzi; nemcsak fény és árny van abban, hanem harmonia. Igaz, hogy az ára is 1000 forint, de megéri.

A 16. számu Magyar lóvásár czimet visel, Van der Vennétől. A lovak elég szépek, a magyar emberek is elég magyarok, hanem az a leány, a ki ott egy rudon ül, nem tudom, hogy mi féle nemzet lehet. Nálunk ugyan ki ne menne illyen furcsa öltözetben a lóvásárra, mert reszkirozná, hogy a ponyvásbódéba beviszik pénzért mutogatni.

Két igen kicsiny kép vonja magára ezentul a figyelmet 10 és 11. szám alatt; mikben a gyönyörü szinezet és festészeti modor meglepő. Hasonlatosak azokhoz a tájképekhez, miket egy domboru tükörből nézünk, s miknek finom részletei, mint tudjuk olly kedves hatással vannak. A 12. kép egy jelenet a zárdában hosszu asztalaival és fakó barátjaival együtt nem sok emlékezetre valót nyujt.

A 7. számu tájkép Piepenhágentől nem hiába Salzkammergut, de még a fák is sószinüek benne, az egész levegő mind sóval látszik saturálva lenni. A 8. számu tájkép Perzeltől, emlékeztet ifjukoromra, a mikor én is magamtól akartam feltalálni az olajfestés módját s nem tudtam, hogy millyen rosz hatást csinál az, ha megszáradt szinekre ujra vonalozásokat teszünk nedves festékkel.

Ujházy 4. számu tájképe költői képzeletet tanusit, de a kivitelre nézve nagyon sokat kell neki még elhagyni rosz szokásaiból, arra, hogy a fák lombjai ugyanazon világitásban a világos sárgazöldből a rézzöldbe miért mennek által, semmi magyarázatot sem találunk; az ecset szőrei mindenütt elszálkázták a lombokat, tulmenve a leveleken, az a 3. számu tájkép Kozkoektul tán azért is van fölé akasztva, hogy láthassa a művész, millyennek kell az igazi tájképnek lenni. Millyen szabadon áll itt a legsűrübb erdőben minden egyes fa, hogy meglátszik az erdő, mélyedés árnyalata, minden egyes vélben élet van, s az egész egy ellesett valóság, mellyhez semmi sincs hazudva.

Hanem Stademannak csunya sáros fogalmai lehetnek a holdvilágról, ha azt hiszi, hogy egy festmény, a mi iszappal van egyszinüre mázolva, elnevezhető holdvilági tájnak. Különben még az is kérdés, hogy nincs-e az a kép felforditva a falra akasztva, az ég alul, a viz felül? Én bizony nem tudtam tisztára kivenni. Talán ugy szebb lenne.

A 23. kép Eberlétől hazatérő szénakocsi, elég szép festmény; csak azt nem értem, hogy miért nevezik Münchenben a buzakévéket szénának? 22. őszi tájkép Marak Gyulától. De jó volna az az eső a mi ott az egész eget elfedi, — a Svábhegyre. — (Vége a jövő számban.)

Irodalom és művészet.

— Megjelent a Hajnik Károly által szerkesztett „*Vasárnapi könyvtár*“ folyó évi 5., 6., 7. kötete. Tartalmát teszi: „András a szolgalegény“ czimü népies regény, melly a leghiresebb német népirónak egyik legjobb műve után van magyarra átdolgozva *Boross* Mihály által. Reméljük, hogy ez ép olly kellemes és tanulságos olvasmány lesz, mint volt annak idejében „Boldogháza.“

— *Előfizetési felhivás.* Barátim és ügyrokonim által hozzám intézett felszólitások által buzditva, elhatároztam magamat, a sajtó terén az utóbbi öt évben megjelent. „*Publicistikai dolgozataim*“ azon részét, melly akár a nemzeti közügy, akár korunk történelme tekintetéből még továbbá is az eszmék eligazodására s a teendők megismertetésére szolgálhat, — kiszemelve és alkalmi öltönyétől elválasztva összegyüjteni, s igy a veszendő hirlapok sorsától megmentve egy külön kötetben kiadni. — A munka terjedelme körülbelül 25 nagy nyolczadivre megy, s annak diszes kiadását *Müller Gyula* könyvkereskedő ur vállalta magára. — Journalistikai munkásságom közben a hazafiui közrészvétnek s honszerte szétágazott szellemi rokonságnak olly szép és biztató jeleit vettem, miszerint e gyüjteményt, melly az emlitett könyvkereskedésben f. é. september végeig okvetlenül megjelenik, — a nemzet illető osztályai részéről hathatós pártfogás reményében bocsátom közre. — A munka *előfizetési ára 2 fr. p. p.* leend, s nincs szándékom a példányokat nagyobb számban nyomatni, mint a mennyi a tisztelt közönség által előfizetés utján biztositttatik. Vidéki előfizetők kéretnek a pénzeket Müller Gyula urhoz bérmentve beküldeni. — Pest, junius 25. 1857. — *Török János*, a magyar akademia tagja.

Török János neve sokkal ismeretesebb a magyar publicistai téren, semhogy fentebbi előfizetési felhivása bővebb ajánlatunkra szorulna. A közelebb lefolyt években először mint a Pesti Napló, utóbb mint az általa alapitott s a legujabb időkig folytatott Magyar Sajtó szerkesztője naponként találkozott az olvasóközönség T. J. czikkeivel, mellyek közéletünk különféle viszonyait fejtegetve mind belérték, mind stylistikai erő s gyakorlottság tekintetében nagy mértékben valának képesek a figyelmet ébren tartani. Csak örvendenünk lehet tehát, hogy T. J. most, midőn a lelket testet megviselő lapszerkesztés fáradalmait egy időre kipihenni szánván el magát, elszórva megjelent czikkeit, megszabaditva a napi érdekre vonatkozó részleteiktől, maradandó becsü, tanulságos könyv alakjában nyujtja az olvasóközönségnek. Nem szükség ajánlanunk, de politikai irodalmunk mai meddőségében még is figyelmeztetünk reá mindenkit.

△ B. Kemény Zsigmond, *Veress Józsefnek*, a „Költő“ továbbá a „Sir és koporsó“ ismert irójának dalai és beszélyeire előfizetési felhivást intézett a közönséghez. A mü sept. 15-én fog megjelenni. Előfizetési ár 1 pft., melly augusztus elejéig Pestre Pfeifer Ferdinand könyvkereskedésébe intézendő.

+ A győri ujság szerint „szaporodnak a magyar lapok, mint a gomba.“ Vajjon az olvasó közönség is szaporodott-e, vagy csupán uralkodó divattá vált a lapszerkesztés iróink és kiadóink között? az idő fogja megmutatni. Mi az elsőt szeretjük hinni.

+ Létezik Angolországban egy pénztár a beteg s elaggott irók felsegélésére, mellyet az aristocratia nagy pártolásban részesit, legujabban pedig a királyné 105 font sterlinggel (1050 pft.) segitett. Nálunk az irókról az Isten gondoskodik, — legjobb kezekben vannak.

— Megjelent továbbá: „Nő-sziv élete.“ Eredeti beszélyek irta *Várady Luiza* I. kötet. Ajánlva van a könyv Batthyányi Emma grófhölgynek. Tartalma több, különösen a nővilág figyelmét lekötő beszély, mellyek czimei: Sziv küzdelmei; — Egy férfi, ki nem hiu; — A titkos látogató; — Uriela; — A munka szerző tulajdona.

— Veszprémben, Krausz Hermannál megjelent: „Egyenletek feltételek és eredményekkel ellátva, *Zámbó* János kegyesrendi tag által. A mathematika tanitói s tanulói jó hasznát vehetik e 32 lapnyi könyvecskének, mellynek ára csak 12 pkr.

— *Felhivás.* Alulirott, e lap révén kivánta figyelmeztetni a naptár-szerkesztő és kiadó urakat, hogy az olvasásra édesgetés és népirodalom élénkitése tekintetéből, a két nembeli fiatalság kedvéért jövő évre ujitanák fel a 16-d. rétben nyomott korábbi tükrös, aranyszélü, kis naptárokat (almanachokat). Idejökben ezek igen kedvesen fogadtattak, a serdülő ifjuságnak ujévi ajándékul használtattak, és zsebbeli naptárul is szolgáltak. Ügyes tapintatu szerkesztő által, könnyü versekből, rövid szépirodalmi czikkekből (a sok tért foglaló vásárok kihagyásával) összeállitva, és csinos diszkiadásban (mignon), talán tokkal is ellátva, jelenben bizonyosan még kapósabbak lennének; — kedvesek pedig minden esetre. — *Edvi Illés Pál.*

+ A Bécsben tanuló magyar technicusok aláirás utján *Vajda Péter* költő mellszobrát töszből (gypsz) több példányban készitteték el, mellyekből a többek közt a pesti és kolozsvári nemzeti muzeumoknak, a magyar tudós társaságnak, a szarvasi gymnasiumnak, hol a költő tanár volt, és a költő özvegyének küldtek egyet. Igaz az, mihelyt szép hazánk határain tul kell laknunk, azonnal jobban érezzük, hogy magyarok vagyunk. A bécsi magy. technicusoknak, megvagyunk győződve, e nemben nem ez lesz utolsó tettük, valamint azt is reméljük, hogy a haza határain belől is fognak találni követőkre.

⸗ Gróf *Fáy István*, mint már minap irtuk, megindità a régi mesterek műveinek közlését. Régi magyar zenegyöngyeiből mi is birunk egy példányt. Ezen első füzetet többek közt *Lavotta* egy eddig ismeretlen műve s *Csermák* lassu magyar indulója teszi nevezetessé,

Ipar, gazdászat.

⸗ A minden oldalról érkező tudósitások azt engedik következtetni, hogy az idei *aratás* átalában véve nemcsak kielégitő, hanem bő is lesz.

Vas. Ujs. 1857.

Jászó.

A prémontréi kanonokrend jászóvári prépostsága Abaujmegyében, a Bódva vizétől hasitott kies völgy közepén fekszik Kassától nyugotfelé 3 órányi távolságra. A vár mellett terül Jászó mezőváros mintegy kétezer lakossal, kik magyarok, szorgalmatos kézmüvesek és munkás földmivelők. A vidék regényességét kitünően emeli, a vár- és várost északnyugotról környező ércz és márványban gazdag hegylánczolat, mellynek tövében a zöldelő völgy, a vasgyárak zugása és a hömpölygő patakok lassu moraja kellemesen hatnak a terebélyes fák hüs árnyékában gondolatokba merült vándorra.

Hazánkban a prémontréi rend — megszokott szójárás szerint fehér papok — első székhelyét 1130 évben Nagyváradon nyerte, hol II. István király által a Nagyvárad hegyfoki prépostság alapittatott; itt tétetett le alapja magyar hazánkban létezett minden prémontréi prépostságnak, ez volt bölcsője a jászóinak is. Mikor és mellyik király alapitotta a jászói prépostságot? ezt a régiség sötét leple födi; annyi bizonyos, hogy a tatárok keserü emlékü és kebellázitó pusztitása előtt Jászón már prépostság létezett, kitünik ez különösen IV. Béla királynak 1255-ben a tornai várban — mint akkori tartózkodása helyén — kelt okleveléből, mellynek erejénél a jászói prémontréiek előbbi birtokukban nem csak megerősittettek, de egyszersmind javaik bőkezüleg gyarapittattak, jeles kiváltságokat nyertek és az országos levéltár hü kezelésökre bizatott.

A kegyelet és vallásos érzetszülte lak fölött alapitása idejétől sok vihar és vész vonult el. IV. László és Róbert Károly idejében a jászói prépostság földi birtokában érzékeny csonkulást szenvedett: ugyanis Gylnich — ma Gölnicz — vize mellett fekvő földei IV. László parancsából Gölnicz bányavárosnak adattak át, melly veszteség kárpótlásaul III. András 1290-ben az emlitett prépostságnak némelly javakat ajándékozott. 1332. évben Róbert Károly a prépostság birtokából egy részt hasitott ki a nemrég keletkezett Szomolnok bányaváros részére, e tetemes veszteség sujtólag hatott a prépostság anyagi jólétére, miért is nagy Lajos atyai gondoskodását a prémontréiekre kiterjesztvén, a prépostságot földterületén bányamivelési joggal, az arany és ezüst érczet is ideértve, kegyelmesen fölruházta, melly jogukat a jászói prémontréiek Mária Terézia uralkodásaig háboritlanul gyakorolták; e bányák dús jövedelméből épült a rajzon látható prémontréi lak, melly jelenleg is jászói vár nevezet alatt ismeretes. A vár nevezet 1436 évben vette kezdetét, az akkori zavarteljes idők és villongások igényéhez képest a jászói prémontréi lak Zsigmond király rendelete következtében bástyákkal és fölvonható hiddal erősittetett meg, melly munkálatokban a város lakói segédkezet nyujtani királyi parancs által köteleztettek: ezen időtül vár nevezetét megtartotta, noha a jelen épület a szelidebb kor bélyegét tünteti elő. A mostani épület létrehozója a rend által második alapitóként tisztelt Sauberer András, ki 1745—1779-ig mint jászói praelatus ritka tapintat, mély belátás és ügyes kiszámitással a rend virágzását eszközlötte; milly hévvel ápolta a tudományokat, milly gonddal karolta föl a szellemieket, ennek bebizonyitására csak azt hozom föl, hogy ő alatta kezdettek a jászói prémontréiek a rozsnyói gymnasiumban tanárkodni, ez időben nyert a magyar egyetem és kassai akademia jeles tanférfiakat a jászói prémontréiek testületéből.

De Sauberer nemcsak a tudományok körében örökitette emlékét, éber figyelmét az anyagi jólét előmozditására is kiterjesztette, kitartó buzgalmának dicső müemléke a lerajzolt jászóvári prémontréi székhely, mellynek közepét a kéttornyu diszes szentegyház foglalja el. Az egyház falai márványozvák, oltárképei ritka müvészi ügyességgel festvék, a faragványok és szobrok kitünőek, a templom egész belsején a vallásos érzet és szent nyugalom szelleme leng. A szentegyházat két négyszög alakban környezi az épület: jobbra a káptalanbeliek laka, mellyben theologiai intézet, jeles könyvtár, ásvány és nagy értékü pénzgyüjtemény foglal helyet, ez utóbbinak becsét emelik a magyar királyok idejéből származott arany és ezüst érmek; az egyháztól balra van a praelatus laka, egyházi udvara és az országos levéltár. Az épület hátterén látható a nagy kiterjedésü kert, séta-park, üvegház, kertészi lak és gazdászati épületek. A távolban kivehető a Bódva folyó és a Szepesség felé vezető országut, valamint a magas hegyek kéklő ormai.

A jászói vár hazánk jelentékenyebb helyeivel egy sorsban részesült, s különféle események szinhelye volt, gyakran a pusztitás és mozgalmak sulya alatt romba dölt- s ismét phönixként fölujult. Főpapjai egész a mohácsi gyászos emlékü ütközetig a rend tagjai közül választattak, 1553 ik évben Ollyas György meggyilkoltatása után a jászói prépostság világi papságból kinevezett férfiak birtokába jutott, kik közül első vala Draskovics György. 1613-ban a török hóditó hatalma magyar hazánkban mindinkább terjedvén, a székhelyéről kiüzött egri káptalan tagjai országgyülési határozat következtében Jászóra, mint menedékhelyre vonultak; de nyugalmas lakhelyökből csakhamar a Bethlenféle mozgalmak által kizavartattak, azonban a villongások csillapultával Jászó szerény falait ismét fölkeresték, különösen Lósy Imre egri püspök, ki 1635 évben a jászói parochialis egyházban megyei zsinatot tartott. A Tököli mozgalmak idejében elpusztult jászói várat Fenessy György egri püspök ismét fölépittette, e jeles férfiu halála után Jászó törvényes régi birtokosának a prémontréi kanonokrendnek vissza is adatott, mellynek birtokában maradt 1787 évig, midőn II. József a többi jószágos rendekkel a prémontréieket is eltörölte. 1802 évben a megszüntetett rendeket uj életre serkentette dicső emlékü uralkodónk I. Ferencz, ki az ősi jogaikba visszahelyezett prémontréieket, az ifjuság tudományos kiképzésével bizta meg, a kassai, nagyváradi, lőcsei és rozsnyói gymnasiumokat; a kassai és váradi akademia bölcsészeti osztályait és ugyanott a nemes nevelő-intézetek kormányzását; a jászói és leleszi országos levéltár kezelését, végre a rend birtokaiban a lelkészi hivatalokat a jászóvári prémontréiek gondviselése alá helyezte. Ezen hivatás betöltésében, az ifjuság oktatása és a hivek vezetésében hogyan járt el a prémontréi rend, mint töltötte be hivatása körét? föltárják a nyilvánosság évlapjai.

Kocsiss Ádám.

Jászó.

Talált régiségek s köszéntelep.

Hernádvölgyéből *Felső-Dobszáról* (Abauj) következő tudósitást vettünk: Bátor vagyok pár szóval emlitést tenni azon talált régiségekről, mely-

Jászóvár

lásd okr.

Nátafalussy: A Keresztelő szent Jánosról nevezett jászóvári egyház prépostjai
Rozsnyó 1883

A szent István első vértanúról cimzett nagyvárad-hegyfoki prépostság története. Kassa 1872.

PAUL CÉZANNE

Jászó. Szent Katalin szobra.

Jászó. Templomszentély. Stallumok.

(Németh Albert felvételei.)

A Sajópart Mohi-puszta táján. *(Sujtó Béla felv.)*

Jászó.

Irta: Németh Albert.

Mindnyájunkat vonz a szabad természet, a szép táj, ahol a testi és lelki felüdülésnek oly szép és nemes alkalmait kapjuk, aminőt más szórakozási lehetőség aligha nyujthat nekünk, csak a turistaság. De még nagyobb ez a vonzóerő, amikor a természet, a szép táj mellett megtaláljuk az emberi kultúra, kiváltkép a művészet csodálatos alkotásait s ekkor a természet és kultúra alkotásai mintegy szorosan összefonódva, egybeötvöződve tárulnak szemeink elé.

Ilyen lelki élményben volt részem a mult nyáron, amikor természeti szépségekben egyik leggazdagabb színmagyar vidéken, Abauj-Torna megye északnyugati csücskében, a *Jászó* mellett emelkedő *Kőszál*-hegyről a Bódva völgyében megpillantottam a *Keresztelő Szent Jánosról nevezett jászóvári Premontrei Prépostság évszázados templomát és monostorát.* Valóban felemelő élmény! A természet és a kultúra csodás ötvözete az isteni és emberi teremtőerő elbájoló harmóniába olvadva fogja meg a nagyszerű és az örökszép után sóvárgó ember lelkét.

Lelki szemeink előtt feltárul a messzi mult, amikor XII. század közepén a franciaországi premontreiek itt már rendházat és templomot építenek és lerakják a nagymultú szerzetesrend magyarországi szervezetének alapköveit s nagy népszerűségnek örvendve, hamarosan igen elterjedtek az országban. A királyi család tagjai és a világi főurak gazdag adományokkal jutalmazták a rend áldásos tevékenységét. Igy II. Endre fia, Kálmán herceg az addig fából épült monostor helyett köből építtetett egy új rendházat. A tatárjárás alatt a monostor elpusztult, de csakhamar újból felépült. Később, Zsigmond alatt a templomot és a monostort erődítményekkel vették körül, amire a zavaros huszita és török időkben nagy szükség volt. Az erődítés óta nevezik a monostort *Jászóvár*nak. Ezt a régi erődített templomot és monostort a XVIII. században *Sauberer* György prépost lebontatta és helyébe építtette 1745—65 között a mai gyönyörű *barokk* prépostsági templomot *Pilgram* Antallal.

Amint a monostorral szemben lévő Kőszál-hegyről közeledünk az arányaiban nemes és ódon épülethez, folyton növekszik a csodálatunk is. A két karcsú templomtoronytól jobbra és balra arányosan kiterjedő rendház épületén a barokk formavilág csodálatos lelkének fuvallata ömlik el. És minő szemléletes erő érvényesül már a homlokzaton is! A templomtornyok rizalitszerüen kiugró részén homorú ívelésben ión pilaszterek erőtől duzzadó párkányt tartanak, amely többszörösen ismétlődve vezeti a tekintetet a magasba.

A templom belső nézetében ugyanez a törésekben oszlopokkal kisért felfogás uralkodik, mint a homlokzaton. A templom belsejébe lépve, a fal mellé állított oszlopok, mint széttolt kulisszák éreztetik a szükebb szentély előtt lépcsőzetesen kitáguló hajó fokozatos kiszélesedését. A sarkokon élek helyett mindenütt oszlopokat látunk, melyek kerek felületén a szem könnyen, észrevétlenül siklik át a következő térszakaszba s igy az oszlopok a szemléletben nem a részekre tagolódást, nem az elválasztást, hanem egyetlen osztatlan egységre törekvést szolgálnak. Ennek a tökéletes architektúrának hatását pazar rokokó díszítés fokozza.

A templom fő díszét *Kracker* János Lukács freskói és oltárképei alkotják. A mennyezetfreskók a templom védőszentjének, Keresztelő Szent Jánosnak életét dicsőítik: a főoltár felett Keresztelő Szent János születését, a szentély boltozatán a Szentcsalád menekülését és a betlehemi gyermekek legyilkolását, a kupolában a Megváltót üdvözlő, prédikáló Szent Jánost s végül a hajóban Szent János fővételét ábrázolják. Kracker égbenyiló freskóival az építészeti zárt tér hatását is áttörni látszik s igy az egész templombelsőt magasabbá teszi s mintegy közvetlenül a mennyboltot varázsolja a templom mennyezetéül. A térnek ezt a szüntelen függőleges áramlását a pillérek elé a fülkékbe és sarkokba illesztett szobrok lobogón szétcsapódó formavilága még jobban fokozza.

Az oltárok minden statikai igazságot meghazudtoló építészeti látomásokkal káprázatják el szemeinket és a XVIII. századi oltárművészet remekei. Az oltárképeket Kracker festette. A főoltárkép Jézus megkeresztelését ábrázolja s a művész egyik legszebb alkotása. A mellékoltárokat Szent Anna, Szent Ágoston, Szent András, Szent Borbála fővétele; Szent Norbert; végül Szűz Mária mennybemenetele festmények díszítik.

Az építészeti és festészeti rész mellett a szobrászati alkotások ejtenek bámulatba bennünket. *Krauss* Antal János kivételes művész talentumának köszönhetjük a templom belsejét ékesítő szobrokat. — A főoltár körül Szent Sebestyén, Szent Ambrus, Szent Miklós és Szent Rókus szobrai, az oldalfülkékben játszi puttók, az oltárok felett felhőkben lebegő angyalszobrok, a középtér sarkaiban két oszlop közül mintegy kilépve, rendkívüli elegánciával a rend szent főpapjai: mindannyian nagyszerű jellemzői a rokokóba hajló barokk emberábrázolásnak.

A magát büszkén jászóinak — „statuárius Jaszoviensis" — valló Krauss Antal Jánost figuráinak szerkezeti és alkati terve, formagazdasága és stilusának szellemi tartalma a kor legkiválóbb szobrászművészei közé avatják.

A templom építőművészeti megoldása, díszítései, festményei és szobrai olyan élményt jelentenek bárki számára, amelyek nemcsak hazafelé kisérnek el bennünket utunkon, hanem még azontúl is sokszor foglalkoztatnak bennünket annak igazolásául, hogy a természeti báj és az emberi alkotások remekei minő tökéletes, csodás összhangban olvadhatnak össze.

Turistak Lapja 1941. ápr.

Turistalapja 1941 ápr.

1834. szeptemberében. A következő évben a Vécsi járás Moldva és Gyergyó felőli havasait járta be. Erre az útjára „Segítő és bátorságosító védura, magyargyerőmonostori báró Kemény Simon úr" is elkísérte.

Vécsről (ma Marosvécs) augusztus 23-án délután indultak és Galonyáig szekérrel mentek. A következő napon párszor átgázoltak a Maroson, majd megkezdték a hegymászást. Az első éjszaka egy elhagyott havasi tanyán háltak, ahol a farkasokat puskalövésekkel, tüzes üszkökkel tudták csak távoltartani.

Augusztus 25-én többet menve gyalog, mint lóháton, 11 órakor az Ilva vize kútfejénél a Tyihu hegy kúpja alatt tűz melletti ebédjüket. Ercsei felment a tetőre, gyönyörködött a szép kilátásban, az odalátszó *Ünökőben*. Ercsei a vele levő Váczi Józseffel kőszálakat neveztek el a kiránduló társaság tagjairól. Ercsei megállapította, hogy a szemben levő Káldára nevü hegy egy hajdani vulkán kráterének maradványa. Délután a Káldára Moldva felőli oldalán tovább menve a Fekete Beszterce kútfején át a Kelemen havasok tetője (valószínüleg a Kelemen Cserbükköt érti alatta) alá jutottak, ahol ismét egy havasi tanyán háltak meg.

Augusztus 26-án lementek Maroshévizre. Innen 27-én visszaindultak Vécs felé. Leírja a Maros-szoros szépségeit, a Szerecseny-szorost, hol a legszebb tájképet látja az egész völgyben a „Szerecsenykő-hegy"-nél, melyet „trachit oszlopok; kockák; kúpok; félgolyóbisok' alkotnak. Igy írja le Ercsei az andezit vulkáni törmeléket. Estére beérkeznek Galonyára, „minekutána a Maroson huszonkétszer gázoltak volna által."

Galonyáról másnap Déda felé, az Istenszéke alatt Oroszfalun át gyalogoltak Dédára.

Ercseinek a Nemzeti Társalkoodó 1830-ik évfolyama 52. számában még egy értékes útleirására akadtam, melynek címe: *„Római út nyomozás a Bekecs körül."*

Ercsei, mikor 1817-ben „körében mulatott" „Sarlós Boldogasszony napján" (július 2-án) Magyarósról indult el és „egy kakasszónyi távolságra" levő falvakon át a Nyárád völgyének utolsó községéig Köszvényesremetéig ment. Itt lovát elhagyta és gyalog ment, oda, ahol a Nagyág és a Kiság Nyáráddá egyesül. Majd tovább gyalogolt a Nagyág völgyében szép holdvilágos estén, mig egy fürészmalomba érkezett. A „fürészmester örömmel fogadott. Vacsoránk sajt és szenen sütött gomba vala, italunk azon egészséges víz, mely a malmot hajtja".

Ercsei felment a Bekecs tetejére is, honnan „fegyvertelen szemmel" 128 helységet látott, messzelátóval pedig a „Kertzi, Fogarasi Alpoknál, Hargita bércénél és a Torockói kőszáloknál valának látkörének utolsó határai".

Ercseinek még egy nagyobb táj-egység leírása maradt fenn: *„Kalotaszeg vázolata"* címen a *Hon és Külföld* 1842. évfolyamában.

Bár ezen a vidéken mindössze pár napig „mulatott", amiből csak két napott fordíthatott munkájára, mégis leírta Kalotaszeg hegyeit, vizeit, földtanát, községeit.

Megemliti, hogy egyik itteni kirándulásán Zentelkéről a marótlaki hegyekre kísérte Csáky Rozália grófnőt, a Jósika orgonabokor felfedezőjét, két főrangú hölgy társaságában növényeket gyüjteni.

Erre a közleményre ugyanott az 57. számban Gracza Györgytől: „kijavítás és pótlás . . ." jelent meg. Ebben a 226 lapon az Oncsácsai-csontbarlangot írja le, melynek „két kamrájá"-ban „állat és ember csontok" találhatók, „hol emberi lény egy óra negyedet alig türhet el"; „a szövétnek elalszik a büszhödt légben, mely fulladásig fojt". A csontokat II. Rákóczi György idejében elpusztult harcosok csontjainak tartja. Megjegyzi, hogy „ezen csontok közül 1837-ben herceg Estei Ferdinánd ő kir. fensége, nehányat vizsgálat végett lehozatni parancsolt".

Gracza ebben az írásában dicséri a Vlegyásza szép kilátásait.

Ercsei erre adott válaszában ugyanott a 314 lapon szintén írt az Oncsászai-barlangról, melyben a csontokat a barlangba vízözöntől behajtott állatok csontjainak, mamut vagy más ősállatok csontjainak tartotta.

Ezek az ismertetései azon száz év előtti kirándulásoknak, melyek során komoly havasi utak — talán első természetjáró út az Öreg-havasra, a Kelemen-havasokba, a Bekecsre, — merész barlangkutatások és egy sok kockázattal, de sok gyönyörűséggel járó vizi út az Aranyoson a kimagaslóbb teljesítmények. Ercsei írásai igazolják, hogy nemcsak ő, hanem kortársai közül sokan hódoltak már akkor is a természetjárás sportjának.

Még aki csak felületesen olvassa is Ercsei feljegyzéseit, sok érdekeset talál bennük; de aki beleképzeli magát az egy évszázaddal ezelőtti időkbe, annak el kell ismernie, hogy különleges képességekkel megáldott, valóban lelkes kutató és természetjáró volt ez a régimódi erdőfelvigyázó és hites táblabíró.

Az kétségtelen, hogy erdészeti hivatásával együttjárt a természetjárás, de az is kitűnik írásaiból, hogy hivatásának kötelességszerű teljesítésén felül, igazi turistalelkesedéssel kereste fel azokat az „Isten háta mögötti" helyeket, ahol rajta és társain kívül *azelőtt* sohasem jártak turistabakancsok.

Nyelvezete ma már kissé nehézkes, de az ódon lehelletű sorok közül valódi érték, a hazai turistaság egyik őszinte lelkesedésű előharcosának nemes arcéle bontakozik ki előttünk.

Jászó vára

Abauj Torna vm.
felszabadult

Dienes Adorján

Regélő romok.
Rozsnyó 1940;
199 l.

Jászó

A premontreick kolostora.

Dörre Tivadar rajza

Repr.

Om VI. 263. l

ESZTERGOM

Kincstár: Korong Mária halála-gyöngy-házzal

Kéne W 1876, 344 l.

Wátafaluszy, Cornel von — Genner, Julius Ferdinand: Zászó und die mit ihr vereinigten Probsteien Gelesz und Promontor von Grosswardein.

Zászó

16°, 1K, 56L, Würzburg, 1882.

Jászó

(Abauj-Torna vm.)

Templom, 208. l.

Zádor-Rados

11. Sándor pápa arcképe. Vászon, olaj, 62×52 cm.

1855

Másolat a 11. 518. szám.

Csikvári Abaj 116 l.

Jászói premontrei templom

Jászói premontrei templom.

szervei és a lakosság között, mint amilyen kapcsolatot
k egymáshoz annyira közel a különféle társadalmi osz-
agyar a magyarban a szó legszorosabb értelmében

n alkalmam nyílt arra, hogy nagymultú vármegyénk
ltam megbízást a Vármegyei Szociográfiák Szerkesz-
ságából azt láttam, hogy hivatottak tollából kerül
önyvnek megírásával értékesen szaporodik azoknak a
nzeti gondolat korszerű megfogalmazásával nemcsak
epet játszanak.
k ezt a könyvet, velem együtt vallják majd, hogy ez a
osabbra fogja fűzni és az egy nemzethez tartozás
fogja. Fogadja a vármegye népe ezt a könyvet olyan
írták meg azt munkatársai.

alispán

Jászói templom

Vas. 21/1

1857. 257 l

képek

Csikvári Ábrahám

JÁNOK.

Birtokosai a XIII. században a Hont-Pázmány-nemzetség. 1280 körül Aba-Amadé erőszakkal elfoglalta, mint egy nagy uradalom központját. Tartozékai voltak: Vajda, Büttös, Krasznik, Papolcz, Raksony és Parlagi elpusztult falvak. Az idegen birtoklás miatt 1302-ben Tury Miklós, mivel semmi reménye nem volt, hogy az uradalmat visszaszerezhesse, két hontmegyei és két nógrádmegyei falut Szügyi Lotho Andrásnak örök tulajdonul bevallott. A cserét a király 1317-ben érvénytelenítette és újból a nemzetségbeliek tulajdona lett. Per kapcsán Szügyi András kérésére 1321-ben véglegesen az új birtokosoknak adományozta. A XV. században vámszedőhely a Jánoky-család kezében. Egyházát már 1332-ben említik. 1532-ben négy, 1565-ben 3½ porta a jobbágyrész. 1648-ban a 8 év előtti török pusztítás nyomaként elhagyott hely. 1616-ban 6, 1720-ban két jobbágy-család lakosságú, néhány nemesen kívül. 1750-ben Pálffy János nádor igazolt öröklési jog alapján nádori adományba adta a hajdani uradalomhoz tartozó helységeket, köztük Jánokot is. Az adománybeiktatást a jászói konvent végezte. Határában 1762 előtt Kovács Zsigmondnak is volt birtoka. Régi rk. templomát 1767-ben Péchy Farkas birtokos újjáépíttette. 1828-ban 122 házból álló falu 908 lakossal. Népességi viszonyai: 1869-ben 731, 1890-ben 665, 1910-ben 734 lakosa volt.

Kisközség a cserhát-encsi járásban. Hozzátartozik: Pallakuti-tanya. Területe 3453 k. hold, lakosainak száma 887, akik közül 844 magyar, 1 német, 13 szlovák, 1 rutén, 28 egyéb anyanyelvű. Felekezet szerint 775 rk., 57 gk., 37 ref., 4 ev., 10 izr. és 4 egyéb vallású. Főfoglalkozásuk őstermelés. Rk. templom helyben. Lakóházak száma 161. A tankötelesek oktatásáról 1 állami népiskola gondoskodik. Vasútállomása: Szepsi, postahivatal és távbeszélőállomás helyben.

JÁSZÓ.

Nyelvemlékeink nyomán a tudományos szóelemzés alapján megállapítást nyert, hogy két különálló és külön értelemmel bíró szó összevonásából ered. Jelentése folyóvölgy. Mint történelmileg lakott hely, egyrészt a magyar históriában jelentős szerepet játszott, másrészt az Árpád-kori alapítású premontrei prépostság és a kebelén belül működő konvent, mint hiteles hely, századokon át szinte a megye kizárólagos intézője — birtokügyekben. Alapítása az idők homályába vész, de kétségtelen, hogy a 12. században már fennállott a Keresztelő Szent Jánosról elnevezett jászóvári prépostság a premontrei-rend tulajdonában. Irásos emlékei vagy alapító oklevele a tatárjárás alatt megsemmisültek. Sok monda kering az 1241. évi védelemről. Míg a 13. század első felében a prépostság saját hatáskörében rendelkezik a falu részei felett, addig az 1250 körüli benépesülés után önállóságot és önkormányzatot nyert Jászó helység külön életet él. Egyedül a földesúri jog elismerése és a törvénykezés fajai tartoztak a prépostság udvarbírája elé. Számtalan támadás érte a prépostságot 1252 táján az Aba-nemzetségbeli Izsák fegyveres hadaitól. A 13. század végén a prépostság legfőbb jövedelmét jelentő bányák idegen kézen vannak, megmaradt birtokaira pedig 1290-ben nyert királyi kiváltságot. Az Anjouk korában a szomszédos Szepsi helység lakói bitorolták birtokaikat. 1427-ben 70 jobbágyporta van a jászói prépostság birtokában. 1436-ban jelentős változás állott be, mert Jászó akkor kezdett várrá átalakulni. 1448 júliusban a csehek másodízben támadtak Jászóra. 1455-ben megszállották várát. Innen kezdve éveken át megszűnt működni mint hiteles hely. A monostort a csehek foglalták el lakóhelyül. 1456-ban egyesség alapján a kassaiak vették át a vár őrségét, míg két év mulva Héderváry László egri püspök elűzte a cseheket. Sajnos, a rend nem kapta vissza birtokait, sőt magát Jászót is elvesztette. Mátyás korában a király Magyar Balázsnak és testvérének, Kelemennek adományozta a várat. A prépostság 1464-ben visszakapta a monostort, miután előbb rendbehozatta. Az 1532. évi dika-összeíráskor 10, 1565-ben 13 adózó portája volt. A 17. század elején Jászóvár volt az egri káptalan és prépostság tartózkodási helye a török miatt. Jászó rengeteg vihart látott II. József császár ismeretes rendelkezéséig, amikor is 1787-ben a császár eltörölte a premontrei rendet is. Nagy elhagyatottságban szenvedett Jászó, amikor 1792-ben a várossal együtt teljesen elhamvadt és tűzvész martaléka lett. 1828-ban mezővárosi rangban áll, vásártartási joggal felruházva. 204 házból áll 1581 rk. vallású lakossal. A szerzetesrend márványbányái a 19. század divatos építéseihez kiváltkép alkalmasak és keresettek. Vörös és fehér erezett márványa jó jövedelmet szerzett a 19. században a prépostságnak az uradalmi gazdálkodáson kívül. Népességi adatai szerint 1869-ben 1519, 1910-ben 1445, 1920-ban 1287 személy összes lakossága. Többségben rk. vallásúak, anyanyelvileg magyarok. Első népszámláláskor a magyarok 85.3 százalékát 1920-ban 94.5 százalékát tették ki a lakosságnak. E tiszta számadatok ellenére 20 évig szenvedte a cseh uralmat, míg 1938 őszén végre visszatérhetett az ősi kötelékbe.

Kisközség a cserhát-encsi járásban. Hozzátartoznak: Jászó község pusztája, Jászóvári prépostság pusztája és Luciabánya. Területe 4452 kat. hold. Lakosainak száma 1958, akik közül 1731 magyar, 73 német, 142 szlovák, 14 egyéb anyanyelvű; 1765 rk., 41 gk., 15 ref., 72 ev., 4 g. kel és 63 izr. vallású. Foglalkozás szerint főként őstermelők, bányászok és iparosok. Lakóházak száma 327. Rk. templom van a községben. Vasúti megálló, postahivatal, távíró- és távbeszélőállomás helyben.

JÁSZÓMINDSZENT.

A jászóvári premontrei prépostság az Árpádok idején nyerte birtokul. Az egyház kezén levő birtokot a 13. század folyamán többízben érte kár a szomszédos vár részéről. Legjelentősebb volt Omodé nádor pusztítása. Kiváltságos helyzete folytán kivették a megyei közigazgatás és biráskodás alól. A 15. század elején az adójegyzékben „Menthsent" néven a jászói préposté. A husziták saját jövedelmüknek tekintették az egyházi birtokokat és előbb Talafusz János, majd Uderszky foglalta

le magának. Csőcselék hadát a helybelieknek kellett élelmezni. Gazdasági vezetése a mohácsi vészig a prépostság gazdatisztjeire volt bízva. Ekkor e helység területéből mind többen szakítanak le részeket. A császári biztosok 1532-ben adóalapnak 14 és ½ portát vettek fel. A végtelen hosszú szolgáltatás végül kimerítette jobbágylakosságát. Igy 1564-ben már több mint a fele elhagyott telek, összesen 6 adózó portája volt. 1603-ban Szécsy György kuruc csapata vallási okokból lepte meg a falut. 1696-ban 22 jobbágy és 19 házas zsellér e kuriális helység jobbágytelkeinek lakossága. A 18. század elején újabb tót telepes csoport szállta meg. A területén fekvő réz- és vasbányák már a század közepén művelésben vannak. A helység neve tótos elnevezést nyer: Podroc. 1828-ban 153 lakóháza és 1147 rk. vallású lakosa volt.

Kisközség a cserhát—encsi járásban. Hozzátartozik: Rufusbánya. Területe 4639 k. hold, lakosainak száma 1628, akik közül 904 magyar, 6 német, 705 szlovák, 10 egyéb anyanyelvű; 1548 rk., 13 gk., 2 ref., 9 ág. ev., 25 izr. és 28 egyéb vallású. Főfoglalkozásuk az őstermelés, bányászat és ipar. Lakóházak száma 274. Rk. templom van a községben. Iskola nincs. Vasútállomása: Jászó, u. p. és u. t. ugyanott.

JÁSZÓUJFALU.

A helység neve hajdan Wyfalva, az oklevelek közül 1438-ban említi egy, mint prépostsági birtokot. Megállapíthatólag a 14. század folyamán került az egyházi javak közé. A 15. században a cseh rablók kifosztották, lakossága hosszú időn át más helységekben húzódott meg. Királyi adomány útján a mohácsi vészt követő időben a Semseiek családja is felmerült mint birtokos. Az 1564. évi adókönyvben Jászfalu a jászói prépostság és Semsey János 7 portából álló birtokának van említve. A Semsey testvérek birtokosztályakor is szerepel 1682-ben Jászfalu. Semsey Zsigmond része hűtlenség miatt a kincstáré lett. A századfordulón 12 jobbágy, 21 házas zsellér összes lakossága. A 19. században tót lakossága van. Postahivatal és váltóhelye a postakocsinak. Báró Semsey-család és a jászói prépostság bírta. Saját temploma volt a rk. vallású tót lakosságnak.

Kisközség a cserhát—encsi járásban. Területe 3024 k. hold, lakosainak száma 440, akik közül 34 magyar, 1 német, 395 szlovák anyanyelvű és valamennyien rk. vallásúak. Lakóházak száma 77. A lakosok főfoglalkozása az őstermelés. A tankötelesek oktatásáról 1 állami rendes kisdedóvó, 1 rk. elemi mindennapi népiskola gondoskodik. Vasútállomása: Szepsi, u. p. és u. t.: Semse.

JÁSZÓVÁRALJA.

Régi multja aligha választható el a Bodva által Jászóvártól elválasztott kis helység multjától. Ismétlések helyett álljon annak viszontagságos helyzete, bár e falu vártartozék, a várnép-szolgák lakhelye. A háborús évek sokszor a többi helységnél is erősebben érintették. A cseh harcok idején teljesen megsemmisült. A kuruc harcok alatt jobbágyok helyett sokszor katonaság tartja megszállva a helységet, lakosai inkább otthagyták honukat. Népességi vonatkozásban a 19. században fejlődött ki. Határa 1794 k. hold, népessége az 1900-as népszámláláskor 274 személy volt.

Kisközség a cserhát—encsi járásban. Hozzátartozik Ferenctelep. Területe 1793 k. hold, lakosainak száma 301, akik közül 266 magyar, 10 német, 23 szlovák, 2 egyéb anyanyelvű; 282 rk., 5 gk., 5 ref., 3 ág. ev., 6 izr. vallású. Főfoglalkozásuk az őstermelés, nagyobbszámban vannak még az iparosok. Lakóházak száma 37. Iskola nincs a községben. Gyári üzeme 1 áramfejlesztő telep és 1 fürésztelep. Vasútállomása: Jászó, u. p. és u. t.: Szepsi.

JÓSVAFŐ.

Középkori oklevelekben Ilswafew, Ilchwafew névírással szerepel a mai község. Ténylegesen 1298-ból származó királyi ítélet említi Jolsva falut, amely a Tekősfi-családé volt. III. András király odaítéli Athfy Henriknek a helységet, azon hátralékért, amellyel neki a Tekősfi-család tartozott. Az ítéletet úgylátszik felfüggesztették, mert Jósvafő továbbra is az érdekelt Tekősfieké marad. 1340-ben a családi osztást tartó Tornaiak birtokai között tényleg szerepel, mikor is Jósvafő Tekősfi Roland és István osztályrésze lett. Később e család egyik ágának: a Sziniek vagy Széniek birtoka volt. 1427-ben 21 porta adózott Olswafewről. 1455-ben Csetneki Andrásnak adta el a Szini-család, de a statutió ellen a vérrokon Szalonnaiak óvással éltek.

A XVII. században birtokosa a Barakonyi-család. Neve ekkor Ilsvafő vagy Józsafő. Az itt lakó adózó nemesek száma 1660 körül 7. E század végén Gyulay Ferenctől hűtlenség miatt kobozta el a kincstár, mint Torna vár tartozékát. 1720-ban 6 jobbágy, 18 zsellér, földművelő és szőlőtermelő népességet írtak össze. Az összeírás külön kiemeli a gyümölcstermelést, amely állandó jövedelmet biztosított. 1766-ban a csetneki uradalomhoz számítják Jolsvafeő néven. A 19. században az Andrássy- és Gyulay-családok a birtokosai. Érdekessége a helységnek az európaszerte ismert aggteleki csepkőbarlangnak 1890-ben megnyitott bejárata.

Kisközség a tornai járásban. Területe 3.747 k. hold. Lakóinak száma 590, mind magyar; 63 rk., 513 ref., 4 ev. és 10 izr. vallású. Főként őstermelők. Lakóházak száma: 130. Ref. templom van a községben. Iskolái: 1 ref. népiskola és 1 ref. ált. továbbképző. Gyári üzeme: egy kapagyár. Vasútállomása: Szin 12 km-re. Posta és távbeszélő helyben.

KASSAMINDSZENT.

A középkorban egységes összefüggő területet alkotott Csontosfalva, Buzafalva és Koksómindszent. Történetük tehát nagyjában azonos. 1427-ben Alsókoksómindszent, Felsőkoksómindszent, 1460-ban Buzafalva más néven Kaxomindszent nevű helységeket találunk. Földesura 1427-ben a Koksói-család, amelynek részeibe 1444-ben a Beleczky (Polyák)-családot iktatták Koksón és Buza-

Jászói műemlékek

JÁSZÓ

R. K. Tpl

Ráth Károly: Az egri püspöki megyében fekvő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, VI-Esztergom, 1868, 275 l.

JÁSZÓ

Jul, Kracker-Frezhák

Foltényi János: Adalékok a magyar képzőművészek sorozatához. Századok, VIII–1874, 425–426 l.

TAZLO

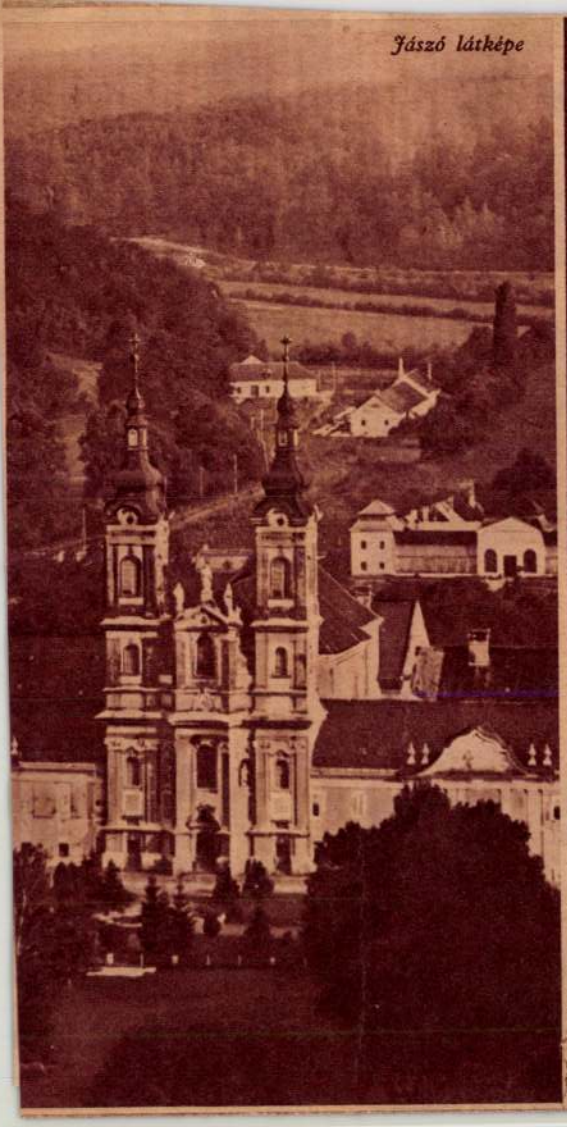

Jászó látképe

A jászóvári premontrei templom belseje

Jászó premontrei templom

YAR FELVIDÉ

n megye ere

Bars megye címere

Esztergom megye címere

Hont megye címere

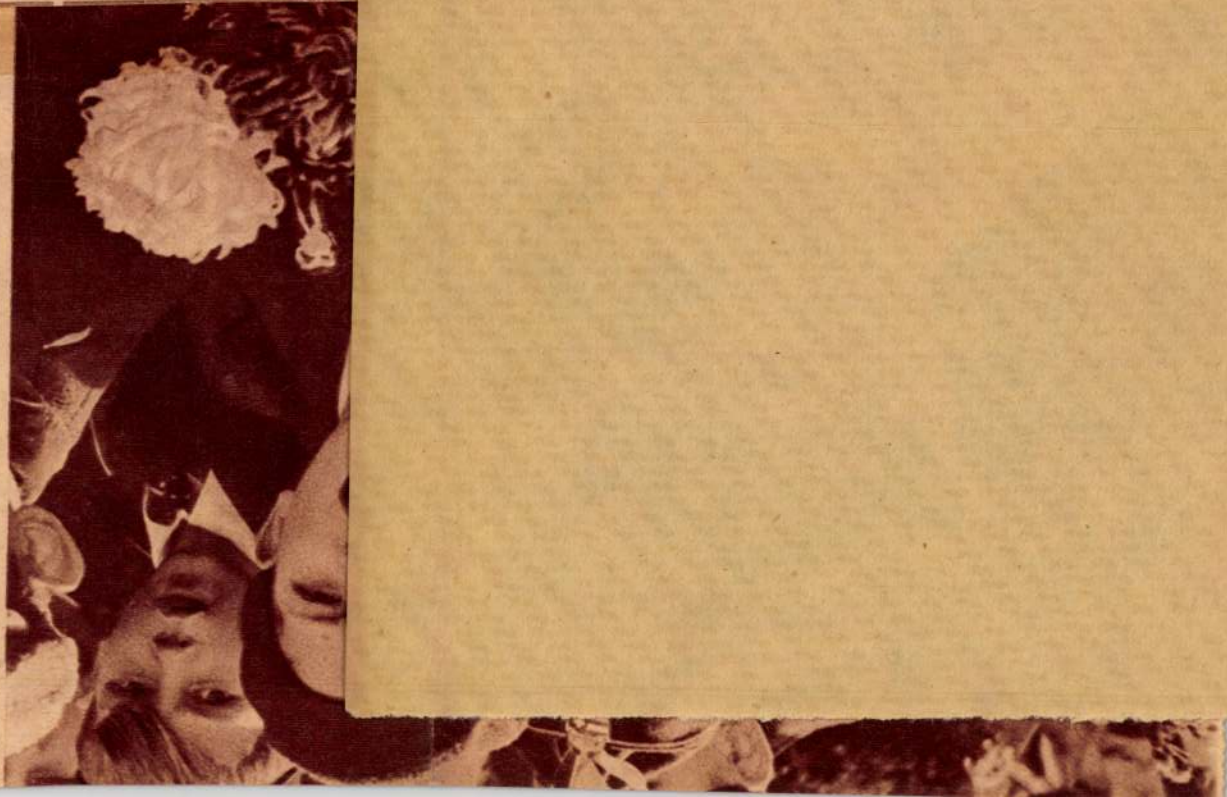

Moretto: Jeremiás próféta

Moretto: A boldogságos Szüz megkoronázása

Poppa: Szent Kristóf

RENAISSANC
KIÁLLITÁS
BRESCI

Moretto: Egy szerzetes arcképe

Moretto: Archép

Moretto: Egy nemeshölgy

I. Gerinczy Pál az uj jászóvári prépost-prelátus ünnepi beiktatása után szentmisét mond

Nemzeti Ujság Képes mell
1939. Jul. 2.

Mindennapi kenyerünket add meg minekünk...

(Foto: Rötzer Henrik)

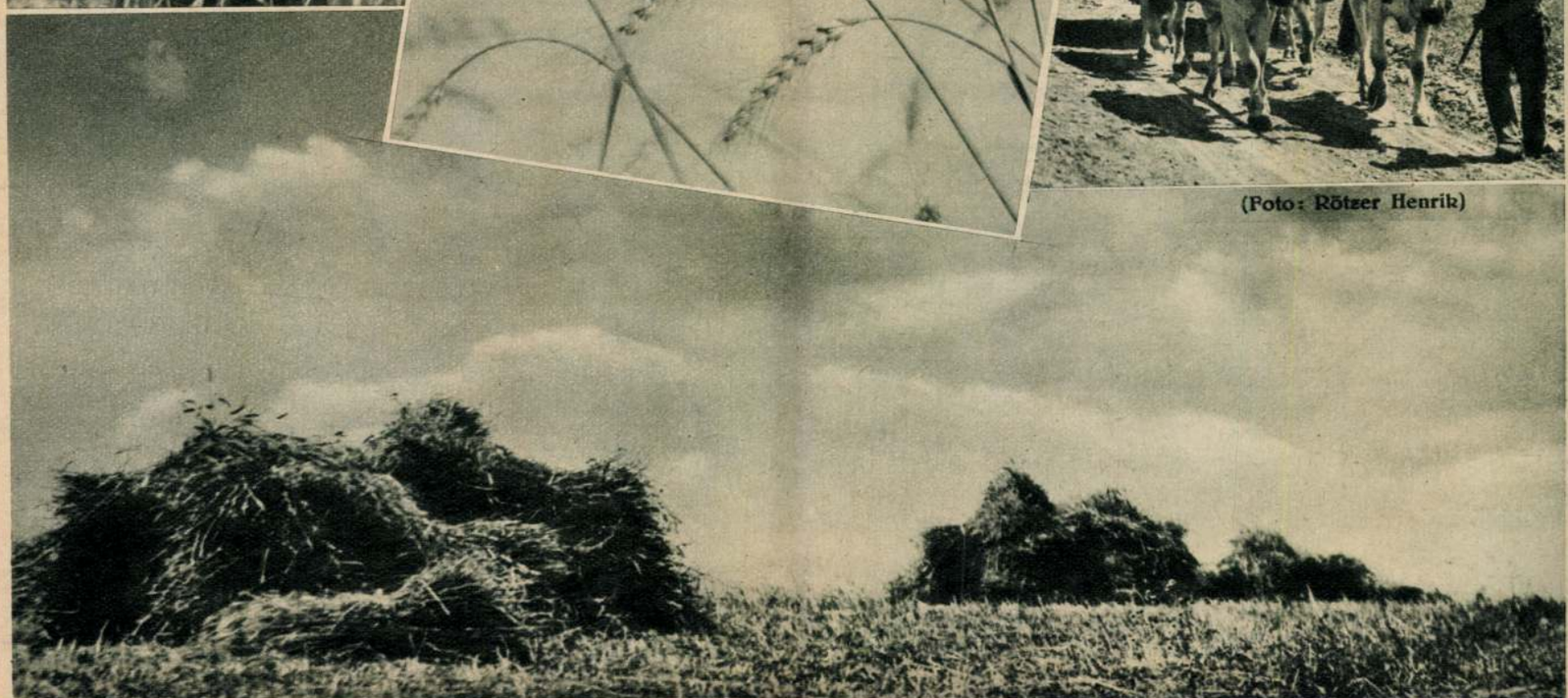

Jászóvár ünnepe

A jászóvári templom

A premontrei kanonokrend nagy monostora

A jászóvári tó

Jászó látképe

Jászóvári prem.
prépostság

Könyvek

414, 415 l.

~~1196. Ismeretlen művész.~~
A XIX. századból.

1196. Kölcsey Ferencz.

és sima k
ezen elöl

Derékig ~~látható~~
Feje kopasz, rövid haját
leberetvált. Öltözete: c
e fölött egyelejű zsinór
fölül: KÖLCSEY FE
alól: 1838.

~~Karimája és hátla~~

Ezüstös rézérem,
Becsértéke 40 K.-- Havas
(787-907-152.)

Jászói premontrei

rendház és templom

Régi repr.

Pigalléval

5-34, l.

CIUS			10. hét
SÜTÖRTÖK 7 A. Sz. Tam.	PÉNTEK 8 Ist. János	SZOMBAT 9 Franciska	VASÁRNAP 10 Invocabit

JÁSZO-VÁROS. (Abauj.)

Prémontrei prépostsági zárda és templom.
Épült Salzjeher antal tervei szerint a XVIII. sz.

Gerecze, 1906, 72 l.

JÁSZÓ VÁROS. (atanj.)

A kápolna (ramara) falképmaradványai.

Gerecze, 1906, 72 l,

JÁSZÓ VÁROS. (abonj.)

Oltár-Répek Krackertől.

Gerecze, 1906, 721,

JÁSZÓ-VÁR. (Abauj.)

Régi tárlati répének íron-vízlata.
(Prospectus antiqui praepositurales castri Jaszov.)

Gerecze, 1906, 72 l.

TÁSZÓ

Premontrei tpl

Kapossy János: Barokk művészetünk olasz kapcsolatainak kérdéséhez. Az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyve, II – 1927, 261 l.

JÁSZÓ

Prem. templom

Pigler Andor: Könyvismertetés: Századok, LXVIII – 1934, 335 l.

JÁSZÓ

Prem. tyl

Folyóiratszemle. Szárador, LXV–1931, 103 l.

JÁSZÓ-VÁROS. (Abauj.)

Kilesy-Rehely a premontr. zárdában.

Gerecze, 1906, 72 l,

JÁSZÓ VÁROS (abany.)

Kracker János Lukács falképei a prepostsági templomban és a mai könyvtár-teremben.

Gerecze, 1906, 721,

JÁSZÓ-VÁR. (Abauj:)

A város fölötti dombon Templom-rom.

Gerécze, 1906, 72 L.

Jászóvár a XVI

században

képe repr.

Kiss Likl kath. Magy

181. l.

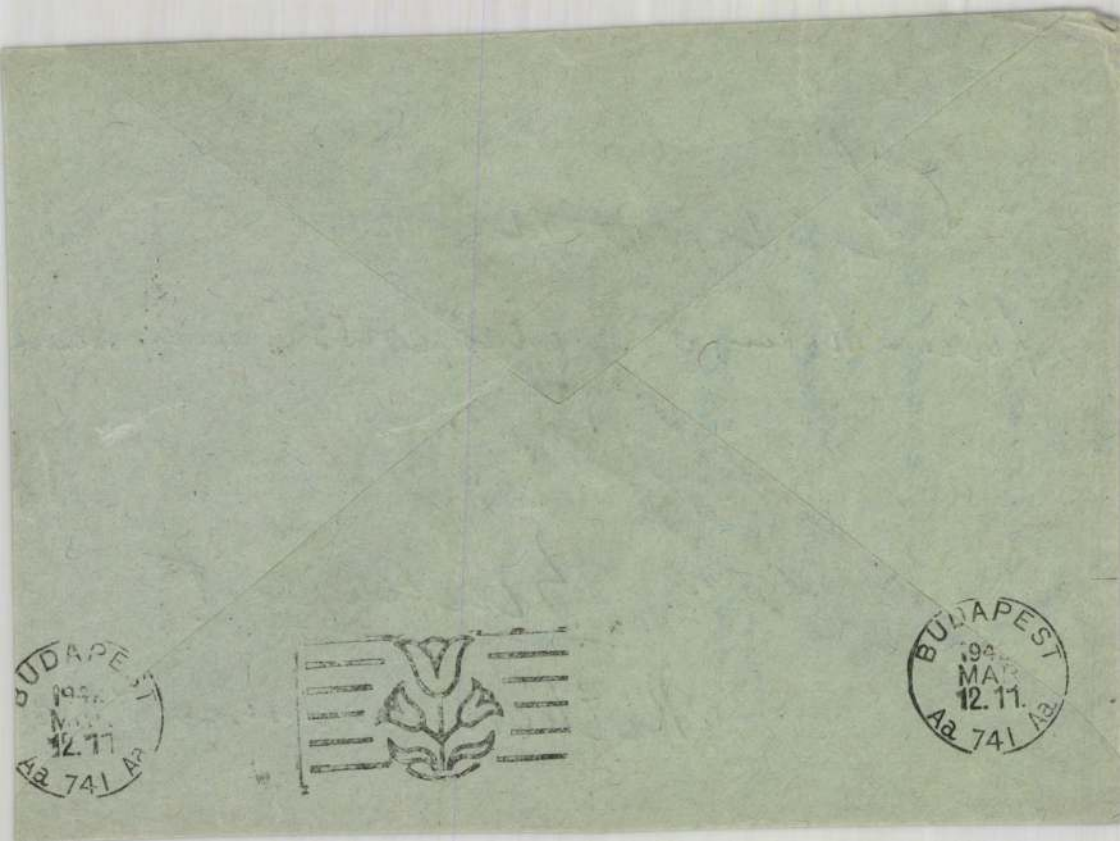
BUDAPEST
MAR
12.11.
Aa 741 Aa
BUDAPEST
MAR
12.11.
Aa 741 Aa

Jászó vára

a XVII. században

Repr.

Fraknói Vilmos

Pázmány Péter.

1570–1637. Bp.

1886. 115. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Jászó-vár

(Jasov)

Abaujom

Keppel

Janota I

302 – 304.l

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZ

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Jászó és Lelesz

Nátafalussy Cornel:

Jászó und die mit ihr vereinigten Probsteien Leles und Promontor von Grosswardein. 16-r, 56 l. Würzburg. 1882.

Gent (1652)

76/1906. Szám.

Érlegett: maiquis lei

2155/1906. szám.

A műemlékek tekintete

Néhai Bontz Gy

és 11,749/1905. sz. itteni m

Bizottságot az ügyigazgatós

ni, különösen pedig arról é

tartozásnak Körjegyzői óva

Bizottság a szükségesnek jel

Egyuttal az

Jászó újfalusi rk.
templom

1807-ben épült.
A nyakönyver 1761 ota

Csikvári Abaúj

sz. a. 108. h.

Jasszus Antal

festő

Kassán él

Egy műve kiállítva az

alábbi múzeumban.

Kat Bratislava

29/1.

este alul gombos, ezüst-arany és piros virágos dísz-
. eschliffenes rotes Glas, mit Blumendekor. Böhmisch,

n arany szinben tornázó kínai akrobaták. Cseh, 1830
t chinesische Akrobatenfiguren. Böhmisch, um 1830.

g, arany levéldisszel és domboru palmettákkal. Cseh,
mit Goldblätter und Reliefdekor. Böhmisch, um 1835.

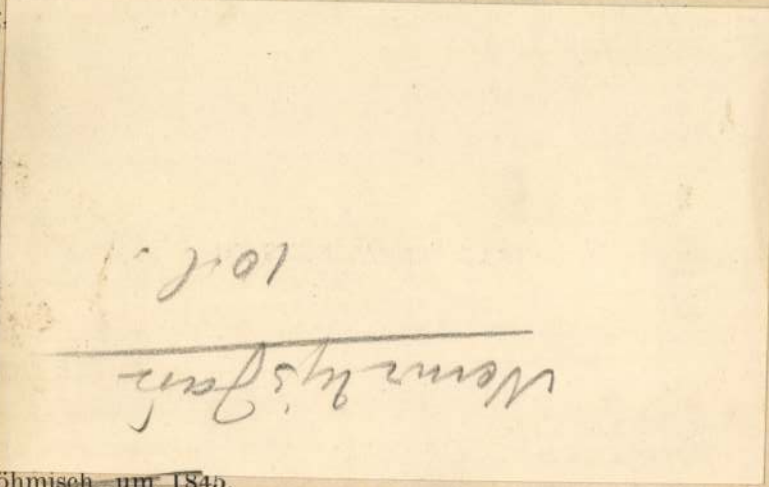

öhmisch, um 1845.

1362. POHÁR, köszörült üveg, alsó része g
Kothgasser-modoru gyümölcscsendélettel
dung Stilleben in Kothgasser-Manir. Böh

1363. POHÁR, üveg, kúpos testén négyszögü
Kothgasser modorában. Bécs, 1825 k. —
bild des St. Petrus in der Manir Kothgass

1364. POHÁR, üveg, kúpos, kihajló oldalán négy
tájkép, az előtérben állványon kakadu. Bé
Landschaft, Kothgasser-Manir. Wien, um

1365. POHÁR, köszörült üveg, karélyos dissz
geschliffen, die ganze Wandung vergoldet.

1366. POHÁR, köszörült, kúpos üveg teljesen ara
friz, oroszlánnal küzködő férfialakokkal. Cse
dung vergoldet, am Lippenrand pompeani

1367. VIZES POHÁR, talpa köszörült üveg, h
két kard. Cseh, XIX. sz. — Wasserglas, d
und Schwerter. Böhmisch, XIX. Jh.

1368. POHÁR, fuvott és köszörült üveg, oldalán,
virágcsokor, Kothgasser modorában. Bécs
Fond farbiges Blumenbukett in der Manir

mit Kind. XIX. Jh.

s, egy mázatlan cserép, kettő virágos disszel. Magyar,
nit Bleiglasur, einer ohne Glasur. Ungarisch, XIX. Jh,

en szarvas, egyen madár, három stilizált díszü. Erdély,
Bleiglasur. Siebenbürgen, XIX. Jh.

as cserép, egyik kék leveles, másik kockás diszitéssel.
Krug, Ton mit Bleiglasur. Ungarisch, XIX. Jh.

1296. TINTATARTÓ, fajánsz, négyszögü, el
Jegye HF. Holics, XVIII. sz. m. f. — T
XVIII. Jh.

1297. PATIKAEDÉNY, fehér fajánsz, körteidor
gefäss, weisse Fayence. Holics, zw. H. XV

1298. PALACKALAKU VÁZA, kemény cserép,
alakkal. Jegye „Wedgwood." Angol, XIX
der Stirnseite. Relief in Weiss mit Frauenf

1299. VÁZA, kemény cserép, barnás, r e pedéses n
gut. Japanisch, XIX. Jh.

1300. CSÉSZE ALJJAL, barnamázas cserép, n
XVIII. sz. — Schale mit Untertasse, brau

1301. DISZEDÉNY, Böttger-féle vörös kőcser
Teste gömbös, vállán gyürüs tagozatok,
szájba megy át. Testén barok, beköszörül
Az egyik oldalon fent barokk kartusba
jelvények közt AR (Augustus Rex)
ország cimere, alul hadijelvények. Me
Böttger- Steinzeug, von kugeliger Forn
geschnitten: Bildnis August des Starken, W

—

Jászszentlászlói rk

templom

(Pest vm)

Épült 1904-ben.

Chobotvác

364. l.

JÁSZTÉR LÁSZLÓ

SZOC 14.0.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA
10-TŐL 4-IG.

Jaszter László

budapesti

1919–1923

Éimisk 1930. 84. l.

1911.

tember 20-án. [illegible] Münchenben 1888

sziklára épült város foglalja el,
melyet egy hátrafordultan távozó nő,
ó kis fiút vezet, mig jobb karján
mas munkáscsoport és egy fiával to-
élénkit. Az épületeket a templom
ról a genovai öböl terül el vizén
könnyen felhőzött. Jelzése alól

.5:111.5 cm.-- Lelt.sz.4064 .--
ajándéka 1907 április 30-án (787-
~~ai vette~~ az 1909 november 24-iki
február 25-iki 656 (351-910) eln.
1912 március 21-en (624-

n. 437-911
9-910-7
lelt.6414.

35

Jasztér László

építész a Töti-ben

A Világifjúsági Találkozó
építészeti létesítményei-
ből. A margitszigeti Pe-
tőfi-úttörő Park Gyer-
mekszínpada. Tervező
fenti

Építés-Építészet 1949.

I. évf. 3 sz. 11. l.

Képpel

A margitszigeti Petőfi
úttörő Park lubickolója
Tervező fenti

U.o. 13. l. Képpel

JASZUSCH ANTAL

Skeč lásky –

1921–1924. Olaj vászonon, 122 x 149. Jelölve alul balra: Jaszusch. Kelet-Szlovákiai Galéria, Kassa

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Antón Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 65. l.

JASZUSCH ANTAL

Rozhovor – Beszélgetés, 1908 körül. Olaj vászonon, 48,8 X 61. Jelzés nélkül. Kelet-szlovákiai galéria, Kassa.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 41. l.

JASZUSCH ANTAL

1914 előtti művészetének rövid mérlegelése.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 64. l.

JASZUSCH ANTAL

Západ slnka – Napnyugta 1925.
Olaj karton, 62 × 78. Alul ~~jobbra~~ balra jelölve:
Jaszusch. magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 55. l.

JASZUSCH ANTAL

Moji predchodcovia – az én elődeim. 1921-1924.
Olaj vászonon, 145 x 171. Alul jobbra: Jaszusch pinx.
XX. magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 66. l.

FASZUSCH ANTAL

Dvaja - Kellen. 1921-1924. Olaj vászon, 60×75.

Jelzés nélkül. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Rutra Jasaseh a vznik východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 64. l

JASZUSCH ANTAL

Kresba z taliánského frontu – Rajz az olasz frontról. 1916. Papír, 21×29. Jelzés nélkül. Az ~~szerzo~~ alkotó tulajdona.

Reprodukció

Pomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 47. l.

JASZUSCH ANTAL

Starena - Anyóka. 1904 körül. Olaj vászonra, 73,5 x 65. Jelzés nélkül. Nemzeti Galéria - Budapest.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1986. 40. l.

JASZUSCH ANTAL

Kritikák kivonata az 1924-ben Pozsonyban megrendezett kiállításáról.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a vrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 51–61. l.

JASZUSCH ANTAL

1915-ben az olasz frontra kerül, ahol olasz műrészekkel ismerkedik meg.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a stred východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 4 s. l.

JASZUSCH ANTAL

A frontról való hazatérése után 1910 novemberében lázas munkához kezdett (néha 3–4 nap egyfolytában), hogy kiadja mégából mindazt, amit hosszú hetek, hónapok alatt átjondolt. Tizennégy hónap alatt tíz óriási és huszonnégy kisebb művet alkotott, mellé nagyszámú vázlattal és tanulmannyal.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 50. l.

JASZUSCH ANTAL

Münchenni és Párizsi éveivel kapcsolatban

említi.

Pomáš Štraus: Antra Jasusch a zrod východoslovenskej avant-gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 51. l.

JASZUSCH ANTAL

1924-ben kiállítása volt Pozsonyban. Ezzel a kiállítással a kassai avantgardista gárda, mely Kovári Konstantinnal kezdődik, nyugat- és közép-szlovákiai képzőművészetbez kapcsolódik.

Itt említi Sokol Kálmán nevét is.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 51. l.

JASZUSCH ANTAL

Rippl-Rónai József és Ferenczy Károlyal

keről kapcsolatba, akik inspirálólag hatnak

munkásztára.

Pomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej

avantgardy dvoadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 42-43 l.

széljegyzet.

JASUSCH ANTAL

Betegségeről s Katona Ferdinándhoz fűződő barátságáról tesz említést.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 67. l.

JASUSCH ANTAL

A Na poli – a mezőn és a Rozhovor – Beszélgetés képeket említi a szöregben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 67. l.

JASZUSCH ANTAL

Művészeti útkeresésével kapcsolatban említi, vele kapcsolatban Kövári-Kaćmarik nevét is.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 67. l.

JASZUSCH ANTAL

Budapesti tanulmányaival kapcsolatban említi

Rippl-Rónai Józsefet is.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod výtvarného slovenského
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 67. l.

JASZUSCH ANTAL

(2)

A valóság szembetűnő" a „Nad troskami mesta" – a város romjai felett, „Mult – „Minulost" stb.

1945-ben a háború befejezése után a Jakab palotában (Kassán) kiállítást nyitottak meg, amelyre Jaszuscht nem hívtár meg.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 110. l.

JASZUSCH ANTAL

(3)

Büszke volt arra, hogy ő maga jelentkezett a kiállításra. Így képei értbetően, kezd tek érvényesülni a háború utáni kiállításokon az ötvenes években.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 111-113 l.

JASZUSCH ANTAL

A 70 éves festő új témakeresését, s ezzel kapcsolatban „V dielni" – a műhelyben és „Strojárcň" – Gépgyárban c. répeit említi.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 113. l.

JASZUSCH ANTAL

A világháboru ~~nyomasz~~ árnyként nehezedik az öregedő, 60 éves művészre. Elmúlik a könnyed, harmonikus munkastílusa, mint amilyenben az „Orania na horách" – Szántás a hegyekben c. képét festi, s egy új, nyomasztó lelkület érződik képein is, pl.: „Ebed chudobných" – Szegények ebédje, „Siroty" – Árvák.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenských avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 110. l.

Jaszusch Antal

Szürke házsor, olaj,
1928 tájáról

repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Jasszusch A.

Jakoby Gy., Szokol K. és Bauer Sz. - al kapcs. eml.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938- Košice 1964. 2 14.

Jaszusch Antal

Ümep ~~Hr~~ Hranou,

olaj, 1926.

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Jaszusch A.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendék

beiratkozás évre 1906.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bi

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Jaszusch Antal

Alkony, olaj, 1925

tájárol.

Repr.

Ladislav Saučin. Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Jaszusch Antal

Emlékezés Vzsokra,

olaj, 1938-40

Repr.

Ladislav Šaučin.xxx Výtvarné umenie na východnom-Sl
Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Jaszusch Antal

Nyírfacsoport a tájban,
olaj, 1921 tájáról.

Reprod.

Ladislav Čaučín. Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 216.

Jakusch Antal

Ádám és Éva, olaj, ~~1924~~
~~tájárol~~ 1922.

Reprod.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

Jaxusch Antal

Ifjuság és öregség, olaj,

1924 tájáról

Reprod.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 216.

JASZUSCH ANTAL

nevét Sokol Kálmánnal, Bauer Konstantinnal és Jakoby Gyulával kapcsolatban említi:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 38.

Jaszusch Antal

Dinamická kompozícia – Dinamikus kompozíció. 1924. olaj 51,5 X 62,2. Jelölve lent jobbra: Jaszusch pinx. XX. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej a radgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jassusch Antal

Na ulici – Az utcán. 1929 körül. Olaj, 33,5 X 45. Jelölve lent jobbra: Jassusch Gy. Képzőművészeti galéria Eperjes.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202.

JASZUSCH ANTAL

1929-ben közös kiállítása volt

Halán-Hradil Klemérrel és Kieselbach

Gézával Kassán.

Ladisla Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 44.

FASZUSCH ANTAL

1929-ben Kassán Halász-Hradil Elemérrel és Kisselbach Gézával volt közös kiállítása.

Ladislav Saučin. Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 46.

JASZUSCH ANTAL

Rövid életrajzát és művészpályájának főbb adatait közli.

1924-ben kiállítása volt Pozsonyban, több művésznek közösen, és 1924-ben önálló, gyűjteményes kiállítása volt Prágában.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 46.

JASZUSCH ANTAL

1922-ben kiállítása volt Kassán,

1958-ban gyűjteményes kiállítása volt, szintén Kassán.

1962-ben az egész életművéből gyűjteményes kiállítást rendeztek Kassán és Pozsonyban.

Ladislav Saučin. Vytvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 46.

JASZUSCH ANTAL

A budapesti Est. hírlap 1939. X. 30. közöl róla adatok.

Tomáš-Štraus: Andrej Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

A kassai múzeum igazgatójának Jaszuschhoz írt levelére utal.

Tomáš Štrauss: Anton
Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy
dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 107.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatban említi Gerevich Tibor cikkét: A felvidéki és kárpátaljai képzőművészek kiállítása. Képzőművészet IV. 1943-1944.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 108.

JASZUSCH ANTAL

1943-ban rendezett kiállításáról

lásd: Ruttkay J., Felvidéki és Karpátaljai képzőművészek miskolcon. Uj Magyar múzeum III. 323, 1943.

Tomáš Štraus. Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 109 l.

JASZUSCH ANTAL

Nevét Kövári Konstantinnal és Jaszusch Antallal kapcsolatban említi.

Ladislav Saučin: Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

Jaszusch Antal

1922-1923 - ból kulíti:

Zlo – Rossz
Víťaz – Győzelem
Obeň – Tűz
Kolobeh života – az élet körforgása e.
képeit.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie ~~na~~ na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 80.

Jaszusek Antal

1922-23-ból említi:

Prostitúcia
Zlý mlyn - Sírga malom
Revolúcia - Forradalom
Žiarlivosť - Féltékenység v. kapzsiság

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 30.

Jaszusch Antal

1922-23- ból említi a

Zánik planéty - Planéták prostulása

Hudba - Fenc

Moji predchodcovia - Az elődeim e.

Képeit

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku, 1918-1938. Košice 1964. 30.

Jaszusch Antal

Expresionizmusával kapcsolatban említi a Kolobek života – az élet körforgása c. képét

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku, 1918-1938. Košice 1964. 31.

Jarzusch Antal

nevével kapcsolatban ambíti

Gwerk Edmundot is.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku, 1918-1938. Košice 1964. 31.

Jaszusch Antal

Rövid életrajzát és művészetének

elemzését közli

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie ~~na~~ na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29-31.

Jaszusch Antal

Kortársával Kövárival kapcsolatban említi.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie ~~na~~ na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 29.

JASZUSCH ANTAL

Erzékenyen reagáltaz első világháború

eseményeire, s az 1920-as években ~~mintén~~ tött

~~ell~~ festővel együtt ő is elhagyja kelet-szlová-

kiát.

Ladislav Sančin: Výtvarné umenie na východnom

Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 16.

Jaszusch Antal

Po karnevale – Karnevál után 1932.
Olaj, 61,5 X 40. Jelzetlen. Kép zőművészeti galéria Eperjes.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202.

Jasusch Antal

Hraň - út. 1935. olaj, 80 X 99. Jelölve lent ~~jobbra~~ balra: Jasusch. Nemzeti Galéria Budapest.

Reprodukció:

Tomáš Štraus: Antón Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jaszusch Antal

Šlávnosť v Hrani – Ünepély Hrani-ban.

1936 – 1937. Olaj 75 x 90. Jelzetlen. A szűrész tulajdona.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod Reprodukcií východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202.

JASUSCH ANTAL

Ruttkay J. - al kapcsolatban említi:

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
109. l.

JASZUSCH ANTAL

Jur Koza Matejov elemzi a „Život človeka" - Az ember élete c. répét.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 70-71. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Képeinek volt tulajdonosa J. K. Matejov elemzi a Konice planéty – a planéták vége c. képét.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 70. l. sálj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Slovák 1924.

7. 19. és 7. 20. számában.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 58. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Dzelo Jamuscha

~~Slovenský denník~~ Slovák 1924. 7. 18.

Tomáš Štraus: Autor Jamuscha a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1956. 58 s. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Művészetével kapcsolatban lásd: Bakoš O., Edmund Gwerk. Bratislava 1961.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 60. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Részletet közöl kéziratából.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avant-gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 50. l. sélj.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról hír jelent meg: Farafó S., Jasszusch. Reggel 1924. 7. 8.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsätých rokov. Bratislava. 1966. 52. l. nálj.

JASZUSCH ANTAL

Dvá vonatkozí adatokat találunk: Hrušovský J.; Pompiliova madona. Bratislava, 1956. 189. l.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a vzrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 52. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Matejov J. K., Hosana a či ukrižuj? Slovák 1924. 7. 17.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 55. l. szélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Okolo Jasuscha.

~~Slovák~~ Slovák 1924. 7. 20. – 7. 28.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 54. l. szélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Slovenská nekritičnosť. Slovenský denník 1924. 7. 16.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 54. l. szép.

JASZUSCH ANTAL

Kritikák jelentek meg róla. Sárd pl.:
Vatra 1924, (3), 6, és más korabeli publikált adatokat.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 53. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Cikk jelent meg róla: Inalejor J. K., Nespite! Slovák 15. 7. 1924.

Tomáš Štraus: Anton Jaroch a začiatok východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 53. l. nlj.

JASZUSCH ANTAL

Hír jelent meg róla: Matejov J. K., Jaszusch.

Slovák 1924. 7. 12.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 53. l. zélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla a: Slovár 1924. 7. 19. számában.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l. máj.

FASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Robotnícke noviny 1924. 7. 19. számában.

Tomáš Štraus: Andor Jaszusch a skod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l. nélj.

FASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: Slovár 1924. 7. 2 l. számában.

Tomáš Štraus: Autor Jánoš a vznik východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l. sélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg róla: J. Š., Ešte Jasusch.

Slovenský denník 1924. 7. 17.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 58. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

A festo"és karikaturista ústa Jaszuschról:

Kováčik A., moje stretnutie so zelenou múzou.

Slovenský denník 1924. 7. 22.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avant-gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 58. l. mélj.

JASZUSCH ANTAL

Képeinek volt tulajdonosa Jur Koza matejov 7 képének a részletes leírását adja.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadziatych rokov. Bratislava, 1966. 70. l. vélj.

JASZUSCH ANTAL

Az olasz fronton találkozott az olasz avantgardista mű-
vészet ~~munkáival~~, képviselőivel.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avant-
gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 48. l. válj.

JASZUSCH ANTAL

Tereny Károly inspirálója volt művészetének.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 93. Kiály.

JASZUSCH ANTAL

kéziratából, idézet.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 49. l. adj.

JASZUSCH ANTAL

Részlet a ~~[illegible]~~ kéziratából.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 42. l.

JASZUSCH ANTAL

Nevének írásáról van szó: Jasusch vagy Jaszusch?

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Matislava, 1966. 39. l. szélj.

JASUSCH ANTAL

Rippl-Rónai J.-ber füzödő kapcsolatáról ten említést.

Tomáš Štrauss: Anton

Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 43. l. nég.

JASZUSCH ANTAL

Olaszországi útjáról, művészetéra vonatkozó adatokat találunk: Kayser W., Das Groteske in Malerei und Dichtung. Hamburg. 1961.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 87. l. vélj.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról kritika jelent meg: Vaculík Sk., O tom inom v súvislosti s Jazdiarňou. Kultúrny život 18, (49-52), 1963.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 86. l. szélj.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról kritika jelent meg: Peterajová Ľ., Súborná výstava A. Jasuscha v Bratislave. Výtvarný život 8, 304, 1962.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 96 s. + reg.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatos kritikú-

ról ír.

Pomáš Štrauss: Anton Jasusch a zkod východoslovenskej

avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 86. l. rélj.

JASZUSCH ANTAL

Kéziratától idéz.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1906. 85. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

kéziratából idéz.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 82. l. nélj:

JASZUSCH ANTAL

„Koncentrák" vagy „Za slobodu národov" c. a népek szabadságáért c. képét említi a szöveghen.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 72. l. vál.

JASZUSCH ANTAL

„Vojna" – Háború c. képét elemzi Jur Koza – matejov.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 72. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

„Revolúcia" – Fonadalom c. képét elem-
zi Jur Koza-Matejov

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovens-
kej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 71. l.
nélj.

JASZUSCH ANTAL

„Posledný súd" – utolsó ítélet vagy újabb változatban „Myšlienky" – Gondolatok c. képét elemzi J. K. Matejov.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 71. l. vélj.

JASZUSCH ANTAL

„Prameň života" – az élet forrása c.

képet elemzi Jur Koza – matejov.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 71. l. vélj.

JASZUSCH ANTAL

„Putovanie duší" alebo „Kolobeh života" –

– Lélekvándorlás vagy: Az élet körforgása

c. képeit említi a széljegyzetben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 71. l. sélj:

JASZUSCH ANTAL

művészetével kapcsolatban vtal: De Micheli M., Umelecké avantgardy dvadsiateho storočia. Praha 1964.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 88. l. vélj.

JASZUSCH ANTAL

„művészetére a különböző" műveszeti irányzatok hatottak. L.: Pulvemacher L., Reallex. zur dt. Kunstgeschichte I. 1937.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 87. l. nélj:

JANČÁLKA C.

Straka S.-el és M. Benkával kiállítása volt Kassán az 1925–1926-os évi Latárán.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l. nélj.

JURKOVICS

Kiállításáról olvashatunk: Mitrovský M. TH., Výstava Spolku slovenských muzeov v Košiciach. Slovenské pohľady 38, 184, 1922.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Kritikra jelent meg róla a Slovenský denník

1924. 7. 22. -i számában.

Tomáš Štraus: Autori Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l. nélj.

Jaszusch Antal

Képeinek hátsóról van szó a kéljegyzetben.

Tomáš Štraus: Autor Jaszusch a zrod výtvarnej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 98. l.

Jaszusch Antal

1924-es prágai kiállításáról lásd:

Zima St., Zrníčka pro české holoubky. národní osvobození – Zima St., Magocskák cseh galambocskáknak 1924. 8. 13. e. cikkét.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

Jaszusch Antal

1924-ben rendezett prágai kiállításáról a „Prágai Magyar Szírlap 1924. 8. 15-i számában közöl birt.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

1924. 8. 4.-től 1924. 8. 11-ig a prágai Klementinen kiállítása volt.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97-l.

Jaszusch Antal

A pozsonyi Szlovák nemzeti Színházzal kapcsolatban állt 1924-ben. Erről informál T. J. Gašpar 1964. 4. 23-án a könyv szerzőjéhez írt levele.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej ~~ava~~ avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

Jaszusch Antal

Művészetével kapcsolatban lásd: Národnie noviny – Nemzeti ujság 1926. 2. 26.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 96. l.

Jaszusch Antal

Kéziratából közöl.

Tomáš Štraus: Antal Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.
96. l. nélj.

Jaszusch Antal

Vesével kapcsolatban említi: A futurizmusról. Huszadik század 1913-t.

Pomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 93. l.

Kernstok Károly

nevével kapcsolatban említi:

A futurizmusról. Huszadik század

1913.-t.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadziatych rokov. Bratislava, 1966. 93. l.

Kernstok Károly

Nevét Jasusch Antallal, valamint az 1912-es külföldi futurista kiállításokkal kapcsolatban említi.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 93. l.

Jaszusch Antal

A futuristák külföldi kiállításaival (1912) kapcsolatban említi nevét, és Kernstok Károlyt is.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
93. l.

JASZUSCH ANTAL

A magyar művészet 1912-i párizsi kiállításáról Balázs Béla referál abban az időben a „Nyugat"-c. folyóiratban.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 93. l.

Jaszusch Antal

Az 1912-es külföldi futurista kiállításról ebben az időben a „TETT"e. folyóiratban jelent meg kritika Komját A. tollából.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 93-C.

Jaszusch Antal

futuristák

Az 1912-es külföldi kiállításra Magyarországon mindenekelőtt Kassák Lajos és a körülötte kialakult kör reagált.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 93. l. szélj.

Jaszusch Antal

művészetével kapcsolatban utal:

a Futurizmus, Budapest 1962 c. műre.

Tomáš Štraus: Antón Jaszusch a zrod výtvarného slovenského avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 91. l. szép.

JASZUSCH ANTAL

a „Moji predchodcovia" – „Az én elődeim" c. képéről szóló kritikával kapcsolatban említi: „A futurizmus," Budapest 1962 c. könyvet.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod výtvarného umenia avantgardy dvadsiateho storočia. Bratislava, 1966. 90. l.

JASZUSCH ANTAL

kéziratából ~~közöl~~ idéz egy részt a könyv szerzője – Zápisky z rokov 1960–1962. Rukopis z autorovho archívu. – Összeírások az 1960–1962-es évekből. Kézirat a szerző archívumából.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 91. l.

JASZUSCH ANTAL

művészetével kapcsolatban utal a:

maliari o sebe a o svojom diele. Zostavil m. Lamač. Bratislava 1963 – Festők magukról és műveikről. Összeállította m. Lamač. Bratislava 1963. c. műve.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 91. l. szél.

JASZUSCH ANTAL

A. Günsberová-Majerová 1958-ban írt az említett évben megrendezett Jaszusch gyűjteményes kiállításáról írt rövid beszámolójában.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod výtvarného umenia avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 92. l. rajz.

Jasusch Antal

a művéből

1958-ban rendezett gyűjteményes kiállításáról lásd: A. Jaszusch. Súborné dielo. Krajská galéria, Košice, 1958 – Jaszusch A., Gyűjteményes albotás, Kerületi galéria, Košice 1958.

92. l. alj.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.

JASZUSCH ANTAL

Művészetével kapcsolatban lásd:

De Micheli M., Umelecké avantgardy dvadsiatého storočia. Praha 1964.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 88. l. nélj.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításainak katalogizálásáról

tesz említést.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 101-103.

kelj:

JASZUSCH ANTAL

Utal a szerző kéziratára. Összeírá-

sok az 1960–1962-es évekből.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 98. l.

Jaszusch Antal

Myšlienky - Gondolatok. Képvariáció az 1958-1960-as évekből. Olaj vásznon, 138 X 160. Jelzetlen. A verzó tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.

200.

Jaszusch Antal

Ľudský pár – Emberpár. 1921–1924. O-

laj, vászon, 30,5 × 32. Jelzés nélkül. Magán-

tulajdon Reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.

200.

Jasusch Antal

Šedivé domečky - kůrka Lázikó. 1928.

Olaj, kartón, 32,5 x 42,5. Jelöletlen. Keletoslovákiai Galéria Kassa.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 200.

Jassusch Antal

Rodina v parku - Család a parkban. 1963.
Kréta fekete papíron, 63×46. Jelzetlen. A mű-
vész tulajdona.

Reprodukciós

Tomáš Štraus: Antan Jassusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 203.

Jasusch Antal

Z práce – A munkából. 1963. Kréta felete papíron, 63 x 46. Jelzetlen. A művész tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.

203

Jasusch Antal

Oheň - Tůz. 1961. Olaj, 10 X 62.
Ahol kořepen: Jasusch. A můvésa tulajdona.

Reprodukční

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 20 R.

Jasusek Antal

Na poli – a mezőn. 1958–1961. Olaj, 50×62. Jobb oldalon: Jasusek. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadviatych rokov. Bratislava, 1961. 202.

Jarusek Antal

Predavačka – Élárúsítónő. 1959–1961.
Olaj, 50×62. Jelzetlen. A művész tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jarusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.
202.

Jasusch Antal

Košické predmestie – Kassai külváros, 1959–1961. Olaj, 50×62. Jobb alsó sarokban: Jasusch. Szlovák Szakszervezeti Tanács, Pozsony.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jasusch Antal

Pod košom – Kosár alatt. 1958. Olg 62x

50. Jobb alsó sarokban: Jasusch. Magántulajdon

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východo-slovenskej avantgardy dvadsiatych rokov.

Bratislava, 1966. 202.

Jaszusch Antal

Mdichárka – Tejes 1958. olaj 62×50. Jelölve lent jobbra: Jaszusch. Szlovák Szakszervezeti Tanács Pozsony.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Antón Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202.

Jaszusch Antal

Vdielni – a mühelyben. 1951. Olaj, 68 X 111. Jelölve balra, lent: Jaszusch. Kerületi Nemzeti Bizottság Kassa.

Reprodukciós

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zvod východoslovenskej evantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202.

Jasusch Antal

Obed chudobných. A szegények ebédje.

1945. Jelzetten. magántulajdon.

Reprodukční

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 102.

Jaszusch Antal

Siroty – Árvák. 1943. Olaj, 60 × 80. Jelölve jobbra, lent: Jaszusch. magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jasusch Antal

Vysoké Tatry – Magas Tátra 1945. 8 lap,

DO X 95. Jelölve ~~bu~~ lent balra: Jasusch.

A ~~sro~~ mű vén tulajdona.

Reprodukční

Tomáš Štrauss: Antoni Jasusch a zrod východoslovenský avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202.

Jasusek Antal

Krajina od Košíc – Táj Kassa mellől. 1939.

Olaj, 80 x 95. Jelzetlen. A művész tulajdona

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusek a zrod východoslovenskej evantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jassusch Antal

V podvečer II. – Alkonyat II. 1926 körül. olaj, 48 X 62. Jelölve lent jobbra: Jassusch. A művész talajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 102.

Jaszusch Antal

Krajina so stromami – Fás táj 1924. Olaj, 60 X 78. Jelölve lent jobbra: Jaszusch pinx. XX. magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. sod.

Jasusch Antal

Stará ulička v Košiciach – Régi utcácska Kassán, 1929 körül. Tempera, 25 x 31. Jelzetlen. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jasusch Antal

Večer na dedine – Este a falun. 1928.

Olaj, 32 x 42,4. Jelzetlen. Keletszlovákiai Galéria Kassa.

Reprodukcií

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. 1966. 202.

Jassusch Antal

Predmestie – Stúlváros. 1930 körül. Olaj, 80 x 100. Jelölve lent jobbra: Jassusch. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 102.

Jasusch Antal

Revolúcia - Fonadalon. 1922 - 1924.
Olaj vásznon, 300 X 300. Magyarországi vitett.

Reprodukció

~~Reprodukció~~

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 202.

Jaszusch Antal

Zvedavosť – Kiváncsiság. 1922 – 1924. Olaj,

148 X 172. Jelölve lent jobbra: Jaszusch pinx. XX.

Magántulajdon (kalak részlete).

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jasusch Antal

Zvedavosť - Kiváncsiság. 1922 - 1924. Olaj, 148 X 172. Jelölve lent jobbra: Jasusch pinx. XX. magántulajdon. (az alakok detailja).
(részlete)

Reprodukció

Tomáš Štraus: Antva Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 201.

Jasusch Antal

Szedarost – Kíváncsiság 1922–1924. Olaj: 148 X 172. Jelenc lent jobbra: Jasusch pinx. XX. Magántulajdon. (Egész)

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusek Antal

Moc sluca – A nap katalma. 1922–1924.

Olaj, vászon, 148 X 172. Jelzetlen, magántulajdon.
(A körép detailja).
(részlete)

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 101.

Jasusch Antal

Moc slnka – A nap batalma. 1922–1924.

Olaj, vásson, 148 X 172. Jelzetlen. Májantalajdon. (Egész).

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jasusch Antal

Pokrytectvo (morálka) – Képmutatás (Erkölcs).

1921–1924. olaj, vászon, 149 x 122. Jelölve lent jobbra: Jasusch pinx. XX. magántulajdon

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Antva Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Pozatislava, 1966. sol.

Jaszusek Antal

Žiarlivosť - Féltékenység. 1922-1924. 5. taj, vászon, 147 X 173. Jelölve balra, lent: Jaszusek pinx. XX. Magántulajdon,

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusek a úvod východoslovenskej avantgardy osadniatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Na cestnici – A vámon. 1922–1924. Olaj vászon, 149×172. Jelölve kut jobbra: Jaszusch pinx. XX. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jarzusek Antal

Na trhu dievčat – Számyvásárra. 1922–1924.

Olaj; 149 × 172. Jelölve lent jobbra: Jarzusek pinx.

XX. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jarzusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Malerstvo - Anyaság. 1958 - 1960. Olaj, kartón, 62 × 50. Jelölve lent jobbra: Jasusch.
Szlovák Szakszervezeti Tanács Pozsony.

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Antón Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 200.

Jaszusek Hutal

Za slobodu ľudstva - Az emberiség szabadságáért. 1960. Olaj, vászon. 140 X 160. Jelöletlen. Szlovák Nemzeti Galéria Pozsony.

Reprodukciś

Tomáš Štrauss: Autra Jaszusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 200.

Jaszusch Antal

(ösvény)

Cestička na Bankov – Utacska a

Bankóra. 1948. Olaj, vászon 80 X 95. Jelöl-

ve lent jobbra: Jaszusch. Keletelov. Galéria

Kassa.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovens-

kej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 100.

Jasusch Antal

Spomienka na Užok + Emlekezés Ussokra. 1940. Olaj, vászon. 120 X 140. Jelöletlen. Az eredeti erősen megrongált.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskéj avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava 1966. 200.

Jaszusch Antal

Hraň – ut. 1935. Olaj, vászon, 80 X 99. Jelölve jobbra lent: Jasusch. Nemzeti Galéria Budapest.

Reprodukcií

Tomáš Štraus: Antva Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 200.

Jaszusch Antal

Ledina v zime - Falu télen. 1936.

Olaj vászon, 80 x 99. Jelzés alul jobbra: Jasusch.

Nemzeti galéria Budapest. Reprodukcií

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
200.

Jaczusch Antal

Karneval. 1932. Olaj, vászon, 80 X 95.

Jelöletlen. Képzőművészeti galéria Eperjes.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Antón Jaczusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 200.

JASZUSCH ANTAL

Művészetére vonatkozó adatokat talá-
lunk a „nemzeti képzőművészeti kiállítás.
Képes tárgymutatója. Kassa 1939. Bevezetés
Hóman Bálint.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106.

Jasusch Antal

Atómový výbuch – atomrobbanás. 1963. Olaj, 140 x 161. Jelzetlen. A mű vén tulajdona.

Reprodukcí.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 203.

Jaunsch Antal

Před kostelem – A templom előtt. 1959–1961. Olej, 50×62. Balra lent: Jaunsch. A művész talajdona. (Résztel).

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaunsch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 203.

Jasusch Antal

Před kostelem – A templom előtt. Olaj, 50 X

G 2. Balra lent: Jasusch. A művész tulajdona.
(Egész).

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
203.

Jaszusch Antal

Pri pohárikn – Pohár mellett. 1959–1961. Olaj,

50 X 62. Jobbra lent: Jasusch (~~[illegible]~~)
a ~~[illegible]~~ művész tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
203.

Jasusch Antal

Domov-Haza. 1959–1961. Olaj, 62×50. Jobb-
ra lent: Jasusch. Magántulajdon

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 203.

Jasusch Antal

Zátišie – Csendélet. 1959–1961. Olaj, 62×50.

Jobb alsó sarokban: Jasusch. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 203.

Jasusch Antal

Strelmutic – Palálkozás. 1963. olaj, 140 x 161.

Jelzés nélkül. A művész tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod výdodvolovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 203.

Jaszusch Antal

Kolobeh života (Putovanie duší) – Az élet körforgása (lélekvándorlás). 1922 – 1924. Olaj, 300 x 300. Lent jobbra: Jaszusch pinx. XX. Szlovák nemzeti galéria Pozsony.

Szines reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov.

Bratislava, 1966. 203.

Tomás

Jassusch Antal

Pred predstavením – Előadás előtt. 1933. Olaj; 80 X 95. Jelzetlen. Képzőművészeti Galéria Eperjes.

Kínes reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jassusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.

203.

Jaszusch Antal

Dve ženy – Két asszony. 1912 körül. Pastel,

21 X 28. Jelzetlen. Magántulajdon.

Svines Reprodukcií

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 203.

Jaszusch Antal

Nirvána. 1921–1924. Olaj, 110,5 × 190.
Jelzetlen. Szlovák nemzeti galéria Pozsony.

Szines reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966, 203.

Jasusch Antal

Medzi horami – Hegyek között. 1927. Olaj tempera, 97 X 77. Sent balra: Jasusch. Keletszlovákiai Galéria Kassa.

Bines reprodukció

Tomáš Štaus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 203.

Jasusch Antal

Oranie na borách – Szántás a begyekben.
1939. Olaj, 80 X 95. Jezetben. Keletszlovákiai
galéria Kassa.

Bines reprodukció

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov, Bratislava. 1966.
203.

Jasusch Antal

Za pluhom – Az ~~ekc~~ eke után. 1959–1961.

Olaj, 62 X 50. Balra lent: Jasusch.

A művész tulajdona.

Svines reprodukció

Tomáš Štraus: Antra Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 203.

Jasusch Antal

Nočný motýľ – Éjjelilepke. 1959–1961.

Olaj, 50X61. Jobbra lent: Jasusch. A mű-
vész tulajdona.

Svines reprodukcií

Tomáš Štaus: Anton Jasusch a zrod východoslovens-
kej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 203.

Jasusch Antal

Vojna - Sláború. 1961. Olaj, 62×50. Jelölvel lent jobbra: Jasusch. Magántulajdon.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zvol reprodukcií východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202. ~~202~~

Jasusch Antal

Dekoratívna kompozícia s figúrami Dekoratív kompozíciós alakokkal. 1961. Olaj 50×62. Jelölve lent középen: Jasusch. A múvén tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Antan Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 202

Jaszusch Antal

Krajina s oblakmi – felhős táj. 1910 körül.

Olaj, karton, 61 X 76,5. Jelölve lent jobbra: Jaszusch.

Klovák Newsetti Galéria Pozsony.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Krajina s potokom – Táj patakkal. 1910 körül. Olaj, karton 60 × 94. Jelzetlen. ~~Keletnyugat~~ ~~kiai Galícia Harra~~. A mű vész tulajdona.
Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jozsusek Antal

Starci – Öregek. 1913–1914. Olaj, karton, 70 X 8 cm. Jelölve dent jobbra: Jozsusek. ~~[illegible]~~ Keletalovákiai Galéria Kassa.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jozsusek a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Krajna so stromom – Fás táj. 1913–1914.

Olaj; karton. Jelölve alul jobbra: Jaszusch.

Városi galéria Pozsony.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 701.

Jaszusch Antal

Zimná krajina – Péli táj. 1912. Tempera, vászon,

80 X 106,5. Jelölve lent jobbra: Jaszusch 1912.
Keletszlovákiai galéria Kassa

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Žatva – Aratás. 1912. Olaj, vászon, 24 X 30.

Jelzetben. Keletszlovákiai Galéria Kassa.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Žltý mlyn I. – Sárga malom I. 1921 körül.

Olaj, vászon. Jelölve lent jobbra: Jaszusch. 100×120.

A művész tulajdona.

Reprodukciós

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrok východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. Ad.

Jaszusch Antal

Žltý mlyn II. – Sárga malom II. 1921–1924. Olaj, vászon 148 X 172,5. Jelölve lent jobbra: Jaszusch pinx. XX. ~~Slovens~~ Szlovák Nemzeti Galéria Pozsony.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jaszusch Antal

Zánik planéty – Planéták pusztúlása.
1921 – 1924. Olaj, karton 67 x 78. Jelzetlen.
Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1960. 201.

Jaszusch Antal

Pútnici – Vándorok. 1922–1924. Olaj, 60 X 78. Jelölve lent ~~jobbra~~ balra: Jaszusch. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jasusch Antal

Pastierka - Pástorlány. 1958 - 1960. Olaj, karton, 62 x 50. Jelölve jobbra, lent: Jasusch. A ~~[illegible]~~ mű vére tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 200.

Jassusch Antal

Večerná práca - Esti munka. 1959 - 1960. Olaj, karton, 50 X 60. Jelölve lent balra: Jassusch. A művész tulajdona.

Reprodukció

~~Por~~ Tomaš Straus: Anton Jassusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 100.

Jasusch Antal

Zuzana a starci – Zsuzsánna és a vének.

1958 – 1960. Olaj, karton, 50 X 60. Jelölve lent balra: Jasusch. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava 1966. 201.

Jaszusch Antal

Vychnanie z raja – Kiűzetés a paradicsom ból. Olaj, karton. Jelölve lent balra: Jaszusch. A művész tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava 1968. 201.

Jasusch Antal

Prvá svetová vojna – Az első világháboru.

Variácis 1959-ből. Olaj, karton, 50×62. Jelölés nélkül. Keletszlovákiai Galéria Kassa.

Reprodukcis

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 201.

Jassusch Antal

Návštěva v ateliéri – Sátogatás a mű-
teremben 1958–1959. Olaj, vázon. 108×130.
Jelzetlen. A művész tulajdona.
Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jussch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava 1966. 201.

Jarusch

Jaszusch Antal

Na poli – A mezőn. 1908 körül. Olaj, kartonj.

62 x 78. Jelölve lent jobbra: Jaszusch. A mű-
vész tulajdona

Reprodukció.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východo-
slovenskej avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava
1966. 201.

Jaszusch Antal

V banyi - A bányában. 1958. Olaj, karton, 62 x 50. Jelölve lent jobbra: Jaszusch. Magántulajdon.

Zeprodukció!

Tomáš Štrauss: Ambro Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 200.

JASZUSCH ANTAL

Archívumából közöl idézetet.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod výtvarného umenia avantgardy dvadsiateho storočia. Bratislava 1966. 113. l.

JASZUSCH ANTAL

1924-ben rendezett pozsonyi kiállítá-
sán keletkezett vitáról ír.

Tomáš Štrauss: Antón Jaszusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 113.

JASZUSCH ANTAL

Kassai kiállításával kapcsolatban ~~em-~~ idézi ~~líti~~ Tomáš Štraus, umenie nepokojných mišlienok. Ku košickej výstavě A. Jaszuscha. Kultúrny život 13,(17) 1958 – T.Š., a nyugtalan gondolatok művészete. J. A. Kassai kiállításához. Kultúrny život 1958. 13,(17).

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 114.

JASZUSCH ANTAL

80. születésnapja alkalmából, 1924 óta először, 1962-ben kiállítás nyílt pozsonyban.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.

120 l.

JASZUSCH ANTAL

Az 1962-ben megrendezett pozsonyi kiállítá-
son a kk. 80 kép körül az 1920–1924-es évek
termékein kívül a legújabb alkotások is helyt kap-
tak.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovens-
kej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 120. l.

JASZUSCH ANTAL

1962-i pozsonyi kiállításáról ~~nto~~ a kritikák pozitív értékelést adtak, bár a mélyebb esztétikai elemzés ~~elm~~ hangja elmaradt.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 120.

JASZUSCH ANTAL

Az 1962-i pozsonyi kiállítás eredmé-
nyeképpen képeit a szlovák művészek munkásnak gyűj-
teményében a prágai várban is kiállítottak.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovens-
kej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 120.

JASZUSCH ANTAL

Prvá svetová vojna - Első világháború és

Vojnová vidina - Háborús látomás c. képei

a művész utolsó alkotásai. 1964-ben már csak

szórványosan dolgozott.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovens-

kej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 121.

SZOKOL KÁLMÁN

Štúdia mužského aktu – Pérfi akt tanulmány. 1924. Szénrajz. Slovák Nemzeti Galéria Bratislava.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966.

199.

JASZUSCH ANTAL

A 83 éves művésznek még alkalma nyílik tudomást szerezni az első önálló külföldi kiállításáról, melyre a kórházi ágyán maga válogatja a képeket, 1965 júniusa végén. A kiállítást Berlinben és Cottbusban rendezik meg, de már a befejezését sem érte meg, 1965. júl. 3-án meghalt.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 121.

SCHILLER GÉZA

Autoportrét – Önarckép. Olaj 90×53.
1923 körül. Keleto-Slovákia-i múzeum Kassa.
Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

SIPOS BÉLA

Dirigent Franz Schalk – Franz Schalk karmester. 1928. Rajz papírra. A „Kerr" tulajdona. Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod výtvarného avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

JAKOBY GYULA

Pred popravou – Kiképzés előtt. 1929.

Tollrajz papíron, 29 x 20,5. Keletszlovákia-

i galéria Kassa. Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej

avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 199.

JASZUSCH ANTAL

Starena – Öregasszony. + 1904 körül. Olaj, 73,5 X 65. Jelzés nélkül. Nemzeti Galéria Budapest.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 19 9.

FASZUSCH ANTAL

Rozhovor - Beszélgetés. 1908 körül. Olaj, 48,8 x 61. Jelzés nélkül. Kelet-szlovákiai Galéria Kassa.

Reprodukció:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a kruh východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 199.

JASZUSCH ANTAL

Domy v poli – Blázar a mezőben. 1914.

Olaj (karton), 63 X 79. Jelölve alul balra: Jaszusch. Városi galéria Pozsony

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

JASZUSCH ANTAL

Kresba z talianskeho frontu – Rajz az olasz frontról. 1916. Papír, 21 X 19. Jelöletlen. A szerző tulajdona.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

Jaszusch Antal

Západ slnka – Napnyugta. 1925. Olaj kartonra, 62 X 78. Jelöletlen. Magántulajdon.
Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
199.

Jaszusch Antal

Sudský pár – Emberpár. 1921. Olaj kartonra 32 x 30,5 Jelzetlen. Képzőművészeti galéria Eperjes.

Reprodukció.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

Jaszusch Antal

Romantika. 1921–1924. Olaj karton, 62 x 78. Jelzés nélkül. Magán tulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatich rokov. Bratislava, 1966. 199.

Jaszusch Szutal

Dvaja – Ketten 1921–1924. Olaj; ~~[illegible]~~ vászon

60 X 75. Jelzés nélkül. Magánbiztok.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východo-slovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 199.

Jaszusch Antal

Skeč lásky – a szerelem vázlata?

1921–1924. Olaj, vászon, 122 X 149. Jelölve
lent
balra: Jaszusch. Keletoslovákiai Galéria Kassa.
Reprodukció

Tomáš Štraus: Autra Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

Jaszusch Antal

Moji predchodcovia – Az én elődeim.

1921–1924. Olaj, vászon, 145 X 171. Jelölve alul jobbra: Jaszusch pinx. XX. magánbirtok.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 199.

Jaszusch Antal

Maliar a model – Festő és a modell.

1921–1924. Olaj, vászon, 148 X 172. Jelölve lent balra: Jaszusch pinx. XX. magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 200.

Jaszusek Antal

Žena – Ku" 1921 – 1924. Olaj, vászon 147 X

173. Jelölve jobbra lent: Jaszusek pinx. XX.

Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Antón Jaszusek a zrod rýchlodo-

slovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava,

1966. 200

JASZUSCH ANTAL

(1)

Festészetét áthatotta a háboré szelleme, amint az a: „Spomienka na Užok" – Emlékezés Uzsokra, „Prvá svetová vojna" – Elsőr" világháború, „Druhá svetová vojna" – második világháború," előbbi monumentális kompozíció, ez utóbbi ~~apró~~ a napilapok apró képeitől inspirált,

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 110. l.

JASZUSCH ANTAL

75. születésnapja alkalmából gyűjteményes kiállítást rendezték a képeiből. Ez alkalomból rendezett művészvita fellebbentette a feledés fátylát 20 év avantgardizmusáról.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 113. l.

JASZUSCH ANTAL

75. születésnapja alkalmából rendezett kiállítása ugyanolyan vitát váltott ki, mint az 1924-es pozsonyi kiállítás, bár most az újság-kritikák úgyszólván semmit sem mondtak.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avant-gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 113. l.

JASZUSCH ANTAL

75. születésnapja alkalmából rendezett kiállításáról közöl kritikai kivonatot a Život c. hetilapból.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 113-114 l.

JASZUSCH ANTAL

A 75. születésnapja alkalmából megrendezett kiállításról szóló kritikától közöl a Predvoj c. folyóirattól.

Pomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 1141.

JASZUSCH ANTAL

75. születésnapja alkalmából rendezett kiállítása saját magára volt a legnagyobb hatással. Évek óta végre lehetőségi nyílt megnézni, ösmeghasonlítani képeit, s látnia, mi volt belőle a valóság, s mi a „szerző" saját metamorfózisa.

Pomáš Štrauss Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 114. l.

JASZUSCH ANTAL

(1)

75. születésnapjára rendezett kiállításának a saját magára tett hatása rendkívüli volt. A régebbi és új alkotások ~~tat~~ szembeállítása inspirálólag hatott a művészre. Újra bezárkózik műtermébe, s intenzív munkához kezd.

Tomáš Štraus: Antón Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 114. l.

JASZUSCA ANTAL

(2)

75 éves korában csaknem teljesen megismetlődik az 1920–1924-es évek beni éktér tevékenységének jelensége. Bezárkózottsága kb. 1960 nyaráig tart. Közben napjon sokat alkot.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 114. l.

JASZUSCH ANTAL

A 80 felé tartó festő témája a föld-
művelés, amely témáját kitűnő emlékeze-
tétől merítti, mivel betegsége miatt évek
óta nem járt a „terepre."

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslo-
venskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
115. l.

JASZUSCH ANTAL

A már majdnem 80 éves festő a mezőgazdasági és más munkával kapcsolatos képei:

Okopávanie – Kapálás, „Na štovíku", „Záhradníctvo" – Kertészet, „Zber tabaku" – Dohány gyűjtés, stb.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
115. l.

JASZUSCH ANTAL

(1)

- „Zber bavlny" - Gyapotszedés, „Na ryžovom poli" - A rizsmezőn stb. c. képeit még Közép- és Távolkeleten való vándorlása korából, 40 év távlatából festette meg.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
115. l.

JASZUSCH ANTAL

(2)

Mintha 1908 alkotói időszaka térne vissza, magasabb fokon, amikor a kapálók és földművesek ábrázolásának ciklusához tér vissza 80 éves korában.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 115. l.

JASZUSCH ANTAL

(1)

A bányászatból és más ~~mot~~ munkából

vett motívumok ~~is~~ és még néhány a

mindennapi életből vett kép rája

be a konkrét életből vett kört:

„V lome" – A bányában, „V stolárskej dielni" –

Az asztalos műhelyben, „Pri peci" – A kemencénél,

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.

115. l.

JASZUSCH ANTAL

(2)

„Detské radosti" – Gyermekörömök, „Do práce" – munkába, „Zima" – Tél, „Na svatbu" – Az lakodalomban, stt.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 115. l.

JASZUSCH ANTAL

„Vojnové reminescencie" – Katonai visszaemlékezés, „Za slobodu ľudstva" – A népek szabadságáért, „Koncentrák" – Központosító c. képeit elemzi a szörlyben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 118. l.

JASZUSCH ANTAL

Kídekesek a sportot ábrázoló képei, mint:
Hlavička - Fejecske, Basketbal, Fyzminútka, stb.
Elemíti ~~[illegible]~~ a szöveghen.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 118. l.

JASZUSCH ANTAL

Képzelő erejével kapcsolatban van szó: „Pred kostolom" – A templom előtt, „Štedrovečerná idyla" – Karácsonyesti idill, „Návštěva v ateliéri" – Látogatás a műteremben, „Nočný motýl" – Éjjeli lepke, stb.c. képeiről.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 118. l.

ANTON JASZUSCH

„Po stopách bájí" – Mitrokole nyomában,

„Zuzana a starci" – Zsuzsanna és a vének c.

képeit említi a szövegben

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 118. l.

JASZUSCH ANTAL

„Vyhnanie z raja" – Kiűzés a paradicsomból c. képének nem tudatosan, de mintha a mását ~~alkotta~~ lenne 1920–1924-ből származó „Ľudský pár" – Emberpár c. képének.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 118. l.

JASZUSH ANTAL

„Nočný motýl" – Éjjeli lepke, „Pri pohárikn" – Pohár mellett, „Predavačka" – Elárúsítónő, „Návštera v ateliéri" – Látogatás a műtermben e. képeit említi a szövegben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 120. l.

JASZUSCH ANTAL

Expreszér dinamizmusával kapcsolatban

említi a 20-as évekből „Krajina v podvečer" – Táj estefelé (Alkonyati táj), „Na zemiakoch" – Krumpliföldön c. festményeit.

Tomáš Štraus. Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 120. l.

JASZUSCH ANTAL

1962-ben, 80. születésnapjára kiállítást rendeztek a képeiből Pozsonyban. Kiállított képei körül „Koncentrák"-összpontosítás, „Za slobodu ľudstva"-népek szabadságáért címűket említi.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava 1966. 110. l.

JASZUSCH ANTAL

1963-ból említi a „Myšlienky"-Gondolatok, és „Atómový výbuch"-Atomrobbanás c. képeit a szöveghen.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 120. l.

JASZUSCH ANTAL

Érdekesek egy-egy témájának újradolgozásai, pl. „Prvá svetová vojna" – Az 1. világháború c. képét 1958-ban 61 X 50 cm-es nagyságban, majd öt évvel később 140 X 160 cm-es általánosabb „Vojnová vidina" – Háborús látomás címen dolgozta át. A szövegben elemzi az újrafestett képet.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 121. l.

JASZUSCH ANTAL

1962-1963-as években, a jubiláló festőt a Kiváló munkáért érdemrenddel tüntetik ki.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 121. l.

JASZUSCH ANTAL

Életének utolsó szakaszáról, betegségeiről, kitartó alkotó kedvéről van szó a szöveg ben.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 121. l.

JASZUSCH ANTAL

Életének utolsó ~~évi~~ évcibeu, amikor betegsége engedi, hogy felkelhessen, fest, alkot, s ez az alkotás nem csak kvantitatív módon fejlesztí eddigi munkásságát.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 121. l.

JASZUSCH ANTAL

az 1908–1910-es alkotói évek elemzése.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avant-gardy ~~str~~ dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 66. l.

JASZUSCH ANTAL

Romantika. 1921–1924. Olaj kartonon, 62×78.
Jelzés nélkül. Magántulajdon.

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. 1966. Bratislava. 59. l.

JASUSCH ANTAL

Ľudský pár – Emberpár. 1921. Olaj kartonon, 32 x 30,5. Jelzet nélkül. Képzőmű részeti Galéria Eperjes (Prešov).

Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avant-gardy dvadsiatich rokov. Bratislava, 1966. 56. l.

JASZUSCH ANTAL

Akadémiai évei során kapcsolatot tart fen Kisfaludi-Stróbl Zsigmond szobrásszal.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 44. l.

JASZUSCH ANTAL

műrészetére Rippl-Rónai József

gyakorolt nagy hatást.

Pomáš Štraus: Antoa Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 43. l.

JASZUSCH ANTAL

Domi v poli – Házak a mezőben. 1914.
Olaj kartonon, 63 x 79. Alul ~~jobbra~~ balra
jelölés: Jaszusch. Városi Galéria, Pozsony.
Reprodukció

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 44. l.

JASZUSCH ANTAL

az első vizsgbátorú évben elhatározta, hogy folytatja a Kassai tájképfestészet fonalát, amelyet akkor Csordák Lajos képviselt.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zkod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 48. l.

JASZUSCH ANTAL

Életének utolsó éveiben mint valamikyen lirizáló kubizmus szellemében fekete papíron komponál az 1926-1928-as évek apró epizódjaira.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej ~~[illegible]~~ avantgardy dvadsiatých rokov. Bratislava, 1966. 121. l.

JASZUSCH ANTAL

Prvorta východoslovenských výtvarných umelcov 1900–1954. ~~Východoslovenská~~ Krajská Galéria Košice 1954.

ntal művészetére.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35. l.

JASZUSCH ANTAL

Magas Tátra-i gyógykezeltetése során
szoros barátságot köt Katona Ferdinánddal.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 47. l.

JASZUSCH ANTAL

Két évi Budapesti akadémiai tanulmánya során megismerkedik a munkácsy-féle stílussal, majd münchenbe, utána Párizsba megy. Manet és Monet, Sisleim, Pissar és Renoir művészetével ismerkedik meg. Sok magán gyűjteményt néz végig és nagyjából megismeri a nemzetközi Julien akadémiát.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 46. l.

JASZUSCH ANTAL

1908-ban ~~a~~ ~~f~~ hazatér külföldről és a Hernád parton, a Bankón (Kassán) ~~lefesti~~ megfesti a majával borott élményeit. 1912-ben a Petrov parkban önálló kiállítása van.

Néhány hónapig a Mojes Pátrában gyógykezelteti magát. Ideggyöngeségéből felépülve nagy hatással van rá a táj gyönyörű panorámája, amelyet művészetében is kimutat.

Pomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 46. l.

JASZUSCH ANTAL

Benczúr Gyula iskolája tanítólag balott rá.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 43. l.

JASZUSCH ANTAL

Budapesten építészeti középiskolában tanul, Kassán elkezdett eredményes sporteletét folytatja, de csak a rajz köti le teljesen.

1902-1903-ban befejezi középiskolai tanulmányait és önkéntesen jelentkezik egy tiszti iskolába. Ebben a korban vesszi észre ~~az életében~~ az intellektuális életforma keresés szükségét, s ennek a művészetre irányulását. 1904-ben beiratkozik a Képzőművészeti Akadémiára.

Tomáš Štraus: Antón Jaszusch a zrod vý chvelosko-venskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 4 t. l.

JASZUSCH ANTAL

1943-ban a Nemzeti Szalonban a „felvi"-magyarországi művészek "kiállítására néhány tájkép pasztelt küldött, valamint új témakompozícióját „Utečenci"-t.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 108. l.

JASZUSCH ANTAL

(2)

Semondolt a Koza-matejovval való kapcsolat megteremtéséről, akinek birtokában voltak addigi festményei, s a nemzetközi kiállításra csak egy frissen festett képet, „Krajinu od Košic" – Táj Kassa környékéről c. képet küldte el.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 107. l.

ZASZUSCH ANTAL

(3)

Ismét elvesztette a lehetőséget, most talán saját hibájából, hogy ~~mer~~ nyilvánosságra hozza műveit nemzetközi fórumon, a lelki depresszió, amely kb. a ihacos nemzetközi események hatására keletkezett teljesen megtörte alkotókedvét.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 108. l.

JASZUSCH ANTAL

(1)

1940 ben felkérték, hogy a XXII. Biennai

képzőművészeti kiállításon képviselje a magyar

művészetet. Meglepetésétől alig magát Gerevich

Tibornak a kassai múzeum igazgatójához intézett

levelére.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avant-

gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 107. l.

JASUSCH ANTON (JASZUSCH ANTAL)

1929-ben, anyagi és alkotói terékenységének válságában elfogadja Polák Jozef (József) javaslatát, és több mint 30 olajfestménnyel és pastellel részt vesz a kelet-szlovákiai múzeum jubilációs kiállításán, melynek címe: „Mai kassai festők." E kiállításon Halász-Hradil Elemér és a mnichovi akadémia diákja, Heinrich von Zügel Gejza Kieselbach is részt vesz.

Tomaš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov

Bratislava 1966. 17. l.

ANTON JASUSCH (ANTAL)

Elhatárolt magányában nem találta, de nem is keresté az utat sem fiatalabb, sem idősebb korban a kassai (~~művész~~) avantgardista művészet képviselőihez, mint amilyenek Halász Hradil és Csordák is voltak.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatich rokov
Bratislava, 1966. 17–18. l.

JASUSCH ANTON (JASZUSCH ANTAL)

nem járt egyetlen festő magániskolájába sem.

Tomáš Štraus: Autor Jonsch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
15. l.

JASUSCH ANTON (ANTAL)

Kassai festő. Első képe egy kiállításon keltett nagy feltűnést. A kép címe: „MOJI PREDCHODCOVIA" (az én elődeim) a képen a következő felirat: „PINX. XX."

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východo slovenskej a-
...dy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 9. o.

Jasusch (Anton)

Nevét Kővári-Kacsmarikkal kapcsolatban említi: mind a ketten hasonló célt tűztek ki; egymástól függetlenül – az avantgardizmust mint egységes kezdetet, mint esztétikát művésszintre emelni, és nem a szabályokból kilengő különlegességgé.

Kortársak voltak.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatich rokov. Bratislava, 1966. 21-22. l.

JASUSCH ANTON (JASZUSCH ANTAL)

1924-ben kiállítása volt Pozsonyban (Bratislava).

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a vznik výtvarnoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36. l.

ŽASUSCH ANTON (ŽASZUSCH ANTAL)

Az a 1938-1944-ben megjelenő nacionalista eszmék idegenek maradtak számára.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a vznik výtvarnoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 36.l.

JAKOBY JÚLIUS (GYULA)

A Krón-i iskola tagja, 1923-ban Feld Sajossal és Collinády Györgygyel tagja lett a Kassai Kazinczy Társaságnak.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a vzrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 36. l.

JASUSCH ANTON (JASZUSCH ANTAL)

Gozdák Lajossal

Nevét Halász-Hradil Elemérnel, Mednyanszky László-val, Katona Ferdinánddal, Kovári Konstantinnal és Bauer Konstantinnal kapcsolatban említi:

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35-l.

JASUSCH ANTAL

Nem jött el a Kelets-Szlovákiai Múzeum rendezvénjire. Akkor sem került közelebbi kapcsolatba a fiatal művészekkel, amikor azok megismerkedtek a műveivel.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 30. l.

JASZUSCH ANTAL

a család elsőszülöttje, 1882. ápr. 25-én

született Kassán. Akadémiai tanulmányait Budapesten, Münchenben és Párizsban végezte.

Ifjú korában tagja a KAC (Kassai Atletic Club)-nak. Már gyermek korában feltűnően szépen rajzolt.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 39. l.

JASZUSCH ANTON (ANTAL)

Az anyakönyvi kivonat szerint nevét Jaszuschnak írják, a Cominceas évek kezdetétől alá-írásaban egyre inkább a szlovákkal megegyező aláírás észlelhető: Jasusch. Addig mind a kettőt párhuzamosan használja.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avaranlgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 39. l.

széljegyzet.

JASUSCH ANTON (Jaszusch antal)

~~1929-ben~~ Kieselbach Gézával és Halász-Hradil Elemérrel közös kiállításuk volt 1929-ben.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1968. 36. l.

JASZUSCH ANTAL

Később reagált a szociális problémák-
ra, mint korlátosai, de mint előtte
Bauer Konstantint és még előbb Kővári-
Kacsmarikot, őt is ~~meg~~ áthatotta a kassai kül-
városi nyomorúnak kifejező részége.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovens-
kej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 101. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával a művészetével kapcsolatban említi a Kassán kiadott „Munkás" c. újságot.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l.

JASZUSCH ANTAL

Művészetéről s kiállításáról szóló kritikával kapcsolatban említi a „Robotnicke noviny" c. újságot.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zkod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. ~~m~~ 57. l.

JASZUSCH ANTAL

Művészetét elemezve említi munch norvég, Rouault francia, Barlach, Klee, Dix és Ernst német, Dali spanyol és Kubin osztrák művészeket.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 87. l.

JASZUSCH ANTAL

művészetére hatással van James Ensor és Edvard munch.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 89. l.

JASZUSCH ANTAL

Művészetét elemezve idéz a festők önvallomásából. Említi az olasz futurizmust.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 91. l.

JAKOBY JÚLIUS (GYULA)

1921 után több festő hagyta ott existenciális okokból a festői hivatást. ~~Egy~~ Jakoby az egyetlen a fiatalabb generáció körül, aki inkább a „bohém" életet választja.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

műrészete két szélsőséges pólus között

lebeg: a voluntarista elutasítás és a társadalmi felfogás között.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 91. l.

JASZUSCH ANTAL

~~[illegible]~~ Gazdag képzelőereje, gondolatainak sokoron kívéte-
tics megformálása Diego Rivera kompozíciós megoldásait jattat-
ja eszünkbe.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 81. l.

JASZUSCH ANTAL

1925-ben a „Komédia ducha – a lélek komédiája" vagy eredeti verziójában: „Opica-majom" c. színdarab inspirálóag hat szűrészetére.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 84. l.

JASZUSCH ANTAL

Pozsonyi és prágai kiállítása 1924-ben sikertelenül végződött. Nem vettek meg egyetlen képét sem.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

Az 1924-ben kiállított képeit, együtt az egészet, egy baráti levélgetés után vásárolta meg tiszteló-je, Jur Koza-Matejov.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

Prágai kiállítása után a német expresio-
nizmus képviselője Herwarth Walden hívta meg
kiállításra Berlinbe de arra sem volt alkalma,
hogy képeit Prágából haza szállítsa.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zvod východoslovenskej avant-
gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

A prágai és pozsonyi kiállításai után,

amelyek sikertelenül végződtek minden kapcsolatát elvesztette kiállított képeivel. Évekig nem is látta ~~[illegible]~~ azokat.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zkol výzbodoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

1924-ben kiállított képeito évekig nem látta, maja 1958-ban találkozott velük újra egy összesített pozsonyi kiállításon.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

(2)

Az existenciális okokkal nem törődve egyik irányt sem követte.

Saját kielégítésére mindig az igényes utat választotta. Képeit inkább csak magának festette, ~~sem~~ kiállításra nem küldte, sokat megsemmisített, vagy a műtermében maradt. Ezért csak szórványosan tudunk műveszetének némely korszakáról.

Pomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 98. l.

JASZUSCH ANTAL

(1.)

1928 után sok festő a művészeten kívül keresta a megélhetését. Jaszusch Antal, akkor már nem egészen fiatalon a festészetnél maradt. Két lehetőség közt választhatott: vagy a publikumnak tetsző, az impressionizmus szélsőségeiből hradili apró-tékossággal alapprofilt teremteni, v. ~~nem a p~~ kompromisszum mentes személyes probléma-kifejező monológot alkotni.

Pomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 98. l.

JASZUSCH ANTAL

Kieselbach Gézával és Halász-Hradil Elemérrel volt közös kiállítása 1929 májusában. Képlin vagy az általa kombinált olajos tempra technikát vagy az olajjal alá-festett tipikus jaszuschi pasztelok lőcvé-nyesültek.

Pomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 98. l.

JASZUSCH ANTAL

1924 - ben rendezett Pozsony- i kiállításáról

teva említést.

Pomáš Štraus: Anton Jaszusch a zkod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 96. l.

JASZUSCH ANTAL

Avantgardizmusának fejlődésében jelentősek az Kelet-szlovákiai avantgardista mozgalom évei 1926-1929.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 35. l.

JASZUSCH ANTAL

Müncheni évei~~tit~~ és művészetének későbbi korszakait elemezve ~~említi~~ felsorolja azokat az olasz művészeket, akikkel kapcsolatba került, vagy akik hatást gyakoroltak rá!

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 92. l.

JASZUSCH ANTAL

Futurizmusa kapcsolatos Ripl-Rónai

Lestészetével.

Tomáš Štraus: Anton ~~Štraus~~ Jasusch: a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 9 B. l.

JASZUSCH ANTAL

Művészétének elemzésével kapcsolatban

említi Kővári Konstantint említi.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 88. l.

JASZUSCH ANTAL

Kifejezőeszközeivel, kritikai realizmusával rapszodikusban említi Frans Hals-t, Velasquez-t és Goya-t.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a vznik východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 76. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatos kritikát említ a „Slovenský denník"-ből.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatos kritikából közöl a „Slovák" c. ~~folyóiratból~~ napilapból.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatos kritikát közöl a „Dav" c. folyóiratból.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatos kritikái közül a „Slovák" c. folyóirat napilap 1924. 7. 19-i számából.

Tomáš Štraus: Anton Jaroš a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 57. l.

JASZUSCH ANTAL

A „Moc slnca – A Nap hatalma" c. festmény~~ben~~ nek az ~~világ~~ elemzése a szöveg ben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avant-gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 76. l.

JASZUSCH ANTAL

Műrészetéről és kiállításáról szóló kritikából közöl a „Slovák" c. újságból.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 58. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról és művészetéről közöl kritikát a „Slovenský denník" c. napilap. Nevével kapcsolatban említi Kováčik Andrej*, ~~is~~ festő és karikaturistát is.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 58. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról szóló kritika a „Slovenský denník" c. napilapban.

Tomáš Štraus: Autori Jasusch a zrod výtvarného slovenského avantgardy dvadsiateho storočia. Bratislava, 1966. 57. l.

JASZUSCH ANTAL

1921–1924-ben alkottott képeiből kiállítást rendeztek Prágában is, a Pozsonyban megrendezett kiállítás után, 1924-ben.

Tomáš Štrauss. Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 97. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításával kapcsolatos kritika

a Slovenský denník – Szlovák napló

c. folyóiratban.

Tomáš Štraus: Autor Jaszusch a vznik výtvarného slovenského avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 54. l.

JASZUSCH ANTAL

Vita művészetének nemzetiségi hovatartozásáról.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 55. l.

JASZUSCH ANTAL

1920 – 1924 közötti művészetét elemez-
ve Nirvána c. képét emeli ki.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej
avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 72. l.

JASZUSCH ANTAL

A „Félek komédiája – Komédia ducha" c.

színművel és arról tett nyilatkozatával kapcsolatban említi:

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 98. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról 1924. júl. 15-én a „Slovák" c. napilapban kritika jelent meg.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava. 1966. 56. l.

JASZUSCH ANTAL

1924. júl. 25-én a „Slovák" c. napilapban a következő sorok olvashatók: „Alulírott ezennel igazolom, hogy a „Slovák" c. napilap 162. számában, 1924. júl. 18-án ~~kö~~ számának 2. oldalán közölt két kép az én tudtom és jóváhagyásom nélkül volt a nyomdába küldve. Közzétételüket nem hagyom jóvá és elítélem. Pavel Macháček, a Slovák felelős szerkesztője."

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 5 B. l.

Jasusch Antal

1912-ben, a kassai Petrov parkban rendezett kiállítása az addigiaktól eltérő, új légkörű volt.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 69. l.

JASZUSCH ANTAL

Žatva – aratás (1911 + körül) c. képét a szövegben elemzi.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 69. l.

JASUSCH ANTAL

Mű vci elemzési közt említi Starci-Öregek, 1913-ból való répét.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 70. l.

JASZUSCH ANTAL

Kiállításáról

a „Slovák" 15. 7. 1924. számában Jur Kosa-Matejov ír kritikát.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a krok východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 53. l.

JASZUSCH ANTAL

Jur Koza-Matejov a „Slovák" 12. 7. 1924. lapban ~~közöl~~ ír kritikát kiállítá-táról.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod mýchodoslo-~~Jaszus~~ venskej avantgardy dvadsiatych rokov.
Bratislava, 1966. 53. l.

JASZUSCH ANTAL

~~Fenes~~ Irányzat keresése az 1908-1914-es évekre tehető.

Vele kapcsolatban említi: Medvyanszky Sándor, Katona Ferdinándot, és korai inspirátorát Rippl-Rónai Józsefet.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 68. l.

JASZUSCH ANTAL

Kritika jelent meg a kiállításáról

Ján Smrek: Maliar-metafyzik — Festő-metafizikus. Slovenský denník 12. 7. 1924. – ben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 53. l.

JASZUSCH ANTAL

„Myslienky" – Gondolatok c. képe 1958–1960-ból, az 1923-ban festett, meg nem őrzött kép új változata. Elemzi a szövegben.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 81. l.

JASZUSCH ANTAL

Az 1924-ben megrendezett pozsonyi kiállításról a „Reggel" c. lap közöl kritikát Faragó Sándor írásában. Reggel, 8. 7. 1924.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 52. l.

JASZUSCH ANTAL

a „Slovenský východ" c. folyóirat

1923 őszén „V Jaszuschovom ateliéri" –

Jaszusch nem ~~helyeben~~ tezmében csinnel kritikát közöl

róla.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avant-

gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 51. l.

JASZUSCH ANTAL

Idézet a ~~szerző~~ kéziratából.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.
49. l.

Jasusch Antal

Szín és forma kompozíció közül a szövegben Žltý mlyn – Sárga malom és modrý mlyn – kék malom e.-t említi.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966.

Fr. l..

JASZUSCH ANTAL

a „Putovanie duší – lélekvándorlás" és a „Kolobeh života – az élet körforgása" c. festménynek elemzése a könyvben.

Tomáš Štraus: Autor Jaszusch a zrod výtvarnej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 76. l.

JASZUSCH ANTAL

Életszemléletét mutatja be „Žena-ho", Zvedavosť-kiránesiság, maliar a akt-festő és akt" c. festményeinek elemzésével.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 77. l.

JASZUSCH ANTAL

„Moji prechodcovia - az én elődeim"e.

Sestményének elemzése a szöregben.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 76. l.

JASZUSCH ANTAL

„Na colnici – a vámon, Revolúcia – Forradalom" és „Prostitúcia – Prostitúció" c. festménjét kozá nek életszemléletével és megfigyeléseivel kapcsolatban említi.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 77. l.

JASZUSCH ANTAL

„Morálka" – Erkölcs, „Žltý mlyn" – Sárga malom, „Tragédia planét" – A bolygók tragédiája és „Pútníci" – Vándorok c. képeit elemzi a szövegben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 80. l.

JAKOBY JÚLIUS (GYULA)

1939-ben több festővel közös kiállítása volt Kassán.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

az olasz futurizmushoz való hasonló

analízisét említi.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

A második világháború közeledtével sógrát elhelyezték Hrana-ról, abból a falubból, amely-ben Jaszusch felszabadult a nyomasztó városi légkörből és amely műveszetére inspirálólag hatott. Így újra ~~[illegible]~~ magányba zárkózott.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

(1)

1938 után teljes tanácstalanságban volt, amikor több, magyar sovinizmus felé hajló művész kizárása után felkérték, hogy vegyen részt a körtársasági elnök tiszteletére rendezett kiállításon.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy + dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

(2)

A kérelmet nem utasította vissza, tipikusan válaszolta meg: rajzzal. A háború kiszítetics borzalma derül ki képei alapgondolatából.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

FASZUSCH ANTAL

1939-ben nyitották meg az V. országos magyar kiállítást Kassán, amelyen Jaszusch külön termet kapott.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

1939-ben kiállított képeit a magyar kritika magasszínvonalúnak értékelte. A magyar fővárosban több képét is megvásárolták.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 106. l.

JASZUSCH ANTAL

Családi környezetének új hatása alatt új, nyugodtabb időnak következik életében. 1908-ban még nem a természet tudatos megfigyelésével bár, de festett tájképeket, most e képen a falusi ember konkrét munkáját is ábrázolja. Tevéről kapcsolatban említi Sokol Kálmánt és Galand Miklóst is.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 103. l.

JASZUSCH ANTAL

Néhány évvel az 1929-es kiállítása után megváltozik életszemlélete, életstílusa, s ez képein is visszatükröződik.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 103. l.

JASZUSCH ANTAL

A hanmincas évek elején életében változás áll be. Gyakran látni társaságban, szinházban és cirkuszban is. Kortársai szerint a hanmincas évek elején sokszor szervezője a művészbálok-nak. Néhányszor ~~festett~~ kulisszát is festett a kassai szinházba, sajátságos stílusával.

Hatással volt rá Strohalová Helena, ~~Később~~ feleségül is vette.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 103. l.

JASZUSCH ANTAL

Gyakran ábrázolta képein a farsangi mulatságok jelmezeit, beleilleszthe a külvárosi proletárnyomor realitásába. Ezzel új gondolkodásmódot vitt festészetébe.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 102. l.

JASZUSCH ANTAL

A kassai külvárosi nyomor adta meg festőszeknek azt a tartalmat, amelyet Pozsonyban kiállított képtiből 1924-ben bizonyoltak a „Robotnické noviny" kritikusai:

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 101. l.

Jaszusch Antal /Kassa,1882.ápr.25. - Kassa,1965.júl.3./: festő.

1904-1906 a budapesti Képzőművészeti Akadémián Balló Ede tanítványa volt.

1906-1907 Münchenben különböző magániskolákban folytatja tanulmányait.

1907-1908 Párizsban a Julien Akadémián tanult.

1908- ban tér vissza Kassára.

1912- első önálló kiállítása Kővári Szilárddal Kassán, a Péter-kertben.

1915- az olaszországi és az orosz frontra került.

1916-1918 Japánban fogságban élt.

1920- Mint a Csehszlovák légió tagja, útban hazafelé megismerte Indiát, Kínát, Koreát, Malaj-földet, majd Cejlont és a Feket-tengeren a suezi csatornán át jutnak el Triestig, majd Kassáig. Fizikai és pszichikai roncs mire haza ért. Néhány hónapig teljesen elzárja magát a külvilágtól.

1921- újból dolgozni kezd.

1924- Pozosnyban és Prágában mutatják be képeit, amelyet nagy sajtóvisszhang kísért, szélsőséges véleményekkel.

1962- 80. születésnapján "Kiváló munkáért" érdemrenddel jutalmazták.

Piktúrája számára a valódi nagy élményt az első világháboeúban átélt borzalmak jelenették, az értelmetlen pusztulás, az ember ember-általi halála. Három éva latatt festette meg az 1924-ben Pozsonyban és Prágában bemutatott nagyméretű szimbolikus értelmű expresszív kompozícióit: Sárga malom, Nirvána, A nap ereje.

A harmincas évek végén figyelme a kelet-szlovákiai táj, a zempléni vidék szépsége s a benne munkálkodók felé irányult. Ekkor alkotja sajátos elgárású tájképeit - olaj és tempera kombinációit, valamint az olajfestékes alapra felhordott pasztelképeit. Ensor és a német expresszionizmus hatása érződik cirkuszi és karneváli jelenetein. A 60-as években az 1921-24 között készült háborús vízióinak variánsait készíti el, az egész kompozíciót két-három színre koncentrálva.

Kiállításai: 1912 - Kassa, közösen Kővári Szilárddal.
1924 - Pozsony, Prága.
1929 - Kassa, Kieselbach Gézával és Halász-Hradil Elemérrel.
1939 - V.Nemzeti képzőművészeti Kiállítás, Kassa.
1940 - Velence, XXII. Bienálé.
1943 - Budapest, Felvidéki Művészek Kiállítása, Nemzeti Szalon.
1962 - Pozsony.
1965 - Berlin, Gottbus kiállítása František Gibala szobrásszal.

Irodalom: Brogyányi K.: Festőművészet Szlovenszkón. Kassa,1931. 87.old.
Váross M.: Slovenské vytvarné umenie,1918-1945.SVKL. Bratislava, 1960. 45-46.old.
Štraus Tomaš: Anton Jasuch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov.SFVU. Bratislava, 1966. /Az életmű monografikus feldolgozása, és a jelentősebb tanulmányok teljes jegyzékével./

JASSZOSCH Antal

Bárla 1994/1-2. 103.

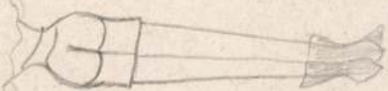

JASZUSCH ANTAL

Nevével kapcsolatban említi Majerník Cypriánt és Fullát.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 105. l.

JASZUSCH ANTAL

„Dedina v zime" – Falu télen c. képét
Memzi a rovegben.

Tomáš Štraus: Anton Jasusch a zkod východoslovenskej avant-
gardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 104. l.

JASZUSCH ANTAL

1933-ban, tőtt, mint 50 éves korában nősült. Új rokoni kapcsolatai lehetővé tesszik egy újabb táj megismerését, amely a festészetén rima is tükröződik.

Tomáš Štraus: Anton Jaszusch a zkod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 104. l.

JASZUSCH ANTAL

Képei, bár egyénisléjét kifejezők, harsonlítanak Martin Benka képeihez. Pl. „Oranie v horách" c. szántás a hegyekben c. képében a munka ábrázolása.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zkod východoslovenskej avantgardy dvadzintych rokov. Bratislava, 1966. 105. l.

JASZUSCH ANTAL

Érzékényen reagált az művészetét provincialistának nevező kritikákra, amelyek főleg Cseh és szlovák oldalról értek, és visszahúzódik minden nyilvános kiállítástól.

Tomáš Štrauss: Anton Jaszusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 109. l.

JASZUSCH ANTAL

Jövőbe vetett optimista bibe, valamint korának jellemre visszatükröződik festészetén. Erről naplójában is ír. – Idézet a naplójából.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 85. l.

JASZUSCH ANTAL

Az embertől alkotott véleményéről

írva idéz kéziratából.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 8 d. l.

Jászói prepost-
sági templom
falhepei Krachertől
(Abaujtorna v.m.)
A Kompkártarem
falhepai
n. attól

l.
Gereczefalhepek
485, 486. h.

	A m ü t á r g y													
	méretei		volt az		átadás előtt			átadás után			Található most			
e van	magas	széles	új	régi	év	ter.	sor	év	ter.	sor	OK.	TK.	Graf.	
	cméterben		dep. is		sz. a. volt kifüggesztve						szám alatt			lapon
n	45.–	32.5	–	–	1883	VI	278	1884	IV	62	–	62	–	565
n	91.–	73.–	–	–	–	–	–	1884	IV	64	–	63	–	565
n	94.–	73.–	–	–	1883	VIII	340	1884	IV	65	–	65	–	566
n	58.–	43.–	–	–	1883	VIII	381	1884	IV	66	–	66	–	566
n	46.–	37.–	–	–	1876	VIII	42	1884	IV	69	–	70	–	566
n	93.–	71.–	–	–	1883	VIII	342	1884	VII	257	–	71	–	567

Jászói premontrei,

templom

Divald Magy műveml.

228, 229 l.

Keppel

230. l. Keppel

Eden feltünéstkeltő beszédben kifogásolta Chamberlain külpolitikáját

London, július 8.

A spanyol kérdésben támadt legújabb bonyodalmakról írva, az angol ellenzéki sajtó azt írja, hogy *Chamberlain* spanyolországi külpolitikája

holtpontra jutott.

Ezek a lapok ugyanakkor, amikor megállapítják, hogy *Chamberlain* spanyolországi politikája holtpontra jutott, azt jósolják, hogy ez a politika most

„súlyos bonyadalmakkal" fenyeget.

Az első következményt az ellenzéki lapok abban látják, hogy még jobban elhidegül majd az angol-olasz viszony.

A munkáspárti *Daily Herald* és a liberális *News Chronicle* azt írja, hogy *Mussolini* elveszítette türelmét és csalódott Anglia magatartásában, mert úgy látja, hogy

az angol kormány nem óhajtja eléggé a Rómában aláírt angol-olasz békeegyezmény hatálybaléptetését.

A *Chamberlain-féle* külpolitikáról egyébként feltünéstkeltő bírálatot mondott csütörtökön este *Eden* volt külügyminiszter is, aki nagyobbszámú konzervatív hallgatóság előtt *Strattford of Avonban* tartott beszédében ismét sikraszáll „a határozottság angol politikája mellett." A volt külügyminiszter szerint feltétlenül szükséges, hogy az angol kormány a fontosabb külpolitikai kérdésekben

határozottabb magatartást tanusítson.

— Nem igaz, — mondotta *Eden*, — hogy a határozottabb angol külpolitika veszélyeztetné *Anglia* önvédelmét és a béke jogos érdekeit. Anglia szempontjából veszélyes felfogás ez s ellentétben áll a történelem tanulságaival. Különben is — mondotta végül *Eden* — ezt a felfogást nem lehet összhangba hozni a konzervatív párt politikai nézeteivel sem.

Von Dirksen, Németország és Grandi, Olaszország nagykövetei megérkeznek Londonba a benemavatkozási bizottság döntő jelentőségű ülésére

Életre hívta az »eltemetett« Sherlock Holmest a londoni Scotland Yard

Hogyan dolgozik a világ legnagyobb bűnügyi laboratóriuma

London, júl. 8.

(Az Esti Ujság londoni szerkesztőségétől).

Az író fantáziája igen gyakran megelőzi az időt, amiben végeredményben semmi különös nincs: eszméket ugyanis sokkal könnyebb papírra vetni, mint megvalósitani.

Itt van például *Sherlock Holmes*, egy regényalak, akit az egész világ ismer. *Conan Doyle* fantáziája teremtette meg — egy skót orvos kollégája halvány körvonalai alapján — szinte kizárólag a fantáziájából. A világ olvasóközönsége három évtizeden keresztül falta a világhírü detektívről szóló históriákat, a serdületlen ifjúság egész generációi határozták el olvasásuk közben, hogy a detektivi pályára lépnek, ha felnőnek s addig is elsajátitnak egyet-mást a *Sherlock Holmesi* technikából.

Ma, a harmincas évek végefelé, *Conan Doyle* olvasóközönsége erösen megcsappant. A közönség „naiv"-nak tartja, irreálisnak és enyhén nevetségesnek, amiben sok igazság is van.

*

Sherlock Holmes népszerüsége évtizedeiben minden reális alapot nélkülözött; *ma harminc-harmincöt évvel később azonban tényleg életrekelt.* És éppen abban az Angliában él és müködik, ahol a mult század végefelé egy termékeny írói fantázia kitalálta.

Az élö *Sherlock Holmes* azonban nem blazirt zenebarát, morfinista agglegény, *hanem egy középkorú, mosolygóarcú, családos államhivatalnok. Dr. Howard*-nak hivják és hivatalos állására nézve, az angol belügyminisztérium bünügyi laboratóriuma vezetője. Ez a laboratórium *Nottinghamban* van, valószinüleg azért, mert ez a város van az ország igazi központjában s igy Anglia minden pontjáról hamarabb elérhetö, mintha Londonban lenne. Ez a rendörségek szempontjából nagyon fontos, mert a legtöbb kérdést, amelyre nézve a laboratórium tanácsát kérik, nem lehet telefonon elintézni.

Mivel foglalkoznak ebben a laboratóriumban?

Mindennel, ami a bünözéssel kapcsolatban lehet. Tehát a legszélesebb anyagvizsgálattal. *Pár percnyi vizsgálat után mindenről meg tudják mondani, hogy micsoda.* A hatalmas épületben szédületes arányú mintagyüjtemények vannak, minden elképzelhetö és elképzelhetetlen anyagból. Az egyik fiókban például fürészporminták vannak, a másikban gyapjúfonalak, a harmadikban gyufaszálak. Ez az utóbbi talán furcsán hangzik. A laikus tudja, hogy a gyufadobozok különböznek, de a gyufák? Egyik gyufa olyan, mint a másik. A modern *Sherlock Holmes* erre jóakaratúan megrázza a fejét. *A gyujtószálak faanyagai között olyan vitális különbségek vannak, hogy mikroszkópikus vizsgálat alapján s a mintákkal összevetve, egy félig elhamvadt gyufaszálról is meg lehetne állapitani, hogy tegyük fel, Portugáliában, Amerikában vagy éppen Magyarországon készült.* S az ilyen adott esetben sokat mondhat.

*

Egy másik teremben az okirathamisitásokkal kapcsolatos gyüjtemény van elhelyezve. Irásminták a világ minden részéről, tollak, papíranyagok, tinták és más iróeszközök. Dr. Howard szerint *ha egy aláirás a lehető legkisebb részletekig megegyezik egy másik aláirással, szóval, ha teljesen tökéletes, akkor hamisitva van.* Az ember ugyanis *soha életében nem ir pontosan egyformán kétszer. Megtörténhetik, hogy valaki megesküszik arra, hogy az előtte fekvö aláirás az övé s a nottinghami laboratórium kideriti, hogy téved: az aláirás hamisitva van.*

Dr. *Howard* két megállapitással lepte meg nemrégiben az angol közvéleményt s ezek végeredményben teljesen azonosak azzal a teóriával, amelyre Conan Doyle regényeit felépitette (amely teóriának akkoriban azonban kevés reális alapja volt).

— *Senki se hagyhat el egy szobát* — mondja az első teória —, *bármennyire is elövigyázatos, anélkül, hogy egyrészt a szobában ne hagyjon hátra valamit önmagából, másrészt, hogy a szobából valamit magával ne vigyen.*

A nyomozás mai tudományos eszközeivel bizonyos időn belül kétségen kivül meg lehet állapitani, hogy egy kérdéses valaki a kérdéses szobában járt-e, vagy sem.

A másik elmélet igy hangzik:

— *A bünjelekkel kapcsolatban a legerősebb bizonyitóerő a megszokott, köznapi dolgoknak szokatlan célokra való felhasználásában rejlik.*

*

A fentiek után az ember azt hinné, hogy ebben a laboratóriumban a modern *Scherlock Holmes* vezetése alatt „szenzációs" dolgokat csinálnak, szenzáció alatt persze a megdöbbentöen nagystilü büncselekményeket és a zseniális gonosztevök leleplezését értve. Ami azt illeti dr. *Howard* és munkatársai tudását néha ilyen célokra is igénybe veszik, *a legtöbb munka mindazonáltal szürke és köznapi rutinmunka. Az eredmények azonban mindig szenzációsak*, legyen a büntettes egy regénybe illő kalandor, aki milliomosok gyémántjaira pályázik, vagy békés üzletember, aki valakit elgázolt autójával s utána *„továbbrobogott"*. Az utóbbiakból természetesen több van. Ne felejtsük el, hogy a „nagystilüség" nem csupán a bünözés terén ritka. Mindenütt az!

Itt van például egy eset, amely három héttel ezelőtt történt.

Az áldozat nem öszbecsavarodott milliomos (aki kastélya könyvtárszobája padlóján fekszik törrel a szivében és estélyi ruhában), hanem *egy középkorú angol gyárimunkás, az egyik londoni külváros utcájának járdáján.* Tragikus, de nem szenzációs dolog történt vele. Elgázolták. A londoni Scotland Yard hosszas nyomozás után *gyanuba vesz három embert*, akik közül az egyik minden valószinüség szerint a tettes. Az áldozat persze semmire sem emlékszik; örül, hogy egy koponyaalapi törés árán megmenekült.

A Scotland Yard embere *Nottinghamba* utazik és *átnyujt dr. Howardnak két hajszálat*, amelyeket az egyik gyanusitott motorkerékpárjának kerekén találtak. *Howard* megvizsgálja a hajszálakat és megállapitja, hogy *„tépett" haj, tehát nem hullott; sötétvörös szinü, középkorú ember haja.* A küldöncöt arra kéri, hogy hozzon mintát az áldozat hajából s hozza el egyúttal magával azt a ruhát,, amelyben az illetöt elgázolták.

A hajmintáról megállapitották, hogy azonos az áldozat hajával s a kabáton dr. *Howard kis ragadós anyagot talál.* Egy kis optimizmussal nekiállt és vizsgálni kezdte. Hátha érdekes dolgokat lehet megállapitani. Félóra mulva telefonon közli a Scotland Yarddal, hogy *a kérdéses anyag bambusz és enyvből áll. A Scotland Yard lelkesen köszöni az információt: a gyanúbavett úr motorkerékpáros oldalkocsija bambusznáddal volt bevonva...*

*

Egy másik esetben kasszafúrással kapcsolatban kértek tanácsot a *nottinghami* laboratóriumtól. A gyanusitott már lakat alatt volt, minden ellene vallott, a nadrágja felhajtásában, az autója padlóján fürészport találtak, amelyet *dr. Howard azonosnak jelentett ki azzal a fürészporral, amellyel a betörés színhelyét képező vidéki üzlet padlója fel volt hintve.* A rendörség azonban nem volt megelégedve az eredménnyel. Több kellett nekik, hogy az ügyet áttehessék a bírósághoz. Ezt is megkapták.

Dr. *Howard* ismét vizsgálat alá vette a fürészport és *abban kis barna növényi pelyheket talált.* Szabadszemmel nézve úgy festettek, mint a dohánylevél, vagy egy szivar töredékei. A mikroszkópikus vizsgálat és a mintagyüjteménnyel való összehasonlitás azonban mást mutatott. Dr. *Howard* párórai vizsgálódás, nézelödés, hasonlitgatás és fejvakarás után *megállapitotta, hogy a kérdéses anyag nem egyéb, mint burgonyahéj.* Még pedig friss újburgonya héja.

A telefonhoz lépett. A hangjában ebben a pillanatban okvetlenül sok kellett legyen *Scherlock Holmes* unott, flegmatikus tónusából.

— *Mondja csak, kérem, — kérdezte a nyomozást vezető rendörtisztviselőtől, — nincs-e véletlenül egy zsák új burgonya abban az üzletben.*

— Dehogy nincs, — válaszolt a rendörtiszt, megbocsátható izgatottsággal. — *Két hatalmas zsák újburgonya áll a megfúrt pénzszekrény közvetlen közelségében.*

Hegedüs Ádám.

Megerősítették Palesztinában az angol haderőt a súlyos zavargások miatt

London, július 8.

A palesztinai helyzet súlyosságát mutatja, hogy a legutóbbi órákban az angol kormány nemcsak két csatahajót vezényelt a haifai kikötőbe, hanem Egyiptomból két század katonaságot is útnak indittatott *Palesztinába.* A lapok helyeslik az angol kormány erélyes intézkedéseit és az egész angol sajtó hangoztatja, hogy a gyilkosságoknak a legsürgősebben véget kell vetni. Az angol sajtó véleményét abban foglalja össze, hogy minden körülmények között és minden rendelkezésre álló eszközzel

rendet kell teremteni.

s ugyanakkor végre kell hajtani az angol kormány felosztási tervét Palesztinára vonatkozóan.

A *Daily Mail* szerint „tizennyolc keserves év" után az angol kormánynak be kell látnia, hogy mindenképpen

el kell fojtani a zavargásokat.

Ez Angliának erkölcsi kötelessége is. Az égető Palesztina-kérdést Angliának végleges rendeznie kell, mert éppen elég dolga van saját szigetországának védelmével.

A kormányhoz közelálló *Daily Telegraph* hasonlóképen ir és megvádolja a Palesztinában szembenálló két tábort, hogy ugyanakkor, amikor az erőszak eszközeivel küzd az angol kormány felosztási tervének végrehajtása ellen, nem gondol arra, hogy a *maga részéről helyesebbnek vélt javaslatokat tegyen. A gyilkosságoknak és merényleteknek mindenképen véget kell vetni,* — állapitja meg a lap.

— *KÉTSZÁZ AUSZTRIAI ZSIDÓ FAKERESKEDŐ ELLEN INDULT ELJÁRÁS ADÓCSALÁSÉRT. Berlinből jelentik: A német lapok közlik, hogy eddig egyedül az osztrák fakereskedelemben mintegy kétszáz zsidó cég ellen indult eljárás különböző adócsalások és hamis kárbejelentések miatt. Összesen másfélmillió márkát vetettek ki az eddig megindult eljárások során fakereskedőkre hamis adóvallomások miatt. Az ismertebb fakereskedő cégek közül a Schmiehl és a Schiefer und Woloch fakereskedő cégek zsidó tulajdonosai ellen indult ilyen eljárás.*

Francia írók különleges szokásai

Páris, július 8.

A francia főváros egyik könyvtárának fiatal tisztviselője érdekes adatokat gyüjtött össze a világhírű francia írókkal kapcsolatban. A különleges könyv szerzője megírta többek között azt, hogy *Honore de Balzac hideg borogatást csavart feje körül, miközben dolgozott.* Ezenkívül állandóan feketekávét ivott. *Ha egy-egy papírlapot teleírt, azt fején keresztül háta mögé vetette.* Ez a gesztus a megkönnyebbülés mozdulata volt és annak a jele, hogy ennyivel is kevesebb van. *Balzac* szolgálja ezeket a papírlapokat, azután összegyüjtötte és a déli órákban átvitte a nyomdába. *Balzac különben este hatkor feküdt le és éjfélkor kelt fel, munkáját azután tizenkét óráig folytatta. Balzacnak* rengeteg adóssága volt. Ötven éves korában halt meg az örökös munkától teljesen kimerülten.

Társa, *Flaubert,* egész éven át nem mozdult ki Rouen környéki házából. *Munkaközben széles nadrágot viselt és egy barna köntöst, amit állandóan hordott.* Ebben a köntösben aludt is. Flaubert otthon nem sokat adott az öltözködésre. Sajnálta az időt pazarolni vele.

Alfred de Musset, a költő, csak az éjszakai órákban dolgozott. Ha nappal is lett dolgoznia, sűrűn befüggönyözte szája ablakát és lámpát gyujtott. Ez a munkás olyan munkánál, ahol a fantázia szerepet tölt be, nem éppen érthető. A látott képek zavarják a fantáziát. Később Musset ezzel magyarázta azt, hogy éjszaka szívesebben dolgozik, mint nappal. *Musset írás közben abszintot ivott,* ami különben is gyönge idegzetét erősen megviselte.

Legifjabbik *Dumas,* számtalan regény *munka közben szívesen hallgatott.* Ezzel ellentétben *Teophile Gautier,* aki azt vallotta, hogy a zene erősen befolyásolja őt munkájában.

A fiatal könyvtáros hónapokon át gyüjtötte a legkülönfélébb adatokat egyedülálló könyvéhez. A könyvnek egész Franciaországban nagy a sikere. Az emberek szívesen foglalkoznak olyan dolgokkal, amelyek különben más ember titkolt intimitásai közé tartoznak. És ezen a téren a nők vezetnek.

A nők szívesen olvassák el az olyan könyvet, amelyben megtalálják híres írók, filozófusok szerelmével kapcsolatos titkokat, melyek természetesen szorosan összefüggnek az illető magánéletével.

Azt, hogy *Paul Verlaine* alkoholista volt, minden könyvet olvasó és főként francia, igen jól tudja. Tudta ezt a különleges könyv szerzője is, mégis egyik barátnője unszolására részletesen megírta ezt, merre és milyen söntésben töltötte el a kiváló költő ama óráit, amikor a múzsának adta át magát és mint az alkohol adagolata, miként sorvadt át a túlvilágba.

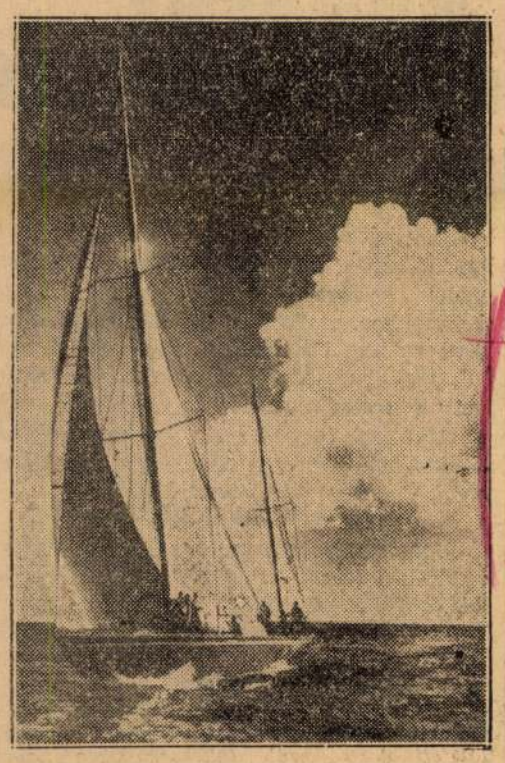

Newport-Bermuda 1000 kilométeres vitorlásverseny győztese, Henry C. Taylor **Baruna** nevű vitorlása

az Esti Ujság színháza

Kiss Ferenc a legjobban elfoglalt művésze idén a szegedi játékoknak

Ma kezdődnek a próbák

Szeged, július 8.

A várost máris elfogta a közeledő játékok előkészületeinek a láza: mindenki az ünnepi heteket várja, amikor három hétre világvárossá alakul át forgalmában és mozgalmasságában az egyébként csöndes alföldi város. A próbák ma este kezdődnek *Az ember tragédiájá*-val. A Dóm-téren máris nyüzsgő, lázas tempójú, eleven élet vert tanyát.

Csütörtökön megérkezett *Kiss* Ferenc és több vezető szereplő. *Kiss* Ferenc rendezi az idén *Az ember tragédiájá*-t, azonkívül *ő játssza Lucifert a Tragédiában, Giovannit a Bizáncban, a kocsist a Háry Jánosban és Gyulát az István király népében.* Az idén *ő a legjobban elfoglalt művésze a szegedi játékoknak.*

A Dóm-téri építkezések már annyira előrehaladottak, hogy a próbákat a téren lehet tartani. A hatalmas építmények csaknem készen állanak. Az építkezésekhez *18 vagón gerendát, deszkát stb. használtak fel s a felhasznált faanyag a díszletekkel együtt összesen 25 vagónt tesz ki.*

Az idei játékok monumentalitására egyébként jellemző, hogy a játékokon foglalkoztatott *közreműködők száma* — beleértve az adminisztratív, a művészeti, technikai és segédszemélyzetet s a statisztériát — *meghaladja a kétezret.* Ilyen hatalmas létszámú személyzet igénybevételére színházi produkciónál *Magyarországon eddig még nem volt példa.*

Mi lesz a Filharmónia jövő évi jubiláris műsora?

A *Filharmóniai Társaság* jövőre nyolcvanötéves fennállását ünnepli. *Dohnányi* Ernő elnök-karnagy és a vezetőség a szokásosnál nagyobbméretü programot dolgozott ki a jövő évadra. A jövő héten jelenik meg a társaság ezidei *Évkönyve,* amely beszámol az elmult szezonról s egyben *közli a jövő évad teljes műsortervezetét.* A programon, amely a közeli napokban válik véglegessé, *hét világhirü külföldi vendégkarnagy vezénylése, négy elsőrangú magyar és külföldi szólista közreműködése s két nagy külföldi zenekar vendégjátéka szerepel.*

Télen is lesz színházi szezón Győrött

Győr város színügyi bizottsága további egy évre Sziklai Jenő szegedi igazgatónak biztosította a nyári győri színházi szezont. Kikötötték azonban, hogy a tél folyamán harminc napon át Sziklai Győrött is köteles előadásokat tartani a szegedi társulattal. Ezentúl tehát télen is lesz színházi szezon Győrött.

□□□

NYARALÁSI HIRADÓ

Ignácz Rózsa külföldi tengeri fürdőn nyaral.

A Nemzeti Színház két fiatal tagja *Ungváry* László és *Major* Tamás július második felében Párisba utaznak tanulmányútra.

Ugyancsak Párisban tölti szabadságát *Olty* Magda is. De ő is csak július második felében indul, amikorra véget értek a *Nótaszüret* előadásai a *Margitszigeten.*

Szörényi Éva egy hetet tölt a *Riviérán.* A nyár legnagyobb részében itthon marad. Két új film főszerepét játssza el.

Ugyanscak filmszerződések tartják itthon a fiatal *Szeleczky* Zitát is. A felvételek szüneti napjain a pesti strandokon nyaral.

A *Nemzeti Színház* tagjainak oroszlánrésze, mint minden évben, most is *Szegeden* tölti szabadságát. Idén korábban kezdődnek a szegedi ünnepi játékok, korábban kezdődik a szegedi nyaralás is. *Az ember tragédiája,* a *Bizánc,* s az *István király népe* próbáinak szünetében.

Uj díszlettervező mutatkozik be a Royal Színházban

A *Royal Színház* holnap, szombaton este mutatja be az *„Ide gyere rózsám"* című operettet, amelynek stílusosan érdekes díszleteit *Jatzkó* Kálmán, új fiatal díszlettervező tervezte. A festőien szép magyar kosztümök terve pedig *Baja* Benedeké, a kitünő művészé, aki a magyar vidéket kutató útja alkalmával lelte fel azokat a népi ruhákat, amelyeket a közönség az *„Ide gyere rózsám"*-ban lát először.

Érdekes egyébként, hogy *Sopronyi* ili magyar balettje azokban a kosztümökben jelenik meg az operett második felvonásában, amelyeket *Amerikába visznek magukkal* és amelyekben az amerikai közönségnek is bemutatnak néhány magyar népi táncot.

Szeleczky Zita

Magyaros díszitésü „filmruha" a Hunniában

A filmmütermek falai közé is eljutott az a mozgalom, amelyet *a kormányzóné indított meg a magyaros öltözködés érdekében.*

A filmrendezők elhatározták, hogy ezentúl a magyar filmekben a szereplők mindannyiszor, amikor ez lehetséges, magyar díszitésü ruhákat fognak viselni.

Magyaros pongyola, magyaros díszü estélyi ruha lesz a női szereplökön. A filmgyár kitünő fiatal tervezője, *B. Kokas* Klára most *Szeleczky* Zita számára készített, a legközelebbi filmben, olyan magyaros díszitésü ruhákat, amelyek *a modern divatos női öltözködésnek is megfelelnek.*

Érdemes elmondani *B. Kokas* Kláráról, hogy egyike azoknak a fiatal tehetségeknek, akik *saját erejükből rövid idő alatt karriert futottak be.* Mintegy másfél évvel ezelőtt, mint állástalan diplomás került a *Hunnia* filmgyárhoz és azóta dolgozik,

Tervezett díszletet, ruhákat, sőt mint segédrendező is résztvett a felvételeknél.

Negyvenhárom filmben müködött közre eddig. ma már saját müterme van, a *Magyar Munka Mühely,* amelyben nemcsak hazai körök, hanem külföld számára is dolgozik. Magyaros himzésü retikülöket, sálakat keztyüket szállit Amerikába, Hollandiába, s másfelé.

A magyaros női öltözködésnek, túlzás nélkül, *világsikere van.* A filmjeink kelendőségét is nagyban elő fogja mozditani, ha valóra váltják a rendezők új elgondolását és ezentúl, legalább a női szereplők, magyaros díszitésü ruhákat viselnek a vásznon.

Laurisin Hajduszoboszlón

Laurisin Lajos *Hajduszoboszlóra* utazott, ahol szabadtéri előadáson kerül színre a *János vitéz,* szombaton és vasárnap. A cimszerepet *Laurisin* Lajos játssza, Bagó *Hámory* Imre lesz.

□=□

(*) Nyolc operatőr keres egy vonatot. Nem igen volt még magyar filmnek olyan technikai felkészültsége, mint amilyennel most az *Azúr Epress* készül. A különböző jelenetcsoportok között természetesen az adja meg a legtöbb munkát és fejlödést, amely a vonaton játszódik. Igy például a jövő héten, amikor a külső felvételek elkezdődnek, nem kevesebb, mint *nyolc operatőr* fogja kisérni és várni az *igazi Azúr Express*-t, amelyen *Páger, Tolnay* Klári, *Szeleczky* Zita és *Básthy* utaznak. A rendező *Balogh* Béla, úgy intézkedett, hogy két operatőr kisérje, kettő Székesfehérvárott, kettő a magyar határon, kettő pedig Velencében várja és fotografálja a vonatot. Az utat ugyanis ugyanazzal a vonattal csak egyizben lehet végigfotografálni, miután nemzetközi vonatról lévén szó, az államvasutak nem garantálhatták, hogy ugyanazt a szerelvényt, pontosan ugyanazokkal a kocsikkal mégegyszer összetudják állitani.

Jöjjön velünk szinházba az Esti Ujság kedvezményes szinházjegy irodája útján

Szinházjegyirodánk VIII., József-körút 5. hétköznapokon és vasárnap reggel 9 órától este 8 óráig áll olvasóink rendelkezésére.

Telefonrendelés: 140-000 144-401.

KEDVEZMÉNYES ARUSITASUNK E HÉTRE:

Kedvezményes jegyeink: **Margitszigeti Szabad Színpad, Erzsébetvárosi Színház, Márkus Park Színpad, Állatkerti Hangversenyek.**

Kedvezményes jegyek kaphatók:

Az Angol Parkba.
Az összes Angol Park üzemekbe.
Az Alpesi Faluba.
A Gellért Hullámfürdőbe.
A Csillaghegyi Strand- és Hullámfürdőbe.
A Széchenyi Strandra.
A Palatinus Strandra.
A Danubius Strandra.
A Római Fürdőbe.
A Fedett-uszodába.
A Lukács-uszodába.
A Császár-uszodába.
A Rudas-uszodába.
Erzsébet Sósfürdő Strandra.
Kedvezményes belépőjegyek a Szent Margit Szigetre.

Heti szinházi műsor

Fényes Cirkusz (4, 8) Mindennap: Hopla-Hopp, új júliusi revü és a királytigrisek.

PÉNTEK, 8:

Erzsébetvárosi Színház: Legyen úgy, mint régen.
Márkus Park Színpad: Szomjas krokodil.
Angol Park: Csodarevü.

SZOMBAT, 9:

Margitszigeti Szabad Színpad: Nótaszüret.
Erzsébetvarosi Színház: Legyen úgy, mint régen.
Márkus Park Színpad: Szomjas krokodil.
Angol Park: Csodarevü.
Állatkert: Pódium-kabaré.

Mozi

BEMUTATÓ MOZIK:

CASINO (T: 383-102). Előadások ½6, ½8, ½10; szombat, vasár- és ünnepnap: ½4, ½6, ½8 és ½10-kor. — Beethoven (Harry Baur). — Hiradók.

CITY (Tel.: 1111-40). Előadások kezdete: ¼6, ½8, ¾10-kor; vasár- és ünnepnap: ¼4-kor is. — Történelem és filmtörténelem. Min nevetett és min szomorkodott ez az emberöltő. — Hűtött terem!

CORSO (T: 18-28-18). ½6, ½8, ½10. — Az első mámor (B. Gigli, Hans Moser). Olaszországban készült, német nyelven beszélő film). — Híradó.

CORVIN (T: 138988). Előadások kezdete mindennap, vasár- és ünnepnap is: ¼4, ½6, ½8 és ½10 órakor. — Az első előadáson 1000 hely 40—80 fillérig. — Rács nélküli börtön. — Híradó és a fényes kisérő müsor.

DECSI (T: 121343, 125-952). — Előadások kezdete: 6, 8 és 10 órakor; szombat, vasár- és ünnepnap: 4, 6, 8 és 10 órakor. — A tökéletes házasság (Olga Csehova, Otto Walburg). — Hiradók.

FORUM (T: 189-543, 189-707, 188-528). — Előadások kezdete ½6, ½8, és ½10; szombat, vasár- és ünnepnap: ½4-kor is. — Megvédtem egy asszonyt. Főszereplők: Lázár Mária, Páger Antal, Mezei Mária. — A hazug egér (színes rajzfilm). — 2-ik hétre prolongálva!

KAMARA (T: 144-027, 135-967). — Előadások kezdete: 6, 8, 10; szombat, vasárnap: 4, 6, 8 és 10-kor. — A tökéletes házasság (Dr. Th. Van de Velde, a világhirü nőgyógyász előadása a szerelem orvosi problémáiról). — Nyitott tető.

METRO (T: 112230). ¼6, ½8, ¾10; szombat, vasár- és ünnepnap: ¾4, ½6, ¾8 és 10-kor. — Gangsterek alkonya (Edward Robinson). — Egy görbe éjszaka. — Hiradók. — Prolongálva.

OMNIA (T: 130-125). 5, ½8, ½10; szombat, vasárnap: ¼4, ½6, ⅞8, 10. — Nagyváros (Luise Rainer).

PALACE (T. 136523.) Előadások kezdete mindennap: 4, 6, 8, 10. A 4 órai előadás félhelyárakkal! — Oxfordi diák (R. Taylor). — Nyitott tető!

ROYAL APOLLO (T: 141-902, 342-946). — Előadások kezdete: 6, 8 és 10; szombat, vasár- és ünnepnap: 4, 6, 8, 10. — „Tempó 1938" Ebersport, lósport, motorsport gigászi tempóju élete.

RADIUS (T: 122-093). Rose Marie (Jeanette MacDonald és Nelson Eddie). — Hiradó. — Uj kezdések: hétköznap: ¼6, ½8, ¾10; szombat, vasár- és ünnepnap: 3, ¼6, ½8, ¾10.

STUDIO (T: 140-840). Előadások kezdete: 4, 6, 8 és 10 órakor; vas. 2-kor is. — Rágalom (Clive Brook, Ann Tod). — Magyar és Fox világhiradók. — Az első előadás mindennap félhelyárakkal.

URÁNIA (T: 146046). Előadások kezdete: hétköznap: 5, ¼8, ½10; vasár- és ünnepnap: ⅔3, 5, ¼8 és ½10 órakor. — Az első mámor (Benjamino Gigli, Cebotari, Moser). — Magyar Világhiradó.

MASODHETES MOZIK

ADMIRAL (T: 153707). ¼4, ¼7, ¼10; vasár- és ünnepnap: 1, ¾4, ½7 és ½10 órakor. — A zöld frakk (Elvira Popescu). — Tökéletes gentleman (Erol Flynn).

ASTRA (Ugocsa-u. 10. Tel.: 15-44-22). — Előadások: ¼4, ¼7, ¼10; vasárnap: ½2, ¼5, 7 és ¾10 órakor. — Tovaris (Claudette Colbert, Charles Boyer). — Hazugság, asszony a neved.

GLORIA (T: 144-800). ½5, ¾7, 9; szombaton: ¼4, ¼6, ½8, ½10; vasárnap ½2 órakor is. Temple). — Az Eucharisztikus Kongresszus teljes felvételei

PALOTA (Krisztina-krt 155. Tel.: 15-66-05). ½5, 6, ½8, 9; vasárnap: 2, ½5, 7 és ½10 órakor. — Charlie Chan Monte Carlóban. — Iglói diákok (Jávor, Kabos). — 1938. évi futball világbajnokság.

PATRIA (T: 145673). 4, ½7, 9; vas. ½2-kor is. — Tarantella. — Az első előadás mérsékelt helyárakkal.

PHÖNIX (T: 144-454). Előadások kezdete folytatólagosan filmenként: 5, ¼7, ½8, 9, ½11-kor; szombat, vasár- és ünnepnap: 3, ½5, 6, ½8, 9 és ½11 órakor. — Két sláger! Csak 16 éven felülieknek! — A zöld frakk (Elvira Popescu). — A harapós férj (Bársony, Kabos, Dayka, Rajnai).

TURÁN (T: 128-401). ¾4, ½7, ¼10; vasár- és ünnepnap: 1 órakor is. — Tökéletes gentleman (Erol Flynn). — Ez mindennek a teteje (Doris Nolan).

TISZTI KASZINÓ (zártkörü filmszinház). — Nyári szünet.

Esti Ujság: 1-444-00

Jatzka Győző

hangjegy-
metsző

Budapest

Kitüntetések

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:
A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére *Gyömörey* György ny. főispánnak, a Gyümölcstermelők Országos Egyesülete elnökének a gyümölcstermesztés és értékesítés fejlesztése terén kifejtett eredményes munkássága elismeréséül a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot adományozta, dr. *Kiss* Endre Kecskemét törvényhatósági jogú város főispánjának a magyar gyümölcstermesztés és értékesítés terén kifejtett kiváló és értékes munkássága elismeréséül a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta, *Tasnádi* Géza m. kir. közigazgatási bírósági segédhivatali igazgatónak nyugalombavonulása alkalmával négy évtizeden át teljesített közszolgálata alatt szerzett érdemei elismeréséül a m. kir. kormánytanácsosi címet adományozta, *Szikszay* Sándor békési takos, aranykoszorús cukrászmesternek közel négy évtizeden át kifejtett ipari munkásságának elismeréséül a Magyar Arany Érdemkeresztet adományozta. Hű és buzgó szolgálatuk elismeréséül *Szabó* Árpád okleveles mester, műszaki tisztnek a gödöllői m. kir. uradalom építészeti intézősége vezetőjének a Magyar Arany Érdemkeresztet és *Mészáros* Imrének, a gödöllői Korona-uradalom szegődményes ácsmesterének a Magyar Ezüst Érdemérmet adományozta, *Jatzka* Győző budapesti hangjegymetszőmesternek fél évszázadon át kifejtett érdemes ipari munkássága elismeréséül a Magyar Ezüst Érdemkeresztet adományozta, *Schmidt* Károlynak a Magyar Telefonhírmondó és Rádió Rt. előmunkásának közel

Magyar Nemzet
1943. jún. 22.

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

Franklin-Társulat nyomdája

MDK

Jatzkó Kálmán

Uj diszlettervező mutatkozik be a Royal Szinházban.
Esti Ujság 1938. jul. 9. 8.l.

MDK

Michael Jaucher, aranymives,

mint mester emlitve 1785-ben.

Dr. Horváth Henrik: Pester Goldschmiede-Barokk.
A Mügyüjtö. - Der Kenner. 1931. V. évf. 5.sz.
130-134.l.

JAUCHER MIHÁLY
pesti ötvös mester 1785-ben

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 237. l

Jaucher Mihály

aranymives, 1785-ben pesti polgár.

Horváth Kentpéteri

254. l.

Jaucher, Michael

ötvös

Pest 1785

Dr

Horváth, Henrich:

Pester Goldschmiede-

Barokk.

A Művészet

1931. 5. sz. 133. l.

MVK

Jatzkó Viktor

hangjegymetsző

az első magyar hangjegymetsző felszabadítása-
kor a hangjegymetszésig szükséges összes eszkö-
zökkel kapta ajándékba a kereskedelmi minisztertől.
Külföldre küldték tanulmányútra.

– Az első magyar hangjegymetsző felszabadítása

Grafikai Szemle 1896 évf 9 f. 146 l.

Jancsó Sándor

A DEÁK-SZOBOREMLÉK.

1. A DEÁK-SZOBOREMLÉK HOMLOKZATA A FŐALAKKAL ÉS A »JUSTITIA« SZOBRÁVAL.

JAUERNIG NÁNDOR VIZFESTMÉNYE UTÁN.

1

Jauck Joannes

gráci hangszerkészítő mester műve 1738-ból „theorba", 24 hurjót hármas kulcstartó rögzíti, a hangszer a fedéllap kivételével fekete.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969 41 l

181

Jauck Joannes

A „theorba" hangszert a bécsi hangszerkészítő mester, 1830-ban, Brandstetter Mátyás Ignác kijavította.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969

181

Jauck Joonnes

může: „theorba"; 16. p. reprodukció;
Magyar Nemzeti Múzeum.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969 41 l

351

Jaurnik / Miklós/ MDK

kömüvesmester

1830-ban a ref. uj-templomi lelkész-lakra Jaurnik, ~~Turin~~ Turin Ignáccal németnyelvü költségvetést nyujtott be az egyházhoz, mely azonban visszaadta neki, hogy magyarul szerkessze ujra.

Kiss L.:Vás.müv. 19.o.

Jaurnik Miklós MD K

kömüves

1834-ben Jaurnik Miklós német könüves és Micza József német ács épitette a vésárhelyi uj városházát Nesser György terve szerint.

Kiss L.: Vés.müv. 18.o.

Jaurnik Miklós

német Römüves – az 1720-
ban épült városháza lebontás
után 1834-ben újra épitette
Micsa József német ágcsal.
Vesser György terve szerint

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet 8 l.
Bn. 1957.

MDK

Jaulus Gy. építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. közl. 1906. máj. 9. 8. l.

MDK

125944. Jaulusz Gyula, ép.

VI.Nagy János-u. 4166 hrsz. toldalék megépitésére nyert engedélyt.

Magánépitési engedélyek Budapesten. Vállalkozók Közlönye Ip. 1907.jun.13. 5.l.

MDK

Jaulusz Gyula építész

Magánépitési ...engedély. Épitő Ipar, 191e. jun.19.
259. l.

Zrebernar Jauchi

ötvös.

Varasd. 1628.

Privilegium cehale Ferdinandi II. Imp. et R. Aurifabris Varasdiensibus an. 1628. collatum. A m. n. muz. kéziratt.

Ballagi Aladár. Kecskeméti W. P. ötvöskönyve. Bpest. 1884. 20. l.

Jauchi

ötvös

Varasd. 1673 irod.

Romer Florist, A hazai ötvöscéhek stabálai. Századok 1877 évf. 807 l

Krecsányi Ignácz

szinigazgató

levele

—

Jaumann Benedek

épitesz

Littke perspavillonja

Bálerskiáll

~~Ismeretlen festő.~~
~~A XVII. századból.~~

563. Batthyány Ferencz.

Egész alak és jobbra fordultan ~~néz~~ á
baljában ~~nevén~~ az asztalra tett III dis
van, tartja. Prémkucsmáját tollas
sötétbarna; szeme barna és szakálla
kézfejvédős ujjú atillája és szük n
sárga, derekát zsinóröv szoritja. A
kék, a falon logó kép pedig Nemetig vár! t
rabon részben olvasható sorokban: C
REGNOR. DALM. CROAT & ... PALATINUS
ROM. IM. ~~et~~ & HUNG. ET BOHE: REGIS. C
HUNG. PINCERNARUM REG. MAGISTER.

Vászon, méretei 217: 125
Lanfranconi Enea gyüjtemé
Átvétetett az 1895: V. 30
No 558.)

563

904. v. 3

Jaumann Benedek

egyetem

Kísm Lecke

96. l.

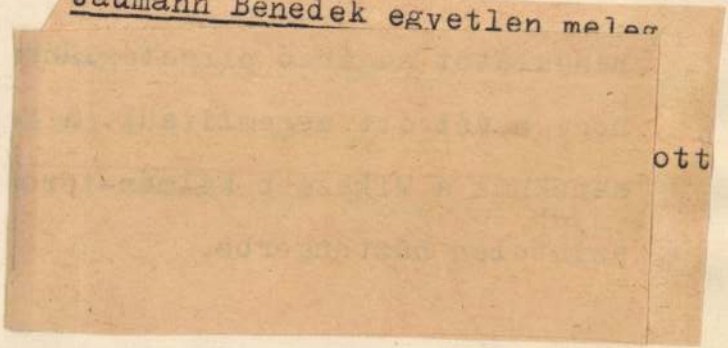

Jaumann Benedek

l.

Épitészet

1942. 18. l.

Szépmüvészet

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Jaumann Benedek

Koronázó főtemplom
munkálatai

l. Farkas Zoltán cikke

Magyar Csillag

1942. januári
szám

Szépmüvészet

özv. BOZSUK JÁNOSNÉ
AKNASZLATINA

ann Benedek (Schulek társa volt)

épitéz

Lőcse i városház

Jozsef Körut (német kapu másolat!)

Revicky utca

Lonyay utcai téglaházak

Lechner Jenő dr. jegyzetei

mag.....at azok határozatainak alávet.....

5 %-ának megfelelő bánatpénzre vonatkozó

ide mellékelt.....

.....19.....

.....

mint tanu

.....

mint tanu

Jaumann Beneder

Épitész

terverte a Gregersen
cég kis pavillonját
gót stílusban

Kel 1865

I k. 1. f. 48. 1.

928. február 3.

Uram,

24.-iki sz. leveléből, hogy a kép
ur is igen jónak találta, termé-
látni.
vel itt közben beszéltem, a képet
elyezte el, ahol a muzeum részére
nézve Steckl ur megfelelöleg érte-
t ez ügyben elözöleg telefonon fordul-
a 34. Telef. I. 960-50 ...

Jaumann Benedek

épitéz

l.

Körlezrkiáll

974. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Jaumann Benedek

budapesti építész
1893-94 ben Schu-
lek Frigyessel együtt
hegreállítottan és
bővítette az 1615-
ben épült lőcsei
vasárhárat.

Az adatot vettem
Hain Kronikajarak
jegyzetéből 151. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jaumann Benedek

---

irod Épitész

Steinhausz László. A lőcsei városház.

Magyar Építőművészet

1907. 12. 27.

Schulek Frigyes tervei alapján végrehajtott a lőcsei városház restaurálásat

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Jaumann Benedek

epitén

Lod

Épitőpar

1898. 140 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Jaumann Benedek

For III. Béla 256 l.

MDK

Jaumann Benedek épitész

Schulek Frigyes tervei szerint Jaumann Benedek épitész restauralta a lőcsei városházát. (Ugylátszik az 1890-es évben.)

Kabdebo Gyula: Helyreallitott műemlékeink.

Bpesti épitőmesterek stb.ipartestulete.
V.évk. 1909. 120.l.

MDK

Jaumann Benedek épitész

Schulek Frigyes a budavári templom restaurációjához a belfelszerelési tárgyak tervezésére segédtársúl hivta meg Jaumann Benedek épitészt.

B.Forster Gyula: Schulek Frigyes t.tag emlékezete.

A Magyar Tudományos Akadémia elhúnyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek.XIX.k.6.sz.37.l.

MDK

Jaumann Benedek épitész

Schulek Frigyes társa a Lőcsei városháza restaurálásában.

Steinhausz László: A lőcsei városház.

Magyar Épitőművészet, 1907. 12.sz. 13.l.

M.D.K.

Jauman B. építés

~~Erred-~~ tervei szerint az ~~Erred-~~ Erné-
~~Ever~~ kiállításra készülő „Yrager-
sen-Pavillon" fa épületének
távlati képét közli

Budapester Ausstellungs-Zeitung, Bp. 1885.

6. sz. 45. old.

MDK

Jaumann Benedek épitész

Steinhausz L.: A lőcsei városház. Magyar Epitőművészet 1907. 12.sz. 7-15.l.

MDK

Jaumann Benedek épitész

B. Forster Gy.: Schulek Frigyes t. tag emlékezete. Bpest a Magyar Tud. Akad. kiad. 1925. 37.l.

Jaumann Benedek

épitész

Schulek Frigyes tervei szerint fenti restaurálta a lőcsei városházát. (Ugylatszik az 1890-es években).

Kabdebo Gyula: Helyreállított műemlékeink. Bpesti épitőmesterek stb. ipartestülete V. évk. 1909. 120. l.

Egyeduli forrásnak el ne fogadd!

Exauctoratio V. 250.

Jaumann Benedek

építész

Schulek Frigyes társa

a lőcsei városháza

restaurálásában.

Steinhausz László

A lőcsei városház.

Magyar Építőművészet

1907. 12. sz. 13. l.

KEMÉNY ROZA
KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉSE
SZILÁGYCSEH

Jaumann Benedek

Kovacs Géza

Lotz Károly

Schmidt Friggyes

Schulek Friggyes

Storno Ferenc

Székely Bertalan

Than Mór

vrád Fox III. Béla

256. l.

8/Pg

ORSZÁGOS KÖN
HUNGARIAN L
BUDAPEST, IV.

13398

Müemlékek Országos Bizottsá
Budapest, IX.
Üllői-ut 33-35.

NYOMTATVÁNY

Jaumann György

épitész

szod

Kel 1885

IV. K. 4. f. 767. l.

Árú bizományban Havas Re

Folyószámlának (Hav

19. Fizetett a bizományi árúra az át

lej: április 18.

Váltó

Folyószámlának (Hav

23. Intézvényezünk rá saját ru

lej: jun. 23.

Folyószámla (Havas Rezső

Árúnak bizományban Ha

29. Havas értesít, hogy eladott hitelre

3% forg. a. lej: jul. 29.

Jauner

bécsi vésnök

Készisette az esztergomi
főkapitalan attal Simor
János hercegprimás 25 éves
püspöki jubileumára
kiadott érmet. Terverte
Majer István prelátus.

Uj Magyar Sion

1882. XIII. 552. l.

Jauner

lásd

Cs-szém 57 l.

Jauner

laid

Gohl Bujabb 90 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Tauner

Lásd

Numizmat. Közlöny

1911. 100. l.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

m.

évi ..... hó.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Jauner

ereuvéső.

lásd

Numizmat. Közl.

1911. 6. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta.

Jauner

ércmvéső

Dr. Hyrtl József
magyar orvos em-
lékéme 1891. bol

II. 22

Numurin
kösl -
1921. 50 l

Giovanni da Milano, festő

1904 július 23. 371

Felterjesztés: gróf Zichy Jenő „Harmadik ázsiai utazása" cz. műve 10 példányának megrendelése tárgyában (550/1904)

Jauner

122. Simor János emlékérme 1882-ben

Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár Katalogus
Budapest, 1942.
43 lap

JAUNER, vésnök

1885-ben a Pesti ált.idős virágkiállitáson osztották a Kertészeti Egyesület érmét.--E/.körben:ORSZÁGOS MAGYAR KERTÉSZETI EGYESÜLET BUDAPESTEN 1885.mezőben egy álló és egy ülő alak,antik viseletbe öltözött nő.az álló alak babérkoszorút tart,lábainál gereblye,ásó,öntözőkanna az ülő bőségszarut tart,amelyből virágok hajlanak ki.Len JAUNER szignó.-H/.szalag al átfonta gyümölcs,virag koszorú.Valószinüleg Bécsben készült.Bronz 41 mm.Ezüst 27 gr. arany 41 mm.átm.lehetett. 192.old. 38.jegyz

G.HÉRY VERA: Az 1891-es temesvári kiállitás és érmei 179.old

FOLIA HISTORIC., 2. A M.N.M. Évkönyve, Bp. 1973

JAULUSZ Gyula épitész

LEVÁRDY Ferenc–LEVÁRDY Henrietta: Pécs historikus építszete. = Baranyai Müvelődés, 1987. 1.sz. 22. p.

Jaulusz Gyula

Budapest, 1940. sept.

Jaulusz Gyula építész, építőmester, VI. Szív-u. 16. 221-228

rendelkezéseket a 120 körüli rendeletek/1937: VI.t.c./hatályukat vesztik.

7.§.

A jelen törvény védelme alá tartozó épitmények ily jellegét tulajdonosaik tartoznak a telekkönyvbe bejegyeztetni. A tulajdonos változása esetén, akár adásvétel vagy öröklés utján történjék is az, a régi tulajdonos köteles ezen körülményt az ujjal közölni s róla a Főfelügyelőséget 8 napon belül értesiteni. Az állami, vagy más közületi tulajdonban lévő ilyen jellegü emlékek esetleges rendeltetésének megváltoztatásáról az illető hatóság köteles a

FAULUS Lajos /

Müv. Min. főmérnök

Résztvett az Épitésügyi Minisztérium Épitészeti és Épitéstervezési Tanácsa, valamint a Müvelődésügyi Minisztérium Müszaki Bizottsága együttes ülésein, melyek határozatai elősegitatték a Nemzeti Szinház tervezését.

A Budapesti Nemzeti Szinház terve 1966. kidolg.: Hofer Miklós, Halmágyi Ildikó,stb. Bp. 1966.

Jaumann

l. Gereczerajztár

315. h.

Porta maritima, Zasai III. 46.

** (*Névváltoztatások.*) Legfelsőbb engedély folytán Schmidt Nándor pesti tanár „*Kováts*"-ra, — Mrawunácz Mátyás torontálmegyei hatzfeldi születésü Pesten tartózkodó borbély „*Hangyási*"-ra, — Ochs Mátyás csongrádmegyei mindszenti lakos „*Schwarz*"-ra, — Trukker Pál vasmegyei kis-czeli lakos „*Tor*"-ra, — Neurihrer Antal soproni vendéglős „*Nérei*"-re, — Metzger József pesti mázoló-mester „*Mészáros*"-ra, — Deutsch Armin pesti szabómester „*Decsényi*"-re, — Ziger Antal szabolcsmegyei törvényszéki ülnök „*Eszéki*"-re, — Komáromi lakos ifj. Schwarz Ignácz mészáros „*Fekete*"-re, — Szlama József nagy-szombati lakos „*Szalmai*"-ra, — Schmidt Sándor kalocsai lakos „*Kovács*"-ra, — Tverdy Nándor hontmegyei másod aljegyző „*Keményfi*"-re, — Fischer Károly, Gusztáv és Gyula rozsnyói lakosok „*Halasi*"-ra, — Eisenbarth János pesti dob-készitő „*Vas*"-ra, — és Gold Ignácz, pesti nyomdai művezető „*Arany*"-ra változtatták vezetékneveiket.

** (*Széchenyi billikoma,*) a pesti *nemzeti kaszinó* választmánya számára, melynek készittetését végrendeletileg örökösei gondjára bizta, már elkészült Jauner Ferencz bécsi udvari műiparosnál. Öntött ezüstből van, 26" magas, góth stylban gazdag lomb-ékitmények és áttört czifrázatokkal. Magán a billikomon gr. Széchenyi érdemei allegoriailag vannak előtüntetve : a vaskapu szabályozása, a pesti lánczhid, a gőzhajózás és Tiszaszabályozás, nem különben összes munkáinak czimei. A billikom közepén zománczozottan a grófi czimer van. Tetején Hungaria áll a nemzeti czimerrel. Az egész billikom gazdagon aranyozott, 200 lat sulyu s valódi remekmű.

+ (*Gr. Rhédey Gábor*) *Zsáka* ref. egyházközségnek 850 ft. értékü orgonát ajándékozott.

(*Földrengés.*) Nagy-Szebenben f. hó 16-án éjfélutáni 2 óra 20 perczkor földingás volt. Nyugatról kelet felé két heves lökés történt, hogy az ev. templom tornya is megingott. Az ingás körülbelől egy perczig tartott. Előtte való nap zivatar volt s a légsulymérő hirtelen sülyedése, a rengést előre megjósolni látszott.

** (*A drótos tótok száma*) bizonyosan megkevesbedik, mert a trencsénmegyei helyi hatóságokhoz rendelet érkezett, mely a sorozás alá eső drótostótoknak utlevél adását tiltja, s az országban kóborló katonaköteles tótok hazaszállitását rendeli.

** (*A Wimpfen gyalogezredből*) két közkatona Zágráb mellett két utast megállitott, s mig az egyik megszaladt, a másiktól pénzét elrabolták. Katonai vizsgálat van folyamatban.

** (*Báró Pongrácz Zsigmond*) f. hó 10-ikén, Beczkón, élte 78-ik évében meghalt.

** (*Nyolcz fegyveres rabló*) ütött Szőregen a kath. lelkész lakára. Az összeterelt szolgaszemélyzet közől egy gyermek kiosont, s lármát ütött. A félrevert harangok zajára a nép összegyült, de a paplakhoz közeledni nem mert. Azonban a rablók sem éreztek bátorságot tovább maradni; a cselédeket megütlegelve elmentek, s a szőregi országuton néhány kocsit megállitottak, s kiraboltak; egy pandurt pedig fegyverrel megsebesitettek. Uj Szegedről elindultak a rablók üldözésére, s két gyanus egyént elfogtak, kiknek egyikében a megsebzett pandur a rablók egyikét vélte fölismerni.

+ „*Az 1849 iki hadsereg föloszlásának okai*") czimü munkáért, a katonai törvényszék Potemkin Ödönt két heti fogságra, — Laufert a kiadót pedig 10 napi fogság mellett 100 ft. pénzbirságra itélte. Neuwirth tábornok az előbbiéből az egyik hetet, — az utóbbiéból pedig a 10 napot elengedte.

** (*A vontcsövü ágyuk szükségtelenek,*) mert Werdőssy József, tüzérőrnagy az olasz kir. hadseregben, oly golyók készitését találta föl, melyek a rendes sima ágyukból, czélszerü töltés mellett, épen oly erőt fejtenek ki, mint a sokkal költségesebb vontcsövü lövegek. Találmánya már az 1859-ki olaszháboruban sikeresnek bizonyult be.

+ (*Czapkay Imre,*) a forradalom óta külföldön tartózkodó hazánkfia, legközelebb állandóan Pesten települt meg, s mint orvos fog müködni. A medikát a philadelphiai egyetemen végezte. Európa államain kivül beutazta még Amerikát, Afrikát, Kis-Ázsiát és Persiát. A damaskusi mészárlás alkalmával épen ott tartózkodott, s menekülhetését leginkább Abd-el-Kadernek köszöni, kitől érdekes emlékeket is bir. Bolyongásaiból több ritkaságot hozott magával a nemz. muzeum számára.

** (*Bélabánya sz. kir. város*) eddigi czimerét megtartva, régi, latin köriratu pecsétjét, magyar körirattal látandja el.

** (*Uj toronyórát tettek Borbándon,*) Maros-Vásárhely vidékén, a ref. templom tornyára, melynél az a legnevezetesebb, hogy egy m. szeredai székely atyafi müve, kit müvészetére csak a természet tanitott. A székely földön mint mondják, a müvészet és mesterség minden ágában, igen sok ily jeles naturalista találkozik.

** (*Szép halál*) Nagy Kanizsán egy száz éven tuli asszony, az idei borok jóságát dicsértetni hallván, a szőlőhegyre kikivánkozott, s miután egy pohár jó bort kért és ivott, jobblétre szenderült.

+ (*Gazdálkodási szempontból*) a városi fogházaknál őrködő drabantok közől 50-et elbocsátottak, s helyöket 100 városi biztossal töltötték be ! !

** (*A marhavész kikerülése végett*) a budai tanács megkereste a pestit, hogy a marhakereskedőket oda utasitsa, miszerint marháikat ne a lánczhidon hajcsák keresztül, hanem a tábori kórházon alól hajókon szállittassák Budára. Ily intézkedés nemcsak most, hanem állandóan mindenkorra, a járókelők kényelmére igen czélszerü volna.

+ (*Egy lüttichi születésü katona,*) egykor betüszedő, név szerint *Watrin*, Brüsselben egy tárczát talált, melyben 45,000 frank volt bankjegyekben. Találmányát a hatóságnak adta át, anélkül, hogy legkisebb jutalmat is elfogadott volna.

** (*A pesti jogász-egylet alaptőkéje javára*) Jakab István és Roboz István művezetése mellett, mult hó 28-án működvelő előadást rendeztek Kaposvártt, mely 300 ftot jövedelmezett.

** (*Lehoczky József*) bicskási *r. kath. lelkész*, egy leégett *zsidó* családnak, menedékül saját papi lakát ajánlá föl. Dicséretet érdemlő emberbaráti cselekedet.

** *Fajth és Barabás*) photographiai műterme az uri- és korona utcza sarkán nyilt meg, s reggeli 9-től d. u. 2 óráig fogad megrendelőket.

+ (*Nagy levelezés.*) Angolhonban a mult évben 565 millió levelet adtak postára.

+ (*Szigoru itélet.*) Poroszországban Graudenzben e hó 5-kén hirdették ki azon itéletet, melyet a 8-ik gyalogezred 12-dik százada ellen engedelmesség megtagadása miatt hoztak. Százon felül itéltettek várfogságra, s többi közt egy tizenkilencz év és kilencz hónapra. Az itélet mély benyomást tett az elitéltekre és jelenvoltakra. Csak a főbűnösön nem látszott semmi megindulás.

** (*A marosvásárhelyi zsidók üldözése*) az ottani hatóságok nem nagy dicséretére, még folyton tart, csakhogy most már leginkább csak apró verekedésekben nyilvánul. A legközelebbi hetivásáron egy zsidót megütlegeltek. Egy czigány is verést kapott, mert nem a maga, hanem egy zsidó számára vásárolt. Az embertelen üldözők példás büntetésre volnának méltók.

+ (*A dési postáról*) egy ifju, egy levelet lopott el, melyben 300 ft volt. A tolvajt Kolozsvártt már elfogták. Nála egy tizkrajczáros bankjegyeket készitő gépet is találtak.

** (*A debreczeni nők között,*) az uri rendből, 100 közől *egy* jár magyar ruhában, mig a férfiak között alig találkozik egy kettő, ki plundrát visel. Épen a magyar Debreczenből szép statistikai adat.

** (*Az idei tavaszi vizkárosultak javára*) ujolag 16,024 ft. 31 kr. gyült össze, mely összegből a budai helytartó tanács okt. 15-ki kimutatása szerint Pestmegye 207 ft. 40 kr. Tolnamegye 12 ft., — továbbá Pozsonmegye 4000 ft. és a 20 ftos állam köles. kötv. igazolv. Mosonmegye 5000 frt. Biharmegye 1000 ft. Nyitramegye 1800 ft. Temesmegye 2004 ft. 91 kr. Torontálmegye 1000 ft. Zemplénmegye 1000 ft. s igy összesen 16,024 forint 31 krajczárban részesült.

— (*Rosz magyarság.*) Bécsből, okt. 16-ról ezt irja többi között egy figyelmes hirlapolvasó : Örömérzet fogja el sziveinket, midőn itt, a Lajtán tul, magyar könyv vagy hirlap jut kezeink közé, melynek tartalma visszaidézi lelkeinket az édes otthon kedves légkörébe, mely felujitja képzetünkben mindazt, mi innen a távolból sokkal kedélyesebbnek látszik ; de annál fájdalmasabb egyszersmind azon tapasztalás, hogy hazánk zengzetes nyelvét még az irók némelyike sem méltatja kellő figyelmére, s hogy mai nap a hirlapok rovatain is kell találkoznunk oly nyelvészeti baklövésekkel, melyekért ma már az iskolás gyermek is vesszőt érdemelne. Megbotránkoztam, midőn minap egy pesti nagy napilap ujdonsági rovatában e szó „*gyógytár*" tünt szemembe s alig pár sorral alább, e rovat irója holttestről akarván szólni, emberi „*hullát*" emleget. Nem elég hát, hogy Budapest utczáin járkálva a legtöbb gyógyszertár czimiratán „gyógytár" felirat boszantja a nyelv titkaiba kissé mélyebben tekintőnek szemét, hanem még az „avatottak" sem átalják azt használni? Ugylátszik, e ferde kifejezés is meg akar már honosulni, nyelvünk észszerüségének rovására, épen ugy, mint a „*Jánosnő, Józsefnő, királynő*" meghonosult azoknak ajkain, kik a különbséget „*királyné* és „*királynő*" közt felfogni nem birják, vagy kik ily „csekélységek" felett gondolkozni eléggé restek, de azért mégis a nyelv apostolaiként szeretnének tündökölni! — És mit mondjak a „hulla" szó helytelensége felől, a fent használt értelemben? Pár évvel ezlőtt a „Vasárnapi Ujság" alaposan fejtette ki e szónak ily értelembeni ferdeségét, s ama felszólalásnak ily csekély eredményét látva, kétségbe kell vonnom, vajjon merjek-e én, most e téren ujra sikra szállani? Valóban, uraim, okoskodhatnak a tudós társaságok itéletnapig, ha okoskodásuknak eredménye még az önök füleihez sem jut el, az önökéihez, kik a tudomány forrása s az olvasó-közönség közt az összefüző csatornát képezik, s ha az olvasó-közönség még az önök tollából sem nyerhet hibátlan, gáncsolhatlan olvasmányt, kik pedig legtöbb befolyással birhatnának a közönségre, a mely mindig szivesen tanul : ha van kitől!

y.

+ (*Zetykó József nyöngyösi prépost*) és plébános, az ottani ref. lelkész szegény állapotát látva, számára hivei között 500 ftot gyüjtött, melyhez maga 50 fttal járult. E nemes tettet a dunáninneni ref. egyházkerület jegyzőkönyvileg örökitni legközelebbi gyülésén elhatározta.

** (*Hrasztelnika helység*) több fölfegyverzett lakója e hó 5-én megtámadta gr. Festetich Sándorlak nevü majorját; a bérlőt cselédeivel együtt elkergették, s a majorhoz tartozó házi állatokat elhajtották. Gróf Erdődynek azon a vidéken fekvő majorjait hasonló veszély fenyegeti. E rakonczátlanságok Horváthországban, egyre nőnek. A lázongó parasztok vezére egy katona a báni végőrezredből. E garázdálkodást csak katonai erő gyors föllépése gátolhatja meg; s ha mielőbb erélyes intézkedések nem tétetnek, az emlitett grófok oly károkat szenvednek, melyeket a rakonczátlankodók vagyona kárpotolni alig lesz elegendő.

** (*Hodzsa Mihály*) liptó-sz.-miklósi evang. lelkészt, ki husvéti s egyéb izgató beszédeiért a komáromi hadbiróság előtt állott, az emlitett katonai törvényszék tényálladék hiánya miatt fölmentette.

** (*Halálozás.*) Fürdős István, Tolnamegyének 1848-ban másodalispánja, a theresienstadti börtönöknek 7 évig rabja, igaz hazafi, gondos családfő, jó barát, e hó 15-én, élte 73-ik évében pár napi roszullét után meghalt Uzdon. Sokan kivánnak áldást hamvaira.

Vas. Ujs 1862.

Nemzeti szinházi napló.

Péntek, okt. 17. „*Hamlet*,“ Szomorujáték 5 felv. *Shakespearetól*. Egressy Gábor ismeretes bravour-szerepe. Közönség nagyobb számmal lehetett volna, de a jelenlevők annál nagyobb figyelemmel és élvezettel hallgatták végig a remekmü müvészi előadatását.

Szombat, okt. 18. „*Ördög része*.“ Vig opera 3 felv. irta Auber. Több évi szünet után ujra szinre került nálunk e kedves zenéjü opera, vagyis inkább vaudeville, melynek csak az a baja, hogy igen sok benne a szóval elmondandó próza; ennek elszavalásában pedig a mi operánk majdnem összes tagjai, köztudomás szerint, „erősen gyöngék.“ Az énekrészek elég hibátlanul adattak.

Vasárnap, okt. 19. „*A vén bakancsos és fia a huszár*.“ Népszinmü 3 szakaszban. Irta *Szigeti*. E jó népszinmü még mindig megtartja teljes vonzerejét. Összevágó, jó kedvü előadás.

Hétfő, okt. 21. „*Béldi Pál*.“ Szomorujáték 5 felv. Irta *Szigligeti*. Egressy, Szigeti, Tóth J., Lendvai összhangzó játékát kell leginkább kiemelnünk, de különösen Jókainét, ki teljes sikerrel személyesitette Béldinét.

Kedd, okt. 20. „*Ördög része*.“ Vig opera 3 felv. Az est dicsősége Hofbauer Zsófia k. a. illeti, ki különösen magán áriáját igen szépen énekelte szünni nem akaró taps között. Markovics Ilka k. a. (Carlo) némi kivétellel ügyesen énekelt és számos tapsot aratott. Említést érdemel még: Huber Ida, Kőszeghy, Pauli.

Szerda, okt. 22. „*Ketten Henrik* hangversenye.“ „*A toll hatalma*.“ Vigj. 1 felv. Fuladásig megtelt szinház. A 14 éves Ketten Henrik, ki Baján született, de első gyermekkora óta Párisban növekedett, tökéletesen megfelelt európai nagy hirének. A közönség elragadtatással hallgatta végig a nagyreményü ifju müvészi zongorajátékát, s a legzajosabb tapsokban tört ki, különösen midőn a fiatal müvész a hangverseny végén a Rakóczy-indulóval lepte meg hallgatóit. Reméljük, hogy nemsokára ismét fel fog lépni.

Csütörtök, okt. 23. „*Troubadour*.“ Opera 4 felv.

Budai népszinház.

Okt. 17. „*Királyi csók*.“ Vigjáték 3 felv.

Okt. 18. „*Gróf Monte-Christo*.“ Dráma 5 felv. A mű, mely Dumas hasonczimü regénye után van irva, szép számu közönséget csalt a szinházba. A czimszerepet Molnár személyesitette. A rajongó szerelmes Dantes, a kétségbeesett várfogoly s a büszke Monte-Christo gróf méltán ragadta tapsra a közönséget. Néhány sikerült jelenete Takátsnak és Dósának is volt.

Okt. 19. „*A drótos tót*.“ Népszinmű 4 felv. Irta Kempelen.

Okt. 20. „*Ádám és Éva*.“ Vigjáték 1 felv. — „*Találkozás a létrán*.“ Némajáték 1 felv. A vigjátékról sokat mundanunk nem lehet, hacsak a szereplőket: Mátray Marit, Együdöt és Bényeit nem emlitjük, kik meglehetősen tölték be helyeiket. A némajátékban Parténi komédiázott — a csekély számu közönség ki is tapsolta.

Otk. 21. „*Fogház*.“ Franczia vigjáték 4 felv. A szereplők tehetségüktől kitelhetőleg rajta voltak, hogy az alig nehány főre terjedő közönségnek élvezetes estét szerezzenek.

Okt. 22. „*Lumpaci vagabundus*.“ Bohózat 3 felv. és előjátékkal. A házaló zsidó szerepében Virág játékát kellett nélkülöznünk, kiről ez alkalommal megemlithetjük, hogy a népszinházat elhagyja és Pázmán vidéki szintársulatához szegődik, mely jelenleg Kecskeméten időzik. Virágh eltávozása veszteség a budai szinházra.

Okt. 23. „*10,000 forint*.“ Népszinmű 3 felv. Szigligetitől.

SAKKJÁTÉK.

148-ik sz. feladvány. — Szalay Sándortól (Sz.-Mihályon).

Sötét.

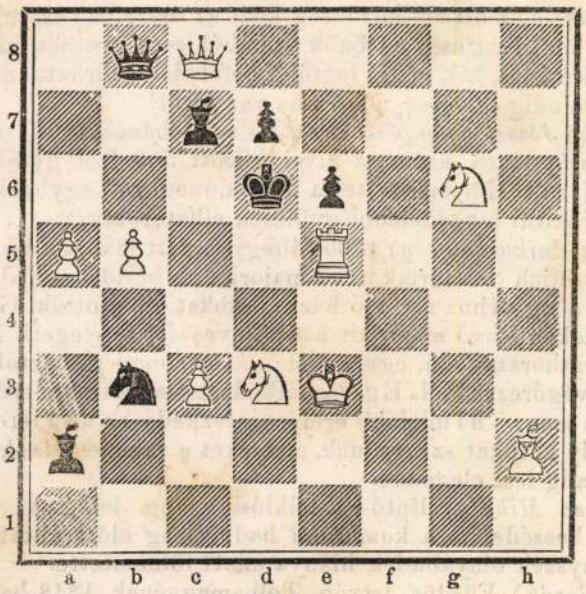

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

31-ik számu játszma (Olasz megnyitás).

WEISZ J. A. tanár és RÉCSI E. tanár között. Pesten, 1862. september 26-án.

Világos (Weisz).	**Sötét** (Récsi).	**Világos** (Weisz).	**Sötét** (Récsi)
1) e 2 — e 4	e 7 — e 5	21) K g 1 — h 1	H e 6 — g 5
2) H g 1 — f 3	H b 8 — c 6	22) H f 5 — h 6:†	K g 8 — h 7
3) F f 1 — c 4	F f 8 — c 5	23) V f 3 — f 2	V c 5 — f 2:
4) 0 — 0	F c 5 — b 6	24) B f 1 — f 2:	K h 7 — h 6:
5) c 2 — c 3	V d 8 — e 7	25) B a 1 — e 1	H f 6 — h 5
6) d 2 — d 4	h 7 — h 6	26) h 3 — h 4	H g 5 — e 6
7) d 4 — d 5	H c 6 — b 8	27) H d 2 — f 3	H e 6 — c 5
8) a 2 — a 4	a 7 — a 5	28) H f 3 — e 5:	H h 5 — g 3†
9) F c 1 — e 3	F b 6 — a 7	29) K h 1 — h 2	H g 3 — e 4:
10) F e 3 — a 7:	B a 8 — a 7:	30) H e 5 — f 7:†	B a 7 — f 7:
11) H b 1 — a 3	d 7 — d 6	31) B f 1 — f 7:	B f 8 — d 8
12) H f 3 — d 2	H g 8 — f 6	32) b 2 — b 4	H e 4 — d 6
13) f 2 — f 4	0 — 0	33) B f 7 — c 7	H c 5 — a 4:
14) f 4 — e 5:	d 6 — e 5:	34) B c 7 — c 6:	H a 4 — b 2:
15) h 2 — h 3	H b 8 — a 6	35) F c 4 — a 6	F c 8 — a 6:
16) V d 1 — f 3	c 7 — c 6	36) B c 6 — a 6:	a 5 — b 4:
17) d 5 — c 6:	b 7 — c 6:	37) B e 1 — e 6†	K h 6 — h 5
18) H a 3 — c 2	H a 6 — c 5	38) K h 2 — h 3	
19) H c 2 — e 3	H c 5 — e 6		
20) H e 3 — f 5	V e 7 — c 5†		

és Sötét feladja a játszmát.

A 143-ik számu feladvány megfejtése.

(Weisz J. A. tanártól Budán.)

Világos.	**Sötét.**
1) V a 5 — d 5†	K c 6 — d 5:
2) F d 3 — e 4†	K d 5 — e 4:
3) c 2 — c 4	b 4 — c 3: † (en passant.)
4) H — vagy gy — ‡	

Helyesen fejtették meg. *Veszprémben*: Fülöp József. — *Nagyváradon*: báró Meszéna István. — *T.-Sz.-Miklóson*: Frankl A. — *Andráshidán*: Lukács Károly. — *Jánosiban*: Keszler István. — *K.-Sz.-Miklóson*: Bankos Károly — *B.-Csabán*: Vidovszky János. — *Gyepesen*: Kun Sándor. — *Pesten*: Cselkó György. — *Parabutyban*: Rothfeld József. — *N.-Marján*: Beöthy Maris.

Szerkesztői mondanivaló.

6229. **Inoka.** U. P. A kérdéses tárgy körülményesen le van irva a Polit. Ujdonságok f. é. 40. számának Tárczájában. A megrendelés és hozzáférhetés módja teljesen elő van ott adva. Sajnáljuk, hogy többet nem tehetünk ön kivánsága szerint, miután az illető ajánlkozóval nem állunk összeköttetésben.

6230. **Abony.** K. J. Csak most olvastuk a „zsemlyéket.“ Kár, hogy mindjárt nem akadt számukra h ly, most az elavult eseményeket még a szellemdusság sem menti meg az érdektelenség bajától.

6231. **Kassa.** M. A. A találmányt ujra ismertetni fogjuk. Többre sem a kiadó, sem a szerkesztő nem vállalkozhatik.

6232. **Gyepes.** K. S. Az irói segélyegylet sorsjátéka számára szánt női munka megérkezett s illető helyen átadatott. Reméljük, hogy ott is oly elismerésben fog az részesülni, mint nálunk, hol mindenki, a ki a müvet látta, a beküldő két növendékleányának nemcsak nemes érzését, hanem jó izlését és kézi ügyességét élismeré. Sok örömre virradjanak!

6233. **Komárom.** R. A. A latin szöveg helyett czéljainkra nézve alkalmasabbnak tartanók a hü magyar forditást.

6234. **Kenese.** A. G. Nem kaptuk mi azt a tudósitást, melyet ön a P. U.-ba szánt. Szivesked jék egy másikat inditani utnak, s ha használható lesz, mindenkor szivesen ajánlkozunk annak közzétételére.

6235. **Gyönk,** K. F. A kérdéses munka nem tévedt el, de rajzokkal szerettük volna kiadni. Ezekre mindekkoráig nem tehettünk szert, de azt is átlátjuk, hogy itt szinezett rajzokra volna inkább szükség, a mit adnunk lehetetlen. Elvégre is a czikk rajz nélkül lesz kénytelen napvilágra bontakozni. — A versek igen könnyüeknek találtattak.

6236. **Arad.** B. L. Azt nagyon helyesen sejti ön, hogy épen nem épületesek és örvendetesek most az irodalmi és sajtóviszonyok. De azért a Damocles kardja alatt is kötelességünk a hitet és reményt fenntartani keblünkben. A közlemények folytatását mindenesetre kérjük.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár		Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	☉ Nap- kelet		☉ Nap- nyug		☾ Hold- kelet		☾ Hold- nyug	
Oktober—November				Oktob. (ó)	Mar.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
26	**Vasár.**	**E 20** Döm.v.	**E 19** Döm	**14 E 20** Ger.	2 Döm.	6	36	4	52	10	28	7	55
27	Hétfő	Sabina szüz	Szabinka	15 Luczius	3 Szab.	6	37	4	50	11	27	8	9
28	Kedd	Sim. és Juda	Sim Juda	16 Longinus	4 SimJ	6	39	4	48	12	14	9	27
29	Szer.	Zen., Narcz.	Nárcisz	17 Oseás pr.	5 Nárc.	6	40	4	47	12	53	10	44
30	Csöt.	Claudia sz.	Klaudia	**18 Luk. ev.**	6 Klau.	6	42	4	46	1	23	11	58
31	Péntek	Farkas püsp.	**Ref ünn**	19 Joel próf	7 Ref.ü	6	44	4	44	1	49	*	*
1	Szomb.	**Mind. Szen.**	Mind sz.	20 Oct. Arth.	**8 Sab**	6	45	4	41	2	36	1	9

Holdnegyed: ☽ Első negyed 30-án, 1 óra 1 percz reggel.

TARTALOM.

Tóth József (arczkép). — Őszszel. *Soós Miklós*. — A villámjárta. *Jókai Mór*. — Kassa (képpel). *Zombory Gusztáv*. — Magyarországi és erdélyi bányahelyek (képpel). — A varázslat a görögök és rómaiaknál. Dr. *S. J.* — A felső-dernai földégés. — *sy* — *ly*. Böngészet a történet mezején. *Gönczy Benő*. — Vegyes jegyzetek. Dr. *Bardocz L.* — **Tárház**: Legyünk circumspectusok. I. *Jókai Mór*. — Irodalom és müvészet. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesctek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti szinházi napló. — Budai népszinház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** (lak.: magyar-utcza 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — **Nyomtatja Landerer és Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt. Pesten 1862.

Jauner, Heinrich

becsi érem művész

1882

Simor János 1873-1891

primás arany érme-

fantitól. Az esztergomi

főszékesegyház kincstárában.

l.

Magytopograf.

IX.

HANGSZEREK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK, LÁTCSÖ-

Jauner Heinrich

Laid

Cs-sen 104.l.

Kupetzky János: Férfi képe
(624), 3204 (419). — Hangszeren ját-
férfi 280 (624), 1778 (203). — Huld-
burg D. E. báró arcképe 280 (624), 3
(550). — Művész és családja 280 (
3922 (551). — Sobieszky János arc
280 (624), 2104 (281)

Kupetzky János iskolája: Fe
vész képe 281 (624), 2057 (267).

Jauner Heinrich

Gremkiáll. kat.

1924. 104

Ösbin

Bögre, II. 57

Erkeresz 1905 aug. 24.

775/1905 sz. (Temesvár, 1905 aug. 21.)

Csch Vendel ügyvéd jelölt megkeresése a marosvásárhelyi gr. Teleki könyvtárban uralkodó állapotok orvostása tárgyában. (Félhiv. válasz. IX. 25.)

MDK

Jauner Heinrich

Simor János hgprimás mellképe, ez.érem

V.Armee Fecht Turnier, ez.érem

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke

Bp. 1952.

M.D.K.

Jauner Heinrich /+1912/

735. Simor János hercegprimás mellképe. Ezüst-érem. 4.4 cm.
736. V. Armee Fecht Turnier Budapest. 1902. Egyoldalas ezüst érem.

Elvesztek. /Főv. Tört. Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 53. l.
MUMOK. Bp. 1952.

VII. OSZTRÁK ÉRMEK ÉS PLAKETTEK.

a) *XVI. század.*

2041. *Ferdinand* ezüst érme, hátlapján Miksa és neje. 1563. Füllel. V. 3·4 cm.

2042. *Castaldo* († 1562), érem, hátlapján erdélyi tájkép nőalakkal. V. ez.

2042a. *Ferdinand* tiroli herceg érme, hátlapján Welser Filippina képmása. 1580. Ö. ez.

b) *XVII. század.*

G. F. M.

2043. *Buda* visszafoglalásának emlékérme. 1686. V. ez. 2·7 cm.

P. H. M.

2044. *Kanizsa* visszafoglalásának emlékérme, hátlapján hódoló jelenet. 1690. V. ón. 5 cm.

2045. *Lipót császár* fia születésének emlékérme, hátlapján hegyes táj két nappal. 1682. V. ez. 4·15 cm.

P. S. (Peter Schell.)

2046. *Buda visszafoglalásának* emlékérme, ovális, hátlapján Szűz Mária négy térdelő alakkal. (1686.) Füllel. V. sárgaréz. Sz.=4·5 cm.

I. S. (I. Schmeltring.)

2047. *Buda visszavételének* emlékérme, előlapján Lotharingiai Károly képmása, hátlapján allegórikus jelenet. 1686. V. ón. 5·9 cm.

I. V.

2048. *Ausztriai Magdolna* érme, hátlapján ágbogas bokor. Ö. br. 4·8 cm.

NÉVTELEN.

2049. *Székesfehérvár* visszafoglalásának érme, előlapján Lipót fiával diadalkocsin, hátlapján a város látképe. 1688. V. ez. 5 cm.

2050. *Esztergom* visszafoglalásának emlékérme, előlapján a vár és város látképe, hátlapján német felirat. 1683. V. ez. 3·6 cm.

2051. *Pétervárad* bevételének érme, előlapján angyal, hátlapján a vár látképe. 1694. V. ez. 4 cm.

2052. *Carafa* († 1693), érem, hátlapján címer. Ö. br. 5·2 cm.

2053. *I. Lipót* érme, 1683. Hátlapján az osztrák császári címer és az örökös tartományok címerei. Ezüstözött sárgaréz. 13·8 cm.

2054. *I. Lipót* érme Bécs felmentésére (1683), későbbi br. öntv. 13·5 cm.

2054a. *I. Lipót császár* és neje Eleonora érme, hátlapján jelképek. 1626. Füllel, ö. ez.

2055. *Hadi jelvények*, plakett. Ö. br.

c) *XVIII. század.*

P. A.

2055a. *Nep. Szt. János* emlékérem, előlapján híd felett a Szent alakja felhők közt, hátlapján két térdelő bányász és Madonna. 1724. V. e.

PÉTER BALDENBACH 1762—1802.

2056. *Mária Antonia* halálának emlékérme. 1793. V. ez.

D. BECKER (1740—46).

2057. *II. József* születésének emlékérme, ovális érem, hátlapján a kígyókat fojtogató kis Herkules. 1741. V. ez. 4·8 cm.

IGNATZ DONNER.

2058. *II. József* érme, Belgrád visszafoglalásának emlékére, hátlapján emlékmű géniusszal. 1789. V. ez. 4·1 cm.

2059. *Laudon*, emlékérem, hátlapján a belgrádi vár látképe. 1789. V. ón. 4·7 cm.

MATHEUS DONNER 1704—1756.

2060. *Lotharingiai Ferenc* és Mária Terézia érme. V. ez. 4·5 cm.

2061. *Mária Terézia* pozsonyi koronázásának emlékérme, hátlapján a királynő lóháton. 1741. V. ez. 4·4 cm.

2062. *Erdély* pénzügyeinek rendezésére vert érem Mária Terézia képmásával. 1747. V. ez. 4 cm.

2063. *Eszterházi Imre* hercegprimás érme, hátlapján oltár. 1738. V. ez. 2·35 cm.

2064. *I. Ferenc császár* és Mária Terézia magyar királynő érme, hátlapján a bányászok hódolata. 1751. V. ez.

2065. *Mária Terézia* érme, hátlapján allegórikus jelenet. V. br. 6·2 cm.

S. F.

2066. *Levantei Tallér*, Mária Terézia mellképével. 1780. V. ez. 4. cm.

P. KEISERSWERTH.

2067. *Erdély* megerősítésének emlékérme, Lotharingiai Ferenc és Mária Terézia páros képmásával. 1762. V. br. 5·9 cm.

2068. *Mária Terézia* emlékérme, hátlapján a selmeci bányák. 1765. V. ez. 4·75 cm.

MARTIN KRAFFT.

2069. *Kaunitz Vencel* érme, hátlapján géniusz. 1773. V. br. 4·9 cm.

2070. *II. József* frankfurti koronázásának érme, hátlapján a koronázás jelenete. V. br. aranyozva. 6·3 cm.

2071. *Mária Terézia* emlékérme. hátlapján Justicia, egy rabbal. 1770. V. br. 4·9 cm.

2072. *II. József* érme Erdélybe érkezése emlékére, hátlapján lovon. 1773. V. br. 5 cm.

2073. *II. József* Erdélyből való távozásának emlékérme (az előbbivel egyező képmással), hátlapján a kivonulás lovon.

2074. *Migazzi Kristóf* váci püspök érme, hátlapján a székesegyház. 1772. V. ez. 5 cm.
2075. *Mária Terézia* érme a pénzverés megjavítására. 1778. V. br. 5 cm.

M.

2076. *Matt. Joh. Schullenburg* érme, hátlapján Velence erődei. 1716. V. br. 4·9 cm.

MOLLY.

2077. *Károly* osztr. főherceg érme, hátlapján hadi emblémák. 1799. Ö. vas. 4·7 cm.

L. PICHLER.

2078. *Schwarzenberg Károly herceg* érme, hátlapján görög harcos babérággal. V. br. 4·6 cm. XVIII. sz. vége.

GIOVANNI ANTONIO TODA.

2079. *Laudon*, érem, Belgrád visszafoglalásának emlékére, hátlapján Belgrád és vértes lovas. 1789. V. ón. 4·75 cm.
2080. *Migazzi* biboros, váci püspök érme, hátlapján a vallás és tudomány alakjával. 1761. V. br. 5 cm.
2081. *Eszterházi Miklós* herceg érme, hátlapján a hercegi címer. 1770. V. ez. 3·4 cm.

JOHANN VINAZER.

2082. *II. Lipót* császár érme, a mantuai győzelem emlékére, a hátlapon a hódoló Mantua alakja a császár előtt. 1791. V. br. 4·45 cm.

ANTON WIDEMAN, 1721—90.

2083. *Mária Terézia* emlékérem, hátlapján allegorikus jelenet Minervával. 1774. Ar. v. br. 4·4 cm.
2084. *II. József és Bourbon Erzsébet* esküvői emlékérme, hátlapján oltárnál áldozó angyal. 1760. V. ez. 2·8 cm.
2085. A *Szent István*-rend alapításának emlékérme, Mária Terézia magyar királynő alakjával. 1763. V. ez. 4 cm.

2086. *II. József és Lipót* érme, felvidéki bányák látogatásának emlékére, hátlapján mindketten bányászok közt lovon. 1764. V. ez. 3·6 cm.

2087. *Zichy Ferenc* győri püspök érme hátlapján asztal korsóval. 1774. V. ez. 4·65 cm.

2088. *Ferenc és Mária Terézia* érme, hátlapján folyamisten és Prágát jelképező nőalak. 1757. V. ez. 4·6 cm.

2089. *Iskolai jutalomérem*, előlapján Mária Terézia képmása, hátlapján Minerva gyermekekkel. 1774. V. ez 4·45 cm.

2090. *Mária Terézia* érme, hátlapján Ferenc császár képmása (M. Donnertől). V. ez. 4·8 cm.

2091. *Lichtenstein* József Vencel herceg érme. 1773. V. ez.

2092. *Károly fhg* érme halálára. 1759. V. e. 4 cm.

2093. *Mária Antoinette* érme eljegyzésére. 1770. V. e. 4·4 cm.

2094. *Mária Amália fhgnő* érme házasságára. 1769. V. ez. 4·3 cm.

2095. *II. Lipót* érme házasságára Mária Ludovicával. 1765. V. ez. 4 cm.

I. N. WIRT.

2096. *II. József és Mária Terézia* két érme, egyik a «Ratio Educationis», másik a budai egyetem emlékére. 1780. V. ez. 5 cm.

2097. *II. Lipót* koronázási érme, hátlapján ágaskodó oroszlán címerrel. V. ez. (1790). 4·85 cm.

2098. *Batthányi-Strattman* Lajos herceg tallérja. 1789. V. ez. 3·3 cm.

2099. *IV. Ferdinand* sziciliai király és neje érme a pozsonyi koronázás látogatása emlékére. 1790. V. ez.

NÉVTELEN.

2100. *I. Ferenc* császári koronázásának érme, hátlapján kétfejű sas. Frankfurt. 1745. V. br. 4·3 cm.

2101. *Keresztalakú* érem, előlapján a Madonna, hátlapján lovas csatajelenet a török háborúkból. Füllel. XVIII. sz. V. ez. 5·3—5·2 cm.

2102. *Savoyai Jenő* herceg halálának emlékérme, hátlapján hadi emblémákon trónolva. 1736. V. ez. 4·35 cm.

2103. *Nep. Szt. János* érme, előlapján a prágai csoda, hátlapján ereklyetartó a pápa és egy király alakjával. 1721. V. ez. 4·9 cm.

2104. *Gunyérem.* Mária Terézia prágai koronázása. 1743. V. br. 4·2 cm.

2105. *Gúnyérem* Mária Teréziára. 1743. V. br. 3·8 cm.

2106. *II. József* ovális medaillon. Ö. br. aranyozva. (Falapon.)

2107. A *szent család pihenője*, plakett. Ö. vas.

d) *XIX—XX. század.*

PETER BREITHUT, 1869—.

2108. *Max Neuda* 70 éves korában, érem, hátlapján két nőalak az ünnepeltnek virágot nyújt át. 1901. V. br. 6·05 cm.

2109. *Ed. Poetzl*, plakett. Ö. br. 10·2—15·3 cm.

2110. *Zumbusch Gáspár* szobrászművész érme, 1910. Hátlapján a mester bécsi Beethoven-szobrának képe. V. ez. 5·5 cm.

JOSEF CESAR, 1814—1876.

2111. A *budai Hentzi-emlék* leleplezésének érme, előlapján I. Ferenc József császár, hátlapján az emlékmű. V. br. 6·7 cm.

2112. *János főherceg* érme. 1843. Hátlapján felirat. V. br. 5 cm.

2113. *Altmann* göttweigi apát érme. 1812. V. ez.

F. DETLER.

2114. *Allegórikus jelenet*, frizalakú plakett. Ö. br.

2114a. *Emlékérem* VII. Pius pápa visszatérése alkalmából. 1814. Előlapján szt. Péter és angyal, hátlapján az oltári szentséget imádó női zarándok. V. ólom. 4·8 cm.

HANS DIETRICH.

2115. *Schiller szobor* leleplezésének emlékérme. 1910. V. br. 6 cm.

2116. *Baumgarten* Lajos emlékplakettje, hátlapján a kereskedelem és ipar alakjai. 1916. V. br. 7—6·15 cm.

FRANZ GAUL, 1802—1874.

2117. *Elssler Fanny* érme. 1842. Hátlapján táncoló nőalak. V. br. 4·5 cm. *(Kép V. tábla.)*

A. GUILLEMARD.

2118. *Naptár-érem*, 1808. V. br. 4·9 cm.

2119. *II. Ferenc* császár érme Csehország felvirágzására, hátlapján allegórikus jelenet. 1804. V. ez. 4·9 cm.

2120. *II. Ferenc emlékérme*, hátlapján a prágai katonai gyakorlótér. 1804. V. ez. 3·9 cm.

2121. *Iskolai* jutalomérem, Sokrates képmásával, hátlapján géniusz tanulóval. V. br. 3·9 cm.

2122. *Mária Terézia* érme, hátlapján a botanika és az orvostudomány alakjai. 1775. V. ón. 5 cm.

2123. *Naptár-érem*, az előlap közepén felhőn ülő angyalka kígyós bottal és tükörrel, a hátlap közepén MDCCCIX. évszám. V. ez. 4·9 cm.

2124. *Károly Lajos* herceg érme. 1798. V. ez.

A. HARTIG.

2125. *A Karawanken-alagút* áttörésének emlékplakettje, előlapján munkás sárkánnyal, hátlapján a fúrási munka. 1905. V. ez. 3·3—4·5 cm.

2126. *Károly* trónörökös érme, hátlapján hadihajó. 1914—1915. V. br. 6 cm.

2127. *Ferenc Ferdinánd* trónörökös emlékérme, hátlapján töviskoszorú. 1914.

2128. *Ferenc József*, érem, hátlapján «Viribus Unitis 1914—1915» felirat. V. br. 6·05 cm.

2129. *Renner Viktor* plakettje. 1909. V. br. 7·5—5 cm.

W. HEIDA.

2130. *Hadiautó* plakettje a vöröskereszt-egylet hadsegélyző hivatalának. 1916. V. hadifém. 9×6·3 cm.

LEOPOLD HEUBERGER (1815—30).

2131. *I. Ferenc* osztrák császár érme, préselt rézbádog, aranyozva. 5·5 cm.

2132. *József nádor* egylapú érme (a bécsi kongresszus résztvevőinek sorozatából). XIX. sz. eleje. Ö. vas. 5·5 cm.

O. HOFNER.

2133. *Magvető*, plakett. V. br. 5·4—9 cm.

2134. *Herkules* az oroszlánnal, nyolcszögű plakett. V. br. 7·5—8 cm.

LUDWIG HUJER, 1872—.

2135. *Az «Alpenverein»* bécsi közgyűlésének emlékplakettje, előlapján hegyi tájkép turista alakjával, hátlapján Bécs látképe. 1909. V. br. 5·9—7·9 cm.

2136. *Dr. Julius Hofmann* plakettje. 1908. V. br. 4·65—7·5 cm.

2137. *Anton Barthelm* érme. 1903. V. br. 5·5 cm.

2138. *Kremsi kirándulás*, emlékplakett, női fejjel. 1906. V. br. 6—4 cm.

2139. *Lovag Guttenberg Adolf* plakettje. 1909. Hátlapján felirat. V. br. 9—5·8 cm.

2140. *Schaeffer Ágoston* plakettje, 1913. V. br. 6—5·5 cm.

2141. *Bécs város* hódolati érme Ferenc József 60 éves uralkodói jubileumára, 1908. V. br. 8·5 cm.

HEINRICH JAUNER.

2142. *Battyányi* Emil Gusztáv gróf emlékérme, hátlapján pelikán. 1896. V. br. 5·85 cm.

2143. *I. Ferenc József* 25 éves császári uralkodásának emlékérme, előlapján az uralkodó trónon ülve, allegórikus alakok közt, hátlapján Bécs címere. 1873. V. br. 7·15 cm.

2144. *Fényképészeti díjérem*, előlapján Mária Terézia főhercegnő képmása, hátlapján kettős címer. 1890. V. br. 6·1 cm.

2145. *Országos Iparegyesület* érme, ülő nőalakkal, hátlapján ipari jelvények. 1842—1892. V. br. 8·5 cm.

2146. *Erdészeti és gazdasági* kiállítás érme, Bécs. Előlap-

ján nőalak bőségszaruval, hátlapján kétfejű sasos címer. 1890. V. ez. Ovális. M. = 8·2 cm.

2147. *Julie Rettich* udvari színésznő emlékérme, hátlapján fekvő oroszlán. 1866. V. br. 4·45 cm.

2148. *Ziegler Klára* színművésznő érme, 1904. Hátlapján felirat. V. br. 5·1 cm.

H. KAUFMANN.

2149. *A magvető*, érem, hátlapján görög nő, ki sisakból fiút itat. 1905. V. br. 6 cm.

2150. «*Dem ewig Jungen*», egy festő emlékérme. 1877. V. ez. 6 cm.

H. KAUTSCH.

2151. *Chyzer Kornél* (67 éves) emlékplakett, hátlapján nőalak Hygiæa alakjával. 1903. Ez. galvano. 6·1—8·4 cm.

2152. *Ottó trónörökös* plakettje, hátlapján címer. 1916. V. br. 3—3 cm.

2153. *Szt. Hubert* érme, ovális, hátlapján kis fenyő- és tölgyág. V. br. M. = 7·6 cm.

2154. *Heinrich Heine* (1797—1856.), plakett, hátlapján lebegő nőalak koszorúval. V. br. ezüstözve. 4·5—7·6 cm.

2155. A *Boszniai kiállítás* plakettje a párisi világkiállításon. 1900. V. ez. (?) 10—8·05 cm.

2156. *Margo Lenbach* érme. V. br. 6 cm.

2157. *Jeane d'Arc* plakettje. Ö. fehér fém. 5·35—10 cm.

2158. *Lenbach*, plakett. 1903. V. br. 4·4—6·5 cm.

2159. *Párisi osztr.-magy. jótékonysági egylet* plakettje, 1908. Előlapján alamizsnákat osztogató nő, hátlapján Ferenc József mellképe. V. br. 7·3—5 cm.

F. KOUNITZKY.

2160. *Tolstoi*-emlékérem. 1910. Ö. br. 10·1 cm.

2161. *Koch Róbert* orvostanár érme. 1910. Ö. br. 11·5 cm.

2162. *Björnson*, emlékérem, 1910. Ö. br. 10 cm.

2163. *Darwin*, emlékérem, 1910. Ö. br. 10·7 cm.

JOSEPH LANG, 1776—1835.

2164. *I. Ferenc* császár felgyógyulásának emlékérme, hátlapján a párkák. 1826. V. ez. 3·7 cm.

2165. *Raimund Ferdinand* emlékérme, hátlapján színművészeti emblémák. Bécs, 1826. V. ón. 4·35 cm.

2166. *Károly Ambrus* főherceg, esztergomi primás emlékérme, hátlapján síremléke. 1809. V. ez. 5·4 cm.

2167. *Wrbna Rudolf* gróf emlékérme, hátlapján síremlék. 1823. Ö. vas.

2168. *Jacquin József Ferenc báró* érme (hátlap Eckhart Jánostól), 1839. V. br. 5·2 cm.

KONRAD LANGE, 1806—56.

2169. *István nádor* megválasztásának emlékérme, 1847. V. br. 5·4 cm.

2170. *József* nádor és *Ferdinánd* király érme. 1846. V. ez. 5·4 cm.

2171. *Pyrker László* egri érsek emlékérme. 1846. V. ez. 4·6 cm.

2172. *Metternich* herceg érme, hátlapján két allegórikus nőalak. 1841. V. ez. 4·9 cm.

2173. *Joh. Ladislao Pyrker*, emlékérem, hátlapján lantot pengető szárnyas angyal. V. br. 5 cm.

2174. *Haidinger Vilmos* érme, 1856. Hátlapján jelvények közt földgömb. V. br. 6·4 cm.

LIEBKÜCHLER.

2175. *Przemysl*, emlékérem, 1915. Előlapján nő két kezét megbilincselő harcos, hátlapján a Halál allegóriája. Ö. hadifém. 10 cm.

2176. *Háborús érem*, 1915. Előlapján a halál allegóriája, hátlapján magot vető földmíves. Ö. br. 10·7 cm.

RUDOLF MARSCHALL.

2177. *Georgi báró* emlékplakettje, hátlapján hódoló katonák. 1917. V. hadifém. 6—7 cm.

2178. *Max Schaffner*, emlékplakett, 70. szül. napjára. 1900. V. ez. 6·1 cm.

2179. *Báró Fehérváry Géza*, 60 éves katonai szolgálata

emlékére, I. Ferenc József, 1911. Hátlapján a san-martinoi csata. V. br. érem. 9 cm.

2180. *A bécsi «Adria-kiállítás»* érme, előlapján Ferenc Ferdinánd főherceg képmása, hátlapján ülő nőalak és hadihajó. 1913. V. ez. 3 cm.

2181. *A bécsi Goethe-szobor* leleplezésének emlékplakettje. 1920. V. br. 5·3—7·5 cm.

2182. *Josef Lewinszky* érme 40 éves működésének emlékére, a hátlapon egyik szerepében.

2183. *Ferenc József* plakettje. 1908. V. br. 6·45—9·25 cm.

2184. *Friedr. Kenner*, érme, a bécsi numizmatikai társulat tagjának. 1899. V. br. 3·55—6·3 cm.

2185. *Maria Ebner v. Eschenbach* érme, 70. születésnapjára. 1900. V. br. 5·65 cm.

2186. *Rainer főherceg* és felesége érme 50 éves házasságuk emlékére, hátlapján férfi- és nőalak latin felirattal. 1901. V. br. 6·05 cm.

2187. *Gustav Tschermak* érme, hátlapján bagoly és német felirat. 1901. V. br. 5 cm.

2188. *Dr. Carl Lueger* érme, 1904. V. ez. 2 cm.

2189. *Beck Frigyes báró* vezérkari főnök érme, 1906. V. br. 6 cm.

2190. *Ferenc József* érme, uralkodásának 50 éves jubileumára, 1898. Hátlapján hódoló jelenet. V. ez. 3 cm.

2191. *Mária főhercegné* érme, 1902. Hátlapján zászlót hordó gnómok. V. ez. 3·7 cm.

2192. *IV. Károly és Zita* házassági emlékérme, 1916. Hátlapján az osztrák császári ház címere. Ö. hadifém. 8 cm.

2193. *XIII. Leó pápa* érme. V. ez. 6 cm.

R. NEUBERGER.

2194. *Háborús érem*, előlapján Ferenc József képmása, hátlapján gépfegyveres katonák géniusszal. 1914.

2195. *Anton Scharff* érmész emlékérme, hátlapján babérés pálmaág német felirattal. 1903. V. ez. 3·7 cm.

2196. *Anzengruber Lajos* emlékérem, 1884. Hátlapján a bécsi Volkstheater képe. V. ez. 4·6 cm.

2197. *Fiúcska*, kezében virágcsokorral, XX. sz. eleje. V. br. 5·4×6·5 cm, nyolcszögű plakett.

2198. *Erzsébet császárné* szobrának leleplezési emlékplakettje. Előlapján a császárné képmása, hátlapján a szobor. Bécs, 1907. V. br. 4·9—6·6 cm.

A. NEUDECK.

2199. *Az antwerpeni dóm* belseje, P. Neefs festménye után. Érem. V. ón. 7·7 cm.

2200. *Két forint*, előlapján Ferenc József képmása, hátlapján a kuttenbergi Szt. Borbála templom. 1887. V. ez. 3·55 cm.

FRANZ XAWER PAWLIK.

2201. *Johann Horsky* ezüstlakodalmi plakettje, hátlapján felesége képmása. 1898. V. ez. 3·1—4·4 cm.

2202. *Krisztus sírbatétele*, félkörös plakett. V. br. 10·8—6·2 cm.

2203. *Bécsi gyermeksegélynap* emlékérme, ovális, rajta nő három gyermekkel. Füllel. 1905. V. br. 3·9 cm.

2204. *A bécsi lövészegylet* zászlószentelési plakettje, hátlapján dr. Kopp átveszi a zászlót. 1904. V. ez. 3·65—5·4 cm.

2205. *Theodor Rohde* érme, hátlapján emlékmű talapzata, 1893. V. br. 3·1 cm.

2206. *Kis leány*, babával, plakett. V. br. 2·75—6 cm.

2207. *Scharff Antal* érme, művészi tevékenységének 25 éves jubileumára, hátlapján pálmaág és felirat. 1893.

2208. *Eugen v. Böhm-Bawerk* plakettje, hátlapján a bécsi «Finanzministerium». 1904. V. ez. 4·2—6·6 cm.

2209. *Stifter Adalbert*, emlékérem, hátlapján a költő szülőházának képe. V. br. 4·5 cm.

2210. *Esti ima*, plakett. Ekén ülő imádkozó földmíves és imádkozó parasztlány. V. ez. 3·4—8 cm.

K. PERL.

2211. «*Der kleine Däumling*», plakett. V. br.

R. PLACHT.

2212. *Éva*, plakett, fekvő nő alakjával. V. br. 7·5—2·95 cm.
2213. *Adolph és Albertine Backofen v. Echt* emlékérme, hátlapján várrom. 1911. V. br. 5 cm.
2214. *Slettenheim Gyula* plakettje. V. br. 6·1—4·3 cm.
2215. *Ádám és Éva*, plakett. V. br. 8—3 cm.

F. P.

2216. *Ranzenberger* emlékérem, 1911. Galvanopl. 5·6 cm.
2217. *Goethe*, plakett. Ö. br. 3·2—3·9 cm.

RESCH.

2218. *Bukaresti kiállítás* plakettje, előlapján Károly király képmása, hátlapján az ipar és művészet alakjai. 1906. V. br. 5·7—7·05 cm.

I. ROTH.

2219. *Az elesett osztrák hősök* emlékérme, előlapján allegórikus csoport, hátlapján német felirat. 1864. V. br. 7 cm.
2220. A *Szt. István-templom* tornyának befejezésére készült érem, előlapján I. Ferdinánd császár, hátlapján a torony csúcsa. Bécs, 1863. V. ez. 4·7 cm.

HANS SCHAEFER.

2221. *XIII. Leó pápa* emlékérme, hátlapján két angyal emeli a holtat. 1903. V. br. 5 cm.
2222. *Guschelbauer*, érem, hátlapján német felirat. 1904. V. br. 4·4 cm.
2223. *Ludwig Gottsleben*, érem, 50 éves színészi működése emlékére, hátlapján egy szerepében. 1909. V. br. 5·1 cm.
2224. *A nő diadala*, plakett, férfi hátán ülő nő alakjával. 1907. V. br. 5·9—9·15 cm.
2225. *Weiskirchner Richard* érme. V. br. 6 cm.
2226. *Lichtenstein János herceg* érme, 1908. Hátlapján épület képe. V. br. 3·5 cm.
2227. *Licht István* plakettje, 1910. V. br. 8—10 cm.

2228. *Dr. Mitteregger Péter és neje* érme aranylakodalmuk alkalmából, 1914. Hátlapján allegórikus nőalak. V. br. 6 cm.

ANTON SCHARFF, 1845—1903.

2229. *Ferenc József* császári jubileumi emlékérme, előlapján képmása 1898-ból, hátlapján 1848-ból. V. ez. 2·6 cm.

2230. *Raimund Wiesner* emlékérme, hátlapján gyárépület. 1900. V. br. 5·15 cm.

2231. *Férfi képmás* (Garibaldi ?), galvano, érem. 8·7 cm.

2232. *Franz Orlbricht*, plakett, hátlapján Ferdinand Dehm képmása. 1898. V. br. 3·5—3·5 cm.

2233. «*Kincsem*», érem, előlapján Hungária, hátlapján szárnyas ló. 1874. V. ez. 4·5 cm.

2234. *Két-dináros* ezüstpénz, Sándor szerb király képmásával. 1897. V. ez. 2·7 cm.

2235. *Mosónő*, vert ezüstérem. 4·75 cm.

2236. *A bécsi mosónő*, érem, falapon. Ö. br. 12·6 cm.

2237. *Mozart*, érem, a bécsi Mozart-szobor leleplezése alkalmából. 1896. Hátlapján felhők közt zenélő angyalok. V. br. 5·5 cm.

2238. *Zichy Jenő gróf*, az 1879. évi székesfehérvári orsz. kiállítás elnökének érme, hátlapján várkapu látképe. V. br. 6·5 cm.

2239. *Radetzky József gróf* érme, 1892. Hátlapján a táborszernagy bécsi lovasszobra. V. br. 7 cm.

2240. *A Habsburg-ház 600 éves jubileumának* emlékérme, 1882. Előlapján jelenet: Habsburgi Rudolf fiaira ruházza a birodalmi hűbéreket. V. br. 6 cm.

2241. *Rudolf trónörökös és Stefánia hercegnő* házasságra lépésének emlékérme, 1881. Hátlapján allegórikus nőalak Ámorral. V. ez. 5 cm.

2242. A Magyar Mérnök- és Építészegylet *Ybl*-érme, hátlapján szarkofág nőalakkal. V. ez. 5 cm.

2243. *Az Országos Iparegyesület* tiszteletdíj-érme. Előlapján harsonát fúvó szárnyas angyal és puttók. V. ez. 5·5 cm.

2244. *Wagner Richárd*, érem, hátlapján három allegórikus nőalak, 1876. V. br. 5·3 cm.

2245. *Wagner Richárd*, emlékérem, 1876. Hátlapján lándzsa, kard és gyűrű. V. br. 3·5 cm.

2246. *Pertsch Vilmos* érme, hátlapján babérgallyak közt felirat, 1899. V. br. 5·5 cm.

2247. *Mozart*, emlékplakett, 1896. Ö. br. falapon. 17·5—17·2 cm.

2248. *Női mellkép*, v. br. érem, 1887. 4·2 cm.

2249. *Keller Gottfried* érme, 1889. Hátlapján lantját pengető Orpheus az állatok közt. V. br. 7 cm.

2250. *Önarckép*, ö. br. érem, 1893. Falapon. 14·5 cm.

2251. *Lov. Gassian Márton* jubileumi érme, 1877. Hátlapján allegórikus jelenet. V. br. 6·5 cm.

2252. *Sándor szerb király és Draga királyné* érme, hátlapján hódoló jelenet. 1900. V. br. 5·3 cm.

2253. *Bécs város érme* a bécsi városháza látképével, az építkezés befejezésének emlékére, 1883. Hátlapján allegórikus jelenet. V. fehér fém. 7·2 cm.

2254. *Budapest főváros* érme Buda visszavívásának 200 éves emlékére, 1886. Előlapján a győztes Hungária karddal, hátlapján Hungária pálmaággal. V. br. 7·2 cm.

2255. *Albert Ede* bécsi orvostanár érme, 1891. Hátlapján többsoros felirat. V. ez. 6·2 cm.

2256. *A Magyar Mérnök- és Építészegylet* ezüstérme, 1883. Előlapján három allegórikus nőalak, hátlapján felirat. V. ezüst. 5·5 cm.

2257. *Kützing Frigyes* érme, 1887. Hátlapján felirat. V. br. 5 cm.

2258. *Schmidt Frigyes* bécsi építőmester érme, 1889. Hátlapján a bécsi Szt. István-templom látképe. V. br. 5·8 cm.

2259. *Reininghaus János és Teréz* érme aranylakodalmuk emlékére, 1900. Hátlapján ünnepséget ábrázoló jelenetek. V. br. 6 cm.

2260. *Lov. Vacano Fülöp*, emlékérem, születésének 100-ik évfordulója alkalmára, 1902. Ö. br. 5 cm.

2261. *A karintiai orsz. kiállítás* emlékérme, 1885. Előlapján Karintia címere, hátlapján allegórikus jelenet. V. ez. 5·3 cm.

2262. *Hunyady Kálmán gróf* érme, 1898, a bécsi ügető-

verseny-egyesület 25 éves jubileuma alkalmából. V. ez. 5 cm.

2263. *Grillparzer*, érem, a költő bécsi szobrának leleplezése alkalmából, 1889. Hátlapján babérgallyal átfont lant. V. br. 5·5 cm.

2264. *Mautner von Markhof Ignác és Julia* aranylakodalmának emlékérme, 1881. Hátlapján felirat. V. ez. 5 cm.

2265. *Künstlergenossenschaft*, érem, 1890. Előlapján szakállas férfi mellképe, hátlapján a festészetet ábrázoló nőalak és bohóc. Ö. br. 6—4·5 cm.

2266. *Goethe*, emlékérem, 1899. Hátlapján jelenet a költő Faust című tragédiájából. V. br. 6·8 cm.

2267. *Hasenbauer János* érme, 1893. Hátlapján két allegórikus nőalak pajzzsal. V. br. 4·8 cm.

2268. *Reichenbergi kereskedelmi és iparkamara* tiszteletdíjérme, 1893, a Kereskedelem és Ipar allegórikus alakjaival. V. br. 7 cm.

2269. *Bécsi lövészegyesület*, érem, 1883. Előlapján férfi puskával régi viseletben, hátlapján osztrák címer. V. ez. 3·6 cm.

2270. *Klinger Oszkár*, plakett, hátlapján nő és két gyermek alakja, 1894. V. ez. 4·2—3·3 cm.

2271. *Dreher Antal és Katalin* érme, ezüstlakodalmuk emlékére, 1894. Hátlapján a házaspár három fiának mellképei. V. ez. 6·5 cm.

2272. *Goldmark Károly* érme, születésének 70-ik évfordulója alkalmára, 1900. V. br. 5·6 cm.

2273. *A bécsi numizmatikai társulat* emlékplakettje 40 éves fennállásának jubileumára, 1888. Előlapján allegórikus jelenet, hátlapján felirat. V. br. 4·3—4·3 cm.

2274. *Reinisch Leo* érme, születésének 70-ik évfordulójára, 1902. Hátlapján szfinx. V. br. 4·7 cm.

2275. *Unger József* érme, 1902. Hátlapján felirat. V. br. 5 cm.

2276. *Pulszky Ferenc* érme, ötvenéves írói működése ünneplésére, 1884. V. br. 4·7 cm.

2277. *Drasche Antal dr.* orvostanár érme, 1896. Hátlapján betegágy mellett ülő orvos. V. br. 5·8 cm.

2278. *A Nemzeti Zenede* érme az intézet 50 éves fennállásának jubileumára, 1890. Előlapján hattyú hangszerekkel, hátlapján allegórikus jelenet. V. br. 6·3 cm.

2279. *Hubertus-ünnep* plakettje, 1896. Előlapján Szt. Hubertus szarvassal, hátlapján Diana. 3·7—3·7 cm.

2280. *Báli jelvény*, előlapján béka palettával, hátlapján jelmezes férfi, 1894. V. ez. 3·7—3·7 cm.

2281. *Gschnassball*-jelvény, előlapján sárkány, hátlapján kínai jelenet, 1892. V. br. 4·5 cm.

2282. *Mayer József* ékszerész jubileumi érme, 1892. Hátlapján serleget trébelő Szt. Elegius. V. br. 6·5 cm.

2283. *Strauss János* zeneszerző érme, 1894. Hátlapján hangversenyterem részlete és hangszerek. V. br. 6 cm.

2284. *Lov. Schmerling Antal* érme, 1889. Hátlapján tölgykoszorúban felirat. V. br. 6·8 cm.

2285. *Sickel Tivadar*, bécsi egy. tanár érme, 1887. Hátlapján gyermekeket oktató nőalak. V. br. 5·8 cm.

2286. *Smolka Ferenc* érme, 1888. Hátlapján kartusban felirat. V. br. 6·5 cm.

2287. *Ottakringi tüzoltóság* 25 éves jubileumának érme, 1893. Előlapján tüzoltók munkája, hátlapján felirat. V. ez. 3·3—3·3 cm.

2288. *Mária Terézia*-érem, hátlapján az uralkodónő bécsi szobrának képe, a leleplezés alkalmából, 1881. V. br. 6·5 cm.

2289. *Lov. Mosenthal Salamon* érme, 1879. Hátlapján kezében maszkot tartó lebegő nőalak. V. br. 5·8 cm.

2290. *Szilágyi Sándor* érme, születésének 70-ik évfordulója alkalmából, 1897. Hátlapján jelenet: Báthory, Bethlen és Rákóczi. V. br. 5·7 cm.

2291. *Ernst Anna* plakettje, hátlapján virágos gally és felirat, 1893. V. br. 4—3 cm.

2292. *Lov. Bergmann József érme*, hátlapján allegórikus jelenet, 1872. V. br. 4·3 cm.

2293. *Lichtenstein Adolf herceg* érme, 1884. Hátlapján címer. V. br. 5 cm.

2294. *Forchheimer Ede* numizmatikus érme, 1890. Hátlapján felirat. V. br. 4·2 cm.

2295. *St. Pölteni orsz. lövészverseny* érme, előlapján allegórikus nőalak és nyilas angyal, hátlapján címer és felirat, 1882. V. ez. 3·3 cm.

2296. *Bécsújhely* város plakettje alapításának 700 éves jubileumára. Előlapján Erényes Lipót, a város alapítója, hátlapján címer, 1892. V. ez. 3·3—3·3 cm.

2297. *Bachofen von Echt* érme, 1894. Hátlapján repülő galamb és felirat. V. br. 3·7 cm.

2298. *Országos nőiparkiállítás* érme, 1881. Előlapján Koburg hercegné, az egy. védnökének mellképe. V. ez. 3·5 cm.

2299. *Ferenc József* érme az 1888. évi bécsi nemzetk. műkiállítás alkalmából. Hátlapján allegórikus jelenet. V. ez. 3·6 cm.

2300. *Brahms*, emlékérem, 1897. Hátlapján felirat. V. ez. 2·2 cm.

2301. *Ferenc József* érme, uralkodásának 50 éves jubileumára, 1898. Hátlapján az uralkodó fiatalkori mellképe. V. ez. 2·5 cm.

2302. *Ferenc József és Erzsébet* érme házasságkötésük 25-ik évfordulója alkalmára. V. br. 5 cm.

2303. *János főherceg* érme, hátlapján a főherceg steierországi szobrának képe. V. br. 5·2 cm.

2304. *Felder Kajetán* érme, hátlapján allegórikus jelenet. V. br. 6·3 cm.

2305. *Hann Gyula* érme, hátlapján alpesi tájkép és felirat. V. br. 6 cm.

2306. «*Guilelmo de Hartel*» érme, hátlapján trónuson ülő nőalak, ölében könyvvel és előtte álló apród. V. br. 6 cm.

2307. *Oppolzer Theodor* bécsi csillagász érme, hátlapján felirat. V. br. 6·5 cm.

2308. *Erbstein Albert*, emlékérem, hátlapján pálmaág és felirat. V. br. 5·8 cm.

2309. *Dumba Miklós* emlékérem, 1900. Hátlapján pálmaág és felirat. V. br. 5·5 cm.

2310. *Dr. Buchholz Antal* érme, hátlapján páncélos lovag, a háttérben város látképe. V. br. 5 cm.

2311. *Arneth Alfréd* érme, 1890. Hátlapján Mária Terézia mellszobra előtt allegórikus nőalak. V. br. 5·8 cm.

2312. *Carol román király* érme, hátlapján koronás nőalak oroszlánnal. V. br. 6·5 cm.

2313. *Vincenz Miller zu Aichholz* érme, hátlapján címer. V. br. 5·6 cm.

2314. *Brahms*, érem, a zeneszerző születésének 60-ik évfordulója alkalmára, hátlapján pálmaág és felirat. V. br. 5·8 cm.

2315. *P. R. Rosegger* érme, 1898. Hátlapján tájképben fiatal paraszt és parasztlány. V. br. 5 cm.

2316. *Wiesner Raimund* érme, hátlapján bányatelep látképe. V. br. 5 cm.

2317. *Askenasy Sándor és Adél* plakettje ezüstlakodalmuk emlékére, 1901. Hátlapján virágcsokor és felirat. V. br. 4·3—4·3 cm.

2318. *Rillegger Alajos* érme, hátlapján tölgyfagally és feliratok. V. br. 4·7 cm.

2319. *Richter Antal* érme, hátlapján gyártelep képe és szimbólikus jelenet.

2320. *Lov. Storck József* érme, 1900, születésének 70-ik évfordulója alkalmára. Hátlapján felirat. V. br. 6 cm.

2321. *Wünsch József* plakettje születésének 60-ik évfordulójára, 1903. Hátlapján leánygyermek csokorral. V. br. 5·2—3·8 cm.

2322. *Kállay Benő*, emlékplakett, hátlapján címer és felirat. V. br. 5·5—4·5 cm.

2323. *Hirschfeld Ottó* emlékérem, hátlapján két allegórikus nőalak. V. br. 4·5 cm.

2324. *Dr. Grübl Raymund* bécsi polgármester érme, hátlapján felirat. V. ez. 5 cm.

2325. *Theyer Tivadar* plakettje, 1900. Hátlapján felirat. V. ez. 4·7—3·5 cm.

2326. *Delhaes István* érme (egyold.), 1887. Ö. br. 13·4 cm.

2327. *Deák Ferenc* érme (egyold.), XIX. sz. 2. fele. Ö. br. 9·4 cm.

J. SCHÖN.

2328. *Pyrker László* egri érsek érme, hátlapján kolostorépület, 1842. V. br. 4·6 cm.

SCHÖNBERGER (XIX. sz. e.).

2329. *Bérmálási* érem, préselt ezüstlemez, füllel. 5·6 cm.

J. SCHWERTNER.

2330. A *brassói egyesületi* napok érme, előlapján az erdélyi fejedelmek mellképei, hátlapján a városok címerei. 1886. V. br. 8·5 cm.

2331. *Kövess tábornagy* érme (egylapú), 1916. V. br. 6·5 cm.

2332. *Winternitz Vilmos* orvostanár érme, 1905. Hátlapján vízesés fürdőző férfiakkal és nőkkel. V. br. 6 cm.

2333. *Freud Zsigmond* érme, 1906. Hátlapján sziklán ülő szfinx, előtte férfi. V. br. 6 cm.

M. SIX.

2334. *Ékét vezető parasztasszony* érme, 1918. Ö. vas. 9·8 cm.

W. SEIDAN.

2335. «*Franc. Schlick*» tábornok érme, hátlapján Viktoria alakja. 1850. V. br. 5·9 cm.

2336. *Gróf Radetzky*, érem, a prágai szobor felállításának emlékére. 1859. V. br. 8 cm.

H. TAGLANG.

2337. *Ernst Hartmann* érme. V. br. 5 cm.

JOSEF TAUTENHAYN.

2338. *A lipcsei csata* emlékérme, a 100-ik évfordulóra, előlapján Germánia, hátlapján Károly főherceg, Schwarzenberg herceg és Hofer András képmása. 1913. V. br. 6·5 cm.

2339. *Ferenc József* érme 50 éves császári uralkodása emlékére, hátlapján a Clio ülő helyzetben. 1898. V. ez. 4 cm.

2340. *Wilhelm v. Tegethof* emlékérme, hátlapján a tengernagy szobra. 1877. V. ez. 6·2 cm.

2341. *Julius Haehnel* emlékérme, hátlapján szfinxen ülő múzsa hárfával. 1891. V. ez. 6·3 cm.

2342. *A bécsi képzőművészeti* akadémia érme, előlapján Ferenc József és Lipót császár médaillonja, hátlapján három művésznövendék Pallas Athenéval. 1892. V. ez. 6·4 cm.

2343. *Bécs város érme*, a török uralom alól történt felszabadításának 300-ik évfordulója emlékére, 1883. V. fehér fém. 7·2 cm.

2344. *Antonius Kerschbauer* érme, 1903. V. br.

2345. *Theophil Hansen* építési érme, 1883. V. br. 6·05 cm.

2346. *A bécsi 1873.* világkiállítás közreműködői érme, előlapján Ferenc József képmása, hátlapján az ipart jelképező két alak géniusszal. V. br. 7 cm.

2347. *Erzsébet királyné* érme, megkoronáztatásának emlékére, 1867. Hátlapján magyar korona. V. ez. 5 cm.

2348. *I. Ferenc József* érme, 1852. Hátlapján diadalkapu. V. br. 5 cm.

2349. *Bécsi világkiállítás* díjérme, 1873. Előlapján I. Ferenc József képe, hátlapján allegorikus jelenet és felirat: «Dem Fortschritte». V. br. 7 cm.

2350. *Bécsi világkiállítás* díjérme, 1873. Előlapján I. Ferenc József képe, hátlapján allegórikus jelenet és felirat: «Für Kunst». V. br. 7 cm.

2351. *Bécsi világkiállítás* díjérme, 1873. Előlapján I. Ferenc József képe, hátlapján allegórikus jelenet és felirat: «Dem Verdienste». V. br. 7 cm.

2352. *Bécsi világkiállítás* díjérme, 1873. Előlapján I. Ferenc József képe, hátlapján allegórikus jelenet és felirat: «Dem Mitarbeiter». V. br. 7 cm.

2353. *Bécsi világkiállítás* díjérme, 1873. Előlapján I. Ferenc József képe, hátlapján allegórikus jelenet és felirat: «Für guten Geschmack». V. br. 7 cm.

JOSEF TAUTENHAYN junior.

2354. *Reinholdus Eisl és neje* ezüstlakodalmi emlékplakettje, 1906. V. br. 6—7·5 cm.

2355. *I. Ferenc József* érme, hátlapján Miksa és Leonhard gróf páros képmása, 1900. V. ez. 6·6 cm.
2356. *Ferenc József és Vilmos császár*, plakett, kettős arckép babérkoszorúban. V. br. 6·7—5·3 cm.
2357. *Helmholz Hermann*, emlékplakett, 1894. Hátlapján allegórikus nőalak. V. br. 5—4 cm.
2358. *Morosini Miklós*, ov. plakett, 1899. Hátlapján tájképben vártorony képe. V. br. 5·5—4 cm.
2359. *Loewe Ferdinánd*, a bécsi Concertverein karmesterének plakettje, 1910. V. br. 5×6·4 cm.

A. V.

2360. *Gróf Viczay Mihály* érme, hátlapján quadriga (görög érem nyomán). V. ez. 2·85 cm.

A. WAPPENSTEIN.

2361. *A hármasszövetség* érme, 1814. V. ez. Füllel.

C. WASCHMANN.

2362. *Erzsébet főhercegnő* érme, előlapján a főhercegnő gyermekkori térdképe, hátlapján Rudolf és Stefánia alakja. Ö. ez. 10·6 cm.
2363. *Wolter Sarolta*, emlékérem, 1893. Ö. ez. 12·5 cm.

F. WÜRT.

2364. *Bécsújhelyi* katonai akadémia emlékérme Mária Terézia szobrának leleplezésére. 1862. V. br. 6·1 cm.
2365. *II. József és Mária Terézia* érme az erdélyi fejedelemség visszaállítása emlékére, hátlapján pálmafa, harsonás angyallal, 1765. V. br. 5·9 cm.
2366. *Mária Terézia* érme, az erdélyi udv. hivatalok visszaállítása emlékére, hátlapján hódoló jelenet, 1762. V. br. aranyozva. 6 cm.
2367. *Iskolai díjérem*, előlapján Mária Terézia mellképe, hátlapján gyermeket jutalmazó Athena, 1776. V. br. aranyozva. Füllel. 3·9 cm.
2368. *II. József és Mária Terézia* érme, hátlapján az erdélyi kereskedelmet és földmívelést szimbolizáló jelenet, a lebegő Merkur alakjával. V. br. aranyozva. 5·9 cm. (*Kép XXI. tábla.*)

J. ZUMBUSCH.

2369. *Doellinger Ignác* egyetemi tanár emlékérme, hátlapján latin felirat, 1890. V. br. 5·5 cm.

NÉVTELEN.

2370. *Mária Beatrix* emlékérme, hátlapján jelenet három nőalakkal, 1840. Ö. br. 7·9 cm.

2371. *P. R. J. Sturm* és J. Schwarz emlékplakettje, 1909. V. ez. 6·5—4·7 cm.

2372. *Szlavikovitzi* emlékünnep érme, előlapján József császár képmása, hátlapján a császár szántás közben. 1769—1869. V. ez. 3·3 cm.

2373. *Ferdinánd* osztrák trónörökös érme füllel. Ö. vas. 5·5 cm.

2374. *Naptár-érem 1805. évre.* V. ez. 4·9 cm.

2375. *Ferenc császár* párisi bevonulásának emlékérme, hátlapján felirat, 1815. V. arany. 0·74 cm.

2376. *Johann Fürst v. Lichtenstein* egy koronája, hátlapján címer, 1900. V. ez. 2·3 cm.

2377. *Virchow Rudolf* érme, hátlapján operáló orvos, 1902. V. br. 6 cm.

2378. *Schwarzenberg* herceg érme. Ö. vas. 5·5 cm.

2379. *Medaillon*, női fejjel. Ö. sárgaréz. 18·5 cm.

2380. *Királyok imádása*, könyvdíszül szolgáló plakett. Ö. fehér fém. 9·1—13·4 cm.

2381. *I. Ferenc* és neje olasz koronázásának emlékérme, hátlapján térdelő nőalak az olasz koronával. V. ón. 7·2 cm.

2382. *Férfi arckép*, érem. Ö. sárgaréz. 8·7 cm.

2383. *Kroness Teréz* színművésznő érme. Ö. br. 6·8 cm.

2384. *I. Ferenc* császár érme. Ö. vas. (Falapon.)

2385. *Oroszlánon ülő lantos Ámor*, plakett. Ö. ez. 1833.

2385a. Wideman: *Lipót és Lajos* érme, 1768. V. ólom.

2385b. A. Hartig: *Grossmutters Andacht*, pl. V. br. modern.

2385c. Weinberger: *Josef Kainz* plakett, V. br. 1911.

2385d. *Arlbergbalm-Trisanna Viadukt.* Plakett, 1912.

VIII. NÉMET ÉRMEK ÉS PLAKETTEK.

a) *XV. század.*

2386. *Krisztust* az angyalok siratják, érem, gyöngyházfaragás. 5·4 cm.

2387. *Gót pecsét-mintája*, rajta trónon ülő császár. Trébelt arany. 8·15 cm.

2388. *Császári pecsét* bronzlenyomata 1414-ből. 13·2 cm.

b) *XVI. század.*

AUGSBURG.

2389. *Krisztus kigúnyoltatása* (Augsburgi Passio), plakett. Ö. br.

2390. *Krisztus az Olajfák* hegyén (Augsburgi Passió), plakett. Ö. br.

2391. *Madonna* négy angyalkával, plakett. Ö. br.

2391a. *Mária magyar királyné*, faragvány. 5·3 cm.

ADOLF DAUCHER (Augsburg, XVI. sz. e.).

2391b. *Krisztus az olajfák hegyén*, plakett. Kehlheimi kő. (Dr. Ph. M. Halm meghatározása). 11·3—14·8 centiméter. *(Kép XX. tábla.)*

DÉL-NÉMET MESTER, (XVI. sz.)

2391c. *Kutyát etető vadász*, kerek ötvösminta. Kehlheimi kő. 3·6 cm. *(Kép XIX. tábla.)*

M. F.

2392. *Bibliai* érem, előlapján Jónás a cethallal, hátlapján Krisztus feltámadása.

PÉTER FLÖTNER 1493—1546.

2393. Két *ovális érem*, szimbólikus nőalakkal. Ö. ón. (Újabb öntvény.) M.=7·7 cm.

2394. *A hit kisértése*, plakett, ólom. 10·5—11·5 cm. *(Kép XV. tábla.)*

2395. A «*Látás*» az Érzékek sorozatából, plakett. Ö. br. 6·7—6·05 cm.

2396. *Két aranyozott bronzsáv*, két-két zenélő női alakkal.

2396a. *Krisztus keresztelés*, érem minta. Kehlheimi kő. 5·1. cm. *(Kép XIX. tábla.)*

HANS GAR, XVI. sz. m. f.

2397. *Az idő* (Kronos) elrabolja a szépséget, érem. Ö. br.

MATHES GEBEL (Nürnberg, XVI. e. f.).

2397a. *Férfi képmás*, éremminta. Kehlheimi kő. 3·6 cm. *(Kép XIX. tábla.)*

2397b. *Martin Gender* érem hátlapja, 1528. éremminta. Kehlheimi kő. 3·6. cm. *(Kép XIX. tábla.)*

JOACHIMSTHAL.

2398. *Bibliai* érem, előlapján az újszülött Jézus imádása, hátlapján a három királyok, 1549. Ez. 4·9 cm.

NÜRNBERG.

2399. *Vaddisznóvadászat*, kerek médaillon. Ö. ólom.

HANS PEISSER.

2400. *Caritas*, nő gyermekekkel ; ovális médaillon. Ö. br.

HANS REINHARDT (1535—47).

2401. *V. Károly* római császár érme, hátlapján kétfejű sasos császári címer. 1537. Három füllel. Ö. ez. 6·6 cm.

HANS SCHWARTZ (1518—27).

2402. *Joann. Burgkmair* érme, tagozott peremmel. 1518. Ö. br. 6·8 cm. *(Kép XIII. tábla.)*

2403. *Stephanus Westner* érme. Ö. br. 5·5 cm. A Dreyfuss-gyűjteményből. *(Kép VII. tábla.)*

W. V.

2403a. *Jacob Ritter v. Trapp.* érem. Ö. ólom. (1561.)

TOBIAS WOLF.

2403b. *V. Sándor pápa* (1417.), éremminta. Kehlheimi kő. 4·1 cm. *(Kép XIX. tábla.)*

NÉVTELEN, XVI. sz.

2404. *Krisztus sírbatétele*, felhők felett a Szt. Lélek galamb képében. Fent félkörös plakett. Ö. br. (Későbbi öntv.) 6·1—9·1 cm.

2405. *Imádkozó nő*, kőpadon ülve, mellette korsó, háttérben hegyes tájkép. Ö. br. plakett. 6·3—7·8 cm.

2406. *Rajmundus Fugger* érme, hátlapján allegórikus alak. V. br. 4 cm.

2407. *Menekülés Egyiptomba*, balról fák, jobbról a távolban város. Ö. ólom. 7·2—9·7 cm. (A Passziók mesterétől.)

2408. *Kalvária*. Krisztus a keresztfán a két latorral, előtérben Mária a földre hullva. Ö. ólom. 7—9·4 cm.

2409. *Beyer Vencel* érme, hátlapján tájkép koponyával (újabb öntvény). Ö. vas. 5·5 cm.

2410. *Beyer Vencel* érme, hátlapján boncolt emberi alak Szt. Mihály lován. 1526. Ö. vas. (Későbbi öntvény.) 5·15 cm.

2411. *Királyok imádása*, érem, hátlapján Mózes alakja. Füllel. Ö. ez. 7 cm.

2412. *Dürer Albert* érme, 56 éves korában, hátl. Zsuzsanna pfalzi hercegnő. Ö. ez. 3·8 cm. Füllel.

2413. *Krisztus és a farizeusok*, érem, puszpángfából faragott. 7·5 cm.

2414. *Érem*, két előkelő ruházatú szakállas férfi mellképével. Ö. ólom. 8·5 cm.

2415. *Pápai gúnyérem*, öntött ezüst, előlapján a pápát baldachinos trónuson viszik díszmenetben, hátlapján Krisztus szamárháton lovagol. 1537. Ö. ez. füllel. 6 cm.

2416. *Jézus születése*, érem, hátlapján a királyok imádása. 1549. Ö. ez. aranyozva. Füllel. 4·9 cm.

2417. *Bibliai* érem. V. ez. Füllel.

2418. *V. Károly* érme, hátlapján a spanyol címer, 1545. V. ez. 4·2 cm.

2419. *Csatajelenet*, nyomott pajzsalakú. Ö. br.
2420. *Madonna*, a gyermek keresztelő Szt. Jánossal. Ö. br. aranyozva.
2421. *Fülöp*, hesszeni őrgróf, ovális médaillon. Ö. br. aranyozva.
2422. *Bibliai érem*, előlapján a kánai menyegző, hátlapján Krisztus az írástudók közt. 1552. Füllel. Ö. ez. aranyozva.
2423. *Bibliai érem*, előlapján az érckígyó, hátlapján a kalvária jelenete. 1544. Ö. ez.
2424. *Bibliai érem*, a 2423-hoz hasonló jelenetekkel, eltérő ábrázolásban. 1557. Füllel. Ö. ez.
2425. *Bibliai* érem, előlapján Dávid és Góliát, hátlapján Dávid király hárfával és egy férfialak. Füllel.
2426. *Bibliai* érem, előlapján Ábrahám és Izsák alakja, hátlapján a keresztút. V. ez. aranyfoglalatban.
2427. *Bibliai* érem, négyzetes, előlapján a kalvária jelenete, hátlapján a sírbatétel.
2428. *Füles érem*, előlapján az «idő»-t jelképező fekvő alak, hátlapján jelenet Krisztus életéből. V. ez. aranyozva.
2429. *János Frigyes* szász herceg halálának emlékérme. 1595. Ö. br.
2430. *Marta Van der Perre* érme, 28 éves korában. Ö. ez. 3 cm.
2431. *Bibliai* érem, előlapján Salamon király mellképe, hátlapján álló király és királyné alakja. Ö. ez. Füllel.
2432. *Krisztust* bemutatják a népnek, plakett. Ö. br.
2433. *Vénusz toiletteje*, ovális médaillon. Ö. ez.
2433a. *Anna királyné* II. László leánya, fafaragvány. 4·5 cm.
2433b. *Tájkép*, ovális plakett. Ö. br. aranyozott. 5—7 centiméter.

c) *XVII. század.*

I. B. (Johann Bensheim, 1650—60).

2434. *Keresztelő érem*, előlapján mandorlában a feltámadt Krisztus, hátlapján a sírján ülő Krisztus

vállán kereszt, német körirattal. V. arany (17 gr). 3·7 cm.

M. B. (M. Brunner).

2435. *Hármasszövetség a török ellen*, érem, hátlapján kutyát megtámadó két sas és szárnyas oroszlán. 1684. V. ez. 5·6 cm.

CASPAR ENDERLEIN, † 1693.

2436. *Vénusz és Ámor*, ovális érem. Ö. br. 9·65 cm. M.=9·7 cm.

HANS GEBHARD.

2437. *III. Ferdinand* érme, hátlapján a magyar címer körül 9 tartományi címer, XVII. sz. V. ez. 4·2 cm.

GEORG HAUTSCH (1683—1711).

2438. *Kanizsa* visszafoglalásának emlékérme, hátlapján Herkules a hidrával. 1690. V. ez. 3·5 cm.

2439. *A siklósi csata* emlékérme, I. Lipót képmásával. 1687. V. ez. 4·2 cm.

2440. *I. Lipót* emlékérme, hátlapján a török fegyverszünetre vonatkozó allegórikus jelenet. 1699. V. ez. 4·3 cm.

2441. *Székesfehérvár* visszafoglalásának érme, előlapján Lipót trónon ülve. 1688. V. ez. 3 cm.

2442. *Buda* visszafoglalásának emlékérme Lipót előtt hódoló nőalakkal, hátlapján Buda látképe. 1686. V. ez. 4·5 cm.

2443. *I. József* magyar király koronázási emlékérme, hátlapján magyar címer. 1687. V. ez. 3 cm.

2444. *Érsekújvár* visszafoglalásának emlékérme. 1685. V. ez. 3 cm.

A. K.

2445. *Calvin*-érem, v. br. aranyozva.

JOHANN KITTEL, 1683—1748.

2446. *Esztergom* visszafoglalásának emlékérme, hátlapján győzelmi allegória. 1683. V. ez. 3·3 cm.

2447. *Buda visszafoglalásának* érme, előlapján Buda látképe, hátlapján oltár két alakkal. 1686. V. ez. 4·7 cm.

2448. *I. József király* érme, magyar királlyá való koronáztatásának emlékére, 1687. Hátlapján architekturában Buda látképe és előtte virágok közt ülő férfi. V. ez. 5 cm.

FRIEDRICH KLEINERT, † 1714.

2449. *I. József* magyar király ovális koronázási érme, hátlapján fa két címerrel. 1687. V. ez. M. = 7·7 cm.

L. G. LAUFFER (1670—90).

2450. *Az esztergomi csata* emlékérme, 1685. V. ez. 4 cm.

J. N. (Johann Neidhardt (?) 1674—1705.)

2451. *Keresztérem*, előlapján három szent félalakja, hátlapján lovas csata.

FRANZ NEIDINGER.

2452. *Piscop* Luc. Cornelia érme, hátlapján tengeren úszó kagylóba gyöngyszemek esnek. 1678. 6 cm.

2453. *Maurocano* Ferenc érme, hátlapján futó fáma. 40·5 cm.

R. D. REICH.

2454. *II. Ferdinánd* császárrá választásának érme, 1619. Ez. 4 cm.

SAINT URBAIN.

2455. *V. Károly* lotharingiai herceg (1675—90) érme, hátlapján városlátkép, a törökök feletti győzelem emlékére (1686). V. br. 5·65 cm.

(Kép XXI. tábla.)

GEORG SCHWEIGER, (XVII. sz.)

2455a. *Luther Márton*, érem. Ö. br. 8·3 cm.

2455b. *Melachton*, érem. Ö. br. 8·3 cm.

2455c. *Zwingli Ulrik*, érem. Ö. br. 8.5 cm.

H. J. WOHLRAB.

2456. *Bécs felszabadításának* érme, előlapján Lipót mellképe, hátlapján Bécs látképe. 1683. V. ez. 6·45 cm.

NÉVTELEN, XVII. sz.

2457. *Keresztelő érem*, rajta Krisztus megkeresztelése. Ö. ez. aranyozva, csavaros ezüst keretben, füllel. 5·4 cm.

2458. *Pieta*, plakett, a kereszt tövében Krisztus és Mária alakja, a háttérben Jeruzsálem városa. Ö. br. aranyozva. 12·85—18·6 cm. (Olasz minta után. L. a 3023. sz-t.) *(Kép XVII. tábla.)*

2459. *Érem*, előlapján János György szász választófejedelem arcképe körirattal, hátlapján a választófejedelem címere, körirat és 1612. évszám. V. ez. 4·2 cm.

2460. *Krisztus az Olajfák hegyén*, érem. Ónöntvény. XVII. sz. 7·2 cm.

2461. *János* szász választófejedelem érme, 1630. Ö. ez.

2462. *Gusztáv Adolf* érme, hátlapján Mária Eleonora királyné. Ez. 4·2 cm.

2463. *Gusztáv Adolf* halálának emlékérme. Ez. 3·7 cm.

2464. *Hiszekegy*-érem, előlapján három bibliai jelenet.

d) ***XVIII. század.***

JAC. ABRAHAM, 1723—1800.

2465. *Mendelssohn Mózes* érme, 1729. Hátlapján halálfej. Ezüstözött v. br. 4·4 cm.

CARL WILH. HOECKNER 1749—1820.

2466. *Frigyes Ágost* szász választófejedelem érme, hátlapján német felirat, 1792. V. ez. 2·9 cm.

C. H. KÜCHLER, † 1802.

2467. *III. György* angol király érme, 1797. V. br. 3·6 cm.

C. M.

2468. *Frigyes János* herceg érme, ovális, hátlapján nyíllal lőtt hímszarvas. Füllel. V. ez. 4·1 cm.

JOHANN JACOB NEUSS, 1770—1848.

2469. *A brixeni püspökség* érme, 1791. V. ez.

G. I. P.

2470. *Augsburgi confessiós érem,* hátlapján lovas vezér, belsejében szinezett metszetek: Luther, Melanchton mellképe és bibliai jelenetek. 1730. V. ez. 4·5 cm.

JOH. CHRIST. REICH, 1740—1814.

2471. *Nagy Frigyes* halálának emlékérme, hátlapján gyászoló nőalak urnával. 1786. V. ón. 4·75 cm.

P. S.

2472. *A hamburgi* pestis emlékérme, előlapján a város látképe, hátlapján tájkép szivárvánnyal. 1714. V. ez. 4·4 cm.

GEORG VESTNER, 1679—1740.

2473. *Erzsébet Krisztina,* VI. Károly császár neje érme, hátlapján díszhajó. 1713. V. ez. 4·4 cm.

2474. *VI. Károly* érme, a Száva melletti csata emlékére, 1716. V. ez. 4·4 cm.

2475. *Luther*-érem, hátlapján Mekka látképe, 1717. V. ez. 4·4 cm.

2476. *Mária Theresia* koronázási érme, 1740. V. e. 4·4 cm.

C. WERMUTH.

2477. *Házassági érem,* előlapján Krisztus megáld egy házaspárt, hátlapján német vers. V. ez. 4·4 cm.

NÉVTELEN, XVIII. sz.

2478. *Krisztus* a keresztúton, hátul lovaskatona. Trébelt ezüst plakett. 6·4—7·8 cm.

2479. *Hamburgi* emlékplakett, hátlapján német felirat, 1708. V. ez. 3·5—3·4 cm.

2480. *Braunschweigi 24 garas,* előlapján felirat, hátlapján szakállas férfi, 1700. V. ez. 3·5 cm.

2481. *II. Frigyes* (1786—97) csapatszemléje, érem. Ö. vas, aranyozott bronzkeretben. 6·2 cm.

2482. *Amazonok* átkelése, barokk peremmel, érem, trébelt réz aranyozva. 6·8 cm.
2483. *Az érmészet allegóriája*, érem, rajta ülő nő kalapáccsal és vésővel. Vasöntvény. 7·2 cm.
2484. «*Miatyánk*», érem. V. ez. aranyozva, füllel.
2485. *Vadászjelenet*, plakett. Ö. br. aranyozva.
2486. *Immaculata*, ovális médaillon, trébelt sárgaréz.
2486a. *Hadvezér* vértezetben, plakett. Ö. br. 16·5—13 centiméter.

e) *XIX—XX. század.*

ACHTENAGEN.

2487. *Háború*, érem, 1914. Előlapján lovon ülő zászlós, hátlapján sárkánnyal küzdő férfi. V. ez. 2·5 cm.

F. ALSING.

2488. A *hamburgi* orvosegyesület 50 éves fennállásának emlékérme, előlapján Jean Henri de Chaufepié orvos képmása, hátlapján német felirat. 1844. V. br. 4·3 cm.

FRITZ BEHN.

2489. *Ruprecht* bajor trónörökös érme, hátlapján oroszlán kígyóval. V. hadifém. 3 cm.

BOEMER.

2490. *Tavasz*, érem, előlapján szerelmes pár, hátlapján stilizált fa. V. br. 4·6 cm.
2491. *Ősz*, érem, előlapján szüreti jelenet, hátlapján páros búzakalász. V. br. 4·6 cm.

RUDOLF BOSSELT, 1871—.

2492. *Katharina Elisabeth Goethe*, plakett, hátlapján a gyermek Goethe, anyjával.
2493. *Gutenberg* születésének emlékérme, 1900. V. br. 6·5 cm.
2494. *Wagner Richárd* 100. szül. napjának emlékérme, hátlapján férfialakot tartó páncélos géniusz, 1913. V. br. 6·5 cm.

2690. *Szt. Sebestyén* plakettje, 7·9×5·8 cm. Ö. br.
2691. *Szt. Jeromos* plakettje, 7·8×5·9 cm. Ö. br.
2692. *Krisztus siratása*, csóktábla, építészeti kerettel. Ö. br.
2693. *Santa Conversatione*, Madonna szentekkel, plakett. Ö. br. aranyozva.
2694. *Madonna* két szenttel, csóktábla (plüsalapon). Ö. br.
2694a. *Oroszlánvadászat*, plakett. Ö. br.

(Kép XIV. tábla.)

PADUA (XV. sz.).

2695. *Krisztus* sírbatétele, plakett, 6·9×5·3 cm. Ö. br.

MATTEO DE PASTI (XV. sz.).

2696. *Isotta da Rimini* érme, hátlapján elefánt, 1446. Ö. br. 8·4 cm.
2697. *Sigismundus Pandulfus Malatesta* érme, 1447. Ö. br. 3·1 cm.
2698. *Malatesta*, Sigism. Pandulfus érme, hátlapján a Rimini-i templom, 1446. Ö. br. 4·2 cm.
2699. *Malatesta*, Sigism. Pandulfus érme, hátlapján pálmaágat tartó kar, Ö. br. 3·1 cm.
2700. *Raphael* bibornok (?) érme, hátlapján Catelanus Catalius, 1477. Ö. br. 3·5 cm.
2701. *Tuscanus* Joannes Aloysius, auditor érme, hátlapján Pallas, Ö. br. 3·5 cm.

VITTORE PISANO (Pisanello) 1380—1456.

2702. *Leonellus Marchio* érme, hátlapján háromarcú fej. Ö. ólom, újabb öntvény. 6·5 cm.
2703. *Cosimo Medici* érme. Ö. br. 7·6 cm.
2704. *Nicolaus Picininus* érme. Ö. br. 8·5 cm.
2705. *Aragoniai és nápolyi Alfons* érme. 10·8 cm.
2706. *Maletesta*, Sigism. Pandulfus érme. 9 cm.

PISANO MODORA (Maitre a l'Esperance) XV. sz.

2707. *Alesander de Paganotis* érme. Ö. br. (Későbbi öntvény.)

GIOVANNI DI PISA.

2708. *Madonna*, dombormű. Ö. br.

NICOLO SPERANDIO 1447—1500.

2709. *Érem*, előlapján férfimellkép, hátlapján halfarkas szirén. Ö. br. (Későbbi öntv.)
2710. *Sigismundus Estensis*, érem. Ö. br. 7·8 cm.
2711. *Sarzanella de Manfredis* Antal érme, régi öntv. 7 cm.
2712. *Joannes de Ghaddis* érme. Ö. br.

ULOCRINO (XV. sz.).

2713. *Szent Jeromos*, plakett. Ö. br.

NÉVTELEN (XV. sz.).

2714. *Mátyás király* érme, hátlapján latin felirat. (Későbbi ólomveret.) 7·9 cm.
2715. *Kentaur*, oroszlánbőrrel, plakett. 4·—94 cm. Ö. br.
2716. *Augustus Vates* érme, hátlapján Urania. Ö. br. 3·2 cm.
2717. *Destoutevilla G.* püspök érme, hátlapján címer. Ö. br. 4·7 cm.
2718. *de Manfredis* Rengarda érme, hátlapján címer. Ö. br. 4·4 cm.
2719. *I. Mátyás* király érme, egyoldalú. Ö. br. 8·5 cm. (Későbbi, de régi öntvény.)

c) ***XVI. század.***

ANTONIO ABONDIO 1538—91.

2720. *II. Rudolf* császár érme. V. ez. 3 cm.
2721. *Madonna félalakja*, gyermekét szoptatva, plakett. Jelezve : AN.AB. Ö. br. 13·8—11 cm.
2722. *Ernestus* osztrák főherceg, érem. Ö. ez.
2723. *II. Rudolf császár* érme, hl. sas. 4·6 cm.
2724. *II. Miksa* császár érme, hátlapján sas. Ö. br. aranyozva. 3·2 cm.
2725. *Armpruster* János pozsonyi harmincados és nejének Kamper Annának arcképes érme, 1603. Önt. ezüs. tar. 46 mm.

ACON APPTINOS (XVI. sz.).

2726. *Hippolita Gonzaga* érme. Ö. ón. 6·6 cm.

Jauner

ersuwen

laid

Num. Kost

1939-40.

66.1

Dmaí ův V. 257

Holdnegyed:
☾ Utolsó negyed 20-án
1 óra 53 pkor délután.

1916
31 nap AUGUSZTUS 31 nap

Nap
kelte 5 ó. 2 perck. nyugta 7 ó. 3 pk.

Vasárnap 20	Szent István, Magyarország védőszentje.	Katholikus: István kir. Protestáns: István kir. 7. Görög: István kir.	
Hétfő 21		Katholikus: Bernát Protestáns: Sámuel 8 Görög: Emilián	
Kedd 22		Katholikus: Timót Protestáns: Filibert 9 Görög: Mátyás	
Szerda		Katholikus: Ben. Fülöp	

Augusztus

1	Kedd
2	Szerda
3	Csütörtök
4	Péntek
5	Szombat
6	**Vasárnap**
7	Hétfő
8	Kedd
9	Szerda
10	Csütörtök
11	Péntek
12	Szombat
13	**Vasárnap**
14	Hétfő
15	Kedd
16	Szerda
17	Csütörtök
18	Péntek
19	Szombat
20	**Vasárnap**
21	Hétfő
22	Kedd
23	Szerda
24	Csütörtök
25	Péntek
26	Szombat
27	Vasárnap

MDK

Jauner Henrik

Magyarorsz. művészeti topogr. Esztergom.

285 l.

tovább 6 ~~Abondio, Antonio~~ ~~284 l.~~

2 ~~Bendl Janos Ignác~~ ~~bécsi nebrán~~ 285. l.

~~Donner Mátyás~~ 285 ~~1701–1767~~

Jauner Henrik 285

Lang Josef Nicolaus 1776–1835 285

Remenyi József 286. l.

Radnitzky Karl 1818–1901

l. Magyarosz univerzeti tapolt Esztergom.

7/Pg

1907.

— Ötözete:

ú tojásdad medaillon előlapján

afordultan ~~van~~ ábrázolva. Prémes
ona emelkedik ki. Haja és áll a-
sza hosszú. ~~Köntöse~~ lehajtott gal-
t ~~en viseli~~. Felirata balról:

ANVS.

~~ak háttere és hátlapja sima.~~

, méretei 5.7:4.9 cm.-- Becsértéke
a 1907. április 30-án (787-907-66).

1553
~~1543~~

Jauner.

Mellkép. /Fiatal/. Medaill.
Aetat XXX életrajzi adatok.
Revers: Férfiui géniusz, latin mondás.
1901.

Andorfer u.Epstein: Musica in nummis. Wien.1907.
476.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft.2. S. 63

MDK

Heinrich Jauner

Battyáni Emil Gusztáv gróf emlékérme, 1896

Orsz.Iparegyesület érme, 1842-1892.

Csányi K: Bpesti gyüjtők és művészek érem és plakett kiáll. az Iparműv. Muz.-ban. 1924.

1o4 1.

M.D.K.

.... Jauriensis, ötvösmester

neve is mutatja, hogy ejöri.
Említés történik róla a Kalocsán
1603-ban kiadott cáhlevélen, mely
az 1529-ben Pesten kiállítottnak
másolata.

Somogyi Árpád: Esztergom régi ötvösművészetéről

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

142. old.

Gaury Joseph

Modellier-Lehrjunge

1715.

l.

Schirek Holitsch

118.1.

Jaus C

1845

l

Eperjessy 1929

16. l

Koronghi - Lippich Elek dr. IV. 257

Jausch Róza

1925/26 - 1929/30, 1931/32

Ferkèpzomfoiskèvk

9 r. l.

Janusz

laid

Kaiser Sandist

MDK

Jausch Rózsa

1928/29tanévben polgári leányisk. rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. főisk. évk. 1928/29. 22 l.

MDK

Jauternig Nándor

Vasárnapi Ujság 1891. 13. sz. 210,211.l.

JAUTZ KÁROLY, festő

Kubinyi Ágoston, a Nemz. Muz. igazgatója a Sopronban 1847-ben megtartott VIII. nagygyülésére az Orvosok és Természetvizsgálóknak emlékérmet javasolt és rajzokat is készitett hozzá. A Tanács munkálkodó bizottságának ülésén, mely ezt tárgyalta Jautz is jelen volt. Róla azonkivül, hogy 1847-ben Sopronban tartózkodott semmit sem tudunk. 56.old.

CSATKAI ENDRE: Adatok a soproni 1847-es tudósgyülés emlékérmének történetéhez 55.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958.
Akad. Nyomda, Bpes, 1958

Jaůtz Károly

Festő

(Historienmaler)

1847. résztvett a Ter-
mészet vizsgálok és
orvosok soproni kon-
gresszusán

Csatkőzl

Der Kaiser Franz

Nach einer Zeichnung des Ob

M. D. K.

JAUTZ Ferenc billiárd-asztalos

A Vigadó kávéházának billiárd asztalainak készítésére vegyet be költségvetést 1831.

Z. S. Vagel 171.

Jautz Károly

"Történetfestő"
1847-ben a soproni festők első kiállitásán a résztt-vevők listáján szerepelt. A Várkerület 1. sz. házában lakott. Részt vett az emlékérmet előkészitő bizottságban is.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 8.1.

M.D.K.

Jautzinger Josef

/ 1728-1786/

A Szent Antal- és Szent Ferenc oltárok képét 130 forintért festette.

Bálint Sándor: A Sz[illegible]ged-alsóvárosi templom. Bp. 1966. ~~31.l.~~ 34 l.

Javián György, III. erfolyam,

festőművén

Derlovits ösztöndíjas (beszámoló) kiállítása, az Ernst Múzeumban, 1985. már. 1–10-ig látható.

Műszaros és Kamaratermei
1985 márc.

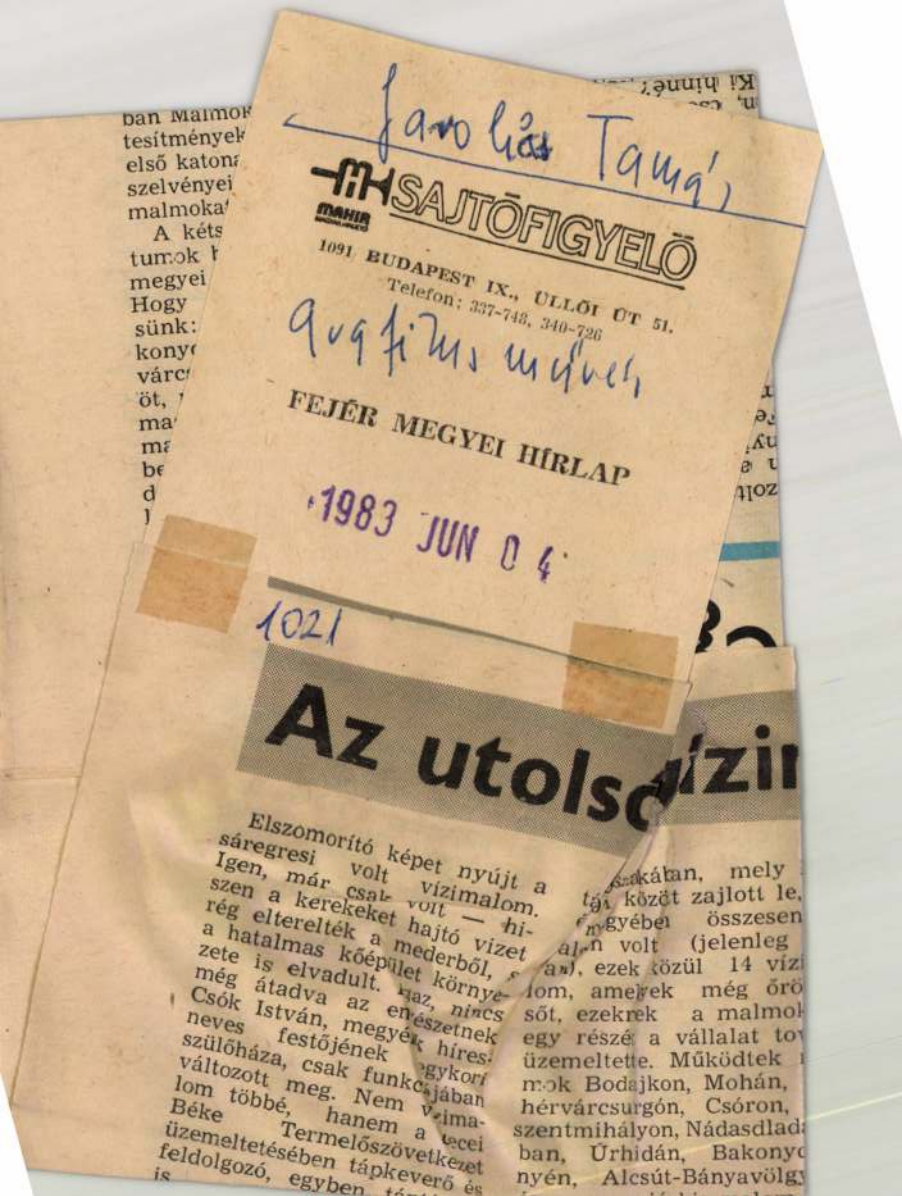

Jarolás Tamás

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikus művész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1983 JUN 04

1021

Az utolsó vízi

Elszomorító képet nyújt a sáregresi volt vízimalom. Igen, már csak volt — hiszen a kerekeket hajtó vizet rég elterelték a mederből, s a hatalmas kőépület környezete is elvadult. Ugaz, nincs még átadva az emészetnek Csók István, megyénk híres-neves festőjének egykori szülőháza, csak funkcójában változott meg. Nem vízimalom többé, hanem a tecei Béke Termelőszövetkezet üzemeltetésében tápkeverő és feldolgozó, egyben tér... is

...szakában, mely ... tájt közöt zajlott le, ...megyében összesen ...alon volt (jelenleg ...an), ezek közül 14 vízi...lom, amelyek még őrö... sőt, ezekrek a malmok egy részét a vállalat tov... üzemeltette. Működtek ...mok Bodajkon, Mohán, ...hérvárcsurgón, Csóron, ...szentmihályon, Nádasdlada...ban, Úrhidán, Bakonyo...nyén, Alcsút-Bányavölgy...

Olykor még arra
érdeklődők, látog
olvassák a márv
amely hírül adja
doknak, hogy „A
gyar festőművész,
ván (1865—1961)
született és itt élt
korában. Emlékére
Fejér megye dolgo
ben az MSZMP Fe
Bizottsága, a Fejé
Tanács és a Hazaf
front Fejér megyei
ga. Sáregres, 19
ár 1."

A keverőüzem ve
indulattal beenge
gigkalauzolja az e
szen is a látogatók
az, szél járta, ab
közeli dögkútra és
telepekre látni.

Pedig egykor gy
hetett a környék, n
a víz ereje munk
tette a hatalmas
s a malom emeleti
messzire lehetett lá

A cecei vízimalo
sok más vízimalom
lásra, telepakolva
némi élelmet is.

Hogy hány vízir
Fejér megyében?

Ezt ma már szir
len megmondani,
Gabonaforgalmi
ipari Vállalat lelk
emberei sem tud
san, pedig igyeke
kutatni és megőriz
doknak az ipartör
érdekes emlékeit.

Nemesné Nagy M
rég megjelent ta

dékvasként értékesítették,
még szerencsés volt egyik-
másik, amelyet tápkeverő-
üzemmé alakítottak át.

— A trösztöt elhatározta,
hogy létrehoznak egy malom-
ipari múzeumot. Ma már
színte semmivel sem tud-
nánk hozzájárulni ehhez —
mondja Karácsonyi András
— úgy elvesztett, megsemmi-
sült minden.

Egyetlen kivétel mégis
akad. Teljes épségben, szép-

malom

így folytatta: — „De ennek
most már vége! Másképpen
lesz ezután!" Az új állás,
amit két hónapja foglalt el,
rendbe hoz majd mindent.

Egy frissen alakult takarí-
tóvállalathoz ment jogi kép-
viselőnek. „Nem akarsz tán
egy sepregető szövetkezethez
menni, te!" — hüllededett a
hír hallatán a felesége. „De
bizony akarok! — húzta ki
magát az asszony előtt. —
Sőt, ha akarod tudni, már el
is foglaltam az állást. A fő-
nök szenzációs ember. Igaz-
gatói fizetéseket ad. Vonato-
kat, múzeumokat takarí-

MDK

Jauner

Erdőgazdasági-plakett

A Gyűjtő, 5.sz. 1918. 188 l.

Jauner

bécsi aranyműves

Gróf Széchenyi István végrendeletileg egy díszes emlékserleget hagyományozott a Nemzeti Casinónak azon óhajtással, hogy e serleg a legjobb magyar borral töltve, emlékére évenként ürittessék ki. A Casino 1864-ben vette át a serleget, melyet fenti készitett.

A Nemzeti Casino Évkönyve. Bp. 1939.

107. l.

vélnehezék.
IX. század.
onz, 12 cm.

ULCSÁSZA-TARTÓ,
deles, vésett rajzzal.
örök munka, XIX. század.
ozott réz, átm. 19 cm.

YERTYATARTÓ-SZÁR,
yiptomi figura.
IX. század.
éz, mag. 12 cm.

TÉCS,
teje sínre járó sárkány.
IX. század.
as és réz, mag. 14 cm.

UTTÓ,
gylót tart.
IX. század.
éz, mag. 10 cm.

LLVÁNY,
iromlábú, két tálcával.
éz, mag. 19 cm.

ÓMAI CSÁSZÁR,
ellszobor.
IX. század.
éz, mag. 23·5 cm.

Jávor

M.D.K.

A MIENK 1910-es kiállitásán szerepel

PasauthK.: A Nyolcak festé zete, Bp. 1967. 64. 1.

Jávor

Pólya, Herman, Lechner, Kandó, Falus, Jávor, Ventroczy és Pór Bertalan egy pesti kávéházban.

(Fotó.)

Herman Lipót: Emlékezés régi mesterekre.

Budapest VII. évf. 1. sz. 1969. jan., 36. l.

M.D.K.

Jávor

A MIÉNK 1909-es tárlatán csatlakozóként állit ki.

Passuth K.:A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

M.D.K.

Jávor

A MIÉNK elsö 1908-as tárlatán csatlokozóként állit ki

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bpl 1967. 64.l.

MDK

Jávor

Falus Elek. Magyar Művészet 1933. 8.sz.
232.l.

Jávor Dávid M.D.A.

Kiállitást rendezenek müveiből az év folymán

Háromszáz táblakép a Galériában

magyar Nemzet 19666 jan. 20. 4.1.

Jefferson Davis

A. D. C.

Jávor Dávid, festő MDG

A fényes Adolf Teremben lesz Tárlata.

– : A Nemzeti Galéria Kiállításai 9.

Népszabadság, bp. 1966. jan. 21

Jávor Béla

Táj c. képe repr.

Európai Kurir

1935. II. évf.

1. f.

MULT É

KULTU

1930. ÉVI NOVEMBER 2
A ZENEAKADÉMIA

Bibliai jelenetek, u

Közrem

Sándor Erzsi
kamaraénekesnő

Medgyaszay Vilma

MDK

Jávor Béla

Táj, of.

Uj Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec.

6. l.

Jávor László, festő

MDK

Magyar származású ismert francia festőművész. Most Svájcban telepedett le. Az egykori pesti újságíró legújabban is sikerrel szerepelt párisi, londoni, római, madridi, genti kiállításokon. A Lausannei Grand Galeriban „A cirkusz és az élet" címmel rendeznek Jávor-kiállítást. 60 festménye és 50 rajza szerepel a tárlaton.

— Kis híradó

2

ESTI HIRLAP

Sp. 1963. szept. 7.

Jávor László, [festő] MDk

[L. Javor]

Egykori párti költő és újságíró. Tíz éve ismert, sokszor kitüntetett képkészítő. Párizsban most nyílt meg tárlata a Galérie André Weil-ben, L. Javor néven. A katalógus előszavát Jean Cocteau írta.

—: Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 11.

Kepes, Gyorgy

Festő.

4, place de Bagatelle, Neuilly-sur-Seine (Seine)/France

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed. H. Rauschenbusch/, Berlin, Z.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 689.l.

Javor László "festő"

magyar szobrászművész, 4 Place de Bagatelle, Neuilly-sur-Seine/Seine/, France

International Directory of Artists, Berlin I. 1965/66-os közlése alapján

Jávor László, festő

Egykori pesti újságíró a festő. Huszonöt éve Párizsban élt és ért el nagy sikereket. Két éve Svájcban telepedett le. Londoni, római, genfi kiállításai után most Lausanne-ban mutatják be hetven új festményét.

— : Kis híradó

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. máj. 13.

mdk

Jávor László

Kiállítása Párizsban a Galerie André Weil Kiállítóhelyiségeiben. Szüle Péter tanítványa volt. 1946 ban Szajna parti gyárak c. festményét megvette a francia állam.

K.: A Szomorú vasárnaptól a nagysikerű párizsi tárlatig
Ország-Világ, 1961, 51. sz. 14. l.

Jávor László, festő MDh

Magyar származású francia festő. (Pesten új-szafíró-költő-zeneszerző volt. Párisban lett festő.) Az utóbbi évek ben Rómában, Londonban, Madridban és Svájc több városában rendezett kiállítást. Most egy nagyméretű triptichonját avatták föl Annemasse városában. [Az egyes képek címei: A megszállás, A Nap felkel a láthatáron, A felszabadulás]

—: Jávor László festményei az Emlékezés Házának falán 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. máj. 13.

M.D.K.

Jávor László

"Festő lett Párisban a "Szomoru vasárnap" szerzője" cimmel ir a müvészről a "Szóval.." c. rovat.
Páris megszállása idején a németek elfogták a müvészt s kilenc hónapig volt a Gestapo foglya. Az amerikai csapatok közeledésére kiszabadult és álnév alatt beiratkozott az ottani Képzőművészeti Főiskolára.
"A felszabadulás óta két képét állitották ki a Salon-ban a legjobb mesterek társaságában -irja a lap.

Szinház, Bp. 1946. márc. 21-28. II. évf. lo. sz. 24. lap

.T.C.

Jávor Anna,
Táblatörténetek:

8 Gótikus táblaképek és faszobrok
Barokk művészet Magyarországon
Vezető: Jávor Anna

A Magyar Nemzeti Galéria programja, 1981. febr.

Jausz

Esztergom. T. 1068.

A Duna tulsó partján látjuk Esztergom várát a szobrokkal diszitett kupolás székesegyházzal, a hegy aljában pedig a várossal, hová hajóhid vezet át. Jobbra a hajó-kikötő környékét járókelők élénkitik. A Dunán a NÁDOR gőzhajó halad lefelé. Az előtérben balra a parton, melynek közelében tutaj köti le figyelmünket, egy férfi viszi batyuját s kissé odább ló áll a vizben. Felirata:
alól balra: Rajzolta Jausz.
középütt: Nyomt. Frank J.M. Pesten 1856.
jobbra: Alex. Kaiser lith.

Kny., mér. a papirosnak 21: 45.5 cm.

Jávor László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 MÁJ 13.

ESTI HIRLAP

Pesten újságíró, költő és zeneszerző volt

1021

Jávor László festményei az Emlékezés Házának falán

A francia lapok elismeréssel írnak egy művészi eseményről. *Annemase városában, az Emlékezés Házában ünnepélyesen felavatták Jávor László, a magyar származású francia festőművész triptichonját* (három részből álló festmény).

Az Emlékezés Házában a francia ellenállási mozgalom és a deportáltak emléktárgyait gyűjtötték össze. Örök figyelmeztetésül fényképek, egykorú rajzok, fegyverek, névsorok sorakoznak a tárlókban. A felszabadulás 20. évfordulóján — mint *Bernard Patou* prefektus mondotta — a múzeum főfalára olyan kiváló alkotás kerül, amely évszázadokon át hirdeti majd a francia történelem gyászos, de egyben dicsőséges korszakát.

Jávor László, az egykori pesti újságíró-költő-zeneszerző Párizsban lett festő. Az utóbbi években *Rómában, Londonban, Madridban és Svájc több városában* rendezett kiállításon mutatta be műveit, amelyek közül több már tengeren túli múzeumba került. Most *három részből álló festményében* a háborús mozzanatokat örökítette meg. *A megszállás, A Nap felkel a láthatáron* és *A felszabadulás*, az egyes képek címei. Az avató ünnepség közönsége megilletődve és nagy tetszéssel fogadta a triptichont.

— *A színek úgy vibrálnak, hogy szinte énekelnek* — írja az egyik kritikus. — *Ha igaz, hogy minden művészet találkozik, úgy Jávor alkotásában a festészet, a költészet és a zene találkozott. A színek varázslatáról beszélhetünk. A művész festményében visszaadja a történelem egyik legsötétebb drámájának atmoszféráját. Jávor László tehetségének újabb bizonyítéka most megismert műve.*

hogy a
nem d
szempon
sekről, é
pont kia
ták dece

A N
közel álló
szerint a
befejező
ajtók mö

francia delegátus elhatárolta magát az Egyesült Államok délkelet-ázsiai politikájától. Franciaország sürgette a térség semlegesítését és egyúttal közölte, hogy

fenntartja a kontaktust Caamano tábornokkal,

a dominikai ideiglenes elnökkel, akit az amerikaiak minden eszközzel igyekeznek eltávolítani pozíciójából. *Rusk* amerikai külügyminiszter, aki a záró ülésre Londonba érkezett, hiába igyekezett, nem tudta rávenni minisztertársait, hogy a közös kommünikébe bevegyenek egy olyan mondatot, amely elítéli az állítólagos „észak-vietnami agressziót".

A NATO szempontjából a londoni konferencia talán két eredménnyel zárult: 1. Franciaország hosszas unszolásra beleegyezett olyan deklaráció kiadásába, amely a német egység helyreállítását sürgeti. A francia beleegyezés voltaképpen *kompromisszum,*

, hogy
ügymi-
hozni a

feren-
gy 30
bead-
óház-
kor-
sa az
Államok dominikai

Ma reggelre a Margit-híd
hullám tetőzését holnap estére

132 tanulmány, könyvismertetés tanúskodik töretlen szorgalmáról, munkásságát nem utolsó sorban külföldön megjelent publikációi révén határaonkon túl is jól ismerik
Kérem a Társulat tisztelt Tagjait, hogy Tóth Endrének a kitüjntető Kuzsinszky Bálint-érem adományozását megszavazni szíveskedjenek.

PATEINER GYULA-ÉREM

Mojzer Miklós javalata JÁVOR Annáról

A Társulatban elsősorban tudományos eredményeiért ajánlunk valakit kitüntetésre. Másodsorban többnyire azért, mert egy-egy gyűjteményrt, múzeumért sokat tett. Vagy mert – akárhogyan – elősegítette jól gyakorolt tudásával, egyáltalán tevékenységével nagymértékben elősegítette mások munkáját és eredményeit. Én most mindhárom tekintetben Jávor Annát ajánlom a Pasteiner éremre. Elfogultsággal (amely legalább ötven százalékot jelent ezúttal) ajánlom, mert kdedves és utolérhetetlen munkatársam, – de nyugodjanak meg, a fennmaradó ötven százalék bőven elegendő ahhoz, hogy a javára szavazzanak.
Ha a dal szüli énekesét, akkor a tudományban is előfordulhat, hogy a praktikum hívja ki a reá épülő tézist. Ahogyan egy tárgyra (dologra és témára is, sőt megoldásra váró feladatra) szükségünk van, azt itt ajánlott barátnénk a maga kényességége szerint alkotja meg: az elejétől az utolsó pontjáig. Ez elementárisan szemlélyes érdeklődés: individuális vonakozású, mint egy írónál – aki kibontakoztatja, – kollégánk mpedig elemeiben fedezi fel hősét. Otthonról vagyis még a vérében hozta magával írás-figyelmét, amelyek elfogulatlan szakmai sor-szolgálatra is képes alkaítani. Így lesz koncepciózus kutató. Még egyetemista korában, – talán először láttam – egy Donner-osszefogaláson dolgozott és azóta se találkoztam vele se én, se más anélkül, hogy ő ne csinálta volna már, vagy éppen munkájában volt, – ami többünknek vagy kevesebbünknek közös aktualitás, vagy szóba kerülő kérdés maga. Ha nem lenne gusztusa ellenére, akkor címer-állatként hódot rajzolnék neki, amelynek az lenne a devizája, hogy „már csinálom".
Különben olyat csinál éppen és főként, amely keveset látogatott ideje a magyarországi művészettörténetnek: a késő barokk kor kutatója, de főleg a késői, sőt a már elmúlt stílus emlékét őrző kor felől közelítette azt meg leginkább: huszonöt eddig megjelent, tudományos közleményében; – elhanyagolva ezúttal a nemszaklapokban és szakkönyvekben megjelenteket.
Időben is, térben is, az egyházi festészet 1780–1830 között tárgyban sokszor a peremvidékekről indult a korai világi tárgyú freskófestészet (1978), a Felvilágosodás korának művészete, (1981), a barokk monumentalitás és a polgári intimitás (1989) oldaláról, hogy aztán előbb monografikus és első kiállítást rnedezzen Kracker János Lukácsnak (1979), akinek művészetérők monográfiát ír és ennek eddig közölt része kitűnő, széleskörű alapvetése egy nemzetközi súlyúnak ígérkező monográfiiának (1982, 1984, 1987, 1989, 1990). Nem vádolhatom vallásos affinitással a tudományában és ha nem veszi rossz néven nagybácsis maliciámat, azt állíthatom, hogy Diderot-i megértéssel (de minden féreértés nélkül) ő is a felvilágosopdás lelki kertjéből tudta nézni azokat az oltárképeket, amelyekről ő a történeti rendrakás szellemében ír: és éppen ezért ő kerül hozzá Hess János Mihály ilyen jellegű műveihez és ő tárja fel az odáig titokzatos srosú Melegh Gábor munkásságához a 19. századból. Telemachos és Osszián (1991) Johann Georg Dominikus Grasmain és egy Sedes Sapientiae ábrázolás ezeken az utakon bízvást találkozhatnak. (1988-89). No és ő az, akihez a magyarországi (és középeurópai!) barokk-klasszicista kérdésekben bízvást lehet fordulni. Dionisius Stanetti, (1981), a Straubok (1985–1986) Messerschmidt (1983).
Ami a Nezeti Galériában a régi művészet sőt hazai 19. századi festészet terén kiállításokban, katalógusokban, közleményekben megvalósult a közösség és a tudományos eredmények szempontjából, az nélküle csak nagyon hiányosan születhetett volna meg. A régi szoborszerszerzemények és meghatározások is mind az ő rdemei.
At last but not least – immár 12 éve társulatunk művészettörténeti tudományos folyóirata, a Művészettörténeti Értesítő, mert (a papír minőségét és a nyomás különböző minőségét nem számítva, mert ebben a kiadóval ellentétben alig tehetünk) úgy és olyan formában jelenik meg, ahogyan egykor jól eiindult és eddig jó szinten tartható volt. Ez a lap egyeteln helyen és egyetlen asztalon készül és ez az övé: Magyar Nemzeti Galéria Régi Gyűjteményi osztály negyedik szobájában a sarokban áll. Lassan az egyetlen folyóirat, amelyből nem maradt ki év, se „számbotlást" nem kellett elkövetnie. Ez is neki köszönhető. Azt hiszem, kollégális körökben és munkát, hivatalt, hivatás helyét tekintve ez a Pasteiner-érem ott a Várban az említett szobában és személy számára igen jó helyre kerül.

RÓMER FLÓRIS-ÉREM

Szabó Miklós Bökönyi Sándort javasolta

1992. február 27.

RÓMAI ÉS KÖZÉPKOROS KUTATÁSOK BUDAPESTEN

Zsidi Paula: Aquincumi kutatások 1989–1991

Zsidi Paula: Védműkutatás és a 2–3. századi inssularendszer kutatása az aquincumi polgárvárosban.

Márity Erzsébet: Kutatások a polgárvárosban és a villaövezetben

Németh Margit: Újabb kutatások az aquincumi koria katonai táborok területén

Madarassy Orsolya: A katonai amphiteátrum körzetének kutatása, 1989–1991

Márty Erzsébet: Római kutatások Budaújlakon, a katonai territoriumon

Kérdő Katalin: Római kutatások Bdatétény és Albertfalva között, a 6-os út vonalán, 1990–1991

Németh Margit: Az aquincumi táborkutatás eredményei és a feldolgozás lehetőségei

Magyar Károly: Kutatások a királyi palota területén 1981–1991

Jávor Anna

132 tanulmány, könyvismertetés tanúskodik tőretlen szorgalmáról, munkásságát nem utolsó sorban külföldön megjelent publikációi révén határaonkon túl is jól ismerik
Kérem a Társulat tisztelt Tagjait, hogy Tóth Endrének a kitűnő Kuzsinszky Bálint-érem adományozását megszavazni szíveskedjenek.

PATEINER GYULA-ÉREM

Mojzer Miklós javalata JÁVOR Annáról

A Társulatban elsősorban tudományos eredményeiért ajánlunk valakit kitüntetésre. Másodsorban többnyire azért, mert egy-egy gyűjteményrt, múzeumért sokat tett. Vagy mert – akárhogyan – elősegítette jól gyakorolt tudásával, egyáltalán tevékenységével nagymértékben elősegítette mások munkáját és eredményeit. Én most mindhárom tekintetben Jávor Annát ajánlom a Pasteiner éremre. Elfogultsággal (amely legalább ötven százalékot jelent ezúttal) ajánlom, mert kdedves és utolérhetetlen munkatársam, – de nyugodjanak meg, a fennmaradó ötven százalék bőven elegendő ahhoz, hogy a javára szavazzanak.
Ha a dal szüli énekesét, akkor a tudományban is előfordulhat, hogy a praktikum hívja ki a reá épülő tézist. Ahogyan egy tárgyra (dologra és témára is, sőt megoldásra váró feladatra) szükségünk van, azt itt ajánlott barátnénk a maga kényességége szerint alkotja meg: az elejétől az utolsó pontjáig. Ez elementárisan szemlélyes érdeklődés: individuális vonakozású, mint egy írónál – aki kibontakoztatja, – kollégánk mpedig elemeiben fedezi fel hősét. Otthonról vagyis még a vérében hozta magával írás-figyelmét, amelyek elfogulatlan szakmai sor-szolgálatra is képes alkaítani. Így lesz koncepciózus kutató. Még egyetemista korában, – talán először láttam – egy Donner-osszefogaláson dolgozott és azóta se találkoztam vele se én, se más anélkül, hogy ő ne csinálta volna már, vagy éppen munkájában volt, – ami többünknek vagy kevesebbünknek közös aktualitás, vagy szóba kerülő kérdés maga. Ha nem lenne gusztusa ellenére, akkor címer-állatként hódot rajzolnék neki, amelynek az lenne a devizája, hogy „már csinálom".
Különben olyat csinál éppen és főként, amely keveset látogatott ideje a magyarországi művészettörténetnek: a késő barokk kor kutatója, de főleg a késői, sőt a már elmúlt stílus emlékét őrző kor felől közelítette azt meg leginkább: huszonöt eddig megjelent, tudományos közleményében; – elhanyagolva ezúttal a nemszaklapokban és szakkönyvekben megjelenteket.
Időben is, térben is, az egyházi festészet 1780–1830 között tárgyban sokszor a peremvidékekről indult a korai világi tárgyú freskófestészet (1978), a Felvilágosodás korának művészete, (1981), a barokk monumentalitás és a polgári intimitás (1989) oldaláról, hogy aztán előbb monografikus és első kiállítást rnedezzen Kracker János Lukácsnak (1979), akinek művészetérők monográfiát ír és ennek eddig közölt része kitűnő, széleskörű alapvetése egy nemzetközi súlyúnak ígérkező monográfiiának (1982, 1984, 1987, 1989, 1990). Nem vádolhatom vallásos affinitással a tudományában és ha nem veszi rossz néven nagybácsis maliciámat, azt állíthatom, hogy Diderot-i megértéssel (de minden féreértés nélkül) ő is a felvilágosopdás lelki kertjéből tudta nézni azokat az oltárképeket, amelyekről ő a történeti rendrakás szellemében ír: és éppen ezért ő kerül hozzá Hess János Mihály ilyen jellegű műveihez és ő tárja fel az odáig titokzatos srosú Melegh Gábor munkásságához a 19. századból. Telemachos és Osszián (1991) Johann Georg Dominikus Grasmain és egy Sedes Sapientiae ábrázolás ezeken az utakon bízvást találkozhatnak. (1988-89). No és ő az, akihez a magyarországi (és középeurópai!) barokk-klasszicista kérdésekben bízvást lehet fordulni. Dionisius Stanetti, (1981), a Straubok (1985–1986) Messerschmidt (1983).
Ami a Nezeti Galériában a régi művészet sőt hazai 19. századi festészet terén kiállításokban, katalógusokban, közleményekben megvalósult a közösség és a tudományos eredmények szempontjából, az nélküle csak nagyon hiányosan születhetett volna meg. A régi szoborszerszerzemények és meghatározások is mind az ő rdemei.
At last but not least – immár 12 éve társulatunk művészettörténeti tudományos folyóirata, a Művészettörténeti Értesítő, mert (a papír minőségét és a nyomás különböző minőségét nem számítva, mert ebben a kiadóval ellentétben alig tehetünk) úgy és olyan formában jelenik meg, ahogyan egykor jól eiindult és eddig jó szinten tarthtó volt. Ez a lap egyeteln helyen és egyetlen asztalon készül és ez az övé: Magyar Nemzeti Galéria Régi Gyűjteményi osztály negyedik szobájában a sarokban áll. Lassan az egyetlen folyóirat, amelyből nem maradt ki év, se „számbotlást" nem kellett elkövetnie. Ez is neki köszönhető. Azt hiszem, kollégális körökben és munkát, hivatalt, hivatás helyét tekintve ez a Pasteiner-érem ott a Várban az említett szobában és személy számára igen jó helyre kerül.

RÓMER FLÓRIS-ÉREM

Szabó Miklós Bökönyi Sándort javasolta

1992. február 27.

RÓMAI ÉS KÖZÉPKOROS KUTATÁSOK BUDAPESTEN

Zsidi Paula: Aquincumi kutatások 1989–1991

Zsidi Paula: Védműkutatás és a 2–3. századi inssularendszer kutatása az aquincumi polgárvárosban.

Márity Erzsébet: Kutatások a polgárvárosban és a villaövezetben

Németh Margit: Újabb kutatások az aquincumi koria katonai táborok területén

Madarassy Orsolya: A katonai amphiteátrum körzetének kutatása, 1989–1991

Márty Erzsébet: Római kutatások Budaújlakon, a katonai territoriumon

Kérdő Katalin: Római kutatások Bdatétény és Albertfalva között, a 6-os út vonalán, 1990–1991

Németh Margit: Az aquincumi táborkutatás eredményei és a feldolgozás lehetőségei

Magyar Károly: Kutatások a királyi palota területén 1981–1991

Jávor Anna muitát

1944

Jávor Anna

Ars Hungarica 1981/2

A KLASSZICISTA OLTÁRKÉP HESZ JÁNOS MIHÁLY ÉLETMŰVÉBEN

A „Művészet Magyarországon 1780–1830" című kiállítás külön egységet és egész katalógusfejezetet szentelt az egyházi festészetnek. A feldolgozás módja akkor kétféle volt: a korszak egyházi festészetének extenzív áttekintését adta a bevezető tanulmány; a kisebb méretű vallásos tárgyú képek begyűjtése pedig a műfaj szemelvényes bemutatására adott módot.[1] A föltérképezés tanulsága nagyjából a következő: a felvilágosodás kora nem kedvezett az egyházi festészet alakulásának; műfaja mennyiségben, jelentőségben, kvalitásban háttérbe szorult a többi festészeti műfaj mögött. A korszakra jellemző stílusváltás itt csak részlegesen és késlekedve következett be. Újbóli témafelvetésünk: a magyarországi művészetben e periódusban általánosan érvényre jutott korai klasszicizmus fellelhető-e egyáltalán az egyházi festészetben?

A műfaj mindkét megközelítése kiemelte Hesz János Mihály (1768–1833 után) munkásságát. Életműve nagy számú, egyenletes színvonalú oltárképpel vonul végig a korszakon; művészetét két feltűnően kvalitásos festmény képviselte a kiállításon. Az akkor bemutatott képek azonban nem tipikusak, s nem csupán Hesz életművén belül kiemelkedő minőségük révén nem azok. Az első, a Magyar Nemzeti Galéria 1813-ban jelzett Szent Család képe (41. kép) – a Raffaellóra, Poussinre hivatkozó fügeri akadémiai klasszicizmus iskolapéldája – nem egyházi rendeltetésű mű, hanem vallásos témájú kabinetkép, ha tetszik, stílusgyakorlat. Az 1825-ös Vajk megkeresztelése című kép (45. kép) pedig, amely az esztergomi székesegyház főoltára számára Rudnay prímás által megrendelt hatalmas mű Balatonfüredre jutott vázlata, éppen a historizáló mozzanat, és nem a klasszicista megvalósítás miatt volt tanulságos.[2] A kiállítás lehetőségein kívül maradt anyag, a monumentális művek bejárása azután tovább szűkíti a klasszicista oltárképek körét.

Hesz pályájáról röviden:[3] „öreg" Hösz János egri szobrász fia, Maulbertsch segédeként dolgozott a líceum mennyezetfreskóján. 1791-ben iratkozott be a pécsi Képzőművészeti Akadémiára, ahol a történeti festészeti szakosztályon Hubert Maurer tanítványa volt. 1794-ben első díjat nyert Priamos Hektor holttestét kéri Achillestől című képével. A császári Mérnökkari Akadémia szabadkézi rajztanára lett, Bécsben élt, innen tett eleget magyarországi megrendeléseinek. Foglalkozott arcképfestéssel, másolatokat készített Raffaello és Mengs után, saját metszetei közül hármat őriz a Magyar Nemzeti Galéria. 1820-ban tervezetet nyújtott be József nádornak egy Pesten felállítandó Képzőművészeti Akadémiáról, amelyet a nemesség és a polgárság alapítványaiból kívánt létrehozni. Felvázolta a tantervet és szívesen magára vállalta volna az intézmény vezetését, ez azonban nem jött létre.

Magyarországi oltárképeit nagyjából két csoportra oszthatjuk, ezek időben egymás után következnek, földrajzilag jól elkülönülnek és bizonyos stílusfejlődést is mutatnak. Korábbi műveit egri megrendelésre, elsőként a régi székesegyház számára készítette. Az 1808-ból datált Nepomuki Szent János-oltárképet ma a székesegyház sekrestyéjében őrzik – jóformán csak témaválasztása, a szent ikonográfiájának „történeti" részlete különbözteti meg barokk kori elődeitől. A zárt kontúrok, az egyértelmű fénykezelés és a sommásan jellemzett szereplők sorolják a maureri akadémiai stílus körébe a szemináriumi kápolna egyébként konzervatív, barokkos Mária mennybemenetele-képét (1813)[4]. A Líceum kápolnájának Szent István-oltárképe (42. kép) még több, határozottan megragadható szállal kötődik a helyi barokk hagyományokhoz.

1813-ban rendelte meg Fischer István érsek Zirkler János azonos tárgyú oltárképe helyére, amely még Esterházy püspöksége idején, 1795-ben Huszár Ferenc művét váltotta le. A lecserélt oltárképekről fogalmat alkothatunk a kötött képtípus alapján: Szent István, Imre herceg és magyar urak társaságában Mária oltalmába ajánlja az országot; valamint az egri kismesterek Kracker helyi munkássága által befolyásolt epigonművészetének ismeretében. (Egy-egy művel Zirkler is, Huszár is jelen volt a kiállításon.)[5] 1813-ra Hesz már mestere volt a Bécsben elsajátítható klasszicista formanyelvnek – példa erre a már hivatkozott kis méretű Szent Család-kép – és a megrendelő Fischer érsek ízlése sem maradt el a kor követelményeitől. Pár évvel később Raffaello-másolatot készíttetett Hesszel Mechetti kópiája nyomán, és az elkészült képet (Mária a gyermek Jézussal és Keresztelő Szent Jánossal) mint az eredetivel (ti. Raffaellóéval) vetekedőt ünnepelték Budán 1818-ban.[6] Tisztán a helyi barokk hagyományok hatásának tudható be, hogy a líceumi feladatnál csak néhány külsőség erejéig tudta a klasszicizmus vívmányait érvényesíteni Hesz, akinek az elődök befolyása láthatóan megkötötte a kezét.

Képének tárgyát a barokk korban kialakult diagonális komponálással adja elő: baloldalt fent a trónoló Madonna a térdén álló gyermekkel, a kép jobb alsó részét a térdeplő király és kísérete foglalja el. Címertartó puttók, repkedő angyalok töltik ki alul-felül a képmezőt. Gonddal kivitelezett, hangsúlyozottan racionális eleme a képnek az eleddig felhők közt lebegett Mária trónusa, és különös logika folytán a Madonna viseli a magyar koronázási jelvényeket. A festmény világos, egyértelmű színei ismét a klasszicizmus követelményeinek tesznek eleget. A végeredmény az 1794-ben kialakított oltármenza és -építmény dekorációs és szobrászi stílusával adekvát – tizenkilenc év után ezzel a képpel vált teljessé az egri líceum kápolnájában a „tervek, mesterek és a mű" klasszicizáló késő barokk harmóniája.[7]

Az oltárképfestészet megújításának nagy lehetőségét kínálta Hesz számára Széchényi Ferenc mecénási tevékenysége. (Az Agárdra, Esztergomba szállított Szent Anna-képekről most nem beszélnék, közli azokat Prokopp Gyula hivatkozott cikke Heszről.) Kívül esnek jelen témánkon a bécsi és a salzburgi művek is.[8] Gróf Széchényi Ferenc az 1780-as évektől kezdve sorra építtette újjá klasszicizáló stílusban a kegyurasága alá tartozó Sopron-környéki falvak plébániatemplomait, szinte mindenütt a meglevő épület teljes lebontása árán. Így épült fel 1806 táján Sopronkövesd, Pereszteg temploma – 1820 körüli, Hesznek tulajdonított, Mária születését, illetve Szent Miklós megdicsőülését ábrázoló főoltárképek őrzőhelye. A nagycenki Széchényi-sírbolthoz 1806 és 1819 között emelt görögös előcsarnokot Ringer József soproni építész. Ő alakította ki a klasszicista oltárt is, amelyre Hesz szállította a Feltámadás-oltárképet.[9]

Iván község régi plébániatemplomának is csak a tornyát hagyta meg a kegyúr az 1820-as átépítéskor, az egyszerű épület a 19. század végén romantikus homlokzatot kapott. A főoltár képe Hesz János Mihály 1820-ból jelzett műve (43. kép). Témája a templom titulusa ismeretében meghatározható: Szent András apostolt a vesztőhelyen hitének megtagadására próbálják bírni, személyét a lába előtt a földön fekvő kereszt azonosítja.

Különös a témaválasztás: nem a vértanúság hatásos barokk kori képét, nem is a kereszt imádásának szintén elterjedt jelenetét látjuk, hanem egy meglehetősen ritka és enigmatikus epizódot, Szent András vitáját hóhérjával, Patras helytartójával, Aegeaszszal.[10] A bármely más szent elfogatásának beillő ábrázolás sémája a római kori történelmi jelenetek (mint Scipio nagylelkűsége, Brutus halálra ítéli fiait, stb.) szokásos rendjét követi: a baloldalt emelvényen trónoló császár letekint a katonák által eléje vezetett fogolyra, a háttérben kerek épület, magas oszlopon pogány istenszobor. Ez a fajta historizáló előadásmód nem a klasszicizmus specifikuma; az itáliai settecento és a hatása alatt fejlődő osztrák késő barokk egyházi festészet számos példával szolgál Evangélista Szent János, Alexandriai Szent Katalin stb. legendajeleneteinek antikizáló felfogására.

Egyetlen motívum emeli át Hesz képét a neoklasszicista festészet európai értelemben vett stíluskörébe, s ez a helytartó baloldalt ábrázolt, fehérruhás alakja. A passzív mártírszent mellett, annak pendent-jaként ő a képen a cselekvő főszereplő, de legalábbis az esemény narrátora. Beszédes mozdulattal közvetít a bálvány és a kereszt, illetve az ábrázolt történés és a néző között. Formai szempontból még nagyobb a jelentősége: késő barokk képeken ezen a helyen kuporgó repoussoir-figurák, kis méretű mellékszereplők ábrázolása volt szokásos – itt azonban az apostollal megegyező nagyságú alak kiegyensúlyozza („helyrebillenti") az egész kompozíciót. Szimmetrikussá alakítja azt, ami nélküle diagonális lenne, frízszerű, az alsó képszéllel párhuzamos sort indít a máskülönben a térmélységben hátra húzódó szereplők elrendezésére. Zárt kontúrú, tömbszerű alakja a drapéria gondosan megszerkesztett belső rajzával egykorú szoborművekre, illetve a gipszminták utáni másolás akadémiai gyakorlatára emlékeztet. A férfi teátrális gesztusa végül elvezet a klasszicista hősábrázolás francia prototípusához, a forradalmár eskü David által megfogalmazott, embléma-érvényű, időközben a képzőművészeti közhely szintjére lecsapódott pózához.[11]

S bár a mű fogadtatásánál nyilván közrejátszottak a fenti asszociációk, magának Hesznek talán még gondolatban sem kellett végigkövetnie a motívum útját a Horatiusokig, vagy a Labdaházi esküig, még kevésbé azok előzményeiig. Talált oltárához alkalmas előképet a maga legszűkebb bécsi, akadémiai környezetében. Friedrich Heinrich Füger nek 1802-ből keltezett vázlatán (Bécs, Gemäldegalerie der Akademie[12]; 44. kép) a bölcsekkel vitázó Szent Katalin játssza el azonos környezetben az antik hősnő szerepét, ugyanez a tárgya a Hubert Maurertől a Burgkapelle egyik oltárára megrendelt festménynek, míg ide Füger Szent János-oltárképet szállított – és bizonyára lehetne még folytatni a sort abban a művészkörben, amelynek másodvonalához Hesz tartozott.

Az iváni főoltárkép után Hesz János Mihály még egy jelentős művet alkotott hazai egyházi megrendelésre, ez a már említett esztergomi vállalkozás, Vajk megkeresztelésének témájával.[13] Itt a festő, a sematikus szereplőkből megkomponált történelmi jelenetet gótikus templombelsőbe helyezve, alkalmilag túllépett saját, a Szent András-kép szintjén kiteljesedett klasszicizáló stílusán, és egyetlen mű erejéig csatlakozott a korai romantika historizáló irányához.

Amint azt újabban, az általa megtalált Rudnay–Hesz levelezésre hivatkozva Prokopp Gyula közli, az 1825-ből keltezett kis méretű festmény az esztergomi főoltárképnek valóban vázlata, maga a nagy mű csak 1828-ra készült el.[14] Az oltárkép máig megmaradt alsó részét az esztergomi Főszékesegyházi Kincstár őrzi: lépcsős emelvényen térdepel jobbról az ifjú Vajk, mögötte a keresztapák, elöl imazsámolynál Géza fejedelem és Sarolta, hátrébb magyar urak, a karzaton Gizella királyné. Baloldalt Adalbert püpsök hangsúlyos alakja mögé héttagú papi kíséret sorakozik. A szimmetrikus félkörívbe rendezett szereplőgárda a Hesztől megszokott rajzos pontossággal ábrázolt – visszaköszönnek az imént bemutatott oltárképek szakállas típusai, szögletes mozdulatai. A sematikus fiziognómiai jellemzéssel elkülönített magyarok korhű viselete már a barokk kori Szent Istvánképeknél követelmény – s a késői 19. századi megvalósulásoknak is alapvető ellentét-eszköze marad, az akadémizmus keretein belül.

Újdonsággal a vázlat felső kétharmada szolgál: a jelenet helyszíne – az elképzelt Esztergom – példás pontossággal megszerkesztett gótikus boltozatú kápolna, függő zárókővel, mérműves, ólomszemes ablakkal. A gótikus belső tér motívuma már bizonyos hagyományokkal rendelkező korjelzés, amely itt nemcsak képi, hanem épület-előzményekre is támaszkodhatott. Az építészetben – nálunk is – ekkorra már lezajlott a korai gotizálás fázisa, maga Hesz dolgozott is a Keglevichek pétervásárai temploma számára,[15] s talán feltételezhető eredeti gótikus épületek új szellemű ismerete, feldolgozása is a bécsi rajztanártól. A didaktikus historizáló igyekezetről tanúskodnak Szent István és Szent Lőrinc vértanúk konzolra helyezett szobormásai is a képen. Különös, kompilált részlet a középen ábrázolt, ismét gótikus fiálékkal ellátott oltár. Festménye – kép a képben –, a reneszánsz reminiszcenciákat hordozó, édeskés Madonna (a pétervásárai Patrona Hungariae sikerültebb társa) a Bécsben ez idő tájt már népszerű romantikus vallásos festészet terméke.

Hesz művét, főleg óriási mérete miatt a korabeli közvélemény élénk figyelme kísérte – a kép azonban soha nem került az esztergomi bazilika szentélyébe. Itt is, akár az egri székesegyház esetében, olasz mesterek import művei részesültek előnyben, utat nyitva a műfaj más forrásokból táplálkozó fellendülésének a következő korszakban.

JEGYZETEK

1. Művészet Magyarországon 1780–1830. Katalógus, szerk. Szabolcsi H. és Galavics G. Bp. Magyar Nemzeti Galéria, 1980. június–szeptember. JÁVOR A.: Egyházi festészet, 81–88; katalógus 195–206.

2. Vö. az idézett katalógusban a 86–87, ill. 202–204 lapokon; GENTHON I.: Magyarország műemlékei, Bp. 1951. 467 (Balatonfüred).

3. Irodalma: ERNSZT L.: Hesz Mihály tervezete 1820-ban magyar képzőművészeti akadémia felállítása iránt, Bp. 1898; PATAKY D.: A magyar rézmetszés története Bp. 1951. 139–140; VOIT P.: Heves megye műemlékei I. Bp. 1969. 253, 255, 339; BODNÁR É.: Nouvelles acquisitions de la Galerie Nationale Hongroise, In: Bulletin de la Galerie Nationale Hongroise III. 1961. 65–68; BODNÁR É. – CZOBOR Á.: Az Egri Képtár vezetője és katalógusa, 3. kiad. Eger, 1979; PROKOPP GY.: Adatok Hesz János Mihály festészetéhez, In: Művészettörténeti Értesítő 1981/3. 200–205.

4. VOIT P.: Heves megye műemlékei II. Bp. 1972. 295, 429, 472–473. képpel. A régi székesegyház gyóntatószékei számára 1808-ban festett Szent Péter- és Magdolna-képek (VOIT P.: Heves I. 340.) talán a ma Jászárokszállás plébániatemplomában találhatókkal azonosíthatók.

5. A líceum oltáráról, ill. előzményeiről adatokat közöl SZABÓ E.: Adatok Gr. Eszterházy Károly egri püspök építési tevékenységéhez 1784–1795, Művészettörténeti Értesítő 1958. 2–3. 204; VOIT P.: Tervek, mesterek és a mű, Művészettörténeti Értesítő 1960/4. 274. Zirkler és Huszár munkásságáról az idézett katalógusban: 196–197 lap, 126., 127. kat. sz.

6. Tudományos Gyűjtemény 1818. XII. 113–114.

7. Utalás Voit Pálnak az 5. sz. jegyzetben idézett munkájára, 1960. 265. laptól.

8. Tételszerűen felsorolja Hesz műveit a Thieme–Becker lexikon; VOIT P.: Heves megye műemlékei I. 340. és PROKOPP GY. i. m.

9. CSATKAI E. – DERCSÉNYI D.: Sopron és környéke műemlékei, 2. kiad. Bp. 1956. 537, 562, 579, 598.; ill. CSATKAI E.: Sopron vármegye műemlékei, III. sorozat 158–161 (Iván).

10. Szent András legendájának ezt az apokrif mozzanatát csak a Kirschbaum-féle Lexikon der Christlichen Ikonographie szócikke említi, mint különösen részletező, jobbára középkori Szent András-ciklusok jelenetét. Vö. a fontosabb ikonográfiai kézikönyvek, így RÉAU (1955), AURENHAMMER (1960), PIGLER (2. 1974) megfelelő szócikkeivel, illetve az általuk hivatkozott példákkal.

11. A motívum értelmezéséhez l. STRABONSKI, J.: 1789. Les Emblèmes de la Raison, Paris, 1973. 65–80.

12. Werke des XIX. und XX. Jahrhunderts aus den Bestanden der Sammlung – Katalog der XXII, Sonderausstellung, Akademie der Bildenden Künste in Wien, Wien 1974. Kat. Nr. 2., 3. kép, irodalommal. (HUTTER, H., POCH-KALOUS, M.)

13. Vö. az 1. sz. jegyzetben idézett katalógus irodalommal, ill. PROKOPP GY. cikke, Művészettörténeti Értesítő 1981/3 201–203.

14. Ellentétben a katalógusban általam közölt adattal (i. m. 1980. 86. és 204.) és a feltételezett kabinetkép-rendeltetéssel. Prokopp Gy. idézett cikkében a vázlat útját is nyomon követi Esztergomból a balatonfüredi plébániára.

15. A korai gótizálásról alapvető KOMÁRIK D. tanulmánya in: Művészet és felvilágosodás, szerk. Szabolcsi H. – Zádor A., Bp. 1978, 209–300; a fenti cikk egyben Pétervására templomának legkorszerűbb építészettörténeti feldolgozása is. Vö. VOIT P.: Heves megye műemlékei III. 505–515 Hesz szereplésével (508).

41. Hesz János Mihály: A szent család szentekkel, 1813.

42. Hesz János Mihály: Szent István-oltárkép, 1813, Eger, Líceumi kápolna

43. Hesz János Mihály: Szent András a vesztőhelyen, 1820. Oltárkép, Iván (Győr-Sopron megye) plébániatemplomában

44. Friedrich Heinrich Füger: Szent Katalin vitája a bölcsekkel, 1802. Oltárképvázlat, Bécs, ▶ Gemäldegalerie der Akademie der Bildenden Künste (reprodukció)

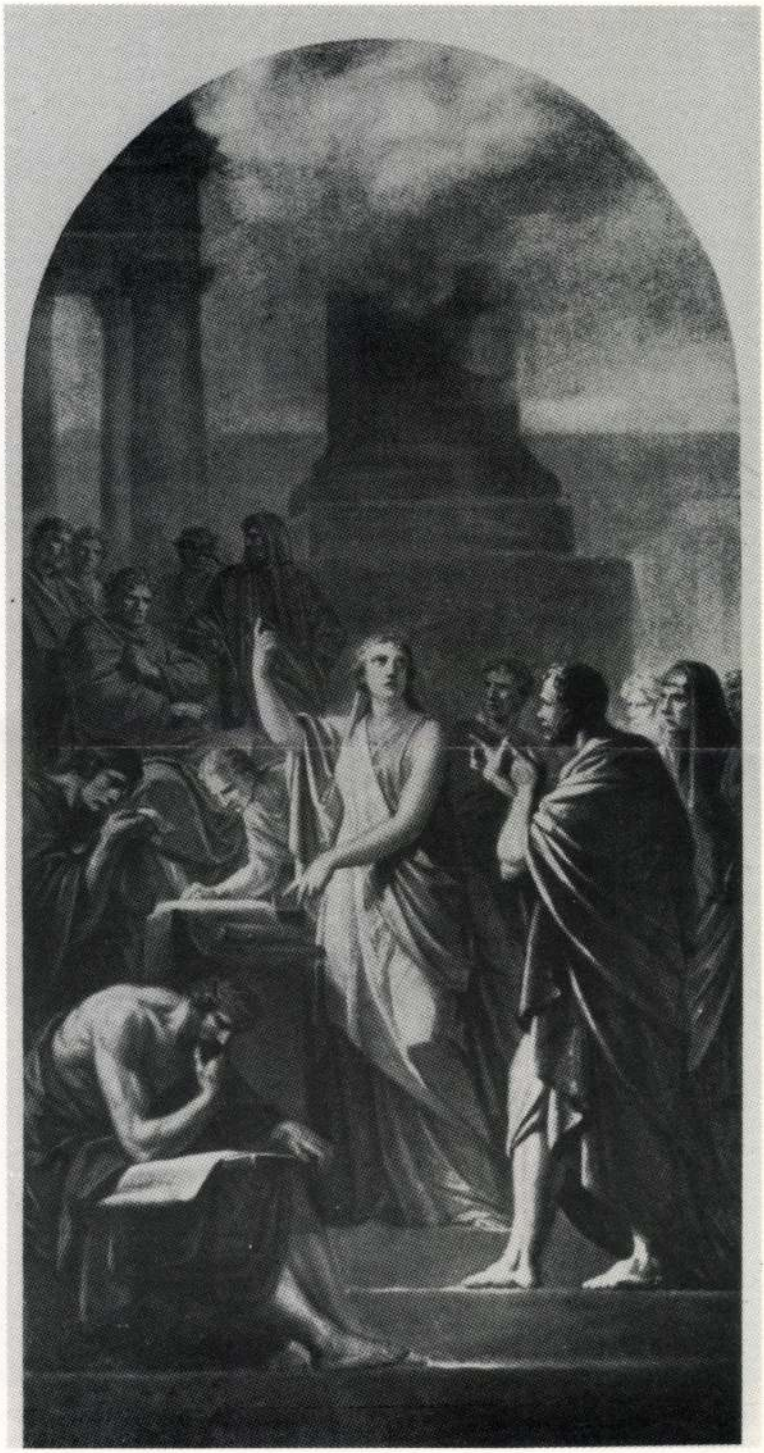

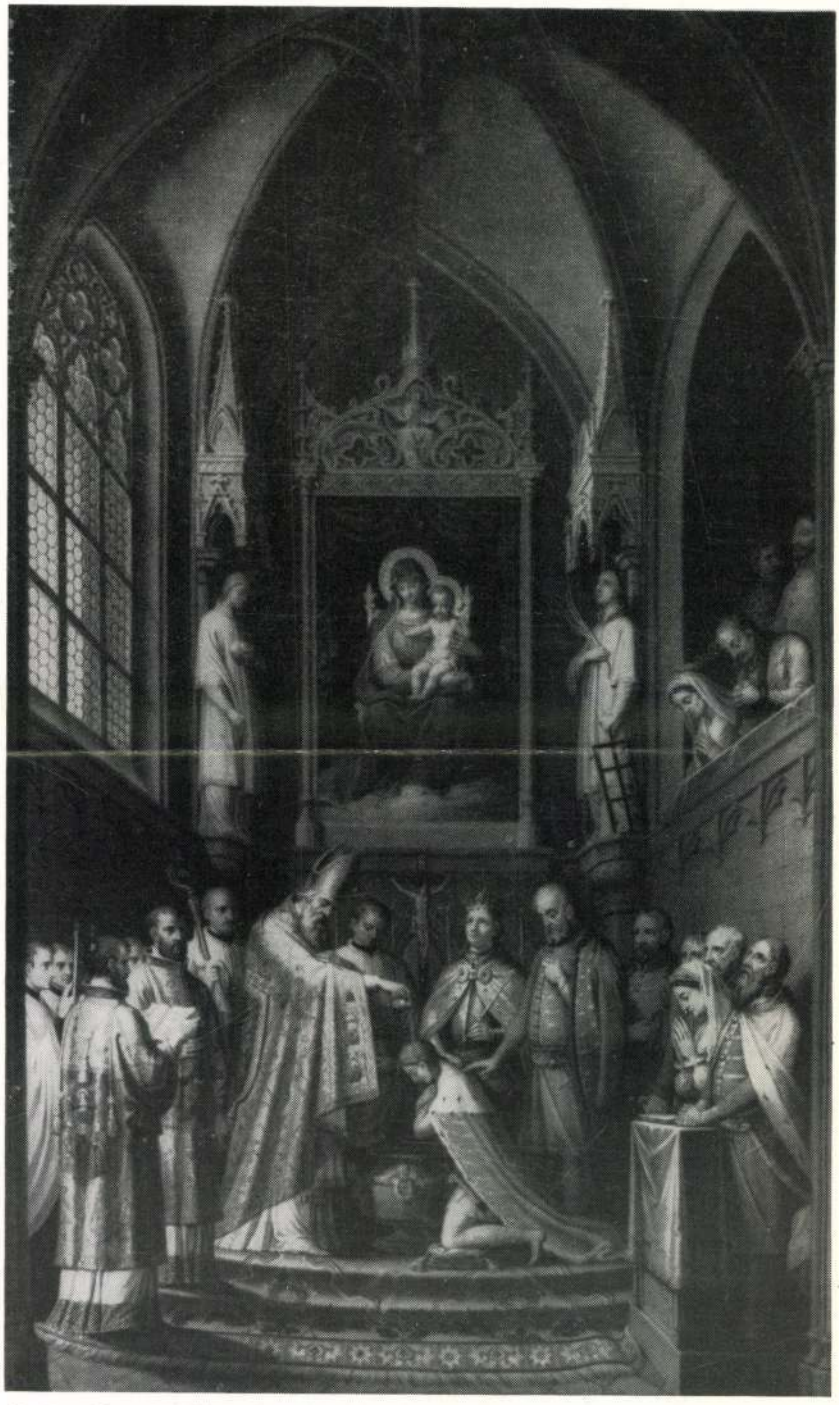

45. Hesz János Mihály: Vajk megkeresztelése, 1825. Vázlat az esztergomi főszékesegyház főoltárképéhez, Balatonfüred, r.k. plébánia

Jávor Anna
Rendezvények.

TIT tárlatvezetés

11. vasárnap	9.30	Gótikus faszobrok és táblaképek a XIV-XV. században
	10.30	Késöreneszánsz és barokk művészet 1550-1800-ig Vezető: Jávor Anna

Magyar Nemzeti Galéria rendezvénynaptára
1982. április

Jávor Anna

1 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Mátyás király és a magyarországi reneszánsz 1458–1541
Vezető: Jávor Anna

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
Barokk festészet és szobrászat
Vezető: Jávor Anna

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. május.

Jávor Anna művészettörténész.

14 vasárnap

9.30

15.00

14 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Szárnyasoltárok a trónteremben
Vezeti: Jávor Anna művészettörténész

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
Barokk művészet Magyarországon
Vezeti: Jávor Anna művészettörténész

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. október.

Jávor Anna, művészettörténész

TIT Tárlatvezetés.

~~szept. 27.~~ ~~A MA és~~

okt. 4. Barokk kiállítás

Későgótikus szárnyasoltárok a trónteremben.

Vezető: Jávor Anna.

Magyar Nemzeti Galéria,

1984. szept., okt.

Jávor Anna, művészettörténész

TIT Tárlatvezetés.

febr. 9.
9.30 órai
15 – " –

Középkori művészet Magyarországon
Barokk művészet

Vezető: Jávor Anna.

Magyar Nemzeti Galéria,
1986. febr.

Jávor Anna, művészettörténész
TIT Ismeretterjesztés.

aug. 11. a bécsiek művészete Magyarországon
Vezeti: Jávor Anna.

Magyar Nemzeti Galéria,
1975. júl., aug.

JÁVOR Anna

1993. december 1-jétől Jávor Annát a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményi igazgatójává nevezték ki.

1994. február 11-én 18 órakor

Lakossági Fórum

az RTK pályán (Péceli út 144.)

KÉRDEZZE A MINISZTERT!

Jávor Ernő pedagógus

Az utánpótlás sorjadó vetésében is érdemes körülnézni: a Magyar Orsz. Állatvédő Egyesület pályázatot hirdetett „Ló a gyermekek gondolatvilágában" címen. Jávor Ernő pedagógus által beküldött lapok közül Jakab Tamás 12 éves pályaműve különdíjjal jutalmazott.

L.M.: Diplomamunkák az Iparművészeti Főiskolán.

Pest Megyei Hírlap, 1977 febr. 1.

Jávor Ilus

1920. sept.

kiállított a Nemzeti Szalonban

Studium, gipsz - 350.—

Versailles múzeum V. 208.

MDK

Jávor Ilus

Studium, gipsz

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 29. 1.

Jávor Ilonka

Näheres konnte nicht festgestellt werden.

Önarchép plakett
bőbb, nincs.

Hu Prmagyerem 263 l.

Viselet.

Női ruha.

Az előtérben álló két
maszkodik és mind a ketten tun
a függöny mögött tálcza és sok
münket. Felirata:

DIVATKÉP
Melléklet a Magyar B
ezután: Az öltözetek MONASZTER

legalól középütt: Ny. Rohn és

Kny., mér. 20

JÁVOR ILONKA, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy. szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm. plaketten.-A gyüjt. a MNM.-ban van. 116. drb.
A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:
JÁVOR ILONKA. éremművész Felirat: JÁVOR ILUS JÁVOR 1921.
MNM.-100+100 mm.-Leirás: HP. XX 2270.
31. old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24. old

AZ ÉREM, XXII. évf. 1975.-1. Bp. IV 1975

MDK

Jávor J.József,

Paprikahasitó nök.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

JÁVOR NÁNDOR / VB elnök
a Debrecen Dobozi úti lakótelep
tervpályázata Bíráló Bizottságának
elnöke Debrecen mj. Városi Tanács
elnökéről

Debrecen Dobozi uti lakótelep tervpályázata Bp., 1960.

Jávor Ottó

a 48-as szabadságharc emlékhelye

Jávor Ottó elmondja, hogy a „juhászok temploma" azonos a székesfehérváron álló Szent Sebestyén-templommal, – ez a népies neve. Évszázadok óta, e század elejéig itt, a templom előtt gyülekeztek a dunántúli, de a messzebb tájakról szarmazó juhászok, hogy elszegődjenek. A templomot a 18. század végén kezdték építeni egy kisebb templom helyére. Az ostrom után a súlyosan megrongálódott épületet helyre állították.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 48-old.

Jávor Otto, kritikus, író
Üdvözlet Kanadából
pósta

a póstaravatot Jávor Otto írja, gondozza.

Budapest folyóirat, 1988., 4., 48-old.

Jávor Ottó, kritikus — téka

Győrffy Miklós: „A férfikor nyara".

Szépirodalmi Könyvkiadó.

Budapest Folyóirat, 1988., 7., 45-old.

Jávor Ottó:

Évfordulók.

Jávor Ottó: Kassák Lajos halálának 30. évfordulójára.

Az író születésének 100. évfordulójára.

Budapesti folyóirat, 1988., 2., 41-old.

— **Jávor Pál festő meghalt.** A magyar művészetet ismét fájdalmas veszteség érte: Jávor Pál, a fiatalabb festőnemzedéknek értékes és nagy eredményekre hivatott tagja ma délután egy fővárosi szanatóriumban kilehelte lelkét. Mindössze negyvenkét éves mult (1880 novemberében született), s azt a kevés esztendőt, ami számára megadatott, szakadatlan munkával, lelkes alkotással töltötte ki. A Képzőművészeti Főiskolának volt növendéke s a középiskolai rajztanári oklevelet is megszerezte. Azután ösztöndíjjal hét esztendőt töltött külföldön: Párisban, Bruges-ben, Sienában élt és tanulmányozta a régiek nagy művészetét. Alig hogy hazakerült, első képével megnyerte a Műcsarnokban a Nadányiné-díjat, amelyet először szereplő festők jutalmazására szoktak kitüzni. Második képe a »Papagályos akt« volt, melyet a Képzőművészeti Társulat vásárolt meg és a Szépművészeti Muzeumba került legutóbbi kollektiv-kiállitásának egyik legsikerültebb alkotása, a »Tiszahid«. A festészet minden tárgya és motivuma foglalkoztatta Jávort. Szép tájképek kerültek ki ecsetje alól s annál is szebb intérieurok. Különösen az anyag finomságainak — a selyem, a bársony, a patyolat lágyságának és fényének — volt mesteri visszaadója. Élete derekán arra is módja jutott, hogy a festés legnagyobb problémáján próbálja ki erejét: a falfestésen. Első ilyen kisérlete a Kén-utcai elemi iskolába festett székely népmese-motivumu triptychonja volt. Már a háboru folyamán festette meg a Gellért-fürdő zeneszobájának freskóit. Még hat héttel halála előtt is állandó munkában volt. Akkor kimerültség tünetei jelentkeztek rajta, ájulások fogták el. Családja szanatóriumba vitette, ahol két héttel ezelőtt szélhüdés érte. A halál végül nagy szenvedésektől váltotta meg ma. Ifju feleségét, Szalai Mihály dr. ujságirókollégánk leányát egyba döntötte férje betegsége. Halála hirét hozzátartozói kiméletből elhallgatták előle. Jávor Pál temetését a Képzőművészeti Társaság intézi. A fővárostól diszsirhelyet kér számára s a gyászszertartásra Nemes Antal c. püspököt kéri meg. A temetés napja és helye még ninesen megállapitva.

Ujság 1923 III/15.

kény javulás log beállani. E hét, jövő hét, múlt hét? Ki érti ezt? Valamennyiünket az a bizonyos... megkerülő vezeték kerülget... Ha ez így tart, akkor bizony meg is üt...

— **Ügetőversenyek.** A pálya még mindig mély és így nem tekinthetünk tulságos reménységgel a holnapi verseny elé. A tippelés is igen nehéz ilyenkor, mert egy nappal a futamok megtartása előtt még megközelítőleg is alig állapithatók meg az indulók. Jelöltjeink: I. *Wiltshire-hajtás—Pusztaberényi ménes.* — II. *Árvalegény—Unbekannte.* — III. *Cassolini-hajtás—Civil.* — IV. *Visszhang—Erzerum.* — V. *Wiltshire-hajtás—Civil.* — VI. *Granicsár—Béla.* — VII. *Agenat—Samu—Indus—Rajongó.*

Ahogy a közel negyven napig tartó özönvíz után végre ma délben egy kissé felragyogott a nap, s végigcirógatta tekintetével a Belvárost, egyszeriben forgalmassá váltak a meghitt, elegáns utcák, ujból élet szállt a komor kőpaloták közé. Tavaszivá változott uriasszonyok kacérkodtak a napsugárral és gamásnis dandyk népszerüsitették a legujabb divatot.

Természetesen megjelent a Tavasz üde, szerény virága: az ibolya is. A jól ismert sváb menyecske kosarában huzódott meg félénken, bátortalanul, s onnan dugta ki apró lila fejecskéjét.

— Szép ipolya tesék! — hangzott a kinálgatás, kissé »pudagészisz« dialektusban. A korzó gavallérjai megmegálltak a hivogatásra, hogy sétapartnerüket megörvendeztessék az első ibolyával, de még a bátrabbak is csakhamar visszahökköltek, amikor a kék kartonruhás asszony elrebegte az árakat.

— A tiz-szálas száz korona! A husz-szálas kétszáz! A Tavasz tiz szál szerény virága száz korona! Az ára cseppet sem szerény! Vagy a sváb asszony nem az?!...

M.D.K.

Jávor Pál

Posthumus müveit állitotta ki a Mücsarnok az őszi tárlaton. A kritika beszél finom csendéleteiről és megemliti "Alvő nő" c. müvét.

Őszi tárlat a Mücsarnokban c.
Szinházi Elet. Bp. 1923. nov.11-17.
XIII. évf. 46. sz. 29. l.

MDK

Jáver Pál, festö
1880-1923

Csendélet. Jel. Olf. Vászon.

v. Ernst Muzeum VI.müvészeti aukció. Kiáll.1947 okt.
Kat. 16.1. 12-19.

MDK

Jávor Pál, festöm.
1881-1922

Nöi akt. Jel.l.köz.: Jávor. Lem.papir.
87x62

Ernst Muz. aukciója. XXVIII. Kat.23.l.
1924.

MD K

Jávor Pál, festőm.
1880-1923

Szolnoki utca. Olf. 70x55. J.l.j.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz.55. szám. Kat. 25.l.

MDK

Jávor Pál

Önarcképe a Műcsarnok tárlatán.

Lyka Károly: A Műcsarnokból.

Uj Idők 1904-5. XI. 9.sz. 223, 224.l.

Jávor Pál

MDK

Heltai Ferenc

Micsurnok 1924. febr-márc.

Jávor Pál MDK

Hüvös József

Mücsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Jávor Pál,

önálló gyüjteményes kiállitás keretében mutatkozott be. 1916.

A Nemz. Szql. 400.-ik jub. es a KÉVE XX-ik kiáll.-a. 1929. febr.

M.D.K.

Jávor Pál

A szolnoki müvésztelep "törzslakója", mint a lap beszámolója közli. A háboru után a müvésztelepet ujjáépitették s visszaköltöztek a müvészek.

Mi van a szolnoki müvészteleppel? c.
Szinházi Elet. Bp. 192o. május 3o.-junius 5.
IX. évf. 22. sz. 24. lap.

M.D.K.

Jávor Pál

A Műcsarnok tavaszi tárlatán szereplő kiállitó müvészek arcképei között a lap közli a müvész arcképét.

Cserna Andor: A Szinházi Élet. Tavaszi Tárlata Szinházi Élet. Bp. 192o. május 9-15. IX. évf. 19. sz. 24. lap.

MDK

Jávor Pál, festőm.
sz.1881

telivér szolnoki művész. A korán elhunyt művész átvolt itatva a modern szinfelfogás kulturájától. Tüzes virágcsendéletei, érdekes akt-tanulmányai, porcellán-csendéletei ,brokát- és selyem drapériái sokoldalu, kiváló művészre vallottak.

Szolnoki Zagyva-hid. Repr. a 69.lapon.

dr.Rózsaffy D.: Szépm.M.8ban mind a négy képe szolnoki:Gyümölcsök., A szolnoki hid, /repr.69.l./ Merengő, Tanulmányfej. 81.l.

dr.Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi művésze. Szolnok a művészetben. e. emlékkönyv/ifj.Gomda Béla szerkesztése/. a 25 éves jub.alkalmából. 1927.szept. 40.l.

MDK

Jávor Pál

Vázsonyi, arckép

Gál Gyula "

Kovács J: A N.Szal. téli tárlata. A Cél, 3.sz. 1910. 202 l.

MDK

Jávor Pál

Dékány A.: Szolnoki művészek a Nemz. Szalonban. Új Magyarság 1936. márc. 15.

MDK

Jávor Pál, festöm.
1880-1923

Virágcsendélet. Olf. Jelz.

Ázv. Közl. 1940. 1.fr.sz. 26.1.

MDK

Jávor Pál

Szobarészlet, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 40.l.

MDK

Jávor Pál

Zboray A.: Az uj Nemzeti Szalon. Magyarország 1907. 59. sz.

Jávor Pál MDK

Porcelláncsendélet, olf.

Szolnokvidéki táj, olf.

Biedermeyer szalón, olf.

Fürdő után, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállítások

Jávor Pál MDK

A szalonban, olf.

Tájkép, olf.

Modern lakás, olf.

Tájkép, olf.

Micsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

MDK

A Műcsarnok tavaszi kiállítása.

Jávor Pál

Vasárnapi Ujság 1906. 213-214.o.

MDK

Jávor pál

Szolnoki műv.telep kiáll. Vas. Ujs. 1910.
43. sz. 889-90. l.

Jávor Pál MDK

A szolnoki hid

Mücsarnok 1939.
Derü a müvészetben

MDK

Jávor Pál festő

Chroniqueur cikke. Képzőművészet, II.évf.6.sz.15.l.

MDK

Jávor Pál, 1881--

Falusi processzió

Ernst Muz. 13014. szám. 1920. 17. 1.

Jávor Pál festő M.D.K.

Szolnokon az impresszionisztikus tájlép festészet képviselője.

Körner É: Könyvismertetés. Művtört. Ért. 1954 1 n. 183

MDK

Jávor Pál, festö
1880-1923

Tájkép. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4, rk.sz. 33.1.

MDK

Jávor Pal

Merengő c.festm.repr.

Képzőm.Társ.1912/13.téli kiall.

MDK

Jávor Pál

Vörös. Tempera.
Női fej vörös kendők között. Pastel.
Ilus. Pastel.
Ifjú szobrász feje. Pastel.
Szolnoki fiú feje. "

KMT 1907.tav.kiáll. 27.1.

MDK

Jávor Pál

Alvó nő c.festm.repr.

Képzőm.Tars-1917/18. téli kiall.

MDK

Jávor Pál

Házi oltár c.festm.repr.

Műcsarnok, 1912.tav.kiall.

MDK

Jávor Pál

Morosini-terem a volt Szapáry-palotából c. festm.repr.

KMT 1917.tav.kiáll.

MDK

Jávor Pál

Vörös c.festm.repr.

KMTárs 1907.tav.kiall.

MDK

Jávor Pál

Abbé c. festm.repr.

Képzm.Társ. 1927/28. téli kiall.kat.

Jávor Pál MDK

Vörösshaju nő, repr.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Jávor Pál

Möndölécskék. Udvarhelyszéki néprege.
A bpesti Soroksári-úti elemi isk. és ovoda játszó-szinének falképe. Jávor Pal falfestménye. Repr.

Művészet, 1911. ~~XXXX~~ 373.1.

MDK

Jávor Pál

A kardvágás

A kardvágás kis vázlata

Ernst Muzeum kiáll. 27.sz. Koronázási tervpályázatok.
Bp. 1917. 9.l.

Jávor Pál.

Mint vendég részt vett a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre által rendezett első kiállitáson 1908-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek történetes,kézirat.

Jávor Pál.

Müveiből gyüjteményes kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1910-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Jávor Pál

Holló János: A szolnoki festő-kolónia. Kultura /Sopron/. 1911. II.félév. 16. sz.

Jávor Pál.

Müveiből kiállitást rendez az Ernst muzeom 1916-ban.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek tröténete,kézirat.

MDK

Jávor Pál

Uj Művészet 1913. I. 3.sz. 13 l.

MDK

Jávor Pál

Abbé, of.

KMTárs. 1927/28. téli kiáll. kat. 12.l.

MDK

Jávor Pál

Abbé, repr.

Képzőm. Társ. 1927/28. téli kiáll. kat.

Javor Pál

l. Lá Biró Hgyüst

71. l.

Repr

Kerti intérieur

BUDAPEST
937-MÁJ. -1 21
F.C.
4
F.C.

Jávor Pál

Merengő c. képe, mely az Erzsébetvárosi Casino díját nyerte, repr.

Művészet 1913. 16 l.

Sonnenschein Gáspár 180.
Spillenberger János 201, 325.
Sprinzl Móric 181.
Sránvi Mihály 180.
Stetka Gyula 184.
Streczius Ferenc 236.
Strobentz Frigyes 183.
Stróbl Alajos 78.
Strohoffer István 179.
Stünder S. G. 238.
Szabó Antal 182, *397*, 399.
Szabó László 187.
Szabolcs Ferenc 73.
Szamovolszky Ödön 412.
Szárics Imre 184.
Szathmári Pap Károly 219 - 222.
Székely Andor 38, *232*.
Székely Bertalan 56, 180, *312*, *313*, *315*, 314—318.
Szemlér Mihály 211, 245.
Szenes Fülöp 367.
Szilvitzky Tivadar 184.
Szinyei-Merse Pál 38, 78, 181, 207, 238, *258—269*, 268—263, 287, 327, 347, 367.
Szivessy Tibor 399.
Szkalniczky Antal 204.
Szobonya Mihály 184.
Szontagh Géza Diego 182.

Jávor Pál

Nemzeti Szalon
1910/11. téli kiállítása
keretében fenti gyűjt-
kiállítása.

Művészet. 1911. 42. l.

A Nemzeti Szalon téli kiállításán a Nemes-féle díjat Jávor Pál,

kapta
U. O.

Jávor Pál

SzmKT 50-132.c

ÖZV. NADÁNYI ALBERTNÉ ÖSZTÖNDÍJA.

Néhai özv. Nadányi Albertné 1880-ban 5000 forintot (10.000 koronát) hagyományozott a társulatnak. Az évenkénti pályadíj 500 koronából áll. 1903-tól pályázati hirdetés mellett.

1. 1904. Zombory Lajos festő.
2. 1905. Stein János festő
3. 1906. Jávor Pál festő.
4. 1907. Kőváry Szilárd festő.
5. 1908. Nagy Vilmos festő.
6. 1909. Bory Jenő szobrász.
7. 1910. Cser Károly szobrász.

Másolat.

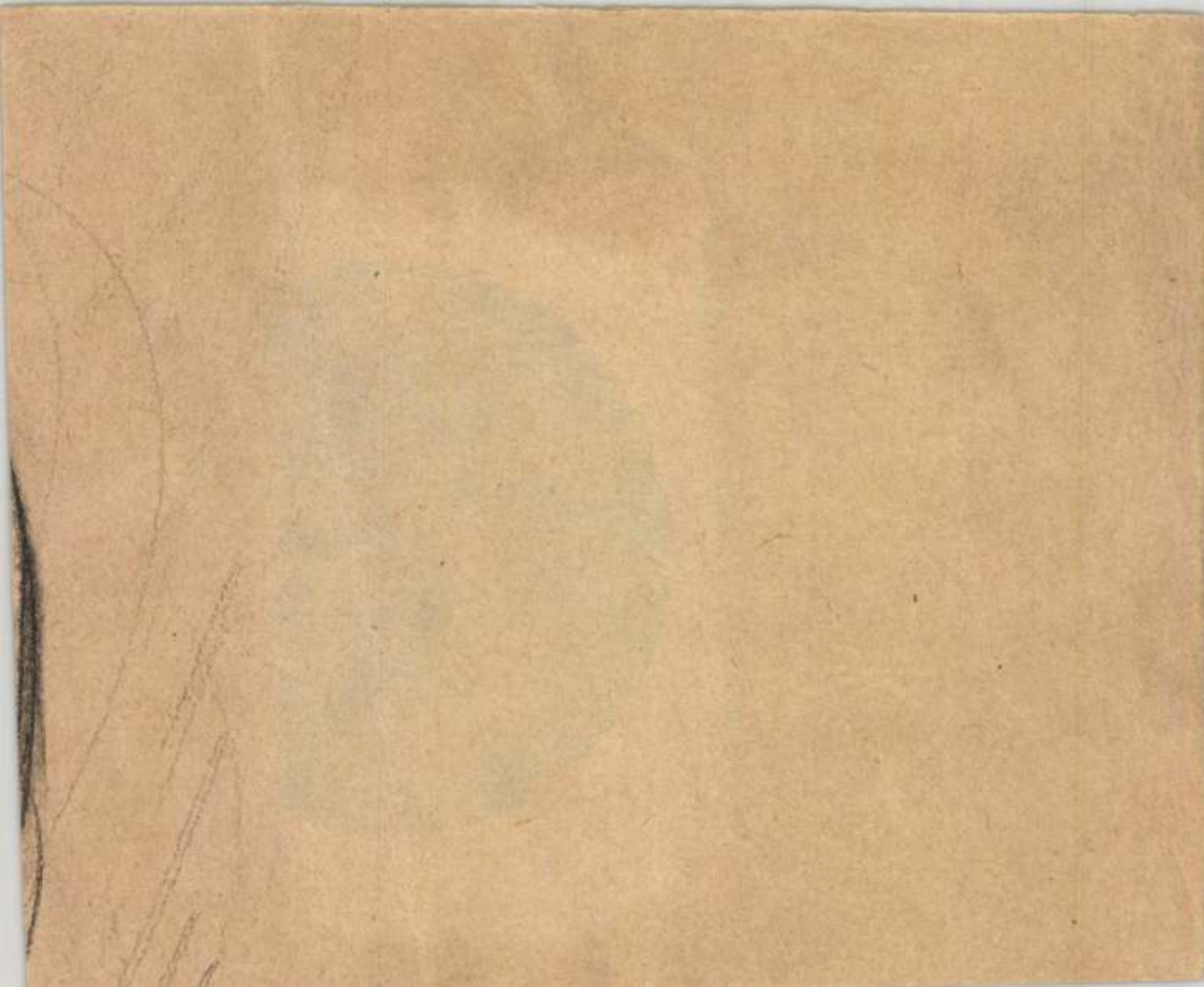

Jedlicska Pál

piarista-kanonok, volt nagyszombati érseki vikarius, 73 éves korában Esztergomban meghalt

Vas. Ujs 1917 166. l.

Őskori edénydíszítő VII. 103,

– edénysimító csontból VII. 109

– edénytöredékek VII. 90, 91, 94, 96–98, 102, 103, 107, 110, 120, 121.

Javor Pál

(1880 - 1923)

Vod

Rózsaffy Dezső - Szolnok jelentősége a magyar mű-vészetben - u i

MAGYAR MUVESZET

1927. 611. l.

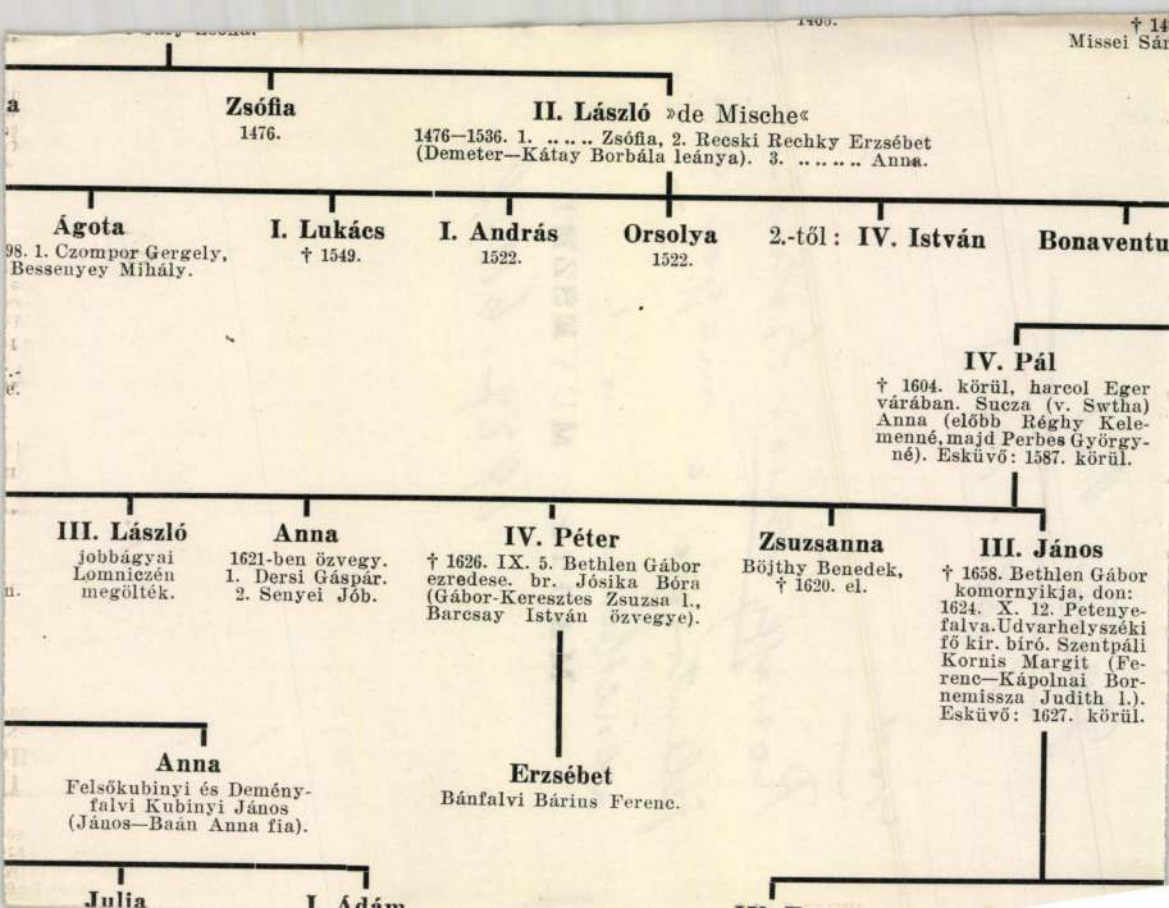
Zsófia
1476.
II. László »de Mische«
1476—1536. 1. ..... Zsófia, 2. Recski Rechky Erzsébet (Demeter—Kátay Borbála leánya). 3. ..... Anna.
Ágota
98. 1. Czompor Gergely, Bessenyey Mihály.
I. Lukács
† 1549.
I. András
1522.
Orsolya
1522.
2.-től: IV. István
Bonaventu
IV. Pál
† 1604. körül, harcol Eger várában. Sucza (v. Swtha) Anna (előbb Réghy Kelemenné, majd Perbes Györgyné). Esküvő: 1587. körül.
III. László
jobbágyai Lomniczén megölték.
Anna
1621-ben özvegy. 1. Dersi Gáspár. 2. Senyei Jób.
IV. Péter
† 1626. IX. 5. Bethlen Gábor ezredese. br. Jósika Bóra (Gábor-Keresztes Zsuzsa l., Barcsay István özvegye).
Zsuzsanna
Böjthy Benedek, † 1620. el.
III. János
† 1658. Bethlen Gábor komornyikja, don: 1624. X. 12. Petenyefalva. Udvarhelyszéki fő kir. bíró. Szentpáli Kornis Margit (Ferenc—Kápolnai Bornemissza Judith l.). Esküvő: 1627. körül.
Anna
Felsőkubinyi és Deményfalvi Kubinyi János (János—Baán Anna fia).
Erzsébet
Bánfalvi Bárius Ferenc.

Jávor Pál

Jávor Pál született 1880 november 13-án Budapesten. Szülei vasutasnak szánták, ő azonban a középiskolák elvégzése után beiratkozott a Rajztanárképzőbe, ahonnan már elsőéves korában két

folytatása a Művészet példányban.

Művészet 1913. 26, 27. l.

Jávor Pál

Csendélet és Kettes-
ben c. képei repr.

Vas. Ujs. 1916. 731. l.
(Jávor Pál festmé-
nyeinek kiállításából
az Ernst Múzeumban.)

baljával anyjának

92

H nyugtatja.

l.

és kissé ~~kissé~~ balra fordul, van ábrázolva ~~Jézus anyjá~~
stját fogja, előre hajlik és jobb kezével
etett kezekkel imádkozó Doná-
obb kezét ~~tette~~. Mária és Jézus
lőbbinek öltözete: fehér palást és
dig: piros köntös szűk ujakkal, a
szegélylyel. A Donator kendőt,
nát visel.

cm.
: IX. 13-án 150 lirán. (67 frt. 28 kr.)
31-én. (246/95.)
z 54347/95 min. számot.
Lotz K., Schickedanz A. és
k.

Jávor Pál

A Morosini-terem
a Szapáry-palotában,
c. képe repr.
Vas. Ujs. 1917. 208 l.

Turóczszentmártoni Múzeumi Tót-

Társaság működése 1915-ben

X. 156, 157

Javor Pál

Gonda Béla úr

A szobrok művészi telep

Budapesti Hirlap

1913. máj. 22

Jávor Pál

atelier - kiállítása
Szolnokon

tvád

Szentmiklóssy József.

Művész - kolonia Szolnokon. Nepszava -
1913. máj. 27.

U. 406 l

Vajda-Hunyad:

A várnyugati oldalán
csinosan faragott tornyocs
lette választékos jelleget kölcs
sö erődül szolgált nagy négy
balra pedig, a hol fák is díszl
nik szemünkbe. A előtérben

„Vajda Hunyad, S
alól balra: „W. H. nach der
kiépült: „Gedruckt von
s jobbra: „Gestochen von
végre legalól két sorban: „
höchst merkwürdige S
Thale. Der grössere ün
kam Hunyad in
ünter seinem Sohne
ger Fürsten Gabriel
is getreu nach der Na

Acélmetszet, méretei a vmall

4128

Závor Pál

festő

tud

Törökné Kovács Hermin

A szolnoki művésztelepen.

Alkotmány

1913. jún. 8.

722.14

MDK

Jávor Pál

Tavaszi táj, festm.
Morosini terem, festm.
Téli hangulat, "
Kis fiu, "
Bavonulás a koronázás előtti napon, festm.

Művészi Interieurök rt. I. aук. 1917, márc.
3 1.

MTK

Jávor Pál

Eggenberger aukciói I. 15 l.

M. D. K.

JÁVOR Pál pestő

A szolnoki művészdelep tagja

Réti István: A nagybányai művészdelep

Bp. 1954. 66. l.

[illegible]

Jávor Pál

N. Szal. 1. csop.kiáll. 1907. márc.

MDK

Jávor Pál

Játék, olaj
Templom, olaj

N.Szal. 1.csop.kiáll. 1907. márc.
28 1.

Javor Pál
festő

M.D.V.

233) Nő virággal
(Somogym. Muz.)

Ügyét- köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

15 l.

MDK

Jávor Pál, ezüstérem

Magy. művészet a san-franciscoi kiállitáson. ~~Az~~
Az Ujság, 1916. okt. 27. 14 l.

MDK

Jávor Pál

Allgemeen Handelsblad. 1921. máj. 3.

MDK

Jávor Pál

Parasztszoba, olaj

KMT 1912/13. téli kiáll. 75 l.

gúlasisakos toronnyal. A szentély zá-
lag befalazva, Fellner Jakab müve.
Körmeneti kereszt facorpussal,
yetartó-kereszt, XVIII. század. Két
II. század. - A templomot Fellner
1759-ben. Csak a tornya maradt meg,

maria Josephi Esterházi. Wagyszombat,
951 — Voit Pál, 1953)

HDK

Jávor Pál

Csendélet, olaj
Szolnoki hid, "

Szolnoki Művésztelep kiáll. N.Szal. 1936.máre.

7 l.

MDK

Jávor Pál, festőművész.

Kritikus: Tavaszi kiáll. a Műcs.-ban.
Vas. Ujs. 17.sz. 1907. 335 l.

MDK

Jávor Pál

Vörös, festm. repr.

Vasárnapi Ujs. 17.sz. 1907. 333 **1.**

MDK

Jávor Pál

Álom, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 64 l.

Télévision Tekka X: Bonheur de terroir. OMFT.
D.Oy. De tentivénya Kiéil. Képpa Ketal. 1921.
64 l.

FESTŐÁLLVÁNY

A Rottenbiller-ház Jávor Pál ecsetjével

Jávor Pál (1880–1923) először a Benczúr mesteriskolában folytatott tanulmányokat. Ezután párizsi és olaszországi tanulmányút következett, majd 1906-ban csatlakozott a szolnoki művésztelephez.

A telep idősebb festőinek nem titkolt célja volt az utánpótlás biztosítása, azaz a fiatal generáció tanítása. Kohner Adolf, a híres műgyűjtő is aktív részt vállalt a művésztelep létrehozásában és működtetésében. Ösztöndíjat hozott létre az ott tanuló fiatal festők számára. Az ötszáz koronás tanulmányi ösztöndíj hat hónapra lakás- és műterembérleti díjat biztosított. Az első díjazottak egyike Jávor Pál volt. Valószínűleg beváltotta a hozzá fűzött reményeket, mert 1911-ben törzstagnak is felvették a szolnoki művésztelepre. Műveivel rendszeresen szerepelt a Képzőművészeti Társulat, a Nemzeti Szalon és az Ernst Múzeum kiállításain.

Budapestet éppúgy szerette megörökíteni festményein, mint a szolnoki tájakat. A Kiscelli Múzeum Fővárosi Képtárában a fővárosról készült művei közül a Városligetet, a Lánchidat és az itt látható Rottenbiller-házat ábrázoló képei találhatók.

Ez a ház Kőbányán, a mai Előd utca és a Jászberényi út sarkán lévő Rottenbiller-kertben állhatott. Valószínűleg Rottenbiller Lipót (1806–1870), Pest város többször is megválasztott híres főpolgármestere volt a ház tulajdonosa.

A területet a XX. század elején parkosították. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc ügye mellett elkötelezett főpolgármester szobra – méltánytalanul – csak 1996-ban került a parkba.

Kőbányán, az Óhegyen lévő szőlőbirtokát még a forradalom előtt vásárolhatta. Apjának, Rottenbiller Fülöpnek is volt ott egy szép kis szőlőbirtoka, és már ő is tevékenyen részt vett a szőlőhegy ügyeinek intézésében.

Ugyanis, mint a korabeli jegyzőkönyvekből kiderült, sok volt a rablás, a tolvajlás a szőlőkben, és a rendőrség nem tett semmit ezek megakadályozására. Ezért 1848-ban a szőlőbirtokosok összegyűltek, és a szőlőhegy ügyeinek intézésére külön választmányt neveztek ki, amelynek Rottenbiller Fülöp is tagja volt. Nyomatékosan felkérték a rendőrkapitányt a garázdálkodások megfékezésére.

Ettől kezdve a választmány minden szerdán nyilvános ülésen összegyűlt a víztorony melletti csőszházban. Olyan sok volt az összetűzés a szőlősgazdák között, hogy külön ügyvédeket kellett hivatni a vitás kérdések elrendezésére.

Az 1860-as években már Rottenbiller Lipót állt a szőlőbirtokosok választmányának élén, de a viták sehogyan sem akartak csitulni. 1863-ban néhány szőlőbirtokos beadványt intézett a városi tanácshoz. Szerintük a választmány megalakulása törvénytelen úton történt, mert a választáshoz nem hívták meg az összes birtokost. A tanács által elrendelt vizsgálat végül a rágalmazók kudarcával végződött. Rottenbiller Lipót az állandó támadások és vádaskodások miatt olyannyira elkeseredett, hogy lemondott tisztségéről. Ezután többször újraválasztották, de már soha nem fogadta el a megtisztelő posztot.

Kőbányán a XX. század hajnalán a szőlőtermesztés háttérbe szorult, majd teljesen megszűnt. Ma már csak néhány utcanév és a csősztorony őrzi az egykori virágzó szőlőkultúrák emlékét Budapest X. kerületében.

Várnai Vera

A Kiscelli Múzeumban látható, Rottenbiller-házat ábrázoló kép

FORRÁS: BTM KISCELLI MÚZEUM

űködik *Gyenisz Macujev*. A
Gorban Csajkovszkij mindhá-
ı zongoraversenye felcsendül.
27 éves pianista Macujev a
bériai Irkutszkban született.
98-ban első lett a moszkvai
sajkovszkij Zongoraversenyen.
endszeres vendége a moszkvai
s tokiói zenekaroknak.

H. M. K.

Mayday Budapesten

Európa leghíresebb elektronikus
ulija, a Mayday másodszor láto-
gat Budapestre. A négy teremben
zajló rendezvény különféle zenei
stílusokat mutat be március 29-
én este hat órától másnap délelőtt
tíz óráig a Hungexpo területén.
A látogatók kedvük szerint vá-
logathatnak az elektronikus zene
válfajai közül; többek közt olyan
sztárok szórakoztatják majd a
vendégeket, mint a Westbaum,
Chris Liebing és Marco Bailey.

A Mayday – amit először Ber-
linben rendeztek meg 1991-ben –
nemcsak hazánkban aratott si-
kert, többezres rajongótábort to-
borzott olyan helyeken is, mint
Orosz- és Lengyelország. A ne-
ves előadók mellett a szervezők
nagy hangsúlyt fektetnek a töké-
letes hangzás elérésére, valamint
a fénytechnika alapos kidolgozá-
sára. A külföldi fellépők között
helyet kapnak a hazai elektroni-
kus zene vezető egyéniségei is:
Kühl, Budai, Junior, Slam Jr. és
Newl.

Az idei budapesti Mayday jel-
szava: „Európa". Ezzel a szerve-
zők azt szeretnék hangsúlyozni,
hogy az Európai Unióhoz való
csatlakozás lehetővé teszi majd
az országok között a különböző
zenei stílusok, hagyományok
gyorsabb áramlását is.

K. K.

Csatajelenet (illusztráció a kötetből)

Mitták Ferenc és fia, *Zoltán* összefogásának eredményeként jelent meg a debreceni Tóth Könyvkereskedés és Kiadó jóvoltából a „Haj, hős Rákóczi népe..." című kötet.

A történelem szakos középiskolai tanár és régészdiplomás apa harminc éve dolgozik a közszolgálatban. Több mint tíz éve a város polgármesteri hivatalának irodavezetője, de a katedrától sem vált meg. Zoltán fia is a városban él.

Közös művük az 1703-ban kitört szabadságharc háromszázadik évfordulója alkalmából jelent meg. Az első részben a Rákóczi-szabadságharc előzményeit, kiemelkedő eseményeit, fordulópontjait mutatják be, a második részben tizenhat kuruc, illetve labanc férfi és nő portréja olvasható, míg a harmadik rész Magyarország és Európa ezekben az években kialakult kapcsolatát taglalja.

Mitták Ferencnek ez már a tizenegyedik könyve. Az is biztos ma már, hogy lesz folytatás. A kiadó várja az újabb kötet kéziratát, amelyen ezúttal az apa *Péter* fiával dolgozik közösen.

A kiadó március 26-án délután országos bemutató keretében ismerteti a kötetet Budapesten, a Libri Könyvpalotában.

V. S.

MDK

Jávor Pál

Tükör előtt, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

Relvinsal Tabéca Z: Benoruz de iakolàje. OMMT.
B.Dy. de tanitvànyai Kiàll. Képes Metal. 1921.

Jávor Pál festő M. D. K.

Csendéleteket festett, dolgozott a kolnoki művéntelepen.

Csete Balázs: Faluról falura, házról házra. Bp. 1939 21.

MDK

Jávor Pál

Barátom, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. 38.1.

MDK

Jávor Pál

A Műcsarnok háborus kiállításon szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Jávor Pál

Amsterdami és hágai magy. kiáll. kat. 1921.

MDK

Jávor Pál

A Nemzeti Szalon uj épülete. Vas. Ujs. 1907. 211.l.

MDK

Jávor Pál

Székely Bertalan, Jávos Pál mestere

Müvészet XII.évf. 1913. 26-27.

Jávor Pál MDK

Abbé, repr.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Abbé, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállítás

MDK

Jávor Pál

Rózsa M.: A Nemzeti Szalon uj palotája. Budapesti Napló 1907. 59. sz.

Jávor Pál MDK

Álmák, olf.
Tájkép, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Jávor Pál, sz. 188o.

Ébredés, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 14 l.

MDK

Jávor Pál

M. Iparművészet, 1904. Újabb magyar exlibrisek.
233-34 l.

MDK

Esztergomi plébánia templom

Pálinkás László: Esztergom XVIII. sz.i művészeti emlékei. Bp. 1937.

MDK

Jávor Pál

Kertrészlet, of.

Házak, fák között, of.

Szolnoki müv.telep 50. évford. Ernst Muz. kiáll.
1952. máj.

MDK

Jávor Pál

Bieder szoba, festm.

Müvészet, 1914. ~~24~~ 23.1.

~~Fehérvári: A nyíregyházi müv. hetek. Szépmüvészet 1940. 22.1.~~

MDK

Jávor Pál

Önarckép, graf.

Az önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

23. l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Fekvő nő, of.

Női akt, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz.

22 l.

MDK

Jávor Pál, festő

Ernst Muz. ujabb csop. kiáll. - Pesti Hirlap, 1917
szept. 8 (k.k.l.)

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Csendélet, of.

Árverési Közl. 1938. febr. 2.rk.

19 l.

Jávor Pál festő

M.D.K.

dolgozott Szolnokon

Kamyris, hag. mův. Bp. 1960 521

MDK

Jávor Pál, festö.
1880-1923

Csendélet. Jelezve. Vászon

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int./v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942. máj.10.-töl kiáll. 18.-án aukció
Kat.16.o.

MDK

Jávor Pál, festő

36. Illustr.: Alvó nő.

Mücs. 1917/18 téli kiáll; –

Jávor Pál

Nemesnét 1916. 66. l.

Könyvismertetés: Arad szab. kir. város Közművelődési Intézete könyvtárának czimjegyzéke. Összeállította Farkas József dr. Arad, 1914. (Harsányi István) IX. 132–136, 139, 140.

Javor Pál

Önelet

~~Bronzkaika VII. 246.~~

Javor Pál

1910. gyűjt. Erdél.

Nemzeti Szalon

Madonna

42. Francesco di Giorgio Martini
követője (a mester ~~sz~~ sz. Sienaban 1439ben
+ Volta Fighillében 1502-ben

Jávor Pál

1912? a kecskeméti
művésztelep tagja

Perjámosi ásatás V. 190.

Jávor Pál

fertő

v.od

Luttor Ferenc dr

Aesthetikai tanul-
mányok. Veszprém,
1911. (A szolnoki mü-
nesztelep.) 47. l.

Más: Eljutott már króni
Megértük már, etér
Hogy-e bucsuzás az
Bucsumat más nagy

Ballag már a króni
Előfizetőket vár t
Ez ut hazánkba vis
Riporter leszek ma
Tovább, továbbvato
Fel bucsu csókra c

Eötvös:

Isten veled hazám,
Isten veled te völ
Gyermekreményim s
Isten veled, én me
Ha visszatérünk ma
Óh hadd fürödjünk

IDŐJÁRÁSJELENTÉS: Nyugaton a helyzet
Mint rendesen. Előfizetők száma Szárszón árad:

ANAKRÓNIKA: Holnap julius 14. A prot.
rint csütörtök. L942. julius 14-re emlékeztet
ferenciáját befejezte. A táborozók mintegy 150
nagy aréna hatalmas nézőterét, melynek távolab
rádió egyébként mikrófont is fölszerelt, mert
titte. A müsor közvetités előtt a riporter vég
az előadók számára épült háromemeletes szállód
nebb vivmányaival tünt ki. Majd a tábori autób
talmas tornetér fölszerelését, majd a főépüle
csoportoknak előadást tartani s mind ezek a fő

Javor Pál

Mutvonat 1910

227, 235, 242, 250

263, 430

III.
27/14.

Fél sarkantyú XVI. 27

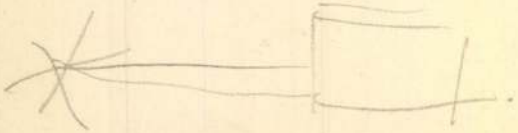

Jávor Pál

Elpéi a

hópm Murban

Lelet, Rentgröth - polgárvárosi

VI. 132.

Javor Pál

+ 1923

l.

A Mübarát

1923. 55. l.

Urna üvegből, római VI. i62

Javor Pál

Paid

Nemzeti Salon Almanach

125.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Jávor Pál

Magyar királyi államvasutak.

Lásd

T. Mühe

Nemzeti Szalon Almanach

128

Magyar királyi államvasutak.

T. Műh

Miután keresményemnek 191 ..

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191 ..

.....

tanu.

.....

tanu.

Javór Pál
(Klein Lipót)
Kiel. Bpest 1880 nov. 13.
Nr. Reál. sells.
1899/1900 I–II. 1. évs rajzl/cf

Gyermekjáték buba agyagból, római

V. 175.

Jávor Pál

Universzeti lexikon

366. l.

A. 147 (5).

Jávor Pál

U. 2270
2272

~~Arab Kiziratok IV. 41.~~

Jávor Pál festő (irodalom)

és a művész közlése nyomán.

JÁVOR *Pál*, festő, * Budapest 1880 okt. 13, † u. ott 1923 márc. 14. Budapesten, Szolnokon, Párizsban tanult s arcképekkel, aktokkal, interieurökkel (Rottenbiller, Álmodozás stb.) szerepelt a budapesti kiállításokon. Stílusában az impresszionisták erős színeit forrasztotta egybe kötöttebb formaadással. 1923. hátrahagyott műveinek egy nagyobb kollekcióját a Műcsarnok állította ki. A szolnoki híd, Merengő, Gyümölcsök és Tanulmányfej c. képei a Szépműv. Múzeumban, két arcképe és több bpesti tájképe a főváros tulajdonában vannak.

E. G. I. 511. l.

48. Ereklyemuz.

kitüntetés disziti. Pápaszemet hord;
fekete; szeme sötétbarna. Vörös kabátja, mell-
os.

zi emlékek muzeumából (107/95.No 71).
ki 14985 szl. leirat alapján (159/96).

532

5021.

Jávor Pál:

Tanulmányfej.
Lemezpapir, méretei 54:40.2 cm.

Értéke 600 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 20123,
a szaklban 86-916.

Mvd 86-916

Jávor Pál

hagyat. kiáll
mulsarnok
1923 őst.
okv. Ell
életr.

JÁVOR Pál festő

Eredetileg Szolnokon dolgozó festő
készítette a Szoksári úti iskola freskóit.

ld. Erdei 1991 68.
80. p. – 1910. évi pályázatu a főváros
festeszeti díjáru

nos investigations grâc
socialistes - la Chine
confrontation plus larg

Jávor Pál

U. 152

E l s z á m o l

az 1912 évi augusztus hó 1
közt előfordult be

Sz.	A kifiz. ideje			Közelebbi megjelölés
	év	hó	nap	
				Áthozat

Jávor Pál

U. 755

Jávor Pál

u. 1738.
1739

Jávor Pál

U. 622

Jávor Pál

wód

Szárodok Legendári

1913. okt. Cónarch,

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Jávor Pál

laid

Vas. tip

1911. 946. l.

Javor Pál

U. 1008.

Jávor Pál

Festő

1907 V. Váci Kont 66.

2. *Csuday Benő*, d. v. főtisztviselő
3. ***Eiser Nándor***, nagykereskedő
4. ***Egan Ede***, mérnök, máv. felügyelő
5. ***Kasics Péter***, min. tanácsos
6. ***Dr. Keömley Nándor***, pénz. tanácsos
7. ***Kossuthányi Géza***, kir. táblabiró
8. ***Schumy Rezső***, épitőmester
9. ***Dr. Szebeny Antal***, országgy. képviselő
10. ***Wolf Márton***, kereskedő.

Póttagok:

1. ***Stolz István***, háztulajdonos
2. ***Szőllősy István***, gyógyszerész.

HEISLER J. BUDAPEST II. KÉR

5020.

Jávor Pál:

A szolnoki hid.
Lemezpapir, méretei 72.5:98.5 cm.

Értéke 2900 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 20122,
a szakleltban 85-916.

Mod. 85-916

Javor Pál

Műmúzeet 1911.
42, 132, 363, 373,
395, 428

Somogy megye VI. 150.

Jávor Pál

Művészet 1913

16, 26

Söjtöri lelet VI. 125.

Jávor Pál

Művészet. 1914

23

Somogy vármegye VI. 130.

Jávor Pál
Festő

stud. 1880. Bpest.

Wód
2

Krück I. 565. l.

Római bronzüst II. 119, 120.

1904. T. 5.

Pozsony közkt'ár (10/1904.)

Mintalapok

Javor Pál

a szolnoki művésztelep
főrestagja.

Javor Pál

Művészet 1906

83, 94, 100, 118, 127,
152, 172, 211, 245

Javor Pál

Mucsarnok

1904. tav

Jánosgyarmati templom V. 165.

Javor Pál

Művészet

1, 14, 19, 38, 46,
52, 66

Jávor Pál

Művészet 1908

194

Javor Pál

Művészet 1909

293

III.

41. Pergament oklevél.

Sávor Pál

+ 1923 III. 14.

Budapesti Hírlap. 1923. III. 15 sz.

Jávor Pál

1916. Koll. Eiäll.
Ernstmél (101 Lepé
vott Eiäll).

Lásd Rat.
22. 7.

Jávor Pál

1910 dec. kollektív. Kiállítás volt a Nemzeti Szalonban. Katalógusban életrajz nincs.

I S jelzés XVII. századbeli rézmetszeten.

III. 120.

Jávor Pál

1910. Nyaraló szinész
cz. olajf. Nemes Marcell
díja Nemzeti Szalonba.

Javor Pál

Heltai Ferenc arch.
Hüvös József arch.

Budapest székesfőv. tulajd.

Triptychon.

S. Sienai festő a XV. századból.

Jávor Pál.

l.

Ernst Muz. 131. kiáll

106, 7.

+ Jávor Pál

Nemzeti Szalon.
A szolnoki művésztelep
reprezentatív kiáll. ka-
talogusa. 1936, márc.

Csendélet, olaj.
Szolnoki hid, olaj.
mind a Ketti a
Szépm. Mus. tulajd.

Jávor Pál

Bieder szoba c. fest-
menye repr

Művészet 1914. 23. l.

~~Ismeretlen festő.~~
~~A XVIII. századból.~~

611. Mária Terézia.

(látható, ~~és~~ kissé) for
Mellig, jobbra ~~néz~~. L c
los főkötője, a melynek lelógó és
szoritja le, kivágott ruhája és f
A háttér szürke.
Pastell, vászonra, méret
Lanfranconi Enea gyüjte
Átvétetett az 1895: V.

L Re

190

904: V. 2.

[illegible]!

Jávor Pál

ivod

Gonda Béla itj:

A jubiláns szolnoki Művésztelep. Képrőművészet. 1927.

3. sz.

N SEBESTYÉN
ZER LERAKATA

APEST,
CSÁSZÁR ÚT 12.

Jávor Pál

Koll. Eiáll az Ernstben

irod

Művészet 1916. 66, 67 l.

Budapesti tud. egyetem Könyvtára

III. 193.

Jávor Pál

ívód

Bencsúr kiáll

27 cl.

BUDAPESTI
• HIRLAP •
NYOMDÁJA

Jávor Pál

Ernst Mur. kiáll. 27. n.

(1917)

Koronázási kardvágás

A kardvágás kis
várlata

Felvonulás a koronázásra.

A kardvágás

romanoszláv oláhok, cigányok, örmények stb. A keveredés aztán nemcsak verbeli, hanem többé-kevésbbé kulturális is, mely egy darabig még érezteti többes származását, mignem nemzedékek sorára évszázadok multán egybeolvadás, kiegyenlítődés következik el, csupán dialektikus különbségek jelezvén az ősibb különállást. E külső eredetűnek nevezhető hatásoknál semmivel sem kisebb az a belső, mely ugyanazon népközösség magasabb társadalmi rétegeiből, mint e rétegek kimüveltebb ízlésének alkotása vagy követelménye, esetleg mint bizonyos mértékig nemzetivé, sajátossá szürt idegenből való kölcsönzése szálli alá az ősi hagyományokat hordozó rétegekhez. Itt különösen jelentős szerepe van azoknak a jobbára alulról került kismesteremberekneK, céheknek, melyek mindkét rétegnek dolgoznak kétféle ízlés követelménye szerint (pl. a magyar szűcsök, szabók, fazekasok, szijgyártók, csizmadiák stb.) s akik szinte észrevétlenül szállitanak új szint, formát a falu öröklött készletébe. E keveredések, kölcsönzések igazságát bármely európai közösség népmüvészete igazolja, a sajátos ősi kincs mellett mindenütt ott van a szomszédoktól vett hatás s a magasabb rétegektől érkezett holmi, mely utóbbi főleg a történeti stílusok (bizánci, román, csúcsíves, barokk, empire stb.) alászállt hatásaiban tanulmányozható. És mindezeken a történetileg megállapítható alakító tényezőkön túl valamennyi európai nép között kimutatható olyan ősi örökség is, melynek történetelőttiségét az ez időkből származó ásatag maradványok bizonyítják. Az említett tényezőkön kívül természetesen minden N.-et jellegzetesen determinál egész szellemi kultúrkincse is, nevezetesen vallási hiedelmei, rítusa, társadalmi

Javor Pál +

Ernst Mur. kiállításai

C XXXI. 1932

106,

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Javor Pál

cród

Holló János: A holnoki festő-kolonia.
Kultura (Sopron)
1911. II. félév. 16 m

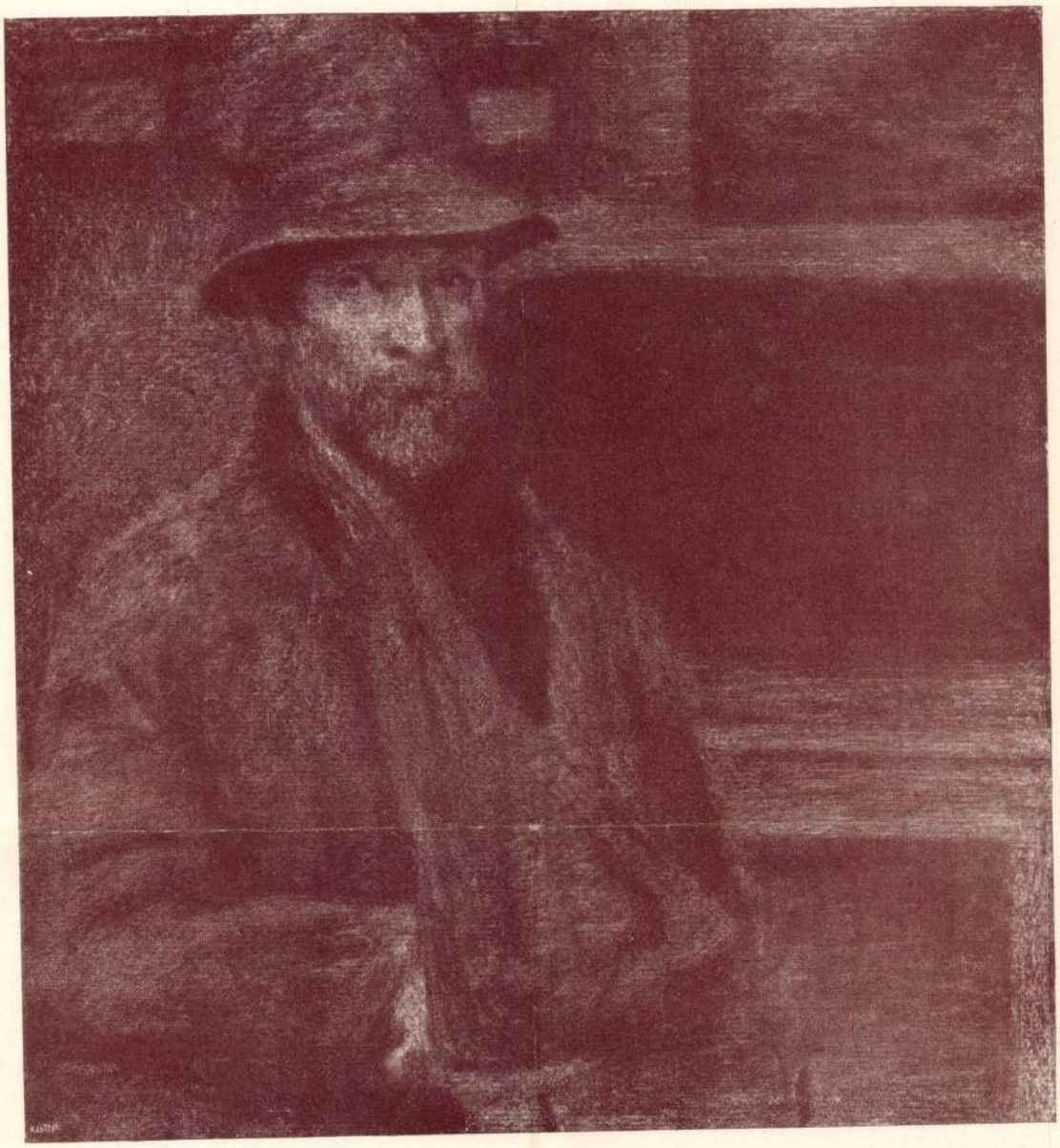

CSAVARGÓ
JÁVOR PÁL RAJZA

München 1906.

Egészen azt az utat járta be ettől fogva a színpadok művészete, mint amit a festőművészet Piloty óta. A lokális színek egymásmellé halmozásától eljutott a tónusegységekig, a theatrális felvonásoktól, a csillogó drapériáktól eljutott a foltok egymásra hatásának s az egységes tömegmozgásoknak a felismeréséig és amint az igazi piktor azt a lirikus diszpoziciót rögzíti bele képébe, amely őt festésre kényszerítette, éppen úgy a színpad művészei a díszletek és a ruhák színfoltjaiban, a csoportok vonalainak rithmusában azt az érzést fejezi ki, amelyet a színdarab az ő lelkében kiváltott. Olyanforma itt a viszony, mint a poéta és az illusztrátor között. Mindig érzéseknek egy művészet nyelvéből a másikba való átfordításáról van szó, bizonyos rezonanciákról, amelyeket egy műtárgy szemlélete egy másik művész lelkében kivált s amelyek éppen úgy alkotásra ingerelnek, mint a rezonanciákat kiváltó eredeti érzések.

A modern törekvések első és főcélja a képszerű hatás. Megismervén azt, hogy mentől nagyobb külső természethűséggel kopirozzák rá a színpadi falakra a valóság milliónyi apró véglétét, annál inkább előtűnik ezeknek a vászonfalaknak kasirozott volta, megismervén azt, hogy mentől többet akarunk adni a valóságból, annál kevesebbet tudunk adni, végre elérkezett az a megváltó gondolat, hogy itt ugyanazok az igazságok érvényesülnek, mint a képeket festő piktorok művészetében. Ha mindent megmutatunk a nézőnek és nem ingereljük a fantáziáját, hogy tovább egészítse azt, amit a piktortól kapott, akkor nem ébredhet fel a lelkekben az a benső részvétel, a művész érzéseinek az az utánérzése, ami a művészi munkák hatásának talán legértékesebb eleme. A természet pillanatról-pillanatra változik, lélekzenek a vizek és nyugtalan vibrálásban bomlanak fel a lombok tömegei; a szobák félhomályában titokzatos árnyékok huzódnak meg és elváltoztatják a dolgok külső formáját; új színek gyúlnak ki és hamvadnak el a tűnő pillanatokkal és mozgások villannak át füvek felett egy láthatatlan légáramlat nyomán. Ennek a lüktető életnek a természet benső elevenségének kell kiáradni a képekből, ezt kell a képek szemléletekor megéreznünk és nem fogjuk megérezni, ha a művész fagyos precizitással, éles, apró kontúrok közé börtönöz be minden árnyékfoltocskát, minden falevelet, ha szigorúan meghúzott vonalakkal szorít körül minden formát preciz, élettelen vonalakkal, amelyek nem mozdulnak meg a maguk határozottságából és mereven ellentállanak, ha a néző fantáziája meg akarja mozdítani őket. A természetre nem ismerünk rá, ha a dolgokat nem úgy festjük meg, ahogy látjuk, hanem ahogy tudjuk őket, ha egy futó embernek kipingáljuk minden izomdudorodását, ha berlini kéknek festjük azt a szövetet, amelyről tudjuk, hogy olyan színű, de amelynek a színe folyton változik a levegőben elszórt reflexek és a világítások hatása alatt és csak úgy kapjuk a megfestett valóság helyett a folyton forrongó és változó valóság teljes illusióját, ha kiérezzük a természetből azt, ami lényeges és változatlan s ezenfelül annyit adunk, amennyi egy pillanat alatt lelkünkbe lopódzik. A természet élete sohasem áll meg, sohasem áll be modellnek merev mozdulatlanságban s még a nyugvó alakból is érezzük a mozgás folytatására képesítő energiát. Érezzük a színfoltok momentán elrendeződéséből, hogy a következő pillanatban egy másik elrendeződésbe fog átolvadni és csakis úgy lesz élet a képekben, és csakis úgy fog eleven lehellet elsimulni a vizek és földek felett, ha a fontos és lényeges részleteken belül a lényegtelen apró részletek a néző szemében alakulnak ki. Az örök változékonyságot éppen az érezteti, ami el van hagyva, ami az objektiv tények helyén szabad teret enged a néző határozatlan elképzeléseinek.

Végképpen kitűnt, hogy a kínos részlethajhászásba fulladó primitiv naturalizmussal semmit sem lehet elérni a színpadon s így kezdődött el a színpadok művészei között az a törekvés, hogy a vászonból kasirozott valóság helyett képeket komponáljanak a színpadra és közvetve a piktura eszközeivel ébreszszék fel a valóság illusióját. Egy jól berendezett színpad olyan, mint egy jó kép, amelyben ráismerünk egy valahol látott és valahol érzett jelenségre. Kolorisztikus naturalizmus a színpadok naturalizmusa s nem a dolgok külső képét, hanem egymásra hatásuknak és egymáshoz való vonatkozásuknak azokat a re-

Jávor Pál festő

1904-ben lakott: V. kiget u. 17.
II. 9a. (252, 254, 301, 303, 311, 313).

1904. tavaszi kiállításon:

1) Tanulmány kenrajz. (252)
2) Merengés. kenrajz (254).
3) Apam. olajf. (301).
4) Arckép. Olajf. (303)
5) Arckép. Olajf. (311)
6) Arckép. Olajf. (313).

Cat. 34 és 37 lap.

Jávor Pál

Jávor Pál: Vörös.

V.

16. I. Mátyás Visegrádon külföldi
követeket fogad.

tollrajz.

Thán Mór

20/16.

Jávor Pál

Csendélet, olaj
Részlet a Vilma királyné
utról
olaj: Részlet az Arena utról
Kora tavasz a városligetben
Erzsébetkirály, olaj.

Budapest székesfőv. tulajd.

Jávor Pál

1911 október.

Falfestményeinek kiállítása Budapesten.

Az Újság 1911. dec. 31.

U. 78.

Jávor Pál

Irod

(Md.) Jávor Pál. Budapesti Hirlap. 1911. okt. 24.

U. 152

A Sorokvári ut 1.36. szám alatti uj városi iskola ovodájának épületére falképet festett, egy szöcsy mesét, a mondölécskéket.

Malonyay igen dicséri a kazeinnel festett képet.

Tön

Legnagyobb osztálysorsjegy

A mellékelt kis boriték **3 sz**

Húzzon vagy vála

és rendelje sorsjegye

Magyar királyi **osztálysorsjáték**

A legujabb **XXXI.** m. kir. osztálysorsjáték húzásain kisorsolásra kerülő készpénznyeremények jegyzéke.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY

Mélyen tisz

A szerencs
pontban ragadjuk
XXXI-ik m. kir. osz
sorsjátékon való rés

Bankházunk

Javor Pál

Vrad

Iván Ede. Dolgozó ko-
lomák. Pesti Napló 1912
júl. 7. U 130

A szolnoki univerzitetep
Hagja.

Fontos értesítés

A Literatura új folyamának 1. számához csekklapot mellékeltünk s egyben külön körlevélben azt is elmondottuk, mennyire közös érdekünk az, hogy az előfizetések rendben befolyjanak.

Ha netalán elfelejtkezett volna eddig az előfizetés beküldéséről, arra kérjük, küldje azt el most nyomban. (A Literatura kiadóhivatalának: Budapest, VI, Aradi ucca 10. — Vagy pedig a 24.926. csekkszámlára.)

Tisztelt előfizetőink kényelmére azonban megegyeztünk a m. kir. postával is, amely hajlandó az előfizetési díjakat postai megbízólappal beszedni. Ennek külön költsége 52 fillér. Amennyiben tehát két héten belül nem kapnók meg sem az előfizetést, sem pedig ellenkező értesítést, hallgatását felhatalmazásnak fogjuk venni arra nézve, hogy tisztán az Ön kényelmére, postai megbízólappal kérjük be a félévi előfizetést.

Kiváló tisztelettel

A LITERATURA KIADÓHIVATALA.

4636. Jávor Pál:

Merengő.

Merengő nő, ki egy zöld lepellel letakart pamlagon fejjel balra fekszik, felemelt jobb kezét a párnán nyugtatja és figyelve nézi a baljának mutatóujján ülő papagájt. Haja, szemöldöke és szeme barna. A háttérben balról ovalis aranykeretben festmény, jobbról pedig kék draperia köti le figyelmünket. Jelzése alól jobbra: Jávor.

Vászon, méretei 149:199,5 cm.-- Lelt.sz.4636.-- Vétetett a képcsarnok-egyleti alap 1911 és 1912 évi kamataiból 4000 Kor (216-913).-- Átvétetett 1913 január 31-én.-- Leltároztatott 1913 deczember 31-én (2476-913).

Sz.n.1174-913.
2476-913-1.
Át.lelt.13134.

214

4612. Jávor Pál.
Sz.Budapesten, 1886 november 13-án.

Gyümölcsök.

L régi

Kék kendővel letakart asztalon ábrázolva, a melyen balról tálban két őszi baraczk, négy ringlotta és egy körte, középütt a talpas pohárban lévő piros-, fehér-, rózsa- és lila-verbéna és piros cinea csokor előtt, három őszi baraczk és ugyanennyi körte hever össze-visszaságban, jobbról pedig az arany-szegélyű üvegcsészében hat darab magbaváló szilva van. A körték szárai közül egy balra és kettő jobbra esik. Jelzése alól jobbra: »Jávor«.

Lemezpapir, méretei 58:69 cm.-- Lelt.sz.4612.-- Vétetett az 1913 május 31-iki 95431 sz.határozat értelmében a művésztől 1000 K-án (1122-913).-- Kifizettetett 1913 junius 20-án (1233-913).-- Elszámoltatott 1913 julius 8-án (1223-913).

191

48 old. Jávor Pál

AZ 1923. ÉVI ŐSZI TÁRLAT KATALÓGUSA

Ez marad

POLL HUGÓ ÉS GLATZ OSZKÁR

GYŰJTEMÉNYES,

JÁVOR PÁL, BÉLI VÖRÖS ERNŐ
ÉS
SKUTECZKY DÖME

HAGYATÉKI KIÁLLITÁSAIRÓL

1923 NOVEMBER, DECEMBER

AZ O. M. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIADÁSA
BUDAPEST, MŰCSARNOK, VÁROSLIGET

ELADÁSI FELTÉTELEK.

Az *eladó művek* árai, a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. *A vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási ára nincsen kiírva, *nem eladók.* A vétel megkötésekor a vevő egy vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót, megállapított határidőn belül. A vételár egynegyedrésze a vásárlási nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *három nap alatt* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be a forgalmi adóval együtt.

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok helyiségeiben köteles átadni a befizetést igazoló nyugta és aláírott átvételi elismervény ellenében. Elszállításukról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni. A párhuzamban rendezett karácsonyi tárlat megvásárolt művei a vételár lefizetése után azonnal elvihetők, a gyűjteményes kiállítások megvásárolt művei azonban, csak a tárlat bezárása után adhatók át tulajdonosaiknak.

Az *1923 december 31-én* túl visszahagyott művekért a Társulat semminemü felelősséget nem vállal.

Az Igazgatóság.

POLL HUGÓ KIÁLLITÁSA.

Poll Hugó immár másodízben mutatja be művészi munkásságát Műcsarnokunkban. Első gyűjteményes kiállítását 1907-ben rendezte a Műcsarnokban. Ezuttal azon alkotásai kerülnek bemutatásra, amelyeket franciaországi internáltsága alatt, valamint az erre következő esztendőkben Schweizban, Salgótarjánban, Budapesten és legutóbb Dömösön készített.

I. TEREM.

Pastelek és olajfestmények. Eladók.

1. Apálykor. (Equihen.) Nem eladó.
2. Boulognei kikötő.
3. Halkirakodás Boulogneban. (Olajfestmény.)
4. Mosónők a dömösi parton.
5. Estszürkület.
6. Szeptemberi reggel. (Salgótarján.)
7. Internáltak Angersben. (Olajfestmény.)
8. Piaci jelenet. (Les Martigues.)
9. A boulognei kikötő bejárata.
10. Az Aare partja Aarau-nál. (Schweiz.)
11. Dunaparti piac.
12. Virágzó almafák. (Angers.)
13. Internált anyák. (Mongazon.) (Olajfestmény.)
14. Boulognei halász-gőzösök.
15. Nyári délután. (Schweiz.)
16. Október végén. (Schweiz.)
17. Hajóépítő telep. (Les Martigues.)
18. Mákvirágok.
19. Hajók a boulognei kikötőben.
20. Almafa Dömösön.
21. Port Loubet. (Boulogne.)

22. Le Portel-i halász. Nem eladó.
23. Billet d'Amour. (Equihen.)
24. Moló Boulogneban.
25. Hazatérés. (Dömös.)
26. Naplemente a Dunán.
27. Fürdő gyerekek. (Dömös.)
28. Erdő széle. Nem eladó.
29. Iszapos parton. (Dömös.)
30. Utolsó napsugár. (Dömös.)
31. Naplemente Hardelot mellett.
32. Vitorlás bárka. (Les Martigues.)
33. Dömösi strand-fürdő.
34. Halpiac. (Port Bouc.)
35. Les Martigues-i tartánne-ok.
36. Cséplés. (Dömös.)
37. Nap-éj egyenáradat. (Equihen.)
38. Bucsu Dömösön. (Vázlat.)
39. Fenyőfák. (Angers.)
40. Kilátás ablakomból. (Angers.) Olajfestmény.
41. A Duna Dömösnél.
42. Esthangulat a Dunán. (Dömös.)
43. Salgótarjáni hegyoldal.
44. A kisoroszi parton.
45. Salgótarján vidéke.
46. Tájképfestő. (Olajfestmény.)
47. Zivataros hangulat Aaraunál. (Schweiz.)
48. A tenger Boulogne-nál.
49. Esti felhők. (Angers.)

II. TEREM.

POLL HUGÓ MŰVEI

Pastelek és rajzok. Eladók.

50. Dunabogdány.
51. A rácváros. (Budapest.)
52. P. H. úrnő arcképe. Nem eladó.

53. Ambleteuse-i major.
54. Dömösi rét.
55. Etang de Berr.
56. A Duna Kisoroszinál.
57. Naplemente (Equihen.)
58. Ősz a parkban. (Angers.)
59. Fatanulmány.
60. Vásár Bretagne-ban.
61. Halászbárkák. (Les Martigues.)
62. Parkrészlet. (Mongazon.)
63. A dömösi erdő.
64. Halászcsónakok. (Les Martigues.)
65. Internált német anya. (Mongazon.)
66. Krutsay Ferenc tájképet fest. (Dömös.)
67. Dunaparti gyümölcspiac.
68. Vadkörtefa ősszel. (Salgótarján.)
69. Boulognei plage.
70. Borozó halász (Equihen.)
71. Esthangulat. (Equihen.)
72. Halszállítás Páris felé. (Boulogne s. M.)
73. Sziklás part. (Equihen.)
74. Le Passage. (Concarneau.)
75. Halászházak Equihen-ben.
76. Dömösi parasztleány.
77. Gesztenyefák ősszel. (Sables d'Olonne.)
78. Szeptemberi hangulat. (Kisoroszi.)

Színes rajzok, vázlatok.

79. Halászleány gyászban.
80. Vöröshaju gyerek.
81. Szomszédok.
82. Öreg halász.
83. Női tanulmányfej.
84. Internált magyar Angersben.

85. Internált dalmát Angersben.
86. Internált erdélyi szász Angersben.
87. Háborus hirek. (Equihen.)
88. Boulognei halász.
89. Halászasszony Equihen-ben.
90. Varró parasztasszony. (Dömös.)
91. Várakozó halászasszony. (Equihen.)
92. Boulognei hajókalauz.
93. Francia leány. (Angers.)
94. Notre Dame. (Páris.)
95. Halászasszony. (Angers.)
96. Leányfej.
97. Hálókészítők. (Boulogne s. M.)
98. Ebédelő internált Angersben.
99. Két tanulmányfej.
100. Pihenő leányok.
101. Gyerekek szélben.
102. Halászgyerekek.
103. Leves. (Angers.)
104. Festő nő.

Pastelek.

105. Szőke leányfej. (Dömös.)
106. Piac Les Martigues-ben.
107. Az internáltak parkjában. (Angers.)
108. Tájképfestő. (Vázlat.)
109. Boulognei halász.
110. Dömösi Dunaparton.
111. Les Martigues látképe.
112. Duna a parlamenttel (Budapest.)
113. A dömösi erdő tisztása.
114. La ville close. (Concarneau.)
115. Az Aare folyó. (Schweiz.)
116. Halászleányka. (Equihen.)

117. Októberi nap. (Angers.)
118. Füzfák a Duna mellett.
119. Naplemente. (Dömös.)
120. Halászházak. (Les Martigues.)
121. Dagály a tengeren. (Noir Moutier.)

III. TEREM.

JÁVOR PÁL EMLÉK-KIÁLLITÁSA

1880—1923.

Született 1880 november havában Budapesten, ahol iskoláit is végezte. A rajzolás iránti tehetség már a reáliskolai tanulmány alatt jelentkezett nála, úgy, hogy egyidejüleg a felső ipar-rajziskolába is járt és még mint tanár-jelölt a Benczur-iskolának is rendkívüli látogatója volt. Megszerezte ugyan a középiskolai tanári oklevelet kitünő osztályzattal, de tanári állást még sem vállalt, hanem azonnal a festészet művelésének szentelte magát. Rövidesen bejutott a szolnoki művésztelepre és onnan küldte be első nagyobb művét a Műcsarnokba, amelylyel a Nadányi-féle ösztöndíjat elnyerte. A következő évek újabb művészi sikert hoztak számára, amennyiben elnyerte a szolnoki művésztelep báró Kohner-féle ösztöndíját, amellyel külföldre indult tanulmányai kibővítésére hét évet töltvén Párisban (Ecole des Beaux Arts, Académie Julian), Bruxellesben, Brugesben és Olaszországban (Veneziában és Sienaban).

1910-ben Budapesten telepedett le és megnyitotta a Nemzeti Szalonban rendezett első kollektiv kiállitását, amelyen a Nemes Marcell-féle arcképdijat nyerte el „Gál Gyula arcképe" cimü művével. A reá következő évben a Műcsarnokban az Erzsébetvárosi Kaszinó akt-diját nyerte el „Papagályos akt" cimü művével, amelyet a Képzőművészeti Társulat a Szépművészeti Muzeum számára meg is vett. Legközelebbi kollektiv kiállitását 1916-ban az Ernszt-muzeumban rendezte. Egyidejüleg részt vett a müncheni, veneziai, sanfranciskoi, római nemzetközi kiállításokon. A Műcsarnoknak rendes kiállítója volt. Meghalt 1923 március 14-én, Budapesten.

Olajfestmények.

122. A művész önarcképe. Magántulajdon.
123. Leányfej. Magántulajdon.
124. Szolnoki parkrészlet. Eladó.
125. Alföldi táj. Magántulajdon.
126. A gróf Szapáry-palota Morosini-terme. Magántulajdon.
127. Aktkompozició. Magántulajdon.
128. Fiuarckép. Magántulajdon.
129. Tükör előtt. Horváth Károly tulajdona.
130. Férfiarckép. Magántulajdon.
131. Guggoló akt. Magántulajdon.
132. Váza a tükör előtt. Magántulajdon.
133. Szolnoki házak. Eladó.
134. Budapesti tájkép. Magántulajdon.
135. Kisleány babával. Magántulajdon.
136. Római doktor arcképe. Eladó.
137. Női arckép. Magántulajdon.
138. A szolnoki Zagyva-hid. Az állam tulajdona.
139. Leányarckép. Magántulajdon.
140. Alvó nő. Magántulajdon.
141. Szolnoki templom belseje. Magántulajdon.
142. A művész nejének arcképe. Magántulajdon.
143. Magyar csendélet. Magántulajdon.
144. Gyömölcs-csendélet. Magántulajdon.
145. Szilvás-csendélet. Magántulajdon.
146. A szalónban. Magántulajdon.
147. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
148. Modern lakás. Magántulajdon.
149. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
150. Porcellán-csendélet. Eladó.
151. Szolnokvidéki táj. Magántulajdon.
152. Biedermeyer-szalón. Magántulajdon.
153. Fürdő után. Magántulajdon.
154. Nappali szoba. Magántulajdon.

155. Gál Gyula arcképe. Magántulajdon.
156. A Ferencrendiek temploma Szolnokon. Eladó.
157. A modell. Eladó.
158. A művésztelep verandáján. (Szolnok.) Magántulajdon.
159. Fekvő akt. Eladó.
160. Almás csendélet. Eladó.
161. A Lomniczi-csucs. Eladó.
162. A művész önarcképe. Magántulajdon.
163. Akt-tanulmány. Magántulajdon.
164. Csendélet kék pohárral. Eladó.
165. Órás-csendélet. Magántulajdon.
166. Üvegpoharak. Magántulajdon.
167. Női arckép. Magántulajdon.
168. Szürke szoba. Eladó.
169. Papagályos akt. Az állam tulajdona.
170. Pesti szalón. Eladó.
171. Férfiarckép. Magántulajdon.
172. Roccoco csendélet. Eladó.
173. Barack-csendélet. Eladó.
174. Csendélet. Budapest székesfőváros tulajdona.
175. Teakészlet csendélet. Eladó.
176. Női fej. Magántulajdon.
177. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
178. Fürdés. Magántulajdon.

IV. TEREM.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ MŰVEI

1882—1922.

Született 1882-ben Vágujhelyen. Középiskoláit Szentesen végezte, ahol már gimnázista korában jelentkeztek nála a rajztehetség nyomai. Első mestere Károlyi tanár volt. Az 1900-as évben Budapestre került a Képzőművészeti Főiskolára, ahonnan már a következő évben Münchenbe ment Hollósy Simon iskolájába, aki mellett hűen kitartott, követve a kiváló mestert

Nagybányára is. Első művét mint fiatal kezdő, még a kilencvenes évek végén a Nemzeti Szalonban állította ki. Majd müncheni tartózkodása alatt többször kiállított Drezdában is, ahol művei azonnal vevőre találtak. A kilencszázas években tanulmányait Olaszországban folytatta, de vágyainak netovábbja Spanyolország volt és annak mesterei között Goya volt az ideálja, akinek befolyása művein észrevehető. A háború közbejötte megakadályozta abban, hogy Madridba mehessen. Majd Budapesten telepedett le és most kiállított műveivel főleg 1916 óta kezdett szerepelni. Jelesebb művei közül az állam többet megszerzett. Művészi munkálkodása alatt a következő kitüntetéseket nyerte el: 1918-ban a Képzőművészeti Társulat díját „Kutnál" című művével; 1920-ban a kis állami aranyérmet „Komédiás és leánya" című művével; 1921-ben a Lipótvárosi Kaszinó díját „Vándor" című művével; 1922-ben a Székesfőváros díját „Emausz" című művével. Szorgalmas munkássága közepette több kiváló műve került ezenkívül Belgiumba, Drezdába és Amerikába. Meghalt 1922 november 18-án Budapesten.

Olajfestmények.

179. Ballerina. Eladó.
180. Arcképtanulmány. Eladó.
181. Tejesleány. Eladó.
182. Varróleány. Eladó.
183. Kötéltáncosnő. Eladó.
184. Esti ima. Dr. Lázár Ernő tulajdona.
185. Mezei munka. Eladó.
186. Parasztleány. Eladó.
187. Ruhát vivő mosóleány. A gróf Andrássy Dénes-alap tulajdona. Nem eladó.
188. Öregemberfej. Eladó.
189. Hazatérő mosónő. Eladó.
190. Parasztmenyecske. beczkói Biró László tulajdona.
191. Falusi cirkusz. beczkói Biró László tulajdona.
192. A komédiás és leánya. beczkói Biró László tulajdona.

193. Mosónők. Dr. Hedry Aladár tulajdona.
194. Fiatal leány. Az állam tulajdona. Nem eladó.
195. Eső után. A gróf Andrássy Dénes-alap tulajdona. Nem eladó.
196. Leány korsóval. beczkói Biró László tulajdona.
197. Látogatás. Vermes József tulajdona.
198. Szürke hangulat. Eladó.
199. Tanulmányfej. Rajz. Eladó.
200. Női fej. Rajz. Eladó.
201. Spanyol nők. Magántulajdon.
202. Bánat. Eladó.
203. Gomba csendélet. Eladó.
204. Fiatal leány. Eladó.
205. Leánytanulmány. Eladó.
206. Cigányok. Eladó.
207. Spanyol leány. Eladó.
208. Cigányleány. Eladó.
209. Vázlat a tejesleányhoz.
210. Mosónők a vízparton. (Vázlat.) Eladó.
211. Vásárosok. Eladó.
212. Krisztus. (Vázlat.) Eladó.
213. Magdolna. Eladó.
214. Komédiásnők. Eladó.
215. Leány két korsóval. Eladó.
216. Cigányleány. Magántulajdon.
217. Arcképtanulmány. Eladó.
218. A mezőn. (Vázlat.) Eladó.
219. Tanulmány az esti imához. Eladó.
220. A kertben. Eladó.

V. TEREM.

GLATZ OSZKÁR MŰVEI

A művész ezen gyűjteményes kiállításon mint arcképfestő, az utóbbi három év alatt készült műveit mutatja be első izben a nyilvánosságnak.

Olajfestmények.

221. Jankovich Béla. Tanulmány. Eladó.
222. Ilosvay. Tanulmány. Eladó.
223. Reich Zsuzsika. Vázlat. Nem eladó.
224. Schmidt. Tanulmány. Eladó.
225. Koperniczky. Tanulmány. Eladó.
226. Gróf Zichy József. Tanulmány. Eladó.
227. A pozsonyi egyetem felavatása. Vázlat. Eladó.
228. Szapáry grófnő. Tanulmány. Eladó.
229. Kazacsay. Tanulmány. Eladó.
230. Kumlik alpolgármester. Tanulmány. Eladó.
231. Gyermekarckép. Vázlat. Magántulajdon.
232. Podjukl Ernő arcképe. Magántulajdon.
233. Neusiedler. Tanulmány. Eladó.
234. Dr. Balogh Jenő. Tanulmány. Eladó.
235. Pollák Manó építész. Magántulajdon.
236. Klebelsberg Sarolta grófnő. Magántulajdon.
237. Pollák Manóné. Magántulajdon.
238. Kerészi rektor. Tanulmány. Eladó.
239. Gyermekarckép. B. T. Magántulajdon.
240. Bálint Péter arcképe. Magántulajdon.
241. Gaál Gaston. A Nemzetgyülés tulajdona.
242. Schioppa Lorenzo pápai nuncius. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
243. Dr. Vass József. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
244. Huszár Károly. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
245. Prihradny János. Magántulajdon.
246. Bárczay Éva. Magántulajdon.
247. Vermes alispán. Tanulmány. Eladó.
248. Unger Richárd. Magántulajdon.
249. Brolly Tivadar polgármester. Tanulmány. Eladó.
250. Bárczay Erzsébet. Magántulajdon.
251. Pollner prorektor. Tanulmány. Eladó.

SKUTECZKY DÖME EMLÉKKIÁLLITÁSA

1848—1921.

Született 1848 február 9-én Gályáron (Pozsonymegye). Korán árvaságra jutott és már tizéves korában került Bécsbe, amelynek művészi élete fölkeltette benne a rajzolás iránti tehetséget és tizenötéves korában, az akkor már hírneves Meissner befogadta műtermébe. Első önálló művét már tizenhétéves korában festette, amelyre Geiger tanár közvetítésére ösztöndijat is kapott, amellyel vágyainak Mekkájába, Veneziába ment. A veneziai akadémián a híres Malmenti fogadta tanítványának, aki mellett három évig dolgozott. Beható tanulmánytárgyává tette a veneziai népéletet, amelynek kitünő ábrázolója lett. Ilyen tárgyú képeivel szerepelt legelőször a régi Műcsarnokban, amelyekről annakidején Szana Tamás irt elismerő kritikát. Skuteczkyből rövid idő alatt igen ismert művész lett Veneziában. Szoros barátság fűzte a halhatatlan város kiváló mestereihez Favrettóhoz, Ettore Titóhoz, valamint az ugyancsak ott tartózkodó hires Pettenkofenhez, akik rendkívül megkedvelték a vidám kedélyhangulatu magyar művészt. Első nagyobb művei közül a hetvenes és nyolcvanas években a következők szereztek neki nagy hírnevet: „Veneziai emlék", „Rossz nyelvek", „Aki alszik, nem fog halat", „Az uj modell", „A szegények", „Néma ájtatosság". Ez időben a legkiválóbb olasz és francia folyóiratok kezdtek foglalkozni műveivel: a „La revue de l'art ancienne et moderne", az „Emporium" és a „Die Kunst" sorozatokban ismertették fenti műveit. Igy kerültek kiválóbb művei a római Galleria-Moderna-ba, a londoni French Gallerie-be, a müncheni Pinakotheka-ba, a bécsi Schönborn Gallerie-be, a prágai Rudolfinum-ba. Boldogult királyunk I. Ferenc József is megszerezte a nyolcvanas években két ismert képét: „A modern Párist" és a „Modern Odysseust". 1885-ben ott hagyta Olaszországot és hazaköltözött Besztercebányára és szülővárosának legjellemzőbb motivumait: a rézolvasztókat és kohókat kezdte festegetni, amely művei Európaszerte ismertté tették művészi nevét. E művei közül a legkiválóbbak Angliába és Amerikába kerültek és a szük Magyarország határain belül maradtakat két terembe összegyüjtve állitottuk ki, hódolván művészi érdemei-

nek, társulatunk egyik legrégibb és leghűbb kiállítójának. 1905-ben „Rézhámor" című művével megkapta az állami aranyérmet, mely művét ugyancsak az állam szerezte meg; önarcképe pedig a Történelmi Arcképcsarnokba került. Haláláig rendkivüli szorgalommal dolgozott és Besztercebányán maradt hagyatékában, — melyet a magyar határon áthozni nem sikerült — értékes tanulmányai vannak és mint érdekesség „az olasz művészetről" irt tanulmánya. Fáradhatatlan munkásság között 1921 március 15-én halt meg Besztercebányán.

VI. TEREM.

Olajfestmények. Nem eladók.

252. Rézüstkészítők. Lőwy Ferenc tulajdona.
253. Rézüstöntés. Magántulajdon.
254. Női arckép. Lőwy Ferenc tulajdona.
255. Kohómunkások. Pártos Zsigmond tulajdona.
256. Férfiarckép. Lőwy Ferenc tulajdona.
257. Az inas. Dr. Vajkay Károly tulajdona.
258. Rózsaszínruhás nő. Dr. Lázár Ernőné tulajdona.
259. Rézhámor. Dr. Heinrich Dezső tulajdona.
260. Rézolvasztó. Saxlehner Ödön tulajdona.
261. Kovácsműhely. Horváth Károly tulajdona.
262. Kártyavár. Báró Schossberger Nándorné tulajd.
263. A rézolvasztóban. Kemény Emánuel tulajdona.
264. Becsületes munka. Dr. Rudnyánszky Béla tulajd.
265. Könnyü a más kárán nevetni! Az állam tulajd.
266. Lecke a babának. Báró Schossberger Nándorné tulajdona.
267. Sztárnya falu. Lőwy Samu tulajdona.
268. „San Marcoi emlék". Saxlehner Ödön tulajdona.
269. Ájtatosság. Schön E. Hugó tulajdona.
270. Fohászkodás. Frankl Tivadar tulajdona.
271. Veneziai antiquárius. Dr. Salzer A. B. tulajdona.

VII. TEREM.

Olajfestmények. Nem eladók.

272. A Garam partja Besztercebányánál. Dr. Nádas László tuladona.
273. Pihenő. Frankl Tivadar tulajdona.
274. Az új modell. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
275. Üstkovácsok. A Nemzeti Kaszinó tulajdona.
276. „Aki alszik, nem fog halat!" Vázlat. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
277. Tanulmányfej. Lőwy Ferenc tulajdona.
278. Ima. Vázlat. Lőwy Ferenc tulajdona.
279. Rézolvasztó inas. Dr. Lázár Ernőné tulajdona.
280. Tutajosok. Reiner Károly tulajdona.
281. Mindennapi kenyér. Lőwy Ferenc tulajdona.
282. Cigányasszony vadrózsával. Lőwy Ferenc tulajd.
283. A Doge-palotában. Pártos Zsigmond tulajdona.
284. A Vámház-tér. Budapest székesfőváros tulajd.
285. Üstkovácsinas. Dr. Kneppó Sándor tulajdona.
286. Utolsó kenet. (Ifjukori műve.) Elek Pálné tulajd.
287. Gyermekszinház. Vázlat. Dr. Engel Károly tulajdona.
288. A hámor belseje. Vázlat. Dr. Engel Károly tulajdona.
289. A San Marco székesegyházban. Tanulmány. Lőwy Ferenc tulajdona.

A

KARÁCSONYI KIÁLLITÁS

MŰVEI

A

VIII., IX. ÉS X.

TERMEKBEN VANNAK

KIFÜGGESZTVE.

EZEN MŰVEK

A VÉTELÁR ÉS FORGALMI

ADÓ LEFIZETÉSE UTÁN

AZONNAL ELVIHETŐK.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

Javor Pál (Klein Lipót)

vjr. kul. 1880 Bjerk

1905/6 a Benczur

mesterskola Tagja

MÁRCIUS

17

Zsivor Pál

Magyar Művészet
1925. 204. 388
1927. 611

Italia IV. 40

Jávor Pál

Erod

Benczúr kiáll. 27. l.

1921. Benczúr kiáll.

Tükör előtt, olaj,
Horváth Károly tulajd.

Álom, olaj
Dr. báró Kohner Adolf
tulajd.

Reńszarvas X. 47

Jávor Pál

1912. Erzsébetvárosi kaszinó 500 k. díja „Merengő".

Praefectus cohortis V. 250.

MDK

Jávor Pál

Adorjánné urnő arcképe, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Jávor Pál

Barátom, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Jávor Pál

Egy ifju arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Jávor Pál

Porcellán és virág, of.

Mimosa, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Jávor Pál

Tükör előtt c. festm.Repr.

Évk.KMT. 1928. 89.1.

Javor Pal

Tukör előtt e. Tesim.Hopr.

Evk.Kmt. 1928. 89.1.

MDK

Jávor Pál

Egy művész arcképe, Jávor Pál rajza. Repr.

Művészet, 1909.

Javor Pal

Egy művész arcképe, Javor Pal rajza. Kepr.

Művészet, 1909.

MDK

Jávor Pál

Lámpavilágitás. Rajz. Mgt.
Arckép. " "
Tanulmány. " "
Arckép. " "

Műcsarnok, 1905. tav.nemzetk.kiáll. 53.1.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Virágcsendélet, of.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

25 l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

Porcellán csendélet, fm.

Ernst Muz. 48/a. aukc. 1934. 31 l.

MDK

Jávor Pál, 1881--

Női képmás, fm.

Ernst Muz. 21. sukc. 19 1.

MDK

Jávor Pál

Álom, of.

Akt kiáll. 1925. OMKT. Mücs. dec.

9. 1.

Jávor Pál

Tükör előtt, of.

Akt Miall. OMKT. Mücs. 1925.dec. 9. 1.

MDK

Jávor Pál, festöm.
1880-1923.

289. Virágcsendélet. Olf. 28x27. Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. -Kat. 28.1.

MDK

Jávor Pál

"Vörös" c.kép repr.

KMT 1907. tav.kiáll.

Jávor Pál festőművész

Porcellán-csendélet
Szolnokvidéki táj
Biedermeyer szalon
Fürdő után
Nappali szoba

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8-9.oldal

JÁVOR PÁL festőművész

Szilvás csendélet
A szalónban
Tájkép
Modern lakás
Tájkép

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8.oldal

JÁVOR PÁL festőművész

Női arckép
A szolnoki Zagyva-hid
A művész nejének arcképe
Magyar csendélet
Gyümölcs-csendélet

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8.oldal

JÁVOR PÁL festőművész

Váza a tükör előtt
Szolnoki házak
Budapesti tájkép
Kisleány babával
Római doktor arcképe

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8.oldal

JÁVOR PÁL festőművész

Aktkompozició
Fiuarckép
Tükör előtt
Férfiarckép
Guggoló akt

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8.oldal

JÁVOR PÁL /1881-1923./

Almák.
Tájkép.

KMTárs. 1927/28. téli kiáll.kat. 1o.oldal

JÁVOR PÁL

emlékkiállitás:

Gál Gyula arcképe. Olajf.
A Ferencrendiek temploma Szolnokon. Of
A modell. Olajf.
A művésztelep verandáján. /Szolnok/ "
Fekvő akt. Olajf.

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec/
9.~~8~~.oldal

JÁVOR PÁL

Emlékkiállitás

Tájkép. Olajf.
Porcellán-csendélet. Olajf.
Szolnokvidéki táj. "
Biedermeyer szalon. "
Fürdő után. "
Nappali szoba. "

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec/
8.oldal

JÁVOR PÁL

Emlékkiállitás

Gyümölcs-csendélet.	Olajf.
Szilvás csendélet.	"
A szalónban.	"
Tájkép.	"
Modern lakás.	"

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec/
8.oldal

JAVOR PAL

Emlékkiállitás:

A szolnoki Zagyva-hid. Olajf.
Leányarckép. "
Alvó nő. "
Szolnoki templom belseje."
A művész nejének arcképe."
Magyar csendélet. "

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec/
8.oldal

JÁVOR PÁL

Emlékkiállitás:

Szolnoki házak. Olajf.
Budapesti tájkép. "
Kisleány babával. "
Római doktor arcképe. "
Női arckép. "

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec/
8.oldal

JÁVOR PÁL

Emlékkiállitás:

Aktkompozició. Olajf.
Fiuarckép. "
Tükör előtt. "
Guggoló akt. "
Váza a tükör előtt. Olajf.

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec./
8.oldal

JAVOR PÁL

emlékkiállitás:

A művész önarcképe. Olajf.
Leányfejek. "
Szolnoki parkrészlet. "
Alföldi táj. "
A gróf Szapáry-palota Morosini-terme.
Olajf.

Az 1923. évi őszi tárlat kat. /1923.nov-dec./
8.oldal

JÁVOR PÁL
emlékkiállitás

Órás csendélet. Olajf.
Üvegpoharak. Olajf.
Női arcképe. Olajf.
Szürke szoba. "
Papagályos akt. Olajf.

JÁVOR PÁL
emlékkiállitás

Pesti szalón. Olajf.
Férfiarckép. Olajf.
Roccoco csendélet. Olajf.
Barack-csendélet. Olajf.
Csendélet. Olajf.

JÁVOR PÁL
emlékkiállitás

Almás csendélet. Olajf.
A Lomniczi-csucs. Olajf.
A művész önarcképe. Olajf.
Akt-tanulmány. Olajf.
Csendélet kék pohárral. Olajf.

JÁVOR PÁL
emlékkiállitás

Teakészlet-csendélet. Olajf.
Női fej. Olajf.
Tájkép. Olajf.
Fürdés. Olajf.

Jávor Pál MDK

Gyümölcscsendélet, olf.

Műcsarnok 192o. Tavaszi kiállitás

Jávor Pál

MDK

Lantos nő, olf.
Koronázás 1916.A Kardvágás, olf.
Egyedül, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Jávor Pál MDK

Szolnoki táj, olf.
Arckép-tanulmány, olf.
Szabad ég alatt, kompozició , olf.
Dr. Szamek Emilné urnő arcképe, olf.

Mücsarnok 1919-2o. Téli tárlat

Jávor Pál MDK

Női fej, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Jávor Pál

MDK

Siesta, olf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Interieur, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

JÁVOR PÁL

148. B.L.szobrász arcképe. Rajz.
150. Homályban. Rajz.

Képzőm.Tára.1905/6.téli kiáll. kat. 38.oldal

MDK

Jávor Pál, festőm.
sz.1881

Leány kertben. J.alul balra : Jávor.
38 x 50 Kréspapir.

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921

Ma t. 16.l.

MDK

Jávor Pál festőm.

Lyka K: A Műcsarnokból. Uj Idők, 1904. X. 46. sz.

Jávor Pál MDK

Merengő nő, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Bánat, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Jávor Pál , MNK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Jávor Pál MDK

Siesta, olf.

Mücsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Jávor Pál festőművész

Csendélet

Budapest Székesfőváros képtárának katalógusa 1934.

MDK

Jávor Pál, festöm.
1880-1923

Körmenet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76. sz. 2. rk. sz. 40. l.

MDK

Jávor Pál, 1880-1923.

A diványon

Ernst Muz. 46. aukc. 1931. 22 l.

HDK

Ernst Mux. 15. auke. 1921.

MDK

Jávor Pál, 188o-1923

Porcellán csendélet

A bogárszemü gyerek

Ernst Muz. 5o.aukc. 1934.dec. lo. 1.

Gádor Pál.

A szolnoki művésztelepen alkotta meg sok művét.

Magyar Nemzet, 1971. ápr. 26.

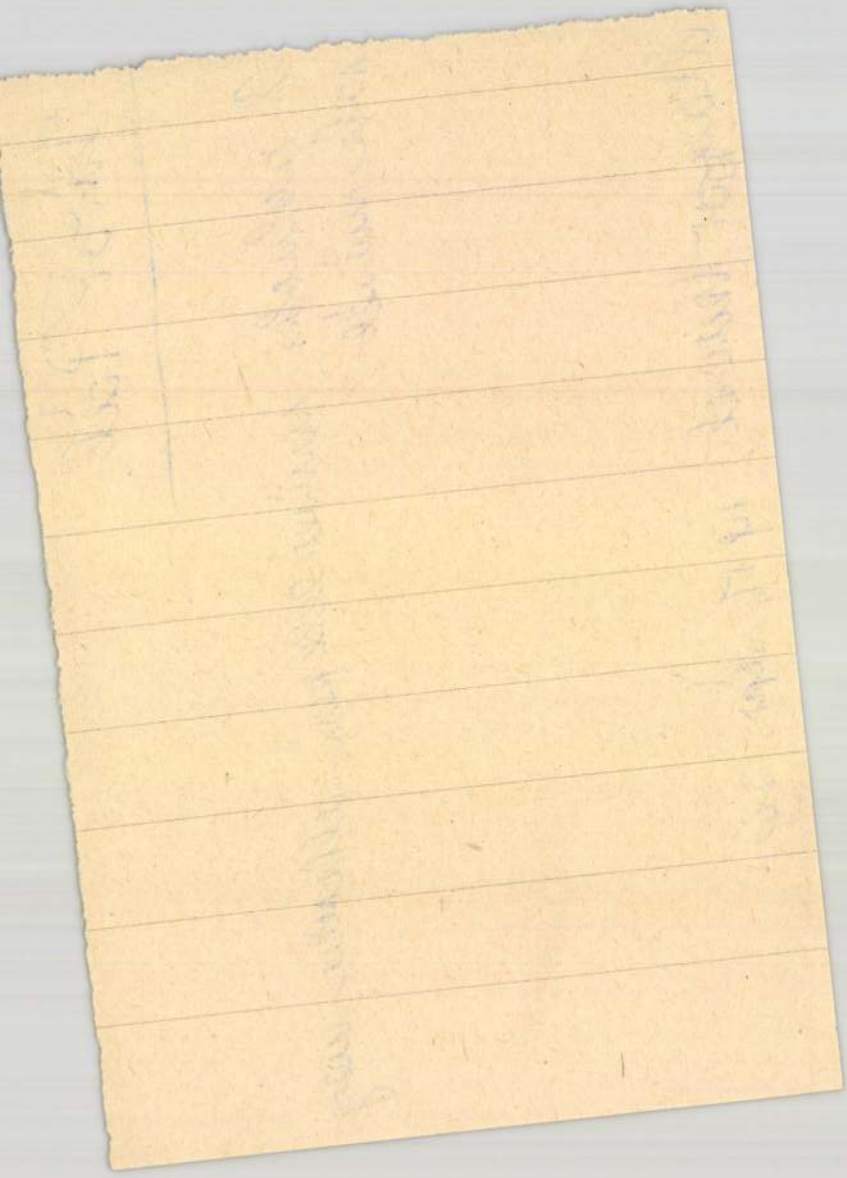

MDK

Jávor Pál

Farkas Z: Az Alföld festői. Nemz. Ujs. 1943. márc. 7. 19 l.

Jávor Pál

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Jávor Pál

Bálint Aladár:
Jávor Pál-képei.
Nyugat 1916. nov. 1.

Im Verlage des österr. Ingenieur- und A

Jávor Pál

"Balatoni és egyéb képek" cimmel a Nemzeti Szalon őszi tárlatáról számol be Tövis, cikkében birálva a Szalon vezetőségének politikáját. Hatalomra jutott kisiparosoknak nevezi az uralmon lévő festőket, akik "a zsebükre politizálnak, ahelyett, hogy festenének. Kihasználnak "egy csomó ~~fiatal~~, ambiciózus és tehetséges, modern, fiatal művészt, hogy staffagéul szolgáljanak az üzletembereknek. A kihasztáltak közé sorolja a művészt is.

A HÉT, Bp. 1908. szept. 27. XIX. évf.
39. sz. 631. lap.

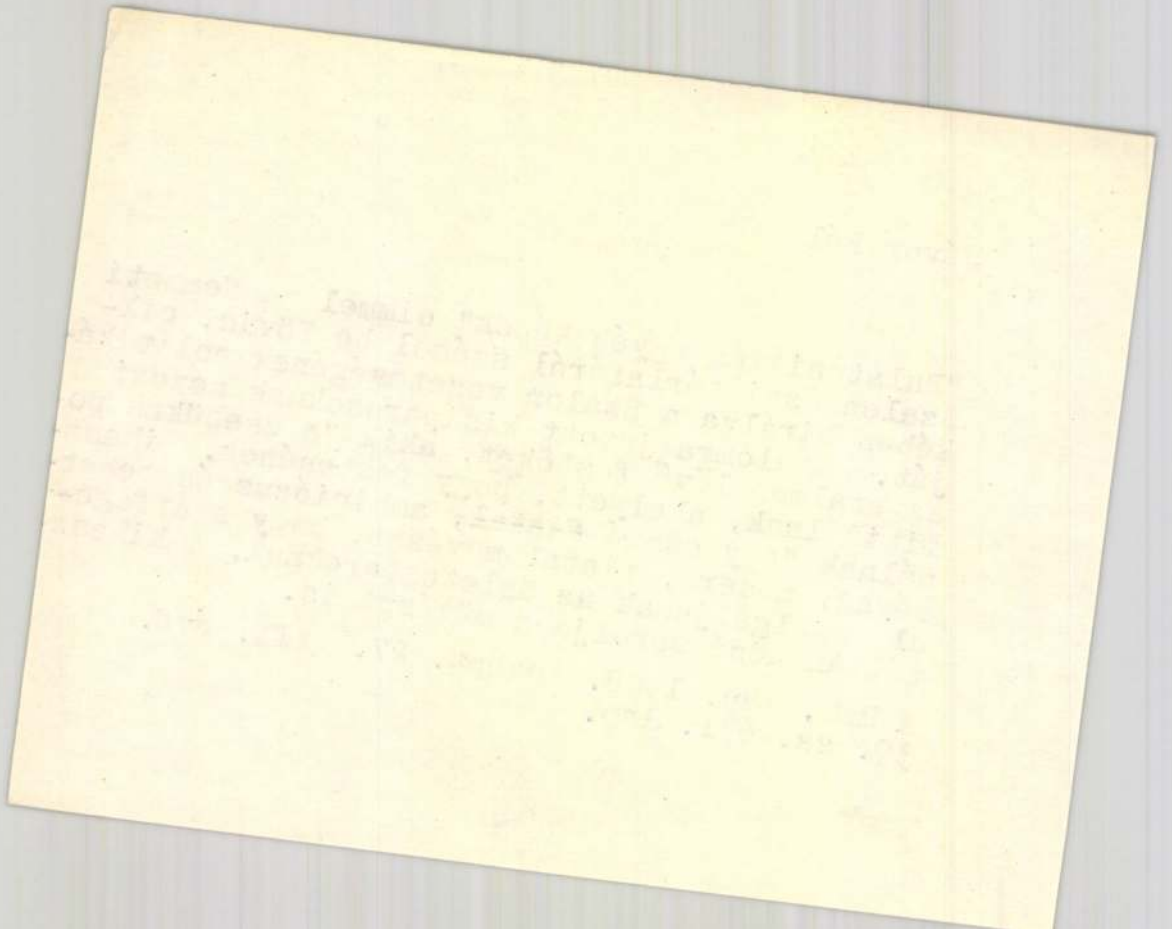

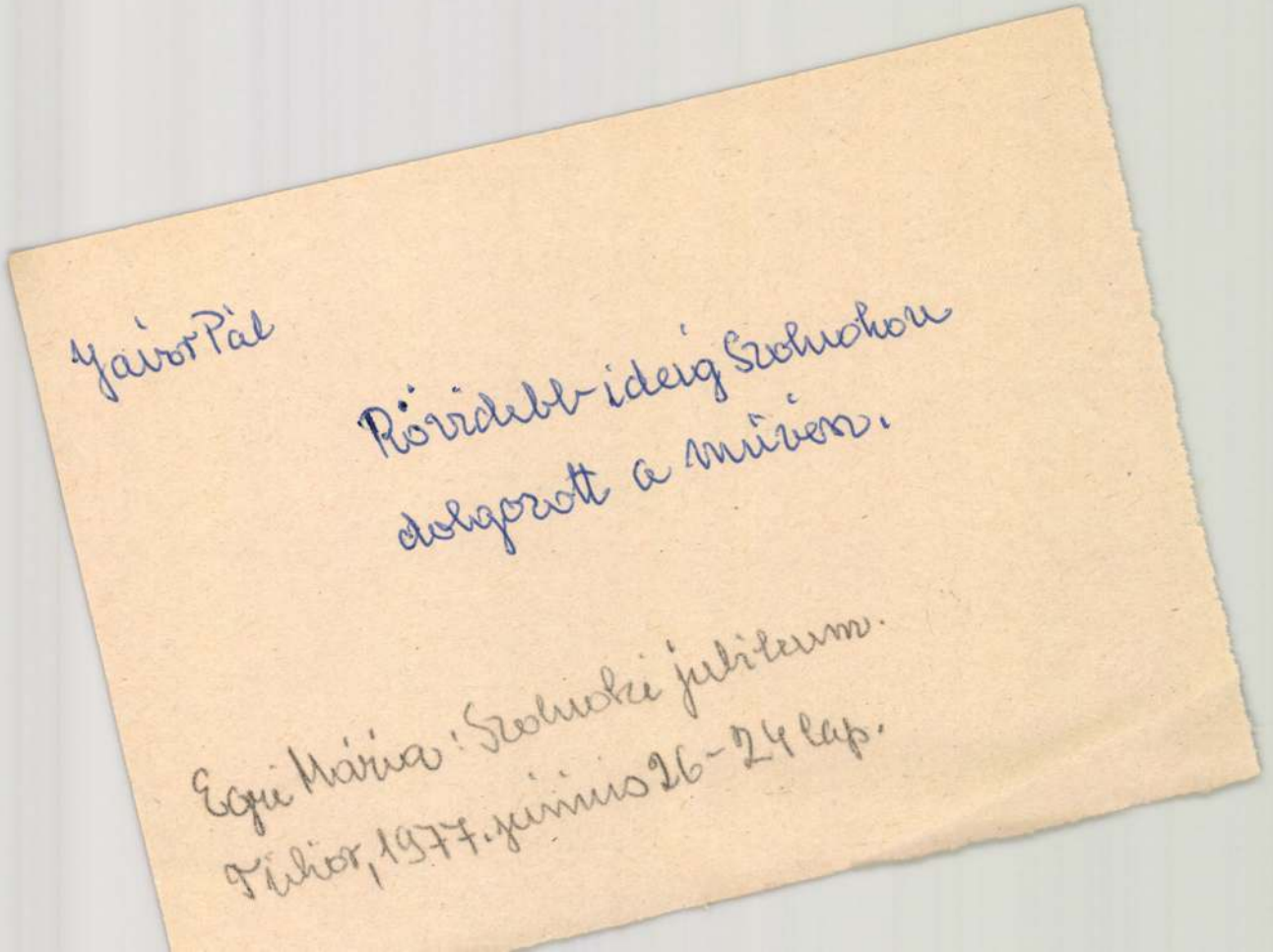
Jávor Pál

Rövidebb ideig Szolnokon
dolgozott a művész.

Egri Mária: Szolnoki jubileum.
Tükör, 1977. június 26–24 lap.

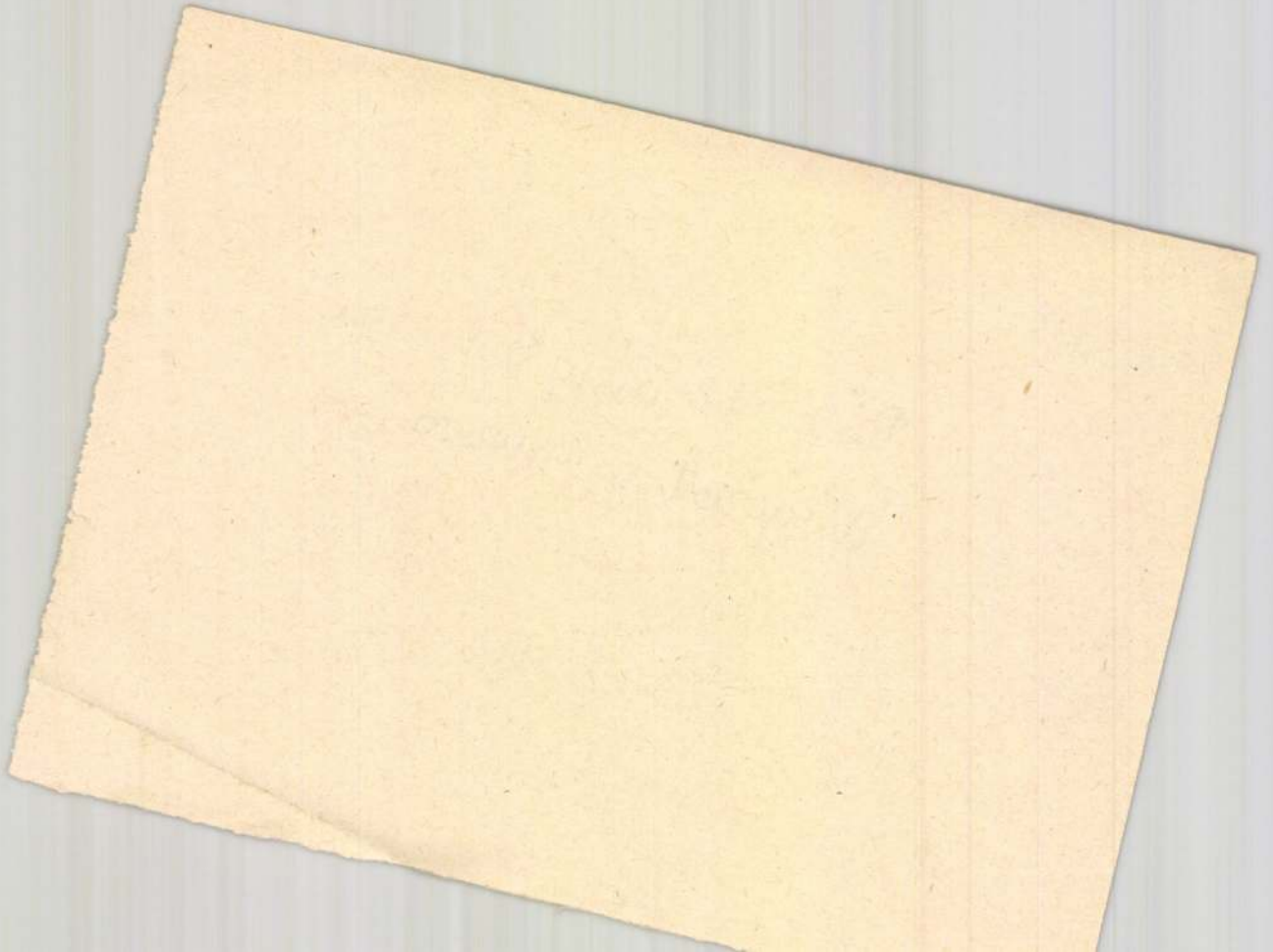

JÁVOR PÁL, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ~~xxxxx~~ ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:

28.-JÁVOR PÁL: Virágok.-Vászon,olaj.-[illegible]+32 cm.Jelezve jobbra lent:Jávor.-Kecskeméti Városi Tanácsnál. 298.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

JÁVOR PÁL, festő

Nemes Marcell ajándékában a magyar életkép festészet et is megújító szolnoki művésztelep néhány alkotójától tájképeket és csenéleteket is foglal magában a gyujtemény.-Ezek:Zombory Lajos,Jávor Pál,Lechner János Ödön/Lechner Ödön építész fia/,stb. 285.old

SUMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

Jávor Pál

"Merengő" c. fekvő aktját kiemeli a
Téli tárlatról szóló kritika.
Repr.

Divat és Művészet,
~~xxinkáxxésxDivax~~, Bp. 1912. nov. hó. 11. sz.
6. lap

Jávor Pál

Festőművész

A művészek kölcsönös baráti visszonyáról vallott a kordokumentum akkor is, amikor Ferenczy Károly saját kezűleg válogatta a nagybányaiak anyagába a szolnokinak számító Tombory, valamint Jávor Pál több festményét az 1907-es fővárosi tárlatra. – A Nemzeti Galériában rendezték meg a szolnoki művésztelep 75 éve c. kiállítást.

Wágner István: Jubilávistárlat a Galériában. Magyar Hírlap, 1978. márc. 8.

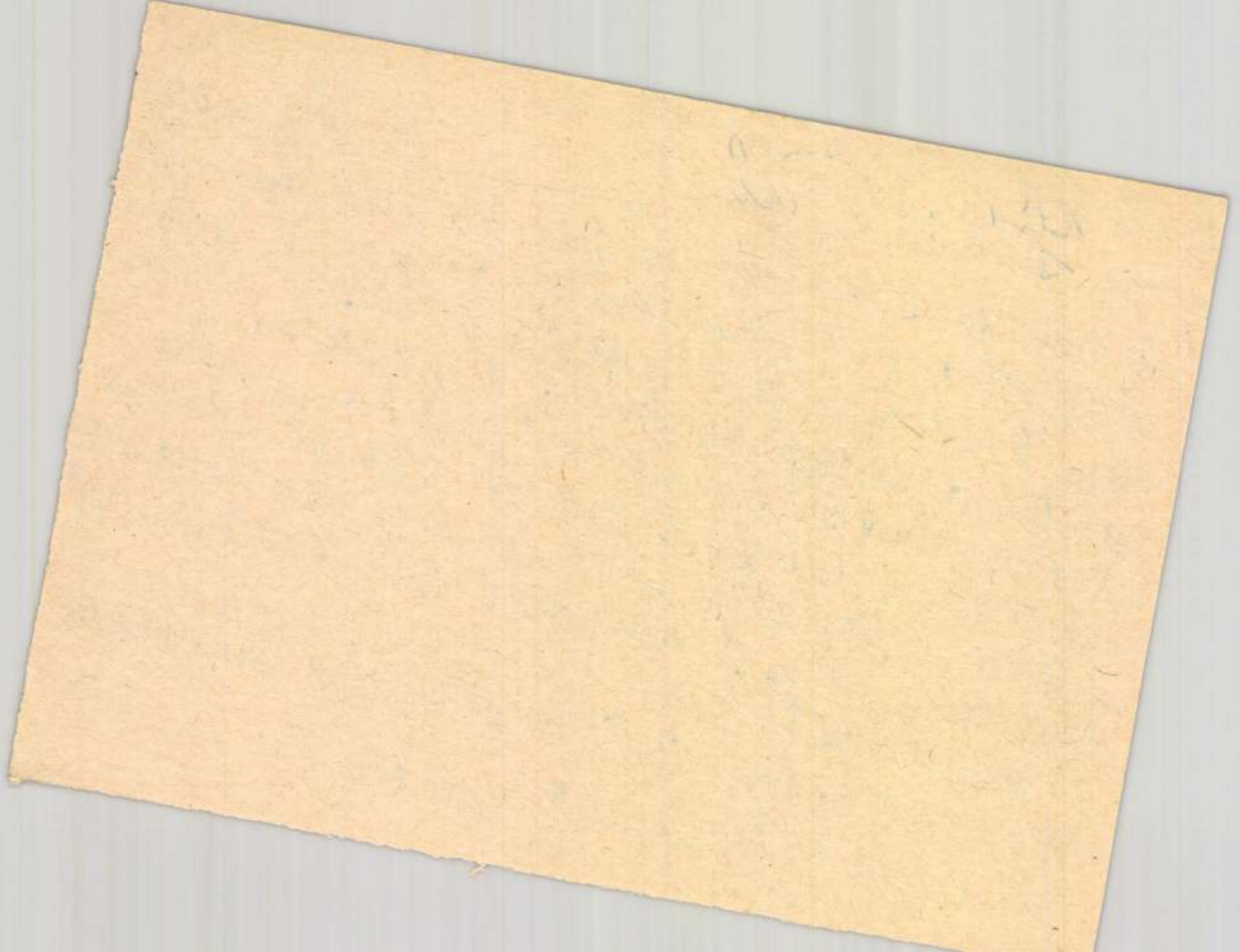

Jávor Pál, festő 2) Folytatás.

Zádor István 1903-ban a szolnoki művésztelepen dolgozott. Az azévi ösztöndíjasok között ott dolgozott Faragó Géza plakátfestő, karikaturista és Jávor Pál festő is. — a művésztelepet szemben álló régi Vártemplom belseje, sok színes zászlójával a művész interieurt festett. (említve)

Kaposvári Gyula: Zádor István művészi hagyatékából.

Jászkunság, 1976. 3. 136. old.

Jávor Pál, festő 1.)

A szárzadfordulón a fiatal Zádor István 3 éves párizsi tartózkodása alatt este a Café Cluny-ban találkozott Vadász Miklóssal, aki akkor rajzolta a „L'amour" és a „Les petits jeunes hommes" c. rajzsorozatát. Köztük volt Jávor Pál is, a korán elhúnyt festő.

Kaposvári Gyula: Zádor István művészi hagyatékából.
Járkúnság, 1976. 3. 136. old.

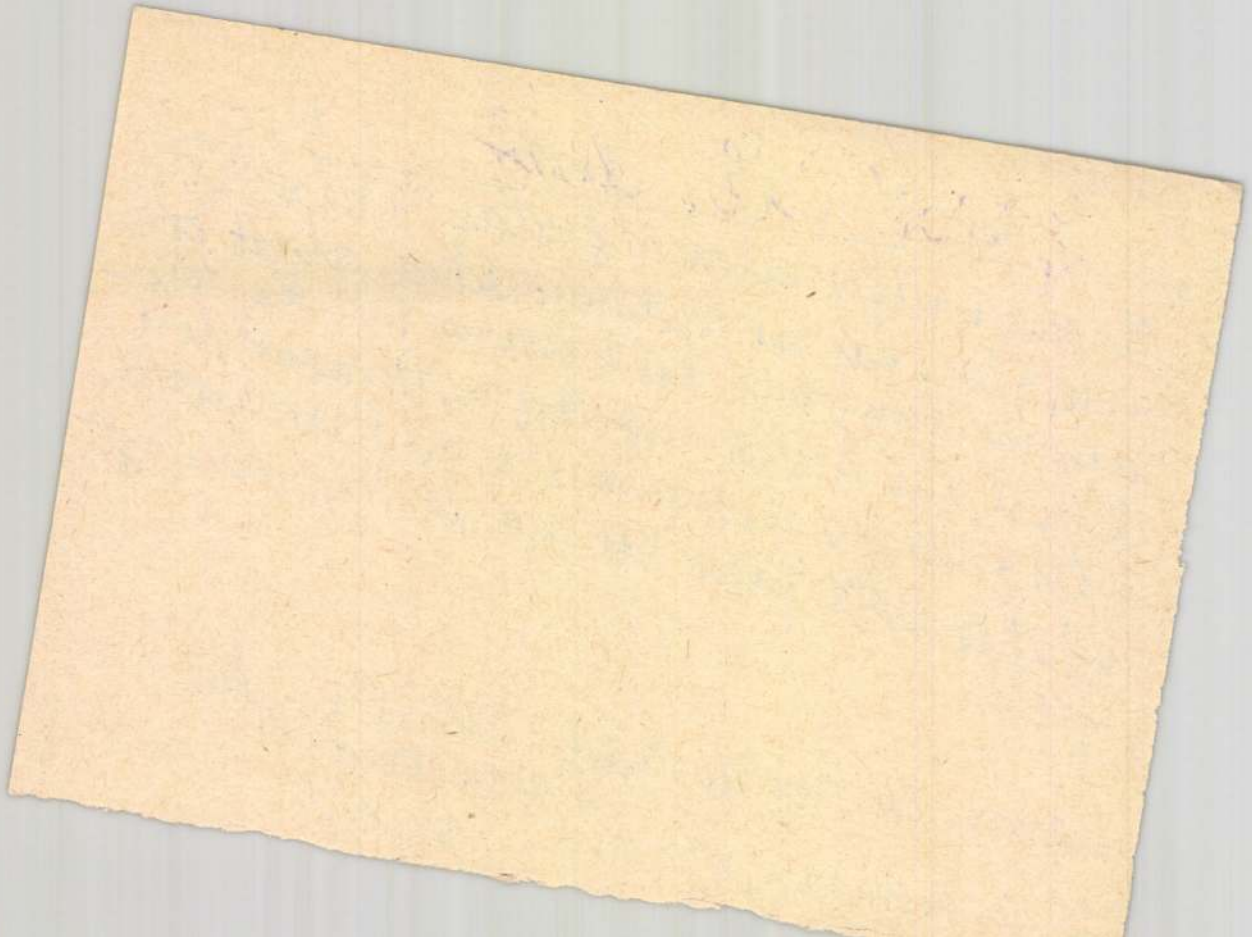

JÁVOR PÁL, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecske méti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:

27.-JÁVOR PÁL: Vásárfia Csendélet/Vásárfia/.-Vászon,olaj 67+70 cm.-Jelezve balra lent:Javor.-Kato na József Múzeum. Ltsz:56.63.-19.kép 298.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés szazadeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

JÁVOR PÁL, festő

Nemes Marcell a Kecskeméti Múz.képtárának megalapitására
1911-ben 79 képet adott a Muzeumnak.A gyüjtemény egy ré-
sze a Városi Múz.képtárának avató kiállitásán került elő-
ször nagyobb közönség elé.-/1924.VI.6-X.26/.-A gyüjte-
ményből kiállitottak:
JÁVOR PÁL: VIRÁGOK, cimü müvét is. 282.old. 31.jegyz

SUMRGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a ma-
gyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,XII.HISTORIA, Bács.Kiskun Megyei Mú-eumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

Fábor Pál, festő

L:Zádor István

Kaposvári Gyula:Emlékezések, találkozások 135-140

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1976. szept. XXII/3.

JÁVOR PÁL, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:
27.-JÁVOR PÁL: Csendélet/Vásárria/,-Vászon,olaj.-67+70 cm.-Jelezve balra lent:Jávor.-Katona Józsei Múzeum.Ltsz:56.63.-19.kép.rekete repr. 298.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a magyar műgyüjtés századeleji történetéhez 275.old

-

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Jávor Pál

A müvészek kölcsönös bará ti viszonyáról vallott Ferenczy Károly amikor saját kezüleg válogatta a nagybányaiak anyagába a szolnokinak számitó Fényes, Zombpry valamint Jávor Pál több festményét az 19o7-es fővárosi tárlatra.

Magyar Hirlap 1978-57-8

Wagner: Szolnok multja és jelene

Jávor Pál, festő

L. Tényes Adolf

Bodri F. Művészeti Könyvtár

Pécs 1978. szept.

803-807

XXI/9

Jávor Pál ifstőművész

A szolnoki művésztelep tevékenységének
első két évtizedét Zombory L., Szlányi L.,
Vidovszky B., Szüle Péter mellett a rövi-
debb ideig itt dolgozó Koszta J., Perlmut-
ter J., Szirt O., Jávor P. munkássága jelen-
tette.

Egri Mária: Szolnoki Jubileum.
Tükör, Budapest, 1977. jún. 26.

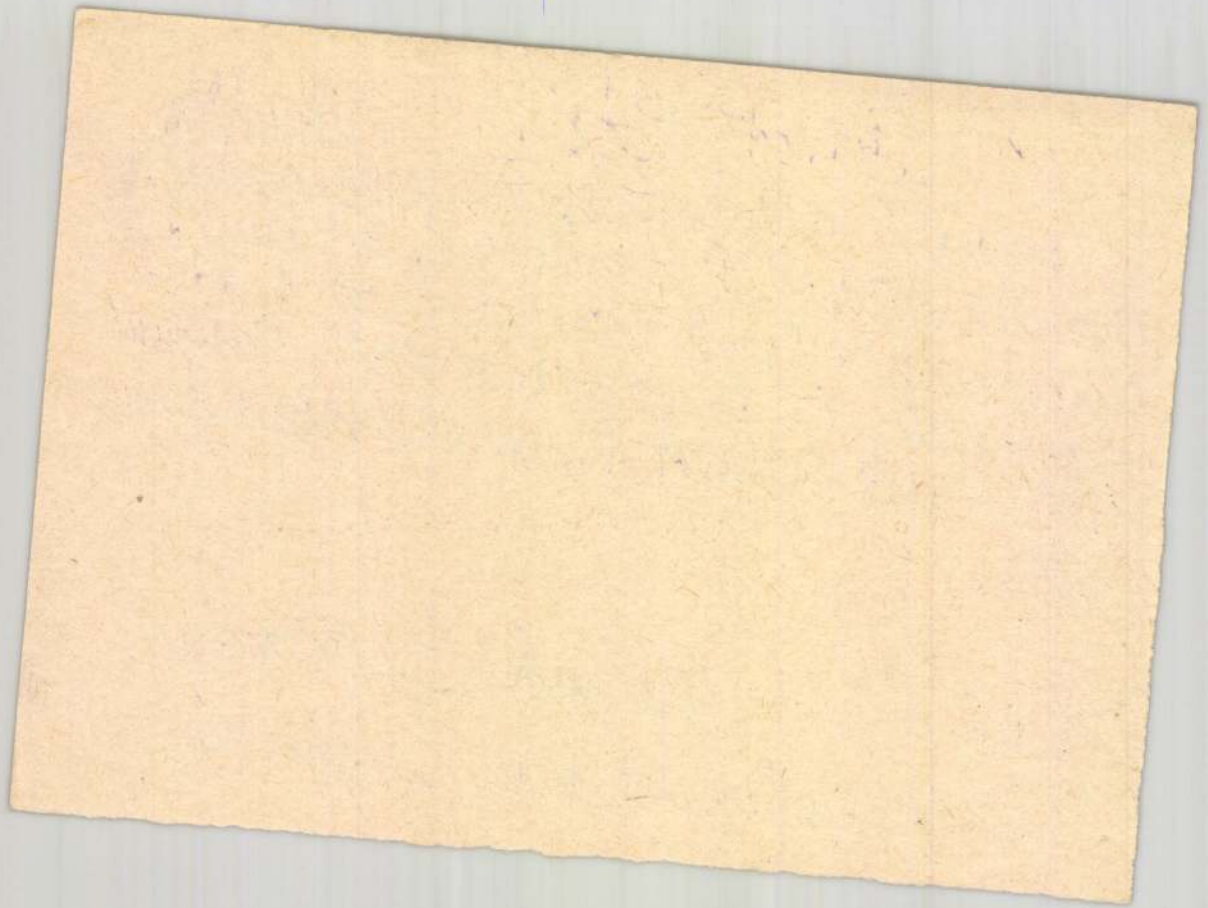

EGY MŰVÉSZ ARCKÉPE
JÁVOR PÁL RAJZA

Művészet 1909

pet sem ért, szinte ügyetlen néha, mert nem képes a legcsekélyebb engedményre sem, annyira egyszerű és puritán művész ő intimitásával, amelyből nagy stílust fejlesztett magának. De Maillol ezt a nagy stílust, ezt az értékes egyszerűséget, melyet sok más művész paradokszonok és rendszerek labirintusában küzdve, fáradva kutat és hajszol, szinte minden kínlódás nélkül, önmagában találta meg. Lehet azért, mert könnyen, hamarosan és örömmel rázta le magáról az akadémia előítéleteit és zsákba varrt tanításait és szabadon, vígan ment előre a maga útján. Nemes egyszerűséggel, bizalommal keresve a klasszikus formaszépségeket, de minden teoria nélkül csak biztos ösztönére hallgatva és az érzéseire, amelyek a neo-klasszikusok: Cézanne és Gauguin tanításaihoz is elvitték. Itt találkozott azzal a kis csoport művészszel, akiknek a törekvése, vágya, meglátásai, megérzései rokonok az övéivel: Vuillard, Bonnard, a fiatalabb Maurice Denis és a mi magyar Rippl-Rónaink, akivel fiatal éveinek barátságában együtt indult.

A tahiti-szigeti nagy mester agyagból kigyurt, fából kifaragott művei nem maradnak hatástalanul fejlődésére, bár ezek nélkül is oda jutott volna, ahová egyszer minden gondolkozó művész oda érkezik: a mindent összefoglaló művészethez, mert Maillollal már vele született ez az egyszerűsítés, ez a tömörítés. Lehet, valami görög ősétől örökölte ez a dél-francia művész. Talán a Földközi tenger túlsó partjáról, az ióniai szigetek felől, jött egy büszke görög fiú kelta szüzek hódítására. Mese ez, de mégis igaz lehet. Hanem azt már világosan látjuk, hogy Maillol megtalálta művészetében az iónok bölcsességét és nagy örömmel mélyed el a görög szobrászat tradicióiban. Csak fel kell tekintenünk a Louvre emeletére, a régi görög szobrok közé, ahol föld alól kiásott, patinától összemart, arasznyi bronzok tanúskodnak, hogy ezek a görög klasszikusok fejlesztették Maillol vele született szintézisét. De nemcsak ezekhez a görögökhöz, hanem minden ősrégi művészet primitivjeihez közel áll érzéseiben és felfogásában Maillol mindazokhoz, akiknek művészi elveiben főhelyen áll a szintézis, akik takarékoskodnak a kifejezés módjával és alárendelik az apró részletek szépségeit munkájuk egységes szépségének. A Musée Guimet japáni szobrai, Jáva szigetéről került fafaragványai, a vékony testű Lakmé-k és a tömzsi Buddhaszobrok, mind mesterei lehettek Maillolnak, mert ezek arra taníthatták, hogy a nagy mindent átölelő szintézisben kezdődik és ott végződik a művészet, ez adja meg az egyensúlyt a természet és a stílus, a kifejezés és a harmónia közt, ezt stilizálja és éppen megteremti a szépet. Pályája végefelé ide érkezik el minden nagy művész, hogy olyan nagyon messze ne menjünk, ide ahová Maillol fiatalon, nagyon korán, művészete kezdetén érkezett el, — ide jött meg öregségére például Degas is és ide közeledik napról-napra Renoir.

Amilyen őszinte és egyszerű Maillol a művészetében, olyan az életében is: patriarkális, csaknem biblikus. Nyáron Marly-le-roi dombjának a legtetején lakik. Ott, ahol hajdan nagy királyi vadászatok kürtjeitől csengtek visszhangozva az erdők, le egészen a Szajnáig. Páristól, az azóta igen megnőtt Páristól éppen csak olyan távolságra van, hogy műtermébe és árnyas kertjébe, hol szobrai a napra kikandikálnak, az égre az érett gyümölcstől szines lombok közül, — nem hallatszik el a boulevardok bolondul lármás tülkölése, a világvárosi élet nagy hajszája. Ezektől, lelkében, mérhetlenül távol él Maillol önmagában és művészetének, elmélyedve a nagy csöndességben. Onnan semmiféle kitüntetések, vagy „grand prix"-ek nem tudnák elcsalogatni a nagy giccselők táborába. Azok közé a szobrászok közé, akik folyton alkudoznak önmagukkal, engedélyeket téve akár minden hiábavalóságért és akiknek főcél a hatáskeresés. Ezektől Maillol olyan távol él, mint mindenféle hiúságtól.

Mikor egyszer a nyáron nála jártam, egy karcsú testű fiút mintázott és láthattam, hogy megszokott, hajszálig ismert modelljei után csinált magának olyan méreteket, amiket szeret és szabott magának olyan törvényeket, amelyek az ő egyéniségére illenek. Például, amint éppen Maurice Denis írja róla: „Que les jambes soient comme des colonnes" és

Jávor Pál festőművész

Órás csendélet
Üvegpoharak
Női arckép
Szürke szoba
Papagályos akt.

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8-9.oldal

Jávor Pál festőművész

Pesti szalón
Férfiarckép
Roccoco csendélet
Barack-csendélet
Csendélet

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8-9.oldal

Jávor Pál, festőművész (1880–1923).

A századfordulón több művész és műpártoló szervezet művésztelep építését kérelmezte a Kultuszkormányzattól. – 1901-ben megalakul a Szolnoki Művészeti Egyesület, 1902-ben a régi szolnoki vár helyén megindult a művészeti élet a telep 12 műtermében. – Kis idő múlva csatlakoznak a kolóniál alapítása óta ott dolgozó művészekhez Kleh János, Jávor Pál, Zádor István, Szüle Péter és Koszta József.

Kőhidi Erika: A szolnoki művésztelep száz éve.
Pesti Műsor, 1981. febr. 11.

Jávor Pál MDK

A szolnoki hid

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben kiáll.

MCK

Jávor Pál

Zádor Istvánnal egyidőben volt a Művésztelepen a fiatalon elhunyt kolorista.

Zádor István kéziratos feljegyzeseiből: Emlékezése a Szolnoki Művésztelepről.

Jászkunság, Szolnok, 1973. márc. 35. old.

Jávor Pál

Művei szerepeltek a Nemzeti Szalon
önálló épületének megnyitó kiállításán
/1907/

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp 1974 Magvető 189.old.

Jávor Pál

„A magyar képzőművészet száz éve Bács-Kiskun megyében" címmel kiállítás nyílott a Nemzeti Galériában. A tárlaton a kecskeméti, a bajai a kiskunhalasi és kiskunfélegyházai múzeumok XIX és XX. századi festményei vettek részt. A kiállítás néhány méltatlanul elfeledett kismester így Jávor Pál emlékét is felidézte.

D. I.: Képzőművészet.

Vigilia 1972/5 349 old.

Jávor Pál

Komoly, értékes tehetség. "nemcsak jól megrajzolt szemeket, hanem jellemző nézéseket is fest. Ha igy, ezt az őszinte, becsületes munkát folytatja, a legkiválóbb arcképfestők közé fog emelkedni."-irja Gozsdu Elek: A tavaszi képkiállitás cimmel.

A HÉT, Bp. 1904. ápr. 3. XV. évf.
14. sz. 223-225. lap.

2.

Franz Jänggl

Franz Anton Pilgram

s unokaöcsel, aki egyben vállalatának örökösé is lett, - Esterházy Imre hercegprimás sokat foglalkoztatott udvari építései voltak.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom épitésze. /Adatok a dunai barokk épitőiskola magyarországi kapcsolataihoz./ Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 187-225 l., német resumé.

188. l.

JÄGER János Henrik építőmester

a budai ferences templom oltára 1768-70

Farbaky, Művtört. Ért. 1990 174. sk. + ill

helyen → Sallai Jánossal együtt dolgozik. (EÁL ÉrsEgyh L plebir.)

KONCZ Pál orgonakészítő, orgonamester, orgonagyártó. Egerben 1785—95 között szerepel az adóösszeírásokban, sőt még az 1800. évi adókönyv is említi. → Povolni János építőmesterrel együtt becsülnek 1785-ben és 1787-ben az extrinitáriusoknál, utóbbi évben 58 napig. A kömlői r. k. templom orgonáját 1793-ban javítja ki. Koncz Pált bízza meg a plébános a kömlői templom orgonájának javításával 1788-ban. (EÁL ÉrsEgyh L archvet. 1405.) A tarnaszentmiklósi r. k. templom orgonajavításáért 1801-ben 54 forintot vesz fel. (EÁL ÉrsEgyh L archvet. 474. Agria. Templom szd. 1801.) Végrendelete 1805-ben készült, amely a Csurgóban levő egri házáról és szerszámai felől intézkedik.

KONRÁD gyöngyösi kőműves. Halleréknél dolgozik 1755-ben Gyöngyösön. (OL Orczy L oec. fasc. 9. no. 309.)

KONRÁD Pál ácslegény. Egerben 1752-ben → Wildinger ácsmester segédjeként sorolják fel és Szolnokon dolgozik.

KONTERSVELLER Ferdinánd egri könyvkötő. A városi adóösszeírások 1747—66 között emlegetik gyermekeivel együtt, akik szintén könyvkötők. Először a város I. negyedének 4. fertályában → Neszel ötvösnél zsellérként lakik, majd a város I. negyedének 4. fertályában mint háztulajdonost és szőlőbirtokost írják össze. 1759-ben Barkóczynak dolgozik. (EÁL ÉrsGazd L szd. test. 1759. V. cl.) Meghalt Egerben 1763. április 7-én, 45 éves korában, iparát felesége folytatta.

KONTERSVELLER Ignác egri könyvkötő, Ferdinánd fia. 1827-ben a Belvárosban írják össze. A Jókai u. 5. sz. házban (hrsz. 361) bérlőként lakik 1825-től.

JÄGER József rézmetsző

LOVAG Zsuzsa: Az együttélő egyházak : Kiállitás az esztergomi Keresztény Muzeumban, 1991. május 29 - szeptember 29. Katalógus. Esztergom,1991 60.p.

Szentlélek a Sasvári Pieta ábrázolásával
1743

Jäger Wenczel, németvarga

85/a. Jägerisches haus. Német varga. Soproni polgár volt. Jánosfia, szintén varga 1683-ban kapott Sopronban polgárjogot. Ma Új utca 4./16/. 229.old

Házi Jenő: A soproni belváros házai és háztulajdonosai 1687-ben /Folytatás/ 223.old

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XIX. évf. 1965. Sopron

-1-

Jändl (vag Jantl) Anton, festő M.D.K.
(1723? - 1805)

neve a szalónazi feljegyzésekben fordul elő. Tanulmányi és utazási évei után, 1744-től Grazban dolgozik mint oltár- és arcképfestő. A feljegyzések-hely megneverése nélkül-körülvijás, hogy amennyiben a megrendelő a megadott várlat szerint megfestett Krisetus-képpel meg lesz

./.

Mária G.Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc.4. 334 old.

-2-

S.D.K.

Jändl (vag Jantl) Anton, festő

... elégedve, a kikötött 70 aranyon kívül még további 10-et, vagis összesen 80 aranyat fog kapni.

Mária G. Aggházy: Steierische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc.4. 335. old.
+ 336. "

Jávor Pál (1880 - 1923)

Szolnoki táj. „Jávor Szolnok 08".

akv. és cer. 205 x 230 mm. Ltr. FK 1901.

Magyar kaja és akvarell. A XIX. és XX. kárad.
A Zat. bev. Delmacher Anna. Bp. 1959

31.

Jávor Pál festő * 1880 Budapesten, † 1923 u.o.
A bpesti mintarajziskolában Gyulay László, Aggházy Gyula, Hegedűs László és Székely Bertalan vezetése alatt tanult, 1905–6. a Benczúr-mesteriskola tagja volt. Tanulmányai alatt két ízben kapta meg a Nadányi-féle, egyszer a Kohner-féle s 1906. az állami ösztöndíjat. 1903. rövid körutat tett Olaszországban (Foligno, Assisi, Perugia, Siena, Orvieto), 1906. Bécsben, Párisban, Bruxellesben és Brugesban járt, 1907–8. ismét Párisban, majd Münchenben s végül Berlinben tartózkodott.

Feszület - gyűjtemény a városi múzeumban

VI. 150.

Jávor Pál, festő szül. 1880
X, 13. Budapesten, megh. 1923
III. 14.) (u. o. 74 tanult, 1907-től
a szolnoki művésztelepen, utóbb
Budapesten működött, hol 1901-től
szerepelt akt-, arc-, táj- és interieur
képeivel a tárlatokon:

456. Joh. Bapt.

~~Született~~ Romenoban 1751-ben,

Ámor.

485

A előtérben egy szikla
látára nehezedve s a ball
szárnyas fiú képében áb
lat lövésen készen tartja
te körül piros kendő c

Vászon, méretei
Dankovich Mi

d'architettura gotica venne trapiantata in Ungheria verso la fine del secolo XII direttamente dalla Francia, ~~si sa anche che~~ in gran parte per merito dei cistercensi e premonstratensi. Pure si sa anche che l'architetto francese Villard de Honnecourt si trattenne qualche

Gyenthon István kőrlése

den 25 Dezember 1908. —

n am heutigen Tage unverändert

en.

7 Dezember 1908. —

Sagmeister

JÁVO

Jávor Pál

másik a budapesti Gerhardt - gyüjtemény örököseinek tulajdona.

Hieronymus Bosch egyedül járó hőse volt az 1500 körüli flamand képírásnak, mely most ...hallatlanul egyé- ... *Brueghel* ...

MDK

Jávor Pál
MAGYAR MŰVESZET
1925. 204. 388
1927. 611
1931. 536
1929. 306
1933. 232

... a
...eni
...ony,
...rázolt

...ultat a
...etében a
...ance-szép-
...eményéből
...gy brüsszeli
...akik szívvel-
...zíciók, hanem
...d van Orleynak

séggel ...
való *Szentcsalá...*
manieristát *Jan Goss...*
lélekkel Itália felé orienta...
Madonnák és képmások reprezentá...

Evk. Kmt. 1928.

GÁCH ISTVÁN: TAVASZI SZELLŐ.

A

SZOLNOKI MŰVÉSZTELEP
REPREZENTATIV KIÁLLITÁSÁNAK
KATALOGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1936. MÁRCIUS 15-TŐL MÁRCIUS 29-IG.

18686 — Szepes nyomda. Telefon: 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:
Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:
CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS
FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:
HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:
LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:
KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

Előszó.

A szolnoki művésztelep tagjai kötelességüknek érzik, hogy minden év szeptemberében együttesen mutassák be nyári munkájuk eredményét a művésztelep kiállító helyiségeiben a szolnoki közönségnek. Budapesten egyenként szerepelnek állandóan, tárlatokon és egyéni kiállításaikon, együttesen azonban itt, csak hosszu időközökben és mindig valamely ünnepélyesebb alkalomból állitanak ki.

Áprilisban lesz 35 éve, hogy a „Szolnoki Művészeti Egyesület" gróf Szápáry Gyula elnöksége alatt Lippich Gusztáv és dr. báró Kohner Adolf alelnökségével megalakult. Ez az évforduló adott alkalmat arra, hogy a Szolnokon dolgozó művészek *elhunyt társaik emlékének hódolva* rendezzék meg mostani kiállításukat. A romantikus Ligeti Antaltól, a genrefestő Bihari Sándoron át az impressionista ifj. Lechner Ödönig dióhéjban kapjuk a háboru előtti félszázad magyar festészetének keresztmetszetét. Ez a vonal a mai szolnoki festészetben a legujabb művészi törekvésekig folytatódik.

1875 óta járnak magyar festők Szolnokra, előttük főleg osztrákokat, élükön Pettenkoffent lelkesitették ennek a festői városnak jellegzetes házai és lakossága. De amennyit a város kulturális fejlődése folytán Pettenkoffen ideje óta veszitett festőiségéből, annyit nyert a művésztelep kertjének szépségében és műtermeinek munkára serkentő atmoszférájában.

Nagybánya elvesztése után fokozott mértékben van szükség a szolnoki művésztelep fenntartására. Hiszen hivatása nemcsak abban merül ki, hogy a művészeket munkájukban támogassa, hanem egyik fontos tényezője létfentartásának — aminek éppen ez a kiállitás is fényes tanujelét adja — : a laikus közönség művészet iránti szeretetének felébresztése.

Ha körülnézünk az első terem retrospectiv képanyagán, úgy szolnoki lokálpatriotizmussal büszkén állapithatjuk meg, hogy a képek túlnyomó többségben szolnoki magántulajdonban vannak. És nincsen ma lakás Szolnokon, amelyben a művésztelep tagjainak képei ne volnának.

Melyik vidéki magyar város tud ilyen gyüjteményt felmutatni?

A kiállitást rendezte:

SZLÁNYI LAJOS

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

Aba-Novák Vilmos

1	Cirkusz a Szépműv. Muzeum tulajdona	tempera		
1/a	Székely falu	tempera	2000.—	pengő
1/b	Bárkák a Tiszán	„		mgt.

† **Aggházy Gyula**

2	Falu vége a Szépm. Muz. tulajdona	olajf.		
3	Vizparti részlet a Szépm. Muz. tulajdona	olajf.		

† **Bihari Sándor**

	Vasárnap délután Polákovits Mátyásné tulajdona	olajf.		
5	Oláh temetés Beckói Biró Henrik tulajdona	olajf.		
6	Lippich Gusztáv arcképe Mezőgazdasági Takarékp. Szolnok tulajdona	olajf.		

Borberki K. Zoltán

7	Kucsmás paraszt	gipsz		eladó
8	Süveges fiu	„		„
9	Akt	„		„
9/a	Női fej	„		„

Chiovini Ferencz

10	Csolnakkikötő	tempera	450.—	pengő
11	Kis leány virágokkal	„	150.—	„
12	Szolnoki tanyák	„	150.—	„

13 Országut tempera 260.— pengő
14 Feleségem arcképe olajf. mgt.

† **Deák Ébner Lajos**

15 Parasztleány olajf.
Jásznagykunszolnok vmegye tulajdona
16 Tiszaparti táj olajf.
Káldy Jenő tulajdona

† **Faragó Géza**

17 Figurin a magyar szivárványhoz vizf. mgt.
18 Figurin a magyar szivárványhoz „ mgt.
19 Figurin a magyar szivárványhoz „ mgt.
20 Figurin a magyar szivárványhoz „ mgt.

Fényes Adolf

22 Zagyvamente olajf. 720.— pengő
23 Alföldi kisváros télen „ 1900.— „
24 Arckép 1905. „ mgt.
25 Alföldi kisváros tavasszal „ 1900.— pengő
26 Kléh János szolnoki festő arcképe olajf. mgt.
27 Illés Antal szolnoki festő arcképe olajf. mgt.
29 Magányos tanya „ 450.— „

† **Hegedüs László**

31 Krisztus siratása olajf.
a Szépm. Muz. tulajdona

† Jávor Pál

37 Csendélet olajf.
Szolnoki Művésztelep tulajdona

38 Szolnoki hid olajf.
a Szépm. Muzeum tulajdona

† Kléh János

41 Tanya télen olajf.
Gettler Izidor tulajdona

42 Tiszapart télen olajf.
Szolnoki művésztelep tulajdona

43 Zagyvapart télen olajf
Mezőgazdasági Tkpénztár Szolnok

44 Hóolvadás olajf.
Mezőgazdasági Tkpénztár Szolnok tulajdona

† Koszkol Jenő

45 Szolnoki virágos udvar vizf. 150.— pengő

† ifj. Lechner Ödön

46 Téli táj olajf.
Szmrecsányi Ödönné tulajdona

47 Magyar csendélet „ mgt.

48 Templom intérieur „ „

49 Virág csendélet „ „

50 Csendélet porcellánnal „ „

† Ligeti Antal

51 Balaton olajf.
a Szépm. Muzeum tulajdona

† **Mihalik Dániel**

53 Besenyszögi tanya olajf.
Kalmár Miksa tulajdona
54 Augusztusi nap olajf.
Kalmár Miksa tulajdona
56 Zagyvapart olajf.
a Szolnoki Művésztelep tulajdona
57 Halásztanya a Tisza partján olajf.
a Mezőgazdasági Takarékpénztár tulajdona
58 Márciusban olajf.
a Mezőgazdasági Takarékpénztár tulajdona
58|a Tiszai áradás olajf. 360.— pengő

† **Pataky László**

59 Ülő férfi és nő olajf.
a Szépm. Muz. tulajdona

Pátzay Pál

60 Alexandro Alexandrini dr. terracotta mgt.
61 dr. Tóth Zoltán „ „
62 id. dr. Csehszombati László „ „
63 dr. Dollinger Gyula prof. „ „

† **Perlmutter Izsák**

64 Gyomláló asszony olajf. mgt.
65 Tájkép „ 2000.— pengő
66 Szolnoki puszta „ 2000.— „

Pohárnok Zoltán

67 Ablakomból olajf. 250.— pengő

68	Kertben	„	300.—	pengő
69	Az „Aranylakat"-nál (Szolnok)	„	600.—	„
70	F. A.-né urasszony arcképe	„		mgt.
71	Füzes	„	250.—	pengő
72	Tiszaparti jelenet	„	600.—	„

Pólya Iván

73	Fekete-ruhás lány kosárral	olajf.	500.—	pengő
74	Legények a csónakban	„	600.—	„
75	Liget	„	200.—	„
76	Magányos csónak	„	200.—	„
77	Duna Nógrádverőczénél	„	200.—	„
78	Cigányok az erdő szélén	„	500.—	„
79	Holt Tisza	„	200.—	„
80	Meztelen leány	„	400.—	„

Pólya Tibor

81	Favágó	tempera	450.—	pengő
82	Istókovics Kálmán arcképe	olajf.	1500.—	„
83	Festő és családja	„	3000.—	„
84	A tél	tempera	800.—	„
85	Kinai ruhás nő	„	350.—	„
86	Ballerinák	„	350.—	„
87	Zivatar előtt	„	300.—	„
88	Korcsolyázók	„	350.—	„
89	Öreg paraszt	„	250.—	„
90	Téli piac	„	250.—	„
91	Garden-Party	„	300.—	„
92	Kisváros	„	250.—	„

† Pongrácz Károly

94	Nyári táj	olajf.	

Dr. Kun Gábor tulajdona

Révész Péter Pál

96	Tanya a fák között	tempera	200.—	pengő
97	Pihenő munkások	,,	200.—	,,
98	Dunántúli táj	,,	250.—	,,
99	Téli ucca	olajf.	150.—	,,
100	Zagyvapart	,,	180.—	,,
101	A gátőr háza	,,	300.—	,,
102	Halászok	tempera	180.—	,,
103	Dombvidék	olajf.		mgt.
104	Napraforgók	tempera		mgt.

Szlányi Lajos

107	Zagyvamenti táj	olajf.	300.—	pengő
108	Vasut mentén	,,	250.—	,,
109	Naplemente	,,	600.—	,,
110	Tisza	,,	700.—	,,
111	Tél	,,	900.—	,,
112	Eső	tempera	800.—	,,
113	Szolnoki vásár	olajf.	450.—	,,
114	Szántás	,,	1400.—	,,
115	Szántóföldek	,,	1400.—	,,
116	Tanya	,,	900.—	,,
117	Nagyvásár	,,	350.—	,,

† Vágó Pál

119	Olvasó nő	olajf.	
	a Szépm. Muzeum tulajdona		

† Ruszti Gyula

106	Compozició	olajf.	mgt.

Vidovszky Béla

120	Szolnoki művésztelep kertje	olajf	700.—	pengő
121	Halászbárkák a Tiszán	„	250.—	„
122	A holt Tisza	„	700.—	„
123	Csendes borulás	„	500.—	„
124	Szolnoki Tabán	„	1200.—	„
125	Őszi reggel a Zagyvaparton	„	800.—	„
126	Szolnoki művésztelepről	„	1000.—	„
127	Régi Zagyvahid	„		mgt.
128	Kertrészlet ősszel	„	600.—	„
129	Szolnoki leány	„	800.—	„
130	Apadó Zagyva	„	500.—	„
131	Napsütéses szoba	„	700.—	„

Zádor István

132	Pólya Tibor szolnoki műtermében 1935	olajf.	500.—	pengő
133	Önarckép 1929 a Szépm. Muzeum tulajdona	„		
134	Aba-Novák Vilmos szolnoki műtermében 1935	olajf.	500.—	pengő
135	Kislány kancsóval 1932 Dr. Hollaender Leo tulajdona	olajf.		
136	Fekvő akt 1928.	olajf.	800.—	pengő
137	Arckép 1930.	„		mgt.
138	Kertrészlet a művésztelepen	gouache	200.—	pengő
139	Cigányok a Móricligetben	„	200.—	„

† Zemplényi Tivadar

140	Bucsusok (Könyörgés a békéért) a Szépm. Muzeum tulajdona	olajf.		

† **Zombory Lajos**

141	Tehenek a vizben	olajf.	
	Kalmár Miksa tulajdona		
142	Delelő gulya	olajf.	200.— pengő
143	Jéghordás	„	400.— „

Jávor Pál

~~Beszédes László~~

tovább 2

~~Csók István~~

~~Frank Frigyes~~

~~Góth Móric~~

~~Hatvany Ferenc~~

Jávor Pál

Kallós Árpád

Merész Gyula

Pásztor János

Rippl Rónai József

Rudnay Gyula

Vaszary János

14 B

Allgemeen Handelsblad. 1921. máj. 3.

~~Déry Kult 1921~~

~~44 — 76 l.~~

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
ázlatpa- rlap, ruzarajz,		Román stil. 20/29 cm. Möller István felvételi vázlata.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Jávor Pál

Két művészt nevez meg Décsey Géza, - a szolnoki művésztelep megalapitásával foglalkozó cikkében: Kléh Jánost és Jávor Pált, akik szintén törzstagjai a telepnek, s akiket megihletett a szolnoki levegő, a szolnoki békés szinharmoniákkal telitett miliő, a tiszavidék szépsége.
A beszámoló felsorolja a telepen dolgozó művészek nevét és a neves művészek között megemliti azokat is, akik már jóval a művésztelep megalakulása előtt, [redacted] évekig dolgoztak Szolnokon és környékén. Közöttük szerepel Zemplényi Tivadar.
A Décsey-cikkben feltüntetett valamennyi művésznevet lásd: Kosztka József nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. juni. 2. XVI. évf. 13. sz. 245-247. lap.

Az iramszarvas csodája

Már hónapok óta hire jár a pesti moziközönség körében, hogy egy különleges témáju, eddig nem ismert szenzációval készült film jut el hozzánk, hatalmas külföldi sikerei után. *Az iramszarvas csodája* ez a film: a svéd *Svenska-Ifimgyár* alkotása. A *Nobel-dij* nyertes hires irónő, *Lagerlöf* Zelma egyik müve szolgált a film témájához alapul, de maga a film olyant nyujt ebben a keretben, amihez foghatót még eddig nem láttunk. Az északi népek legendás világában, belathatatlan hómezők ősvadonában él az iramszarvas. A kietlen, mostoha tájnak ez a szelid vadja ezrével verődik össze hatalmas csordává, amely az olvadó hóval vándorol, hogy a hó alól kikaparja sovány táplálékát. Valami rejtélyes monda veszi körül az iramszarvast, babonás tisztelet övezi félelmetes agancsaival ékes fejét. Itt, ezen a misztikus északi tájon játszik a film, melynek érdekes regényében az iramszarvas legendája szövődik össze a történet emberi motivumaival. A film legközelebb bemutatásra kerül Budapesten. Máris az a hir jár előtte, hogy ez a szezon legnagyobb filmeseménye.

• **(Háromfelvonásos pantomim a Városi Szinházban.)** Igazi szinházi szenzáció lesz *A kéz* világsikert aratott szerzőjének, *Berény* Henriknek és *Kardos* Andornak uj pantomimje, a *Hasis*. A fantasztikus, csillogó zenéjü müvet *Dalnoky* Viktor dr. rendezi, ki a kinai nagyur széles skáláju szerepét is játssza. A táncosnőt *Ptasinszky* Josefin, az Operaház népszerü primaballerinája alakitja, kivülök *Örley* Flóra, *Tarnay* Géza és az operaházi balle vesz részt a nagyszabásu előadásban, melyet *Ábrányi* Emil vezényel. Bemutató kedden, e hó 13-án.

• **(A nagy bariton bemutatója.)** A Belvárosi Szinház szombati ujdonsága, *A nagy bariton*, Ditrichstein és Hatton komédiája, amerikai, londoni és németországi nagy sikerének hirével érkezik hozzánk. A darab a Metropolitain Opera érdekes müvészi világába vezeti a nézőt és szerepeiben legérdekesebb feladatokra nyujt alkalmat. A komédia hősét Csortos játssza, ki egy 40 éves müvész alakjában sokszinü és guzdag szinészi skálájának különösen megfelelő szerepet játszik. Kitünőek a női szerepek is, melyekben Báthory Giza, a Magyar Szinház kitünő müvésznője, Berky Lili, aki ezuttal lép fel először a Belvárosi Szinház együttesében és Bóth Klári, aki hosszabb betegsége után először játszik, jutnak hálás feladatokhoz. Bársony, Hegedüs, Szegheő, Matány és Bánky a darab többi főszereplője.

• **(A Vigszinház jövő hetének)** négy estéje jut a szinház legfrissebb szenzációjának, *Az orvos dilemmája*-nak. Kedden és csütörtökön (25-ödször) az *Ivanov*-ot, *Csehov* remekmüvét játsszák, szombaton pedig a *John Gabriel Borkman* kerül szinre. Most vasárnap az *Első csöngetés*-t, jövő vasárnap a *Négy frakk*-ot ismétlik délutáni előadásul.

HALDOKLÓ SASOK
A FŐSZEREPBEN SEVERIN MARS
Ma
OMNIA ½5, ½7, 8, ½10
HELIKON 4, ½6, ½8, ½10

Meinl
Robusta
Legfinomabb keserü csokoládé
Minden Meinl üzletben kapható.

• **(A Három grácia)** lesz a *Fővárosi Operettszinház* jövő hete is. Minden este *Lehár* nagyszerü revüoperettjét játsszák. Kedden és szerdán a szinházi záporpróba miatt nincs előadás. Vasárnap délután a *Marinka, a táncosnő* kerül szinre.

• **(A Renaissance-Szinház nagy sikere, a Lila ákác dominálja)** a jövő hét müsorát. Szép Ernő pompás vigjátéka hétfőn, szerdán, pénteken és vasárnap este, *A csodaszarvas* kedden, csütörtökön és szombaton kerül szinre. *A csodaszarvas*-nak, Crommelynck remekmüvének csütörtökön lesz a *25-ik előadása*. Vasárnap délután *A trónörökös* kerül szinre mérsékelt helyárakkal, a bemutató szereplőivel.

• **(Két világhirü vendégmüvésznő)** szerepel a *Városi Szinház* operamüsorán. Szombaton: Melvena *Passmore*, a cincinati-i nagy opera müvésznője a *Traviatá*-ban, következő hétfőn Lotte *Schöne*, a bécsi állami opera müvésznője *Rigoletto* Gilda szerepében lép fel. Hétfőn a *Mignon*-t, jövő vasárnap délután *Hoffmann meséi*-t adják *Aquila Adler* Adelinával. Szerdán a *Pillangókisasszony* van müsoron.

• **(A Nemzeti Szinház a Városi Szinházban.)** Péntek este a Nemzeti Szinház vendégjátékában a *Falu rossza* kerül szinre a *Városi Szinház*-ban. A főszerepeket *Nagy* Izabella, *Pethes* Imre, *Kiss* Ferenc és *Rózsahegyi* Kálmán adják.

• **(A Sztojanovits-tercett)** e hó 9-ikén este fél 7 órakor tartja hangversenyét a MOVE sorozatos hangversenyei során (Podmaniczky-u. 45. II. em.).

• **(Orpheus a pokolban.)** Offenbach klasszikus operettjének felujitása igazi müvészi esemény, mely a *Városi Szinház* kitünő együttesének estéről-estére fokozódó sikert jelent. Kedden, csütörtökön és vasárnap este ismétlik a kitünő előadást.

• **(A Koncert közleményei.)** (Jegyiroda: Váci-u. 10. Tel 9—81.)
Szekeres Ferenc zongoraestje Steiner Bélával ma. (Z. fél 9.)
Kotányi-nővérek egy-, kettő- és háromzongorás hangversenye holnap, hétfőn. (V. fél 9.)
Klasszikus táncest nov. 10. (V. fél 8.)
Expresszionista zongoraest nov. 11. (Z. fél 9.)
Arányi Baby zongoraestje nov. 15. (Z. fél 9.)
Földessyné Hermann Lula zongoraestje nov. 27. (Z. fél 9.)
Moiret Lujza ária- és dalestje dec. 6. (Z. fél 9.)
Mayr Richard ballada- és dalestje dec. 10. (V. fél 9.)

• **(Városi Szinház.)** Müsor: Hétfő: *Mignon;* kedd, csütörtök és vasárnap este: *Orpheus a pokolban;* szerda: *Pillangókisasszony;* péntek: *Falu rossza;* szombat: *Traviata;* vasárnap d. u.: *Hoffmann meséi;* hétfő: *Rigoletto.*

• **(Harmónia hangversenyei.)** *Vasa Prihoda* egyetlen hegedüestélye november 11-én lesz. (V. fél 9.) — A *Rosé-quartett* november 8-án és 29-én adja két estélyét. (Z. fél 9.) — *Sauer Emil* nov. 13-án és 16-án tartja meg két zongoraestélyét. (V. fél 9.) — *Steiner Ferenc* kamaraénekes két dalestélye nov. 20-án és 22-én. (V. fél 9.) — *Kreisler Fritz* egyetlen hegedüestélye dec. 12-én lesz. (V. fél 9.) — *Jakoby* Antal dalestélye nov. 6-án. (V. fél 9.) — *Márkus-Redell Emmy* nov. 7-én tartja meg ária- és dalestélyét. (V. fél 9.) — *Mason Day* dalénekesnő nov. 21-én adja zenekari estélyét, amelyen Jolcs Jaques párisi zongoramüvész közreműködik. (V. fél 9.) — *Singer Ibolyka* hegedüestélye nov. 25-én lesz. (Z. fél 6.)

• **(Fodor rendezései.)** Jegyiroda: IV., Váci-utca 1. Tel. 88—61.
Bartók Béla zongoraestje nov. 6.
Bánky Róbert szavalóestje nov. 15.
Hoor Tempis Erzsébet dalestje nov. 18.
Salten Félix felolvasása irodalmi és társadalmi problémákról nov. 18.
Dr. Orováné Bodó Klári dalestje nov. 18.
Stankiewicz Annie zongoraestje nov. 30.

• **(Nagy Izabella és Kiss Ferenc,)** a két legjobb magyar dalénekes nagy érdeklődéssel várt együttes estélye *november 11-én, vasárnap.* Jegyek minden jegyirodában (Z. fél 9, Muzsa).

• **(Képek az ősvilág életéből.)** *Lambrecht* Kálmán dr., a kiváló geológus és iró fenti cimen igen érdekes előadássorozatot tart az *Uránia*-ban. Az előadássorozat hat előadásból áll. Az első előadás kedden d. u. fél 4 órakor lesz *Az őstenger óriásai* cimen. Jegyek az egész ciklusra válthatók.

• **(R. Szentpál Olga táncmüvésznő mozgásmüvészeti és ritmikus tornatanfolyamain)** a tanitás megkezdődött. Külön felnőtt-, gyermek- és kisgyermekcsoportok. Uj épitkezésü saját modern helyiség. VI., Felsőerdősor 4.

• **(Ma, vasárnap délután A trónörökös kerül szinre mérsékelt helyárakkal a Renaissance-Szinházban.)**

• **(Az expresszionista irodalomról)** és festészetről két előadást tart Herwarth Walden 10-én és 13-án. Bérletek és jegyek: Koncert, Váci-u. 10.

• **(Németh Mária és Sugár Károly)** óriási érdeklődéssel várt hangversenye *november 6-án, kedden* a Zeneakadémiában. Jegyek a portásnál és a jegyirodákban. (Muzsa.)

• **(Keéri Szántó Imre zongoraestje)** nov. 17. (Z. fél 9.) (Koncert.)

• **(De Sgardelli Caesar őrnagy, katonai iró)** *Harctéri emlékek* cimen szerdán d. u. fél 4 órakor előadást tart az *Uránia*-ban. Az előadást eredeti harctéri mozgófényképek illusztrálják.

• **(Valesca Gert 24-iki groteszk táncestélyén)** hat uj számot ad. A kiséretet egy kitünő trió látja el. (Koncert.)

• **(Páris grófnője befejező része, A szerelem vértanuja)** Mia May, Emil Jannings, és Wladimir Gaidarow-val péntektől az Omniában. Jegyek már válthatók.

• **(Napoleon udvaráról, a bécsi kongresszusról)** és I. Ferenc József udvaráról beszél ifj. *Gonda* Béla iró november 9-én d. u. fél 4 órakor az *Uránia*-ban. Az előadást érdekes vetitett képek kisérik.

• **(A szerelem vértanuja, Páris grófnője)** befejező része Mia May, Emil Jannings és Wladimir Gaidarow-val péntektől az *Omniában*. Jegyek már válthatók.

• **(Monna Vanna — Maeterlinck világhires szinmüve filmen — az Urániában)** ma, vasárnap 3, háromnegyed 5, fél 7, negyed 9 és 10 órakor kerül bemutatásra.

• **(4, 6, 8 és 10 órakor kezdődnek a Royal-Apolló mai előadásai.)** Bemutatásra kerül a *Titkok háza* és az *Atlantis* világhirü szereplőivel *Az aranyasszony* cimü dráma és *A kis imposztor* cimü vigjáték. Azonkivül a legujabb *párisi divat.*

• **(Uránia — Monna Vanna — Maeterlinck világhires szinmüve)** ma, vasárnap 3, háromnegyed 5, fél 7, negyed 9 és 10 órakor.

• **(Mia May, Emil Jannings, Wladimir Gaidarow)** játsszák péntektől az *Omniában A szerelem vértanuja* (Páris grófnője befejező része) főszerepeit. Jegyek már válthatók.

• **(Radó Antal, a Kisfaludy-Társaság tagja)** *Alfred de Musset*-ről tart előadást szombaton d. u. fél 4 órakor az *Urániá*-ban.

• **(Fővárosi Nagymozgó.)** *Maciste és az automobilos banditák* és a *Fix-box*-burleszk. Előadások kezdete fél 3, háromnegyed 4, 5, fél 7, 8, fél 10 órakor.

• **(Solymossy Sándor dr. főiskolai tanár,)** a Néprajzi Társaság alelnöke Shakespeare drámai meséiről előadásciklust tart az *Urániá*-ban. Az első előadás vasárnap, 11-én, d. e. 11 órakor lesz *Shakespeare és forrásai* cimen.

• **(Cholnoky Jenő dr. egyet. tanár)** *A Föld* cimü ciklusának VII. előadását (A meleg meg a hideg) csütörtökön d. u. fél 4 órakor tartja az *Urániá*-ban.

• **(Keleti-Mozgó)** (Baross-tér): *Raffles, az uri betörő*, Pathé-revü, Chaplin, Fatty- és Snobbody-burleszk. Előadás 3, 5, 7, 9 órakor.

• **(Strausz Adolf tanár, a hirneves orientalista)** a közeljövőben sorozatos előadásokat fog tartani az Urániában a keleti országok politikai, néprajzi, gazdasági és kulturális viszonyairól. Ezen előadások rendkivül érdekeseknek igérkeznek, mivel előkelő szakember fogja magyarázni a közel Kelet alig ismert viszonyait.

Óvás!

Felhivjuk figyelmét, hogy a
Szent István malátakávé
nagy sikerén felbuzdulva ujabban csomagolva és csomagolatlanul egész közönséges **nem csiráztatott** pörkölt árpát igyekszenek Szent István malátakávé helyett a közönség nyakába akasztani, már pedig csakis a malátázásnál (csiráztatás) változik át az árpában lévő keményitő cukorrá, mely azután karamellizálódik. A nem igy csiráztatott árpában kémiai folyamat nem teremtett uj táperőket, sőt a természettől adott táperő is a pörkölés által tönkrement. A csomagolatlan malátakávéban sok a szándékosan belekevert szemét is. Ne fogadjon el tehát mást, mint
Szent István malátakávét
Kőbányai Polgári Serfőző és Szent István Tápszermüvek Részvénytársaság

Verspályázat

A ***Szent István malátakávé*** *kis barátai között verspályázatot hirdetünk. Pályázhat minden elemista, polgárista, gimnazista IV. osztályig. A versben a Szent István malátakávé ismert jó tulajdonságaival kell foglalkozni.*
A pályamunkák levelezőlapon, a pályázó nevének, osztályának és lakásciménck pontos feltüntetésével ***Stadler Lacika cimére, Budapest, X., Maglódi-ut 17. sz. alá küldendők.***
A legjobb vers irója 50.000 K *jutalmat kap,* ***II. dij 25.000 K,*** *ezenkivül* ***25 harmadik dijat (á 5 doboz gyógymalátacukorka) osztunk szét a pályázók között.*** *A pályázat határideje: XII. 15.*

Pályamunka:

Földváry Imi;
IV. elemista.
Nincsen páred a világon,
Jóizü kis olcsóságom,
Jobb vagy, mint a csokoládé,
Szent István malátakávé.

Rechnitzer Márta II. gimnazista.
Aki jó kedvvel akar az iskolába menni,
Annak reggel Szent István malátakávét kell enni,
Aki azt akarja, hogy jó bizonyitványa legyen,
Annak mamája Szent István malátakávét vegyen,
Aki azt akarja, hogy sétálni vigyék,
Az előbb Szent István malátakávét igyék,
Mert Szent István malátakávé jó nekünk,
Attól lesz vidám és boldog az életünk,
Akkor lesz belőlünk életerős deli,
Ha Szent István malátakávé a reggeli.

Scholcz Ili, Siófok.
Fatty tudjátok miért oly kövér,
Mert az ő esze mindennel felér,
Reggelire mindig csak egyet rendel,
Szent István malátakávét tejjel.

(Vasárnap folytatjuk.)

		Operaház (7)	Nemzeti (7, ½8)	Városi (8, 7)	Vig (8, ½8)	Király (8, ½8)	Magyar (8, ½8)	Belv. Szinh. (8)	Főv. Op. Sz. 8, 8	Staha (8, ½8)	Ren. Sz. (½4, 8)	Andr.-u. ½4, ½8
Vasárnap	délután	—	Tanner John h.	Denevér	Első csöngetés	János vitéz	A vörös malom	Tavasz ébred.	Marinka, a t.	Szépassz. kocs.	A trónörökös	A faltörő kos
	este	Tosca	Az aranyember	Orfeusz a pok.	Az orvos dilem.	Elssler Fanny	A vörös malom	A jégcsap	Három grácia	A rózsalány	Lila ákác	A faltörő kos
Hétfő	este	—	Cyr. de Bergerac	Mignon	Az orvos dilem.	Elssler Fanny	A vörös malom	Tavasz ébred.	Három grácia	A rózsalány	Lila ákác	A faltörő kos
Kedd	este	A walkür	Az uj rokon	Orfeusz a pok.	Ivanov	Elssler Fanny	A vörös malom	A jégcsap	—	A rózsalány	A csodaszarvas	A faltörő kos
Szerda	este	Bánk bán	Az ember trag.	Pill. kisasszony	Az orvos dilem.	Elssler Fanny	A vörös malom	Tavasz ébred.	—	A rózsalány	Lila ákác	A faltörő kos
Csütörtök	este	Szigfrid	Elnémult har.	Orfeusz a pok.	Ivanov	Elssler Fanny	A vörös malom	Navarrai Marg.	Három grácia	A rózsalány	A csodaszarvas	A faltörő kos
Péntek	este	Álarcosbál	Tanner John h.	Falu rossza	Az orvos dilem.	Elssler Fanny	A vörös malom	A jégcsap	Három grácia	A rózsalány	Lila ákác	A faltörő kos
Szombat	délután	—	Mózes	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	este	Karenin Anna	Elnémult har.	Traviata	J. G. Borkm.	Elssler Fanny	A vörös malom	A nagy baritor	Három grácia	A rózsalány	A csodaszarvas	A faltörő kos
Vasárnap	délután	—	Gyurk. lányok	Hoffmann meséi	Négy frakk	A bajadér	A vörös malom	Sári biró	Marinka, a t.	Szépassz. kocs.	A trónörökös	A faltörő kos
	este	Istenek alk.	Ellák	Orfeusz a pok.	Az orvos dilem.	Elssler Fanny	A vörös malom	A nagy bariton	Három grácia	A rózsalány	Lila ákác	A faltörő kos

Nem félrevezetés!
Ha nem hiszi, akkor győződjön meg a
Központi Edényáruház
e heti karlsbadi porcellán vásáráról (Garay- és Nefelejts u. sarok), hol
1 darab prima 6 személyes ebédlőkészlet ..... 98 ezer
1 darab prima 6 személyes kávéskészlet ..... 29 ezer
1 pár prima porcellánecsége aljával 7780 koronáért kapható

— **(Polgári iskolai tanárok sérelmei.)** Az Országos Polgári iskolai Tanáregyesület ma délelőtt tartotta a régi képviselőházban országos nagygyülését, amelyen a kultuszminisztérium részéről *Schröder* Ervin és *Imre* Sándor államtitkárok, a főváros részéről *Zilahy Kiss* Jenő alpolgármester jelent meg. A népes közgyülést *Mezey* Lajos elnök nyitotta meg, aki hosszabb beszédben foglalkozott a polgári iskolai tanárok egyre sulyosodó anyagi és erkölcsi sérelmeivel.

A főelőadást *Czettler* Jenő egyetemi tanár, nemzetgyülési képviselő tartotta, beszédében kifejtette, hogy jövőbeli polgári köznevelésünk gerincévé a polgári iskolabeli nevelést kell tenni, a latin gimnázium már rég eltávolodott a nép életétől s középosztályunkat is sajnosan elnevelte tőle és a reális nemzeti élettől. A polgári iskolába kell kapcsolódni a középfoku ipari és földmivelési iskolázásnak, erre az iskolatipusra visz a regeneráló nemzetnevelés főmunkája.

Czettler beszéde alatt egy államrendőrségi fogalmazó, arra való hivatkozással, hogy rendőrhatósági személy nincs jelen, föl akarta függeszteni a gyülést, csak alig állt el ettől, végül a gyülés rendőrségi megbizott érkeztéig önként függesztette föl magát.

Utána *Wolenszky* Gyula a tanfelügyelőségi intézményről szólt s rámutatott, hogy a tanfelügyelőknek, akiknek a polgári iskolai tanárok alá vannak rendelve, ötvenszázalékuk ma is jogász vagy végzett földbirtokos és csak minden hatodiknak van polgári iskolai és magasabb oklevele. Ezért önálló polgári iskolai főigazgatóságokat kell fölállitani. *Rákosi* Zoltán, *Lázár* Kálmán és mások a polgári iskolai tanárok képtelen nyomorban való sinylődtetését panaszolják föl, kimutatva, hogy már az óvónőkkel egy ellátási szinvonalra sülyesztették sorsukat. Egyértelmüleg követelnek tehát emberibb megélhetést és megbecsülést. A gyülés két órakor ért véget.

— **(Előadások a fasori református templomban.)** A református egyházi tanács értesitése szerint a fasori (Vilma királynő-ut 7.) református templomban november 5-től 11-ig minden este 6 órakor »Világnézetek harcai« cimen előadássorozatot tartanak. Az előadás sorrendje: Nov. 5-én este 6 órakor Krisztus és Sokrates: ifj. *Victor* János ref. lelkész. Nov. 6-án este 6 órakor Krisztus és Ahasvér: *Muraközi* Gyula kecskeméti ref. lelkész. Nov. 7-én este 6 órakor: Kálvin és Loyola: *Szabó* Imre budapesti ref. lelkész. Nov. 8-án este 6 órakor Kálvin és Nietsche: *Sebestyén* Jenő dr., bpesti theol. tanár. Nov. 9-én este 6 órakor Krisztus és a talmud: *Csikesz* Sándor debreceni egyet. tanár. Nov. 10-én este 6 órakor Kálvin és Marx: *Veress* Jenő dr., bpesti theol. m. tanár. Nov. 11-én este 5 órakor Vallásos estély. Összefoglalás. *Ravasz* László dr. püspök. Bibliamagyarázat (Krisztus minden mindenekben.) *Benkő* István rákospalotai ref. lelkész. *Belépődij nincs.*

— **(Keresztény szegényeket és házasulandókat segélyező egyesület)** van alakulóban Budapesten. Az egylet célja népkonyhát és melegedő otthonokat létesiteni, az aggokat, munkaképtelenekét, a szegényeket és a szegény házasulandókat ruhával és pénzzel támogatni, közös bevásárlás utján élelmiszereket olcsón szerezni, közös segitséggel házakat épiteni és az egyesület által olcsó koporsókat készitteni. Gyüjtőivvel is szolgálnak az alapitók Budapesten IV., Irányi-u. 7. sz. I. em. 6.

— **(Magyar Cserkész.)** A magyar cserkészmozgalom havilapja novemberre változatos tartalommal jelent meg. *Hermann* Győző szövetségi társelnök szerkesztésében. Képek és cikk számol be *Khuen-Héderváry* Károly gróf uj főcserkész ünnepélyes fogadalomtételéről, melyet *Teleky Pál* gróf th. főcserkész, a cserkészmozgalom fővédnökének, s a kormányzó jelenlétében vett ki. *Sik* Sándor azt a versét közli, amellyel a Kisfaludy-Társaságban széket foglalt. *Farkas* Gyula regényt, *Keményi* Ödön, *Kovács* Gyula, *Jakab* Pál, *Matula* István cikket, a budapesti és a nagykanizsai és a 3. Regnum-csapat külföldi tábori beszámolót közölnek. *Cserkészszemmel, Krónika* és *Könyvek* rovat egészitik ki a sok képpel diszitett számot.

— **(Szobafestők és mázolók tanfolyama)** kezdődik nov. 16-án 6 órakor a Kazinczy-u. 23—25. sz. a. elemi iskolában.

— **(Hivatalos élelmiszer-átlagárak.)** A miniszterelnökség sajtóosztálya közli: A központi vásárcsarnokban november 3-án a közvetlen fogyasztók részére történt eladásnál kialakult átlagárak a következők: Marhahusok: elsőrendü, eleje 7800, másodrendü 4400, elsőrendü hátulja 9600, másodrendü 6800, gulyáshus 3800—7600. Borjuhusok: elsőrendü eleje 10.400, másodrendü 6600, elsőrendü hátulja 14.000, másodrendü 9200, pörkölt 6400. Sertéshusok: oldalas 11.000, comb 11.700, karaj 13—14.000, háj 14.000, zsir 13.000, olvasztani való szalonna 13.600. Birkahusok: elsőrendü eleje 7000, másodrendü 3600, elsőrendü hátulja 8200, másodrendü 4800 korona kilónkint. A tej literje 1220, tejfel 3200, tehénturó 1600, tömbvaj 17.000, főzővaj 13.000, tojás 540, fehér burgonya 260, vultman 260, rózsa 310—420, tarka bab 1900, fehér 2000, lencse 2800—3200, fejeskáposzta 280—320, paradicsom 800—900, vöröshagyma 350—370, zöldpaprika 400—1100, alma 1400—3600, körte 2000—4000, szőllő 2400—3600, kenyér, félbarna péknél 1300, viszonteladrusitónál 1350, barna kenyér péknél 1000—1130, viszonteladrusitónál 1160, zsemlye péknél 105, viszonteladrusitónál 110 korona.

— **(A bérautófuvarosok harca a fővárossal.)** A bérautófuvarosok sokkal olcsóbb tarifa mellett hajlandók dolgozni, mint a jelenlegi autótaxik, de jóindulatu szándékuk mindeddig hajótörést szenvedett a tanács merev elutasitó álláspontján. Felebbezés folytán ügyük most a november 7-iki közgyülés elé kerül, ahol el fog dőlni, hogy kapnak-e nyilvános állomást, vagy sem.

— **(Brilliánsbeváltás: IV., Vármegye-utca 7.).**

— **(A kétfeleségü hadifogoly.)** *Schultz* Hermann znaimi lakos följelentést tett a főkapitányságon *Streicher* Miksa budapesti magántisztviselő ellen, ki az oroszországi Ufa városban, mint magyar hadifogoly *Schreier* Mihály néven feleségül vette leányát, dacára annak, hogy Budapesten ekkor már volt felesége. Streichert előállitották a főkapitányságra, ahol a bigámiát beismerte. A kétfeleségü magántisztviselőt a rendőrség letartóztatta.

— **(Népmüvelési kiállitások Jász-Nagykun-Szolnokmegyében.)** Az Országos Faluszövetség az Országos Stefánia-Szövetséggel és a vidéki közintézményekkel karöltve novembertől áprilisig Jásznagykunszolnok-megye 12 városában és nagyközségében rendez népmüvelési kiállitást. November 10-én Kisujszálláson, 24-én Jászladányban, dec. 7-én Törökszentmiklóson, 22-én Mezőtúron nyilik meg a kiállitás, majd Tiszaföldvár, Karcag, Kunhegyes, Jászapáti, Jászárokszállás, Turkeve, Jászberény és Szolnok fog versenyezni afölött, hogy melyiknek kiállitása gazdagabb és tanulságosabb. E kulturmunka érdekében a megye minden községében megalakult a rendezőség.

—

Kivonat a hivatalos lapból

A *Budapesti Közlöny* nov. 3-i száma a következő *hivatalos közleményeket* tartalmazza:

A m. kir. minisztérium 7749—1923. M. E. rendelete *a gyámügyi eljárás* módositásáról. — A m. kir. pénzügyminisztérium 149.883—1923. rendelete az uj kinestári bélyeges *marhalevél-, ülővél- és fuvarlevélürlapok* forgalombabocsátására.

—

x **(Rendkivül kedvező bevásárlási előnyt nyujt)** *az ifj. Vajda Dezső*-cég vevőinek Koronaherceg-u. 8. sz. a. üzletében felgyülemlett kitünő minőségü szövet-, selyem- és mosóárumaradékoknál, amelyeket a napiárnál 25%-kal olcsóbban árusit. Mai hirdetése bővebben tájékoztat, amire a cég felhivja olvasóink figyelmét.

x **(Ezüst gr. 400—700 K.)** *fazont külön fizet Schober IV., Királyi Pál-u. 9. Hamisfog 5000 K-tól és feljebb.*

x **(Uj csokoládét)** hozott forgalomba a Meinl-cég »Robusta« név alatt, mely üditő és erősitő tulajdonságánál fogva különösen alkalmas kirándulásokra és utazásokra. Kapható minden Meinl-üzletben.

x **(Uriöltöny 400.000 K-tól Pekovitsnál, Ráday-u. 21.)**

x **(Brilliáns-, arany- és ékszerbeváltás naponta 9—5-ig Üllői-ut 3, Calvin-térnél.)**

SZINHÁZ és MŰVÉSZET

* **(A Shakespeare-ciklus.)** *A makrancos hölgy* mai előadása fejezte be a Nemzeti Szinház Shakespeare-ciklusának második felujitott sorozatát, hogy ugyanakkor a novemberközépi harmadik megismétlés iránt máris oly nagy legyen az érdeklődés, hogy a jegyek elővételben legnagyobbrészt elfogytak. A közönségnek ezt a példa nélkül való érdeklődését és szeretetét a szinház, a rendezés, az előadó müvészek teljesen kiérdemelték. Ma is *A makrancos hölgyet* oly leleményes rendezésben, összevágó előadásban, stilusos játékban varázsolták a szinpadra, hogy Shakespeare emberlátó, bőséges és hintsány humora az egész előadás alatt hosszu, egyöntetü kacagásba boritotta az egész nézőteret. Felvonások végén volt is taps és kihivás, a közönség állva ünnepelte a müvészeket és az egész felvonásközön át hiva-hivta a rendező *Hevesi* igazgatót. A mai est szinészei közül sorra kellene venni valamennyit. Csak kettőt jegyzünk ide, mint éltető lelkét az előadásnak: *Bajor* Gizit és *Kiss* Ferencet. Amit ők ma bemutattak, még a ciklus legszebb sikereinek is a csucsán áll. Teljesen és maradék nélkül tudták Shakespeare humorát felragyogtatni. *(m. j.)*

* **(Madách-matiné a Nemzeti Szinházban.)** A Nemzeti Szinház heti müsorának eseménye jövő héten szombaton délután a *Madách-matiné*, amelyen a Nemzeti Szinház ünnepség keretében leleplezi Madách mellszobrát, amelyet a szinház megbizásából *Somló* Sári készitett. Az ünnepély után Madách-költeményeket szaval F. *Várady* Aranka és *Gál* Gyula; énekel *Kiss* Ferenc. Azonkivül *Madách: Mózes és a férfi és a nő* cimü drámáinak részletét adja elő *Jászai* Mari, *Hettyey* Aranka, T. *Mátray* Erzsi, *Bakó* László, *Abonyi* Géza, *Fehér Gyula* és *Nagy Adorján* alakitásával a főszerepben. A szombat délutáni matinéra a pénztárnál mérsékelt helyárakkal kaphatók a jegyek. Ezenkivül két reprize is lesz ennek a hétnek: *csütörtökön* és *szombaton* kétévi pihentetés után az *Elvémult harangok* kerülnek szinre és Florica szerepét most játssza először T. *Mátray* Erzsi. Jövő kedden *a Hedda Gablerban* F. *Várady* Aranka alakitja először a cimszerepet. Ezenkivül szerdán *Az ember tragédiájában* *Kiss* Ferenc, *Aczél* Ilona és *Pethes* Imre játsszák a főszerepet. Pénteken *Tanner John házassága*, vasárnap délután a *Gyurkovics leányok*, este *Ellák*, hétfőn pedig *Bakó*, *Hettyey* és *Gyenes* alakitásával ujra *Az ember tragédiája* kerül szinre.

* **(A Magyarországi Történelmi Társulat felolvasó ülése.)** A Magyarországi Történelmi Társulat november 8-án, csütörtök délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia nagy üléstermében felolvasó ülést tart. *Domonowsky* Sándor dr. egyetemi tanár fog felolvasni: »József nádor és I. Pál cár«-ról.

* **(A Kisfaludy-Társaság ülése.)** A Kisfaludy-Társaság november 7-én, szerdán délután öt órakor a Magyar Tudományos Akadémia kis üléstermében havi ülését tartja. Tárgysorozat: *Heinrich* Gusztáv emlékezete (székfoglaló), *Pintér* Jenő r. tagtól. Költemény. *Kozma* Andor r. tagtól. Zárt ülés. A felolvasó ülést megelőzően délután 4 órakor a Shakespeare-bizottság tart ülést.

* **(Szimfónikus zenehangverseny a Gellért-szállóban.)** A Szent Gellért-szállóban e hó 11-étől, vasárnap délután öt órától fél nyolcig sétahangversenyt rendez a fővárosi tisztviselők szimfónikus zenekara. A müsor, amely egyszersmind belépőjegyül szolgál, kétezer koronáért előre váltható, a fürdő pénztáránál, a fővárosi könyvtár portásánál (Károly-utca 8. szám).

* **(Hangversenyek.)** A Budapesti Ének- és Zenekar-Egyesület *Lichtenberg* Emil vezetése alatt hagyományához hiven alkalmazkodik nagy ünnepeink hangulataihoz s Halottak napján komoly, szép müsorral áldozott az elköltözöttek emlékezetének. Brahms Nänia-ja és Mahler Gyermeksiratója mellett első előadásban hallottuk Bach három gyászénekét s fönséges gyászódáját. Az együttesből messze kimagaslott *Basilides* Mária és *Székelyhidy* Ferenc egyedülálló Bach-interpretálása. *Halász* Gitta minden hangbeli készsége mellett sem uralkodik Bach nyugodt ornamentikáju dallamvonalain. *Kálmán* Oszkar énekelte a Gyermeksiratókat. Az énekkar intonálási zavarai néhol erősen zavarták az előadást. — Zongorásaink közül *Weisz* Margit kedden este kezdte meg Mozart-ciklusát a Zeneakadémián. Nagyszabásu vállalkozását, hogy hat estén Mozart összes zongoraversenyeit és kisebb zongoradarabjait előadja, a közönség hálás elismeréssel fogadta. A kiséretet *Komor* karnagy vezetésével a Kamarazenekar látta el. — *Friedmann* Gyula, *Thoman* István kitünő tanitványa, szerdai bemutatkozó hangversenyén sulyos müsort játszott végig. A Busoni átirásu Bach Chaconne és a Beethoven-szonáta (Op. 31.) előadása elmélyedő muzsikusra vallanak. A müsor végén bizonyos fáradtság volt játékán érezhető. — *Hasenauerné* B. Rózsi áriás dalestjén hangjának előnyös fejlődéséről tett tanuságot. Közönsége szivesen tapsolta. *(m. i.)*

* **(A Mücsarnok őszi tárlata.)** Az első impresszió, amit az őszi tárlaton tett séta kelt a szemlélőben, — bizony kissé elszomoritó. Sehol egy uj meglátás vagy az élet és a természet szemléletének uj festői szempontból való megragadása. Sehol a legcsekélyebb mondanivaló, csak epigon ismétlése a már elhaugzott és multhafoszlott — egykor uj — festői gondolatoknak. Hozzáigazitva szemünket ehhez a körülményhez, seregszemlét tartunk a csak mennyiségileg nagy anyagon, meg kell állapitanunk, hogy csak *egymásközötti viszonylatban* beszélhetünk megfelelő értékelésről. Ebből a szempontból aránylag *Poll* Hugó és *Glatz* Oszkár kollekciója leggazdagabb értékekben. Poll tekintélyes pasztellcsoeuvreje ugy adja elénk a természetet, ahogy azt látni tanulta az impresszionizmus szelétől érintett naturalistáktól. A szinek lágy lirája rendkivül behizelgő, még a napfényt is *Manet*-re emlékeztető ezüstös ködfátyol boritja. Glatz pedig azért érdemel különösebb figyelmet, mert nem pózban fotografálja le alakjait, hanem közvetlenül és plasztikusan eleveniti meg őket, bár nem valami mélyen karakterizál. Három elhunyt müvészemlék kiállitása is szerepel a tárlaton. *Jávor* Pál egész termet betöltő anyagából *Gál Gyula arcképe, Kisleány babával* és a főváros tulajdonában lévő *Tájkép* a legemlékezetesebb alkotások. *Béli Vörös* Ernőt legelőnyösebben a cigányokról és a spanyol nőkről festett képein keresztül ismerhetjük meg, *Skuteczky* Dömét pedig mühelyképei képviselik legteljesebben. Az őszi tárlattal kapcsolatos *Karácsonyi-kiállitás* névtömegéből *Udvardy* Pálét, *Kövesdy* Gézáét, *Farkas* Zoltánét, *Janosa* Alajosét, *Biczó* Andrásét, *Tata* Lászlóéét és *Susuy* Ernáét jegyezzük fel.

* **(A Zrinyi-gárda a Lila-ákác ellen.)** A Zrinyi Gárda Országos Erkölcsvédő Liga gárdatörzse a *Renaissance-Szinházban* müsorra került *»Lila ákác«* operette ellen nyilatkozik. A magyar müvészet és a jóizlés nevében tiltakoznak, hogy a magyar szinházat és a szinházlátogató közönséget ilyenféle darabokkal megterheljék.

Zsuffa István és Társai

angol gyapjuszövetek áruháza

Budapest, IV., Váci-utca 25. Telefon 14-73

Közismerten legelsőrendü angol és egyéb divatszöveteink a **minőségekhez arányitva a legolcsóbbak,** mely körülménynek elismert voltát áruházunk példátlanul álló óriási forgalma igazolja és ezen körülmény lehetővé teszi, hogy mindenkor **a legjobbat a legnagyobb választékban a legolcsóbb árakon nyujthassuk vevőinknek.** — Az alant felsorolt és általunk előnyösen vásárolt cikkekre különösen felhivjuk vevőink szives figyelmét.

Tiszta gyapju öltönyszövetek, gyönyörü mintázatban	**55.000 K**
Átmeneti kabát (raglán) szövetek	**65.000 K**
Komplett széles raye velour, divatszinekben	**66.000 K**
Komplett széles antilop velour	**66.000 K**
Komplett széles angol raye velour, discrét mintázatban	**52.000 K**

Különleges frakk- és szmokingkelmék, valamint kocsikabátok és plaidek nagy választékban

~~Damkó József~~

Avrább Jávor Pál

Kacziány Ödön

Mendlik Oszkár

Sidló Ferenc

vrád Veth, Cornelis

De Nieuwe Courant
1921. ápr. 27

Ism.: Magyarra fordítva
Dery Kult 1921

5/2. l.

5/PS

A m.kir.postatakarékpénztár

1613

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA.

Budapest

IX. Ilgyes Endre u.10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Dobai Székely Andor

ENGLERTH EMIL.

573 Dr. Sch. B. úrnő arcképe. Olajf. Magántulajdon.

EGERVÁRY POTEMKIN ÁGOST.

574 Eltünt városrész (Tabán). Olajf. Eladó.

SZÜLE PÉTER.

575 Öcsém. Olajf. Eladó.

LENGYEL-REINFUSZ EDE

576 Korcsma előtt. Olajf. Eladó.

XV. TEREM.

BAKOSS TIBOR.

577 Virág és gyümölcs. Vízf. Eladó.

578 Sárga kakas és tyúk. Vízf. Eladó.

RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLA.

579 Kutya a hóban. Olajf. Eladó.

580 Angora-család. Olajf. Eladó.

BAKOSS TIBOR.

581 Gyümölcs csendélet. Vízf. Eladó.

582 Zöldséges kert. Vízf.

DOBAI SZÉKELY ANDOR.

583 Vannes (Reggel). Vízf. Eladó.

MARÓTHI MAJOR JENŐ.

584 Csőszház. Pastell. Eladó.

VERESS ZOLTÁN.

585 Tülekedő szarvasok. Vízf. Eladó.

KOLLÁR GUSZTÁV.

586 Tengerpart. Vízf. Eladó.

DOBAI SZÉKELY ANDOR.

587 Rue Mouffetard. Vízf. Eladó.

27/Pg

KMT 1912/13. Sélé Kiall

Jávor Pál

GRUZDA JÁNOS.

558 Napraforgók. Olajf. Eladó.

SZÜLE PÉTER.

559 Délután. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.

560 Napsütés a Leheltéri piacon. Olajf. Eladó.

CSUK JENŐ.

561 Profilok a pusztán. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.

562 Áradás. Olajf. Eladó.

M. HADZSY OLGA.

563 Fürdőben. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.

564 Szivárvány. Olajf. Eladó.

GYÜGYEI NAGY ZSIGMOND

565 Jézus Kajafásnál. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.

566 Tájkép Szolnok vidékéről. Olajf. Eladó.

SZÁSZ ISTVÁN.

567 Kedves levél. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

568 Sziklahasadék télen. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.

569 Dunapart a Margithíddal. Olajf. Eladó.

JÁVOR PÁL.

570 Parasztszoba. Olajf. Eladó.

CSALÁNY BÉLA.

571 Arcképtanulmány. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.

572 Margitszigeti parkrészlet. Olajf. Eladó.

sen kimerítettnek mondanák. Az ítélkezés, a terv megrajzolása, a beszéd elmondása, aránylag nem túlságos fáradságba és időbe kerül, valamint az idáig egy napra jutó három órai tanári munka sem túlságos nagy idő. Az a szellemi munka azonban, amely az ítélkezést, a tervrajzolást, a beszédet megelőzi, az épp olyan jelentős munka, mint az, amelyet a tanár szabad idejében tanulmányainak és ismereteinek állandó bővítésére fordít. A tanári munka *kvalitása* függ ettől, az iskolán kívül eltöltött jelentős szellemi munkától. Az iskolának tehát a tanár fizikumát, agyát, idegzetét, nem szabad teljesen kimerítenie. Az iskolai munkának tervbevett emelése azt az időtartamot csökkentené, amelytől éppen a tanítás *kvalitása* függ. A tanári munka nemzeti jelentősége pedig ellene szól annak, hogy a tervbevett tanári munkatöbblet révén ennek a munkának minőségét feláldozzuk. Éppen azért nem bizonyítanak semmit sem a felhozott számadatok sem, — amelyek tizedfillérnyi pontossággal mondják meg a tanári munka értékét — mert írójuk éppen a tanári munka minőségére nincsen semmiféle tekintettel. Elhibázott és alapjában véve abszurd dolog, kizárólag a *munkaidőt* véve alapul, a tanárok merőben szellemi értékét a korona ezredrészeiben kifejezni. Olyan számítás ez, amilyen az volna, ha egy remek költemény irodalmi értékének megállapításánál egy terjedelmes, de nivótlan irodalmi termék terjedelmét vennők alapul. A szóbanforgó cikk is, pusztán a tanári munka *egy részét*, az iskola falai közt végzett munka időtartamát, külső, látszólagos terjedelmét vette számításainak alapjául; a munka belső értékét, ennek a munkának sajátos természeténél fogva egyéb hivatalnoki munkával való inkommenzurabilis voltát azonban egészen figyelmen kívül hagyta. A magyar társadalmat éppen arról kellene meggyőzni, hogy a középiskolai tanárság munkája az eddig is lelkesen végzett munkához képest csak abban az esetben lehet mélyebb, alaposabb és egyben szubtilisabb és egész kulturális életünkre még intenzivebben kiható, ha a tanárság tisztán ideáljainak, kizárólag az iskolának és a magyar nemzeti kultúrának élhet. Ezt a nemes idealizmust kellene a magyar tanárságban úgy az illetékes tényezőknek, mint a művelt magyar társadalomnak is, a tanári munka helyes és igazi méltánylásával — a magyar kulturális élet javára fokozni.

MIKLÓSSY ISTVÁN.

A NEMZETI SZALON TÉLI TÁRLATA. Intim, kedves kiállítási helyiség a nemzeti szaloné — igazi szalon. Nincs tengernyi kép — óriási termek — fárasztó zűrzavar s így annak a hivatásnak, amely a tárlatok rendezésének egyik főtényezője t. i., hogy a művészt közelebb hozza a közönséghez: könnyen megfelelhetne. És nem felel meg — mert nem igazi művészi szempontok irányítják a vezetőit, mert nincs a kiállított képek kiválasztásában igazságos mérték — és az egymásmellé akasztásban: ízlés. Túltömik a szalont — már pedig ez ízléstelenség: mert a jót is elértékteleníti a tucatszerű, a tömeg. A Nemzeti Szalon termeinek szűk voltát nem kell komolyan érteni: nem a terem kevés: a kiállított kép sok, mert sok felesleges van kiállítva. Nem tudjuk, mit utasítottak vissza — talán volt köztük sok jó is —, de annyit bizonyosan tudunk, az t. i., hogy nem mind jó, ami ki van állítva.

A kritika, a zsűri: ritkább szemű rostát használhatott volna, hogy több hulljon át rajta: és ha így cselekszik, nem tesz kárt a művészetben, mert a jónál jobbat többre becsülni helyes. Kevés képpel hamarább megbarátkozunk; és ha csak jó képeket látunk: észrevesszük a belső finomságukat, a szín, a rajz, a tárgy és kifejezés értékét és nem lesz oly *könnyű* és hirtelen kimondható az ítéletünk,

AZ IGAZ PROTESTANTIZMUS. *Gróf Apponyi Albertnek* a katholikus nagygyűlésen mondott beszéde nem halt el a pusztában. *Réz István*, a komolyan gondolkodó protestáns író felel rá és feleletében jellemzi az igaz protestantizmust. Minél inkább hiszi — írja Réz István — magát az eredeti tiszta keresztény felfogás letéteményesének, annálinkább kötelessége azzal az iránnyal szembeszállani, mely a szeretet helyett az osztálygyűlöletet, a keresztény altruizmus helyett az önzést, a keresztény idealizmus helyett a materializmust hirdeti. Elfogadjuk Réz István szavát abban az értelemben, hogy a keresztény idealizmust igyekszik megvalósítani minden keresztény. Ne legyen semmi önzés a keresztény emberekben és győzni fogunk.

BOTOND.

A TANÁROK FIZETÉSRENDEZÉSÉNEK KÉRDÉSÉHEZ. „A Cél" legutolsó száma a „Tanárok kongresszusa" című cikkben számadatokkal igyekszik bizonyítani, hogy a magyar középiskolai tanári rend sérelmei korántsem olyan mértékűek, hogy ezek alapján a körükben megnyilvánult „túlnagy felháborodás" jogosult és indokolt volna. A cikk szinte természetesnek tartja, hogy a többi állami tisztviselői karokkal való paritás szempontjából a tanári rend vállait is még nagyobb munkával terheljék meg. Abban a körülményben, hogy a tanárok heti óráinak száma 18-ról 20-ra, továbbá szolgálati idejük 30 évről 35-re emeltessék, szintén csak természetszerűséget lát a cikk. Helyesnek tartja a tanári rend tervbevett újabb megterhelését már azért is, mert hiszen számítással mutatja ki, hogy a munkaidőt tekintve, a tanárok óránkénti díjazása nagyobb, mint más tisztviselői karok óránkénti díjazása.

Legyen megengedve a fentiekre vonatkozóan már azért is egy-két megjegyzést tenni, hogy az említett cikk olvasóiban a tanári rend munkája, annak jelentősége és értéke felől helyesebb nézetek gyökerezzenek meg.

A hivatalos statisztikai adatok szerint az állami tisztviselők közül a tanárok érik el legkisebb arányszámban a 60-ik életévet. A tanári foglalkozás tehát valamennyi diplomás pályánál sokkal előbb őrli meg a szervezetet. És amikor valamennyi hivatalnoki státus szolgálati idejét leszállítják, mégis éppen csak a tanárok szolgálati idejét kellene felemelni? Ellene mond ezen szándék jogosultságának az a körülmény is, hogy hazai középiskoláinkban a tanulók létszáma másfélszer, kétszer akkora, mint a legtöbb európai állam iskoláiban. Ilyeténképen a magyar tanárt sokkal jobban terheli meg az iskola, mint a külföldit. Mégis a legtöbb külföldi állam nem ró még annyi terhet sem a tanárság vállaira, mint amennyit a magyar tanárság — nehezebb viszonyok közepette — *idáig* hordott. Pedig a magyar tanárság túlnyomó nagy része, az iskolában végzett tanító és nevelő munkáján kívül, tudományos és társadalmi egyesületekben intenzív módon járul hozzá a kultúra mélyítéséhez, kereteinek szélesbítéséhez is. A fővárosi és vidéki tanárság egyaránt, szerte az országban olyan áldásos, nagyarányú, sőt nemzeti jelentőségű munkát végez tudományos és társadalmi egyesületekben, hogy a tervbevett újabb iskolai megterhelésük csakis a magyar kultúra rovására volna lehetséges. Itt, ennél a pontnál nem is a tanárok érdeke, hanem egyedül a nemzeti kultúra érdeke nyomul előtérbe.

Sajnos, elég sokan vannak, akik a tanári munkát kizárólag a tanítási idő szempontjából ítélik meg. A tanári munka ilyen bírálói olyan hibába esnek, mint amilyenbe akkor jutnának, ha a bírói munkát az ítélethozatallal, a mérnök munkáját a terv megrajzolásával, a képviselő munkáját a szónoklat elmondásával telje-

mintha a rossz kép mellé akasztott jobb munkáról olcsó diadallal megállapíthatjuk, hogy ez: jó, holott csak relative az. A Nemzeti Szalon tárlatán ezúttal sok hibát látunk ezen a téren: a leglehetetlenebb művek függnek egymásmellett és láthatólag nem a harmónia — hanem inkább más, gyarlóbb érzések vezették a rendező kezet.

Miért akasztják *Székely* Andor finom hangulatú, nemesen egyszerű tájképe mellé *Vajda* Zsigmond botrányos giccsét? Miért akasztják viszont *Hódy Géza* gyönyörű gyermek-portrait-ját egy függöny mögé? Hiszen olyan lágy, puha és mesteri egyszerűséggel megfestett arckép egy sincs több a szalonban! Miért akasztják a kétségtelenül tehetséges *Bednár* Jánosnak még kétségtelenebbül ízléstelen farsangi jelenetét: a főbejárattal szembe? Miért huzzák így alá azt, ami már egymagában is eléggé otrombán szembetűnő?

Látunk egy egész sereg lehetetlenül rossz, minden művészetnélküli ócskaságot és ízléstelenséget is és azt kapjuk feleletül: kegyeletből függnek itt. Nem értjük ezt a kegyeletet; a művészet nem becsület kérdése. Az indokolt, azaz igazságos visszautasítás nem becsületsértés. Félreismert zsenikre sincs szükség az igaz — de épúgy nincs szükség az irgalomból eredő elismerésre sem: a művészet terén.

Kiáltó ízléstelenség *Plány* Ervin „A szent család menekülése" című képét kiállítani. Hiszen ezen a képen a festő gúnyt űz mindenből, ami művet művészivé tehet. Nincs ezen se rajz, se szín, se kompozíció, se ihlet, se ízlés. Mi van hát? Rikító nagyzási hóbort. A legolcsóbb biblia naiv kis képe jobban szívünkhöz szól, mint ez a plakát, amely talán még mozgófénykép-szinházak számára sem volna elég jó — reklámképnek. A bibliai tárgyú képekhez a festeni tudáson kívül még egyéb is kell: ihlet. Pedig ez az ember tud festeni — az igaz, hogy csak plakátot, dekorativ dolgot, amint ezt a „Virágzó meggyfák"-kal be is bizonyította.

A festőnek mindent szabad festeni: amit tud — és ha valamit nem tud igazán megoldani, az rendszerint az ihletének, őszinteségének vagy tanulmányainak a hiánya. Ha nem sikerül valami a művésznek: miért állítja ki? A művész munkáinak első kritikusa ő maga legyen — akkor nem fog kiállítani olyasmit, mint a *Pentelei* Molnár firenzei színes márványból berakott munkának ható „Rózsák" című képe, sem citromokat, rossz lapos citromokat az, aki igen szépen megfesti a viharos Balatont. Akkor igen, ha a művész jól megnézi a képét, mielőtt kiállításra érdemesnek ítéli — akkor talán *Vészi* Margit se küldte volna be a „Kertben" című távlat- és rajzszegény, de annál lehetetlenebb színű, teljesen kezdetleges stádiumban lévő vázlatát azzal a céllal, hogy komoly művekkel egy sorba állítsák.

Szép, komoly arckép *Raab* Ervin férfi arcképe; itt is, mint minden képén, őszinte törekvést látunk. Ha a dekorativ hatás élezését egyszer abbahagyja — és nem fest olyannyira merev, üvegfestményszerű képet, mint az N. M. grófnő arcképe, akkor talán már kész művész is lehet. Egyébként mindkét arckép karakteres, kifejező és ízléses. Jó portrait a *Tamássy* Miklós „Kéméndy Jenőné"-je is; jó, mert elegáns beállítású, jól megrajzolt, kifejező és beszédes az arc; kár, hogy a szinek kisértetiessége, ami a túlzottan fehér arcbőr és a rendkívül mély árnyékok eredménye — megfosztja a tökéletességtől. Talentumos ember *Györffy* István is, különösen „Önarcképe" sikerült.

Finom *Góth* Móric „A plage"-on című műve is — csak azt sajnáljuk, hogy eredetinek nem mondható sem a színfelfogás, sem a technikális kivitel szempontjából. Góthnak is az a hibája, ami igen sok fiatal művészünké — sőt sajnos,

gyakran az idősebbeké is, az t. i., hogy nem önmagukból akarnak fejlődni, hanem különböző irányoktól ragadtatják el magukat minduntalan s így egy tárlaton 5—6 olyan művet állítanak ki, amely más és más behatás alatt készült. Hol itt a művész? Hol az egyéniség és eredetiség? Művészt csak őszinténeknek tudok elképzelni; alkudozni másoknak a szokása: a művész ne alkudjék. Fessen a tanulmányai alapján, de mindig úgy, ahogy lát és sohase azért, hogy másoknak tessék valamely műve, amely saját magának ellenszenves. Bátorság kell a művészethez, sok bátorság. „Ez az én művem — ez az, amit én tudok, ez a magamé —, ítéljetek!" A kritika fog azután dönteni, művész-e az illető, vagy csak rajongó, akit szárnyai nem birtak magasba ragadni. A mi művészgárdánkban, sajnos, sokan vannak, akik csak azért festenek nyírfákat: mert azt „tudnak" és méginkább, mert azt „veszik". Ez kenyérkereset — de nem művészet; aki ilyen érdekből eladja magát: megtagadta a művészetet. Erős, izmos művészöntudat a *Joachim* Ferencé, aki megmerte festeni a „Kapálók"-at. Rendkivül kényes világitást — a kékfényt választotta — és ezt csak részben sikerült megrögzitenie. Harmónia nincs a képén, különösen az előtér nyers — a szinek még tobzódnak a fiatal művész palettáján —, de a mozgás, az élet — a beállítás egyszerűsége komoly rajztudásra, közvetlenségre és őszinteségre vallanak — művészemberre. *Kővári* Szilárd is a forrongás korában van még és a szivárvány szinekben nagy gyönyörűsége telik. Kár, mert így elrontja azt a békés, megkapó hangulatot, amely „Utca Szepesváralján" című vásznáról felénk sugárzik. A rajzának egyszerűsége, hangulatossága már így is sokat igér.

Komáromi Kacz Endre eltékozolta ezúttal, amúgy is mindig a megalkuvásra hajló erejét és olyan közepes apróságokat állit ki, amelyekre a „szalondisz" jelző a legmagasabb. Csupán a „Majorházak"-ban van frisseség, nagyvonású, szint megérző művészi kézről tanuság. *Jávor* Pál kollektiv kiállitása egy ingadozó művészlélek bemutatkozása, érdekes, problematikus, de még semmiesetre sem nagy művészé. Tapogatódzik, keres: és sokszor nagyon is keresett, pózos, eredetieskedő. Izléstelen a „Vázsonyi"-arckép, részleteiben otromba, más helyt ismét hibás. Gál Gyula arcképe már sokkal finomabb, de levegőtelen, már pedig plein-air képről a levegőt kiszoritani — ellentmondás. A konturos csendéletei felesleges kisérletek, amelyek hiábavalóságát ő maga cáfolja meg, sokkal finomabb tónusú és mégis plasztikus, levegős egyéb csendéleteivel. Kisebb portréi igen közvetlenek, de túlságos, bántó a realizmus rajtok. Talán legszebb, legharmónikusabb képe a „Szerb templom". Az angol „Stokes" házaspár műveiből sok tanulságot nem vonhatunk le. *Adrian Stokes*, a férfi, mindent meglátott Magyarországon, ami nincs és olyan ködös, párás, angol levegővel töltötte meg az Alföldet, amilyet sohase láttunk. Angol embertől nem vehetjük rossz néven, hiszen Angliában már nagyon sokat tanitanak, sok a routin, a technika, az elv, és sajnos, igen kevés az eredetiség. *Marianne Stokes* akvarelljei, karaktertanulmányai értékes munkák. Stilizál, az igaz, de ügyesen, kedvesen, és bár ő is minden magyar, tót, oláh és szepesi parasztra reányomja az angol bélyegzőt, sok helyütt átcsillan a saját művészete, és valami abból, ami a magyar földön más, mint Angliában, abból a bizonyos magyar levegőből.

KOVÁCS JENŐ.

A NÉMET IFJÚSÁG ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉSE. Néhány év előtt francia területen tartózkodván, kiváncsian forgattam az ottani elemi iskolákban használatos, államilag előirt tankönyveket. Egy-egy ily tankönyv 2—3 osztály részére van egybeállitva, úgy hogy a kicsiny tanuló két-három éven keresztül hordozza azt

Jávor Pál

Jávor Pál műve

szakadna ennek a jóvérü embernek. Éppen ennek a jóvérü embernek! . . .

És nem hagyta őket nyugodni az a gondolat, hogy urok majdan örökös nélkül halhat meg és ők úr nélkül maradhatnak. Mit csináljanak ők úr nélkül?! Kinek szántsanak-vessenek?!

Azért követséget küldtek urokhoz és megkértél szépen, hogy ha már urok a maga kedvéért nem aka megházasodni, hát házasodjék meg az ő kedvökért. H csak az volna a baj, hogy urok nem ismer magáho méltó, eléggé előkelő leányt, magukra vállalják, hog ők majd keresnek számára ilyet, ha nem is nagyon is merősek a legjobb körökben.

— Nehéz az eset, atyámfiai! — felelt Volter lova a küldötteknek. — Mert abban igazatok van, hogy ká volna, ha a fajtám kiveszne . . . és abban is, hogy kis gyerek nagyon mulatságos játékszer. Nincs i egyéb hiba a gyerekben, csak éppen az, hogy asszon kell hozzá. De ez igen nagy hiba. Jól megfontoltam é ezt a dolgot, mert még abban is igazatok volna, hog — ha már megházasodik valaki — jobb, ha korán há zasodik meg, mint ha későn gondolja rá magát. Ha má igába hajtja a fejét az ember, noha nem szarvasmarha jobb, ha addig cselekszi ezt, amíg a nyaka még bele tanulhat az igába, meg a dereka is kibírja az igavoná terhét. De valamint nehéz ép észszel önként besétáln a bolondok házába, azonképpen nehéz megházasodni ad dig, amíg az embernek nincsen semmi baja, amíg a ember fiatal, ép, erős, egészséges, nem sánta, béna, vagy betegápolásra szoruló. Mert mindnyájan jól tudjuk hogy nagyon nehéz olyan nőt találni, akinek a kedv mindig megegyezik a miénkkel, ellenben nagyon könnyü olyan nővel akadni össze, akinek a kedve min dig máshol jár, mint a merre a férje bogarászik. Azza se mondok ujságot nektek, hogy nincs keservesebb do log, mint olyan nővel élni, aki nem hozzánk való. Aztán

Jávor Pál

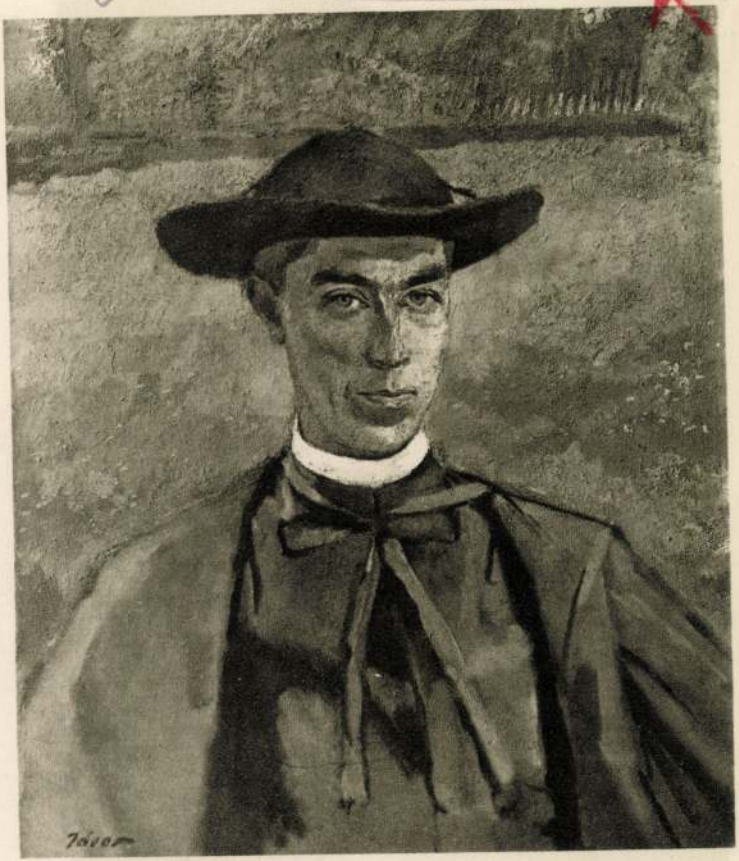

JÁVOR PÁL: ABBÉ

Képzm. Tan. 1927/28.
Déli kiáll. Eat.

ZOMBORY LAJOS: SZÁNTÁS

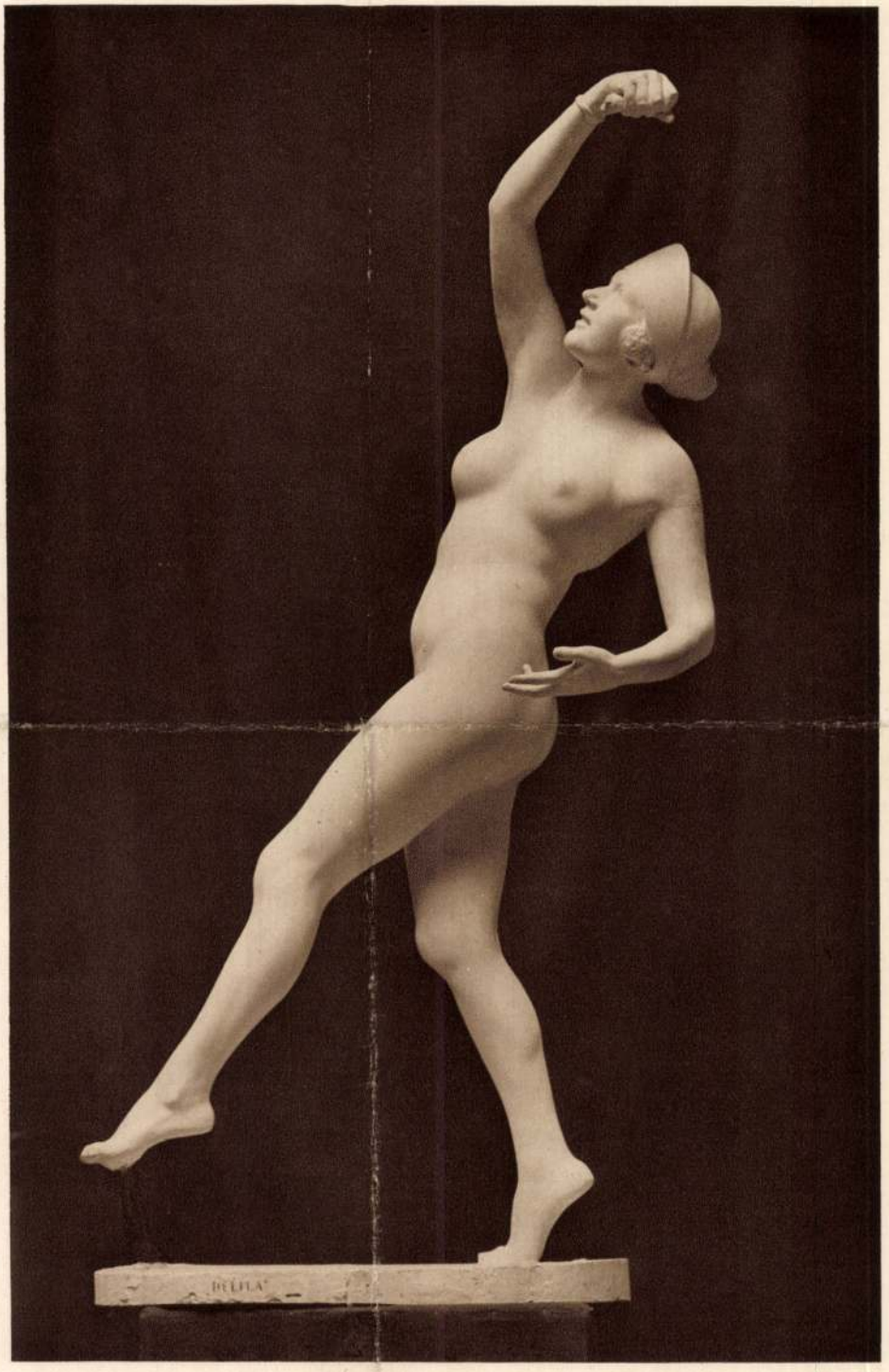

GÁCH ISTVÁN: TAVASZI SZELLŐ.

másik a budapesti Gerhardt - gyüjtemény örököseinek tulajdona.

Hieronymus Bosch egyedül járó hőse volt az 1500 körüli flamand képírásnak, mely most a hallatlanul egyéni, idősb *Brueghel* kivételével egy századon keresztül olasz befolyás alá kerül. Antwerpen és Brüsszel legnagyobb festői mind az itáliai renaissance hatása alatt dolgoznak. Legönállóbb közöttük az Antwerpenben működő *Quentin Metsys,* aki a XV. század bensőségét nem áldozza fel az új formaeszménynek. Erről különösen *Magdolnája* — a flamand Gioconda — tanuskodott kitünően a kiállításon (az antwerpeni múzeumból). Félénken nyitja ki kenőcsös edényét a megtért asszony, akit finomvágású úri dáma mezében egy loggia árnyékában ábrázolt a mester.

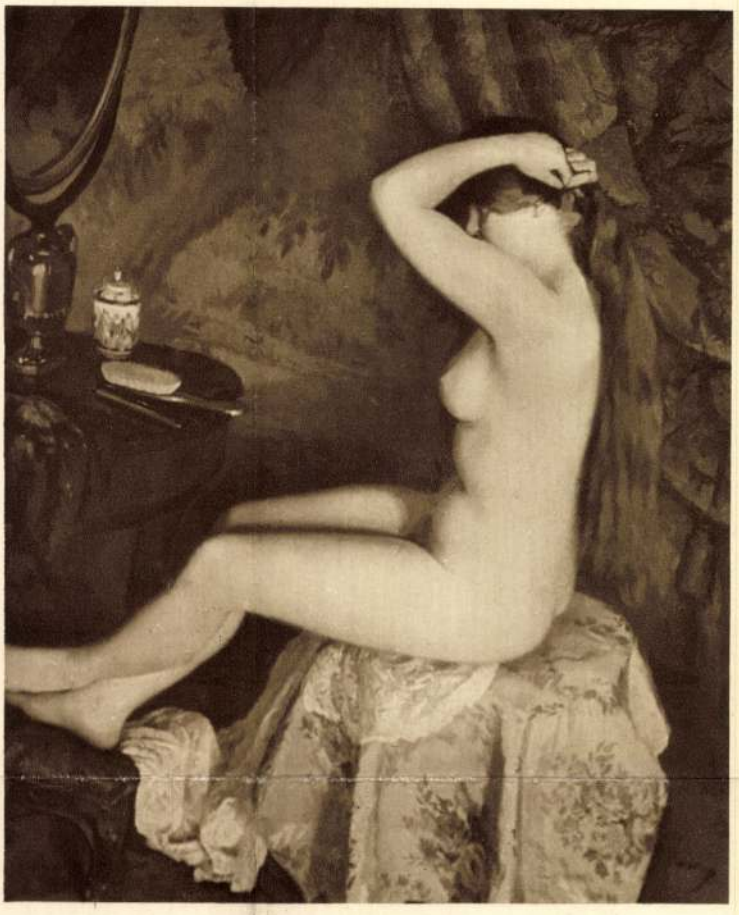

JÁVOR PÁL: TÜKÖR ELŐTT.

Quentin Metsysnél még jobban tudta összeegyeztetni a multat a renaissance-szal *Joos van Cleve* (Mária halálának mestere). Művészetében a természetszemlélet közvetlensége a gótika szögletességét a renaissance-szépséggel egyenlíti ki. Különösen az Andrássy Sándor gróf gyüjteményéből való *Szentcsalád* képviselte szerencsével ezt a stílust. A két nagy brüsszeli manieristát *Jan Gossaertot (Mabuse)* és *Barend van Orleyt*, akik szívvel-lélekkel Itália felé orientálódnak, nem nagyobb kompozíciók, hanem Madonnák és képmások reprezentálták. Különösen Barend van Orleynak

MDK

Jávor Pál

Gyümölcs, of.

Képzőm.Társ.1912/13.téli kiáll.kat. 42.l.

MDK

Jávor Pál

Vöröshaju nő, repr.

Műcsarnok 1913/14. téli kiáll. kat.

Jávor Pál

K

63. Jávor Pál: Vörös.

KM Tan 1907. tav. kiáll

358. Peske Géza: Vasárnap reggel.

MDK

Jávor Pál

Apám, of.

Arckép, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 37.l.

Jávor Pál

21.2272

Pesti Hirlap

1916. okt. 22.

(k.k.l.: J. kiállítása.)

Ernst Museum

(Abdruck aus dem XIII. Bande der Denkschriften der philosophisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.)

I. – 50. Ll., I. – V. Répes tábla

Wien
K. k. Hof- und Staatsdruckerei
1864

Javor Pál

21.2270

Az Est. 1916.
okt. 22. (J. kiállítása.)

Az Ernst Múzeumban.

1.–86. ll.
25 képes tábla

Budapest

a M. T. Akadémia támogatásával
kiadja a M. Heraldikai és Genea-
logiai Társaság

1901

II. füzet, kusonót színes melléklettel

1.–68. ll.
25 képes tábla

u. o.
1902.

Jávor Pál

Perállag III/3

273, 280. l.

Giovanni Batt. Carlone épitette 1727-1746 [illegible]

Két [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

A pinczék lejárója lejtős, fala feherre meszelt és vörös vonalakkal van tarkítva. Nem mindig vannak b
2 méter.

A legvilágosabb
ház, ennek beren
felel meg. Középp
Befelé épül. A fa

Közel a lakóház
találunk sokszor l
nem kell mindig für
a baromfiudvar m
a villa rustica b
rendeltetésű kőfal
ilt többnyire ez
rkokkal, ellentét
ömbölyített sar
A lakóház, a
réseket mutat
etrusc ház tip
lé épült és az
i elhelyezve.
záról teljesen
z, a küszöböt kivéve. Részletesen, ábrák-

A tablinum mögött oszlopos tornacz következik, a peristilium, melynek azonban nin-

A konyha jelentéktelen kis helyiség, csak

Vav. 2/5. 1911.
946. P.
947. P.

Jávor Pál
festo - rc. 1738.

elzárva, mikor naponta egyszer nyitották ki.

A provinciális ház ismertetése rendjén kitért az ú. n. germán ház beosztásának vázolására és ezzel kapcsolatban a németországi limes-kutatások alatt a castrumok körül föltárt pinczelakásokról is megemlékezett.

A római lakóház kimerítő ismertetését Pósta professzor mindig szemléltető módon teljesítette. Minden háztipus tárgyalásánál kézről-kézre járt, vagy körülvitte a hallgatók mindegyikénél annak alaprajzát. Kiemelte a fontos ismertető jegyeket s az összefoglalásnál az egyes hallgatók fejtettek meg alaprajzokat, minden esetben megokolva föltevéseiket. De mindezt betetőzte a gazdag irodalom, melyet az előadások keretében nyujtott. A hallgatóság abban a kellemes helyzetben volt, hogy minden egyes idézett forrásmunkát kezébe vehetett, annak czimét, kiadási évét és helyét följegyezhette, ezenkívül a munkák a tanfolyam végéig az előadási teremben mindenkinek rendelkezésére állottak.

A lakóház tárgyalását nyomon követte a részei teljes ismertetését a kivezető csövek és a ventilláló készülékek leirása fejezte be.

A nyilvános fürdőknek két osztálya volt: férfi és női. Mellette van a palaestra, nagy, tágas tornázóhelyiség, három oldalán oszlopcsarnokkal. A negyedik oldalon, ahol az oszlopsor hiányzik, áll a tekepálya. A palaestra mellett találjuk a natatiot, az uszodát. A fürdést ugyanis testgyakorlat előzte meg, utána az uszás következett, azután a fürdőző levakartatta testét a tepidariumban és langyos fürdőt vett, utánna hideg fürdőt és ezután ment a laconicumba izzadni. Izzadás után bekenette testét olajjal vagy kenőcsökkel és ezzel ér véget a fürdés.

A késői időben, a császárság alatt, roppa kedvelték a meleg vizet. Ez idő óta jő alk mazásba a testudo alvei, a hypocaustum épített két hengeres cső.

A leletek, melyek a lakóház körül előfor nak, többnyire kulcsokból és záralkatórés ből állanak. A római zárszerkezetet is tetvén, frappáns analógiát mutatott be néprajzi fazáron, melyet Szolnok-Dobok

ptember.	10·— P	(40·40 P)
a József apagyiak részéről		
+ 4	13·— P	
Tatay Zoltán v. tanácsnok,		
gusztus, szeptember	20·— P	(60·— P)
Kiss Géza rendőrfogalmazó,		
késcsaba	10·— P	(30·— P)
Joó István városi tanácsnok,		
gusztus, szeptember	40·— P	(140·— P)
rosi Kálmán tanító, Debrecen,		
usztus, szeptember	6·— P	(15·30 P)
Kádár I		
n, aug.		
ács Józ		
Báthori		
n, aug.		
a Károl		
ány, 19		
óth Gy		
ok . .		
nazújv		
t, augu		
y Kár		
zeptem		
kevei		
afüred		
neth K		
941-re		
nár Já		
ecen,		
lai Ák		
orda,		
Pap		
941-re		
sai L		
lkai I		
ő Ba		
erény		
emen		
amén		
id Z		
ary L		

összesen 130 P-t.

Kósa Károly igazgató-tanító, *Ottomány*, évi 20
Török István ny. tanító, *Orosháza*, évi 10 P-t.

Munkács város képviselőtestülete névszerinti szav
sal egyhangúlag megszavazott 2000 P-t az 1942. évi köl
vetésébe. Az egyházkerületi elnökség *csak* a tiszá
egyházkerület egyházaihoz fordult és a volt kollég
diákokhoz, Munkács városa felkérés nélkül, önként
nemes ajánlatát a következő szép indokolással:

„Minden művelt magyar ember előtt ismertnek
lenni a debreceni református Kollégium *felekezeten fe*
magyar nemzeti és magyar művelődéstörténeti jelentőségé
Nekünk viszont, akik itt a magyar élet peremén éli
tudnunk kell azt, hogy **vidéki városunk magyarsá**
nem kis részben biztosította, erősítette az a szellem, a
nevelés, amelyet vidékünk és városunk gyermekei a debre
református Kollégiumban nyertek. Történelmi idő
élünk, tehát a jövőbe is úgy kell néznünk, hogy bizto
suk azt a magyarság javára elsősorban nemzeti műv
ségünk erősítésével. Ebből a szempontból nemcsak
szűnt meg a debreceni református Kollégium jelentős
számunkra, hanem talán *még inkább fokozódik a nem*
kérdések állandó nyilvántartottsága és jelentőségnövekedé
következtében. A magyarságot, különösen itt a mi földünk
nemzeti öntudatában, nemzeti műveltsége révén meg
erősíteni, ez a húszéves cseh megszállás tapasztalatai
egyik főparancsa. Ezt a nemzeti öntudatot úgy bi
síthatjuk és úgy erősíthetjük meg kellőképpen, ha
szerű sorsból való gyermekeinknek megfelelő magya
művelt nevelést biztosíthatunk. *Ennek lehetőségét ad*
debreceni református Kollégium. **Így találkozik össz**
magyar Munkács és a debreceni református Kollég
értéke.“

Az indítványt R. Vozáry Aladár országgyűlési
viselő tette.

Ez a gyönyörű megnyilatkozás annál értékesebb, m
Munkács összlakosságának kb. 28,000, csak kis száza
(1412) a református. Ez az „önként, szívesen“ ho

Jávor Pál

festmenyei és

rajzai

Koll. kiáll. az

Ernst Museum

ban

Bp. 1916 –

Katalogusa

kompletáramban

az Ernst katalogusok

körött

kedjék.

zékesfővárosi Statisztikai Hivatal

Dr. Buziássy Károly s.k.

a hivatal vezetésével megbizott
főjegyző.

Jávor Pál

fess

l.

Kabdebo Bp.

108, 109. P.

110. P.

Biharvármegyei
Régészeti és Történelmi Egylet
Berettyóujfalu.

M é l t ó s á g o s

D r. S z ő

pápai kamarás, - a Mű

Nagybecsü

Az Ö n ál

beszereztem, - ez legalább tájékozá

höz. - Nagyon szeretném, ha Egyletün

Jávor Pál

A maga sajátos életét éli, a maga sajátos formáit érzi, a maga sajátos szineit látja, a maga sajátos anyagszerüségét érezteti, a maga tonusmelódiáit muzsikálja minden ecsetvonásával. Boldog derü, sugárzó világosság árad le vásznairól: a magával, a világgal, a maga művészetével megelégedett embernek és művésznek másokat is megnyugtató derüje. Ha van művészi bölcseség — ez az. Távol a titánkodó forradalmiság nyegle hősködéseitől, távol a kevéssel beérők nyárspolgári jóllakottságától, távol a megalkuvók lealázó kaméleonságától, távol az emberi erő végességétől elcsüggedő, az elméletek utvesztőjébe fuló impotenciától — ez a művészet gyönyörü inkarnációja az örökigaz horatiusi elvnek: medio tutissimus ibis.

Az eget hiába ostromlóknak ez tán kevés. Neki azonban, aki nem hiába ostromolta az eget, elég. S ha neki: a bölcsnek, igaznak és erősnek elég, mi is beérhetjük vele.

Rózsa Miklós.

A MŰCSARNOK KIÁLLITÁSA.

I.

A KRITIKUS KRITIKÁJA.

Ezek az ellentétek mindig a művészháboru következményei és én igazán nem tudom belátni, miért háboruskodnak a művészek egymás között, mikor elég küzdelmük van a nagyközönséggel, mely vagy közönyös, vagy kisebbik részében kapva kap azon az alkalmon, hogy bármi cimen, de a lehető legolcsóbb áron jusson a legjobb művészek legkitünőbb műveihez is.

Utalok arra a tényre, hogy egy-egy tárlaton, a hatósági vásárlásoktól eltekintve, a közönség alig vesz képet és a Műcsarnokban a vásárlások zöme az ugynevezett nyereményekből kerülnek ki, melyeknek révén öt garasért vesznek akár százaranyat érő művet is.

Szép és kulturális dolog, ha a művészet multja és a művészet jövője értelmi téren megütközik egymással; de ügyelni kellene arra, hogy a mult és jövő harcának a jelen ne vallja kárát. A művésznek az ideálok szolgálatában sincsen több kötelessége, mint minden más müvelt embernek és nyugodt lelkiismerettel egyszerre védheti az ideális törekvéseket és a jogos magánérdeket.

Ha jó magunk ezt megértjük és követni akarjuk, az összes valamire való művészek megfogják találni a közös érintkezési és megértési pontot (akár az egyesület elhagyásával) és le fog hullani a férgese. Ha ez sikerül, nem lesz sem művészháboru, sem a

Jávor Pál: Merengő.
A műcsarnok kiállításából.

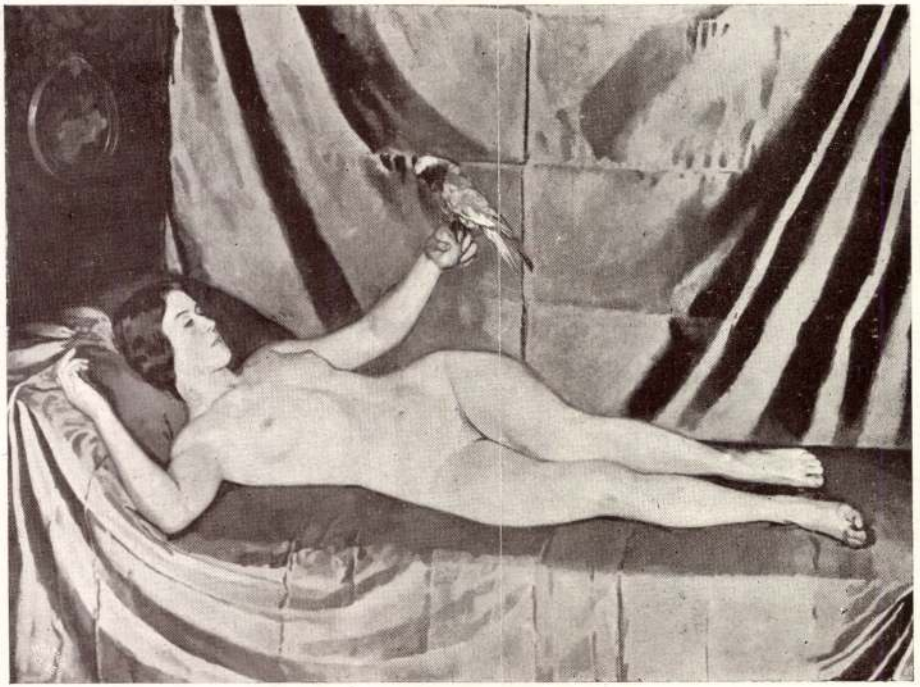

Jávor Pál: Rêveuse.
De l'exposition du musée d'objets d'art.

nem állapitott magyar levegő dominált akkori figurális képein is. Az „Egy legény meg egy lány“ — ez a ritka mestermű volt reá a beszédes bizonyság. A kosztümök diszkréten letompitott szineiből nem

benne a magyarság, mint az artisztikum. Egy sereg váci tájképe viszont s két fővárosi részlet „Egy darab Buda“, „Tabán“, továbbá a „Csendes boldogság“ s férfi arcképei, a magok nagy és egyenletes,

ságát felbőszült dühre ingerelte ez a tekintet. Mit néz ez az ember? Mit bámul ez az ember? Mit akar ez az ember?

Megmarkolta a kardot. Lippai vezényelt. Vigyázz! Kész! Rajta! János ugrott és vágott. Ekkor egy harsány ordítás hangzott fel. *Halt!* Négyen kiáltottak egyszerre. A Hopfner kezéből kiesett a kard, a fején keresztül, az arcán a szeme felett át le az álláig egy erős vágás szaladt végig, amelyből mindenhonnan egyszerre bugyogott a vér. Mind a négy segéd egyszerre kiáltotta a halt-ot és a két orvos már vezette is Hopfnert az előre elkészített tálak és szerszámok felé. Mi történt? János megkönnyebbülten, de álmélkodva adta át a kardját az egyik segédnek és megzavarodva nézett a vérző Hopfner felé. Mi történt? Ő nekivágott, amint szokott. A másik vívni tud, ő nekivág. Kapni kap talán, de bizonyosan ad is. Itt mi történt? Az első vágásával úgy átvágott egy parade-ot, hogy mindjárt odajutott a Hopfner fejéig? Egy ostoba prim hogy jut ilyen eredményhez, holott erre csak egy többperces vagdalkozás végén lehet számítani? Egy ostoba prim... Talált-e maga előtt ez az ostoba prim ellentállást? A lezuhanó kard előtt ott volt a másik kard, de azt a kardot mintha egy gyerek tartotta volna a kezében. Az a kard csörömpölve engedte magát félrevágni.

János bosszankodva öltözködött. Lippai odajött hozzá:

— Te, — mondta — Hopfner ki akar veled békülni.

— De én nem akarok vele — felelte János mérgesen.

Lippai félrevont szájjal akart valamit mondani, de János szikrázó szemmel fordult vele szembe. Lippai erre vállvonogatva hallgatott. János sietve felöltözködött, lement, beült a kocsiba és elhajtatott.

Otthon bevette magát a szobájába és tehetetlen, emberevő kedvvel járt-kelt ide-oda, kanapéról iróasztal elé, zongorától a könyvesállványhoz. Hét óra tájban bejött hozzá Lippai. János harcrakészen állott fel. Lippai azonban semmiféle szemrehányást nem tett.

— Hopfner arra kéret, — mondta nyugodtan — hogy látogasd meg.

János elbámult, azután dühbe jött.

— Nem, — mondta dühösen. — Hagyjatok nekem békét. Mit akar tőlem ez az ember?

— Azt én nem tudom — mondta Lippai. — Csak azt tudom, hogy sebesült, beteg ember és ha egy sebesült, beteg ember ilyet kér...

— Oh, az a te áldott, tiszta jó szíved! Oh, az a te nagylelkű lovagias lelked! Oh, az a...

János dühösen csúfolódott. Lippai nyugodtan hallgatta.

— Egyszóval jössz vagy nem jössz? — kérdezte Lippai.

János hallgatott, azután fogcsikorgatva mondta:

— Megyek.

Lippai elvezette a Hopfner szobájáig, azután előre eresztette a szobába és utána maga is bement. Hopfner óriási fehér kötelékkel a fején a díványon feküdt. Amikor beléptek, Hopfner felállott, elébük ment és kinyújtotta János elé a kezét. János sötét arccal elfogadta a kézszorítást és összeszorított foggal várakozott. Hopfner hellyel kínálta meg. János leült.

— Bocsásson meg, — mondta Hopfner a nagy fehér kötései mögül — hogy fárasztottam. Én kértem volna rá engedelmet, hogy önhöz menjek, de egy kis seblázam is jelentkezik már és különösen nem szeretném, ha ebben a díszben itt a csőcselék megbámulna.

János szótlanul hajolt meg. Hopfner várakozott egy kicsit, azután tovább beszélt. Az íróasztala felé intett.

— Én a napomat — mondta — írással töltöttem. Végre az sem volt lehetetlen, hogy ott maradok. Egy jó hónaljvágás, vidéki doktorok...

János önkéntelenül a szájába harapott.

— Ha ott maradtam volna, akkor ön megkapta volna azt, amit ma délután írtam. Így a lényegét személyesen mondom el.

János merev udvariassággal hajolt meg.

— A legelső, — szólt Hopfner — amit önnek meg szeretnék mondani, ez: én bennem semmiféle harag ön ellen nincs. Semmiféle harag, alacsony nehéztelés, ordináré gyűlölet... sem ön ellen, se Ninette ellen... semmi, semmi, semmi.

János mereven meghajolt.

— Ellenkezőleg, — mondta Hopfner — ha nem a művésznek, hogy úgy mondjam, lírai objektivitásával nézem önt, inkább azt mondhatom, hogy mély hálát érzek ön iránt.

János elcsodálkozva, de gyorsan ágaskodni kezdő ingerültséggel bámult Hopfnerre. Hopfner félrehúzta egy kissé a fehér köteléket, hogy az arcából minél többet megmutasson.

— Amikor én Ninette-tel megismerkedtem, — mondta felhevülten — már akkor éreztem: a sors lép elém ilyen tiszta, fehér kegyetlen szépségben. De még nem láttam az útját. Amikor önnel megismerkedtem, akkor megrendülve, szomjasan és kutatva néztem önt: vajjon így kell-e, ön által kell-e beteljesednie. Így kellett. Ön által kellett.

János nem tudott szólni. A Hopfner hangja egyre élesebb és egyre magasabb lett.

— A boldog élet, a könnyű élet, a győzelmes élet eljött és nyilvánvaló lett, hogy nekem elgázoltan mindig a lába alatt kell vergődnöm. Az egyiknek adatik a büszke szépség és a könnyű hódítás, a másiknak a kijátszatás, a rútság megalázottsága és kint didergése. De mindegy, hogy melyiket kapjuk; sőt szenvedni nagyobb, tisztább és nemesebb, mint örülni; csak ismerjük fel, hogy mi jutott nekünk és adjuk át neki boldog alázattal az egész szívünket...

A Hopfner hangja trombitált.

Folytatjuk

Sóhaj a lelkem után

Amióta csatatér a világ,
Messzire vált a lelkem tőlem:
Kószál rengeteg temetőkben.

Vért lát a kelő nap rózsaujján,
Vért a forró dél sugarában,
Vért az alkony bús biborában.

Vértől vak szeme nem láthat engem,
Régi énemtől olyan idegen,
Ha újra rám néz, jaj, megismerem?

Pedig volt sok szép találkozásunk,
Álmatlan éjek hozták hozzám,
Gazdagon, termőn mosolygott rám.

Ha elváltunk is kósza reggel,
Visszajött egy-egy estharanggal,
Balzsamosan, gyógyítva, dallal.

...De mióta csatatér a világ,
Félek, félek: elmarad tőlem,
Tétován a nagy temetőben...

Ifj. báró Wlassics Gyula

Jávor Pál gyüjteményes kiállítása az Ernst-muzeumban: Az álom

Az időtlen bolt

Elbeszélés

Irta Tormay Cécile

Minden jog fenntartásával

Düledező fekete fahíd vezetett át a folyón. Korlátja mellett ósdi, zöldüveges lámpák égtek. Burkolatán kisértetiesen kongott az emberek lépése.

A híd alatt, az ívek sötét üregében, megkétszereződött a kongás. Olyan lett, mint a lélekharangok hangja. De az emberek nem vették észre és szüntelenül jártak a hídon, a szürke, hideg víz fölött. Magukbazártan, idegenül mentek el egymás mellett. Félrefordították a fejüket és a tekintetük sohasem találkozott.

Pedig az útjuk egy volt. Mindannyian az öregváros elnéptelenedett negyedébe igyekeztek, egy gyanus, kanyargó sikátorba, melynek tulsó végében barátságtalan vén ház állt.

A ház félköríves, szúette kapuja, mely egészen megfeketedett az időtől, mindig zárva volt. A lépcső megrogyott. Az udvaron sem járt senki. Nyárban penészes fű nőtt a kövek közöttt és az üres lakások ajtaját egyedül a szél csapkodta. A lakók rég elmentek innen, vidámabb hajlékot keresni. Csak patkányok és pókok éltek még a házban és egy furcsa, kicsiny bolt, mely az íves fekete kapu mellett húzódott meg a falban.

Valahányszor vevő nyitott a boltba, alacsony ajtaja fölött vijjogni kezdett a rozsdás csengő. A mennyezet nyomott és füstös volt. A padló süppedt és a magas küszöbről zökkenve léptek az emberek a homályos helyiségbe, melyben, mióta a legöregebbek emlékezni tudtak, görnyedten és változatlanul ült magas székén a boltos. Ha szünetelt a munka, egykedvüen forgatta mállott üzletkönyvét és az áthajtott lapok szele egyenletes időközökben ingatta meg a kalmárasztalon a finom, idegenszerü mérleg selyemszálon függő tányérkáit.

A falak mentén, mintha egymásba kapcsolódó kezek visszahajlított ujjai ropogtak volna, csontszerüen ropogtak a polcok. A szúette deszkákon, akár csak egy ódon, kolostori gyógyszertárban, színes cserépedények álltak kialvó vörös fölírásaikkal. Ha a bolt gödrös padlóján lépések jártak, az edények összecsörrentek és ilyenkor édeskésen fanyar szagok szűrődtek át a dohos levegőn.

A polc fölött egy óra ketyegett. Ez az óra titokzatos és ijesztő volt. Egyik mutatóján halálfőt viselt, a másikon: egy emberi szívet. A szív mutatója csak a perceket jelezte; a halálfő mutatója többet győzött: az az órák fölött uralkodott. És míg az idő rovásos lapján, lankadatlan hajszában keresztezte egymás útját az élet és a halál két végzetes mutatója: a rozsdás csengő egyre vijjogott az ajtó fölött.

Új jövevények érkeztek. A boltot idegenszerü alakok töltötték meg. Halálosan sápadt emberek tolongtak a homályban. Egyhelyben topogó lábak türelmetlensége, falhoz szorított testek surlódása hallszott.

A rémlátó, lázas izgalomban szinte félelmes volt a kalmár érzéketlen nyugalma. Bármi történt is körülötte, aszott keze nesztelenül dolgozott tovább és hártyaszerü szemhéja sohasem rezdült meg. Egészen mozdulatlan volt, mintha ráfagyott volna az opálszínü szemgolyókra, eltakarva a csodálatos pupillák felét, melyekben nem merült el a külső világ képe. Minden kép csak

Uj Idők 1916 - XXII. 45 sz.

Olajfestmények.

122. A művész önarcképe. Magántulajdon.
123. Leányfej. Magántulajdon.
124. Szolnoki parkrészlet. Eladó.
125. Alföldi táj. Magántulajdon.
126. A gróf Szapáry-palota Morosini-terme. Magántulajdon.
127. Aktkompozició. Magántulajdon.
128. Fiuarckép. Magántulajdon.
129. Tükör előtt. Horváth Károly tulajdona.
130. Férfiarckép. Magántulajdon.
131. Guggoló akt. Magántulajdon.
132. Váza a tükör előtt. Magántulajdon.
133. Szolnoki házak. Eladó.
134. Budapesti tájkép. Magántulajdon.
135. Kisleány babával. Magántulajdon.
136. Római doktor arcképe. Eladó.
137. Női arckép. Magántulajdon.
138. A szolnoki Zagyva-hid. Az állam tulajdona.
139. Leányarckép. Magántulajdon.
140. Alvó nő. Magántulajdon.
141. Szolnoki templom belseje. Magántulajdon.
142. A művész nejének arcképe. Magántulajdon.
143. Magyar csendélet. Magántulajdon.
144. Gyömölcs-csendélet. Magántulajdon.
145. Szilvás-csendélet. Magántulajdon.
146. A szalónban. Magántulajdon.
147. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
148. Modern lakás. Magántulajdon.
149. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
150. Porcellán-csendélet. Eladó.
151. Szolnokvidéki táj. Magántulajdon.
152. Biedermeyer-szalón. Magántulajdon.
153. Fürdő után. Magántulajdon.
154. Nappali szoba. Magántulajdon.

155–178. sz. l. a komplett pld-
Műcsarnok 1923. őszi kiáll.

117. Októberi nap. (Angers.)
118. Füzfák a Duna mellett.
119. Naplemente. (Dömös.)
120. Halászházak. (Les Martigues.)
121. Dagály a tengeren. (Noir Moutier.)

III. TEREM.

JÁVOR PÁL EMLÉK-KIÁLLITÁSA

1880—1923.

Született 1880 november havában Budapesten, ahol iskoláit is végezte. A rajzolás iránti tehetség már a reáliskolai tanulmány alatt jelentkezett nála, úgy, hogy egyidejüleg a felső ipar-rajziskolába is járt és még mint tanár-jelölt a Benczur-iskolának is rendkivüli látogatója volt. Megszerezte ugyan a középiskolai tanári oklevelet kitünő osztályzattal, de tanári állást még sem vállalt, hanem azonnal a festészet művelésének szentelte magát. Rövidesen bejutott a szolnoki művésztelepre és onnan küldte be első nagyobb művét a Műcsarnokba, amelylyel a Nadányi-féle ösztöndíjat elnyerte. A következő évek újabb művészi sikert hoztak számára, amennyiben elnyerte a szolnoki művésztelep báró Kohner-féle ösztöndíját, amellyel külföldre indult tanulmányai kibővítésére hét évet töltvén Párisban (Ecole des Beaux Arts, Académie Julian), Bruxellesben, Brugesben és Olaszországban (Veneziában és Sienaban).

1910-ben Budapesten telepedett le és megnyitotta a Nemzeti Szalonban rendezett első kollektiv kiállitását, amelyen a Nemes Marcell-féle arcképdijat nyerte el „Gál Gyula arcképe" című művével. A reá következő évben a Műcsarnokban az Erzsébetvárosi Kaszinó akt-diját nyerte el „Papagályos akt" című művével, amelyet a Képzőművészeti Társulat a Szépművészeti Muzeum számára meg is vett. Legközelebbi kollektiv kiállítását 1916-ban az Ernszt-muzeumban rendezte. Egyidejüleg részt vett a müncheni, veneziai, sanfranciskoi, római nemzetközi kiállításokon. A Műcsarnoknak rendes kiállítója volt. Meghalt 1923 március 14-én, Budapesten.

A MŰCSARNOK
TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

HOROVITZ LIPÓT
MAGAFESTETTE ARCKÉPE

A MŰCSARNOK
TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

BIEDER SZOBA
JÁVOR PÁL FESTMÉNYE

való behatolás által lélekképzést végzünk, a közszellemet emeljük, az izlést fejlesztjük és a nép művelése által a közjólétet fokozzuk. Már Eötvös az iskolára gondolt, ahonnét ez akciónak ki kell indulnia, művészetet akart bevinni az iskolába, hogy az ifjuság művészi környezethez, művészek gondolataihoz szokjék, művészetről halljon beszélni kora ifjuságától kezdve s majd művészettel vegye körül magát egész élete folyamán. Műemlékeink megóvását és fentartását is ő állította fel, mint miniszter, kulturai követelményképen, törvényjavaslatot is tervezett róla. De népízlésművelő tevékenységének legfontosabb cselekedete, hogy az ő előterjesztésére határozta el a törvényhozás az Eszterházy-képtár megszerzését, mely már akkor az Akadémiában volt elhelyezve, ahová Bécsből került le és éppen eladás előtt állott. Számunkra Eötvös mentette meg (1870-ben) s kiegészítve azt a Pyrker- és Ipolyi-hagyományokkal, megvetette a mai Szépművészeti Múzeum alapját. Kora halála megakadályozta, hogy felépítse múzeumpolitikánk alapelveit, de abban, hogy össze akarta építeni a különböző, de egymásra utalt intézményeket, az a gondolat nyilatkozik meg, hogy a művészképzést és a művészi izlés fejlesztését egyszerre és minden oldalról kell munkába venni, hogy nemcsak művészi öntudat fejlődjék ki, de művészi értelem is, nemcsak művészi gyakorlat, de a művészek célzatait megértő közönség is. Azóta több évtized folyt le és mi még mindig Eötvös után kullogunk, megpróbáljuk, majd abbahagyjuk terveit és eszméit megvalósítani, de hiányzik az ő nagy átfogó szelleme, mely egyszerre az egész területet munkába vegye. Kezdtünk művészi nevelést az iskolákban, tartottunk ott művészi előadásokat, szervezni próbáltuk az általános rajztanítást, kisérleteztünk a múzeumi látogatások rendszeresítésével, itt-ott még tartunk népszerű művészeti kurzusokat, de lelkesedésünk szalmaláng. Az iskola megint mellőzni kezdi a művészeti nevelést s csak nemrég sürgették szobrászatunk újból való intenziv fejlesztését. Eötvöst nem kellett volna sürgetni. Az ő lelkében elevenen élt a művészet állami jelentősége. Ezért tervezte a vidéki múzeumokat, a munkások számára való

Jávor Pál

l.

Interieur

1913. 22–24. n

13 l.

tília
briella
rtyák

FŐ
3
sz. vt.
Luca
usztrát

DD
4
áz pk.
ilárdka
zusz vt.

RDA
5
Vallér
bhanna
leutér

RTÖK
6
pk. vt.
Etelka
ggeusz

Holdtölte

TEK
7
Lázár
Lázár
niel pr.

IBAT
8
Grácián
Auguszta
estyén vt.

Izr. Vajlalakh

MDK

Jávor Pál

Veth, Cornelis: De Nieuwe Courant. 1921. ápr. 27.

M.D.K.

Jávor Pál,festő

A szolnoki telep tagja.521.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek.

A kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

MDK

Jávor Pál
Tükör előtt, szobor, repr.

Évk. KMT. 1928. 291.

JÁVOR PÁL festőművész

A művész önarcképe.
Leányfej
Szolnoki parkrészlet
Alföldi táj.
A gróf Szapáry-palota Morosini terme

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8.oldal

JÁVOR PÁL festőművész

Teakészlet csendélet
Női fej.
Tájkép
Fürdés

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 9.oldal

Jávor Pál festőművész

Gál Gyula ercképe
A Ferencrendiek temploma Szolnokon
A modell.
A művésztelep verandáján.
Fekvő akt.

/olajfestmények/

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 8-9.oldal

Franz Jänggl

Hildebrandthoz kapcsolódott.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom építésze. /Adatok a dunai barokk építőiskola magyarországi kapcsolataihoz./ Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 187-225. l., német resumé.

187.l.

Franz Jänggl

épitette 1717-től a pozsonyi trinitáriusok templomát, melyben a bécsi Peters Kirche alaprajzi elrendezését és a Maria Treu templom tetőberejtett kupolaboltozat-megoldását egyesíti.

Voit Pál: Martin Wittwer, a győri karmelita templom épitésze. /Adatok a dunai barokk épitőiskola magyarországi kapcsolataihoz./ Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép. 187-225 l., német resumé

188 l.

Javor Pál

Műcsarnok

1917. tav. kiáll. – 21.

1917–18. téli kiáll. 36, 68.

1918–19. téli kiáll.

1919–20. téli kiáll. 8 – 11.

1920–21. téli kiáll. 30, 40, 89, 128

1922. jub. kiáll. 41, 42, 48, 49.

1923. őszi kiáll. hagyatéki kiáll. életrajzzal.

1925–26. akt kiáll. 34, 46.

1927. magyar táj 651

1927/28. téli kiáll. – 111, 112, 143

Zabla, Kelta VI.138.

Jávori Pál

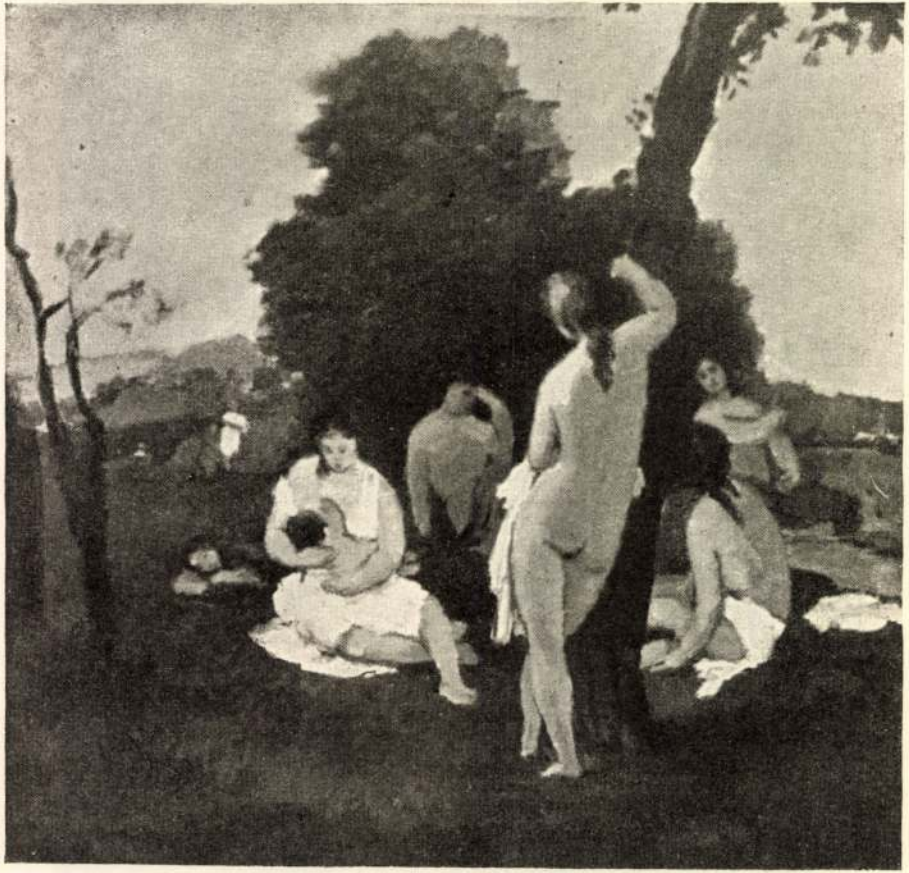

JÁVOR PÁL

PIHENŐ

Kiállítva 1918. 79. l.

Képrőm Tass. 1913/14 sétő Erall

Jávor Pál

A TÁRSULATI TAGOK JAVÁRA TARTANDÓ SORSJÁTÉK SZABÁLYZATA

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat alapszabályainak 4. §. *c)* pontja értelmében, tagjai javára kisorsolás céljából, évenkint nyeremény-műtárgyakat vásárol a tavaszi, illetőleg a téli kiállításokon levő, magyar művészektől való műtárgyak közül, az évi előirányzatba e célra felvett összeg erejéig, a következő feltételek mellett:

1. A művásárlásra fordítható összeg a tagsági díjakból eredő bevétel arányában állapítandó meg.

2. A társulat a tavaszi kiállítás előtt vagy alatt, de az évi rendes közgyűlés után a művásárlásra szánt összeg erejéig tagjai javára sorsjátékot rendez, melyben a pártfogók 15, az alapítók 3, s a rendes tagok *tagságuk első három évében 1 számmal, tagságuk minden további három éve alatt pedig eggyel több számmal vesznek részt.* Az alapítót, vagy alapítóvá lett rendes (egyes) tagot e jog belépése idejétől számítva szintén megilleti, hozzáadva az alapítói minőségben őt megillető három számot. Testület mint alapító mindenkor három számmal játszik. Az a lajstrom, a melyben fel van tüntetve, hogy ki milyen számokkal vesz részt a sorsolásban, egy héttel a sorsolás előtt a titkári hivatalban közszemlére teendő ki, és az érdekeltek által megtekinthető.

Zajvor Pál

Művészet (83, 94, 100, 118, 127
1906)
152, 172, 211, 245
– 1907. 1, 14, 19, 38, 46, 52 66.
– 1908. 194.
– 1909. 293
– 1910. 227, 235, 242, 250, 263
430
– 1911. 42, 132, 363, 373, 395,
428
– 1913. 16, 26
– 1914. 23

Javor Pál

(Klein Lipót)

Ungarnok Budapest

1901–2. téli kiáll. 344, 377

1902. tav. kiáll. 185, 283

1902–3. téli kiáll. 443, 449

1903–4. téli kiáll. 564

Javor Pál.

1904. tav. kiáll. 252, 254, 301, 303, 311, 313

1904–5. téli kiáll. 416, 417

1905. tav. kiáll. 219, 504–507

1905–6. téli kiáll. 148, 150

1906. tav. kiáll. 2, 18, 346–348

Fibula, pápaszemes VI. 131.

Javor Pál

Szolnok

nok

tav. kiáll. 63-67

8. téli kiáll. 171, 184

tav. kiáll. 398, 402, 416

12 jub. kiáll. 102, 137.

tav. kiáll. 98, 99

2 13. téli kiáll. 10, 11, 35, 70, 570

2 tav. kiáll. 24, 208, 359

3 14. téli kiáll. 211, 212, 224, 228, 229

3

1798. Székely Der

Tájkép re

A képen láthat
közel a Rákos-p
üdén ~~zöld~~ és a k
de mégis derült e
jobbra, tisztával

Aquarell, m
Vétetett 190
Ára 500 K

3-ai (457/900); a
a 146 3 sz. leiratta

197/900

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága és
az Ipszilon Galéria
szeretettel meghívja Önt és partnerét
a Szentendrei művészportrék című
beszélgetés-sorozat második összejövetelére

JÁVOR PISKA

festőművésszel

Török Katalin beszélget
2004. március 11-én csütörtökön, 18 órakor
a Szentendrei Képtár Kamaratermében
(Fő tér 2-5.)

A műhelybeszélgetés alkalmából rendezett
kamara-kiállítás megtekinthető:
2004. április 4-ig
péntek, szombat, vasárnap 11-től 15 óráig

A beszélgetésről filmfelvétel készül,
ezért csak annyi érdeklődőt tudunk fogadni,
ahány ülőhely van.
Számozott, ingyenes belépőjegyet
az alábbi telefonszámon lehet kérni.

Információ:
Török Katalin a sorozat kurátora (Ipszilon Galéria)
Tel.:06/20-446-9672, e-mail:ipszilongaleria@freestart.hu

Támogatók:
Korona Étterem
Welecomp Kft.
Lengyel signs
www.elsigns.hu

Szentendrei művészportrék
2004.

1. Regős István
2. Jávor Piroska
3. Szakács Imre
4. ef Zámbó István
5. Ligeti Erika
6. Bartl József
7. Szentirmai Zoltán
8. Aknay János
9. Vincze Ottó
10. Balogh László
11. Farkas Ádám
12. Kocsis Imre

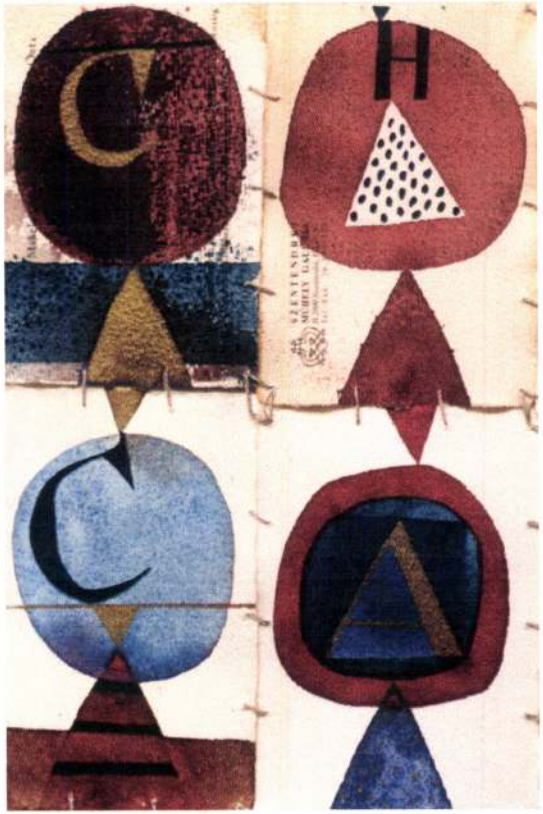

Szentendrei művészportrék
2.

36 Jávor Pál: Alvó nő.

Jávor Pál

350 Heyer Arthur: Ingerkedés.

Jávor Pál

Mikola András, Mednyánszky László, Zádor István, Vadász Miklós, Hermann Lipót, Szlányi Lajos, Székely Andor, Csók István, Bruck Lajos a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban rendezett kiállitáson szerepelnek alkotásaikkal. A Müvészet c. rovat "Budapesti képek" cimmel méltatja a bemutatott müveket, melyek a főváros különböző szépségeit, utcáit, a Duna mentét, a körutakat s mindazokat a részeket, amelyek képzeletüket megfogták, örökitették meg. A felsorolt müvészek nevét külön kiemeli a cikk.

A HÉT, Bp. 1913. dec. 21. XXIV. évf. 51. sz. 827-828. lap.

10 Jávor Pál: Merengő.

30 Márk Lajos: Toilette.

Jávor Pál K

21 Jávor Pál: Morosini-terem a volt Szapáry-palotából.

KMT 1917 dav. Ziak

65 Pentelei Molnár János: Fiam.

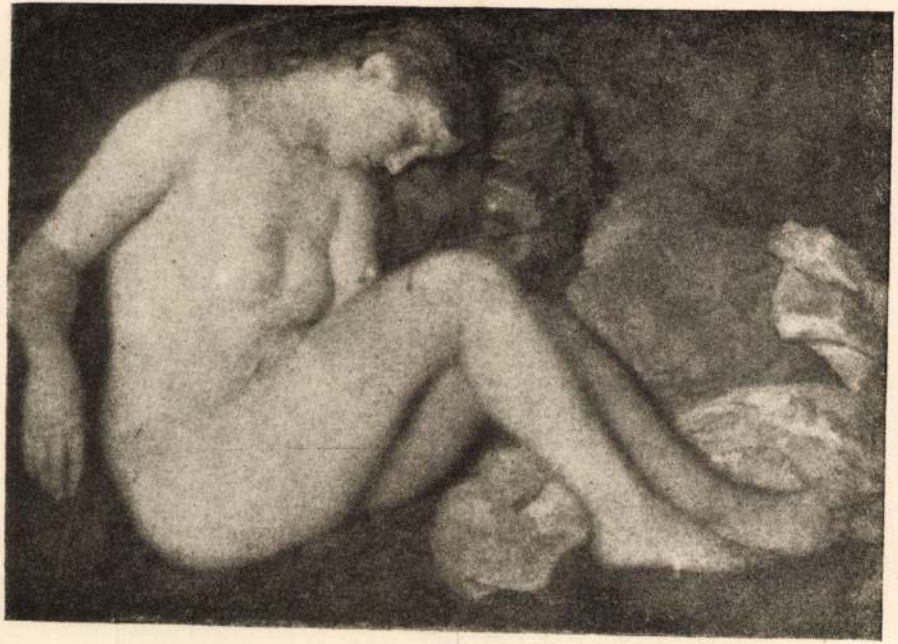

JÁVOR PÁL

ALVÓ NŐ

Műcsarnok 1917. 58. l.

Jávor Pál

Jávor Pál

99 Jávor Pál: Házi oltár.

Műcsarnok 1912. tav. Kiáll

205 Raith Béla: Portrait.

36 Jávor Pál: Alvó nő.

350 Heyer Arthur: Ingerkedés.

Jávor Piroska

Galántai György a szentendrei Vajda Lajos Studióban augusztus 6.-tól,

Asszony Tamás és
Jávor Piroska A Csontváry Teremben augusztus 17.-től, -mutatja be müveit.

Somogyi Győző grafikai kiállitása a budaörsi Jókai Müvelődési Házban augusztus 18.-tól tekinthető meg, közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. aug. 12.
XXII. évf. 32. sz. 8. lap.

Jávor Piroska
festő –

Részt vett a pályázaton

Kovács Gyula: Lenin portré pályázat
elnevezet, 1970. április – 12 lap

Jávor Piroska

Jávor Piroska romániai
az MNG Műhelyben mutatko
zik be.

---Kiállitási naptár.
Művészet, 1977. szeptember - 48. oldal.

Jávor Piroska

A Csók Galériában Szalatnyai József festőművész kiállitása szeptember 25.-ig, a Csontváry Teremben Hincz Gyula festőművész kiállitása szeptember 29.-ig, a Helikon Galériában Gádor Magda szobrász kiállitása október 16.-ig, a Budapesti Metro Klubban Artner Ottó szobrász kiállitása október 2.-ig, a Balmazujvárosi Veres Péter Müvelődési Központban Schéner Mihály festőművész kiállitása szeptember 28.-ig, a Szegedi Bartók Béla Müvelődési Központban Veres Mihály festőművész kiállitása október 2.-ig, a Magyar Nemzeti Galériában Jávor Piroska zománc-kiállitása szeptember 27.-től, a XI., Bikszádi uti kiállitóhelyiségben Körösényi Tamás szobrász kiállitása október 1.-ig, a Győri Mücsarnokban Benkő Mariann gobelin kiállitása október 9.-ig tart nyitva.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 24. XXI.évf. 39. sz. 8. lap.

Jávor Piroska

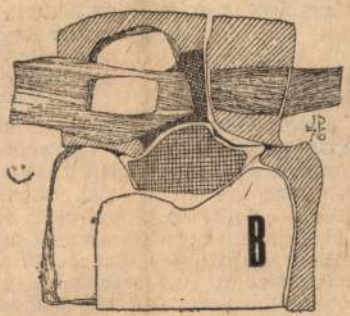

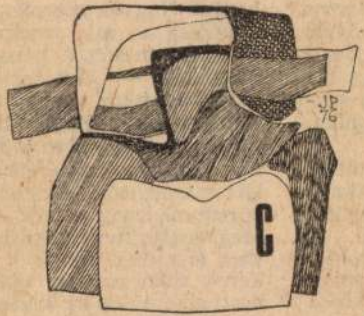

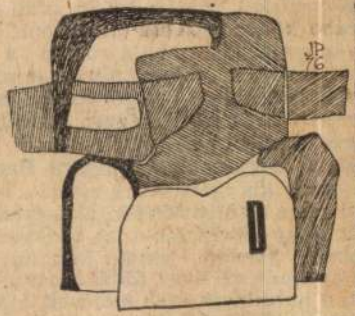

Jávor Piroska: Változatok

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 17.
XXI. évf. 38. sz. 13. lap.

A portásnak is

Nemsokkal anyuka halála után a Baross utcába költöztünk. Az ötödik emeleti udvari lakás egyik kis szobája rögtön a bejárati ajtó mellett nyílott: alkalmas arra, hogy albérlőt tartsunk, s így gondoskodjunk a lakbérről. Itt már csak négyen laktunk: apuka, Imre, Margit és én.

Most megpróbálom kinyitni Baross utcai lakásunk kis szobájának ajtaját, bekukkantani sorra az albérlőkhöz, akikre szükségünk volt, hogy egyáltalán meg tudjunk élni. A szobáért harminc pengőt kaptunk havonta. Az az érzésem, hogy föltámasztva az árnyakat, a harmincas évek elejének Józsefvárosa elevenedik meg ebben a szobában, sőt ha akarom, maga Budapest, az akkori kispolgári, lumpen-világ, melynek egyedei — ahogy egymást követően, sorjázva jöttek és mentek ebben az albérletben — egy kort képviselnek. Közéjük tartozom magam is; se jobb, se rosszabb, se szabadabb, se nyomorultabb nem lehettem, mint ők.

Elsőnek egy Gyüry Sándor nevű gépkocsivezető vette ki a szobát. Harmincegynéhány éves fiatalember, saját kocsival, a kereskedelmi ügynököket fuvarozott vidékre. Rengehentes. Nagyon szerette a társaságot, s ezért lehetőleg a mi szobánkban tartózkodott. Gyakran mesélt a pápai nők körében elért sikereiről. — „Azt tartom, jó a malac, de csak húsvétkor vagy Szilveszterkor, nem többször egy évben. Én a hizlalt disznóért rajongok. Ezért nem érdekelnek engem a kis mancikák, csak az érett asszonyok, a jól táplált mangalicák. Akiken, már meg tessenek bocsátani, reng a háj" — közölte lelkesen. Megbocsátottunk neki, bár kétségtelenül zavart éreztünk, mikor a múltbeli pápai sikerek után egyszer csak hozzákezdett új, pesti sikereinek az ecseteléséhez. Olyan szakszerűen ismertette a női sonkák és oldalasok előnyeit, hogy összegyűlt szánkban a nyál.

Eszlényi Ervin velem körülbelül egykorú fiatalember lehetett. Magas, jó alakú, aki katonaévét mint pilóta szolgálta le, s most

NEMES GYÖRGY ELBESZÉLÉSE:

az látszott furcsá
ember kétségtele
megtudta, hogy e
egy ronda házme
A sok férfi utá
hozzánk albérlőn
Negyvenöt évesne
lentő lapja szerin
ven. Az alacsony,
szeretett bejárni
a magas arisztokr
tairól. Elmondta,
megunta a koncer
sét, s abbahagyta
dó tisztelettel be
akik benne látták
géniuszát. Sokat
grófékhoz, Sztran
terhez, s jól ismer

Jávor Piroska

Jávor Piroska rajza

ÖRKÉNY ISTVÁN:

SZÖVEGE

KIS JÁNOS HALHATATLANSÁGA

Kis János: (1770—1846) evangélikus lelkész, később szuperintendens; költő, műfordító, az MTA tagja. Ő alapította Sopronban az evangélikus líceumban 1790-ben az első magyar önképzőkört. Költeményei okoskodó, szentimentális alkotások. Kortársai, különösen Kazinczy és Kölcsey, erősen túlbecsülték. Legnagyobb érdeme Berzsenyi költői tehetségének fölfedezése.

Új Magyar Lexikon K—Me

„KIS JÁNOS ÉLETE"

... E munkája után kez
írni, melyek az embernek,
teség erejével vonzó képét
folyton kedvezett, a néha
néha gyöngítették el, míg
ben Lajos fiánál lévén, egy,
keresztül, mellynek huzamo
sát. Ezen állapot befolyása

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 23.
XXII. évf. 51. sz.
10. lap.

Jávor Piroska

A kulturális eseményeket ismertető rovat közli: Pájer Emilia a zalaegerszegi Ifjusági Házban ápr. 5.-től, Orosz István a Ferencvárosi Pincetárlaton ápr. 10.-ig, Barta Éva a Ferencvárosi Vasutas Müvelődési Házban ápr. 12.-től, Ország Lili a Műcsarnokban ápr. 13.-tól, Szunyoghy András a Studió Galériában ápr. 14.-ig, Fajó János a székesfehérvári Ifjusági Házban ápr. 30.-ig, Asszonyi Tamás és Jávor Piroska a miskolci Mini Galériában május 5.-ig, Csarejs Jánosné és Stefanovics Elemér a kecskeméti Magyar Naiv Művészek Muzeumában május 27.-ig mutatja be müveit a felsorolt kiállitó termekben.
Szabó Jenő fotómüvész: "A temetők népmüvészete" c. kiállitása megtekinthető április 6.-tól.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 7.
XXIII. évf. 14. sz. 8. lap.

Jávor Piroska

grafikusmúvész

Tőrös Ziállítás Asszonyi Tamással az egri Megyei Könyvtárban.

Népújság (Heves)

1979. júl. 10.

Jávor Piroska, festő

L: Ártai Csaba

P. sz. J: Háttérzomán

7.

Népszabadság Bp. 1979 máj. 17.

Jávor Piroska

Jávor Piroska festményeiből nyílik meg kiállítás július 13-án, vasárnap Boglárlellén, a Vörös-kápolnában.

Magyar Nemzet 1980. VII. 11.

Jáv

Faliszek Antal **Varga II. József** **Veres Ferenc**

Turistának a világ vége, a MÁV-nak a világ közepe: Ferencváros. Gidres-gödrös földút vezet a málló vakolatú házak között a rendező rusok nem teljes értékűek. Nem mintha előzetesen nem esnének át szigorú orvosi vizsgálatokon, ahol kizáratik, akinek nem tökéletes a

Rózsa Gyula: Szépmesterségek.

Nepszabadság 7.

Bp. 1978. szept. 1.

pályaudvarhoz. Találó a mondás: ez a 650 holdnyi, gazzal fölvert, sínekkel szabdalt terület az ország fordítókorongja, naponta megfordul itt a magyar vasúthálózaton szállított árumenyiség harmada. Évente 23—24 millió tonna terhet fogadnak, gurítanak, rendeznek itt a vagonokkal.

Innen indulnak messzi útjukra az exportszállítmányok, a TEEM-

látása, a hallása, súlyosabb műtétje volt, idegrendszere nincs rendben, fájnak az ízületei. Állításuk nem erre értendő, hanem arra, hogy nem mindenki volt sarus a honállomásán, és ha neztán mégis, másutt mások a viszonyok, a követelmények, az új hely kemény próbatétel. A statisztika rímel a munkavédelmisek véleményére: tavaly 17 kiesdolt

Képzőművészeti Társulat

Pesti Hirlap. 1923. márc. 15.5

Jávor Pál meghalt

Jávor Pál festő

Budapesti Szemle, 1911

(CXLV) 288-293 l.

Meller Simon: Téli tájlatok.

Jávor Pál festőművész.

Archaeologiai Értesítő

XXXIII. 1913., 282.

Jávor Pál

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 223-224. l.

Téli tárlat a N. Sz.-ben.

Jávor (Pál?)
festő

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. I. 236-238 l.

Téli tájkat a Művészetekben.

Jáson (Pál?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VIII. k. 707–708. l.

Tavaszi tárlat a Műcsarnokban.

J a v o r Pal festő

"Merengő"

M U V É S Z E T
XII.évf.1913.
26.
Illusztráció: 16.

Jávor Pál festő

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Ödön:Az akt-kiállitás.

Olaszország.

Jávor Pál tanulmányutja

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
26-27.

P á r i s

J á v o r Pál tanulmányutja

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26.-27.

Táblakép – „Mezei virágok" – Jávor Pál

Revue de Hongrie

1914. IV. a. VII. I. 223-224. l.

Téli tárlat a N. Sz.-ban.

Táblakép – „Nyalánkrágok" – Jávor Pál

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 223-224. l.

Téli tárlat a N. Sz.-ben.

Táblakép – „Szegények menedéke" – Jávor Pál

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 223 – 224. l.

Téli tárlat a N. Sz.-ban.

Táblakép – Csendéletek – Intérieurök – Jávor

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 707–708. l.

Tavassi tárlat a Műcsarnokban.

Tálalókép – „Biedermeier szoba" – Jávor

Revue de Hongrie

1914. VII. a. XIII. k. 236-238. l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban.

J á v o r Pál festő
1880 - 1923.

Biedermayer - szoba,
Csendélet

/ Vásárlás a téli kiállitáson,
1913-14 /

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Jávor (Pál?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. I. 243-245. l.

„Miénk" III. kiállítása.

J a v o r P á l festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26.-27.
Illusztráció: 16.

Jávor Pál festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 máj.16
116 sz. 6 lap.

Gaugin társai.

B u d a p e s t .

Jávor Pál szülőhelye/1880/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26-27.

Művésztelepek.

Szolnoki művésztelep
/Jávor Pál, 1906/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26.-27.

Táblakép — „Vidéki interieur" – Jávor Pál

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 223-224. l.

Téli Tárlat a N. Sz.-ban.

Festészet (1900-1919) – Önálló táblakép

Jávor (Pál?)

Revue de Hongrie

1910. III. arm. V. f. 243-245. I.

„Miénk" III. kiállítása.

Festészet, 1900-1919 - Önálló táblakép - Interieur

J á v o r P á l :
Biedermayer-szoba
/Megvásárolva a téli kiállitáson, 1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Festészet, 1900-1919 - Önálló táblakép - Csendélet

J á v o r P á l :
Csendélet
/nyeremény a téli kiállitáson, 1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Ösztöndijak.

Nemes Marcell-dij
/Jávor Pál/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26-27.

Művészeti oktatás

B e n c z ú r mesteriskola
/Jávor Pál/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26-27.

M Ű V É S Z E T

XII

Müvészegyesületek

M.I.E.N.K.
/Javor Pál/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
26-27.

Müvészeti oktatas

Rajztanárképző
/Jávor Pál iskolája/

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
26-27.

Müvészeti oktatás

Julian iskola/Páris/
- Jávor Pál -

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
26-27.

Önálló táblakép - Arckép

Jávor Pál:
Önarckép

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
26.-27.

Jávor Pál festö.

Mibarát.1923.III.55.l.

Jávor Pál festő

Pesti Hülap. 1923. nov. 4.5

~~k.k.l.~~ A Münsandt öszi tárlata
b. a.

Jávor Pál festő

Pesti Hírlap 1923. nov. 30. 5

a Vapponmentő Vásár Karácsonyi
aukciója

Jávor Pál festő

Pesti Hírlap. 1923. márc. 15.

Jávor Pál meghalt

Jávor Pál festő

Pesti Hétlap. 1925. dec. 8.8

Kézdi-Kovács László: akt-kiállítás a Műcsarnok összes termeiben

Jávor Pál festö.

Népszava.1923.III.16. 5.1.

Jávor Pál festö.

Népszava.1923.XI.14. 5.l.

Jávor Pál festő

Népszava XXXVIII.évf.1910.

jan.11.

8 sz. 4-5 lap.

Tárlatok.

Jávor Pál gyüjteményes kiállítása

Nemzeti Szalon — 1911.

Budapesti Szemle, 1911

(CXLV) 288-293 l.

Heller Simon: Téli tájlatok.

Kiállitások.

Jávor Pál gyüjteményes kiállitása/Nemzeti Szalon/

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
26-27.

1021

1978.VIII.17.Televizió 19.3o Gné
TV Hirado

- Jó estét kivánunk kedves nézőink. Bevezető információk a nagyvilág mai eseményeiről. Két magyar felszólalás hangzott el Genfben. Az egyik a fajüldözés és a faji megkülönböztetés elleni világkonferencián, a másik a leszerelési értekezleten.

- Itthon pedig a legfontosabb hirt Somogyból kaptuk, ma ugyanis oda látogatott államelnökünk Losonczi Pál. Továbbá beszámolunk arról, hogy a Tanácsköztársaság földmüvelésügyi népbiztosáról Nyisztor Györgyről elnevezett emlékérmet adtak át a Mezőgazdasági Élelmezésügyi Minisztériumban. Egy müvész házaspár Jávor Piroska és Asszonyi Tamás kiállitása nyilt ma meg. Most pedig kapcsoljuk a Vörös Csillag Filszinházat, ahol adásunkkal egyidőben a magyar filmtörténet egyik jelentős évfordulóját ünneplik. Riporterünk Ránki Julia.

- A budapesti Vörös Csillag Filmszinházban a magyar filmgyártás államositásának 3o.évfordulója alkalmából ünnepségre és vetitésre kerül sor ma este. A meghivottak müvészek és filmes szakemberek, azok, akik 1948, vagyis az államositás éve óta tevékenyen résztvesznek és alakitják a magyar filmmüvészetet. A Vörös Csillag Filmszinház diszpáholyában foglal helyet Aczél György, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, miniszterelnök-helyettes, Kornidesz Mihály, Tóth Dezső, és még számosan kulturális életünk vezetői közül. Mit is ünnepelünk ma este. Tulajdonképpen régi 3o év előtti Minisztertanácsi határozatot, amely az addig magánkézben lévő filmgyártást államositotta. Nem szokásunk ilyen rendeletek évfordulójára emlékezni, ha most mégis ez történik, kivételesen annak okát aligha kell magyaráznunk. Az államositással ugyanis uj korszak kezdődött a magyar filmgyártás történetében, a filmmüvészet korszaka. Erre a kezdetre és a folytatásra emlékezik a mai ünnepség, amelynek helyszinére adásunk során még visszakapcsolunk és most átadom a szót Rófy István kollégámnak.

- Ünnep a Vörös Csillag moziban és ünnep itt a studióban is, hiszen a mozgókép müvészete valamiképpen rokon a televizióéval. A filmben az idősebb testvért tiszteljük. Igy visszatekintve a három évtized filmtörténetére valahogy az az érzés támadhat bennünk, hogy az ujabb idők magyar filmje eleve felnőttnek született. Egy olyan müvel a Talpalatnyi földdel, amely addig visszaszoritott vágyakat mondott ki végre, egy nép élet akaratát, s azt, hogy ezentul a tegnapi szegényeknek is törvényes jussa lesz a szép, az emberséges élet. Valóban egy nép ismerhetett önmagára. Piros Góz Jóska és Juhos Marika küzdelmes életének fénye még a későbbi filmekben is megcsillant. Uj müvész nemzedékek, sokan közülük a liba legelőkről és a külvárosokból indulva váltak közös ügyeink szószólóivá. Sajnos sokan hiányoznak már a sorból, e 3 év müvész neveltjei közül nincs Soós Imre, nincs Latinovits. De hosszu volna végigmondani az ünnepiestől hiányzók listáját. Azt mondtam az ujabb idők magyar filmje eleve felnőttnek született, pedig korábbi filmgyártásunk nem sok igazán maradandót teremtett. 1941-ben Zilahi Lajos tudósitotta a lapokat arról a velencei fesztiválról, amelyen filmjeinket kinevették. Nem nevettek rajtuk, kinevették. A buzakalász annyira buzakalász volt bennük, a puszta annyira puszta és olyan és olyan idilli, hogy nem juthatott hely a mindennapi

valóságnak. Ma viszont Fábry Zoltán, Ranódy , Jancsó, Kósa, Sára, Huszári, Kovács András, Makk Károly neve ismét csak nem lehet teljes a névsor, tiszteletet ébreszt bárhol a világon. Ha jól ismernek bennünket, nem kis részben nekik köszönhetjük. De talán fontosabb, hogy mi itthon magunkra ismerünk e filmekben, mert a legjobb müvek valóban igazat mondanak, rólunk és nekünk.

Jávor Piroska, [ ]

L. Cs. Uhrin Tibor

Losonci M: Cs. Uhrin Tibor hízzománcai 92.

Alföld, Debrecen, 1978. jún. XXIX/6.

Jaivor Piroska

Jaivor Piroska és Asszonyi
Tamás kiállítása a Csont-
váry Teremben megnyílt.

Kovács Gyula: Jaivor Piroska és Asszonyi Tamás...
Új Tükör, 1978. augusztus 27 - 3. lap.

Jávor Piroska

Méltatás

Kovács Gyula: Jávor Piroska és Asszonyi Tamás...
Új Tükör, 1978. augusztus 27 - 3. lap.

Piroska Jávor

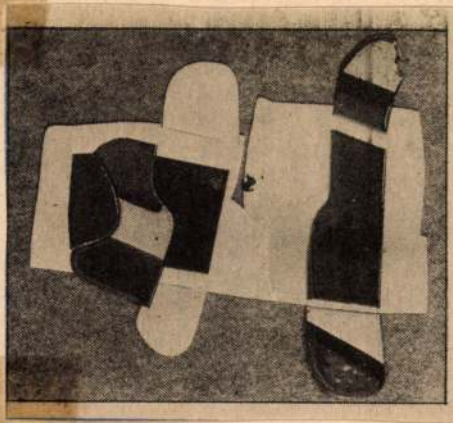

Enamel by Piroska Jávor

3

Daily News, 1948. aug. 22.

Jávor

Jávor Piroska tűzzománcai egyre izgalmasabbak. Régebben megelégedett a felület nagyon kellemes és színben érett hatásaival, ma többre törekszik. Vizuális jegyet talál integrált sűrítésekkel az élet nosztalgikus megrendülésére és a derűre is. Szinte képi közmondás, ahogy aláírása színnel és formával szerkesztett összhatássá növekedik. Lepkesorozata mérsékeltebb — az igazi irány *Zsuzsi virágai*, hiszen bennük tömörül a kedvesség és a tudás hiánytalansága, báj és koncentráció.

Jávor Piroska tűzzománca

Losonci Miklós: Tűzzománcok, ennek
Pest Megyei Hírlap, 1978. aug. 24.

fokozottan érzékenyek a betegségekre.

A kockázatmentes termesztést csak a növényvédelem

nika és elekt

Piroska Gávor

Csontváry-Saal, Pécs: Bildhauerarbeiten von Tamás Asszonyi und Feuermaillen von Piroska Gávor.

In der Provinz

Daily News, 1978. aug. 25.

Jávor Piroska, festő-

L: Asszonyi Tamás

_ : Hír

8.

Ninszabadság, 1Bn. 1979 jún. 16.

Ydvar Piroska, festőművész
a művészházaspár kiállítását a
Csontváry-teremben rendezte meg.

Kovács Gyula: Ydvar Piroska és Asszonyi Tamás kiállítása.
Tükör, Budapest, 1948. aug. 27.

Jávor Piroska

A Csontváry Teremben Asszonyi Tamás művésztrásával együtt rendezett kiállitásáról ir Vadas József: "A várakozás csendje" cimmel. Mindkét müvész alkotását kiemeli. Asszonyi Tamás éremmüvészetét, Jávor Piroska zománcképeit méltatja.
Fenti cimü kritikát lásd: Asszonyi Tamás nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 2.
XXII. évf. 35. sz. 12. lap.

Jávor Piroska

művei szerepeltek a szentendrei uj
művésztelep kiállitásán

Vác, Vak Bottyán Muzeum kiállitóterme
Görög templom, 1978.jul.7-3o.

-katalógus a könyvtárban-

Jávor Piroska festő

Bp. 1944-

A Képzőművészeti Főiskola festő tanszakán tanult 1964-69 között, mestere Szentiványi Lajos volt. Egyéni kiállításai: 1972. Madách Szinház
1975 Studió Galéria
1977. MNG - Műhely sorozat.

1969 óta férjével Asszonyi Tamás szobrászszal a szentendrei művésztelepen élnek. Közös kiállításai: 1971- Cegléd, 1972- Ráckeve, 1975- Pécs, Zalaegerszeg, 1977- Abony és:

– kiállítának a Csontváry Teremben 1978. aug. 17-31.-

– katalógus a könyvtárban –

Jávor Piroska festő

szíthettem magamnak a képet a mint felét alkották abban a kor- (Folytatás a 4. oldalon)

Jávor Piroska

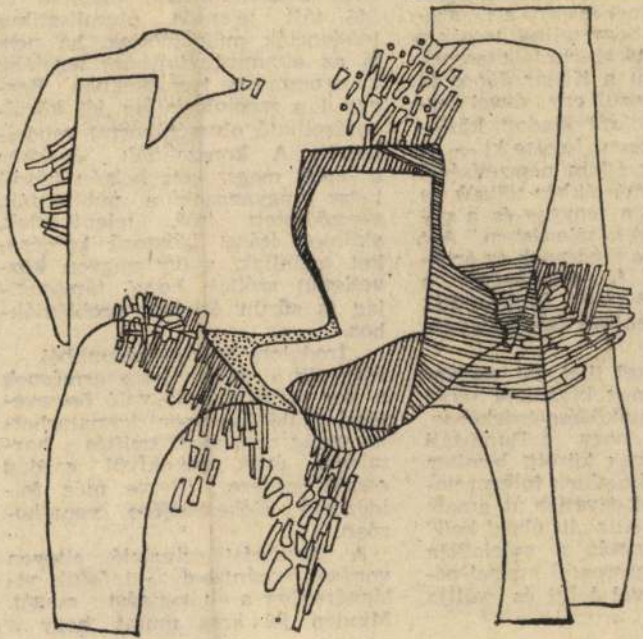

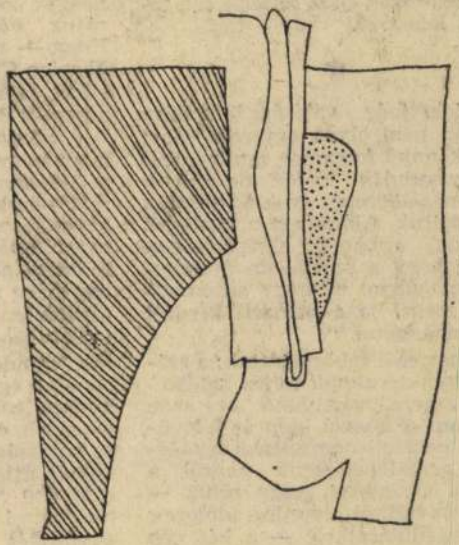

Jávor Piroska rajza

ÉLET ÉS IRODALOM

Élet és Irodalom, Bp.
1978. juli. 8. XXII. évf.
27. sz. 3. lap.

dunaitáj kellett elérkezni, amelyet 1944—45 hozott. A Szovjetunió győzelme a fasizmus felett, a dunai térség országainak felszabadulása, népi demokratikus forradalma, szocialista rendjének épülése tette ezt, teszi ezt lehetővé.

●

A lehetőség valósággá válása azonban nem olyan egyszerű, nem olyan könnyű folyamat, amilyennek a felszabadulás idején, de még a negyvenes—ötvenes évek fordulóján is gondoltuk. Akkor azt a bizalmat táplháltuk, abban az elképzelésben éltünk, hogy a szocialista átalakulás önmagában, mintegy automatikusan megoldja a nemzeti kérdést is a Duna-tájon.

Ma már reálisabban látjuk: a századok lerakta aknák teljes hatástalanítása nem végezhető el azon nyomban. A hosszú időn át felgyülemlett nemzeti-nemzetiségi problémákat nem lehet egyik napról a másikra eltüntetni, vagy róluk — maradványaikról, esetleg időleges, részleges újulásaikról — a két nép között élő barátság tényére hivatkozva, tudomást nem venni.

rádságos, mindennapi tettekben. Hogy egyetlen nemzetiség se érezze a megkülönböztetés akár csak legkisebb jelét sem. Közös érdekünk figyelemmel kísérni a nemzetiségek sorsát, hogy teljesíthessék a rájuk váró történelmi szerepet. Hogy — miként a Kádár János és Nicolae Ceaușescu egy évvel ezelőtti találkozójáról kiadott közlemény szemléletesen fejezte ki — „a két szomszédos állam nemzetiségei mind nagyobb mértékben töltsék be a híd szerepét a magyar és a román nép közötti közeledésben." Azt hisszük, ennek a szerepnek az érvényesüléséért a fő felelősséget a többségi nemzet viseli. Rajta múlik nagyrészt a kisebbség felelős magatartása is.

Ami bennünket illet, mi magyarok, mindent meg kívánunk tenni népeink együttműködése érdekében. Tudtom tudjuk, hogy a Duna-táji országok és népek közötti bizalom és barátság erősítésének internacionalista útja — az egyetlen út, amely a jövőbe vezet, s az „itt élned kell" történelmi parancsát a szocialista együttélés magasrendű eszmei-politikai tartalmával telíti és váltja valóra.

szinvonalas esszéforumnak bizonyult. (Nem szólva a romániai *Korunk*ról.) A rendszer korlátoltsága s elvakultsága ellenére ez idő tájt jelentős pluralisztikus tendenciák működhettek, ha nem is az államirányításban, legalább a nyomtatott termékekben. Egy-egy lap szociológiailag jól körülhatárolható olvasótáborral rendelkezett. A konszolidált években a lapok megszokott helyén hétről hétre ugyanazok a publicisták, szerződtetett írók jelentkeztek, akiknek írásai időszerű kérdéseket taglaltak, s így nagyon közvetlenül szóltak hozzá társaságilag is sűrűn érintett problémákhoz.

Irodalomtörténet-írásunkból hiányzik a magyar esszétermésnek a kor társalgásával való összevetése. Különösképpen kamatozhatna pedig ez a megközelítés a harmincas évek rendkívül gazdag esszétermésére, illetve még felidézhető élőbeszédjére vonatkozóan.

A társalgási szituáció citoyen vonásai korántsem minősítik világnézetileg a társalgást magát. Minden jel arra mutat, hogy a

Jávor Piroska

JÁVOR PIROSKA ÉS ASSZONYI TAMÁS képzőművész-házaspár alkotásaiból nyitottak kiállítást pénteken Egerben a megyei könyvtár aulájában. Asszonyi Tamás mintegy 80 érmét, Jávor Piroska festményeit, tűzzománcait láthatják az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1979/139/14

Jávor Piroska

Részt vett a szentendrei tárlaton.

A tűzzománcban most is sikeresen bizonyító *Jávor Piroska Improvizációk* című sorozata mellett grafikai érzékét is fölvillantja *Kontrasztok* elnevezésű, fekete-fehér, míves tollrajzciklusában.

Magyar Hirlap 1979/222/6

Wagner:Kortársak utközben

Jávor Piroska, festő

L: Papp Oszkár

Rózsa Gy: Zománc, üveg, cpitészet 13.

Nérszabadság Bp. 1978 jan. 8.

Jávor Piroska

Három részből álló -cimnélküli- rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Szemethy Imre: "Napóleon horoszkópja" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. jan. 7.
XXII. évf. 1. sz. 16. lap.

Jávor Piroska

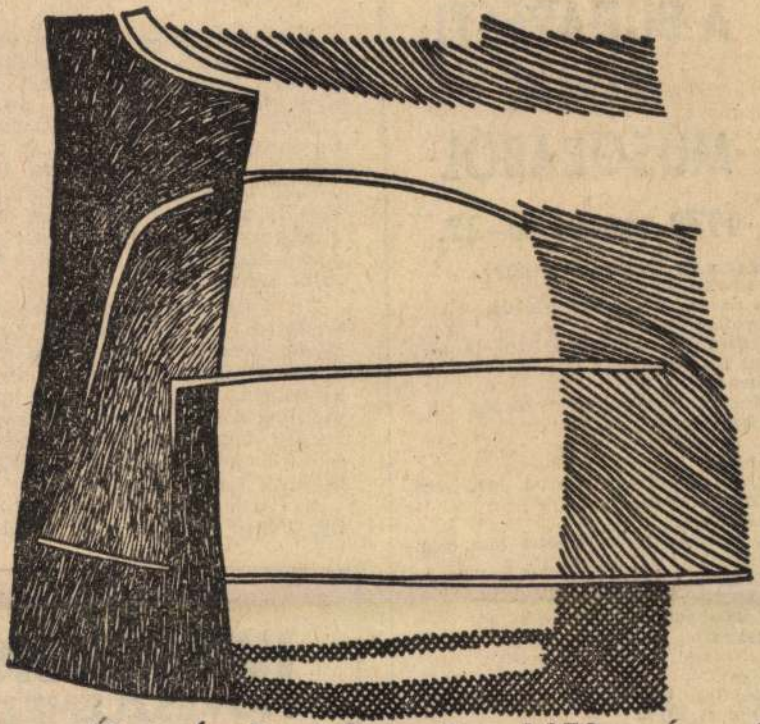

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 18.
XXII. évf. 11. sz. 7. lap.

Jávor Piroska rajza

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1978. március 16–22.

MAGYAR FILMEK MOZIJA: (BÁNYÁSZ)
A tizedes meg a többiek n10.
Sirokkó (***) n12.
Csillagosok, katonák (**) 16—19, n2.
Égi bárány (**) 20—22., n2.
Apa 16—19., n4.
Még kér a nép (**) 20—22., n4.
Csatatér (Mohács 1976) n6.
K. O. este f8.
ALFA:
A Csendes-Óceán kalózai (mb., rom—NSZK—fr.) f4, h6, 8.
BARTÓK:
A Csendes-Óceán kalózai (mb. rom—NSZK—fr.) h9, 11, n2.
K. O. (m.) f4, h6, 8.
BÁSTYA:
Kedves Michele (ol.) h9, 11, n2.
Magyarok (m.) f4, h6, 8.
K. O. (m.) minden este 10.
CORVIN:
Meghívás egy gyilkos vacsorára (mb., ang.) f4, h6, 8.
DUNA:
Megismételt esküvő (sz.) f5.
Túl a félelmen (fr.)*** h7, 9.
K. O. (m.) 18-án éjjel n12.
MÁTRA MESE ÉS IFJÚSÁGI MOZI:
Az eltévedt nyuszi (mesesorozat) f10.

Az ismeretterj

Hiába tökéletes ismerője valaki a szakterületének — ha közkincscsé kell tennie tudását, nem bizonyos, hogy sikeres lesz a próbálkozása. Mert tanítani, ismeretet terjeszteni is tudni kell. Ez a — nem új — felismerés hívta életre a TIT budapesti *módszertani fórumát*, amelynek keretében márciusban több, e téma ihlette előadás hangzott és hangzik el a *Kossuth Klubban.*

Dr. Fukász György az ismeretterjesztés hatékonyságának kérdéseiről, *Marx György* akadémikus a természettudományos nevelés új irányairól, *Nagypál Botond* matematikus az integráció és komplexitás fogalmáról, értelmezéséről és az ismeretterjesztésben elfoglalt helyéről tartott előadást.

A fórum további programjából figyelemre méltó *Jozef Poltur-*

HUNGAROTON
MŰVÉSZLEMEZ

ÚJDONSÁGOK

Magyar Nemzet

Péntek, 1980. május 23.

Jávor Piroska rajzai

a Helikon Galériában

Jávor Piroska nevét leírva, szinte automatikusan ezt írná az ember: „zománcai". Mert ő, amióta csak elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát — 1964 és 1969 között, Szentiványi Lajos osztályában —, jobbára zománckompozíciókat tervez, formál és állít ki. Megszoktuk azt is, hogy ezek a zománcok igazán kitűnőek: érzékeny forma- és színskálával építtetek, gyönyörködtetőek (anélkül azonban, hogy tolakodók lennének), kicsiben és nagyban egyaránt alkalmas dekorációi az otthonukká váló tereknek.

Ám a *Helikon Galériá*ban, szakítva a konvenciókkal, Jávor Piroska nem zománcokat mutat be, hanem *rajzokat*. E műveiben, tegyük máris hozzá, nem a szemlélet változása tükröződik az új eljárás használatba vételében és eredményeinek bemutatásában. Inkább a meglevő és ismerős szemlélet kitágításának lehetünk, a nyilvánosság elé tárt rajzokat szemlélve, tanúi.

Ennek a szemléletnek, vagy egyszerűbben szólva, Jávor Piroska programjának a megfogalmazását keresve, aligha lelhetünk jobbat annál, amelyikre ő bukkant rá — Matisse-nál. Tárlatának katalóguslapján közli is: „Amiről álmodozom: az egyensúly, a tisztaság, a nyugalom művészete, nyugtalanító, elgondolkodtató téma nélkül, amely a szellem munkásának, az üzletembernek, az irodalmárnak egyaránt olyan megnyugvást, lelki gyönyört jelent, mint egy kényelmes karosszék, amelyben kipihenheti fáradtságát."

Ennyi csak? Ennyi. De nem „csak". Mert ha valaki olyan programszerűen vállalja a nyugalmat adó harmóniák formálását — és valóban képes a létrehozásukra — mint ő, akkor avval többet tett művének szemlélőjéért, mintha a „képző"-művészet valamely kiürült sémáját ismételte volna meg. Mert a kiürülten továbberőltetett képrend csüggeszt. A valóban jó díszítés ellenben felold: „megnyugvást, lelki gyönyört jelent".

Mindezek után továbbra is áll a kérdés: milyenek Jávor Piroska rajzai? Általánosságban felelve a kérdésre — pontos megvalósítói az imént Matisse szavaiba burkolt szándéknak. Elsősorban ritmusváltásokkal operál rajtuk Jávor Piroska: a ritkuló, majd sűrűsbödő motívumszövedékek ütemezésével. Belőlük építi kényes-szép egyensúlyú formarendeit a lapokon, sőt, e ritmusváltásokat folytatja és hangsúlyozza a tömbösebb részekből kicsapó vonalakkal, másutt a visszafogottan, de erős határozottsággal használt színekkel. Rajzaiban éppoly tudatosnak mutatkozik Jávor Piroska, mint zománcműveiben. És épp olyan felszabadultnak. Bebizonyítva ismét, hogy programja nem olyan „kicsi", mint amilyennek a konvencionális értékrend mutatja, a megvalósítása pedig legalább olyan fontos, mint a magyar piktúra hagyományos területeinek munkálása

h.

Választási nagyg

Csütörtökön folytatódott a választási nagygyűlések sorozata. Ezúttal Miskolcon, Szegeden és a fővárosban, Újpesten találkoztak a választók a képviselőjelöltekkel.

Lázár György Miskolcon

Miskolcon, a Lenin Kohászati Művek nemesacél-hengerművének zászlódíszbe öltöztetett nagycsarnokában gyűltek össze Borsod-Abaúj-Zemplén megye és a város választópolgárainak képviselői, az ipari és a mezőgazdasági üzemek, az intézmények dolgozói — együttesen mintegy tizenötezren —, hogy meghallgassák *Lázár* Györgynek, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a Minisztertanács elnökének, Borsod megye 5. számú választókerülete országgyűlési képviselőjelöltjének választási beszédét.

A Himnusz hangjai után dr. *Szeppelfeld* Sándor, a Lenin Kohászati Művek vezérigazgatója köszöntötte a nagygyűlés résztvevőit, majd Lázár György emelkedett szólásra.

A választások során — hangsúlyozta a többi között — nem csupán a jelöltekre, hanem arra a programra is szavazunk, amelyet a XII. kongresszus fogalmazott meg, s amelyet a Hazafias Népfront — ahogy az a választási felhívásban is kifejeződik — támogat. *Június 8-án az eddigi politika folytatására szavazunk.* E politikát megvalósítva az elmúlt öt évben is előbbre jutottunk nagy történelmi művünk, a fejlett szocialista társadalom építésében.

— A XII. kongresszus eddi-

— A tervező szervek olyan ötéves terv kidolgozásán munkálkodnak, amely az 1979. és az 1980. évi terv irányvonalát követve, biztonsággal megalapozza elért eredményeink megszilárdítását, javítja az egyensúlyi helyzetet. Ez a terv a fejlődés minőségi jellemzőit, a hatékonyság növelését, az exportképesség javítását, az energiával és az anyaggal való takarékosságot szolgáló strukturális változásokat helyezi előtérbe.

— Terveink valóra váltásához továbbra is *nélkülözhetetlen számunkra a szocialista országokkal, mindenekelőtt a Szovjetunióval folytatott sokoldalú gazdasági együttműködés.* A két- és több oldalú kapcsolatok fejlesztése során arra törekszünk, hogy újabb, hosszú távú együttműködési, mindenekelőtt szakosítási és kooperációs lehetőségeket tárjunk fel, ezzel is hozzájárulva a hatékonysági, egyensúlyi követelmények következetes hazai érvényesítéséhez.

Belpolitikai, gazdaságpolitikai céljainkról szólva rámutatott a kormány elnöke, hogy elérésükben minden eddiginél nagyobb szerepe van a *társadalmi összefogásnak*, az emberi tényezőknek. A vezetés színvonala emelésének, a gazdaság és a tudomány jobb kapcsolatának éppúgy, mint a

Jávor Piroska

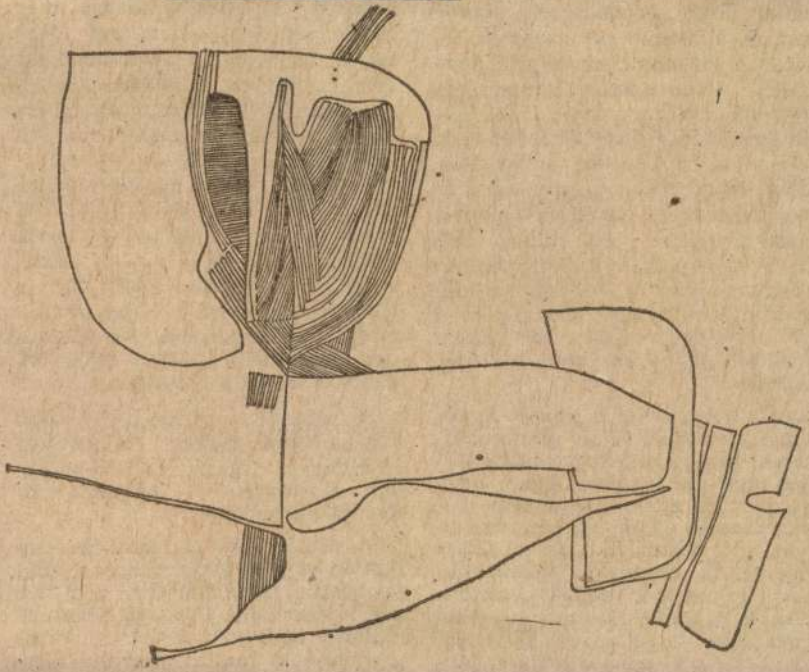

Jávor Piroska: Kapcsolatok
Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 19.
XXIV. évf. 3. sz. 3. lap.

tudta, hogy pihenőidőben, őrszobán, és általában nevetségesen lehetetlen körülmények között, ágyszélen, katonaládán kuporogva írok valamit, amit aztán írnok barátaim szívességével éjszakánként, különböző írógépeken letisztázok. Újházyt szerettük, egyszer elbeszélem még, miért, ott én csak annyit mondtam: „Hát, több mint a fele kész, egy példányt elküldtem az írószövetségbe." „Van egy példánya?" „Két példányban gépeltem le." „Idefigyeljen, adja ide nekem a másik példányt, most rögtön." „Igenis."

Arra jött Berkes hadnagy. A százados rámkiáltott: „A gombja, tizedes! Egy rajparancsnok nem járhat így!" Be kellett látnom, hogy tíz perccel előbb, mikor egy betonoszlop és egy löveg közé szorultam, a vontatórúd lesodorhatta valamelyik köpenygombomat. Mikor Berkes már elhaladt melletünk, a százados egészen közel lépett. „Ide figyeljen! Mennyi idő alatt adják ki a könyvét?" A lábujjaimat próbáltam éppen mozgatni a csizmámban, hogy meg ne

natomat. Sötétben érkeztem meg Diósjenőre. Hat kilométert mentem a táborhelyig az erdőben. Sokszor felbuktam a hóban. Az őrparancsnok végignézett rajtam, röhögött, honnan a francból másztál te ki, üveget halászott elő zsebéből, belémnyomott egy deci pálinkát. A sátrakat a hóra húzták. A szalmazsákokat a havon fektették egymás mellé. A pokrócok kemények voltak a jégrétegtől. Alattuk álomba merevedett, összezsúfolt testek, verítékgőzben. Könyökömmel feszítettem szét két hátat, beékeltem magam közéjük.

A reggel. A sötétség. A patak jegébe ütött fejszék. Az arcokon szétdörzsölt jeges víz. A trombitaszó. A sorakozó. A nó alatt imbolygó domboldal.

A tisztek sora szemben. Ez szokatlan volt. A napiparancsra összegyűjtött, szakaszonként sorakozó teljes állomány. Újházyt kerestem. Újházy nem volt sehol. A törzsparancsnok, amint fogadja a jelentéseket. Ahogy előlép. Ahogy a szélvihar rázza az ágakat. A tábor-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 FEB 25

ÉLET ÉS IRODALOM

Jávor Piroska

1021

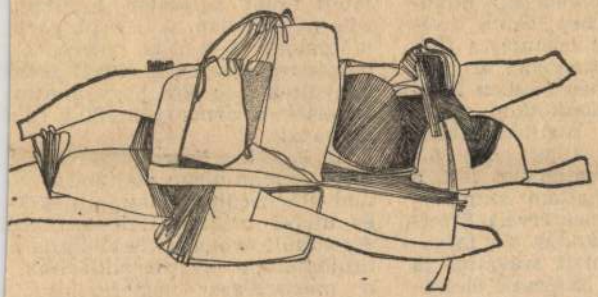

Jávor Piroska: Utazásaim Zalában

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1978. február 23

—március 1.

MAGYAR FILMEK MOZIJA (BÁNYÁSZ)
A X. Magyar Játékfilmszemle programja:

Riasztólövés 23-án n10, n12, n2, f4,
Amerikai cigaretta 23-án h6, 8,
Ki látott engem? 24-én n10, n12

Fogamzás – ba

Ismertem Londonban egy hippilányt. A közelünkben lakott, fekete barátjával, egy lebontásra ítélt házban. Népszerűtlenségét az utca öreg hölgyei körében részben fekete fiújának tulajdonítottam, részben annak, hogy tisztítószerekből jóval az országos átlag alatt fogyasztott. Amikor állapotos lett, a sarki ivóban hallhattam szapulóinak és védelmezőinek érveit. Értelmes szabadgondolkodók és fajvédők halkan odavetett szavaiból is ki lehetett venni az érvek élességét. Pedig mekkora fordulat várt mindkét táborra: a lány ugyanis rövidesen hófehér bőrű csecsemőnek adott életet. A környéken még

látott fiolát helyeztek letétbe
újfajta bankban. A női polgárjo
mozgalom feminista harcosai
magányos asszonyok százai term
kenyültek meg úgy, hogy pontos
ismerték a donor genetikai tula
donságait.

Az Evening News idézett cikk
nek azonban olyan csattanója vo
amivel sikerült kiváltani az 1977-
év utolsó országos felbolydulás
Az elmúlt évben tíz leszbiánus p
örülhetett a gyermekáldásnak
a mesterséges megtermékenyít
révén. (Az év korábbi felbolydul
sai közül: társadalmi, sőt parla
menti vitát vált ki, megenge

Jóvor Piroska, Jestő

L: Deli Antal

P. Küs J: Kentendre ... 7.

Népszabadság, Bp. 1978. júl. 21.

Jávor Piroska, festő

L: Lehoczky János

Ladányi István: Szentendrei cégérek 443.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. ápr. 7. XXXIII/14.

Udvar Piroska, festőművész

A szentendrei művészet 50 évet bemutató retrospektív kiállítás megnyílt az új Szentendrei Képtárban, melyen szerepelnek a művésznő művei, tűzzománcai.

Lázonczi Miklós: Öt évtized tárlata.
Pest Megyei Hírlap, 1978. jan. 29.

Jávor Piroska

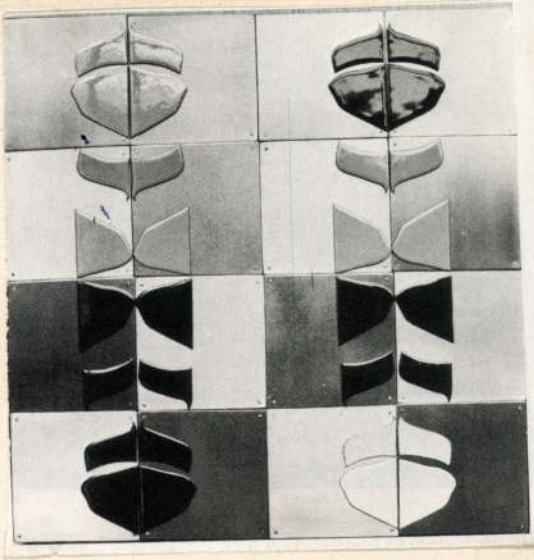

Burkolàtterv, 40x40 cm:/

Vadas József: Imaginárius térben.
Müvészet, 1978. március - 11. lap

Jávor Piroska

1944. Bp.–

A Képzőművészeti Főiskola festő tanszakát Szentiványi Lajos növendékeként 1969-ben végezte el. Önálló tárlatai voltak Bp.-en (Pinceterem, 1969) Fiatal Művészek Klubja, (1968) Madách Galéria (1972, 75) és Salgótarjánban (1975)

Címe: 2000 Szentendre, Kalvária úti Művésztelep.

Zománcművészeti Alkotótelep, Kecskemét 1975. VII. 15 – VIII. 15

Jávor Piróskos

Jávor körei egyszer virágot,
máskor Napot, megint más-
kor össéjtet asszo-ciálnak

Vadas József: Imaginárius tüben.
Művészet, 1978. március - 11 lap.

Jávor Piroska

Jávor minden nagyjelvánulásában kulturált.

Vadas József: Imaginárius-térben, Művészet, 1978. március - 11 lap.

Jávor Piroska

Mayer műve elementárisabb mint Jávoré.

Vadas József: Imaginárius térben.
Műrészet, 1978. március - 11 lap.

Jaivr Piroska

A szürrealizmusbe hajló absztrakt expressionizmus művelője.

Vadas József: Imaginárius térben.
Művészet, 1978. március - 11 lap.

Jávor Piroska

Megbízták Lehoczky Jánost és Jávor Piroskát, hogy a szentendrei Nép-művészetek Háza részére Románc-festésű hovácsottvas cégért készítsen.

—: Közteri munkák.

Művészet, 1978. április – 45. lap.

Jávor Piroska

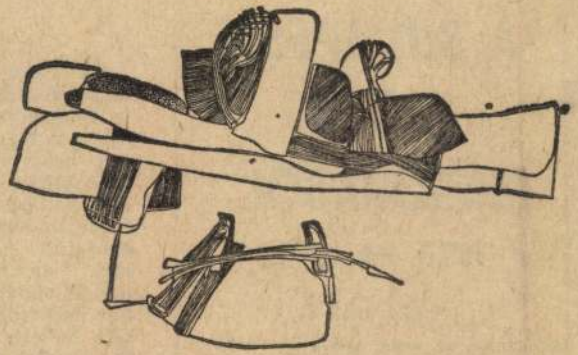

Jávor Piroska: Utazásaim Zalában
Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 25.
XXII. évf. 8. sz. 7. lap.

IZOMKUTATÁS

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1978. február 23

—március 1.

MAGYAR FILMEK MOZIJA (BÁNYÁSZ)

A X. Magyar Játékfilmszemle programja:

Riasztólövés 23-án n10, n12, n2, f4,
Amerikai cigaretta 23-án h6, 8,
Ki látott engem? 24-én n10, n12, n2, f4,
Nyolcvan huszár 24-én h6, 8,
Ők ketten 25-én n10, n12, n2, f4,
Legató 25-én h6, 8,
Veri az ördög a felességét 26-án n10, n12, n2, f4,
Kihajolni veszélyes 26-án h6, 8,
Apám néhány boldog éve 27-én n10, n12, n2, f4,
Cséplő Gyuri 27-én h6, 8,

Fogamzás – bank

Ismerem Londonban egy hippilányt. A közelünkben lakott, fekete barátjával, egy lebontásra ítélt házban. Népszerűtlenségét az utca öreg hölgyei körében részben fekete fiújának tulajdonítottam, részben annak, hogy tisztítószerekből jóval az országos átlag alatt fogyasztott. Amikor állapotos lett, a sarki ivóban hallhattam szapulóinak és védelmezőinek érveit. Értelmes szabadgondolkodók és fajvédők halkan odavetett szavaiból is ki lehetett venni az érvek élességét. Pedig mekkora fordulat várt mindkét táborra: a lány ugyanis rövidesen hófehér bőrű csecsemőnek adott életet. A környéken még el sem ült a megdöbbenés, amikor a kismama megjelent az ivóban, a fokozott tejkiválasztás érdekében fölhajtott két pohár sört, és könnyedén közölte, hogy gyermekét mesterséges megtermékenyítés révén, spermabanktól szerezte.

Ő jutott eszembe, amikor kelátott fiolát helyeztek letétbe az újfajta bankban. A női polgárjogi mozgalom feminista harcosai és magányos asszonyok százai termékenyültek meg úgy, hogy pontosan ismerték a donor genetikai tulajdonságait.

Az Evening News idézett cikkének azonban olyan csattanója volt, amivel sikerült kiváltani az 1977-es év utolsó országos felbolydulását. Az elmúlt évben tíz leszbiánus pár örülhetett a gyermekáldásnak — a mesterséges megtermékenyítés révén. (Az év korábbi felbolydulásai közül: társadalmi, sőt parlamenti vitát vált ki, megengedjék-e a turbános, indiai származású szikheknek, hogy ne viseljenek bukósisakot, ha motorra ülnek. Többször találkoztam olyan tüntető menettel, amely az ellen jelentett be tiltakozást, hogy kutyákat használnak a dohányzás ártalmasságának bizonyítására folytatott kísérletekben.) A leszbiánus nőkkel

Sávor Piroska 2000 Szentendre, Lukács György útja 5-7

1944 Bp. –

A Képzőművészeti Főiskolán Szentiványi Lajos növendéke volt. 1969-ben végzett. Főleg tűzzománc lepelet ürszt, 1969 óta állandó résztvevője a Salgótarjáni Zománc Biennálénak, kiállított fiódmesővásárhelyen és a balatoni nyári ~~laton~~ tárlaton, a Studió kiállításain. Kisebb gyűjteményt mutatott be 1968-ban a Fiatal Művészek Klubjában, 1969-ben a Gerencsérosi pincetárlaton, 1971-ben a Csepel Galériában, 1975-ben Miskolcon. Férjével Anzonyi Tamással közös kiállítása volt 1971-ben Cegléden, 1972-ben Ráckevén, 1975-ben Pécsett és Zalaegerszegen. 1975-ben önálló kiállítása volt a Studió Galériában. Díjat nyert az első és harmadik Salgótarjáni Zománc Biennálén.

Kiállított művei:

„Játékaim" I-IV 1975 (tűzzománc) 19x19 cm

„Találkozás és elválás" 1975 (tűzzománc) 15x60 cm

(fotó Szabó) „Kísérlet" II. 1975 (tűzzománc) 25x40 cm

„A réz színeváltozásai 1975" (tűzzománc) 25x25 cm

Szentendrei művészet 1976

MNG 1976 május.

Jávor Piroska

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX. KÖLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-106

1978 MÁR 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Jávor Piroska

1021

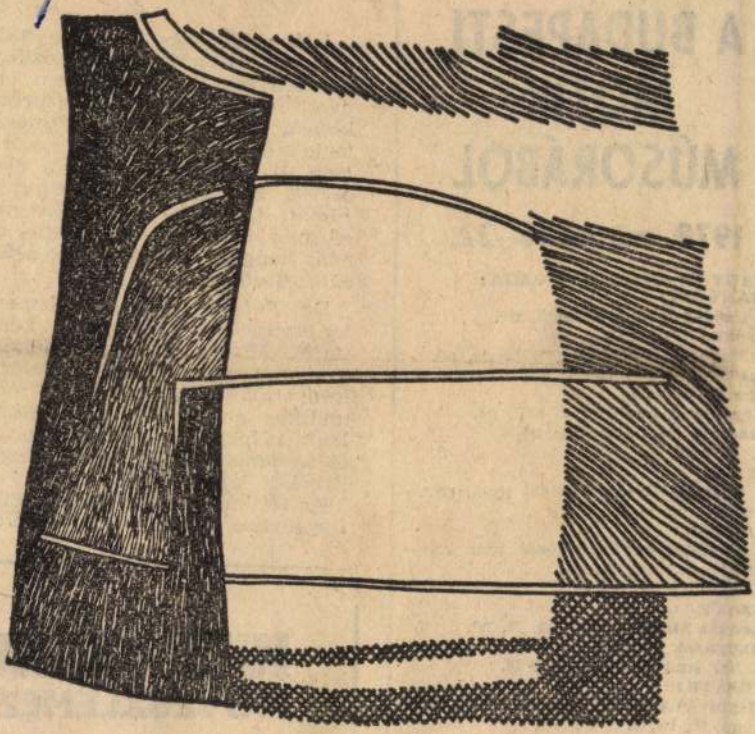

Jávor Piroska rajza

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1978. március 16—22.

MAGYAR FILMEK MOZIJA: (BÁNYÁSZ)
A tizedes meg a többiek n10.
Sirokkó (***) n12.
Csillagosok, katonák (**) 16—19, n2.
Égi bárány (**) 20—22., n2.
Apa 16—19., n4.
Még kér a nép (**) 20—22., n4.
Csatatér (Mohács 1976) n6.
K. O. este f8.
ALFA:
A Csendes-Óceán kalózai (mb., rom—NSZK—fr.) f4, h6, 8.
BARTÓK:
A Csendes-Óceán kalózai (mb. rom—NSZK—fr.) h9, 11, n2.
K. O. (m.) f4, h6, 8.
BÁSTYA:
Kedves Michele (ol.) h9, 11, n2.
Magyarok (m.) f4, h6, 8.
K. O. (m.) minden este 10.
CORVIN:
Meghívás egy gyilkos vacsorára (mb., ang.) f4, h6, 8.
DUNA:
Megismételt esküvő (sz.) f5.
Túl a félelmen (fr.)*** h7, 9.
K. O. (m.) 18-án éjjel n12.
MÁTRA MESE ÉS IFJÚSÁGI MOZI:
Az eltévedt nyuszi (mesesorozat) f10,

te

vala

a szakterületének — ha közkinc csé kell tennie tudását, nem bizo nyos, hogy sikeres lesz a próbá kozása. Mert tanítani, ismeret terjeszteni is tudni kell. Ez a — nem új — felismerés hívta életr a TIT budapesti *módszertani fó rumát*, amelynek keretében már ciusban több, e téma ihlette elő adás hangzott és hangzik el a *Kos suth Klubban*.

Dr. Fukász György az ismeret terjesztés hatékonyságának kérdé seiről, *Marx György* akadémikus a természettudományos nevelés új irányairól, *Nagypál Botond* mate matikus az integráció és komp lexitás fogalmáról, értelmezéséről és az ismeretterjesztésben elfoglalt helyéről tartott előadást.

A fórum további programjából figyelemre méltó *Jozef Poltur-*

HUNGAROTON
MŰVÉSZLEMEZ

ÚJDONSÁGOK

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 OKT 8

Békés m. Népújság

Jávor Piroska festőművész

Más — de nem érthetetlen. Követendő.

(kővári)

1021

Országos kiállítások

Ma és holnap két kiállítást nyitnak a múzeumi és műemléki hónap alkalmából Budapesten. Ma, szerdán délután az ország fiatal képzőművészeinek bemutatótermében, a Stúdió Galériában Jávor Piroska festőművész kamaratárlatát nyitják meg.

Sarkad—Bcs. Építők 3—1 (1—1). Sarkad, 150 néző. V.: Domokos. **Sarkad:** Csiki — Krasznai, Vadi, Gyetvai, Tari, Kincses (Nemes II), Leel-Őssy, Hőgyes, Nemes I, Kassai, Sárközi. Edző: Házi István. **Építők:** Kiss S — Kiss F., Hazai, Ancsin, Volentér, Kiss Gy., Szluka, Lipták, Pribojszki, Sovány, Tari (Árgyelán). Edző: Tari Sándor. **G.:** Hőgyes, Nemes I., Kassai, ill. Szluka. **Jók:** Nemes I, Leel-Őssy,

Jávor Piroska, [ ]

L.: Deine Pál

—:□ Szentendrei 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 17.

Jávor Piroska

Salgótarjánban megnyílt a III. országos románcművészeti bienniále, melyen a művész munkái szerepelnek.

Tóth Elemér: Seregszemle – kis szeggel.
Nógrád, 1975. nov. 23.

109.	Szerelmes formák IV. nyomat, 30x36 cm	2.000.-
110.	Szerelmes formák V. nyomat, 30x36 cm	2.000.-

JÁVOR PIROSKA

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor
AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

Jávor Piroska

Megbízást kapott Jávor Piroska és Mayer Berta Szolnokon a Megyei Tanács részére 7 db. néphőzzáisásá-gi ainer kiüztetésére.

-----: Köztéri munkák.

MŰVÉSZET, 1976. február - 48.oldal.

Jávor Piroska

A III. Románcsúvészeti Biennálén szerepeltek munkái: „Crepusculum" (említve) és fali kompozíciói.

P. Szűcs Julianna: Salgótarjáni III. Románcsúvészeti Biennálé.

Palócföld, 1976. 2. 27. old.

Jávori Piroska
grafikus

Jávori Piroska Zalaegerszegen
mutatta be tűrzománcait
az Ifjúság Hárában december
8-án.

-: Kiállitási naptár
Müvészet, 1975.december - 46.oldal

Jelzet:

Év:

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Jelzet:

Év:

Jávor Piroska festőművész

Hat festőművész kiállitásáról ad hirt a lap -kulturális eseményeket ismertető- rovata:
ifj. Keleti Jenő, Jávor Piroska, Kaponya Judit, Dohnál Tibor, Végh András, Leitner Sándor nevét sorolja fel.

A Studió Galériában október 8.-án nyitják meg Jávor Piroska kiállitását.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 4.
XIX. évf. 4o. sz. 8. lap.

Jávor Piroska

Az I nezetközi zománcművészeti alkotótelep 1975-ös bemutatkozó kiállitását szerepelt Kátai Mihály, Jávor Piroska, Ásztai Csaba, Turi Endre ifj Koffán Károly

Forrás 1975/12/81-82

Forrás, 1976. 11.

Jávorka Piroska

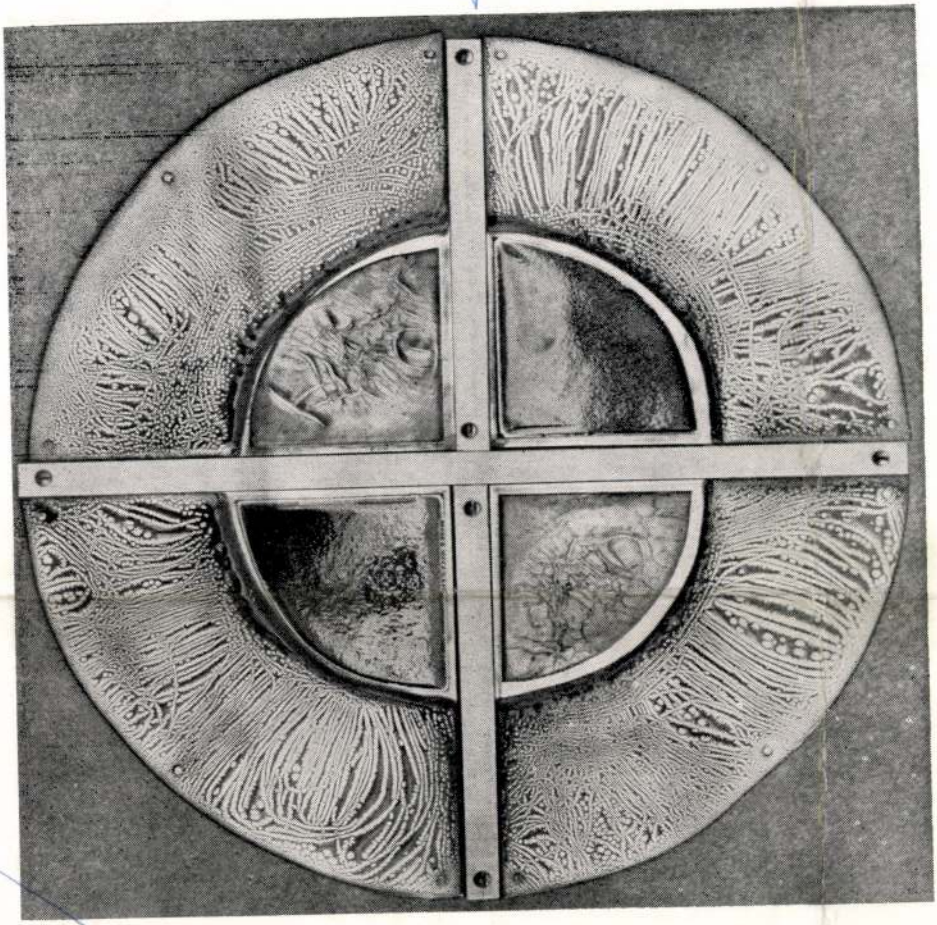

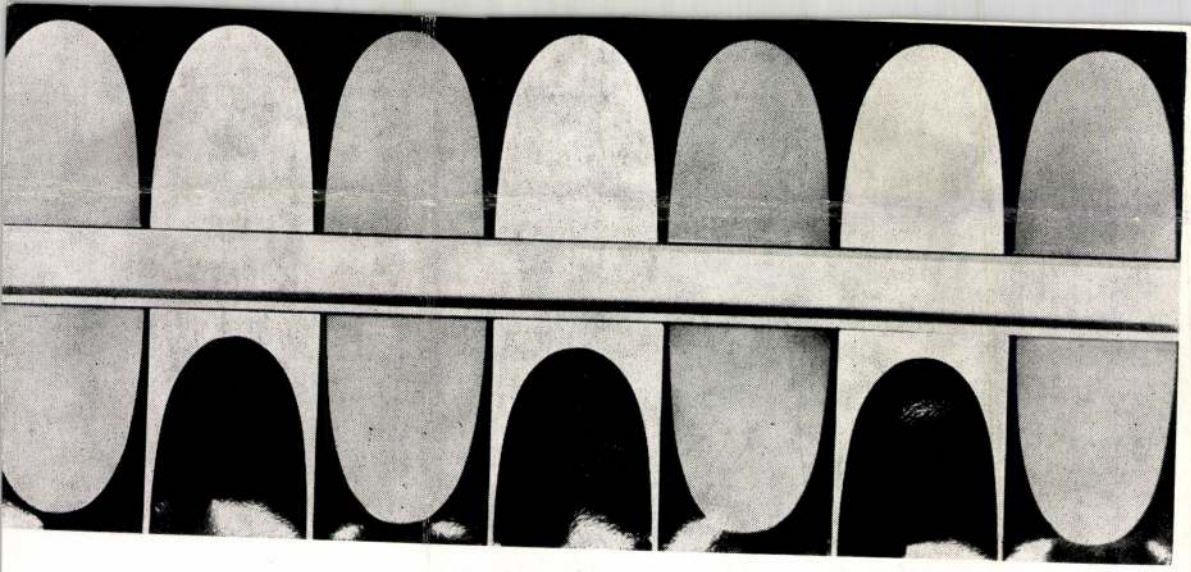

VIII. ÉVFOLYAM, 1976. NOVEMBER

11

JÁVOR PIROSKA: MURÁLIS TERV II.

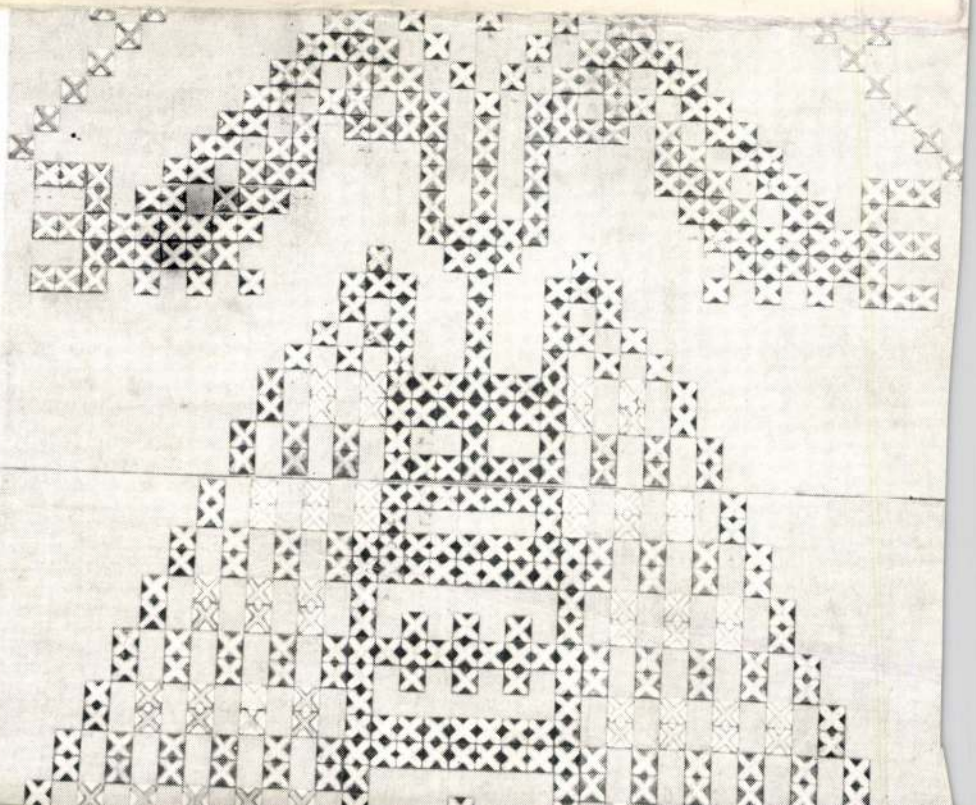

Jávor Piroska, szobrászművész

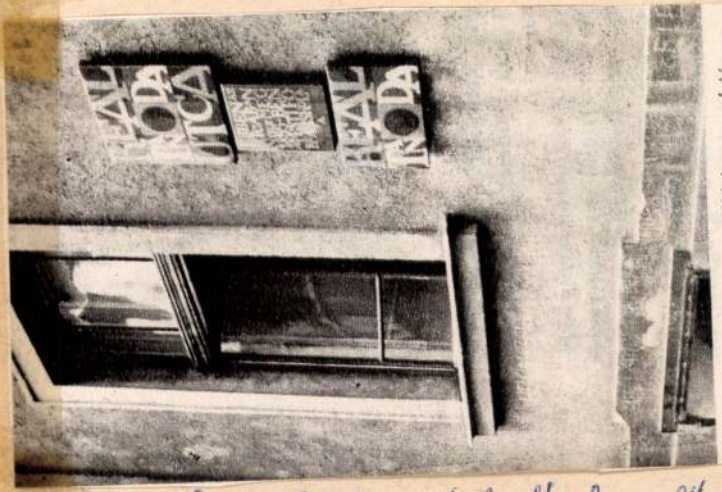

Jávor Piroska: Táblakompozíció a Reáltanoda utcában

Csapó Vsyágy: Új szobrok, emlékművek a fővárosban.
Budapest, 1946. szept.

Jávor Piroska, festő

Ráckevén nyílt meg tárlata.

— : Az alkotmány napját ünnepli az ország 19.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 20.

Gábor Piroska festőművész

Ráckevére, a Savoyai kastélyban nyílt meg kiállítása, fiával, Gábor Tamás szobrászművésszel együtt.

Pest m. Hírlap, 1972. aug. 20.

Jávor Piroska festő

Jávor Piroska

A Fiatalok Stúdiójának budapesti Dürer-termében mutatkozott be a *Szentendrén élő* művésznő játékosan komoly és méltóságteljes *tűzzománcaival.* Hiánytalanul megoldott műveiben igényesen időzik saját névaláírásának képi környezetet is biztosító vizuális elemzésével, egyszerű alapformák festői véglegesítését vállalja. Definitív sűrítését adja a műveszetének a katalógusban — a kiállítást éremosztó kedvességgel árnyaló — *Ligeti Erika:* „Jávor Piroska őszinte, egyenes ember. A zománcban elszánásainak talált pompás lehetőséget. Határozott vonalívei képzeletünk szárnyalását nem szegik, csak szelíden irányítják". E megállapításhoz éppen igazsága miatt nincs hozzátennivalónk.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1945. okt. 28.

Jávor Piroska

A Csepel Galeria adott otthont a Szszománc kiállításnak.
Itt mutatta be Jávor Piroska lágy vonalú kékbe hajló táblácskait.

Némethi Györgyi: Füszománc

Orszag-Világ 1971/35 15 old.

Jávor Piroska

Ötesztendős a szentendrei művésztelep c. kiállításon szerepét Asszonyi Tamás, Bálint Ildikó, Dienes Pál, Hajdu László, Jávor Piroska, Kisfalusi Márta, Kocsis Imre, Kóka Ferenc, Ligeti Erika, Lukoviczky Endre, Gy. Molnár István, Papachristos Andreas, Pirk János, Rajki László, Rozsa Péter.

Magyar Hirlap 1974/146 6.old.

Jánot Pirosha
festő

Variációk cinni sanus
Románchépeit állitotta ki.

Kovács Gyula: Képek szobrok a szikrási várban
Művészet, 1969 november - 27 lap

Járor Pirosha

nohán?

Variációk I. (rymo)

Bükösdi László: Symposion 1969

Művészet, 1969. november - 25 lap

Jávor Piroska

Románképekkel szerepel az alábbi tárlatom

Csongrády Béla: Román művészeti szerepszemle Salgótarján ban

Nógrád 1969 XII. 24

Jávor Pérosha
festő

Zománckompozíciót és
Sohac nő c. olajképét mutatta
be a tárlaton

Bükösdi László: Symposion 1969
Művészet, 1969. november - 25 lap

Jávor Piroska

Kikelet c. Lüzzománca (emb.)
szerepel az alábbi tárlatok

(bl.): A Képzőművészeti Főiskola
növendékeinek) kiállítása

Dolgozók Lapja 1969 VII-1

Javor Pirosha

Grafikus

„Balga szűzek" c. művét
mutatta be a tárlaton.

Losonci Miklós: I. Országos Lománcművészeti kiállítás
Művészet, 1970. junius – 43 lap.

Gaiór Piroska

festő.

A Főiskolát 1969-ben végezte. Végig Szentiványi hajós ivbendeke volt. Festményei és Zománcképei több csoportos kiállításon szerepeltek.

Kovács Gyula: Az uj művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1970.október - 23.lap.

Jávor Piroska
festő

Ossszonyi Tamás felesége Jávor Piroska.
1944-ben mildett Budapesten, Cegléden
érettsigezett. Két ung a Villertbe dolgozott.
Körbe a Vasutas képzőmüvesztő Szak-
körbe jait stúdiumokra.

Kovács Gyula: Az uj müvésztelep lakói Szentendrén.
MÜVÉSZET, 1970.október - 23.lap.

Javor Piroska

„Lola" (rejmo)

Kovács Gyula: Az uj müvésztelep lakói Szentendrén.
MÜVÉSZET, 1970.október - 23.lap

Závor Piroska festő

neve emlitve

A szentendrei művésztelep lakója

Pestmegyei Hírlap 1970 október 17
4. old.

JÁVOR PIROSKA

TŰZZOMÁNC TÁBLÁI SZEREPELNEK AZ ALÁBBI TÁRLATON.

AMBRUS TIBOR: VÁSÁRHELYI ŐSZ TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, [redacted] 1970. OKT. 18.

Fávor Piroska

Variáció I. zománc 20×20 cm
Muzsikusok " 20×20 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Lóránd.

JÁVOR PIROSKA

EGY ÉVE VÉGEZTE A KÉPZŐMŰV. FŐISKOLÁT.
ASSZONYI TAMÁS TELESÉGE. ZOMÁNC KÉPEKET
KÉSZÍT.

TAMÁS ERVIN: SZÍV ÉS ZOMÁNC.

PEST MEGYEI HÍRLAP, 1970. OKT. 17.

Jávor Piroska

Szerepel az árvizkárosultakért rendezett Tarlatos Szentendrén

H. fy: A Szentendrei művészek az árvizkárosultakért

Magyar Nemzet 1970 VII. 26 11 old.

Jávor Piroska

Szalkaakalapos női fej

tűzzománc 25x28

V. Balatoni Nyári Tárlat

1970. Keszthely

Jávor Piroska

Említve

H. Gy. A szentendrei művészek az árvízkárosultakért

Magyar Nemzet, Bp. 1970. júl. 26. 11. l.

JÁVOR PROSKA

„ABLAKBAN I. – II. – III."

„VARIÁCIÓK I. – II."

C. ZOMÁNCAI (EML.) SZEREDÁNEK A XII. VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLATON.

BOJÁR IVÁN, ALFÖLDI ELÉGIÁK.

MAGYAR HÍRLAP, 1970. OKT. 18.

Jávor Piroska

A cegléd Táncsics iskolában Veér László tanítványa volt.

Pest Megyei Hírlap, 1970, okt. 3.

Jávor Piroska

Csevegők, zom. 12×18
Tükör előtt, -"- 18×12

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71

Jávor Piroska

Tüzzománc táblákkal vett részt a tárlaton

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Alföld 1971/1 75 old.

Jávor Piroska

1. Ikrek II zománc 14x12 cm
2. Variáció egy kártyafigurákkal zománc 12 x 12 cm

Studio '71

Jávor Piroska, [grafikus?]

Szerepel a Pest megyei tárlaton. (N. Galéria.)

Rózsa Gyula: Budapest a megyeszékhely 7.

Népszabadság, Bp. 1971 [illegible] 8.

Jávor Piroska, [ ] MDK

Kiállít a Szepel Galériában.

— : □ „Tűzzománc címmel ...." 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1971. febr. 16.

Jávor Piroska

A Salpótarjáni Öblösüveggyár díját kapta az alábbi tárlaton

Magyari Erzsébet: Az I. Orsz. Románművészeti Biennálé Salpótarjánban

Szolnok megyei Néplap 1971 V. 19

Jávor Piroska

szerepel az

I. Salpótaryám. Románc művészeti Biennálén

TV Hirodó

1971 V. 1

Jávor Piroska

Jávor Piroska szuveren, teljesen kiforrott képi világa viszont a kiállítás és az egész alkotótelep egyik legmegnyugtatóbb teljesítményének tűnt. Amit a párizsi iskola lírai absztrakt képviselete az ötvenes évek végéig — akkor utólérhetetlennek vélt finomsággal és tündéri derűvel — létrehozott, mindaz itt a zománc-anyag sajátos lehetőségeitől mintegy újra-lelkesülve, még egyszer, megejtő színpompával, ugyanakkor mégis visszafogottan, új életre támad. Bravúros pillanatképek sorát látjuk a kéreg-alatti, mikroszkópikus léptékrendű lét hétköznapjairól.

Forrás 1975/12/82

Jávor Piroska

Több műve

Szerepel az alábbi Tárlatok

Magyari Erzsébet: Az I. orsz. zománcművészeti biennálé Salgótarjánban

Népujság 1971 V. 19

Závos Piroska

Napyáljat kapot az alábbi
hárlaton Salpótarjántan

N. N.: Ortogon ~~zomán~~ művészeti
biennálé nyílt

Napyal Hirlap 1971 V. 3

Gávor Piroska
festő

„Rg"-ese és a kettősképe aratott
sikert a tárlaton.

Erdős György: Változatok a tüzzománc témájára.

Müvészet, 1971.május - 42.lap

Yáros Piroska
festő

„R9" (repro)

Mérei Ottó: Tüzzománckiállitás a Csepel Galériában.
Müvészet, 1971. május - 42.oldal

Jánor Piroska
festő

A kiállításon bemutatta a „Kékfehel" on „Este", a „Kettős kép I.", „Ikrek", „Csevegés" cimű művét.

Mérei Ottó: Tüzzománckiállítás a Csepel Galériában.
Művészet, 1971. május - 42.oldal

Jaior Piroska
festő

A modern festészet eredményeit
gól hasznatoxtalja Jaior Piroska.
Kihasználja a sinek erzdmi
hatásat.

Mérei Ottó: Tüzzománckiállitás a Csepel Galériában.
Müvészet, 1971. május - 42.oldal

Jávor Pikoska

Szekepel a csepeli tűzkománe

Kiállításon

N. N. Ésdekes kiállítás Csepelen

Magyar Konzerjor 1971 III 17

Jávor Piroska

A szentendrei művésztelepen él

Hajduska János: Alkotók és művek

Képes Ujság 1971 VII. 10

JÁVOR PIROSKA

Tűzzománc táblái szerepelnek az alábbi tárlaton.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január

Jávor Piroska

Képei szerepelnek a "Pestmegyei Tárlaton" a Nemzeti Galériában

Pestmegyei Hirlap 1971 szeptember 30 4.old.

Jávor Piroska

Tűzzománc-művei szerepelnek a „Pestmegyei Tárlaton" a Manseti Galériában

Pestmegyei Hírlap 1971 október 1
5. old.

Jávor Piroska
grafikus

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: I.Országos Zománcművészeti .....
Művészet, 1971.augusztus - 42.oldal

Jávor Piroska.

A Salgótarjánban máj. 2-án megnyílt első országos zománcművészeti biennálén az öblösüveggyár díját kapta munkájáért.

„R 9" (emlétre.

T.E.: zománcművészeti biennálé.

Nógrád, Salgótarján, 1971. máj. 4.

Sávor Pivoska festő

Művei Tiallitásan szempelnek

Cegléden a Kossuth Muzeumban

Pestmegyei Hírlap 1971 július 18

4. old.

Jávor Piroska

Az I. Orsz. Románcművészeti Biennálén alkotásai szerepelnek. A Salgótarjáni ~~Síküveggyár~~ Öblösüveggyár díját nyerte el.

Magyari Erzsébet: Az I. orsz. románcművészeti biennálé Salgótarjánban.

Napló, 1971. máj. 29.

Jávor Piroska

A tárlaton bemutatott művei:

„Csevegők", zománc, 12 x 18 cm.

„Tükör előtt", zománc, 18 x 12 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat,

Hódmezővásárhely, 1971

Jávor Piroska

Bemutatott művei: „Skrek" II. zománc, 14 x 12 cm; „Variációk egy kártyafigurával" I. zománc, 12 x 12 cm; „Variációk" egy kártyafigurával III. zománc, 12 x 12 cm.

Rozványi Márta: Studio 71.

Budapest, 1971

Jávor Piroska
Tüzzsmáncképekkel jelentkezett a
budapesti művészeti hetek keretében ren-
dezett kiállításon.

Bojár Iván: Pest megyei művészek tárlata

Magyar Hírlap 1971/270 6 old.

Jávor Piroska
díjat nyert a salgótarjáni József
Attila Művelődési Központ üveg-
csarnokában rendezett I. országos
zománcművészeti biennálén.

Országos zománcművészeti biennálé
nyílt.

Magyar Hírlap 1971/122 Sold.

Jávor Piroska
grafikus

Az Alkotmány-napi ünnepségek
keretében nyílt meg Jávor Piroska
és Asszonyi Tamás kiállítása a
Váchelyi Sávoyai kastélyban

Losonci Miklós: Jávor Piroska és Asszonyi Tamás . . .
Művészet, 1972. október - november, 63 oldal

Jávor Piroska

grafikus

„Ikrek" (repro)

Losonci Miklós: Jávor Piroska és Asszonyi Tamás ....

MŰVÉSZET, 1972.október-november - 63.oldal

Jávor Piroska
grafikus

Kollázsait, térszománcait
mutatta be a váchevi tár-
laton.

Losonci Miklós: Jávor Piroska és Asszonyi Tamás ....
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 63.oldal

Jávor Piroska, festő

„28 éves szentendrei festőművész." —

Gépkocsi - karambolja volt.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 18.

Jávor Piroska

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '72 kiállításon a vasalapra dolgozó tűzzománc műfajában dolgozó művész műve szerepel.
(említve)

Láttuk, hallottuk a kiállítáternekben.

1972. I. 6. 20.48 Petőfi /11/ V.

Jávor Piroska

A dán Sondags-Aktuel c. lapban Inger Hanmann dán festőművésznő ir a magyar képzőművészetről. Felsorolja azokat a müvészeket, akiknek munkájával megismerkedett hazánkban történt látogatása alkalmával. Felkereste a szentendrei uj művésztelepet s az ott dolgozó művészeket, közöttük szerepel Jávor Piroska is.
Az Élet és Irodalom "Tájékozódás" c. rovatában "Dán ujság magyar képzőművészekről" cimmel számol be róla.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 26.
XVI. évf. 9. sz. 6. lap

Závor Piroska zománcművész

„szentendrei új művésztelepen

dolgozót – emlékre

„Zománc és plasztika" c. cikk a 4. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1972 február 25

Jávor Piroska

A Szentendrei Teátrum évadzáró ünnepélyén alkotását átadták egyik szentendrei művésznek.

L.: Kialudtak a szimpad fényei.
Pest m. Hírlap, 1972. aug. 1.

Jávor Piroska

Ikrek (repr.)

Művészet, Budapest, 1972. Nov. 63. old.

Jávor Piroska

Az „Alla prima" sorozattal
szerepel a tárlaton.

Bereczky Lóránd: Országos Zománcművészeti Biennále
Művészet, 1973.december - 36.oldal

Jávor Piroska [ ]

Szerepel a szolnoki kiállításon.

–: Romániai festészeti biennálé 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. szept. 12.

Jávor Piroska, festő

Szerepel az Ernst Múzeumban.

Nagy Zoltán: Stúdió '72 7.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 12.

Jávor Pirotka

1. Tükröződés tűzzománc 20x20
2. Torzók —"— 20x20

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Jávor Piroska

műveit a Műcsarnokban legutóbb rendezett tárlaton mutatta be

Nagy Zoltán: Studio 72 - Exhibition of young artists. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50. szám.

1931

Jávor Piroska

Tűzzománc utcanévtábláját
a Reáltanoda utcában helyezik
el

Magyar Nemzet 1973 július 11
4. old.

Gaál Piroska, [ ]

Kiállít a Ernst Múzeumban.
(tűzzománcképei)

Székely András: Stúdió 1973

7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 28.

Jávor Piroska

Kiállitást rendeztek az Ernst Muzeumban a leg fiatalabb képzőművészek "Studió '72" cimmel. Vadas József: "Lépcsők" c. kritikájában a férfi kiállitók elé helyezi a nők müveit, bár „szerényebb programot vállalnak, befelé épülő világból küldik el üzenetüket, de éppen ez az elszigetelődés óvja meg őket attól", hogy ugyanolyan egyformaságba süllyedjenek, mint férfi kollégáik.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 13.
XVII. évf. 2. sz. 12. lap.

Jávor Piroska

1973. szept. -ben részt vett a salgótarjáni zománc-
művészeti bienszálén.

Népszava, 1973. szept. 28. 101. évf. 227 sz. 4p.

Jávor Piroska Festő

A Stúdió őszi táslatán szerepelnek művei.

Lasovci Miklós: Új értékek a Stúdió őszi kiállításán.
Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 24.

Jávor Piroska

az Egervár '74 kiállításon szerepelnek művei, ~~fametszetei~~, rajzai.

Kováts Hóvidu: Hozzászólások az Egervár '74 kiállításhoz.

Zalai Hírlap, 1974. szept. 15.

Gábor Piroska festőművész

Ötödik éve él Szentendrén, az új műtermelakások egyikében férjével, Aszonyi Tamás szobrászművésszel.

Pest Megyei Hírlap, 1974. ápr. 2.

Jávor Piroska Festő

A Stúdió Galéria évi szeregszemléjén szerepelnek művei a szentendrei művésznek.

Losonci Miklós: Stúdió 75

Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 21.

Jávor Pirosta

Levanti Zsuzsanna

Tűzzománcai Péczett, a Fiatal Kuprómű-
vének Stúdiójának Ziállitásán.

Kovári Pál
Cikke

Dunántúli Napló
1979 dec. 16

Jávor Piroska, festő

L. Dallos Marinka

9.

– A hétvégi kult. prog.

Nemszabadság, Bn. 1980 jún. 6.

Jávor Piroska, Kisb°

JÁVOR PIROSKA festőművész és ASZSZONYI TAMÁS szobrászművész alkotásait mutatták be május 11-től Mohácson, a Kossuth Filmszínház kiállítótermében.

– Krónika

Borító 3

Jelenkor, Pécs, 1981. jún.

XXIV/6

Jávor Piroska, festőművész

A Pécsi Galériában a szentendrei ~~grafikus~~ grafiknsok kiállítása nyílt meg. – Szerepelnek Jávor Piroska, Farkas Ádám természetes, organikus, illetve elvont, konstruktív formai műrei.

Aknai Tamás: Banga Ferenc és a szentendrei grafiknsok.

Dunántúli Napló, 1982. márc. 13.

Malerin Piroska Ja'vor

Im Haus der Ungarischen Kultur in der Karl-Liebknecht-Straße 9 wurde gestern eine Ausstellung eröffnet, in der das Künstlerehepaar Tamás Ascher und Piroska Ja'vor Einblick in seine Arbeit vermittelt.

Die Malerin Piroska Ja'vor zeigt Emailarbeiten mit heiterer Ausstrahlung wie „Blume mit Schmetterling", Gobelins und Grafik. Vorherrschender Tenor dieser Kunstwerke aus drei Bereichen sind Wahrnehmungen wie „Stille", „Geräusche" oder „Tageszeiten". Die Ausstellung ist bis zum 2. September montags bis freitags von 10 bis 19 Uhr zugänglich. BZ

BZ: Kunstwerke aus Ungarn zu sehen:

Berliner Zeitung, 1983, VII. 9 /Q/

Jávor Piroska, festő

L: Ásztay Csaba

12.

Vadas József: Infláció

Élet és Irodalom, Bp. 1984, júl. 13. XXVIII/28

Jávor Piroska

Zanáncmüvészek sesyszemléje

Major Nemrat 1984. III. 29.

Jávor Piroska, festő

□ A STÚDIÓ GALÉRIÁBAN Jávor Piroska festőművész kiállítását Ligeti Erika szobrászművész nyitja meg ma délután fél 6 órakor.

— :□ A Stúdió Galériában 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 9.

Jávor Piroska
festő

A Stúdió Galériában rendezte Jávor Piroska tárlatát.

----:Kiállitási naptár.
Művészet,1975.október - 45.oldal

Jávor Piroska

Kísérlet I.
— " — II.

Jávor Piroska fotóművész.
Kiállítása Stúdió Gal. 1975

Jávor Piroska

Vizsélet III.
Rajz I.

Jávor Piroska festőművész.
Kiállítása Studio Gal. 1925.

Jávor Piroska

Rajz II.
— " — III.

Jávor Piroska festőművész.
Kiállítása Studio Gal. 1925.

Jávor Piroska

Rajz IV.
—u— U.

Jávor Piroska festőművész.
kiállítása Studio Gal. 1975.

Jávor Piroska

Murális terv III.

— " ——— IV.

Jávor Piroska festőművi.
Kiállítása Stúdió Gal. 1925

Jávor Piroska

Murális terv I.
— " ——— II.

Jávor Piroska festőművi.
Kiállítása Stúdió Gal. 1975

Jávor Piroska

Háromnegyedháromkor
Crepusculum

Jávor Piroska festőművész
kiállítása Stúdió Gal. 1975.

Jávor Piroska

Arc II.

Vegyestechnika

Jávor Piroska festőművész
kiállítása Stúdió Gal. 1975.

Jávor Piroska

Aasadék
Arc I.

Jávor Piroska festőművész
kiállítása Studió Gal. 1975.

Jávor Piroska

Hasadék, tűzrománc / 26×15 cm
Crepusculum 74, — / 18×15 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Jávor Piroska festőművész

Pest megjében az alkotmány ünnepének tiszteletére Ráckevén kiállítás nyílt műveiből

Magyar Hírlap, 1942, aug. 20.

Jávor Piroska

Élet és Irodalom, 1976. dec. 25

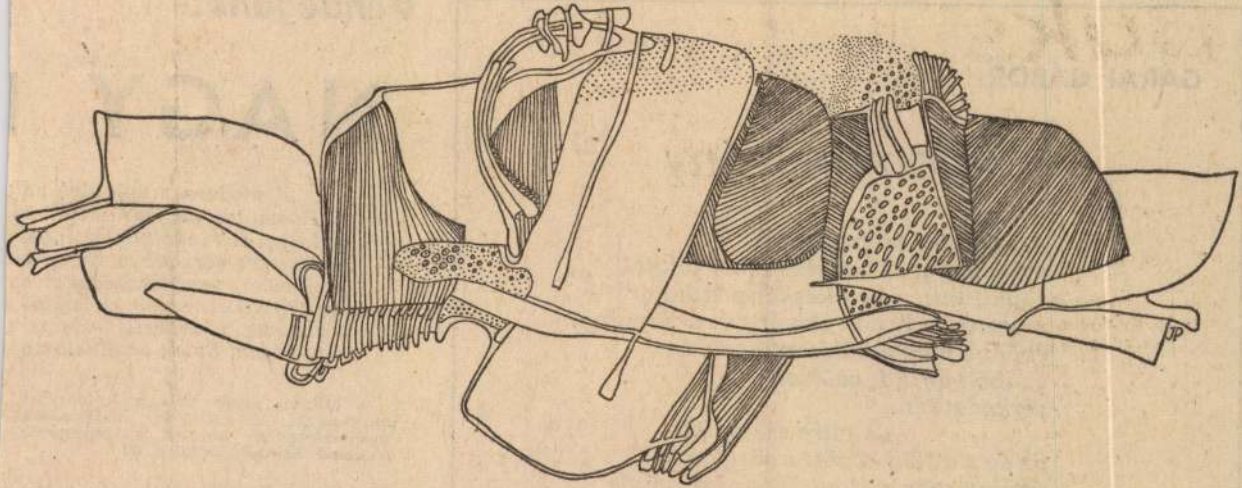

Jávor Piroska rajza

GARAI GÁBOR:

Valami remény

A Földközi tengeri nyár
megbuggyant tejszín-felhői fölött
röpültünk, míg a keskeny láthatár
szemrésén lustán szivárgott a napfény,
évődve még a hűlő csillagokkal
az ibolyántúli, valószínűtlen
pirkadatban,
de mire szétömölt
az ég s a föld között a sárga-kék
áradat, már a Mont Blanc közönyös
szürke sziklái, vak hófoltjai
ültek alánk, kietlen kő-koporsók,

Vendégünk:

NAGY I

„A modern munkásíró nálu
a Romániai magyar irodalom
művei „dokumentumhűséggel
jellegzetes alakokban Nagy Ist
érzéseiket, gondolkodásukat az
teszi". A hetvenegy esztendős i
tözkodott, részt vett Özönvíz e
mutatóján. Ebből az alkalomból

— Milyen érzés volt a kolozsvári munkások, a romániai magyarság képviseletében kiállni a budapesti Nemzeti Színház deszkáira?

— A megindultságtól alig találok szavakat... Más, fiatal írók itt kezdik, én itt végzem... Negyven

Jávor Piroska festőművész

Kiállítása a Studió Galériában

1975 október 8. – 25-ig

– Katalógus a könyvtárban –

Jávor Piroska festő

Miskolcon jan. 19.-én megnyílt két szentendrei művész közös tárlata. A művész művei szerepelnek a kiállításon. Halvány tónusú tűzzománcai a festmény erejével hatnak. | említve.

(cs. a.): Szentendrei művészek tárlata.
Észak-Magyarország, 1976. jan. 20.

Jávor Piroska Festőművész

Hét szentendrén élő fiatal, művész munkáiból nyílik ma kiállítás Miskolcon, melyen szerepel a művész alkotása.

Déli Krónika

1976. I. 19. Kossuth, 12. oldal.

Jávor Piroska

Szentendrei művészek kiállítása nyílik meg hétfőn Miskolcon. E kiállításon szerepélnek a művész művei

Pest Megyei Hírlap, 1976. jan. 18.

Jávor Piroska

Hárassághoto terem asztalá-
nak románc frize

dr. Gajdacsi István: Románc '76 – Kecskemét.
Művészet, 1977. február – 12. oldal

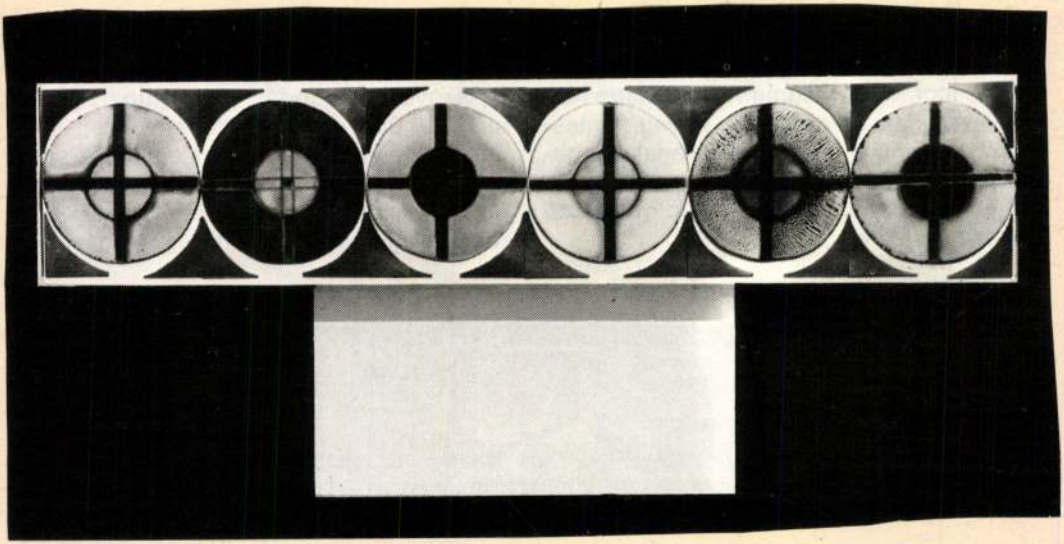

Javor Piroska

Fríz részlet

dr. Gajdosi István: Szománe '76 – Kecskemet
Művészet, 1977. február – 12. old al.

letek külső felületeinek képzőművészeti alkotással történő díszítésénél a tartósságnak, a színeknek, a plasztikus formák arányának, a formaelemek ritmusának és a nagy távolságból való rálátásnak milyen módját, eszközeit, formáit alkalmazhatjuk?

Mi tulajdonképpen ezt keressük, ezt a

a tervezés szakaszában kell kezdeni, me egymás ötleteinek ismerete, a véleményé ütköztetése és cseréje mind az építőművés mind a képzőművész számára új gondolato és megoldások forrásává válhat. Az épít szeti tervek alapján készített előtanulmá nyok a képzőművészeti zsűrik minősítésén

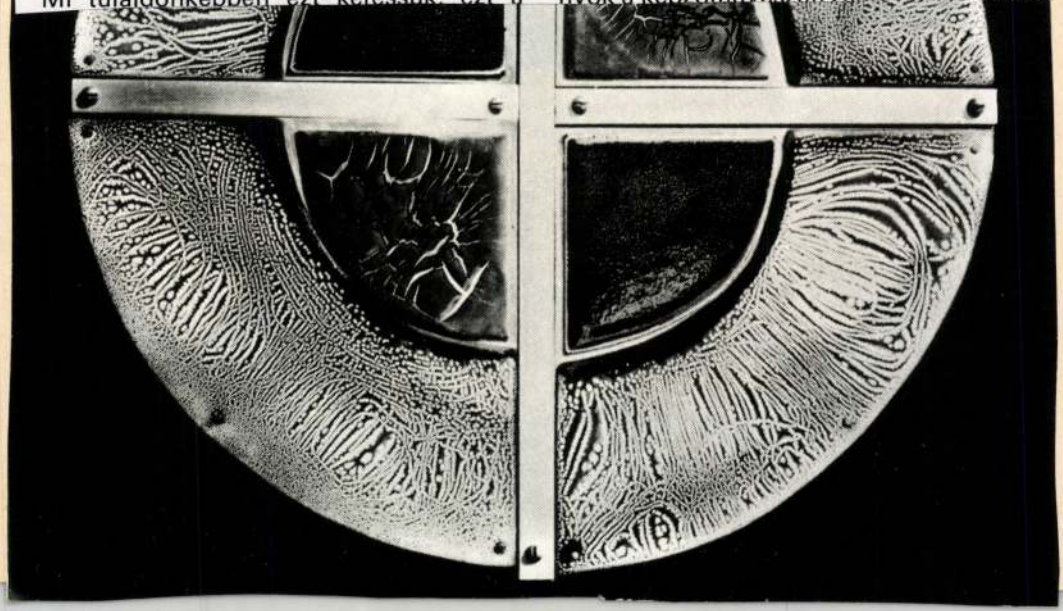

Jávor Piroska, [ ]

L: Lantos Ferenc

P. Szűcs J.: Kockázat nélkül

Népszabadság, Bp. 1976. nov. 12.

7.

JÁVOR PIROSKA

1944-ben született Budapesten. 1964–69. között a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán tanult, mestere Szentiványi Lajos volt. 1969-ben férjével, Asszonyi Tamással a Szentendrei Művésztelepre költözött, azóta is itt él és dolgozik.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAI:

1972 Budapest, Madách Színház
1975 Budapest, Stúdió Galéria
1977 Budapest, MNG Műhely sorozat

ASSZONYI TAMÁSSAL KÖZÖS KIÁLLÍTÁSAI:

1971 Cegléd, Kossuth Múzeum
1972 Ráckeve, Savoyai Kastély
1975 Zalaegerszeg, Ifjúsági Ház
Pécs, Ércbányász Klub
1977 Abony, Tanácsháza
1978 Budapest, Csontváry terem
1979 Miskolc, Mini Galéria
Eger, Könyvtár

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSAI:

1969 Budapest, Ferencvárosi Pincetárlat
(Bikácsi Daniella, Maver Berta, Jávor Piroska)
1970 Budapest, Csepel Galéria, Öt művész tűzzománc kiállítása.
1974 Szentendre, A Szentendrei Művésztelep öt éve
1976 Miskolc, Hét szentendrei művész kiállítása

1970-től rendszeresen részt vesz a Pest megyei Tárlatokon, a Fiatal Művészek Stúdiójának kiállításain, a Salgótarjáni Zománcbiennálékon (itt kétszer kapott díjat).
1974-ben a bécsi SCHAUER Zománcgyárban dolgozott egy hónapig.
1975-ben és 1976-ban rész.t vett a kecskeméti zománcművészeti alkotótelepen.

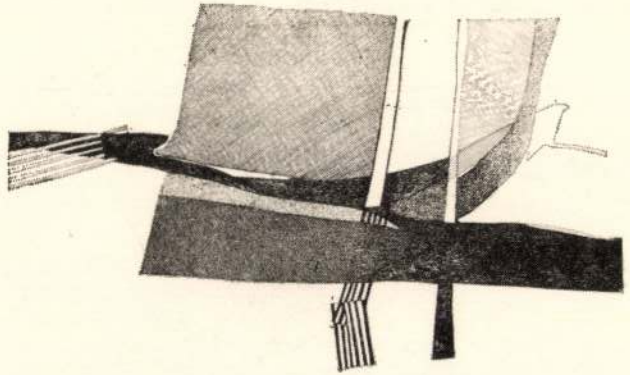

3. Viszonylatok I.
tusrajz, 30,5x43 cm

80 9053 – fnyv 1

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
ÉS A MAGYAR HELIKON
MEGHÍVJA ÖNT

JÁVOR PIROSKA
festőművész
kiállítására

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
1980. MÁJUS 15 – JÚNIUS 8.
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG.
BELÉPÉS DÍJTALAN!

HELIKON GALÉRIA
BUDAPEST V., EÖTVÖS LORÁND U. 8.

„AMIRŐL ÁLMODOZOM: AZ EGYENSÚLY, A TISZTASÁG,
A NYUGALOM MŰVÉSZETE,
NYUGTALANÍTÓ, ELGONDOLKODTATÓ TÉMA NÉLKÜL,
AMELY A SZELLEM MUNKÁSÁNAK,
AZ ÜZLETEMBERNEK,
AZ IRODALMÁRNAK EGYARÁNT OLYAN
MEGNYUGVÁST, LELKI GYÖNYÖRT JELENT,
MINT EGY KÉNYELMES KAROSSZÉK,
AMELYBEN KIPIHENHETI FÁRADTSÁGÁT."

MATISSE

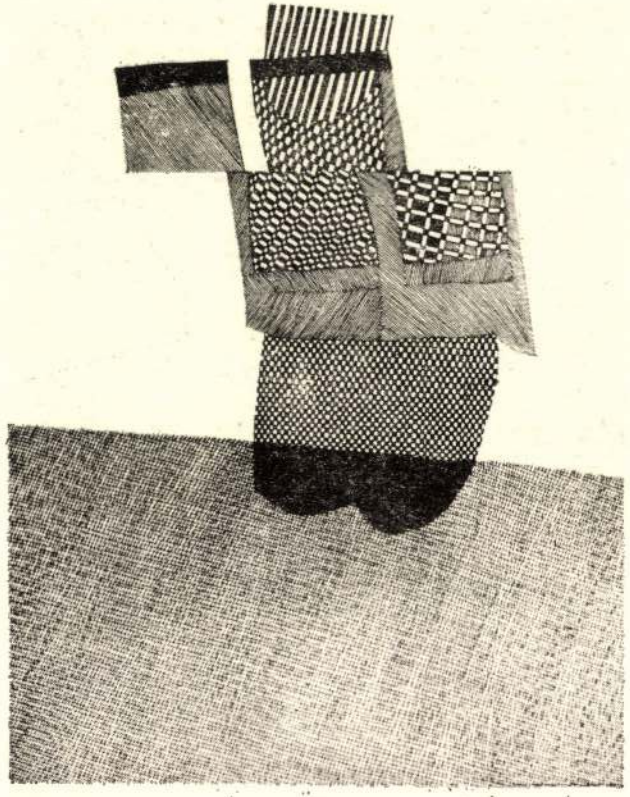

1. Kontrasztok I.
tusrajz, 43x30,5 cm

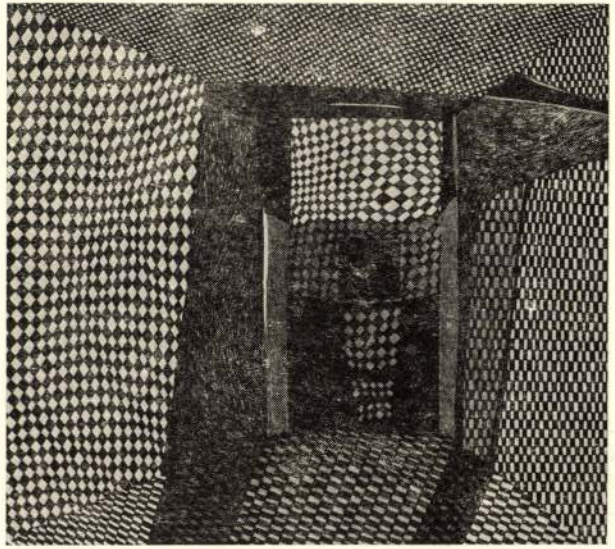

2. Zárt tér
tusrajz, 30,5x43 cm

Fotó: SZABÓ MIHÁLY

Jávor Piroska, grafikus

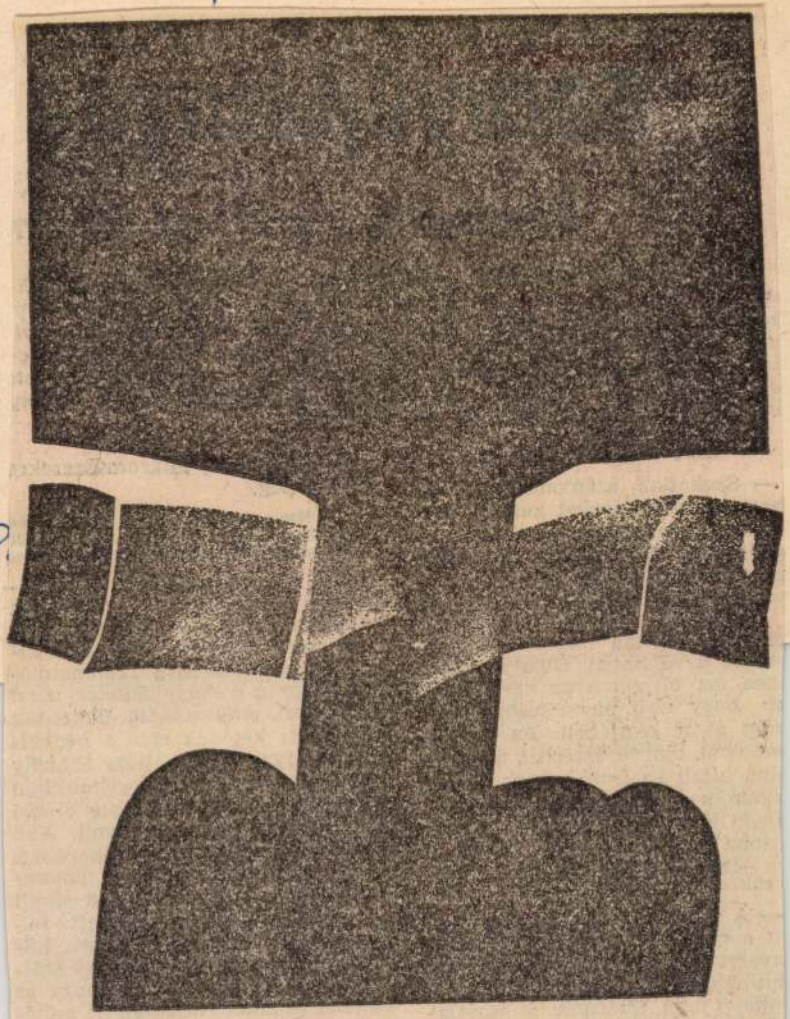

Jávor Piroska: Etüd

Jávor P

Él+

S

XXVIII/49

ezelné a valóságot. Nem is olyan
gen azt olvastam az egyik lap-
an, hogy első nevezetesebb ala-
vom ás a kertjében. Az olvasó,
ndolom, elhitte, miért is ne adott
lna hitelt az írott szónak, de én
dtam, s az érintett is tudta, bár-
lyen jól sikerült a műtét, a kar-
soha nem lesz olyan, mint volt.

— Ezt most hogyan értsem: sikerült a műtét vagy sem?

— A műtét sikerült, a jelek sze-
nt a második esetben is. A visz-
avarrt kar azonban nem olyan,
int az eredeti. A protézisnél min-
nképp jobb. Életfunkciói hibátla-
ok, használni azonban már nem
het ugyanúgy. Ennyire vagyunk

alakuljanak. Pesten a
gián vagy a Péterfy Sándor utcai
kórházban, említhetném Szegedet;
mindenütt képesek erre a beavat-
kozásra. Igaz, persze, hogy Szakály
Erzsikének is, aki a közelmúltban
egy baleset során vesztette el bal
felkarját, „szerencséje" volt. Ami
történt, itt történt a megyében.
Olyan mentősök voltak a helyszí-
nen, akik — bár sok volt a sérült
— megkeresték a lemetszett fel-
kart, volt gondjuk a tárolásra, hű-
tésre, s már a helyszínről úgy szál-
lították a pécsi klinikára, hogy az
ügyelet azonnal riaszthatott: műté-
tem lesz.

— Igazi csapatmunka. Mindeneset-
re kívánatosnak

Major Piroska

Kiállítás a Dürer-teremben

Magyar Nemzet 1985. VII. 4.

Gábor Piroska

Rajzbiennálé Salgótarjánban

Salgótarján Kemuset, 1986. XI. 18.

Jávor Piroska festőművész

riállítása hiszkolcon
a hini galériában

Népszabadság, 1987. VII. 8

JÁVOR Piroska

Játék,1990. o.v.

Műkinsc Figyelő,1992.2. 4.p. ill.

z

ne

ne

A két veronai nemes

A két veronai nemes

n: Tóték - Német nyelvű előadás

"tri-bühne" Színház vendégjátéka

n: Tóték

n: Tóték

n: Tóték

n: Tóték

n: Tóték

n: Tóték

i jegyirodában 14-18 óráig /T: 117-8244,

ban /1052. Gerlóczy u.4. T: 117-9338/.

Jávor Piroska, festőművész

Mintha egy nagyon komoly kislány a földre telepedvén elhatározta volna, hogy megpróbálja fölfedezni, megérteni a mindenséget, s az összes létező titkokat egy olyan egyszerű megoldással, hogy színes szabályos és szabálytalan lapokat illesztget egymás mellé, egymásra és tologat ide, oda... Úgy tűnik, valami ilyesfajta különös felfedező játéknak lett a végeredménye mindaz, amit grafika, illetve tűzzománcképformájában a tárlaton Jávor Piroskától látunk. Feszültségekkel és harmóniákkal teli alkotások ezek, ahol az ívek, hajlatok szigorú négyzetekkel küzdenek, az éles, pontos, hűvös vonalak tüzes színekkel, a fehéret pontok, rácsozatok, csíkok szürkítik, a feketét pedig világos indák szelídítik. Barna alapon láthatunk vörösrézfoltot, melyre mélybarna zománc került. Aztán ugyanezt fekete alappal és fehér zománccal. Láthatunk variánsokat bordóval, pirossal, barnával és feketével... Mindez egy tiszta hűvös, nyugodt világ izgalmas üzenetének tűnik.

Az egri Megyei Könyvtárban rendezték meg Jávor Piroska és Asszonyi Tamás tárlatát.

Németi Zsuzsa: Egy tárlat, két művész.
Népújság (Heves), 1979. júl. 10.